Gift of Henry Coxe Esqr

σαρκικὰ ἐχόντων· τῶν πνευματι-
κῶν μακάριοι οὖσιν· οὐκ ἠδύναν-
το· οὕτως οἱ τῶν πνευματικῶν
τυγχάνοντες· οὐ δύνανται
αὐτῶν ἐπιτυχεῖν. ἂν μὴ
πρότερον τῶν σαρκικῶν
ἀποστῶσι παθῶν· ἐστὶν
εὐλογίαν πνευματικὴν ἐν τοῖς ἐ-
πουρανίοις. οὐκ ἐν τῇ γῇ
φησὶ καθάπερ παρὰ ἰ-
ουδαίοις· ἐκεῖ μὲν ἐν γῇ ἐν
τῷ ἀγαθῷ τῆς γῆς φά-
γεσθε. γῆν ῥέουσαν γάλα
καὶ μέλι. εὐλογήσῃ ὁ θεὸς
τῆς γῆς σου· ἐνταῦθα δὲ
οὐδὲν τοιοῦτον· ἀλλ' ἀντὶ· ὁ
ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς
μου τηρήσει· καὶ ἐγὼ καὶ
ὁ πατὴρ ἐλευσόμεθα πρὸς
αὐτὸν. καὶ μονὴν παρ' αὐ-
τῷ ποιήσομεν· ὁ ἀκού-
ων μου τοὺς λόγους τού-
τους καὶ ποιῶν αὐτούς·
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρο-
νίμῳ· ὅστις ᾠκοδόμησεν
αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
πέτραν. καὶ ἔπνευσαν οἱ
ἄνεμοι. καὶ ἦλθον οἱ πο-
ταμοί. καὶ προσέρρηξαν
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ. καὶ οὐκ ἔ-
πεσεν. τεθεμελίωτο γὰρ
ἐπὶ τὴν πέτραν· ἡ πέτρα
δὲ ποία ἐστίν. ἀλλ' ἢ τὰ οὐ-
ράνια πράγματα τὰ πά-
σης μεταβολῆς ἀνώτερα·
ὅστις γὰρ ἂν ὁμολογήσῃ
με φησὶν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων· ὁμολογήσω αὐτὸν
κἀγώ· ἔμπροσθεν τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
καὶ ὅστις ἐὰν ἀρνήσηταί με.
ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγώ·
καὶ πάλιν· μακάριοι οἱ κα-
θαροὶ τῇ καρδίᾳ. ὅτι
αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται· καὶ
πάλιν· μακάριοι οἱ πτωχοὶ
τῷ πνεύματι ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ
πάλιν· μακάριοι οἱ δεδι-
ωγμένοι ἕνεκεν δικαι-
οσύνης· ὅτι πολὺς ὁ μι-
σθὸς ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
Ὅρα πανταχοῦ τοὺς οὐ-
ρανούς, οὐδαμοῦ γῆν.
οὐδὲ τὰ ἐν τῇ γῇ· καὶ πά-
λιν· ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευ-
μα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει.
ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχό-
μεθα κύριον ἰησοῦν· καὶ πάλιν·
μὴ τὰ ἐπὶ γῆς φρονοῦν-
τες. ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. τουτέστι
τὰ διὰ χριστοῦ ἰησοῦ· οὐ διὰ μω-
σέως αὕτη ἡ εὐλογία·
ὥστε οὐ μόνον τῇ ποιότητι.
ἀλλὰ καὶ τῷ μεσίτῃ δια-
φέρομεν ἡμεῖς. ὅπερ
καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς ἑβραίους
φησίν· Καὶ μωσῆς μέν.
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
ὡς θεράπων. εἰς μαρτύ-
ριον τῶν λαληθησομέ-
νων· χριστὸς δέ. ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν
οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκος
ἐσμὲν ἡμεῖς· καθὼς καὶ
ἐξελέξατο ἡμᾶς φησὶν
ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς
κόσμου. εἶναι ἡμᾶς ἁγίους

καὶ ἀμώμους κατενώπι
ον αὐτοῦ. ὃ δὲ λέγει τοιοῦ
τόν ἐστιν. δι' οὗ εὐλόγηκεν
ἡμᾶς. διὰ τούτου καὶ ἐ
ξελέξατο. αὐτὸς τοίνυν
ἡμῖν παρέξει τὰ δῶρα ἐκεῖ
μαι· αὐτὸς ἐστὶν ὁ κρίνων
καὶ ἐρεῖ· δεῦτε οἱ εὐλογη
μένοι τοῦ πατρός μου. κλη
ρονομήσατε τὴν ἡτοι
μασμένην ὑμῖν βασι
λείαν ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου. καὶ πάλιν· ὅπου
εἰμὶ ἐγώ, θέλω ἵνα καὶ οὗ
τοι ὦσιν. καὶ ἐν προθέσει
σχεδὸν ... ἀπολαῖς
τοῦτο παρ' οὐδ' ... δικαίου
μαι. ὅτι οὐ μόνον παρ' αὐτὸ
καθῆκεν ... ἐξελέξατο ἡμᾶς
τοῦτο τετύπωτο. οὐδὲ
ἐκ μεταμελείας. ἀλλ' ἄνω
θεν ὠκονόμητο καὶ προώ
ριστο. καὶ τοῦτο δὲ κη
δεμονίας πολλῆς. τί
ἐστιν ἐν αὐτῷ ἐξελέξατο;
διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστε
ως ὁ Χριστὸς τοῦτο κατώρθω
σε, πρὶν ἢ γενέσθαι ἡμᾶς.
μᾶλλον δὲ πρὶν ἢ τὸν κόσ
μον καταβληθῆναι. καὶ
καλῶς καταβολὴν εἶπεν.
ὡς ἀπό τινος ὕψους με
γάλου καταβεβλημένον
αὐτὸν δηλῶν. καὶ γὰρ
μέγα καὶ ἄφατον τὸ ὕ
ψος τοῦ θεοῦ. οὐ τῷ τόπῳ
ἀλλὰ τῷ ἀπηλλάχθαι
τῆς φύσεως. καὶ πολὺ
τὸ μέσον κτίσματος καὶ

κτίσαντος. αἰσχυνέσθωσαν οἱ
αἱρετικοὶ ταῦτα ἀκούοντες.
τί ἐξελέξατο; ὥστε εἶναι ἡ
μᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κα
τενώπιον αὐτοῦ. ἵνα τοί
νυν μὴ ἀκούσας ὅτι ἐξελέ
ξατο, τὴν πίστιν ἀρκεῖν νο
μίσῃς μόνον, καὶ τὸν βίον
προστίθησι· διὰ τοῦτο ἐ
ξελέξατο φησὶ καὶ ἐπὶ τού
τῳ. ἵνα ἅγιοι ὦμεν καὶ ἄμωμοι·
ἐξελέξατο καὶ ἰουδαίους
ποτέ. ποῖον ἔθνος; τοῦτο
φησὶν ὃ ἐξελέξατο ἐκ τῶν
ἐθνῶν. εἰ δὲ ἄνθρωποι ἐκλεγόμε
νοι τὰ κάλλιστα ἐκλέγονται.
πολλῷ μᾶλλον ὁ θεός. καὶ τὸ
ἐκλελέχθαι δὲ ... τοῦ
θεοῦ φιλανθρωπίας τεκμή
ριον. καὶ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς.
πάντως γὰρ τοὺς δοκί
μους ἐξελέξατο. ἐποίησεν
ἡμᾶς αὐτὸς ἁγίους. ἀλλ' ἡμᾶς δεῖ
μεῖναι ἁγίους. ἅγιός ἐστιν
ὁ τῆς πίστεως μετέχων·
ἄμωμος ὁ ἀνεπίληπτον
βίον ἔχων. ἀλλ' ἁγιότητα
καὶ τὸ ἀνεπίληπτον οὐ κα
θαπλῶς ζητεῖ. ἀλλὰ τὸ ἐνώ
πιον αὐτοῦ τοιούτους φαί
νεσθαι. εἰσὶ γὰρ ἅγιοι καὶ ἄ
μωμοι. ἀλλ' ἀνθρώποις νομι
ζόμενοι· οἱ τάφοι οἱ κεκο
νιαμένοι ἐοίκασι. καθὼς
οἱ τὰς δορὰς τῶν προβά
των ἔχοντες. ἀλλ' οὐ τοιού
τους ζητεῖ. ἀλλ' οἵους ὁ προ
φήτης φησίν· καὶ κατὰ
τὴν καθαριότητα τῶν

αγγέλιον τῆς σωτηρίας
ὑμῶν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαν
τες ἐσφραγίσθητε τῷ
πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁ
γίῳ· ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς
κληρονομίας ἡμῶν· εἰς
ἀπολύτρωσιν τῆς περι
ποιήσεως· εἰς ἔπαινον
δόξης αὐτοῦ· πανταχοῦ
τὴν ἄφατον τοῦ θεοῦ φιλαν
θρωπίαν σπουδάζει ὁ
παῦλος τὴν περὶ ἡμᾶς
δεῖξαι. ὡς αὐτὸ δυνατόν·
ὅτι γὰρ μετὰ ἀκριβείας οὐ
κ οἴομεν· ἄκουσον τί φησιν
αὐτός· ὦ βάθος πλούτου
Καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα
τὰ κρίματα αὐτοῦ. καὶ ἀνε
ξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ·
[illegible] ἄγγελοι οἱ [illegible]
[illegible]· τί οὖν φησίν. ἐν ᾧ
καὶ ἐκληρώθημεν προο
ρισθέντες· ἄνωθεν ἐξελέ
ξατο ἡμᾶς ἀνωτέρω. ἐν
ταῦθα φησὶν ἐκληρώθη
μεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κλῆρος
συντυχίας πρᾶγμά ἐστιν·
οὐ προαιρέσεως οὐδὲ ἀρε
τῆς. ἀγνοίας γὰρ καὶ ἀτυ
χίας ἔχεται. καὶ τοὺς
ἐναρέτους πολλάκις ἀφῆκε.
τοὺς οὐδενὸς ἀξίους λό
γου τούτους ἀνέδειξεν παρή
γαγεν. ὅρα πῶς αὐτὸ δι
ορθοῦται· προορισθέντες
φησὶ κατὰ πρόθεσιν τοῦ
τὰ πάντα ἐνεργοῦντος·
τουτέστιν. οὐκ ἁπλῶς ἐκλη
ρώθημεν· ὥσπερ οὐδὲ
ἁπλῶς ἐξελέγημεν. θεὸς
γὰρ ὁ ἐκλεξάμενος· οὐδὲ
ἁπλῶς ἐκληρώθημεν·
θεὸς γὰρ ὁ κληρωσάμενος.
ἀλλὰ κατὰ πρόθεσιν. τοῦτο
καὶ ἐν τῇ πρὸς ῥωμαίους
ἐπιστολῇ γράφων φησίν·
τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλη
τοῖς οὖσιν· οὓς καὶ ἐκάλε
σεν. τούτους καὶ ἐδικαίω
σεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν.
τούτους καὶ ἐδόξασεν·
πρότερον εἰπὼν τοῖς
κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς
οὖσιν. ὁμοῦ καὶ τὸ ἐξαίρε
τον τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους
δηλῶσαι βουλόμενος. καὶ
κλῆρον εἰπών. καὶ ὥστε
τὸ αὐτεξούσιον μὴ ἀφε
λέσθαι. ὅπερ ἐστὶ μακαρι
ότητος. μᾶλλον αὐτὸ τί
θησιν· ὁ γὰρ κλῆρος οὐ
κ ἀρετῆς ἐστιν. ἀλλὰ συντυ
χίας· ὥσπερ εἴ τις εἴποι.
ὥσπερ ἂν εἰ λέγειν· κλήρου
γενομένου ὑμᾶς
ἐξελέξατο· τὸ δὲ
ὅλον ἀπὸ τῆς προαιρέ
σεως προορισθέντας.
τουτέστιν ἑαυτῷ ἐκλεξάμε
νος ἀφώρισεν· ὅρον. ἐπει
ρᾶ ἡμᾶς περικρίνεσθαι
κεκληρωμένους. θαυ
μαστὴ γὰρ καὶ τοῦ θεοῦ πρό
γνωσις καὶ πάντα εἰδυῖα
πρὶν γενέσθαι αὐτῶν·
Ἰδὲ δὲ θέα πῶς πανταχοῦ
σπουδὴν ποιεῖται δεῖξαι

ὅτι οὐκ ἐκ μετανοίας· ἀλλ᾽
ἄνωθεν τὰ πράγματα
οὕτω τετύπωτο· ὥστε
μὴ δόξαι κινηθεὶς ἐχθρῶν τῶν
Ἰουδαίων ἐπαγομένων κατὰ
τοῦτο. καὶ διὰ τοῦτο πάν-
τα ὑπὲρ τούτου ποιεῖ·
πῶς οὖν αὐτὸς φησὶν ὁ χ(ριστό)ς·
Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλό-
τα οἴκου ἰσ(ραή)λ· καὶ πάλιν
τοῖς μαθηταῖς ἔλεγεν·
εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλ-
θητε· καὶ εἰς πόλιν σαμα-
ριτῶν μὴ εἰσέλθητε·
αὐτὸς δὲ ὁ παῦλος πάλιν
ἔλεγεν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον
πρῶτον λαληθῆναι τὸν
λόγον τοῦ θ(εο)ῦ· ἐπειδὴ δὲ
ἀπωθεῖσθε αὐτόν· καὶ οὐκ
ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς
τῆς αἰωνίου ζωῆς· ἰδοὺ
στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη· δι-
ὰ γὰρ τοῦτο ταῦτα λέγεται·
ἵνα μὴ ὡς ἐκ παρέργου
νομί[...]σῃ τις τοῦτο γε-
[...] γενῆσθαι· κατὰ
[...] πρόθεσιν φησὶν
τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦν-
τος· κατὰ τὴν βουλὴν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ·
τουτέστιν· οὐδὲν μετὰ ταῦ-
τα ἐνήργησεν· πάντα
ἄνωθεν διατυπώσας·
οὕτως αὐτὸς ἐπάγει· πάν-
τα. κατὰ τὴν βουλὴν
τοῦ θελήματος αὐτοῦ·
ὥστε οὐκ ἐπειδὴ Ἰουδαῖ-
οι οὐ προσέσχον· διὰ τοῦτο

τὰ ἔθνη ἐκάλεσεν· οὐδὲ ἀ-
ναγκασθείς· οὐδὲ ἐξ ἐκεί-
νων ὁρμηθείς· εἰς τὸ εἶναι ἡ-
μᾶς φησὶν εἰς ἔπαινον δό-
ξης αὐτοῦ τοὺς προηλπι-
κότας ἐν τῷ χ(ριστ)ῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς
ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας· τὸ εὐαγγέλιον τῆς
σωτηρίας ὑμῶν· τουτέστιν
δι᾽ οὗ ὁρᾶσθαι πανταχοῦ τὸν χ(ριστό)ν·
ἁπάντων αἴτιον γενόμενον·
καὶ οὐδαμοῦ τὸ τοῦ ὑπουρ-
γοῦ ὄνομα· οὐδὲ τὸ τοῦ δι-
ακόνου· ὥσπερ καὶ ἀλλαχοῦ
φησὶν ἑβραίοις γράφων·
ὅτι πάλαι λαλήσας τοῖς
πατράσιν ἡμῶν ἐν τοῖς
προφήταις· ἐπ᾽ ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν· ἐλάλησεν ἡμῖν
ἐν υἱῷ· τουτέστιν δι᾽ υἱοῦ· τὸν
λόγον φησὶν τῆς ἀληθείας·
οὐκ ἔτι τὸν τοῦ τύπου· οὐδὲ
τὸν τῆς ἀκόμος· τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν·
καὶ καλῶς εὐαγγέλιον αὐτὸ
σωτηρίας καλεῖ· τὸ μὲν· πρὸς
τὸν νόμον ἀντιτιθέμενος·
τὸ δὲ· πρὸς τὴν μέλλουσαν
κόλασιν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο
ἐστὶν τὸ κήρυγμα· ἀλλὰ σω-
τηρίας εὐαγγέλιον· ὅτι τοὺς
ἀξίους ἀπολέσθαι· οὐκ ἔτι
ἀπόλλυσιν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύ-
σαντες ἐσφραγίσθητε τῷ
πν(εύματ)ι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ.
ὅ ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρο-
νομίας ἡμῶν· πάλιν ἀπὸ τῆς
προνοίας δεῖγμα· τὸ σφρα-
γισθῆναι· οὐ τὸ ἀφορισθῆναι

οὐδὲ τὸ κληρονομῆσαι μόνον·
ἀλλὰ καὶ τὸ σφραγισθῆναι·
καθάπερ γὰρ ἐπὶ στοῦ(?)
ραχόντας(?) αὐτῷ ὀλίγους ποι-
ήσασεν(?)· οὕτω καὶ ὁ θς ἀφω-
ρισεν ἀπὸ πάντων(?)· ἐσφρά-
γισεν· ἀπὸ κληρονομῆσαι(?)
τὰ μέλλοντα· Ὁρᾷς πῶς
προοίμιον τοῦ χρόνου· ἐθαυ-
μασεν(?) αὐτοὺς ποιεῖ, ἐπεὶ
μὲν γὰρ ἦσαν ἐν τῇ προαγω-
γῇ(?)· οὐδὲ ἦσαν ὀλίγοι· ἐπεὶ
δὴ δὲ ἐσφραγίσθησαν· ὀλί-
γοι [struck through]· ἀλλ' οὐχ ὡς
ὑμεῖς· ἐκεῖ μὲν γὰρ πολλῶν ὄ-
ντων ὀλίγοι ἐσφραγίσθη-
σαν καὶ οἱ ἰσραηλῖται ἀλλ' ὡς
περιτομῇ· καθάπερ τὰ
βοσκήματα καὶ τὰ ἄλογα·
ἐσφραγίσθημεν καὶ ἡμεῖς·
ἀλλ' ὡς υἱοὶ πνι· τί ἐστι πνι·
ἐπαγγελίας· ἴσως ὅτι κατ' ἐ-
παγγελίαν αὐτὸ ἐλάβομεν·
δύο γάρ εἰσιν ἐπαγγελίαι·
μία μὲν διὰ τῶν προφητῶν·
ἑτέρα δὲ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ· διὰ
τῶν προφητῶν. ἄκουε
τοῦ [illegible] ἐκχεῶ
ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν
σάρκα καὶ προφητεύσου-
σιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν· καὶ αἱ θυ-
γατέρες ὑμῶν. ὁράσεις
ὄψονται· καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ὑμῶν. ἐνυπνίοις ἐνυπνι-
ασθήσονται· ἄκουε δὲ πά-
λιν τοῦ χυ λέγοντος· καὶ λή-
ψεσθε δύναμιν. ἐπελθόν-
τος τοῦ ἁγίου πνς ἐφ' ὑμᾶς·
καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες·

ἔν τε ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ
ἰουδαίᾳ καὶ σαμαρείᾳ. καὶ
ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς·
καίτοι δὲ ἀφήσειν ὤσθησαν(?)
τὸν παιδευθῆναι(?)· ἀλλ' οὐ
κατὰ τοῦτο δὴ ἰσχυρίζε-
ται· ἀλλ' ὡς ἐπὶ ἀνθρώπου
ἐξετάζει(?)· ὥσπερ ἐν τῇ πρὸς
ἑβραίους λέγων· ἵνα διὰ
δύο πραγμάτων ἀμεταθέ-
των· ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύ-
σασθαι θν· ἰσχυρὰν πα-
ράκλησιν ἔχωμεν· οὕτω
καὶ ἐνταῦθα τὸ κεκύριον(?)
ποιεῖται τῆς τῶν μελλόν-
των ἐπαγγελίας τὰ ἤδη
δεδομένα· διὰ τοῦτο καὶ
ἀρραβῶνα καλεῖ· ὁ γὰρ
ἀρραβὼν μέρος ἐστὶ τοῦ
παντός· ἠγόρασεν πα-
ρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν
τὴν ἡμετέραν. καὶ ἔδω-
κεν ἡμῖν ἀρραβῶνα τέως·
[struck through] τὸ ὅλον ἔδωκε
ὡς ἔδωκεν· ἐπειδὴ μη-
δὲ ἡμεῖς τὸ ὅλον εἰργα-
σάμεθα· ἐπιστεύσαμεν.
τοῦτο ἀρχή· ἔδωκεν καὶ
αὐτὸς ἀρραβῶνα· ὅταν
τὴν πίστιν διὰ τῶν ἔργων
δείξωμεν· τότε τὸ πᾶν
προστίθησι· μᾶλλον δὲ
καὶ ἄλλην ἔδωκεν τὴν
τιμήν· τὸ ἴδιον αἷμα· καὶ
πάλιν ἄλλην ὑπέσχετο.
καθάπερ ἐπὶ πολέμοις ἐ-
θνῶν πρὸς ἔθνη· διδό-
ασιν ὁμήρους. οὕτως ὁ θς·
ἔδωκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν

ἀρχηγὸς καὶ τῶν πάντων δι' ὧν
ἐνέχυρον. καὶ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον τὸ ἐξ αὐτοῦ· οἱ γὰρ
ὄντως τούτου μετέχοντες.
ἴσασιν ὅτι ἀρραβὼν τῆς
κληρονομίας ἡμῶν ἐστιν·
τοιοῦτος ὁ παράκλητος ἦν·
ἐντεῦθεν ἤδη τῶν ἐκεῖ
γευόμενος. διὸ καὶ ἡ ἐπα-
γγελία καὶ ἡ δωρεὰ ἐνταῦ-
θα ἀφθαρσίας καὶ ἀεὶ μένειν·
ἑτέροις γὰρ ὁ φ(όβος) θανάτοις
ἔσται. πάντα τὸν νοῦν
μεταστήσας ἐκεῖ· οὐ μετέ-
χεις τῶν πραγμάτων. δι-
ὰ τοῦτο καὶ τῶν ῥημάτων
ἐκπίπτεις· ἃ μετέχομεν
πάντως ὧν μετέχομεν
ἐκεῖ. καὶ τοὺς οὐ μόνους ἑ-
ωρῶμεν καὶ τὴν ἐκεῖ κα-
τάστασιν· ἀρραβὼν τίμιος
ἐστίν. τῆς ἀπολυτρώσεως
τῆς περιποιήσεως. ἡ
γὰρ καθαρὰ ἀπολύτρω-
σις τότε γίνεται· νῦν μὲν
γὰρ καὶ ἐν κόσμῳ ἀναστρε-
φόμεθα. καὶ πολλὰ ἡμῖν
ἀνθρώπινα συμπίπτει.
καὶ μετὰ ἀσθενῶν ἐσμὲν·
ἡ δὲ καθαρὰ ἀπολύτρω-
σις. ὅταν μήτε ἁμαρτή-
ματα ᾖ. μήτε πάθη ἀν-
θρώπινα. μήτε ἀναμι-
ξ ὦμεν μετὰ πάντων.
τότε ἐστίν· νῦν δὲ ἀρρα-
βών. καὶ γὰρ καὶ νῦν αὐτῶν
ἀπολαύομεν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ-
μῶν τὸ πολίτευμα ἐπὶ
τῆς γῆς· καὶ νῦν ἐν τοῖς

ἐσμέν. πάροικοι γάρ ἐσμεν
καὶ νῦν χωρὶς ἁμαρτημά-
των οἱ ὄντες. εἰς ἔπαινον
δόξης αὐτοῦ· συνεχῶς τοῦ-
το τίθησιν· τί δήποτε· ἵ-
να ὁμοῦ πληροφορήσαι
τοὺς ἀκούοντας· εἰ μὲν γὰρ
ἡμῶν ἕνεκεν φησὶ ταῦτα
ἐποίει. οὐκ ἂν ἦν ἀναμφίβολ(ον)
ἀρχ(ή) εἰ δὲ δι' ἑαυτὸν καὶ ὥστε δεῖξαι
τὴν ἀγαθωσύνην αὐτοῦ
ὥσπερ τινα μαρτυρίαν αἰ-
τίαν τίθησι τοῦ μὴ ἂν ἄλλως
ταῦτα γενέσθαι. ὥσπερ καὶ
ἐπὶ τῶν ἰσραηλιτῶν ἄνω
καὶ κάτω ὁρῶμεν λεγόμε-
να· ποίησον ἡμῖν διὰ τὸ ὄ-
νομά σου· καὶ πάλιν αὐτὸς
ὁ θεὸς ἔλεγεν· ποιῶ ἕνεκεν
ἐμοῦ· καὶ ὁ μωσῆς· ποίησον
ἡμῖν διὰ τὸ ὄνομά σου· ἵνα
μηδένος ἕνεκεν ἑτέρου·
πληροφορεῖ γὰρ τοῦτο τοὺς
ἀκούοντας καὶ ἀμύνει μα-
θόντας. ὅτι διὰ τὴν οἰκείαν
ἀγαθότητα πάντως ποι-
ήσει ἃ ἐπηγγείλατο·
[illegible]
ὄντα· ἃ γὰρ καὶ δι' ἑαυτὸν
ποιεῖ. ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ πα-
ρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ· τοὺς γὰρ
δοξάζοντάς με δοξάσω
φησίν· καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές
με ἐξουθενωθήσονται.
ἐννοήσωμεν ὅτι καὶ παρ'
ἡμῶν ἐπιζητεῖ· ἔπαινος
ἐστὶ τῆς δόξης αὐτοῦ. τὸ
τοὺς ἐχθροὺς σῶσαι· ἀλλὰ
καὶ μόνους τοὺς μετὰ τὸ γενέσθ(αι)

θ ΗΛ

∾ ὅτι οὐ διὰ ἁμαρτάνομεν ἀλλὰ προ[illegible]

φίλους· μᾶλλον δὲ πάντας φίλους·
ὥσπερ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν προ-
τέραν ἔχθραν ἐπανέλ-
θοιεν· πάντα ἀνεῖλε καὶ μά-
την· ἕτερον γὰρ οὐκ ἔστιν
λουτρόν. οὐδὲ καταλλαγὴ
πάλιν ἑτέρα· ἀλλὰ φοβε-
ρά τις ἐκδοχὴ κρίσεως
καὶ πυρὸς ζῆλος· ἐσθίειν
μέλλοντος τοὺς ὑπεναν-
τίους· εἰ γὰρ μέλλοιμεν ἀεὶ
ἐχθραίνοντες αὐτῷ ἀξιοῦ-
σθαι παρ' αὐτοῦ. οὐ παυσό-
μεθα ἐχθραίνοντες καὶ
θρυπτόμενοι· καὶ χείρους
γινόμενοι καὶ πεπωρωμέ-
νοι. τοῦ κυρίου τῆς δικαι-
οσύνης παραγενομένου·
οὐχ ὁρᾷς τὴν ἀκτῖνα ἀνοί-
γουσάν σου τοὺς ὀφθαλ-
μούς· καὶ καλοὺς αὐτοὺς ἀπερ-
γάσατο· ὑγιεῖς· ὀξυδορ-
κεῖς· εἰ δὲ ξένον σοι τὸ φῶς
τὸ ἀληθινόν· ἂν πάλιν αὐ-
τὸ φυγὼν τὸ σκότος προσ-
δράμῃς· τίς ἔσται ἀπολο-
γία· ποία συγγνώμη·
οὐδεμία λοιπόν· μῖσος
ἀρρήτου γάρ ἐστι τοῦτο ση-
μεῖον· ὅτε μὲν γὰρ οὐκ ἤ-
δεις τὸν θεὸν ἐχθραίνων αὐ-
τῷ· ὅπως δήποτε τινὰ
συγγνώμην εἶχες· ἐπειδὴ
δὲ ἐγένου τῆς χάριτος τῆς
τοσ καὶ τοῦ μεγίστου· ἂν
πάλιν ἀφεὶς ἐπὶ τὸν ἔμε-
τον ἐπανέλθῃς τὸν σαυτοῦ· οὐ-
δὲν ἕτερον, ἀλλ' ἢ μεγάλου
μίσους καὶ καταφρονήσεως

ἐμφέρας σημεῖον· οὔ φη-
σιν· ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως
ἀναγκάζομαι· φιλῶ μὲν
οὖν τὸν Χριστόν. ἀναγκάζομαι
δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως· ἃ
ἂν ἀνάγκην καὶ βίαν ὑπομέ-
νῃς· ἕξεις συγγνώμην·
ἃ δὲ ἀπὸ ῥᾳθυμίας καὶ
ταλαιπαθεῖς· οὐκέτι·
Φέρε οὖν αὐτὸ δὴ τοῦτο ἐ-
ξετάσωμεν· πότερον
ἐξ ἀνάγκης καὶ βίας τὰ
ἁμαρτήματα γίνεται. ἢ
ἀπὸ ῥᾳθυμίας καὶ ὀλιγω-
ρίας πολλῆς· οὐ φονεύ-
σεις φησίν· ποία τοῦτο
ἀνάγκη· ποία βία· βία-
μεν οὖν ἐστι τὸ φονεῦσαι·
τίς γὰρ ὑμῶν ἂν ἕλοιτο
παῖσαι ξίφος ἀνελόμενος
τοῦ πλησίον καὶ αἱμάξαι
τὴν δεξιάν. οὐδὲ εἷς·
Ὁρᾷς ὅτι τοὐναντίον ἀνάγ-
κη τὸ ἁμαρτάνειν. μᾶλλον
δὲ καὶ βία; ἐνέθηκε γὰρ
ὁ θεὸς τῇ φύσει φίλτρον τῇ
ἡμετέρᾳ. ὥστε ἀλλήλους
ἀγαπᾶν· πᾶν γὰρ φησὶ
ζῷον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον
αὐτοῦ· καὶ ἄνθρωπος τὸν πλη-
σίον αὐτοῦ· Ὁρᾷς ὅτι
πρὸς τὴν ἀρετὴν ἔχομεν
ἀπὸ τῆς φύσεως σπέρμα-
τα. τὰ δὲ τῆς κακίας πα-
ρὰ φύσιν ἐστίν; ἂν δὲ ταῦτα
μᾶλλον κρατεῖ τὰ παρὰ
φύσιν. τῆς πολλῆς ἡμῶν
ῥᾳθυμίας τοῦτο τεκμή- νοσ
ριον· τί δέ ἐστι τὸ μοιχεῦσαι,

ποῖα ἂν ἀκρασία αἰσχίων· ἣν φη-
σὶν ἡ τῆς ἐπιθυμίας τυ-
ραννίς· διὰ τί [illegible]·
οὐ γὰρ ἔνεστι τῇ οἰκείᾳ [illegible]
χρῆσθαι γυναικί. ἐρωτῶ-
σαν τὴν τυραννίδα; ἀλλ' ἔ-
ρως μέν τις [illegible]· τῆς
τοῦ πλησίον φησὶν γυ-
ναικός· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀκ-
ρατής ἐστιν· ἔρως γάρ, οὐκ ἔστιν
ἀκρατής· οὐδ' ὡς ἀκρατὴς
φιλεῖ· ἀλλὰ προαιρέσει καὶ
ἑκόντι· τὸ μὲν οὖν μίγνυ-
σθαι ἀκρατεῖ ἴσως· τὸ δὲ
τὴν δὲ φιλεῖν· ἣν τὴν δέ·
οὐκ ἀκρατής· οὐδὲ ἐπιθυ-
μίαν μίξεως τὸ πρᾶγμα
ἐστίν· ἀλλὰ κενοδοξίαν καὶ
ὕβρις καὶ πέρα τοῦ μέτρου
τρυφή· ποίαν γὰρ ἐπιθυ-
μοῖ κατάλογόν ἐστι· τὴν
κατεγγυηθεῖσαν τὴν κοι-
νωνοῦσαν παιδοποιΐ-
ας ταύτην ἔχειν. ἢ τὴν
οὐκ ἐγγνωσμένην· οὐκ ἴσασιν
ὅτι ἂν συνῆσθαι τῆς ἐπι-
θυμίας τελευτῶσιν; ὅτι ἀπὸ τοῦ
τῆς φύσεως ἐστι· μὴ αἰτία
τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μοι-
χείας· διὰ γάμον ἐδόθη·
διὰ παιδοποιΐαν παρε-
σχέθη. οὐ διὰ μοιχείαν·
οὐδὲ διαφθοράν· ἴσασι
καὶ οἱ νόμοι τοῖς ἐξαμαρ-
τήσασι συγγνώμας ἐν ἁμαρ-
τήμασι· μᾶλλον δὲ οὐδὲν
ἐστὶν ἁμάρτημα ἐξαμαρ-
τήσαντι γινόμενον· ἀλλὰ πάν-
τα ἀπὸ ὕβρεως· οὐ γὰρ

οὕτως ὁ θεὸς τὴν φύσιν ἐδη-
μιούργησεν· ὅσ' ἀκρατῶν
ἔχειν ἁμαρτάνειν· ἔστι δὲ
τούτοις. κόλασις οὐκ ἦν·
τῶν γὰρ κατὰ ἀκρασίαν κα-
κίαν. οὐδὲ ἡ μᾶσ' ἐπεὶ τοῦ
μὲν λόγον. μὴν τῷ γῦ ὁ θεὸς οὐ-
τω καὶ φιλάνθρωπος καὶ ἀγαθός·
ἀλλ' ὅτι· τὸ λεγόμενον ἀκρατὴς
ἐστί; ναὶ φησίν· ἡ γὰρ ἐπιθυμία
τοῦτο ποιεῖ· ἡ ἐπιθυμία ἐρ-
γάζεσθαι μᾶλλον ἀναγκάζει.
οὐ κελεύει· ἡ ἐπιθυμία τοίνυν
τοὐναντίον ποιεῖ· τὸ γὰρ
κελεύειν ἀργίας ἐστίν· ἡ δὲ
ἐπιθυμία οὐκ ἀργίαν ἀλλὰ φι-
λεργίαν τίκτειν εἴωθεν· ἔστι
καὶ τοῦτο ῥᾳθυμίας ἐστί· ἢ
ἵνα μάθῃς· τί γὰρ ἐπιθυμοῖ
δυσκολώτερον. τί δὲ αἰ-
σχρότερον· τὰς νύκτας ἀγρυ-
πνοῦντα περιιέναι· καὶ
τοίχους διορύττειν. καὶ ἐν
σκότῳ βαδίζειν. καὶ τὴν
ψυχὴν ἔχειν ἐν χερσί. καὶ
πρὸς φόνον παρατετά-
χθαι. καὶ τρέμειν καὶ τεθνη-
κέναι τῷ δέει· ἢ ὥσπερ οἱ
προσέχειν κατηγόροις
καὶ ἀσφαλείας ἀπολαύειν
μείζονας ἀδείας. τοῦτο ἐπίπονον
καὶ ὅτι τοῦτο ἐπίπονον οἱ
[illegible] τοῦτο πράττουσιν
ἢ ἐκείνων· ὁρᾷς ὅτι κατὰ
φύσιν μὲν ἡ ἀρετή· παρὰ
δὲ φύσιν ἡ κακία, καθά-
περ καὶ ἡ νόσος καὶ ἡ ὑγεία·
γ ι δέ· τὸ ἐνδεῖσθαι καὶ ἐφι-
ορκεῖν· ποίαν ἂν ἀκρασίαν αἰ-

κει ἰσχύος μου καὶ ἐνδείξασθαι
μου. ὁ πατὴρ τῆς δόξης· οὐ
κ ἐξ ἑτέρου ὀνόματος αὐτὸν ἀνα
ρακτηρίσαι. καὶ πανταχοῦ
δόξαν καλεῖ· ὅπερ πάσης
ἐστὶ λαμπρότητος παρ' ἡμῖν·
ὄνομα καὶ προσηγορία·
ἰδοὺ τῆς δόξης πατήρ. τοῦ
δὲ χριστοῦ θεός· τί οὖν; ἐκεῖνο
τῆς δόξης οὐκ; ἀλλ' οὐδ' ὡς
οὐδ' ἂν μαινόμενος εἴποι τοῦ
το· δῴη ὑμῖν· τουτέστιν ἐ
πᾶραι τὴν διάνοιαν ὑμῶν
καὶ ἀναπτερῶσαι· οὐ γάρ
ἐστιν ἄλλως ταῦτα μαθεῖν·
ψυχικὸς γὰρ ἄνθρωπος· οὐ δέχε
ται τὰ τοῦ πνεύματος· μωρία γὰρ
αὐτῷ ἐστιν· ἐν πνεύματι
κῆς δὲ σοφίας· ἵνα πνευ
ματικῶς νοήσωμεν. ἵνα
τὰ κρυπτόμενα ἴδωμεν·
αὐτ[…] ἀναπάρτω ἀποκαλύ
ψεως· μυστήρια μέλλει δη
λοῦσθαι θεοῦ· τῶν δὲ μυστη
ρίων τοῦ θεοῦ τὴν γνῶσιν.
τὸ πνεῦμα οἶδε μόνον. τὸ καὶ
τὰ βάθη αὐτοῦ ἐρευνῶν·
οὐκ ἄγγελος· οὐκ ἀρχάγγελος·
οὐκ ἄλλη τις κτιστὴ δύναμις·
τοῦτ' ἐστὶ χάρισμα ὑμῖν πα
ράσχοι· ἃ δὲ ἀποκαλύψεως
τοῦτό ἐστιν. οὐκ ἐστὶ λογισμῶν
εὑρέσεις· ὁ γὰρ τὸν θεὸν μαθὼν
καὶ τὸν θεὸν γνοὺς· οὐκ ἔτι
περὶ οὐδενὸς ἀμφισβητή
σει· οὐκ ἐρεῖ τὸ δὲ ἀδύνα
τον καὶ τὸ δὲ δυνατόν· καὶ
πῶς τόδε ἐγένετο· ἂν τὸν
θεὸν μάθωμεν ὡς δέον καὶ χρή.

ἂν τὸν θεὸν μάθωμεν παρ' οὗ·
μαθεῖν δεῖ· παρ' αὐτοῦ τοῦ
πνεύματος. οὐκ ἔτι περὶ οὐδενὸς
ἀμφισβητήσομεν· διὰ
τοῦτό φησιν ἐν ἐπιγνώσει
αὐτοῦ. πεφωτισμένους
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρ
δίας ὑμῶν· ὁ μαθὼν τί
ς ἐστι θεός· οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἐ
παγγελιῶν ἀμφισβητήσει.
οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἤδη γενομέ
νων ἀπαιτήσει· εὔχεται μὲν
οὖν δοθῆναι αὐτοῖς. πνεῦμα
σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως·
πλὴν καὶ αὐτὸς ἀπολογισ
μὸν ὅσα δύναται κατα
σκευάζει. καὶ τῶν ἤδη ὑ
παρξάντων· ἐπειδὴ γὰρ
τὰ μὲν ἤδη γενόμενα ἔ
μελλε λέγειν· τὰ δὲ οὔπω
συμβάντα· ἀπὸ τῶν γε
γονότων· τὰ μὴ γενόμενα
πιστοῦται· οἷον τι λέγω·
Εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς φησὶ τίς
ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως
αὐτοῦ· ἔτι ἄδηλος ἐστί φησιν·
ἀλλ' οὐ τοῖς πιστοῖς· καὶ τίς
ὁ πλοῦτος τῆς δόξης. τῆς
κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
ἁγίοις· ἔτι καὶ τοῦτο ἄδηλον·
τί δὲ δῆλον; ὅτι ἐπιστεύσα
μεν ἀπὸ τῆς δυνάμεως
τῆς αὐτοῦ· ὅτι ἤγειρε τὸν
χριστόν· τοῦ γὰρ ἀναστῆσαι νε
κρόν. πολλῷ θαυμασιώ
τερον τὸ πεῖσαι ψυχάς· καὶ
ἐγὼ τοῦτο παράσομαι ποι
ῆσαι φανερόν· ἄκουε γάρ·
ἅπερ ὁ χριστὸς τῶν τεθνεῶτι·

ψ ι

πραξ

λάζαρε δεῦρο ἔξω. καὶ
εὐθέως ὑπήκουσεν· ὥσπερ
ὁ τέταρτος· ταμιεῖα θανάτου
σιωθι. καὶ οὐ κατὰ τὸ πέρ·
ἔργα αὐτὸς ἐπὶ κεκλεισται
κάμερα. καὶ πάντα ἅμα
ἀκούονται· καὶ μετὰ τοσού-
του τάχους. ὥσπερ δὲ
ζῶντας μὴ φθάσαι τοὺς
κοιμηθέντας· ὥσπερ ἐν ἀτό-
μῳ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ
πάντα γενέσθαι καὶ συν
δραμεῖν· ἐπειδὴ τοῦ πατρὸς εὖ
σαι οὐκ ὄντος· ἀλλ' ἄκουε
αὐτοῦ πάλιν λέγοντος·
ποσάκις ἠθέλησα ἐπι
συναγαγεῖν τὰ τέκνα σου
μὲν καὶ οὐκ ἠθελήσατε·
Ὁρᾷς ὅτι τοῦτο δυσκολώ-
τερον, ὥστε ἀπὸ τούτου
τὸ πᾶν κατασκευάζει·
πολλῷ γὰρ ἐν λογισμοῖς
ἀνθρωπίνοις δυσκολώ-
τερον προαίρεσιν πεῖσαι.
τοῦ φύσιν ἐργάσασθαι·
τὸ δὲ αἴτιον. ἐπειδὴ καὶ
τοὺς οὕτω κουφεῖ αἰεὶ κομ-
τας ἡμᾶς γενέσθαι ἀγα-
θοὺς· ὄντως εἰκότως εἶ-
πεν. ὑπερβάλλον τὸ μέ-
γεθος τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ. εἰς ἡμᾶς τοὺς πι-
στεύοντας· ὅτε γὰρ προ-
φῆται οὐδὲν ἴσχυσαν·
ὅτε ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι·
ὅτε πᾶσα ἡ κτίσις ἡ ὁρα-
τὴ καὶ ἀόρατος· ὁρατὴ
μὲν εἰς μέσον προκειμένη.
καὶ μὴ ἰσχύουσα χειραγω-
γῆσαι· ἀόρατος δὲ πολλὴν
οἰκονομήσασα τὴν αὐτοῦ πα-
ρουσίαν τότε. διὰ κηρυσσό-
ντι. θεὸς ἐχρήσατο τῷ παρὼ
γνμα δυνάμεως· πολλοῦ τοῦ
δόξης. τοῦτ' ἐστὶν ἀφ' αὐτὸν
δόξαν λέγει· ποῖος γὰρ λό-
γος τὴν δόξαν ἐκείνην κατα-
ραστῆσαι δυνήσεται. κἂν οἱ
ἄγγελοι τότε μεθέξουσι· ποῖ-
ος λόγος. οὐδὲ εἷς· ἀλλὰ χά-
ριτος ὄντως δεῖ πρὸς τὸ
τὴν διάνοιαν μαθεῖν· καὶ
ὅλως ἀκτῖνα μικρὰν γοῦν
τινα δέξασθαι· τινὰ δὲ
κινδυνεύειν καὶ πρότερον
ἐκούρευσεν δὲ πάλιν αὐτοὺς
μαθεῖν καὶ σαφέστερον γνῶ-
ναι· ὁρᾷ ὅσα εἰργάσατο,
ἐνεργεῖ ἐν τῷ Χριστῷ· μικρὸν τοῦ-
το, ἀλλ' ὅρα καὶ πάλιν·
Ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ·
ἀπαρτισμὸς τοῦτο παρα-
στῆσαι δυνήσεται· τὸν ἀπὸ
τῆς γῆς. τὸν τῶν ἰχθύων
ἀφωνότερον· τὸν παιγνί-
ον τῶν δαιμόνων γενόμε-
νον. ὁρᾷς ποῦ ἀνήγαγεν· ὄν-
τως ὑπερβάλλον μέγεθος
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· ἐκ
θανάτου ἀνήγαγεν. ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις· πάσης κει-
μένης φύσεως ἀνώτερον
ἐκάθισεν· ὑπεράνω πά-
σης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας·
ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς,
φησίν· οὕτως πάντως χρεία
διανοίας σοφῆς· ἐν τῇ
Ἐπιγνώσει αὐτοῦ· οὕτως ἄνω

καμύσεως χρεία· ἐννόησον ὅσον ἐστὶν ἀκοῦσαι καὶ θοῦ φύσεως τὸ μέσον· καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς εὐτελείας· ὅτι ἐκάθισεν αὐτὸν ἀνήγαγε τὴν τιμήν· οὐκ ἔμεναι θρόνον ὑπὲρ ἐκεῖνον· δεύτερον καὶ τρίτον· κἀκεῖ· οὐκ ἁπλῶς ὅτι ἐπάνω· ἀλλ' ὑπεράνω· πῶς γὰρ ἂν ὁ δυνάμενος ἀνώτερος ἐστὶν ὁ θ(εό)ς· ὥστε ἐκάθισεν αὐτὸν ἀνήγαγεν τὸν ἐξ ἡμῶν· ἀπὸ τῆς ἐσχάτης [illegible]· εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνήγαγεν ἀρχήν. μεθ' ἣν οὐκ ἔστιν ἑτέρα τιμή· πάσης ἀρχῆς φησίν· οὐ τῆς μέν μή, τῆς δὲ οὔ· ἀλλὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· καὶ δυνάμεως· καὶ κυριότητος· καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου· ἅπερ ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ. πάντων ἀνώτερος γέγονε· τοῦτο περὶ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἐγέρθεντος· ὅπερ ἄξιον θαυμάσαι· περὶ γὰρ τοῦ θ(εο)ῦ λόγου οὐδαμῶς· ὅπερ γάρ ἐστιν ἑκώμω πρὸς ἄλλους· τοῦτο πᾶσα κτίσις πρὸς τὸν θ(εό)ν· ἅπαντες ἄν(θρωπ)οι ὡς σίελος λογισθήσονται. καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν. θ(εὸ)ς τὰς ἀοράτους δυνάμεις ὡς κώνωπας· ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐξ ἡμῶν· τοῦτο μέγα οὕτως καὶ θαυμαστόν· ἀπὸ γὰρ τῶν κάτω

τῆς γῆς αὐτὸν ἀνήγαγεν· ὅτι πάντα ταῦτα ἐθνικῶς ἀγῶν· ὁ ἄν(θρωπ)ος πόσον ἄρα μέρος τῆς ἀγομένος· ἀλλὰ τοῦτον πάντων ἀνώτερον ἐποίησεν· οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἄρα οὖν ἐστιν δυνάμεων τινῶν ὀνόματα κἀκεῖ μὲν ἄσημα. καὶ οὐ γνωριζόμενα; καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· οὐκ ἁπλῶς ἀνώτερον ἐποίησεν ὥστε προτιμᾶσθαι αὐτὸν ἐκείνων. οὐδὲ κατὰ σύγκρισιν· ἀλλ' ὡς δούλων· κἀκεῖ· φρικτὰ ὄντως τὰ πράγματα· ἀν(θρώπ)ου γέγονεν δοῦλα κἀκεῖ τὰ δυνάμεις· διὰ τὸν ἐνοικοῦντα θ(εὸ)ν λόγον· ἔστιν γὰρ τινὰ ἐπάνω ὅσα μὴ ἀλλ' οὐκ ἔχονται ὑπακούοντας· ἀλλὰ προτιμώμενον· ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ οὐχ ἁπλῶς ὑπέταξεν· ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ὑποταγὴν καὶ μεθ' ἣν ἑτέρα οὐκ ἔστιν· διὰ τοῦτο ὅτι ὑπὲρ ὑπὸ τοὺς πόδας· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν· ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ· κἀκεῖ πάλιν ποῦ καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγαγεν. ὥσπερ διά τινος ἕλκων μηχανῆς εἰς ὕψος αὐτὴν ἀνήγαγεν μέγα· καὶ αὐτὴν

ἐκάθισεν ὡς ἐκεῖ ἄνω τὸν
θρόνον· ἐνταῦθα γὰρ ἡ κεφα-
λή· ἐκεῖ καὶ τὸ σῶμα· καὶ ἡ
κεφαλὴ καὶ σῶμα· οὐδὲ μέ-
σον διείργεται τοῦτο·
εἰ δὲ διείργεται· οὐκ ἂν ἔτι
σῶμα· οὐκ ἂν ἔτι κεφαλή·
ὑπὲρ πάντα φησίν· τί ἐστιν
ὑπὲρ πάντα· οὐκ ἀγγέλων·
οὐκ ἀρχαγγέλων· οὐκ ἄλλον
οὐδένα ἀφῆκεν ἀνώτε-
ρον· οὐ ταύτῃ δὲ μόνον ἡ
μεγάλη ἐστὶν ὅτι τὸ ἐξ ἡμῶν
ἀναγαγών· ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ
κοινὸν γένος ἅπαν ἐκεί-
νου ἐχέσθαι· παραδείκνυ-
σιν· ἐκεῖ μονωθῆναι· ἐκεῖ
μὴ ἀκολουθεῖν· οὐ γάρ ἐστι τὸ
σῶμα αὐτοῦ· ἵνα γὰρ μὴ
ἀκούσας τὴν κεφαλὴν
τὴν ἀρχὴν μόνον νομί-
σῃς· ἀλλὰ καὶ τὴν ἑν-
ότητα· οὐχ ὡς ἄρχοντα
μόνον· ἀλλ' ὡς σώματος κε-
φαλήν· τὸ πλήρωμα φη-
σίν τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν
πληρουμένου· τί ἐστιν τοῦ-
το· ἐνταῦθα ὡς οὐκ ἀρκοῦν-
τος τούτου δεῖξαι τὴν συγ-
γένειαν καὶ τὴν ἐγγύτητα·
τί φησίν· τὸ πλήρωμα τοῦ
Χριστοῦ ἡ ἐκκλησία· καὶ γὰρ
πλήρωμα κεφαλῆς σῶμα·
καὶ πλήρωμα σώματος
κεφαλή· ὅρα πῶς δὴ τάξει
κέχρηται Παῦλος· πῶς
οὐδένος φείδεται ῥήμα-
τος· ὥστε παραστῆσαι τοῦ
θεοῦ τὴν δόξαν· πλήρωμα

φησίν· οἷον ἡ κεφαλὴ πλη-
ροῦται παρὰ τοῦ σώματος·
τουτέστιν διὰ πάντων τὸ σῶ-
μα συγκεῖται· καὶ ἑνὸς ἑκά-
στου· οὐχὶ κοινῇ μόνον οὐχὶ
αὐτὸν χρήζοντα ἅπαντα· ἂν
γὰρ μὴ ὦμεν πολλοὶ καὶ ὁ μὲν
χείρ· ὁ δὲ πούς· ὁ δὲ τι ἄλλο
μέρος· οὐ πληροῦται ὅλον τὸ
σῶμα· διὰ πάντων οὖν πλη-
ροῦται τὸ σῶμα αὐτοῦ· τό-
τε πληροῦται ἡ κεφαλή·
τότε τέλειον σῶμα γίνεται·
ὅταν ὁμοῦ πάντες ὦμεν συ-
νημμένοι καὶ συγκεκολλη-
μένοι· εἶδες πλοῦτον δόξης
κληρονομίας; εἶδες ὑπερ-
βάλλον μέγεθος δυνάμεως
εἰς τοὺς πιστεύοντας; εἶδες
ἐλπίδα κλήσεως; τί ἐστιν
κλήσεως· αἰδέσθωμεν τὴν
τὴν κεφαλήν· ἐννοήσω-
μεν τίνος ἐσμὲν σῶμα κε-
φαλῆς· ᾗ πάντα ὑποτέτα-
κται· καὶ τῶν ἀγγέλων κατὰ
τοῦτο τὸ ὑπόδειγμα· κρεί-
ττους ἡμᾶς εἶναι χρή· καὶ
τῶν ἀρχαγγέλων μείζους·
ὡς πάντων προτετιμημέ-
νους· οὐκ ἀγγέλων ἐπελά-
βετο ὁ θεὸς καθὼς γράφων
ἑβραίοις φησίν· ἀλλὰ σπέρ-
ματος Ἀβραάμ· οὐκ ἀρχῆς
οὐδὲ ἐξουσίας· οὐδὲ κυρι-
ότητος· οὐδὲ ἄλλης οὐδέ-
νος μιᾶς δυνάμεως· ἀλλὰ
τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀνέ-
λαβεν· καὶ ἐκάθισεν ἐν δε-
ξιᾷ αὐτοῦ· καὶ τί λέγω ἐκεῖ

διὰ τοῦτο πρότεροι ἐκ-
βάλλονται· καθάπερ γὰρ
ἐπὶ τραπέζης παραγε-
νομένου τοῦ δεσπότου· οὐ
δεῖ τοὺς προσκεκρουκό-
τας τῶν οἰκετῶν παρεῖναι·
ἀλλ' ἐκποδὼν γίνονται·
οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα· ἐπει-
φερομένης τῆς θυσίας·
καὶ τοῦ Χριστοῦ τεθυμένου· τοῦ
προβάτου τοῦ δεσποτικοῦ·
ὅταν ἀκούσῃς δεηθῶμεν
πάντες κοινῇ· ὅταν ἴδῃς
ἀνελκόμενα τὰ ἀμφί-
θυρα· τότε νόμισον δι-
ασχίζεσθαι τὸν οὐρανὸν ἄνω-
θεν· καὶ κατιέναι τοὺς
ἀγγέλους· ὥσπερ τοίνυν
τῶν ἀμυήτων οὐδένα χρὴ
παρεῖναι· οὕτως οὐδὲ τῶν
μεμυημένων καὶ ῥυπαρῶν·
εἰπέ μοι· εἴ τις εἰς ἑστίασιν
κληθεὶς· τὰς χεῖρας νίψαιτο·
καὶ κατακλιθείη· καὶ ἕτοι-
μος γένοιτο πρὸς τὴν
τράπεζαν· εἶτα μὴ μετέ-
χοι· οὐχ ὑβρίζει τὸν καλέ-
σαντα, οὐ κρεῖττον τὸν τοι-
οῦτον μηδὲ παραγενέ-
σθαι; οὕτω δὴ καὶ σύ· πα-
ραγενόμενος, τὸν ὕμνον
ᾖσας μετὰ πάντων; ὁμο-
λογήσας εἶναι τῶν ἀξίων,
τῷ μὴ μετὰ τῶν ἀναξίων ἀ-
ναχωρῆσαι· πῶς ἔ-
μεινας καὶ οὐ μετέχεις τῆς
τραπέζης· ἀνάξιος εἰμί
φησιν· οὐκοῦν καὶ τῆς κοι-
νωνίας ἐκείνης τῆς ἐν

ταῖς εὐχαῖς· οὐ γὰρ διὰ
τῶν προκειμένων μόνον·
ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ᾠδῶν ἐ-
κείνων τὸ πνεῦμα πάντοτε
κάτεισιν· οὐχ ὁρᾷς τοὺς οἰ-
κέτας τὴν τράπεζαν ἀποσμή-
χοντας· καὶ τὸν οἶκον
καθαίροντας· καὶ τοὺς πί-
νακας τιθέντας; τοῦτο
γίνεται διὰ τῶν εὐχῶν·
διὰ τῆς φωνῆς τοῦ κήρυ-
κος· ὥσπερ σπόγγῳ ἀποσμή-
χομεν τὴν ἐκκλησίαν·
ἵνα ἐν καθαρᾷ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ πάντα προτεθῇ· ἵνα
μηδὲ σπῖλος μηδὲ ῥυτίς·
ἀνάξιοι καὶ ὀφθαλμοὶ
τῶν θεαμάτων τούτων·
ἀνάξιοι καὶ ἀκοαί·
κἂν θηρίον φησὶ θίγῃ
τοῦ ὄρους· λιθοβοληθή-
σεται· οὕτως οὐδὲ ἐπιβῆ-
ναι ἄξιοι ἦσαν·
καίτοιγε μετὰ ταῦτα καὶ
προσῆλθον καὶ εἶδον οὗ
ἱστήκει ὁ θεός· ἔξεστι μετὰ
ταῦτα προσελθεῖν καὶ
ἰδεῖν· ὅταν μέντοι παρῇ·
ἄπιθι· οὐκ ἔξεστί σοι μᾶλ-
λον· ἢ τῷ κατηχουμένῳ·
οὐ γὰρ ἐστὶν ἴσον μηδέπω
τυχεῖν μυστηρίων· καὶ με-
τὰ τὸ τυχεῖν προσκρού-
σαντα καταφρονεῖν· καὶ
ἀνάξιον ἑαυτὸν κατασκευά-
σαι τοῦ πράγματος· ἐνῆν
καὶ πλείονα εἰπεῖν καὶ φο-
βερώτερα· ἀλλ' ὥστε μὴ
καρῶσαι τὴν διάνοιαν ὑμῶν·

ἀρκεῖ καὶ ταῦτα· οἱ γὰρ μὴ
τούτοις σωφρονιζόμενοι
οὐδὲ τοῖς πλείοσιν. ἵνα οὖν
μὴ μάτην ὑμῖν τὸ κρίμα
ἐργασώμεθα. παρα-
καλοῦμεν ὑμᾶς· οὐχ ἵνα
μὴ παραγένησθε. ἀλλ' ἵνα
καὶ τῆς παρουσίας καὶ
τῆς προσόδου ἀξίους
ἑαυτοὺς καταστήσητε·
ἄνθρωποι. εἰ βασιλεύς τις ἐ-
πέταξεν καὶ εἶπεν· εἴ τις
τόδε ποιεῖ, τῆς τρα-
πέζης ἀπέχεσθαι τῆς ἐμῆς.
ἆρ' οὐχ ὑπὲρ τούτου οὐκ ἂν
πάντα ἐπράξατε; εἰς τὸν
οὐρανὸν ἡμᾶς ἐκάλεσεν.
εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ βα-
σιλέως τοῦ μεγάλου καὶ
θαυμαστοῦ. καὶ ἀναδυό-
μεθα καὶ μέλλομεν. καὶ
οὐ σπεύδομεν. οὐδὲ ἐ-
πιτρέχομεν τῷ πρά-
γματι; καὶ τίς ἡμῖν ἐστὶν
ἐλπὶς σωτηρίας· οὐκ ἔστιν
αἰτιάσασθαι ἀσθένειαν·
οὐκ ἔστιν αἰτιάσασθαι φύ-
σιν. ῥαθυμία μόνον ἀνα-
ξίους ἡμᾶς καθίστησιν·
Ταῦτα μὲν παρ' ἡμῶν εἴρη-
ται· ὁ δὲ κατανύσσων καρ-
δίας. ὁ διδοὺς πνεῦμα κα-
τανύξεως. κατανύξαι
τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ
ἐνθήσαι βαθέως τὰ σπέρ-
ματα. ὥστε ἀπὸ τοῦ φό-
βου αὐτοῦ λαβεῖν ἐν γαστρί.
καὶ τεκεῖν πνεῦμα σωτηρίας.
καὶ μετὰ παρρησίας πα-
ραγίνεσθαι· οἱ υἱοί σου γάρ
φησιν ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν
κύκλῳ τῆς τραπέζης σου·
μηδὲν παλαιόν. μηδὲν ἀνή-
μερον μηδὲν ὠμόν· τοιαῦτα
γὰρ τὰ νεόφυτα. πρὸς
καρπὸν ἐστὶν ἐπιτήδεια·
καρπὸν τὸν θαυμαστόν. τὸν
τῆς ἐλαίας λέγω καὶ ἰσχυρόν·
ὥστε πάντας γενέσθαι κύκλῳ
τῆς τραπέζης. καὶ μὴ ἁ-
πλῶς μηδὲ ὡς ἔτυχεν ἐνταῦ-
θα συνέρχεσθαι. ἀλλὰ μετὰ
φόβου καὶ δέους· οὕτω γὰρ
καὶ αὐτὸν ὄψεσθε. ἐκεῖ τὸν
χριστὸν μετὰ παρρησίας· ἧς γέ-
νοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυ-
χεῖν. ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ
πνεύματι. δόξα κράτος τιμή·
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν :—

ΛΟΓΟΣ Δ̄·

Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς
παραπτώμασιν. καὶ ταῖς
ἁμαρτίαις. ἐν αἷς πο-
τε περιεπατήσατε. κα-
τὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου
τούτου. κατὰ τὸν ἄρχοντα
τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος
τοῦ πνεύματος. τοῦ νῦν ἐνεργοῦν-
τος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπει-
θείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάν-
τες ἀνεστράφημέν ποτε
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρ-
κὸς ἡμῶν· ποιοῦντες τὰ θε-
λήματα τῆς σαρκὸς καὶ

τῶν δαιμονιώντων· καὶ νεκρῶν τὸ
κατὰ φύσιν ὀργῆς· ὡς καὶ
οἱ λοιποί· ἔστιν μὲν νέκρω-
σις σωματική· ἔστιν δὲ καὶ
ψυχική· ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐ-
τε ἔγκλημα μετέχει· οὔτε
κίνδυνος· αὕτη δὲ καὶ ὑπὸ
ἔγκλημα· φύσεως γὰρ οὐ
προαιρέσεως τὸ πρᾶγμα
ἐστίν· γεγονὸς μὲν γάρ· ἀ-
πὸ τῆς τοῦ πρωτοπλά-
στου παραβάσεως· λοιπὸν
δὲ εἰς φύσιν τὸ πρᾶγμα ἐ-
ξέπεσεν· ἀλλ' ὅμως δὲ· καὶ τα-
χέως λυθήσεται· αὕτη δὲ
ἡ νέκρωσις ἡ ψυχική· προ-
αιρέσεως οὖσα· ἔγκλημα
ἔχει καὶ λύσιν οὐδεμίαν·
ὅρα τοίνυν πῶς μέγα σφό-
δρα ὁ Παῦλος δείξας ἤ-
δη· ὅτι τοὺς νεκροὺς ἀ-
νιστᾶν· τὸ ψυχὴν νενεκρω-
μένην ἰάσασθαι· πολλῷ
μεῖζον ἐστίν· καὶ νῦν ὥσπερ
μέγα οὕτως αὐτὸ τίθησιν·
Καὶ ὑμᾶς ὄντας φησὶν νε-
κροὺς τοῖς παραπτώμα-
σιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις·
ἐν αἷς ποτε περιεπατή-
σατε· κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ
κόσμου τούτου· κατὰ τὸν
ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας
τοῦ ἀέρος τοῦ πνεύματος· τοῦ
νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς
υἱοῖς τῆς ἀπειθείας·
Ὅρα τὸ προσηνὲς τοῦ Παύ-
λου· καὶ πῶς πανταχοῦ
παραμυθεῖται τὸν ἀκρο-
ατὴν οὐ καρῶν αὐτόν· ἐπει-
δὴ γὰρ εἶπεν ὅτι εἰς ἔσχατον
κακίας ἠλάσατε· τοῦτο γὰρ
ἐστὶν νεκροὺς εἶναι· ὥστε μὴ
σφόδρα καρῦναι αὐτούς·
αἰσχύνονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῶν
προτέρων κακῶν· εἰς μέ-
σον φερομένων· καὶ ἀπολ-
λύμεναι ἤ· καὶ κίνδυνον οὐ
κέχονται· δίδωσιν αὐτοῖς
συνεργόν· ὥστε μὴ νομισθῆ-
ναι τὸ πᾶν αὐτῶν εἶναι· ἢ
συνεργὸν ἰσχυρόν· τίνα
δὴ τοῦτον· τὸν διάβολον·
οὕτω δὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Κο-
ρινθίους ποιεῖ· εἰπὼν
γὰρ μὴ πλανᾶσθαι· οὔτε
πόρνοι· οὔτε εἰδωλολά-
τραι· καὶ τὰ λοιπὰ ἅπαν-
τα καταλέξας· καὶ ἐπα-
γαγὼν· βασιλείαν θῦ οὐ κλη-
ρονομήσουσιν· τότε φη-
σίν· καὶ ταῦτά τινες ἦτε·
οὐκ εἶπεν ἅπαντες ἦτε·
ἀλλὰ τινὲς ἦτε· τοῦτ' ἐστὶν
οὕτω πως ἦτε· ἐνταῦθα
σφόδρα οἱ αἱρετικοὶ περὶ
τοῦ θῦ ταῦτα ἀρκῆσθαι λέ-
γουσιν· καὶ τὴν ἀρχαίαν
τὸν γνώστην ἐπὶ πολὺ ἐ-
ξάγοντες· ταῦτα ἁρμόζου-
σιν τῷ θῷ· ἀντὶ τοῦ διαβόλου
μόνον ἐστίν· πῶς οὖν αὐτοὺς
ἐπιστομίσωμεν· ἀπ' αὐτῶν
τῶν ῥημάτων· εἰ γὰρ δὴ καὶ
ὅς ἐστιν ὥσπερ φασί· πάν-
τα δὲ ἐτάραξεν· οὐκ ἔτι δὴ
καὶ οὕτω· ἀλλὰ σφόδρα
ἀδίκου καὶ μιαροῦ τὸ πρᾶ-
γμα· μιαρὸς δὲ θσ οὐκ ἂν εἴη
ποτε·

διὰ τί δὲ αὐτὸν ἄρχοντα
τοῦ αἰῶνος τοῦ κόσμου τού-
του φησίν· ἐπειδὴ πᾶσα
σχεδὸν ἡ ἀνθρωπίνη φύ-
σις ἐκείνῳ δέδωκεν ἑαυ-
τήν. καὶ πάντες αὐτῷ δου-
λεύουσιν ἑκόντες καὶ προ-
τρεπόμενοι. καὶ τῷ μὲν
Χριστῷ μυρία ἐπαγγελλομένῳ
ἀγαθά, οὐδὲ προσέχει τις·
ἐκείνῳ δὲ οὐδὲν ὑπισχνου-
μένῳ τοιοῦτον, ἀλλὰ γέ-
ενναν παραπέμποντι,
πάντες ὑπακούουσιν· ἀλλ᾽
ἀρχὴ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. καὶ
πλείους οὗτος ἔχει τοῦ θεοῦ
καὶ μᾶλλον αὐτῷ ἀκούοντας.
κἂν τῷ θεῷ πλὴν ὀλίγων. δι-
ὰ τὴν ῥᾳθυμίαν τὴν ἡμε-
τέραν· κατὰ τὴν ἐξουσί-
αν φησὶν τοῦ ἀέρος τοῦ
πνεύματος· τοῦτο πάλιν φησίν·
ὅτι τὸν ἐπουράνιον ἔχει
τόπον. καὶ τὸν ἐν μεταπο-
λιν ἀέρα. ἀσώματοι δυ-
νάμεις εἰσίν. αὐτοῦ ἐνερ-
γούντων· ὅτι γὰρ αἰώνιος
αὐτοῦ ἡ ἀρχή. τουτέστιν τῷ
παρόντι αἰῶνι συγκαταλυο-
μένη. ἄκουσον ἐν τῷ
τέλει τῆς ἐπιστολῆς λέγον-
τος αὐτοῦ· οὐκ ἔστιν ἡμῖν
ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρ-
κα· ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
πρὸς τὰς ἐξουσίας. πρὸς
τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ
σκότους τοῦ αἰῶνος τού-
του· ἵνα γὰρ μὴ κοσμοκρά-
τορας ἀκούσας, ἄκτιστον

αὐτὸν εἶναι φῇς. καὶ ἀλλαχοῦ
αἰῶνα τὸν καιρὸν καλεῖ τὸν
καιρὸν τὸν διαγραφόμενον.
οὐ περὶ τῶν κτισμάτων λέ-
γων· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ γενόμε-
νος ἄρχων ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
μὴ μεταπεπτωκέναι τῆς ἀρ-
χῆς καὶ μετὰ τὴν παράβα-
σιν· τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος
φησὶν ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπει-
θείας· ὁρᾷς ὅτι οὐ βίᾳ οὐ-
δὲ τυραννίδι, ἀλλὰ πειθοῖ
προσάγεται; ἀπειθείας γὰρ
εἶπεν. ὥσπερ εἴ τις ἔποι. ἀπά-
τῃ καὶ πειθοῖ τοὺς πάντας
ἐφέλκεται· καὶ οὐ τοῦτο μό-
νον αὐτοὺς παραμυθεῖται
τὸ δοῦναι κοινωνούς. ἀλλὰ
καὶ ἑαυτὸν τάξας μετ᾽ ἐκεί-
νοις καὶ ἡμᾶς φησὶν πάν-
τας ἀναστραφέντας ποτέ
πάντας. οὐ κενὸν γὰρ ὅπερ
ὅτι ἐξ ἡμῶν τινες· ἐν ταῖς ἐ-
πιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡ-
μῶν. ποιοῦντες τὰ θελή-
ματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
διανοιῶν· καὶ ἦμεν τέκνα
φύσει ὀργῆς. ὡς καὶ οἱ λοι-
ποὶ πάντες· τὸ φύσει τουτέστι
τὸ γνήσιον ἐνταῦθα παρί-
στησιν· ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πάν-
τες. τουτέστιν οὐδὲν πνευ-
ματικὸν φρονοῦντες· ἀλλὰ
μόνην τὴν σάρκα διανάγειν.
καὶ μηδὲν μέγα νομίζοντες
εἶναι τὸ πλημμελῆμα. ὅρα
πῶς ἀσφαλίζεται· τὰ θε-
λήματα τῆς σαρκὸς ἡμῶν
φησὶν καὶ τῶν διανοιῶν

ποιούμενος. τοῦτ' ἔστιν ταύτης
κολασμῆς πάθη· παροξύ-
ναμεν τὸν θεὸν καὶ παρωρ-
γίσαμεν. τοῦτ' ἔστιν ὀργὴν
κινοῦμεν καὶ οὐδὲν ἕτερον·
ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπου τέκνον.
φύσει ἄνθρωπός ἐστιν. οὕτως καὶ
ἡμεῖς ὀργῆς καὶ οἱ λοιποί· ὁ δὲ
θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει·
οὐχ ἁπλῶς ἐλεήμων. ἀλλὰ
πλούσιος· καθάπερ καὶ
ἐν ἑτέροις φησίν. ἐν τῷ πλή-
θει τοῦ ἐλέους σου· καὶ πά-
λιν· ἐλέησόν με κατὰ τὸ μέ-
γα ἔλεός σου· διὰ τὴν πολ-
λὴν ἀγάπην αὐτοῦ. ἣν ἠ-
γάπησεν ἡμᾶς· πόθεν
ἡμᾶς ἠγάπησεν. ταῦτα
γὰρ οὐκ ἀγάπης ἄξια ἀλλ'
ὀργῆς καὶ τιμωρίας τῆς
ἐσχάτης. καὶ τοῦτο οὖν ἀ-
πὸ πολλοῦ ἐλέου· καὶ ὄντας
ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παρα-
πτώμασιν. συνεζωοποίη-
σεν ἐν τῷ Χριστῷ· πάλιν ὁ Χριστὸς
μέσος. καὶ τὸ πρᾶγμα ἀξιό-
πιστον· εἰ γὰρ ἡ ἀπαρχὴ
ζῇ. καὶ ἡμεῖς· ἐζωοποίη-
σεν κἀκεῖνον καὶ ἡμᾶς·
Ὁρᾷς ὅτι περὶ τοῦ κατὰ σάρ-
κα πάντα εἴρηται; εἶδες
τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς
ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας;
τοὺς νεκροὺς τοὺς ὀργῆς
υἱούς. τούτους ἐζωοποί-
ησεν; εἶδες τὴν ἐλπίδα
τῆς κλήσεως. συνήγειρεν
καὶ συνεκάθισεν; εἶδες
τὴν δόξαν τῆς κληρονο-
μίας αὐτοῦ; τὸ μὲν συνή-
γειρεν δῆλον. τὸ δὲ συνε-
κάθισεν ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐ-
πουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πῶς
ἔστιν εἰπεῖν. ὥσπερ συνήγειρεν·
οὐδέπω γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν
ἐγηγερμένος. ἀλλ' ἢ ὅτι
τῆς κεφαλῆς ἀναστάσης.
καὶ ἡμεῖς ἠγέρθημεν· ὡς
καὶ ἐκεῖ τοῦ Ἰακὼβ προσ-
κυνήσαντος τὸν Ἰωσήφ.
καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ προσκε-
κυνηκέναι δοκεῖ· οὐκοῦν
οὕτω καὶ συνεκάθισεν.
τῆς κεφαλῆς καθεζομέ-
νης. καὶ τὸ σῶμα συγκά-
θηται· διὰ τοῦτο γὰρ ἐπή-
γαγεν. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· εἰ δὲ μὴ τοῦ-
το. ἀλλὰ συνήγειρεν διὰ
τοῦ λουτροῦ. πῶς οὖν συ-
νεκάθισεν· εἰ γὰρ ὑπομέ-
νομεν φησίν. καὶ συμβα-
σιλεύσομεν· εἰ ἀπεθάνο-
μεν. καὶ συζήσομεν·
ὄντως πῶς χρεία καὶ ἀπο-
καλύψεως. ὥστε τὸ κατα-
νοῆσαι τῶν μυστηρίων τού-
των· εἶτα ἵνα μὴ ἀπιστή-
σῃς. ὅρα τί ἐπάγει· ἵνα
ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶ-
σιν τοῖς ἐπερχομένοις.
τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦ-
τον τῆς χάριτος αὐτοῦ.
ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἐπειδὴ γὰρ εἶ-
πεν ταῦτα περὶ τοῦ Χριστοῦ. ταῦ-
τα δὲ οὐδὲν κοινὸν πρὸς ἡ-
μᾶς. τί γάρ φησιν πρὸς ἡμᾶς

ἀ[...]μος αὐτῇ. ἔδειξεν
μὲν οὖν ὅτι καὶ πρὸς ἡ-
μᾶς ἀγάπη οὕτως ἡμῖν νέ-
μονται. πλὴν ἀλλὰ καὶ
ταῦτα ἡμῶν κατ' ἰδίαν φησί·
ὄντας γὰρ ἡμᾶς νεκροὺς
τοῖς παραπτώμασιν
συνήγειρεν καὶ συνεκά-
θισεν· ὥστε ὅπερ ἔφην
μὴ ἀπ' αἰτίας ἀπὸ τῶν προ-
τέρων· ἀπό τε τῆς κε-
φαλῆς· ἀπό τε τοῦ κου-
[...]θαι ἐνδείκνυσθαι αὐ-
τὸν τὴν ἀγαθότητα ταυ-
κῶν τὴν ἀπόδειξιν·
πῶς γὰρ ἐνδείξηται αὐ-
τοῦτο μὴ γένηται· καὶ
ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶ-
σιν τοῖς ἐπερχομένοις·
τί. ὅτι καὶ μεγάλα ταῦτα ἀ-
γαθὰ ἦν καὶ πάντων [...]
ἀ[...]τερα· νῦν μὲν γὰρ λῆ-
ρος εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀπί-
στοις τὰ λεγόμενα. τότε
δὲ πάντες εἴσονται· κα-
ταμάνθανε καὶ πῶς συνε-
κάθισεν. ἄκουε αὐτοῦ
τοῦ Χ(ριστο)ῦ λέγοντος τοῖς μα-
θηταῖς· καθήσεσθε
ἐπὶ δώδεκα θρόνους·
κρίνοντες τὰς δώδεκα
φυλὰς τοῦ Ἰ(σρα)ήλ· καὶ πάλιν·
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξι-
ῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων.
οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι. ἀλλ'
οἷς ἡτοίμασται παρὰ
τοῦ πατρός· ὥστε ἡτοίμα-
σται καὶ καλῶς εἶπεν· ἐν
χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς.

ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ· τὸ γὰρ καθίσαι
ἐκ δεξιῶν τιμῆς ἐστιν τῆς
ὑπὲρ πᾶσαν τιμήν. καὶ με-
θ' ἣν ἑτέρα οὐκ ἔστιν· τοῦτο
οὖν λέγει. ὅτι καὶ ἡμεῖς κα-
θεδούμεθα· ὄντως ὑπερ-
βάλλον πλοῦτος. ὄντως ὑ-
περβάλλον τὸ μέγεθος τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ μετὰ Χ(ριστο)ῦ
καθίσαι. κἂν μυρίας τυχ[...]
ἀ[...]χῶ. οὐ κατορθώσας αὐτὰς
ἐν ἐκείνῳ αὐτοῦ· ἡ γὰρ σωτηρ-
ἐμμένειν ἔδει. τοῦτο οὖν ἐ-
χρῆν ἑτοίμως ὑπομένειν·
καὶ αὐτὸς δὲ πάλιν φησίν·
θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κ(αὶ)
οἱ διάκονοι ὦσιν οἱ ἐμοί·
εἰ γὰρ καταλέγεσθαι ἔδει
καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὲρ
τούτων, οὐκ ἐχρῆν προ-
θύμως καταδέχεσθαι; ἐ-
νόησον ποῦ ἐκάθισεν ἐ-
κεῖνος. ἐπάνω πάσης ἀρ-
χῆς καὶ ἐξουσίας· καὶ τίν
συγκαθῆσαι ἐκείνῳ· τίς
ὤν· νεκρὸς φύσει· τέκνον
ὀργῆς. καὶ τί κατορθώ-
σας. οὐδέν· ὄντως νῦν εὔ-
καιρον ἀναβοῆσαι· ὢ βά-
θος πλούτου καὶ σοφίας
καὶ γνώσεως Θ(εο)ῦ· τῇ γὰρ
χάριτί ἐστε σεσωσμένοι φη-
σίν· ἵνα γὰρ μὴ τὸ μέγεθος
τῶν εὐεργεσιῶν ἐπάρῃ σε·
ὅρα πῶς αὐτὸ καταστέλλει·
τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμέ-
νοι. φησὶν διὰ πίστεως·
εἶτα ἵνα μὴ πάλιν τὸ αὐτε-
ξούσιον λυμήνηται. ἐπιθῆκε

καὶ τὸ ἡμῶν· καὶ πάλιν αὐ
τὸ ἀναιρεῖ καὶ φησίν· καὶ
τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν. οὐδὲ
ἡ πίστις φησὶν ἐξ ἡμῶν·
εἰ γὰρ μὴ ἦλθεν· εἰ γὰρ μὴ
ἐκάλεσεν· πῶς ἠδυνάμε
θα πιστεῦσαι· πῶς γὰρ
φησὶν πιστεύσωσιν. ἐὰν
μὴ ἀκούσωσιν· ὥστε οὐδὲ
τὸ τῆς πίστεως ἡμέτερον·
θεοῦ φησὶν τὸ δῶρον· μὴ
γὰρ ἤρκει ἡ πίστις σῶσαι
φησίν; ἀλλ' ἵνα μὴ κενοὺς
μηδὲ ἀργοὺς σώσῃ. ταύ
την ἐζήτησεν φησίν·
ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πίστις σώζει·
ἐπειδὴ ὁ θεὸς ἠθέλησεν ἡ
πίστις σῶσαι· ἐπεὶ ποῦ
σώζει ἡ πίστις ἀπεμοιαύ
μενη ἔργων· τοῦτο αὐτὸ θεοῦ
δῶρόν ἐστιν· ἵνα μή τις
καυχήσηται· ἵνα εὐγνώ
μονας περὶ τὴν χάριν
ποιήσῃ· τί οὖν αὐτὸς ἐ
κώλυσεν φησὶν ἐξ ἔργων
δικαιωθῆναι, οὐδαμῶς·
ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἔργων φησὶ
δεδικαίωται· ἵνα δειχθῇ
τοῦ θεοῦ ἡ χάρις καὶ ἡ φι
λανθρωπία· οὐχὶ ἔχοντας
ἔργα ἀπώσατο· ἀλλὰ προ
δεδομένους ἀπὸ τῶν ἔρ
γων χάριτι ἔσωσεν· ὥστε
μηδένα λοιπὸν ἐγκαυ
χᾶσθαι· εἶτα ἵνα μὴ ἀκού
σας ὅτι οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλὰ
πίστει τὸ πᾶν κατορθοῦται·
ἀργὸς γένῃ. ὅρα τί ἐπήγα
γεν· αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποί

ημα κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ
ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς· οἷς
προητοίμασεν ὁ θεὸς· ἵνα
ἐν αὐτοῖς περιπατήσω
μεν· ὅρα αὐτόν· τί φησιν·
τὴν ἀναγέννησιν ἐνταῦ
θα ἐνίττεται· ὄντως κτί
σις ἑτέρα ἐστίν· ἐκ τοῦ μὴ
ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρή
χθημεν· ὅπερ ἦμεν πρό
τερον ἀπεθάνομεν· τοῦ
τέστιν ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος· ὅ
περ ἐγενόμεθα οὐκ ἦμεν
πρότερον· ἄρα κτίσις
τὸ πρᾶγμά ἐστιν. καὶ τῆς
ἑτέρας τιμιωτέρα· ἐξ ἐ
κείνης μὲν γὰρ τὸ ζῆν.
ἐκ δὲ ταύτης τὸ καλῶς
ζῆν ἡμῖν περιγέγονεν·
ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς
προητοίμασεν ὁ θεὸς· ἵνα
ἐν αὐτοῖς περιπατήσω
μεν· οὐχ ἵνα ἀρξώμεθα.
ἀλλ' ἵνα περιπατήσωμεν·
διαρκοῦς γὰρ ἡμῖν χρεία
τῆς ἀρετῆς. καὶ ἐκτεταμέ
νης ἄχρι τῆς τελευτῆς
τῆς ἡμετέρας· οὐδὲ γὰρ
εἰ βαδίζειν ὁδὸν ἔδει τὴν
πόλιν φέρουσαν βασιλι
κήν. εἶτα τὸ πλέον αὐτῆς
ἀνύσαντες περὶ τὸ τέλος
αὐτὸ μαλακισθέντες ἐκα
θίσαμεν. ὠνήσεν ἄν τι ἡ
μᾶς αὐτὴ ἡ ἡμίσεια τῆς κελεύ
σεως· ἐπὶ ἔργοις γάρ φη
σιν ἀγαθοῖς· οὐδὲν οὖν
ἂν ὤνησεν ἡμᾶς τὸ πρᾶ
γμα· οὕτω δὴ ζῆν ἐνταῦθα·

Ὅτι ἐκ μιᾶς παραβάσεως κατακρίνεται ἄνθρωπος:

οὐχ ἵνα ἓν ἔργον ἐργασώμεθα προστάττεται, ἀλλ' ἵνα πάντα. ὥσπερ γὰρ αἰσθήσεις ἡμῖν πέντε δέδωκε· καὶ πάσαις ὡς δέον κεχρῆσθαι δεῖ. οὕτω καὶ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς. ἂν δὲ ᾖς σώφρων μὲν, ἀνελεήμων δὲ· ἢ ἐλεήμων μὲν, πλεονέκτης δέ· κἂν ἀπέχοιτο μὲν τῶν ἀλλοτρίων, τῶν δὲ αὐτοῦ μὴ μεταδίδωσι, πάντα εἰκῆ γίνεται· οὐ γὰρ ἀρκεῖ μίαν μόνον ἀρετὴν παραστῆσαι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ μετὰ παρρησίας ἡμᾶς. ἀλλὰ πολλῆς δεῖ καί τοι ποικίλης καὶ παντοδαπῆς καὶ πάσης αὐτῆς. ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος τοῖς μαθηταῖς· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ πάλιν ὃς ἂν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων. ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· τουτέστιν ἐν τῇ ἀναστάσει· οὐ γὰρ δὴ εἰς βασιλείαν εἰσελεύσεται. οἶδε μὲν γὰρ καὶ αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως βασιλείαν καλεῖν· μίαν δὲ ἂν λύσῃ φησὶν ἐλάχιστος κληθήσεται· ὥστε πάντων ἡμῖν δεῖ· καὶ ὅρα πῶς οὐκ ἔνι χωρὶς ἐλεημοσύ-

νης εἰσελθεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆ[ς]
μόνης ἐλλειπούσης εἰς τὸ πῦρ ἀπε-
λευσόμεθα· ἀπέλθετε ἀπ' [ἐμοῦ]
φησὶν οἱ κατηραμένοι εἰς
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοι-
μασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ
τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· τίνο[ς]
ἕνεκεν καὶ διατί· ὅτι ἐπεί-
νασα καὶ οὐκ ἐδώκατέ μ[οι]
φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐ-
ποτίσατέ με· ἴδες πῶ[ς]
Οὐδὲν ἕτερον ἐγκληθέντες
διὰ τοῦτο μόνον ἀπώλοντο
καὶ αἱ παρθένοι διὰ τοῦτο
μόνον ἐξεκλείσθησαν το[ῦ]
νυμφῶνος. καίτοι γε σω-
φροσύνην εἶχον· καθώ[ς]
φησιν ὁ Παῦλος καὶ τὸν ἁ-
γιασμόν. οὗ χωρὶς οὐδ[εὶς]
ὄψεται τὸν κύριον· ἐννόησ[ον]
τοίνυν ὅτι χωρὶς μὲν σωφ[ρο]-
σύνης οὐκ ἔνι ἰδεῖν τὸν κ[ύριον]
οὐ πάντως δὲ μετὰ σωφρ[ο]-
σύνης δυνατὸν ἰδεῖν. τ[ὸ]
κακὸν γὰρ ἕτερον ἐνεπο[ί]-
σεν· πάλιν γὰρ ἂν ἀπαρτα[...]
τορθώσομεν, τὸν δὲ πλη-
σίον μηδὲν ὠφελήσωμε[ν]
οὐδὲ οὕτως ἀπολαυσόμε[θα]
τῆς βασιλείας· πόθεν
δῆλον. ἀπὸ τῶν τὰ τάλαν-
τα πιασθέντων οἱ κα[...]
ἐκεῖ γὰρ κἂν ἀρετὴ πᾶσα ἀ[...]
κέραιος ἦν καὶ οὐδὲν ἐλ-
λείπετο. ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τὴν
ἐργασίαν ὀκνηρὸς γέγο-
νεν. ἀκόπως ἐξεβάλλε-
ται καὶ ἀπὸ λοιδορίας μό-
νης ἀγαθὸν μαθεῖν πάντ[ων]·

ὁ γὰρ λέγων φησὶν· τῷ ἀ-
δελφῷ αὐτοῦ μωρέ· ἔνο-
χος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός· καὶ ἅπαντα τὰ
κατορθώσῃ· μυρία κἂν δέῃ.
οὐκ ἀπολαύσεται· καὶ μὴν τῆς
ὠμότητα καταγινώσκεσθαι
τούτου· ἅπαντος τοῦτο ἐστὶ
κόπας εἶναι ἁμαρτήματος κακί-
ας τῶν νοουμένων· ἃ γὰρ ἐ-
παρ' ἀνθρώπων καὶ ὅτι οὖν
τῶν παρανόμων ἐργάσῃ
ταῦτα· ἐξελθεῖν τῆς οὐ
βασιλείας ὁ ὅλεθρος. καὶ ἐν αὐ-
νόμον τῶν καμένων πα-
ρακινῇ· καὶ συκοφαντῇς ἤ.
κατηγορῶν ἀπολέσει τὴν
ἀρχήν· καὶ μοιχεύσῃ καὶ
ἁμάρτῃ· ἀνάξιος γένομεν· κἂν
μυρία ἢ κατορθώματα· ἀ-
πόλλυται· καὶ φόνον ἐργά-
σηται καὶ διαχθῇ. καὶ τοῦ-
το ἱκανὸν αὐτὸν διαφθεῖ-
ραι· ἃ οἱ τῶν ἀνθρώπων νόμοι.
τοσαύτης ἀπολαύουσι τῆς
φυλακῆς. πολλῷ μᾶλλον
οἱ τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ἀγαθός ἐστιν
φησίν· μέχρι τίνος τὸν μω-
ρὸν λόγον τοῦτον φθεγγό-
μεθα· μωρὸν δὲ ἄτοπον οὐ-
χ ὅτι οὐκ ἀγαθός ἐστιν. ἀλλ' ὅ-
τι τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ.
νομίζομεν ἐνταῦθα χρη-
σιμεύειν ὑμῖν ἅμα. καίτοι
κυρίως πολλάκις διαλεχθέν-
των ἡμῶν περὶ τούτου.
ἀκούετε γὰρ τῆς γραφῆς
λεγούσης· μὴ εἴπῃς ὁ οἰκτιρ-
μὸς αὐτοῦ πολύς. τὸ πλῆθος

τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλά-
σεται· οὐχὶ κωλύων λέγειν
ἡμᾶς. ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ
πολύς. οὐ τοῦτο παραινεῖ·
ἀλλὰ κωλύει λέγειν ἡμᾶς καὶ
συνεχῶς λέγειν τοῦτο. καὶ
διὰ τοῦτο πάντα κινεῖ
πάλιν ὅσα· ἀλλὰ διὰ τὰ ἐξῆς.
μὴ εἶναι τοῦτο φησὶν· θαύ-
μαζε τοῦ θεοῦ τὴν φιλαν-
θρωπίαν. ἐπὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν καὶ λέγειν. τὸ πλῆ-
θος τῶν ἁμαρτιῶν μου
ἐξιλάσεται· διὰ γὰρ τοῦτο
τοσαύτην περὶ ἀγαθότη-
τος διαλεγόμεθα. οὐχὶ
ἵνα ταύτῃ θαρροῦντες
πάντα πράττωμεν. ἐπεὶ
ἡ ἀγαθότης ἐστὶ κυρία
τῆς ἡμετέρας σωτη-
ρίας. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπογινώ-
σκωμεν ἐν τοῖς ἁμαρτή-
μασιν ἀλλὰ μετανοῶμεν·
τὸ γὰρ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς
μετάνοιάν σε ἄγει· οὐκ εἰς
πλείονα κακίαν· εἰ δὲ πο-
νηρὸς γένῃ διὰ τὴν χρη-
στότητα. οὐ διὰ ταῦτα
μᾶλλον αὐτὴν παρ' αὐτοῖς
ἀνοῖς· πολλοὺς γὰρ ὁρῶ
κατηγοροῦντας τῆς μα-
κροθυμίας τοῦ θεοῦ. ὥσπερ
δὲ κἀκεῖνος ὡς τὰς οὐκ εἰς δέον
αὐτῇ χρησάμενος· φιλάν-
θρωπος ὁ θεός. ἀλλὰ καὶ
δίκαιος κριτής· συγχω-
ρῶν ἁμαρτίας. ἀλλὰ ἀπο-
δίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ
ἔργα αὐτοῦ· ὑπερ καὶ μη-

ἀδικίας· ἐξαίρετα ἀπονοί-
ας· ἀλλὰ καὶ ἐξέτασιν ποι-
εῖται· πῶς οὖν ἐν ἁμαρτίαι
ταῦτα· οὐκ ἐν ἁμαρτίαι· ἀν-
τοῖς χρόνοις αὐτὰ διε-
λόμεν· ἐξαίρετα ἀπονοίας
ἐνταῦθα. καὶ διὰ λουτροῦ
καὶ διὰ μετανοίας· ἐξέ-
τασιν ποιεῖται τῶν πε-
πραγμένων ἐκεῖ. διὰ πυ-
ρὸς καὶ διὰ κακώσεων· ἀν-
τὶ μυρίων κἂν μυρία φησὶν
ἐργασάμενος κακά·
κἂν ἐν ἐξ αὐτῶν ἐγκαλ-
λόμαι καὶ τῆς βασιλείας
ἐκπίπτω· τίνος ἕνεκεν
οὐκ ἐργάζομαι πάντα
τὰ κακά· ἀγνωμόνως
οἶμαι οὗτος ὁ λόγος· πλὴν
ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτον ἐπι-
λυσόμεθα τὸν λόγον· μὴ
ἐργάζου τὰ κακά· ἵνα
σαυτὸν ὠφελήσῃς· κα(ὶ) βα-
σιλείας μὲν γὰρ πάντες
ὁμοίως ἐκπεσούμεθα.
ἐν δὲ γεέννῃ οὐ τὴν αὐ-
τὴν δώσομεν δίκην
πάντες· ἀλλ' ὁ μὲν μείζο-
να· ὁ δὲ ἡμερωτέραν·
ἃ μὲν γὰρ οὐ καλῶς
κατεφρόνησαν. καὶ ὁ
τὰ πολλὰ καὶ ὁ τὰ ὀλίγα
ὁμοίως ἐκπέσονται τῆς
βασιλείας· ἀλλ' οὐχ ὁμοί-
ως κατεφρόνησαν·
ἀλλ' ὁ μὲν μείζον· ὁ δὲ ἔ-
λαττον. ἐν τῇ γεέννῃ τῆς
διαφορᾶς ἐπιθήσεται·
τί οὖν φησὶν ἀναγκάστοις

ἐλεημοσύνην μὴ δεδωκό-
σιν ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἀπελεύσεσθαι.
οὐ κατακλᾶς ἀπὸ τοῦ πυρός. ἀλλ' εἰς
τὸ ἑτοιμασμένον τῷ δι-
αβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐ-
τοῦ· τίνος ἕνεκεν καὶ διατί·
οὐδὲν οὕτως τὸν θεὸν παρ-
οξύνει. ἀλλ' ὅταν πάντων αὐτὸ
προτίθησιν τῶν ἀγαθῶν·
ὁ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς φιλεῖν
διδάσκων· ὁ καὶ τοὺς φίλους δια-
φθείρων. καὶ τῶν ἐλλήνων
κατὰ τοῦτο χείρων ὤν· τί-
νος οὐκ ἔστι κολάσεως ἄξι-
ος· ὥστε ἐνταῦθα τὸ μέγε-
θος τοῦ ἁμαρτήματος.
μετὰ τοῦ διαβόλου ἐπεὶ καὶ
αὐτὸν ἀπελεύθαν· οὐ γὰρ
τῶν ἐλεημοσύνην μὴ χαρι-
ζομένων· τὰ δὲ ἐστὶ τῆς
παλαιᾶς τοιαῦτα. πόσοι
λόγοι ἐστὶ τῆς καινῆς· ἀ-
σων κεχωρισμένω χρημάτων
κτίσις καὶ ἀπολαύσεις· κα-
ἐστὶν μεγάλαι τοσαῦται· παρ-
μονὰ ἐγίνετο τῆς ἀπου-
πένητας κολασθῆναι· πά-
σω μᾶλλον ἔνθα κελευόμε-
θα πάντα παρίεται· τί γὰρ
οὐκ ἐποίουν ἐκεῖνοι· δεκά-
τας· καὶ πάλιν δεκάτας
παρ' ἑκάστου ὀρφανοῖς· χή-
ραις· προσηλύτοις· ἀλλά
μοι τίς θαυμάζων τινὰ
ἔλεγεν· δεκάτας δίδωσιν
ὁ δεῖνα. πόσης αἰσχύνης
τοῦτο γέμει· ὃ ὅ ἐστι τῶν ἰ-
ουδαίων οὐ κοινὸν θαυμα-
σμοῦ. τοῦτο ἐστὶ τῶν χριστια-

θαυμαστὸν γέγονεν· ἀπὸ
τε κινδύνου σκῶν τοῦ δὲ καὶ
τας ἀπολίπωσιν· ἐν μὲν κ
σον ὅσον ἐστὶν ὑμῶν· κἂν ἐθέλη
πάλιν οὐ κληρονομῆσαι τὴν
βασιλείαν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῶν
πολλῶν λόγος· οὐκοῦν ὁ
κἀγὼ κακῶς ἐν τοῖς αὐ-
τοῖς· οὐ μικρὰ παραμυ-
θία· τί οὖν μάλιστα μέν·
οὐ τῆς αὐτῆς οὐ κακὸς
ἀπολαύσεται τιμωρίας· ἀλ-
λ' ὅσον δέ· οὐδὲ παραμυθία
τοῦτο ἐστίν· τότε γὰρ κἂν οἱ
μυρίαι τῶν παθῶν ἔχει
παραμυθίαν· ὅταν σύμ-
μετρα καὶ τὰ δεινά· ὅταν δὲ
ὑπερκαίη καὶ ἐν ἐκεί-
σα κῆμας ποιεῖ· οὐκέτι ἀφί-
ησι λαβεῖν παραμυθίαν·
ὅτε γὰρ τὸ κατεγκλειζόμε-
νον καὶ ἅπασι τῷ πυρὶ ἐμμένει
κέντη· ὅτι ὁ δὲ μὲν τὸ δὲ πᾶς χᾶ·
ἀλλ' οὐδὲ αἰσθέσθαι τῆς πα-
ραμυθίας· οὐχὶ πάντων ὁ-
μοῦ ἀπολομένων οἱ ἰσραηλῖ-
ται, ποίαν τοῦτο αὐτοῖς
παραμυθίαν ἔφερεν· οὐ-
χὶ μᾶλλον αὐτὸ τοῦτο αὐτοὺς
ἐλύπει; διὸ καὶ ἔλεγον· ἀ-
πολλύμεθα· ἐξολλύμεθα·
παρανηλώμεθα· ποία τοί-
νυν παραμυθία· μάτην
ἑαυτοὺς παραμυθούμε-
θα· ταύταις ταῖς ἐλπίσιν·
μίαν μόνην παραμυθίαν ἐστίν·
τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὸ πῦρ
ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον· ἐμπε-
σόντας δὲ οὐκ ἔνι παραμυ-
θίας τυχεῖν· ἔνθα ὁ βρυ-
γμὸς τῶν ὀδόντων· ἔνθα
κλαυθμός· ἔνθα σκώληξ
ἀτελεύτητος· ἔνθα πῦρ
ἄσβεστον· ἐν μονῆς ὅσης γὰρ
ὅλως τιμωρίας ἀπεσμοί· ἔνθα
τὰ καὶ σεμνοχωρίας ὤν· ἐν
σαυτῷ γὰρ ἀλλοίωσιν· μὴ
δέομαι καὶ παρακαλῶ·
μὴ ἑαυτοὺς ἐκκακῶμεν ἀπατῶ-
μεν· καὶ τούτοις τοῖς λό-
γοις παραμυθώμεθα·
ἀλλὰ ταῦτα προάγομεν·
ἅπερ ἡμᾶς σῶσαι δυνή-
σεται· συγκαθίσαι τῷ χῷ
προσοκνεῖται· καὶ οὐ περὶ
τούτων ἀκριβολογεῖ;
εἰ γὰρ μηδὲ ἓν κἂν ἕτερον
ἁμάρτημα· ὑπὲρ τῶν ῥη-
μάτων τούτων πόσην
κόλασιν ὑποσχεῖν ἡμᾶς
ἐχρῆν; ὅτι τοιούτων ὄντες·
οὕτω ταλαίπωροι καὶ ῥᾳ-
θυμοί ἐσμεν· ὡς προσδοκώ-
μενοι τοσαύτης τιμῆς
ταῦτα λέγειν· ὅταν δὲ
ἐμμονῆς τότε τοὺς
κατορθώσαντας· οὐ τί-
κτει πένθος; ὅταν ἴδῃς ἀ-
πὸ δούλων· ἀπὸ δυσγε-
νῶν· ὀλίγα καμόντας
ἐνταῦθα· καὶ τοῦ θρόνου
μετέχοντας ἐκείνου κα-
σιλικοῦ· οὐχὶ τῆς κολά-
σεως ἄποιν ταῦτα χείρονα
ἔσται; εἰ γὰρ νῦν ὁρῶμεν εὐδο-
κιμοῦντας· καὶ οὐδὲν πάσ-
χοντας κακόν· πάσης τι-
μωρίας χεῖρον ὑπὸ τούτου

μόνου· διαφθαρῆ καὶ τὸν
θᾶσσον αὐτόν. καὶ δακρύσας.
καὶ μυρίων ἅμα θανάτων
κρίνας ἄξιον; τί ποτε
ὑποστάς· ἃ γὰρ μὴ γένη-
ται κῶ. αὐτὴ κίνδυνοι αὐτῆς
κασιλάσας οὐκ ἦν κἂν μὴ
ἀπολέσαι καὶ διαφθάραι;
καὶ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.
ἱκανὸν ἀπὸ τῆς πάρας
τῶν πραγμάτων μαθεῖν·
μὴ τοίνυν ἀλλὰ ψυχαγω-
γοῦμεν ἑαυτοὺς τοῖς τοι-
ούτοις ῥήμασιν· ἀλλὰ προ-
σέχωμεν καὶ φροντίζω-
μεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρί-
ας. καὶ ἀρετῆς ἐπιμελώ-
μεθα. καὶ πρὸς τὴν τῶν
καλῶν ἐργασίαν ἑαυτοὺς
διεγείρωμεν. ἵνα καταξι-
ωθῶμεν τυχεῖν τῆς
τοσαύτης δόξης· ἐν χῷ
ἰῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μεθ᾽ οὗ τῷ
πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνι. δό-
ξα κράτος τιμὴ νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων ἀμήν:-

ΛΟΓΟΣ Ε̅

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς
ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί.
οἱ λεγόμενοι ἀκροβυ-
στία. ὑπὸ τῆς λεγομένης
περιτομῆς ἐν σαρκὶ χει-
ροποιήτου. ὅτι ἦτε ἐν
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς
χῦ· ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
πολιτείας τοῦ ἰηλ καὶ ξέ-
νοι τῶν διαθηκῶν τῆς
ἐπαγγελίας· ἐλπίδα μὴ ἔ-
χοντες. καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ·
πολλαχοῦ δείκνυσι τοῦ θῦ τὴν
φιλανθρωπίαν· πρῶτον
ὅτι δι᾽ ἑαυτοῦ ἔσωσεν. καὶ δι᾽
ἑαυτοῦ τρόπῳ τοιούτῳ·
δεύτερον. ὅτι τίνας ὄντας
ἔσωσεν· τρίτον. ὅτι ποῦ ἀ-
νήγαγεν· πάντα γὰρ ταῦτα
καθ᾽ ἑαυτὰ μεγίστην ἔχει
τὴν ἐπίδειξιν τῆς φιλαν-
θρωπίας αὐτοῦ. καὶ πάντα
ταῦτα κινεῖ ἃ μὲν ὑπογράφων
ὁ παῦλος· ἅπερ ὅτι νεκροὺς
ὄντας τοῖς παραπτώμασι
καὶ τέκνα ὀργῆς ἔσωσεν·
νῦν λέγει τίνων ἐποίησεν
ἴσους· διὸ φησὶ μνημονεύ-
ετε. ἔθος γὰρ ἡμῖν ἀπαλλα-
γέντας ὅταν ἐκ τῆς πολλῆς εὐτε-
λείας εἰς λαμπρότερον. ἢ καὶ
μείζονα τιμὴν ἀναχθῶμεν
μηδὲ μεμνῆσθαι τῶν προ-
τέρων. ἐντρυφῶμεν τοῖς ἐ-
κάστῃ τῇ δόξῃ. διὰ τοῦτο
φησὶν. διὸ μνημονεύετε.
διὸ ποῖον· ὅτι δὴ ἐκτίσθη-
μεν ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς. τοῦ-
το δὲ ἱκανὸν ἐκ μακροῦ πεῖσαι
τῆς ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι·
μνημονεύετε. ἱκανὴ γὰρ
ἡ μνήμη ἐκείνη εὐγνώμο-
νας περὶ τὸν εὐεργέτην
ποιῆσαι· ὅτι ὑμεῖς ποτὲ
τὰ ἔθνη· ὁρᾷς πῶς τὰ πάν-
ων ἐντίμματα τὰ ἰουδαϊ-
κὰ καθαιρεῖ. καὶ τὰ ἐλατ-
τώματα τῶν ἐθνῶν ἐθαυ-
μάζετο· ἀπὸ ρουκὴν ἐλατ-

τόματα. ἀλλ' αὐτὸ τῶν προ-
πατόρων καὶ τοῦ υἱοῦ ἑκατέ-
ρους ποιεῖται· οἱ λεγόμενοι
ἀκροβυστία· ἐν ῥήμασιν
κῶ κειμένη. ἐν σαρκὶ τὸ προ-
τέρημα· Οὐδὲν ἀπὸ τῆς
λεγομένης φησὶν περιτο-
μῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου.
ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
χωρὶς Χ(ριστο)ῦ· ἀπηλλοτριωμέ-
νοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰ(σρα)ὴλ
καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν
τῆς ἐπαγγελίας. ἐλπίδα
μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ
κόσμῳ. ὑμᾶς οἱ ὑπὸ Ἰου-
δαίων τοῦτο καλούμενοι·
τί δήποτε δὲ μέλλων δια-
κρῦναι τὴν εὐεργεσίαν αὐ-
τῶν ἐν τούτῳ γενομένην.
ἐν τῷ κοινωνῆσαι αὐτοὺς
τῷ Ἰ(σρα)ὴλ. πάλιν τὸ ἀξίωμα
τὸ Ἰσραηλιτικὸν οὐ καθαί-
ρει. ἀλλ' ἐπαίρει αὐτὸ ἐν τοῖς
ἀναγκαίοις. ἐν τούτοις δὲ
καθαίρει ἐν οἷς οὐκ ἐκοινώ-
νησαν. προϊὼν γάρ φησιν·
συμπολῖται τῶν ἁγίων ἐστέ.
καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θ(εο)ῦ. ὁρᾷς
πῶς οὐ καθαιρεῖ; ταῦτα
φησὶν ἀδιάφορα ἐστίν·
μὴ νομίσητε. ὅτι ἐπερί-
τομῆς οὐκ ἐτύχετε. ἀλλ' ἐν
ἀκροβυστίᾳ ἐστέ. διαφο-
ρὰν τινα εἶναι. τὸ γὰρ κα-
κὸν ποῦ; τοῦτο ἦν. τὸ χωρὶς
τοῦ Χ(ριστο)ῦ εἶναι. τὸ τῆς πολι-
τείας ἀπηλλοτριῶσθαι.
τοῦτο δὲ οὐ πολιτεία· τὸ
δὲ ξένους εἶναι τῶν δια-

θηκῶν τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἐλπίδα μὴ ἔχειν τὴν
μέλλουσαν. τὸ ἀθέους εἶ-
ναι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
ταῦτα πάντα ἐκείνων ἦν·
ἀρ(χὴ) ἐπεὶ περὶ τῶν οὐρανίων πρα-
γμάτων. λέγει καὶ περὶ
τῶν ἐπιγείων. ἐπειδὴ με-
γάλην εἶχον περὶ αὐτῶν
δόξαν οἱ Ἰουδαῖοι· οὕτως
καὶ ὁ Χ(ριστὸ)ς παραμυθούμε-
νος τοὺς μαθητάς. μετὰ
τὸ εἰπεῖν ὅτι μακάριοι
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν
δικαιοσύνης. ὅτι αὐτῶν
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν·
τότε ἐπάγει τί φησιν·
οὕτω γὰρ φησὶν ἐδίωξαν
τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν· τοῦτο γὰρ πρὸς
μὲν τὸ μέγεθος ἐπαγόμ(εν)ον
ἐστίν. πρὸς δὲ τὸ ἐγγὺς εἶ-
ναι καὶ πιστεῦσαι. μέγα
καὶ ἱκανὸν καὶ πολλὴν ἔ-
χει τὴν ἰσχύν. ἄρα τοῦτο
ἦν τὸ πολιτεύεσθαι. οὐ
κατὰ πένην κεχωρισμένοι.
ἀλλ' ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
πολιτείας· οὐ κατὰ μένου
προσέχοντες. ἀλλ' οὐδὲ
μετέχοντες καὶ ξένοι. πολ-
λὴ τῶν ῥημάτων ἡ ἔμφα-
σις. πολλὴν δεικνῦσα τὸν
χωρισμόν· ἐπεὶ καὶ Ἰσρα-
ηλῖται τῆς πολιτείας ἦ-
σαν ἐκτός. ἀλλ' οὐχ ὡς ἀλλό-
τριοι. ἀλλ' ὡς ῥᾴθυμοι. καὶ
τῶν διαθηκῶν ἐξέπεσαν.
ἀλλ' οὐχ ὡς ξένοι. τινὰ δὲ

ἦσαν αἱ διαθῆκαι τῆς ἐ-
παγγελίας· σοὶ καὶ τῷ σπέρ-
ματί σου δώσω τὴν γῆν
ταύτην. καὶ ὅσα ἕτερα ἐ-
πηγγείλατο. ἐλπίδα φη-
σὶν μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι·
καίτοι θεοὺς προσεκύ-
νουν ἀλλ' οὐκ ἦσαν. οὐ γὰρ
ἐστὶν ἀδιάφορον μῦθος· νυνὶ δὲ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄν-
τες μακρὰν. ἐγγὺς ἐγε-
νήθητε. ἐν τῷ αἵματι τοῦ
Χριστοῦ· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη
ἡμῶν ὁ ποιήσας τὰ ἀμ-
φότερα ἕν· καὶ τὸ μεσό-
τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύ-
σας τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρ-
κὶ αὐτοῦ· τοῦτό ἐστιν φη-
σὶν τὸ μέγα. ὅτι ἐκείνων τῶν
Ἰουδαίων πολὺ τὰ ἀμεκ-
θομεν· τί λέγω· ἀνεκε-
φαλαιώσατο τὰ πάντα.
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ νῦν πε-
ρὶ Ἰσραηλιτῶν λέγω;
μὴ φησίν· ἐκείνων μὲν γὰρ
τῆς οἰκίας χρὴ παραλαμ-
κάναν. ταῦτα δὲ καὶ τοῖς
ἔργοις αὐτοῖς· νυνὶ δὲ
φησὶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ πο-
τὲ ὄντες μακρὰν. ἐγγὺς
ἐγενήθητε πρὸς τὴν
πολιτείαν. τὸ γὰρ μακρὰν
καὶ τὸ ἐγγὺς προαιρέσεως
ἐστὶν μόνης· αὐτὸς γὰρ
ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν. ὁ ποι-
ήσας τὰ ἀμφότερα ἕν·
τί τὰ ἀμφότερα ἕν· οὐ
τοῦτο λέγει ὅτι ἐκείνους

τὴν εὐγένειαν ἡμᾶς ἤγα-
γεν· ἀλλ' ὅτι καὶ ἡμᾶς κα-
κείνους εἰς μείζονα· πλὴν
ἡμῖν μείζονα εὐεργεσίαν·
τοῖς μὲν γὰρ καὶ ἐπηγγέλθη
καὶ ἐγγυτέρω ἦσαν. ἡμῖν δὲ
οὐδὲ ἐπηγγέλλετο καὶ πόρ-
ρωτέρω ἦμεν· διό φησιν·
τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δο-
ξάσαι τὸν θεόν· ἐπηγγέλλε-
το μὲν τοῖς Ἰσραηλίταις· ἀλ-
λ' ἀνάξιοι ἦσαν· τούτοις
δὲ οὐδὲ ἐπηγγέλλετο. ἀλλὰ
ξένοι ἦμεν· οὐδὲν κοινὸν
εἴχομεν πρὸς αὐτούς· καὶ
ἐποίησεν ἡμᾶς ἕν· οὐκ ἐκεί-
νοις συνάψας. ἀλλὰ καὶ
ἐκείνους καὶ ἡμᾶς εἰς ἓν συ-
νάψας· ὑπόδειγμα δὲ
ἐρῶ· ὑποθώμεθα εἶναι
ἀνδριάντας δύο· τὸν μὲν
ἐξ ἀργύρου. τὸν δὲ ἐκ μο-
λύβδου· εἶτα ἀμφοτέρους
καταχωνευθέντας. ἀν ἐξελθ-
χρυσοῦς τοὺς δύο· ἰδοὺ
τοὺς δύο ἓν ἐποίησεν· καὶ
ἑτέρως δὲ· ὁ μὲν δοῦλος
ὁ δὲ υἱὸς τοιοῦτος· ἀμφό-
τεροι δὲ αὐτὸν προσκυνή-
σωσιν· ὁ μὲν ἀποκήρυκτος
ὢν παῖς· ὁ δὲ δραπέτης.
καὶ οὐδὲ ἐγνωκὼς τὸν πα-
τέρα· ἅπαν ἀμφότεροι γε-
γόνασιν κληρονόμοι καὶ
γνήσιοι παῖδες· ἰδοὺ εἰς
μίαν ἤχθησαν τιμήν.
οἱ δύο γεγόνασιν ἕν· ὁ μὲν
πόρρωθεν ἐλθών· ὁ δὲ
ἐγγύθεν. καὶ μᾶλλον καριμ

ὡς ἐδόκουν ... ἐστέρουν· τὸ μεσότοι-
χον τοῦ φραγμοῦ φησὶ λύσας· ποῖον μεσό-
τοιχον ὃ ἐμέμνηκε· τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ
καὶ αὐτοῦ λέγων· τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν
ἐν δόγμασι καταργήσας· τινὲς μὲν ... φασὶ
μεσότοιχον λέγει τὸν νόμον ...
ὅτι οὐκ ἠφίει ... ἰουδαίους ...

[illegible]

...ου· μὴ ... ἐστὶν ...
... ἢ τίς κατέβη ...
ἢ τίς αὐτὸν ... ἐκ νεκρῶν· ...
...
καὶ αὐτὸς ἐκολάσθη ... αὐτοῖς
...
... ὁρᾷς
...
καὶ τοῦτον κἀκεῖ μόνον ...
... οὐχ ἵνα τοῦτον ...
... τὸν νόμον καταργήσῃ ...
... καὶ καλῶς ...

[illegible]

αὐτοῦ φησί, τὴν ἔχθραν ἀπέκτεινεν·
ἔτρωσε καὶ ἀπώλεσεν· οὐ κατέτρωσε τὴν
τάξιν οὐδὲ ἐσφράγισεν μόνον, ἀλλὰ καὶ πα-
θῶν· οὐκέτι πελάσας· οὐκέτι πεπληρώσας·
ἀλλ' ὃ πάντων φοβερὸν τὸν ὀνήματα ποιήσει-
γας. ὥσπερ ἐμὴν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐ-
τῷ ὥσπερ οἷον ἀφανίζεται· ἀπὸ τῆς πολλῆς ἡμῶν
ῥαθυμίας. ἕως γὰρ ἂν μένωμεν ἐν αὐ-
τῷ, οὐ μὴ ποιοῦμεν· ἕως ἂν ὦμεν νηφόμε-
νοι, οὐκ ἀνίσταται, ἀλλ' ἀκεῖται μικρὰ μᾶλ-
λον δὲ ἐκείνη οὐδὲ ἀφανίζεται· ἂν τοί-
νυν ἡμεῖς ὑπὲρ ἀντέχωμεν, οὐκέτι ἀπορα-
τῶν περὶ τὴν ἀναφήνοντας ἀπολέσαντα
ἀλλ' ἀπραξίᾳ ἡ αἰτία ὅσῳ δύναμις ὑπὸ τῶν τὰ
φρονήματα τῆς σαρκός φησιν ἔχθρα εἰς θεόν
δι' μηδὲν φρονῶμεν σαρκικόν, ἔτι ἐχθρὴ-
σεται ἔχθρα· ἀλλὰ μένει ἐπιτηρῶν ἡ κεί-
μη. ἐν μόνῃ σωμάτων κακόν, τοσαῦτα τοῦ
θεοῦ πραγματευσαμένου ἵνα καταλλάξω-
μεν καὶ ἀφανίσαντος, τὸ δεινὴν μάχην ἡ θεὸν
λεξ ς' δεῖ ἀφανισθεῖν· ταύτην οὐκ ἐπιλοῦρον, ἀλλὰ
γέγραμμα μένει· οὐκέτι ἀφθοῦς, ἀλλ' ἐξέτα-
σις· φρόνημα τῆς σαρκός; τρυφὴ· ἀσέλγεια
λη· φρόνημα τῆς σαρκός, πλεονεξία καὶ
πᾶσα ἁμαρτία. διατί δὲ φρόνημα σαρ-
κὸς εἴρηται; καίτοι γε οὐδὲν ἂν ἡ ψυχὴ ἐρ-
γάσαιτο ἄν. οὐ διαβάλλων τὴν σάρκα λέγει·
ὥσπερ καὶ ὅταν λέγῃ ψυχικὸς ἄνθρωπος, οὐ δια-
βάλλων τὴν ψυχὴν τοῦτό φησιν. ἀλλ' ὅτι
οὐκ ἀρκεῖ οὔτε τὸ σῶμα οὔτε ψυχὴ καθ' ἑ-
αυτὴν μὲν τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς ἀπολαύσα-
σα, ποιῆσαί τι γενναῖον ἢ καὶ μέγα· διὰ τοῦ-
το ψυχικὰ ἐκεῖνα καλεῖ, ἃ καθ' ἑαυτὴν
ἡ ψυχὴ ἐργάζεται. καὶ σαρκικὰ ἐκεῖνα
ἃ καθ' ἑαυτὸ τὸ σῶμα. οὐκ ἐπειδὴ τῷ
φυσικά· ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ἀπολαύσαντα
περισπασίας τῆς ἐκεῖθεν ἀπόλλυνται.
ἐπεὶ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καλοί, ἀλλ' ἄνευ φω-
τός, μυρία ἐργάζονται κακά. τοῦτο δὲ τῆς
ἀσθενείας αὐτῶν οὐ τῆς φύσεως.
εἰ δὲ φυσικὰ ἦν τὰ κακά, οὐκ ἂν
αὐτοῖς ποτε εἰς δίκην ἐνεχθησόμεθα.
οὐδὲν γάρ ἐστι φυσικὸν κακόν. τί οὖν
ἐστι σαρκικὰ φρονήματα; ἁμαρτίαι.
ὅταν γὰρ αὐτὴν κρατήσῃ τοῦ ἡνιόχου μὴ δε-
ώμενα θέουσα, μυρία τίκτει δεινά. ἀρε-
τὴ σαρκός, τὸ [illegible] ψυχῇ
κακία δέ, τὸ ἄρχειν ψυχῆς. ὥσπερ
οὖν ὁ ἵππος καλὸς μὲν [illegible] σκηνῆς ἀλ-
λὰ κἂν ἀμαθὴ ἡνίοχον τοῦτο δείκνυται
δι' ὧν ἡ σὰρξ τότε ἔσται καλή, ὅ-
ταν αὐτῆς τὰ σκιρτήματα περικόπτω-
μεν. ἀλλ' οὐδὲ ἡνίοχος δὲ ἔσται καλὸς δι-
ἐπιστήμης. ἕτερ καὶ αὐτὸς ἐκείνης
δεινότερα διὰ σχῆμα [illegible]
ὥσπερ πέπονται [illegible] ἐφετῶν

χει τὸ πνεῦμα. τοῦτο ὥσπερ οὖν πολ-
λοὶ χωρίζουσι [illegible] τὸν ποιεῖ· τοῦτο
τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καλλύ-
καθάπερ γὰρ ἡ ψυχὴ ἐν σώματι
αὐτῶν, καλὸν αὐτὸ δείκνυσιν
δι' αὐτὸ ἔρημον τῆς οἰκεί-
ας ἐργασίας [illegible] καθά-
ζωγράφου τινὸς τὰ χρώματα
ὄντος ἀδελφὰ φθείρεται πολλ-
τὴν φθορὰν ὑπομένουσι
ρων ἐκάστου καὶ τὴν ἀναλ-
[illegible] τω καὶ τὸ πνεῦμα, ὅταν ἐρ-
καταλίπῃ καὶ τὸ σῶμα
λων, χειρόνων γίνεται καὶ με-
ἢ εἰ δὲ χθές· μὴ τοίνυν
τῆς ψυχῆς ἢ αὐτοῦ τὸ σῶμα
κίζετο τοῦτο. οὐδὲ γὰρ ἐγὼ τῶν
χῶν καὶ ἵζειν ἀφίσταμαι
τοῦτο πρὸς οὐδὲν ἰσχύει χωρ-
εἰ δὲ χρὴ εἰπεῖν ἐπὶ πᾶσιν, μείζ-
ἐστι κατηγορίας ἀξία
τὸ μὲν γὰρ σῶμα, οὐδὲν ἂν
ψυχὴ ἐργάσαιτο ἂν δεινὸ-
ἡ δὲ ψυχή, πολλὰ χωρὶς τοῦ σώ-
ματος. καὶ γὰρ τὴν κομμωτοῦ-
του

καὶ οὐσίαν πάντως· πολλοὶ
ἐργάζεσθαι ἐπιχειρεῖ· καθά-
περ οἱ γόητες ἐπιχειροῦσι· οἱ
μάγοι· οἱ φαρμακοί· οἱ φθο-
νοῦντες μάλιστα τήκουσιν
αὐτό· ἀλλ' ὅμως δέ· οὐδὲ ἡ
τρυφὴ τῆς τοῦ σώματος
ἀναγκαία ἐστίν· ἀλλὰ τῆς ἀ-
προσεξίας τῆς ψυχῆς· ἡ
γὰρ τροφὴ οὐχ ἡ τρυφὴ
τῆς τοῦ σώματος ἀναγκαία·
ἀνθέλκουσα σφοδρὸν καθά-
μα τὸν χαλινὸν ἐπεστόμισε
τὸν ἵππον· τὸ δὲ σῶμα
τὴν ψυχὴν καταβαλεῖν
οὐ δύναται ἐν τοῖς αὐτῆς
καλοῖς· τί μὲν οὖν ἐμβλέπει
φρόνημα αὐτὸ σαρκὸς
κακά· ὅτι τῆς σαρκὸς ὁ-
λον γίνεται· ὅταν γὰρ αὐτὴ
κρατήσῃ· τότε ἡμαρτεῖν·
ὅταν τὸν νοῦν ἀφέληται.
καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς·
οὐκοῦν ἐν τούτῳ ἡ ἀρετὴ
τοῦ σώματος ἐν τῷ εἴκειν
τῇ ψυχῇ· ἐπεὶ καθ' ἑαυτὴν
οὔτε καλὴ οὔτε κακή· τί
γὰρ ἂν ἐργάσαιτο τὸ σῶ-
μα καθ' ἑαυτό· ὥστε τῆς οὐ-
[illegible] κακὸν τὸ σῶμα
διὰ τὴν ὑποταγήν· ἐπεὶ
οὔτε κακὸν οὔτε καλόν· ἔ-
πρὸς τοῦτο δὲ καὶ πρὸς
ἐκεῖνο ἐστὶν ἐπιτήδειον· ὡς ἑ-
κατέρων τὴν ῥοπὴν ἔχον·
τὸ σῶμα ἐπιθυμεῖ; ἀλλ' οὐ
πορνείας οὐδαμοῦ χρείας·
ἀλλὰ μίξεως· τὸ σῶμα ἐπι-
θυμεῖ· οὐ τρυφῆς· ἀλλὰ
τροφῆς· οὐ μέθης· ἀλλὰ
ποτοῦ· ὅτι γὰρ οὐκ ἡ
μέθη τοῦ σώματός ἐστιν
ἐπιθυμία· δῆλον· ἐπεὶ πῶς
οὐκ ἀνέχεται ποτὸν ὅταν
ὑπερβαίνῃ τὸ μέτρον· ὅταν
τὰ ὅρια ὑπερβήσῃ τὰ τοῦ
σώματος· ἐπεὶ τὰ ἁμαρτήμα-
τα τῆς ψυχῆς ἐστιν· ὅταν
ἡ σὰρξ καὶ καταφθείρη-
ται· ὅταν παχύνηται·
ἡ γὰρ καὶ κακὸν τὸ σῶμα·
ἀλλὰ σφόδρα καὶ τὸ μὴ τῆς
ψυχῆς· ὥσπερ μόλιβδος
χρυσοῦ ἀξιόμενος καὶ τοῦ
μολιβδίου χρεία· τοῦ συγ-
κολλῶντος· οὕτως δὴ καὶ
τοῦ σώματος ἡ ψυχή·
ὥσπερ παιδίον ἐστὶν ἐν γέ-
νει παιδαγωγοῦ δεόμε-
νον· ὥσπερ οὖν παῖδα καὶ
πράγματα λεγόμενον· οὐ
τὴν ἡλικίαν διαλλαττόντων·
ἀλλὰ τὰ κατ' αὐτήν· οὕτω
καὶ περὶ τοῦ σώματος·
ἀλλ' ἕν ἐστιν μὴ εἶναι ἐν σαρκὶ
ἀνθρώπων μέν· ὥσπερ οὐδὲ
ἐν ψυχῇ· ἀλλ' ἐν οὐρανοῖς
καὶ ἐν γῇ· τὸ γὰρ εἶναι
ποῦ οὐχ οὕτως τὴν θέσιν
τὴν ἐν τῷ τόπῳ λέγεται.
ὡς τὴν διάθεσιν· πολλοὺς
γοῦν ὄντας ποῦ· λέγομεν
μὴ εἶναι· λέγοντες οὐκ ἦσθα
ἐνταῦθα· καὶ πάλιν οὐκ εἶ
ἐνταῦθα· καὶ τί λέγω· πολ-
λάκις λέγομεν τινὶ ὅτι οὐκ
εἶ ἐν σεαυτῷ· οὐκ εἰμὶ ἐν ἐ-
μαυτῷ· καίτοι τῷ σώματι

κάτερον τούτου κἄν. ὅταν
αὐτὸς ἑαυτοῦ πλησιάζῃ.
ἀλλ' ὅμως οὐ φαμὲν αὐτὸν
ἓν εἶναι ἑαυτῷ· γενώμεθα
τοίνυν ἐν ἑαυτοῖς ἐν τῷ
οὐρανῷ. ἐν τῷ πνεύματι μένωμεν
ἐπὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς
χάριτος τοῦ θεοῦ· ἵνα πάν-
των τῶν σαρκικῶν ἀπαλ-
λαγέντες· δυνηθῶμεν ἐ-
πιτυχεῖν τῶν ἐπηγγελμέ-
νων ἀγαθῶν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ
ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα
κράτος τιμὴ νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων ἀμήν:-

ΛΟΓΟΣ ϛ

Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο
εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μα-
κρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς
ἐγγύς. ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν
τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμ-
φότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς
τὸν πατέρα· ἄρα οὖν οὐκέτι
ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι.
ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων
καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ· ἐποι-
κοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θε-
μελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ
προφητῶν. ὄντος ἀκρο-
γωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐν ᾧ.
πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρ-
μολογουμένη. αὔξει εἰς
ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ· ἐν ᾧ καὶ
ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε
εἰς κατοικητήριον τοῦ
θεοῦ ἐν πνεύματι· οὐ δι' ἑτέρου

φησὶν ἐνέτειλεν· οὐδὲ δι'
ἄλλου τινὸς ταῦτα ἐμήνυ-
σεν ἡμῖν. ἀλλ' αὐτὸς δι' ἑαυ-
τοῦ· οὐκ ἄγγελον· οὐκ ἀρχ-
άγγελον ἀποστείλας· τὸ γὰρ δι-
ορθῶσαι τὰ τοσαῦτα
κακὰ· οὐδενὸς ἑτέρου ἦν·
ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ παρουσίας
τὸ καὶ τὸ ἀπαγγεῖλαι τὰ γε-
νόμενα. ὑπὲρ οὗ καὶ σχε-
δὸν καὶ διακόνου τάξιν ἀ-
νεδέξατο. ὁ δεσπότης·
ἐλθὼν καὶ εὐηγγελίσατο εἰ-
ρήνην ὑμῖν φησίν. τοῖς
μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς.
τοῖς ἰουδαίοις φησὶν ἐγ-
γύς. ὡς πρὸς ὑμᾶς·
Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν ἀμφότε-
ροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.
εἰρήνην τὴν πρὸς τὸν
φησὶν κατήλλαξεν ἡμᾶς·
καὶ γὰρ αὐτός φησιν· εἰρή-
νην ἀφίημι ὑμῖν. εἰρήνην
τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν·
καὶ πάλιν· θαρσεῖτε. ἐγὼ
νενίκηκα τὸν κόσμον· καὶ
ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου λήψεσθε· καὶ πάλιν
ὅτι ὁ πατὴρ ὑμᾶς φιλεῖ· τοῦ-
το τῆς εἰρήνης τεκμήριον
καὶ πρὸς τούτοις πᾶσι·
ὅτι δι' αὐτοῦ τὴν προσα-
γωγὴν ἐσχήκαμεν ἀμφό-
τεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι· οὐχ ἡμῖν
ἔλαττον. ἐκείνοις δὲ πλέον·
ἀλλ' ἐν μιᾷ χάριτι· τὴν μὲν
γὰρ ὀργὴν ἔλυσεν τοῦ θα-
νάτου· ἐπέρασε δὲ ἡμᾶς

ἐνοίκησεν τῷ πατρί. δι' αὐτοῦ
πνεύματος· ἰδοὺ πάλιν τὸ ἐν, διὰ
ἐστίν· δι' αὐτοῦ καὶ πνεύματος. τοῦ
τ' ἐστὶν προσήγαγεν αὐτῷ·
ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
καὶ πάροικοι. ἀλλὰ συμπο
λῖται τῶν ἁγίων· Ὁρᾷς ὅτι
Οὐκ ἁπλῶς τῶν ἰουδαίων·
ἀλλὰ τῶν ἁγίων καὶ μεγά
λων ἐκείνων ἀνδρῶν. τῶν
περὶ ἀβραὰμ καὶ μωσῆν
καὶ ἠλίαν. ὅταν τὴν αὐτὴν πό
λιν ἀπεγράφημεν; ἧς ἐ
κεῖνοι ἐμφανιζόμεθα·
οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες
φησὶν ἐμφανίζουσιν ὅτι
πατρίδα ζητοῦσιν· οὐ
κέτι ξένοι τῶν ἁγίων. οὐδὲ
πάροικοι· οἱ γὰρ μὴ μέλλον
τες ἐπιτεύξεσθαι τῶν οὐρα
νῶν πάροικοι εἰσίν· ὁ γὰρ
υἱός φησιν μένει εἰς τὸν αἰ
ῶνα· καὶ οἰκεῖοι φησὶν τοῦ
θεοῦ· ὅπερ ἔσχον ἐξ ἀρχῆς
ἐκεῖνοι διὰ τοσούτων πό
νων. τοῦτο ὑμῖν διὰ τῆς
τοῦ θεοῦ χάριτος κατωρ
θώθη· ἰδοὺ ἡ ἐπίτασις τῆς
κλήσεως· ἐποικοδομη
θέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προ
φητῶν· δείκνυσιν λοι
πὸν ἑτέρων τυχόντας τῶν
προφητῶν· ὁρᾶτε πῶς
πανταχοῦ φύρει· τοὺς ἕλλη
νας· τοὺς ἀποστόλους·
τοὺς προφήτας. τὸν χριστόν·
καὶ ποτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ σώ
ματος· νῦν δὲ ἀπὸ τῆς

οἰκοδομῆς τὴν συνάφει
αν δείκνυσιν· ἐποικοδομη
θέντες φησὶν ἐπὶ τῷ θε
μελίῳ τῶν ἀποστόλων·
τουτέστιν· θεμέλιος. οἱ ἀ
πόστολοι καὶ οἱ προφῆται·
καὶ πρῶτον τίθησιν τοὺς
ἀποστόλους. ἐσχάτους ὄν
τας τοῖς χρόνοις· ἤτοι
οὖν τοῦτο δεικνὺς φησίν.
τουτέστιν θεμέλιος ἐστὶν ἐ
κεῖνοι. μία οἰκοδομὴ τὸ πᾶν.
καὶ ῥίζα μία· ἐν μόνῳ τοῖς
ἕλληνας. θεμέλιον ἔχον
τας τοὺς πατριάρχας·
ἐνταῦθα μᾶλλον αὐτὸ κυρι
ώτερον λέγει· ἢ ὅταν ἐν
κεντρισμὸν λέγει. μᾶλλον
ἐκεῖ καθάπτεται· εἶτα φη
σίν. ὁ τὸ πᾶν συνέχων ἐστίν
ὁ χριστός· ὁ γὰρ λίθος ὁ ἀκρο
γωνιαῖος. καὶ τοὺς τοί
χους συνέχει καὶ τοὺς
θεμελίους· ἐν ᾧ πᾶσα
ἡ οἰκοδομή· ὁρᾷς πῶς αὐ
τὸν συνῆψεν· ποτὲ μὲν
ἄνωθεν κατέχοντα τὸ
πᾶν σῶμα καὶ συγκροτοῦν
τα. ποτὲ δὲ κάτωθεν δι
αβαστάζοντα τὴν οἰκο
δομὴν καὶ ῥιζοῦντα·
τὸ δὲ ἐκτίσθη ἐν ἑαυτῷ
εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον· διὰ
τοῦτο ἐδήλωσεν. ὅτι
δι' ἑαυτοῦ συνῆψεν ἐκεί
νους τοὺς τοίχους· ὅτι
ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη· καὶ πρω
τότοκος φησὶν πάσης
κτίσεως· τουτέστιν.

πάντα αὐτὸς διαβαστά-
ζει· ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδο-
μὴ συναρμολογουμένη·
καὶ τὸν ὄροφον ἐπέχει·
καὶ τοὺς τοίχους· καὶ
ὅτι οὐχ ἕτερον· τὸ πᾶν
διαβαστάζει· ἀλλαχοῦ δὲ
αὐτὸν θεμέλιον καλεῖ·
θεμέλιον γὰρ ἄλλον φη-
σὶν οὐδεὶς δύναται θεῖ-
ναι παρὰ τὸν κείμενον·
ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός· ἐν ᾧ πᾶ-
σα ἡ οἰκοδομή φησιν συν-
αρμολογουμένη· δείκνυ-
σιν καὶ τὸ ἀκριβές· ὅτι
οὐκ ἔνι ἄλλως τεθῆναι.
μὴ μετὰ πολλῆς τῆς ἀκρι-
βείας ἁρμόσαντος· αὔξει
εἰς ναὸν φησὶν ἅγιον ἐν
κυρίῳ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς φησὶν
συνοικοδομεῖσθε· συνε-
χέστερον αὐτὸ λέγει· εἰς
ναόν· εἰς κατοικητήριον
τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι· τί δηλοῦ-
ται ἡ οἰκοδομή· ὥστε
τὸν θεὸν ἐνοικῆσαι ἐν τῷ
ναῷ τούτῳ· καὶ ἕκαστος
ὑμῶν ναός ἐστιν· καὶ κοι-
νῇ πάντες· καὶ ὡς ἐν σώ-
ματι Χριστοῦ οἰκεῖ· καὶ ὡς ἐν
ναῷ πνευματικῷ οἰκεῖ·
οὐκέτι πάλιν πρόσοδον·
ἀλλὰ προσαγωγήν· οὐ
γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν προσή-
λθομεν· ἀλλ' ὑπ' αὐτοῦ προ-
σήχθημεν· οὐδεὶς γὰρ
φησὶν ἔρχεται πρὸς τὸν
πατέρα· ἐὰν μὴ δι' ἐμοῦ· καὶ
πάλιν· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ

ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· καὶ
συναναμίγνυσιν αὐτοὺς τοῖς ἁγί-
οις· πάλιν μένει τὸ πρότε-
ρον ἄριστον ὑπόδειγμα· οὐ-
δαμοῦ ἀφίησιν ἀπηρτίσθαι
τοῦ Χριστοῦ· ἄρα μέχρι τῆς πα-
ρουσίας ἡ οἰκοδομὴ αὕτη·
ἄρα διὰ τοῦτο Παῦλος λέ-
γει· ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων
θεμέλιον τέθεικα· καὶ πά-
λιν ὅτι θεμέλιός ἐστιν ὁ Χριστός·
τί δὴ τοῦτό ἐστιν· ὁρᾷς ὅτι
πρὸς τὰ ὑποκείμενα χρὴ
ὑπακούειν; οὐ κατὰ πλάσιν
τὸ παράδειγμα τοῦ
τόπου· ὥσπερ ὅταν γεωργὸς
λέγῃ τὸ μὲν ἄρα· καὶ ῥίζαν
αὐτόν· τούτου χάριν ἐγὼ
Παῦλος ὁ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· ὁ-
γε ἠκούσατε· ἐπειδὴ τοῦ
Χριστοῦ τὴν κηδεμονίαν τὴν
πολλήν· εἰκὸς ἀγαλλιᾶσθαι
καὶ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ· μὴ κρα-
τοῦσαν καὶ σφόδρα οὐ-
δὲν προσεικασμένην· ἵνα
μὴ ὧδε καὶ ταύτην ἐπαινέ-
σασθαι· διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ
δέδεμαι φησίν· εἰ γὰρ ὁ
δεσπότης ὁ ἐμὸς ἐσταυρώ-
θη δι' ὑμᾶς· πολλῷ μᾶλ-
λον ἐγὼ δέδεμαι· οὐ μόνον
αὐτὸς ἐδέθη· ἀλλὰ καὶ τοὺς
αὐτοῦ δούλους δεσμεῖσθαι
συγχωρεῖ· ὑπὲρ ὑμῶν τῶν
ἐθνῶν· πολλὴ ἡ ἔμφασις·
οὐ μόνον ὑμᾶς οὐκ ἀδελ-
τον μεθ' ἄλλοι τοῦ· ἀλλὰ καὶ
δεσμούμεθα δι' ὑμᾶς φησίν.

καὶ ἐγὼ τοσαύτης ἀπολαύων
σα χάριτος· εἴγε ἠκούσα
τε τὴν οἰκονομίαν τῆς
χάριτος τοῦ θῦ· τῆς δο
θείσης μοι εἰς ὑμᾶς·
τὴν πρόρρησιν αἰνίττεται
τὴν πρὸς τὸν ἀνανίαν
ῥηθεῖσαν περὶ αὐτοῦ ἐν
δαμασκῷ· κῦ καὶ ἔλεγεν·
πορεύου ὅτι σκεῦος ἐκλο
γῆς μοι ἐστὶν οὗτος· τοῦ βα
στάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώ
πιον τῶν ἐθνῶν καὶ βασι
λέων· οἰκονομίαν χάριτος
φησίν· τὴν ἀποκάλυψιν
τοῦτ' ἐστὶν οὐ παρὰ ἀνθρώ
που ἔμαθον· κατηξιώ
θην ἐμοὶ ἐνὶ ὄντι ἀποκει
ται δι' ὑμᾶς· αὐτὸς γάρ μοι
εἶπεν φησίν· πορεύου ὅτι
εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο
στελῶ σε· εἴγε ἠκούσατε·
οἰκονομία γὰρ ἦν μεγάλη
τὸν μηδαμόθεν πιθόμε
νον· ἄνωθεν καλέσαι καὶ
εἰπεῖν· σαοὺλ σαοὺλ τί με
διώκεις· καὶ τῷ πληρῶσαι
τῷ φωτὶ ἐκείνῳ τῷ ἀπορ
ρήτῳ· εἴγε ἠκούσατε φη
σὶν τὴν οἰκονομίαν τῆς
χάριτος τοῦ θῦ τῆς δοθεί
σης μοι εἰς ὑμᾶς· ὅτι κα
τὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρί
σθη μοι τὸ μυστήριον· κα
θὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ·
ἴσως διὰ τιμῶν ἐδήλωσεν·
ἢ διὰ πολλοῦ ἔγραφεν·
δηλ' κίνησιν δὲ ἐνταῦθα ὅτι
τὸ πᾶν τοῦ θῦ ἐστίν· ὅτι

οὐδὲν εἰς κῆν ἐγκαμεν· τί
γὰρ εἶπέ μοι· πάντως αὐ
τὸ μέγας καὶ θαυμαστὸς
ὁ νομομαθής· ὁ ὑπὸ τοὺς
πόδας γαμαλιήλου κα
τὰ ἀκρίβειαν παιδευθείς·
οὐχὶ χάριτι ἐσώθη· μυστή
ριον γάρ ἐστιν τὸ τὰ ἔθνη
ἐξ ἐθνικῆς ἀσμάζομαι τῶν
ἰουδαίων ἐν γένει ἀναγα
γεῖν· καθὼς προέγραψα
φησὶν ἐν ὀλίγῳ· διὰ μικρα
χαίων φησίν· πρὸς ὃ δύ
νασθε ἀναγινώσκοντες νο
ῆσαι· καὶ αἱ· ὡς ἐν οὕτω
παρεγράφεν· οὐδὲ ὅσα
γράψαι ἐχρῆν· ἀλλ' ἐνταῦ
θα μὲν κεφάλαιον τοῦ πρά
γματος τοῦτο ἐποίησα· ἀλλα
χοῦ δὲ ἐκκαλύψω· ὡς παρε
κραίοις· ὡς παρακορίν
θίοις· πρὸς ὃ δύνασθε
ἀναγινώσκοντες νοῆσαι·
τὴν σύνεσίν μου φησὶν ἐν
τῷ μυστηρίῳ τοῦ χυ·
τοῦτ' ἐστίν· πῶς συνῆκα·
πῶς ἐνόησα· ἢ τοιαῦτα
ἃ εἶπεν ὁ θς· ἢ ὅτι καθη
ται ἐκ δεξιῶν· εἶπαι· καὶ
τὸ ἀξίωμα· οὐκ ἐποίησεν
οὕτως παντὶ ἔθνει· καὶ ποῖ
ον ἔθνος τοῦτο· ὢ ἐποίη
σεν οὕτως ὁ θς· ὁ ἑβραῖος
φησὶν γενεαῖς οὐκ ἐγνω
ρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνων·
ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς
ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ
καὶ προφήταις ἐν τῷ πνι·
τί οὖν εἶπέ μοι·

οὐκ ἤκουσαν οἱ προφῆται;
πῶς οὖν ὁ Χριστός· ὅτι Μωϋσῆς
καὶ οἱ προφῆται ταῦτα
περὶ ἐμοῦ ἔγραψαν· καὶ
πάλιν· εἰ ἐπιστεύετε Μωϋ-
σῇ, ἐπιστεύετε ἂν φησὶν ἐμοί·
καὶ πάλιν· ἐρευνᾶτε τὰς
γραφὰς ὅτι ὑμεῖς δοκεῖ-
τε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνι-
ον ἔχειν. καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ
μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·
τί τοῦτό φησιν. ἢ ὅτι πᾶ-
σιν ἀνθρώποις οὐκ ἀπε-
καλύφθη· προσέθηκε
γὰρ ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ
ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς
τῶν ἀνθρώπων. ὡς νῦν ἀπεκα-
λύφθη. ἢ ὅτι οὕτως οὐκ
ἐγνωρίσθη διὰ πραγμά-
των αὐτῶν καὶ ἔργων. ὡς
νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς
ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ
καὶ προφήταις ἐν πνεύματι·
ἐννόησον γάρ· ὁ Πέτρος
εἰ μὴ παρὰ τοῦ πνεύματος ἤκου-
σεν. οὐκ ἂν ἐπορεύθη πρὸς
τὰ ἔθνη· ἄκουσον γάρ τί
φησιν· ἄρα δέδωκεν αὐ-
τοῖς ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ὡς καὶ ἡμῖν· τοῦτ' ἔστιν ἐν
πνεύματι ἐξελέξατο ὁ θεὸς καὶ
ἐκάλεσεν αὐτοὺς τὴν χάριν·
ἔλεγον μὲν οὖν οἱ προφῆ-
ται. οὕτω δὲ ἀκριβῶς
οὐκ ᾔδεισαν· ὅπου γε οὐ-
δὲ οἱ ἀπόστολοι μετὰ τὸ
ἀκοῦσαι· πολὺ γὰρ ὑπερ-
έβαινεν ἀνθρώπινον λο-
γισμὸν καὶ ἐλπίδα κοινήν.

ἔσεσθαι τὰ ἔθνη συγκληρονό-
μα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέ-
τοχα· τί ἐστιν συγκληρονό-
μα τῆς ἐπαγγελίας καὶ σύσ-
σωμα· τοῦτ' ἔστιν τὸ μέγα
τὸ ἓν σῶμα εἶναι καὶ ἐγγύτη-
τα πολλήν· ὅτι μὲν γὰρ κλη-
θήσονται ᾔδεισαν· τοσοῦτον
δὲ οὐκέτι· τοῦτο καλεῖ μυστή-
ριον τῆς ἐπαγγελίας· μέτο-
χοι οἱ Ἰσραηλῖται· συμμέτο-
χοι καὶ τὰ ἔθνη τῆς ἐπαγ-
γελίας τοῦ θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ διὰ
τοῦ εὐαγγελίου. τοῦτ' ἔστιν
τὸ πεμφθῆναι καὶ πρὸς
αὐτοὺς καὶ τῷ πιστεῦσαι·
οὐ γὰρ ἁπλῶς. ἀλλὰ διὰ τοῦ
εὐαγγελίου· ἀλλὰ τοῦτο μὲν
οὐδὲν μέγα. μικρὸν γάρ·
καὶ ἄλλο δὲ μεῖζον ἡμῖν ἀ-
ποκαλύπτει· ὅτι οὐ μόνοι
ἄνθρωποι· ἀλλ' οὐδὲ ἄγγελοι. οὐδὲ
ἀρχαί· οὐδὲ ἄλλη τις κτιστὴ
δύναμις ᾔδει τοῦτο· μυστή-
ριον γὰρ ἦν. καὶ οὐκ ἀπε-
καλύφθη· τίνος οὖν ἕνεκεν
φησὶν μηνῦσαι· ἴσως ὁ ἐν-
παῖς παράξειν ἢ περ αὐτο-
ὅτι τί οἰκονομεῖς αὐτοῦ. ὅ-
τι καὶ τὰ ἔθνη προσκαλεῖ-
ται· ταύτην ἑαυτοῦ λέγει
σύνεσιν. τὴν τοῦ μυστηρίου
ὅ ἐστιν. ὅτι ἐν ἑαυτῷ κτί-
σει τὰ ἔθνη καινὸν ἄνθρωπον· ἀ-
πὸ γὰρ ἀποκαλύψεως ἔ-
μαθεν. ὅτι οὐ δεῖ ἀπ-
ῶσθαι τὰ ἔθνη· ὁ οὗτος
καὶ Πέτρος. καὶ τοῦτο ἐν
τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ φησιν·

ἐλέγετο. καὶ τὴν ἀφορμὴν
τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μὲν
τὰς χάριτας προσεδέξασθε·
καὶ κολάσαι· ἐν οἷς μὲν δὲ μαρ-
τυρούμενον· ἀπέθανέ τε
γὰρ καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κηρυ-
ττουσι τοῦ χ(ριστο)ῦ. ἐν τῷ θ(ε)ῷ·
καὶ αὐτοῖς δὲ τούτοις πολ-
λοὺς κινδύνους μαρτυρεῖ·
καὶ γὰρ αὐταῖς δὲ γράφων
λέγει· τοσαῦτα ἐπάθετε
εἰκῆ· εἴ γε εἰκῆ. καὶ ὁρᾷς
αὐτοὺς περιεποιήσας
πάντας ἐγχωλακότας·
διὰ τοῦτο καὶ ἡ χάρις ἐμή-
κη τότε. ἐπειδὴ καὶ ἐν και-
ροῖς θαύμασιν ἔζων· τί δὲ
Κορινθίοις γράφων ἄκουε
οἷς μυρία ἐγκαλεῖ· οὐχὶ καὶ
αὐτοῖς μαρτυρεῖ λέγων·
ἀλλ' αὐτὸν ζῆλον ὑμῶν. ἀλλὰ
τὴν ἐπιπόθησιν· καὶ πάν-
ταν καὶ περὶ τί τοῦ ὅσα αὐ-
τοῖς λέγει· ταῦτα οὐδὲ ἐν
διδασκάλοις ἴδοι τις ἂν
γινόμενα νῦν· ὥστε πάν-
τα οἴχεται καὶ ἀπόλωλεν·
τὸ δὲ αἴτιον. τὸ τὴν ἀγά-
πην ἐσβέσθαι. τὸ τοὺς ἁμαρ-
τάνοντας μὴ κολάζεσθαι·
ἄκουε γὰρ αὐτοῦ γράφοντος
τῷ Τιμοθέῳ καὶ λέγοντος·
τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώ-
πιον πάντων ἔλεγχε· τὸ
τοὺς ἄρχοντας νοσεῖν·
τῆς γὰρ κεφαλῆς οὐχ ὑ-
γιαινούσης· πῶς ἂν τὸ λοι-
πὸν σῶμα ἐρρωσόμενοι·
ὅρα γοῦν ἀπομανίας ὅση·

οἱ μὲν ὀρθῶς ποιοῦντες· καὶ
ὁ πῶς δῆλον ὅτι παρρησί-
αν ἔχοντες. τὰς κορυφὰς
τῶν ὀρῶν κατειλήφασιν
καὶ ἐκ μέσου γεγόνασιν·
ὥσπερ πολεμίου καὶ ἀλλο-
τρίου. ἀλλ' οὐχὶ οἱ κατὰ τοῦ σώ-
ματος ἀποσπώμενοι·
φθόροι δὲ καὶ μυρίων γέ-
μοντες κακῶν ἐπεπήδη-
σαν ταῖς ἐκκλησίαις· πο-
νηροὶ γεγόνασιν αἱ ἀρχαί.
μυρία ἐντεῦθεν τίκτεται
κακά· καὶ οὐδεὶς ὁ διορ-
θούμενος. οὐδεὶς ὁ ἐπιτι-
μῶν. ἀλλ' ὁ δόντι μὲν καὶ ἀ-
κολουθεῖν ἐπεμβαίνει ἡ ἀτα-
ξία· ἥμαρτέν τις καὶ ἐκε-
κλήθη. οὐ πρὸς τὸ δόξαι
ἄνθρωπον ἑαυτὸν πεσεῖν δεῖ·
ἀλλὰ πρὸς τὸ δυνηθῆναι
κοινωνοὺς τῶν ἐγκλημά-
των εὑρεῖν· τί παύεσθαι ὅτι
γέγονεν καὶ πεπλήρωται· πιστεύ-
σαντές μοι ὡς ἄμη ἐλέγετο
μὴ ἔστω τὴν κόλασιν ἡμῖν
ὁ θ(εό)ς. τὸν υἱὸν Δαυὶδ κώνου-
φορῶν μὲν ζοῦσαν ἰδεῖν
καταθεάσασθαι τὴν ἡμετέραν τρα-
γῳδίας· τί γάρ; ἀλλ' ἂν μὴ
ὀργισθήτω μηδείς. οὐ γὰρ
ὀνομαστὶ ἐρῶ· ἀλλ' εἴ τις πα-
ραγενόμενος εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν· ὑμᾶς τοὺς νῦν ὄν-
τας ἐνθάδε. παραστή-
σας τοὺς μεθ' ἡμῶν ὄντας.
ἐξέτασιν ἐποιεῖτο· μᾶλ-
λον δὲ οὐ νῦν. ἀλλ' εἴ τις κα-
τὰ τὴν ἡμέραν αὐτοῦ πάσχων·

πάντας τοὺς προσιόν-
τας καὶ λυομένους· μὲ-
τὰ τὸ προσελθεῖν τοῖς
μυστηρίοις· ἐξῆλθες ἐν
μέσῳ ἀκρισίας· πάντα τοι-
οῦτον λαμπρῶν· ὥσπερ δὲ
ναι τὰ δεύτερα γενόμενα αὐ-
τοῖς μετὰ ἀκρισίας· πολ-
λὰ ἂν εὑρεθῇ κἀρυτέρα
τῶν ἰουδαϊκῶν κακῶν·
καὶ γὰρ οἰωνιζομένους·
καὶ φαρμακείαις· καὶ κλη-
δονισμοῖς· καὶ ἐπῳδαῖς
κεχρημένους· καὶ πε-
πορνευκότας· καὶ μοι-
χεύσαντας· καὶ μεθύσθέ·
καὶ λοιδόρους εὕροι ἄν-
τις· πλεονέκτας δὲ οὐ βού-
λομαι λέγειν· μὴ καί τι-
νῶν ἅψωμαι τῶν ἐνθάδε
ἑστώτων· τί δέ· κἂν πάσας
ἐν τῇ οἰκουμένῃ προσι-
όντας ἅπαντας κἂν εὑρή-
σειν· ποίους οὐκ ἂν εὕρεν
πλημμελήματα· τί δὲ τοὺς
ἄρχοντας· οὐχὶ χρημά-
των ἐφιεμένους; οὐχὶ
ἀρχὰς ὠνουμένους; οὐχὶ
φθονεροὺς; οὐχὶ κασκαί-
μους; οὐχὶ κενοδόξους;
οὐχὶ γαστριμάργους· καὶ χρη-
μάτων δούλους; πόσαι
τῆς οἰκίας ἀσεβείας γεμο-
μένης· τί οὐχὶ προσδο-
κῆσαι χρὴ λοιπόν· καὶ ἵ-
να μάθητε ὅσοι τιμωρίας
ὑπεύθυνοί εἰσιν οἱ τούτοις
ἁλισκόμενοι τοῖς ἁμαρ-
τήμασιν· ἐννοήσατε τὰ

παλαιά· ὅσα εἶπεν ἐν ἑβραί-
χρήματα ἄραντος ἀν-
θρώπου· καὶ πάντες ἀπώ-
λοντο· ἆρα οἶδας τὴν ἱστορί- ὅ ἀχαρ
αν; περὶ τοῦ ἀχὰρ λέγω·
τοῦτο ἀνάθημα κλε- πάντα
διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφή-
της ἔλεγεν· ὅτι ἐνεπλή-
σθη ἡ χώρα αὐτῶν κληδο-
νισμῶν· ὡς ἡ τῶν ἀλλοφύλων·
μ ὧν δὲ μυρία γένη καὶ παν-
ταχοῦ· καὶ οὐδεὶς δέδοικε·
φοβηθῶμεν λοιπόν· οἶδεν
ὁ θεὸς καὶ δικαίους μετὰ ἀσε-
βῶν τιμωρῆσαι· οἷον γέ-
γονεν ἐπὶ τοῦ δαυίδ· ἐπὶ
τῶν τριῶν παίδων· οἷον ἐ-
πὶ μυρίων ἑτέρων· οἷον ἐπὶ
τῶν πολεμίων· τῶν ἐκεῖ
κοινῶς συμβαινόντων· οὗτοι
μὲν γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅσον ἔχου-
σιν ἁμαρτημάτων κάρπον
διὰ τούτου ἀποτίθενται·
ἕτεροι δὲ οὐδὲ διὰ ταῦτα
πάντα· προσέχωμεν οὖν
ἑαυτοῖς· οὐχ ὁρᾶτε τοὺς
πολέμους; οὐκ ἀκούετε
τὰς συμφοράς; οὐ παιδεύ-
εσθε τούτοις; ἔθνη ὅλα πό-
λεις ὅλαι κατεποντί-
σθησαν καὶ ἀπώλοντο· μυ-
ριάδας τοσαύτας παρὰ
τοῖς βαρβάροις δουλεύου-
σιν· ἂν μὴ τηνικαῦτα σω-
φρονιζόμεθα· καὶ τού-
τοις· μὴ καὶ ταῦτα ἀπα-
λαίσιν· οὐχὶ πράγματα
ἐκλελυκότα; μὲ γὰρ ἐκεί-
κάμνοι τῇ δὲ δειλίᾳ

ἀλλ᾽ ἀναμαζόμεθα ὥσπερ ἐν ἡμᾶς. οἱ μὲν δὲ ταῖς ἐλάττοσι σωφρονιζόμενοι συμφοραῖς· φορτικὸς ὁ λόγος· οἶδα κἀγώ· ἀλλ᾽ ἐὰν αὐτῷ προσέχῃς, κέρδος ἕξεις· οὐ γὰρ ἔδει ὑμῖν τὰ πρὸς χάριν ὁμιλεῖν· μᾶλλον δὲ οὐδέποτε· ἀλλὰ τὰ δυνάμενα συστεῖλαι καὶ σωφρονίσαι τὴν ψυχήν· ταῦτα γὰρ αἴτια ἡμῖν γίνεται τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· μεθ᾽ οὗ τῷ Πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· δόξα, κράτος, τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν :—

ΛΟΓΟΣ Ζ :

Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ· καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου, τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ· κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Τοὺς ἀσθενεῖς ἰατρῶν ἐρχομένους οὐ καταπλαγῶς δεῖ διαπορεύεσθαι· ἀλλ᾽ ὥστε μανθάνειν θεραπεύειν καὶ φάρμακα ἐπιτιθέναι· καὶ ἡμᾶς τοίνυν ἐνταῦθα παραγινομένους οὐ καταπλῶς δεῖ τοῦτο ποιεῖν· ἀλλὰ μανθάνειν τῆς ταπεινοφροσύνης Παύλου τὴν ὑπερβολήν. τί γάρ· ἐπειδὴ ἔμελλεν λέγειν τὸ μέγεθος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἄκουσον τί φησίν· ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη. εἰ μὲν ταπεινοφροσύνης, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἁμαρτήμασιν καὶ ἐξηλειμμένοις θρηνεῖν καὶ μεμνῆσθαι αὐτῶν καὶ μετριάζειν· ὡς ὅταν λέγῃ βλάσφημον ἑαυτὸν καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν. ἀλλ᾽ οὐδὲν ἴσον τούτου· πρότερον γάρ φησιν τοιοῦτος ἤμην· καὶ ἔκτρωμα ἑαυτὸν καλεῖ. τὸ δὲ μετὰ τοσαῦτα κατορθώματα ἐπὶ τοῦ παρόντος μετριάζειν, καὶ πάντων ἑαυτὸν λέγειν ἐλαχιστότερον, πολλῆς καὶ ὑπερβαλλούσης ἐστὶν μετριότητος. ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων. οὐκ εἶπεν τῶν ἀποστόλων· ὃ δὲ καὶ ἀμο τούτου ἔλαττον· ἐκεῖ γὰρ

ἄνθρωπον οὐκ ἔστι μὴ ἱκανὸς καὶ
λέγεσθαι ἀπόστολος. ἐνταῦ-
θα δὲ καὶ τῶν ἁγίων ἑ-
αυτὸν πάντων ἐλαχιστό-
τερον εἶναι φησίν· ἐμοὶ
φησὶν τῷ ἐλαχιστοτέρῳ
πάντων ἁγίων. ἐδόθη
ἡ χάρις αὕτη· ποία; εὐ-
αγγελίσασθαι τοῖς ἔθνεσιν
τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦ-
τον τοῦ χριστοῦ· καὶ φωτίσαι
πάντας τίς ἡ οἰκονομία
τοῦ μυστηρίου· τοῦ ἀπο-
κεκρυμμένου. ἀπὸ τῶν
αἰώνων ἐν τῷ θεῷ. τῷ τὰ
πάντα κτίσαντι ἰησοῦ χριστῷ·
ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς
ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσί-
αις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
διὰ τῆς ἐκκλησίας. ἡ
πολυποίκιλος σοφία τοῦ
θεοῦ· ὅπερ ἀνθρώποις οὐκ ἀπε-
καλύφθη. καὶ ἀγγέλους
φωτίζει. καὶ ἀρχὰς καὶ
ἐξουσίας, ναὶ φησίν· ἐν
γὰρ τῷ θεῷ κέκρυπτο. καὶ
τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτί-
σαντι διὰ ἰησοῦ. ὃ τολμῶ
τοῦτο εἰπεῖν· ἀλλ' ἀπαρτόθεν
τοῖς ἀγγέλοις δῆλον γέ-
γονεν. διὰ τῆς ἐκκλησί-
ας· καὶ οὐδὲ ἁπλῶς εἶ-
πεν ἡ ποικίλη σοφία
τοῦ θεοῦ. ἀλλ' ἡ πολυποίκι-
λος· τί οὖν ἐστιν τοῦτο. οὐ
κ ἤδεσαν ἄγγελοι· αἱ γὰρ ἀρ-
χαὶ οὐκ ἤδεσαν. πολλῷ
μᾶλλον ἄγγελοι οὐκ ἤδεσαν·
τί οὖν. οὐδὲ ἀρχάγγελοι
ἤδεσαν, οὐδὲ ἐκεῖνοι. πό-
θεν γὰρ ἤμελλον εἰδέναι·
τίνος ἀποκαλύψαντος. ὅ-
τε ἡμεῖς ἐμάθομεν. τό-
τε καὶ ἐκεῖνοι δι' ἡμῶν· ἄκουε
γὰρ τοῦ ἀγγέλου λέγοντος.
πρὸς τὸν ἰωσήφ. καλέσεις
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. αὐτὸς
γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀ-
πὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν·
αὐτὸς ἀπεστάλη εἰς τὰ ἔθνη
ἐκεῖ μοι δὲ ἡ ἄλλη περὶ το-
μήν. ὅρα τὸ θαυμασιώ-
τερον καὶ ἐκπληκτικόν. ἐ-
μοὶ φησὶν ἐδόθη τῷ ἐλα-
χιστοτέρῳ. οὐχ ὡς μείζονι
οὐδὲ ὡς θαυμασιωτέρῳ.
ἀλλ' ὡς ἐλαχιστοτέρῳ· καὶ
τοῦτο δὲ χάρις ἦν. τὸ τὸν
μικρὸν τὰ μείζονα ἐγχει-
ρισθῆναι. τὸ γενέσθαι τοῦ-
τον εὐαγγελιστήν· ὁ γὰρ
τῶν μειζόνων γενόμενος
εὐαγγελιστής. ταύτῃ μεγά-
λην εὐαγγελίσασθαι ἐν τοῖς
ἔθνεσιν τὸν ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτον τοῦ χριστοῦ. εἰ ὁ πλοῦ-
τος αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστος
καὶ μετὰ τὸ φανῆναι. πολ-
λῷ μᾶλλον ἡ οὐσία· εἰ μυστή-
ριον ἐστιν. μυστήριον γὰρ
αὐτὸ διὰ τοῦτο καλεῖ. ἐπει-
δὴ δὲ ἄγγελοι ἤδεσαν μὴ
ἑτέρωθεν ἢ δι' ἡμῶν· καὶ φω-
τίσαι πάντας φησίν. τίς
ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου
τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀ-
πὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ.
τῷ τὰ πάντα κτίσαντι.

διὰ ῑυ χῡυ· ἄγγελοι τοῦτο μό
νον ᾔδεσαν· ὅτι ἐγενήθη
μερὶς κῡυ λαὸς αὐτοῦ· καὶ
πάλιν· ὁ ἄρχων τῶν περ
σῶν φησὶν ἀντέστη μοι· ὥσ
τε οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ
τοῦτο ἠγνόουν· εἰ γὰρ τὴν
τῆς ἐπανόδου ἠγνόουν·
πολλῷ μᾶλλον ταύτην· καὶ
γὰρ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐστίν·
ὅ τις φησὶν ὡς ἐστὶ τὸν μα
ον αὐτοῦ τὸν ἴδιον· οὐδὲν
περὶ ἐθνῶν· ἀλλὰ περὶ
τῶν ἐθνῶν τὸ πᾶν ἀπο
κεκάλυπτο· ὅτι μὲν οὖν ἐ
κληρώθησαν ᾔδεσαν· ὅτι
δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς· καὶ
ὥστε εἰς τὸν θρόνον καθί
σαι τὸν τοῦ θῦ· τοῦτο τίς
ἂν προσεδόκησεν· τίς
ἂν ἐπίστευσεν· τοῦ ἀπο
κεκρυμμένου φησὶν ἐν
τῷ θῷ· ταύτην δὲ τὴν
οἰκονομίαν. σαφέστερον
ἐντεῦθεν πρὸς ῥωμαίους ἀ
ποκαλύπτει· ἐν τῷ θῷ φη
σὶν τῷ τὰ πάντα κτίσαν
τι διὰ ῑυ χῡυ· καὶ καθὼς ἐ
μηνυμένους εἰ τῶν δι
ὰ ῑυ χῡυ· ὁ γὰρ πάντα δι
αὐτοῦ κτίσας· καὶ τοῦτο
δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαλύπτει· οὐ
δὲν γὰρ χωρὶς αὐτοῦ πε
ποίηκεν· χωρὶς γὰρ αὐτοῦ
φησὶν ἐγένετο οὐδὲ ἕν· ἵνα
τῶν ἀρχῶν ἐξουσίας·
καὶ τοὺς ἄνω καὶ τοὺς κά
τω. εἶπεν· κατὰ πρόθε
σιν τῶν αἰώνων· νῦν μὲν

φησὶν γενόμενον· οὐ νῦν δὲ
ὡρίσθη· ἀλλ᾽ ἄνωθεν προ
τετύπωτο· κατὰ πρό
θεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποί
ησεν. ἐν χῷ ῑυ τῷ κῳ ἡμῶν·
τουτέστιν κατὰ πρόγνω
σιν τῶν αἰώνων· προεῖ
δεν τὰ μέλλοντα· τοὺς
μέλλοντας αἰῶνας φησὶν
ἤδει γὰρ τὰ ἐσόμενα· καὶ
οὕτως ὥρισεν· κατὰ πρό
θεσιν τῶν αἰώνων· ἴσως
τούτων ὧν ἐποίησεν ἐν
χῷ ῑυ· ὅτι δὲ διὰ τοῦ χῡυ
γενόμενα ἅπαντα· ἐν ᾧ ἔχο
μεν φησὶν τὴν παρρησί
αν καὶ τὴν προσαγωγὴν
ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς
πίστεως αὐτοῦ· οὐχ ὡς
αἰχμάλωτοι προσήχθη
μεν φησίν· οὐδὲ ὡς συγ
γνώμης ἀξιούμενοι· οὐ
δὲ ὡς ἡμαρτηκότες· καὶ
τὴν παρρησίαν γάρ φη
σιν ἔχομεν ἐν πεποιθή
σει· τουτέστιν μετὰ θαρ
ρεῖν· πόθεν. διὰ τῆς
πίστεως αὐτοῦ· διὸ αἰτοῦ
μαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς
θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν.
ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν·
ὥσπερ φησὶν μὴ ἐκκακεῖ
τε ἐν ταῖς θλίψεσίν μου.
ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν·
πῶς ἐστὶν ὑπὲρ αὐτῶν.
πῶς ἐστὶν δόξα αὐτῶν·
ὅτι οὕτως αὐτοὺς ἠγάπη
σεν ὁ θς· ὥστε καὶ τὸν υν
αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτῶν δοῦναι.

καὶ τοὺς δούλους καὶ κοῦν·
ἵνα γὰρ οὗτοι τύχωσι τῶν το-
σούτων ἀγαθῶν. Παῦλος
ἐδεσμεῖτο· ἄρα τοῦτο τῆς
πολλῆς τοῦ θεοῦ περὶ αὐ-
τοὺς ἀγάπης. ὅπερ καὶ
περὶ τῶν προφητῶν
φησὶν ὁ θεός· ἀπέκτεινα
αὐτοὺς ἐν ῥήματι στόμα-
τός μου· πῶς δὲ ἐξε-
κάκουν. ἄλλου θλιβομέ-
νου· τουτέστιν ἐθορυβοῦν-
το. ἐταράττοντο· ταῦτα
καὶ Θεσσαλονικεῦσιν
γράφων λέγει. ὥστε μη-
δένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς
θλίψεσιν ταύταις· οὐ μό-
νον γὰρ οὐκ ἀλγῶ. ἀλλὰ
καὶ χαίρω μέχρι· ἔδει γὰρ αὐ-
τοὺς τῆς προρρήσεως
παραμυθεῖσθαι προλε-
γομένων ὑμῖν. ὅτι μέλλομεν
θλίβεσθαι ἐνθάδε. τί
δήποτε. ὅτι οὕτως ὁ
δεσπότης προστάζει·
τούτου χάριν κάμπτω
τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν
οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀ-
νομάζεται· τὴν διά-
θεσιν τῆς εὐχῆς. τῆς ὑ-
πὲρ αὐτῶν ἐνδείκνυσιν·
οὐ κατ' ἄπερ ἁπλῶς εὔχο-
μαι. ἀλλὰ τὴν κατανε-
νυγμένην δέησιν· δι-
ὰ τοῦ κάμπτω τὰ γόνατα
ἐδήλωσεν. ἐξ οὗ πᾶσα
πατριά· οὐκ ἔτι κατὰ

ἀριθμὸν ἀνθρώπων φησίν. ἀλλὰ
τὰς καὶ τὰς ἄνω καὶ τὰς κά-
τω ποιεῖ πατριὰς φυλάς.
οὐχ οἷαι αἱ Ἰουδαϊκαί· ἵνα
δῷ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον
τῆς δόξης αὐτοῦ· δυνάμει
κραταιωθῆναι· διὰ τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ· εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον
κατοικῆσαι τὸν Χριστόν. διὰ
τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρ-
δίαις ὑμῶν· ὅρα μεθ' ὅσης
ἀσφαλείας εὔχεται αὐ-
τοῖς τὰ ἀγαθά. ὥστε μὴ πε-
ριφέρεσθαι· πῶς δὲ τοῦ-
το γίνεται. διὰ πνεύματος ἁγίου· ὥσ-
τε τὸν ἔσω ὑμῶν ἄνθρωπον κατοικῆ-
σαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστε-
ως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
πῶς. ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμέ-
νοι καὶ τεθεμελιωμένοι
ἵνα ἐξισχύσητε καταλα-
βέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγί-
οις. τί τὸ πλάτος καὶ μῆ-
κος καὶ βάθος καὶ ὕψος·
γνῶναί τε. τὴν ὑπερβάλ-
λουσαν τῆς γνώσεως ἀγά-
πην τοῦ Χριστοῦ· ὅπερ ἀρχό-
μενος ηὔξατο. τοῦτο καὶ
νῦν· τί δὲ ἔλεγεν ἐν ἀρχῇ·
ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὁ πατὴρ τῆς δόξης· δώῃ ὑ-
μῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀπο-
καλύψεως. ἐν ἐπιγνώσει
αὐτοῦ. πεφωτισμένους
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρ-
δίας ὑμῶν· εἰς τὸ εἰδέναι
ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς
κλήσεως αὐτοῦ. καὶ τίς ὁ
πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ.

τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
ἐν τοῖς ἁγίοις· καὶ τί τὸ ὑ-
περβάλλον μέγεθος τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ· εἰς ἡμᾶς
τοὺς πιστεύοντας· νῦν
τὸ αὐτό φησιν· ἵνα ἰσχύ-
σητε καταλαβέσθαι σὺν
πᾶσι τοῖς ἁγίοις· τί τὸ
πλάτος καὶ μῆκος καὶ βά-
θος καὶ ὕψος· τουτέστιν
τὸ μυστήριον τὸ ὑπὲρ ἡμῶν
οἰκονομηθέν· μετὰ ἀκρι-
βείας εἰδέναι. καὶ τὸ πλά-
τος καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ
βάθος καὶ τὸ ὕψος· του-
τέστι τὸ μέγεθος τῆς ἀ-
γάπης τοῦ θεοῦ· πῶς παν-
ταχοῦ ἐκτέταται. καὶ σω-
ματικοῖς αὐτὴν ὑπογρά-
φει σχήμασιν· διὰ κοινοῦ
τὸν ἄνθρωπον· περιπλέκων τὰ
ἄνω τὰ κάτω τὰ ἐπουρά-
νια· ἅπερ μὲν γάρ φη-
σιν· ἀφ᾽ ἡμῶν οὐκ ἔστιν δὲ
τῶν ἐμῶν λόγων ταῦτα
διδάξαι· ἀλλὰ τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου· δυνάμει φησὶν
κραταιωθῆναι πρὸς τοὺς
πειρασμούς. καὶ τὸ μὴ πα-
ραφέρεσθαι· ὥστε οὐκ ἔνι
ἄλλως κραταιωθῆναι. ἀλλ᾽
ἢ διὰ πνεύματος καὶ πειρασμῶν·
πῶς δὲ ὁ Χριστὸς κατοικεῖ ἐν
ταῖς καρδίαις· ἄκουε αὐ-
τοῦ λέγοντος τοῦ Χριστοῦ· ἐ-
λευσόμεθα ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ
καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποι-
ήσομεν· ἐν ταῖς καρδίαις
ταῖς πισταῖς. ταῖς ἐρριζω-

μέναις ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ.
ταῖς μὴ παραφερομέναις·
ἵνα ἐξισχύσητε φησίν·
ὥστε ἰσχύος πολλῆς δεῖ.
ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν
τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ· τῷ
δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάν-
τα ποιῆσαι· ὑπερεκπε-
ρισσοῦ· ὧν αἰτούμεθα ἢ
νοοῦμεν κατὰ τὴν δύνα-
μιν τὴν ἐνεργουμένην
ἐν ἡμῖν· κατὰ τὴν δύνα-
μιν δέ. οὐ τὴν ἡμετέραν
ἀλλὰ τὴν ἐνεργουμένην
ἐν ἡμῖν· ὅτι ἐκπερισσοῦ
ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν
ἐποίησεν· δῆλον ἐξ ὧν
ἔγραφεν αὐτός· ἐγὼ μὲν
γάρ φησιν εὔχομαι. αὐτὸς
δὲ καὶ χωρὶς τῆς ἐμῆς
εὐχῆς μείζονα ἐργάζεται
τῶν ἡμετέρων αἰτήσεων·
οὐ κατ᾽ ὀλίγον μείζονα. ἀλ-
λ᾽ ἐκπερισσοῦ· καὶ δῆλον
ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ἡμῖν·
οὔτε γὰρ ᾐτήσαμεν πο-
τὲ ταῦτα οὔτε προσεδο-
κήσαμεν. οὔτε ἐνενοή-
σαμεν· αὐτῷ ἡ δόξα φη-
σὶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· εἰς πάσας τὰς γενεὰς
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων
ἀμήν· καλῶς εἰς εὐχὴν
καὶ δοξολογίαν τὸν λό-
γον κατέκλεισεν· ἔδει
γὰρ τὸν τοσαῦτα παρα-
σχόντα ἡμῖν. δοξασθῆ-
ναι καὶ εὐλογηθῆναι·

ὥστε καὶ τοῦτο μέρος ἐστὶν
θαυμασμοῦ. καὶ τούτων
ὑπὲρ γινομένων ἡμῖν με·
γέθους παρὰ τοῦ θεοῦ.
τὸ δοξάζεσθαι διὰ χριστοῦ· ἡ
δόξα αὐτοῦ ἐστιν ἡ ἐκκλη
σία· καθὼς ἔστιν. αὕτη
γὰρ οἶδεν μόνη μένειν
ἑστὼς δὲ κἀκεῖνο· τίνες εἰσὶν
αἱ πατριαί. ἀναγκαῖον
ἐστὶν εἰπεῖν· ἐνταῦθα μὲν γὰρ
πατριαί εἰσιν. τοῦτ' ἔστιν
τὰ γένη· ἐν δὲ οὐρανοῖς
πῶς. ἔνθα οὐδεὶς ἐξ οὐ
δενὸς γεγονεν. ἢ ἐκεῖ
τὰ συστήματα φησὶν
πατριάς. καθάπερ
καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐστιν εὑ
ρεῖν κείμενον· πατριὰν
ἀματ ταρά· ὅτι ἀφ' οὗ
πατέρες καλοῦνται· οὐ
παρὰ τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πᾶν
ἀπαιτεῖ. ἀλλὰ καὶ παρ' αὐ
τῶν τὴν αἰτίαν τῶν ἀ
γαθῶν· οὐ καταπλῶς ἀγα
πῶν. ἀλλ' ἐρριζωμένην
καὶ τεθεμελιωμένην·
ὥστε μηκέτι τῶν αὐτῶν αὐτὴν
σαλεύεσθαι. μηκέτι ἄλλο μη
δὲν αὐτὴν καταλλάττειν·
ἐπειδὴ ὅτι δόξα ἐστὶν αἱ
θλίψεις. ἐστὶ δὲ αἱ ἐμαί.
πολλῷ μᾶλλον αἱ ὑμῶν·
καὶ εὔχεται πάλιν. ὥστε
οὐκ ἐγκαταλιμπανόμε
Η νον ἐστὶν τὸ θλίβεσθαι
ἡμᾶς· Οὐ γὰρ ἂν ὁ το
σαῦτα ἐργασάμενος τοῦ
τὸ ἐποίησεν· ἐστὶ δὲ τοῦ θεοῦ

τῶν ἀγαθῶν ὥστε μαθεῖν.
τῆς εὐχῆς πάλιν οὐδέν.
καὶ πάντως χρεία ἐνιδρύσε
ως τοῦ χριστοῦ τὴν οὐσίαν τῆς
πίστεως λογισμοῖς καταλα
μουθῶν. καὶ τοι τί δύσκολον
πρᾶγμα μαθεῖν ὅτι φιλεῖ
ἡμᾶς ὁ θεός· σφόδρα δύσκο
λον ἀγαπητέ· οἱ μὲν γὰρ
τοῦτο ἀγνοοῦσιν. ὅθεν καὶ
φασὶν μυρία κακὰ εἰς τὸν
κόσμον γίνεσθαι· οἱ δὲ τὸ
πόσον ἀγνοοῦσιν· καὶ ὁ πό
σος δὲ. οὐ τὸ πόσον. οὐδὲ
ὥστε μαρκῆσαι ζητεῖ. τοῦ
γάρ. ἀλλ' ὅτι ὑπερκάλλον
μέγα ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο μαθ
καὶ φησὶν. ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ
του. ἱκανὸς ἐστιν δόξαι ἀ
πὸ τῆς γνώσεως ἧς ἡμεῖς
καταξιώθημεν· καὶ τοι
τὸ περισσόν ἐστιν τοῦ κρα
ταιοῦσθαι. δυνάμει. τοῦ
τὸν χριστὸν ἔχειν ἔνδον. ἐστὶν
τὸ περισσόν· μέγα γὰρ τοῦ
αἰτὴν θέντα φησὶν. ἀλλ' ὅ
δὲν καὶ ὑπὲρ αὐτὰ ποιεῖν
ὥστε μὴ μόνον μαθεῖν. ἀλ
λὰ καὶ ἀγαπᾶν. ὥστε μὴ μό
νον ἀγαπᾶν. ἀλλὰ καὶ σφό
δρα τοῦτο ποιεῖν· μέχρι
μὴ κόσμον ἀγαπητοὶ ὥστε
τοῦ θεοῦ τὴν ἀγάπην μα
θεῖν. μέγα τοῦτο ἐστίν· οὐ
δὲν οὕτως ἡμᾶς ὠφελεῖ·
οὐδὲν οὕτως καταπαύει
τοῦ φόβου γὰρ τῆς γεέν
νης ἱκανὸν τοῦτο. μᾶλλον
ἐχθρὰν τὰς ἡμετέρας ψυχάς·

τῷ θεῷ ὁμοιωθησόμεθα. ἐκεῖ
τῶν ἁμαρτημάτων· ἐκεῖ τῶν
καθ᾿ ἑκάστην ἡμέραν συμ-
βαινόντων· τίνος ἕνεκεν
ταῦτα γεγένηται· ταῖ-
ς χρείας τῆς αὐτοῦ. οὐ-
δεμιᾶς· ἀλλ᾿ ἀπλῶς καὶ κατὰ
τὴν ἀγάπην τὴν θεικὴν αἰ-
τίαν· μάλιστα δὲ ἀγάπη
ἐκείνη ἐστίν· ὅταν εὐεργε-
τῶνται ἄλλοι· μηδενὸς προ-
ϋπάρξαντος παρ᾿ αὐτῶν·
τοῦτον τοίνυν καὶ ἡμᾶς
μιμώμεθα· τοὺς ἐχθροὺς
εὐποιῶμεν· ἀγαπῶμεν
τοὺς μισοῦντας· τοὺς ἀ-
ποστρεφομένους προσω-
μεθα· τοῦτο ὁμοίους ἡμᾶς
τῷ θεῷ· ἂν γὰρ τὸν φίλον
φιλῇς ἀγαπῶντα· τί τὸ
κέρδος· τοῦτο καὶ οἱ ἐθνι-
κοὶ ποιοῦσιν· ἀλλὰ τί τῆς
ἀγάπης τεκμήριον· τὸ
τὸν μισοῦντα ἀγαπᾶν· κού-
λομαι τί ὑποδείγματα τῶν.
σύγχρονά τε μοι· καὶ οὐκ εὑ-
ρίσκω ἐν τοῖς παλαιοῖς.
διὸ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐρῶ·
Οὐκ ὁρᾶτε τοὺς ἐρῶντας
τούτους· πόσα ὑβριζόμε-
νοι παρὰ τῶν ἐρωμένων·
πόσα ἐπιβουλευόμενοι·
πόσα ζημιούμενοι· προ-
σέχονται καὶ ἐκλείβονται·
καὶ τῆς αὐτῶν τύχης μᾶλ-
λον αὐτοὺς ἀγαπῶσιν; δι-
ανυκτερεύοντες· διαχειμε-
ρεύοντες· ἐν τοῖς ἐκείνων
προθύροις· ἐκεῖθεν καί

κωμεν τὸ ὑπόδειγμα·
οὐχ ὁρᾶτε τοιαύτας φιλάν-
πόρνας λέγω γυναῖκας·
ἀλλ᾿ ὅπως οὕτω φιλοῦσι τοὺς
ἐχθρούς· ἀπὸ γὰρ μοι-
χείας πάντων ἐχθρῶν ὑβρισ-
τικώτερον αὐτοῖς κέχρην-
ται· καὶ τὴν οὐσίαν διαι-
ρῶσιν· καὶ τὴν ὄψιν ὑβρί-
ζουσιν· καὶ τὸν δικαιομοῦ-
μενον αὐταῖς δουλικώ-
τερον ἐπιτάττουσιν· ἀλλ᾿ ὅ-
μως οὐκ ἀφίστανται· καὶ
τοιαύτας· σὺ δὲ μηδὲν τοιοῦ-
τον ἔχεις ἐχθρόν· οἷον ὁ
φιλῶν τὴν φιλουμένην·
καὶ γὰρ θρύπτεται καὶ ἀ-
κκίζεται· καὶ ἀποκέχρηται
αὐτῷ πολλάκις κηφιουμέ-
νη· καὶ ὅσῳ ἂν φιλῆται·
τοσοῦτον καταφρονεῖ·
καίτοι τί τῆς οὕτω δια-
κειμένης τύχης θηριω-
δέστερον· ἀλλ᾿ ὅμως φιλοῦ-
σιν ἐκεῖνοι· ἀλλὰ ταῦτα
Καὶ ἀπὸ τῶν πνευματι-
κῶν· εὕροις τοιαύτην
ἀγάπην· οὐ τῶν νῦν· ἐκεί-
γάρ· ἀλλὰ τῶν παλαι με-
γάλων καὶ θαυμαστῶν ἐ-
κείνων ἀνδρῶν· ὁ μακά-
ριος Μωσῆς· καὶ τούτους
αὐτοὺς ὑπὲρ ἐναγγελτοὺς
ἔρωτι φιλοῦντας· πῶς
καὶ τίνι τρόπῳ· πρῶτον
μὲν τὰ βασίλεια ἀφείς· καὶ
τὴν ἐκεῖ τρυφήν· καὶ
τὴν θεραπείαν· καὶ τὸ
δοξάζεσθαι· εἵλετο ἅμα

μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν·
καίτοι οὐ μόνον οὐκ ἄν τις
ἄλλος εἰργάσατο τοῦτο·
ἀλλὰ κἂν ἐπαισχυνθῇ ἐ-
λέγχοντος ἑτέρου τῶν αὐ-
τοῦ δούλων. φανῆναι συγ-
γενής· οὐ μόνον δούλων.
ἀλλὰ καὶ μιαρῶν ἀνθρώπων νο-
μιζομένων· ὁ δέ γε οὐ μό-
νον τὴν συγγένειαν οὐ-
κ ἐπαισχύνθη· ἀλλὰ καὶ
παντὶ θυμῷ κινούμενος· καὶ
εἰς κινδύνους ἑαυτὸν ἐρ-
ρίπτει ὑπὲρ ἐκείνων· πῶς·
ὁρῶν φησί τινα ἀδι-
κοῦντα· κινούμενος τῷ ἀδι-
κουμένῳ· καὶ ἀπέκτει-
νεν τὸν ἀδικοῦντα· ἀλλ' οὔ-
πω ταῦτα ὑπὲρ ἐχθρῶν·
μεγάλα μέν. οὐχ οὕτω δέ.
ὡς ἃ μετὰ ταῦτα· τῇ ἐπι-
ούσῃ ἡμέρᾳ τὸ αὐτὸ ἰ-
δὼν γινόμενον· καὶ ἄνομον
ὢ κινούμενον ὁρῶν ἀδικοῦν-
τα παρῄνει ἀποπαύσασθαι
τῆς ἀδικίας· ὁ δέ φησιν
πολλῇ ἀγνωμοσύνῃ κε-
χρημένος· τίς σε κατέ-
στησεν ἄρχοντα καὶ δι-
καστὴν ἐφ' ἡμᾶς· τί μου
Οὐκ ἂν ἐνεπρήσθη τὰ ῥή-
ματα ταῦτα· ἑτοίμῳ
θυμῷ τὸ πρότερον ἐ-
γένετο καὶ μάχη. καίτοι τοῦ-
τον ἂν πλήξας ἀνεῖλεν·
οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνος ὑπὲρ οὗ
τοῦτο ἐγένετο κατεμήνυ-
σεν ἂν αὐτόν. ἀλλ' ὅτι συγ-
γενεῖς ἦσαν. ταῦτά φησιν·

ὅτε ἐδικάσατο. οὐδὲ ἐν τοῖς οὐ-
τοις ἐφθέγξατο· τίς σε κα-
τέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα-
στήν· διατί μὴ χθὲς ἀπε-
τοῦτο· κἂν ἀδικίαν κρίνῃς καὶ
ὠμότητος φησίν. αὐτὴ μὲν κα-
τέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα-
στήν· ἀλλὰ νῦν ὅρα ὅτι καὶ
τῷ θεῷ ταῦτα λέγουσιν· τινὲς
ὅταν μὲν οἱ ἀδικοῦνται κα-
λοῦνται αὐτὸν ἅμα σφοδρῶς
καὶ τῆς μακροθυμίας αὐ-
τοῦ κατηγοροῦσιν· ὅταν δὲ
ἀδικῶσι μοῦ κεῖ· τί τούτου
πικρότερον τῶν ῥημάτων·
ἀλλ' ὅμως μετὰ ταῦτα πρὸς
τοὺς ἀγνώμονας· πρὸς
τοὺς ἀχαρίστους· πεμπό-
μενος ἤρχετο. καὶ οὐκ ἀπε-
δύετο· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ
μετ' ἐκεῖνα. καὶ τὰ θαύμα-
τα τὰ δι' αὐτοῦ γενόμενα
καταλεῦσαι αὐτὸν πολλά-
κις ἐνεχείρησαν. καὶ ἐξέ-
φυγεν τὰς χεῖρας αὐτῶν·
καὶ κατεγόγγυζον συνεχῶς·
ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς ἐφίλει ἐρ-
τι· ὡς εἰπεῖν πρὸς τὸν θεόν·
κύριε καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐκεί-
νων τὴν χαλεπὴν ἣν εἰργά-
σαντο· εἰ μὲν ἀφῇς αὐτοῖς
τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ἄ-
φες. εἰ δὲ μή, κἀμὲ ἐξάλει-
ψον ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας·
οὐ βούλομαι μετ' ἐκείνων ἀπολέ-
σθαι φησίν. ἢ χωρὶς ἐκεί-
νων σώζεσθαι· οὕτως μανί-
α. οὕτως ἔρως μέγας· ἤ-
μεγας· τοῦ οὐρανοῦ κατα-

φθορᾶς, μαί· φιλῶ γὰρ τοὺς
κεκμηκότας· ἐξαιφνῆναι
αὐτάς, καὶ τί πάντως φησίν.
ἔρως γάρ ἐστιν· τί δὲ καὶ με
τὰ ταῦτα· ἀκούσωμεν τί φησιν
ἑτέρωθι ἡ γραφή· Κἀκεῖνοι
καθημαρτήκασι δι' αὐτούς· πο
σάκις ὕβρισαν· ποσάκις
ἀπεχειροτόνησαν αὐτόν.
καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀσαίγυτον.
ποσάκις μετὰ μανίας ἐξή
τησαν· καὶ μετὰ ταῦτα πάν
τα ἐξεκέετο καὶ ἐμέμψατο.
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν πάντα πά
σχειν ἕτοιμός ἐστιν· οὕτω δὴ
φιλεῖν τοὺς ἐχθρούς. κο
πτόμενον· καὶ παροινού
μενον· καὶ πάντα ποιοῦν
τα καὶ χαριζόμενον· ἐφί
εσθαι τῆς σωτηρίας αὐ
τῶν· τί δὲ ὁ Παῦλος; ἄκουέ
μοι· οὐχὶ καὶ γέενναν κατη
σεν ἀντ' αὐτῶν; ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
δεσπότου τὸ παράδειγμα
ἀναγκαῖον ἀγαγάν· οὕτω
γὰρ καὶ αὐτὸς ποιεῖ λέγων·
ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνα
τέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀ
γαθούς· ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ αὐ
τοῦ φέρων τὸ παράδει
γμα· ἡμᾶς δὲ ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ Χριστοῦ· κελεύει πρὸς αὐτούς.
κατὰ τὴν οἰκονομίαν λέ
γω· δοῦλος ἐγένετο δι' αὐ
τούς· ἐκένωσεν ἑαυτόν·
ἐκένωσεν· μορφὴν δού
λου ἔλαβεν· καὶ παραγε
νόμενος· οὔτε αὐτὸς ἀσό
δον ἐθνῶν ἀπήρχετο· καὶ

τοῖς μαθηταῖς τοῦτο ἐ
πέταγεν· καὶ οὐ τοῦτο
μόνον· ἀλλὰ περιῆγεν θε
ραπεύων πᾶσαν νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν·
Τί οὖν; οἱ μὲν ἄλλοι πάντες
ἐξεπλήσσοντο καὶ ἐθαύ
μαζον· καὶ ἔλεγον· πόθεν
τούτῳ ταῦτα; οὗτοι δὲ
οἱ εὐεργετούμενοι ἔλεγον·
δαιμόνιον ἔχει· καὶ κα
σφημᾶ· καὶ μαίνεται· καὶ
πλάνος ἐστίν· ἀφ' οὗ ἀπώ
σαντο αὐτούς, οὐδαμῶς·
ἀλλ' ἀναμάζομος κἂν ἐργάτα.
ταῦτα ἀκούων· καὶ ἀπῆλθε
πρὸς τοὺς μέλλοντας αὐ
τὸν σταυροῦν· ἵνα μόνον
αὐτοὺς διασώσῃ· καὶ με
τὰ τὸ σταυρωθῆναι τί
φησιν· πάτερ μὴ στήσῃς
αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν
ταύτην· καὶ πρὸ τούτου
κακῶς παθών· καὶ με
τὰ τοῦτο μέχρις ἐσχάτης
ἀναπνοῆς· ὑπὲρ αὐτῶν
πάντα ἔπραττεν· ὑπὲρ
αὐτῶν ἐδεῖτο· καὶ μετὰ
τὸν σταυρὸν τί οὐκ ἐποίη
σεν δι' αὐτούς· οὐχὶ ἀποστό
λους ἀπέστειλεν; οὐχὶ ση
μεῖα εἰργάσατο; οὐχὶ πάν
τα ἐποίησεν; οὕτω δὴ
φιλεῖν τοὺς ἐχθρούς· οὕτω
μιμεῖσθαι τὸν Χριστόν· οὕτω
Παῦλος ἐποίησεν, λιθα
ζόμενος· μυρία πάσχων.
ὑπὲρ αὐτῶν ἀνάπαντα ἔπραττ
τεν· ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος·

ὅτι ἡ εὐδοκία μου καὶ ἡ δέησις ὑπὲρ αὐτῶν ἐστὶν εἰς σωτηρίαν· εἰς σωτηρίαν· μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· εἰς σωτηρίαν· σὺ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης· πόσῳ μᾶλλον οὗτοι. ἐὰν ἐγκεντρισθῶσιν τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ· ἀπὸ πάσης φιλοστοργίας· οἷα ταῦτα λέγεσθαι παρ' ἡμῶν· ἀπὸ πάσης εὐνοίας· οὐκ ἔστιν ἀγαπᾶν. οὐκ ἔστιν· οὕτω δὴ φιλεῖν τοὺς ἐχθρούς· τοῦτο τὸ μὴ θέλειν φιλεῖν. τὸν ἐπιτάξαντα· τὸν νομοθετήσαντα· τὸν μιμεῖσθαι ἐκεῖνον· τὸ φιλεῖν τὸν ἐχθρὸν ἐστίν· ἐμμόνως· οὐ τὸν ἐχθρὸν εὐεργετεῖς. ἀλλὰ σαυτόν· οὐκ ἐκεῖνον φιλεῖς· ἀλλὰ τῷ θεῷ ὑπακούεις· ταῦτα οὖν εἰδότες. κυρώσωμεν εἰς ἀλλήλους τὴν ἀγάπην· ἵνα μετὰ ἀκριβείας πάντη κατορθώσαντες τύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι. δόξα κράτος τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν :~

ΛΟΓΟΣ Η

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ. ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε. μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος· διδάσκαλον ἐστὶν ἀρετῆς ἡ μὴ τιμὴν ὧν μὴ δὲ δόξαν ζητεῖν παρ' αὐτῶν ἀρχομένων. ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν καὶ πάντα ὑπὲρ τούτου ποιεῖν· ὅσον γε ἐκεῖνο ζητῶν. οὐ καὶ ἀνὴρ διδάσκαλος ἀλλὰ τύραννος· οὐ γὰρ διὰ τοῦτό σε ἐπέστησεν αὐτοῖς ὁ θεός· ἵνα σὺ [illegible] ἀπολαύσῃς θεραπείας· ἀλλὰ τὰ μὲν σὰ ἀμελῆται. πάντα δὲ τὰ ἐκείνων οἰκοδομῆται· τοῦτό ἐστι διδάσκαλος· τοιοῦτος ὁ μακάριος Παῦλος ἦν· ὅς τύφου μὲν ἀπήλλακτο παντός· οὕτω δὲ διέκειτο· ὡς εἷς τῶν πολλῶν. μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν ἐλάχιστος· διὰ τοῦτο καὶ δοῦλον αὐτὸν ἑαυτὸν καλεῖ. καὶ τὰ παραγγέλματα ἐν ἱκετηρίας τάξει φθέγγεται· ὁρᾷ γοῦν καὶ νῦν οὐδὲν ἐπιτακτικὸν γράφοντα· οὐδὲν αὐθεντικόν. ἀλλὰ συμπεπραγμένον καὶ καθειμένον·

παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, φησὶν ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ. ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε· τί παρακαλεῖς εἰπέ μοι·

ἦν ἄτιμος τυχὼν αὐτός;
οὐδαμῶς· ἀλλ' ἦν μὲν ἄλλοις
ὥσπερ φησίν· καὶ τοίνυν
οἱ παρακαλοῦντες ὑπὲρ
τῶν αὐτοῖς διαφερόντων
παρακαλοῦσιν· καὶ ἐμοὶ
τοῦτο διαφέρει φησίν·
καθὼς καὶ ἑτέρωθι γρά-
φων ἔλεγεν· νῦν ζῶμεν
ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ·
σφόδρα γὰρ αὐτοῖς τῆς σωτη-
ρίας τῶν μαθητευομέ-
νων ἐμέλετο· ἐγὼ ὁ δέσμι-
ος ἐν κυρίῳ· μέγα ἀξίωμα
καὶ σφοδρόν· καὶ βασιλεί-
ας καὶ ὑπατείας καὶ πάν-
των μεῖζον· ὅπερ οὖν καὶ
Φιλήμονι γράφων φησίν·
ὡς Παῦλος πρεσβύτης·
νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
οὐδὲν γὰρ οὕτω λαμπρὸν
ὡς δεσμὸς διὰ Χριστόν· ὡς αἱ
ἁλύσεις αἱ περικείμεναι
ταῖς ἁγίαις χερσὶν ἐκείναις·
τοῦ ἀπόστολον εἶναι· τοῦ
διδάσκαλον εἶναι· τοῦ ἄγ-
γελον εἶναι· τοῦτο λαμπρό-
τερον τὸ δέσμιον εἶναι δι-
ὰ τὸν Χριστόν· ὅστις φιλεῖ τὸν Χριστὸν
ἔγνω τὸ λεγόμενον· ὅστις
μαίνεται καὶ περικέκαυ-
ται τοῦ δεσπότου· οἱ δὲ μὴ τὴν
δύναμιν τῶν δεσμῶν·
Καὶ ἐμοὶ τὸ ἂν δέσμιος γενέ-
σθαι διὰ Χριστόν· ἢ τοὺς οὐρανοὺς
κατοικεῖν· παντὸς χρυσοῦ·
λαμπροτέρας αὐτοῦ ἐδεί-
κνυ τὰς χεῖρας· παντὸς
διαδήματος βασιλικοῦ·

οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖ λαμπρὰν
κεφαλὴν τεθεῖσα ἡ λιθο-
κόλλητος περικειμένη·
ὡς ἅλυσις σιδηρᾶ διὰ Χριστόν·
τότε τῶν βασιλείων λαμ-
πρότερον τὸ δεσμωτή-
ριον ἦν· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ
οὐρανοῦ· τί λέγω βασιλεί-
ων· δέσμιον γὰρ εἶχεν Χριστοῦ·
ὅστις φιλεῖ τὸν Χριστὸν οἶδεν
τοῦτο τὸ ἀξίωμα· οἶδεν
ταύτην τὴν ἀρετήν·
οἶδεν ὅσον ἐχαρίσατο
τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει· τὸ δε-
θῆναι δι' αὐτόν· τάχα
τοῦ καθίσαι ἐκ δεξιῶν
αὐτοῦ· τοῦτο λαμπρότε-
ρον· τοῦ καθίσαι ἐπὶ δώ-
δεκα θρόνων τοῦτο σε-
μνότερον· τὸ δεθῆναι
δι' αὐτόν· καὶ τί λέγω πε-
ρὶ τῶν ἀνθρωπίνων·
αἰσχύνομαι γὰρ συγκρί-
νων πλοῦτον καὶ κόσμον
χρυσοῦν· δεσμοῖς· ἀλλὰ
περὶ τῶν μεγάλων ἐκεί-
νων· κἂν μηδένα μισθὸν
εἶχεν· τὸ πρᾶγμα τοῦτο
μόνον μέγας μισθός·
τοῦτο ἀντίδοσις ἱκανή·
τὸ δι' αὐτὸν φιλούμενον
ταῦτα πάσχειν τὰ δεινά·
ἴσασιν οἱ φιλοῦντες ἃ καὶ
μὴ τὸν θεόν· ἀλλ' ἄνους τὸ
λεγόμενον· οἱ κίνδυνοι
καὶ ὡς πάσχοντες μᾶλλον·
κ' οἱ τι [illegible] μώμενοι
των [illegible]ας φυλ[illegible] ρα τῶν ε-
ρω [illegible] δεδε[illegible] μένων·

τοῦ ἁγίου χοροῦ ταύτας
συνιδεῖν ἂν ἦν. μόνου τοῦ
τῶν ἀποστόλων λέγω· ἄ-
κουε γὰρ τοῦ μακαρίου
Λουκᾶ λέγοντος· ὅτι ἐ-
πορεύοντο χαίροντες
ἀπὸ προσώπου τοῦ συ-
νεδρίου. ὅτι ὑπὲρ τοῦ
ὀνόματος κατηξιώθη-
σαν ἀτιμασθῆναι· τοῖς
μὲν οὖν ἄλλοις δοκεῖ γέ-
λοιος εἶναι. ἀπὸ ἀτιμασθῆ-
ναι καταξιωθῆναι ἐστίν·
ἀπὸ ἀτιμασθῆναι. χαίρειν
ἐστίν· τοῖς δὲ ἐρῶσι ἀσμέ-
νοις τοῦ Χριστοῦ τὸν πόθον.
τοῦτο πάντων μακαρισ-
τότερον νενόμισται· ἄν
τις ἐμοὶ τὸν οὐρανὸν ἐχα-
ρίζετο πάντα· ἢ τὴν ἅ-
λυσιν ἐκείνην. ἐκείνην
ἂν ἐγὼ προετίμησα· εἴ
τις μετὰ ἀγγέλων ἵστη ἄ-
νω· ἢ μετὰ Παύλου δεδε-
μένου. τὸ δεσμωτήριον
ἂν εἱλόμην· εἴ τις με ἐκά-
μων ἐποίει τῶν δυνάμεων ἀμε-
ων τῶν περὶ τὸν οὐρανόν·
τῶν περὶ τὸν θρόνον·
ἢ δεσμώτην τοιοῦτον.
τοιοῦτος ἂν εἱλόμην γε-
νέσθαι δεσμώτης· οὐδὲν
τῆς ἁλύσεως ἐκείνης μα-
καριώτερον· ἐβουλόμην
ἐν τοῖς τόποις γενέσθαι
νῦν ἐκείνοις. λέγεται γὰρ
καὶ μένειν … τὰ δε-
σμὰ ἀκο… …τως·
καὶ θαυ… …μάζω

τοὺς ἄνδρας ἐκείνους.
τοῦ πόθου τοῦ Χριστοῦ· ἐβου-
λόμην ἰδεῖν τὰς ἁλύσεις ἃς
οἱ δαίμονες δεδοίκασι μὲν καὶ
φρίττουσιν. αἰδοῦν-
ται δὲ ἄγγελοι· οὐδὲν βέλ-
τιον τοῦ κακῶς τι παθεῖν
διὰ Χριστόν· οὐχ οὕτω μακαρίζω
Παῦλον. ὅτι εἰς παράδεισον
ἡρπάγη. ὡς ὅτι εἰς τὸ δεσμω-
τήριον ἐνεβλήθη· οὐχ οὕ-
τως αὐτὸν μακαρίζω· ὅτι
ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα
ὡς ὅτι ὑπέμεινε τὰ δεσμά·
οὐχ οὕτως αὐτὸν μακαρίζω
ὅτι ἡρπάγη εἰς τρίτον οὐ-
ρανόν. ὡς μακαρίζω διὰ
τὰ δεσμά· ὅτι γὰρ ταύτην
ἐκείνων μάζομαι. ἄκουσον
πῶς καὶ αὐτὸς οἶδεν· οὐ
δὲ γὰρ ἁπλῶς παρακαλῶ
ὑμᾶς. ἐγὼ ὁ ῥήματα ἀρ-
ρητα ἀκούσας· ἀλλὰ τί;
παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ
δέσμιος ἐν κυρίῳ. ἃ δὲ μὴ πά-
σαις τοῦτο προσγράφει
ταῖς ἐπιστολαῖς· οὐδὲ γὰρ
πάντοτε δέδετο. ἀλλ᾽ ἐν
χρόνοις τισίν· ἐρᾷ ὥστε ἑ-
ρον ἐμοὶ παθεῖν ὑπὲρ τοῦ
Χριστοῦ κακῶς. ἀτιμασθῆναι πα-
ρὰ τοῦ Χριστοῦ· τοῦτο μεγάλη
τιμή· τοῦτο δόξα ἡ κατὰ πάν-
τα ὑπερβάλλουσα· ὅταν αὐ-
τὸς δι᾽ ἐμὲ γενόμενος
δοῦλος καὶ τὴν δόξαν κε-
νώσας· οὐχ οὕτως ἂν ἠγάπων
ἐν δόξῃ εἶναι. ὡς ὅτε ἐ-
σταυροῦτο ὑπὲρ ἐμοῦ·

τι ἐμὲ· πάθαμου δεῖ·
ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος·
δόξασόν με πάτερ· τί λέγεις·
ἐπὶ σταυρὸν ἄγῃ μετὰ λῃστῶν
καὶ τυμβωρύχων· τὸν τῶν
ἐπαράτων ὑφίστασθαι
θάνατον· ἐμπτύεσθαι μέλ-
λεις καὶ ῥαπίζεσθαι· καὶ
ταῦτα δόξαν καλεῖς· ναί
φησιν· ὑπὲρ γὰρ τῶν φι-
λουμένων ἐγὼ πάσχω
ταῦτα· καὶ παρ' ὑμῶν· δόξαν
αὐτὰ ἡγοῦμαι· εἰ τοὺς οἰ-
κτροὺς καὶ ταλαιπώρους
φιλήσας· δόξαν τὸ πρᾶ-
γμα καλεῖ· οὐ τὸ ἐν τῷ θρό-
νῳ τῷ πατρικῷ· οὐδὲ
τὸ ἐν τῇ δόξῃ· ἀλλὰ τὸ ἐν
ἀτιμίᾳ δόξαν καλῶν· καὶ τοῦ-
το ἐκείνου προετίθετο·
πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ταῦτα
ὀφείλω δόξαν καλέσασθαι·
ὢ μακαρίων δεσμῶν· ὢ
τῶν μακαρίων χειρῶν·
ἃς ἐκόσμησεν ἡ ἅλυσις
ἐκείνη· οὐκ ἦσαν οὕτω τί-
μιαι αἱ χεῖρες παύλου
τὸν χωλὸν τὸν ἐν λύστροις
ἀναστήσασαι καὶ ἐγείρασαι·
ὡς τὰ δεσμὰ περικείμεναι·
Εἰ κατ' ἐκείνους τοὺς χρό-
νους ἤμην ἐγώ· τότε ἂν μά-
λιστα αὐτὰς περιεπτυξά-
μην· καὶ ἐπὶ τὰς κόρας
ἔθηκα τὰς ἐμάς· οὐκ ἂν
ἐπαυσάμην καταφιλῶν ›
χεῖρας καταξιωθείσας· ›
ὑπὲρ τοῦ δεσπότου δεθῆ- ›
ναι τοῦ ἐμοῦ· θαυμάζεις ›

παῦλον ὅτε καθεῖλεν αὐ-
τοῦ ἡ ἔχις τῆς χειρὸς ;
οὐδὲν ἐποίησεν; μὴ θαυ-
μάσῃς· ᾐδέσθη γὰρ τὴν
ἅλυσιν· καὶ θάλαττα δὲ
ὁλόκληρος, ταύτην ᾐδέ-
το· τότε γὰρ ἐδέδετο· Εἰ
τίς μοι νεκροὺς ἔδωκεν
ἀναστῆσαι νῦν· οὐκ ἂν τοῦ-
το ἑλοίμην· ἀλλὰ τὴν ἅ-
λυσιν· εἰ τῶν ἐκκλησι-
αστικῶν φροντίδων ἐκτὸς
ἤμην· καὶ τὸ σῶμα εὐ-
ρωστον εἶχον· οὐκ ἂν πα-
ρῃτησάμην ἀποδημί-
αν τοσαύτην ποιήσασ-
θαι· ὑπὲρ τοῦ τὰς ἁλύ-
σεις μόνον ἰδεῖν· ὑπὲρ
τοῦ τὸ δεσμωτήριον ἔν-
θα ἐδέδετο· καίτοι καὶ
τῶν θαυμάτων αὐτοῦ
πολλαὶ πολλαχοῦ σημαί-
α τυγχάνει· ἀλλ' οὐχ οὕτως
ἐπιποθῶ ὡς ταῦτα τῶν
στιγμάτων· καὶ ἐν ταῖς
γραφαῖς οὐχ οὕτω με εὐ-
φραίνει θαύματα ἐργα-
ζόμενος· ὡς κακοπα-
σχῶν κακῶς· μαστιζόμε-
νος· συρόμενος· ὥστε ἀ-
πὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ φέ-
ρεσθαί φησιν σουδάρια·
καὶ σιμικίνθια· θαυμαστὰ
ταῦτα ὄντως· ἀλλ' οὐ τοι-
αῦτα οἷα ἐκεῖνα· δείραν-
› τες αὐτόν φησιν καὶ ἐπι-
› θέντες πολλὰς πληγὰς
› ἔβαλον εἰς φυλακήν· καὶ
› πάλιν δεδεμένοι ὕμνουν
τὸν θεόν·

καὶ πάλιν· μιθέσαντο
αὐτὸν εὗρον ἐξω τῆς
πόλεως· νομίσαντες αὐ-
τὸν τεθνάναι· καὶ οὐ λέ-
γεσθε μαθεῖν ὅσων ἄξιν ἀγῶ-
σιν οἱ δικαιοι δια χν̄ πε-
ρικάμενοι κισσωματίδου
μικρῶ· ἀκούσατε αὐτοῦ
τοῦ χῡ λέγοντος· μακά-
ριοί ἐστε· τί· ὅταν νεκροὺς
ἀναστήσητε· ἀλλὰ τί· ὅ-
ταν τυφλοὺς θεραπεύ-
σητε· οὐδαμῶς· ἀλλὰ
τί· ὅταν ὀνειδίσωσιν
ὑμᾶς καὶ εἴπωσι πᾶν
πονηρὸν ῥῆμα ψευδό-
μενοι καθ' ὑμῶν ἕνεκεν
ἐμοῦ· εἰ δὲ τὸ κακῶς
ἀκοῦσαι οὕτω ποιεῖ μα-
καρίους· τὸ κακῶς πα-
θεῖν τί οὐκ ἂν ἐργάσαι-
το· αὐτοῦ τοῦ μακαρίου
τούτου λέγοντος ἀλλα-
χοῦ· λοιπὸν ἀπόκειταί
μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης
στέφανος· ἀλλὰ τοῦ στε-
φάνου τούτου λαμπρό-
τερος ὁ δεσμός· τούτου
μὲν καταξιωθῆ φησιν· ἐ-
οὐδὲν ὑπὲρ ἐκείνων αὐ-
κριν ὁμολογοῦμαι· ἀρκεῖ μοι
πρὸς πᾶσαν ἀντίδοσιν·
τὸ παθεῖν κακῶς διὰ αὐ-
τὸν χν̄· διὸ τοῦτο μοι φησὶ θεῖ-
ξει ἀπεθανόν ἐκείνω· ὅτι αὐτὰ
μᾶλλον ἐκεῖ τῶν ὑπὲρ ἐκείνων
[illegible] καὶ τὸν πειρασμὸν μου τὸν
ἐν τῇ σαρκί μου.
καὶ οὐδέν με ἠδικήσατε·

κατηξιώθη καὶ ἕτερος
ταύτης τῆς ἀξιώσεως· λέ-
γει γάρ φησιν δεδεμένος
παραδεδομένος ἀρα-
ὤ παις καὶ ἐκεῖθεν δὲ
οὕτως ἔχαιρεν καὶ οὐκ ἐ-
λοιοῦτο· καὶ καθεύδων αὐτὸ
ὕπνος ἀρχεῖν· οὐ κἂν ἀγ-
ἐν φροντίδι κῶν πολλῇ
καθεύδειν· καὶ μεταξὺ ὑ-
τίω τῶν κῶν, καὶ ἄγγελος ἦλ-
θεν πρὸς αὐτόν· καὶ πα-
τάξας αὐτοῦ τὴν πλευ-
ρὰν ἤγειρεν· ἀλλὰ τίς ποιήσω
ἀπαθῆ μοι· τί ἔχουσι· ἄγγε-
λος ἄμα ὁ πέτρον μύξαι
κἀκεῖ πέτρος ὁ δια σω θεὰς
πρὸς αὐτὸν ἀκολουθεῖν ἐγένετο
διὸ καὶ ὁ ἄγγελος κἀκεῖθεν
ἐγὼ τῶν δεσμῶν ὁ μακάριος
ἐκεῖνος· τί οὖν, πῶς φη-
σὶν ὡς μεγάλων καλῶν
πάλαι γὰρ εὔχεται· μὴ
μάθῃς· εὔχεται γὰρ δὲ
δοκιμασίᾳ μὴ ἀποθάνῃ.
τὸ δὲ ἀποθανεῖν ἄμεινον
καὶ· διὰ τοῦτο δὲ ἄμα ὑπομέ-
σιν τῶν παθῶν· ἄκουσον
γοῦν καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος
παῦλος τί φησιν· ἀναλῦ-
σαι καὶ σὺν χῷ εἶναι
πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον·
τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ
ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς·
τοῦτο καὶ χάριν ἐκάλεσεν
γράφων· ἐχαρίσθη γὰρ
ὑμῖν φησιν ὑπὲρ χῡ· οὐ μό-
νον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν·
ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ

πάσχων· ὥστε τοῦτο εἶναί
μου μεῖζόν ἐστιν· ἐχαρίσα-
το γάρ· οὕτως ἐστὶ χάρισ-
μα μεγίστη· καὶ πασῶν τού-
των μείζων· τοῦ τὸν ἥλι-
ον στῆσαι καὶ τὴν σελήνην·
τοῦ τὸν κόσμον κινῆσαι·
τοῦτο μεῖζόν ἐστι· τοῦ
δαιμόνων κρατῆσαι καὶ
ἀπελάσαι δαίμονας·
Οὐχ οὕτως ἀγνοοῦσιν εἶναί
μοι παῖδα τὴν παρ᾽ ἡμῶν
ἐλαυνόμενοι· ὡς ὅταν ἡ-
μᾶς ἴδωσιν· καὶ ὄντι πά-
σχοντας διὰ τὸν Χριστὸν καὶ
δεσμουμένους· μεῖζο-
ν γὰρ τοῦτο ποιεῖ τὴν
παρρησίαν· οὐ διὰ τοῦ-
το καλὸν δεδέσθαι διὰ
τὸν Χριστὸν, ὅτι καθ᾽ αὑτὸ λαμπρὸν
τὸ πρᾶγμα· ἀλλ᾽ ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν
γίνεται· Οὐ διὰ τοῦτο
μακαρίζω τοὺς δεσμοὺς
ὅτι τὸν οὐρανὸν παρα-
πέμπουσιν· ἀλλ᾽ ὅτι διὰ
τὸν δεσπότην τοῦ οὐρανοῦ
γίνονται· πόσον καὶ χρῆ-
μα, ἀδελφοί, ὅτι διὰ τὸν
Χριστὸν ἐδέθη· πόση ἡδονή·
πόση τιμή· πόση λαμ-
πρότης· ἐβουλόμην
διαπαντὸς ταῦτα φθέγ-
γεσθαι· ἐβουλόμην ἔχε-
σθαι τῆς ἁλύσεως· ἅτε
τῷ πράγματι ἀπεστερή-
μαι· ἀλλὰ τῷ λόγῳ περι-
θεῖναι τὴν ἅλυσιν ἐν ψυ-
χῇ διὰ τῆς διαθέσεως·
ἠράσθη φησὶν τὸ δεσμωτήριον

δεδεμένου Παύλου· καὶ
πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη·
ἆρα δεσμῶν φύσιν τῶν
δεσμῶν ἀναλύουσαν; ὥσπερ
γὰρ ὁ τοῦ κυρίου θάνατος τὸν
θάνατον ἐθανάτωσεν·
οὕτως καὶ τὰ Παύλου δεσ-
μά· τοὺς δεσμώτας ἔλυ-
σεν· τὸ δεσμωτήριον ἐ-
σεισεν· τὰς θύρας ἀνέ-
ῳξεν· καίτοι οὐχ αὕτη
τῶν δεσμῶν ἡ φύσις
ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἡ ἐναντία· κατέ-
χει μὲν ἀσφαλῶς τὸν δε-
δεμένον· οὐχὶ τοὺς τοί-
χους ἀνοίγει αὐτῶν· ἀλλὰ
τῶν μὲν δεσμῶν ἁπλῶς
φύσις οὐκ ἔστιν αὕτη· δεσ-
μῶν δὲ τῶν διὰ Χριστὸν αὕτη·
προσέπεσεν ὁ δεσμοφύλαξ
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ·
ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο ποιεῖ δεσ-
μὰ ἁπλῶς· τοὺς δήσαν-
τας αὐτοὺς πρὸς πόδας ἄγειν
τῶν δεδεμένων· ἀλλὰ
τοὐναντίον ὑπὸ χάρι-
ους τούτους εἶναι μόνους
ποιεῖν· νῦν δὲ ὁ εἰργόμε-
νος· ὑπὸ τοὺς πόδας
ἦν τοῦ δεδεμένου· ὁ
δήσας ἠξίου τὸν δεθέν-
τα λυθῆναι τοῦ φόνου·
Οὐχὶ σὺ ἔδησας, εἰπέ μοι·
οὐχὶ εἰς τὴν ἐσωτέραν ἐ-
νέβαλες φυλακήν· οὐχὶ τὸ
τὸ ξύλον ἠσφαλίσω τοὺς
πόδας· τί τρέμεις; τί
θορυβῇ; τί δακρύεις;
τί τὸ ξίφος ἀνασπᾷς;

οὐδὲν τοιοῦτον ἔδησας
φησίν· οὐκ ᾔδειν ὅτι το-
σαύτη τῶν τοῦ χριστοῦ δεσμῶν ἡ
δύναμις· τί λέγεις; οὐ-
ρανοὺς ἔλαβον ἐξουσίαν
ἀνοίγειν καὶ δεσμωτήριον
οὐκ ἔμελλον ἀνοίγειν· τοὺς
ὑπὸ δαιμόνων δεδεμέ-
νους ἔλυον· καὶ σιδήριον
ἔμελλον αὐτῶν περιεῖ-
σθαι· οὐκ οἶδας τοὺς
ἄνδρας. διὰ τοῦτο καὶ
συγγνώμης ἔτυχεν· Παῦ-
λος ὁ δεδεμένος ἐστίν.
ὃν ἄγγελοι παρῆσαν καὶ ἐδέθη-
σαν· Παῦλός ἐστιν, οὗ καὶ
τὰ σουδάρια καὶ τὰ σιμι-
κίνθια δαίμονας ἤλαυ-
νεν. καὶ νόσους ἐφυγά-
δευεν· καίτοι πολλῷ σι-
δήρου ἀδαμάντινος. ς
ἀρραγέστερος ὁ παρ' αὐτοῦ
δαίμονος δεσμός· οὗτος
μὲν γὰρ ψυχήν. ἐκεῖνος
δὲ σῶμα δεσμεῖ· ὁ ψυχὰς
τοίνυν δεδεμένας λύων.
τὸ σῶμα τὸ αὐτοῦ οὐκ ἂν
ἴσχυσεν λῦσαι; ὁ δαιμό-
νων δεσμὰ διαρρηγνύς.
σιδήρου δεσμοὺς οὐκ ἂν ἔ-
λυσεν; ὁ διὰ τῶν ἱματίων
αὐτοῦ τοὺς δεσμοὺς πᾶσι
κάμνουσι λύων καὶ τῶν δαι-
μόνων ἀπαλλάττων· αὐ-
τὸς δι' ἑαυτοῦ, ἑαυτὸν οὐ-
κ ἂν ἔλυσεν; διὰ τοῦτο
πρῶτον ἐδέθη, καὶ τότε
τοὺς δεδεμένους ἔλυ-
σεν· ἵνα μάθῃς ὅτι οἱ τοῦ

χριστοῦ δεσμοὶ δεδεμένοι. πολ-
λῷ τῶν λελυμένων μᾶλλον
ἔχουσι τὴν ἰσχύν· λελυ-
μένος τοῦτο εἰργάσατο. οὐ-
κ ἦν οὕτω θαυμαστόν· ὥσπερ
οὐκ ἀσθενήσας ὁ δεσμὸς ἦ-
ν ἀλλὰ μᾶλλον ὡς δυνάμεως·
οὕτω γὰρ λαμπροτέρα ἡ
ἰσχὺς τοῦ ἁγίου δείκνυται.
ὅταν καὶ δεδεμένος. τῶν
λελυμένων κρατῇ· ὅταν ὁ
δεδεμένος μὴ μόνον ἑαυ-
τόν. ἀλλὰ καὶ τοὺς δεδεμέ-
νους λύῃ· τί τῶν τοίχων
ὄφελος· τί τὸ πλέον αὐτῶ-
ν τοῦ ἀσθενῶς ὥσπερ αὐτὸ-
ν κατέχειν φυλακήν. ὅπου γε
καὶ τὴν ἐξωτέραν ἀνέῳ-
ξεν· διὰ τί δὲ καὶ ἐν νυκτὶ καὶ
πάσα σεισμοῦ γενομένου· ἐνδ-
έμοι μικρὸν καὶ παραχ-
ρήσατε τῶν ἀποστολικῶν
ἀποσχόμενον ῥημάτων.
ἐντρυφήσαντα τοῖς ἀπο-
στολικοῖς πράγμασιν. ἐπι-
θυμῶ εἶναι ἐκεῖ ἀλλὰ Παύλου
δότε μοι εἶναι πλέον ἐν δια-
τρίβαις· ἐπεὶ καὶ ὁ μὴ ἦν τοῦ
δεσμοῦ. οὐδ' ἂν ἀσμένως ἀφίστησιν
ἀσφαλέστερον ἐγὼ δεδεμέ-
νῳ τῶν πόθων. κἂν ἐκεῖνος π-
τε τῶν ξύλων· τοῦτον οὐδὲ
λῦσαι τὸν δεσμόν. ἀπὸ γὰρ τοῦ
πόθου ἐστὶν τοῦ χριστοῦ· τοῦτον
οὐδὲ οἱ ἄγγελοι. οὐδὲ καὶ ἀσ-
οὐ νῦν ἰσχύσαι λῦσαι· αὐτοῦ
Παύλου ἐστὶν ἀκοῦσαι λέγον-
τος· οὔτε ἄγγελοι. οὔτε ἀρχαὶ
οὔτε δυνάμεις. οὔτε ἐνεστῶτα

οὔτε μέλλοντα· οὔτε ὕψωμα·
οὔτε βάθος· δυνήσεται ἡ-
μᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀ-
γάπης τοῦ χ(ριστο)ῦ· τίνος
Ὧν ἕνεκεν μέσων νυκτῶν
τὸ πρᾶγμα γέγονεν· τίνος
ἕνεκεν καὶ μετὰ σεισμοῦ·
ἀκούσατε τὴν οἰκονομίαν
καὶ θαυμάσατε· πάντων
τὰ δεσμὰ ἐλύθη· καὶ αἱ θύ-
ραι ἀνεῴχθησαν· ἀλλ' αὐτοῦ
τὸ μόνον διὰ τὸν δεσμοφύ-
λακα γέγονεν· οὐ πρὸς ἐ-
πίδειξιν· ἀλλὰ πρὸς σωτη-
ρίαν· ὅτι γὰρ οὐκ ἤδεσαν
οἱ δεσμῶται ὅτι λελυμέ-
νοι εἰσίν· δῆλον ἀπὸ τῆς
φωνῆς παύλου· τί γάρ
φησιν· ἐφώνησεν δὲ φω-
νῇ μεγάλῃ λέγων· μηδὲν
πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαν-
τες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε·
Οὐκ ἂν δὲ πάντες ἦσαν ἔνδον·
εἰ ἴδον τὰς θύρας ἀνεῳ-
γμένας καὶ ἑαυτοὺς λελυ-
μένους· οἱ γὰρ τοίχους δι-
ατέμνοντες καὶ ὀρόφους
καὶ τριχίαν ὑπερβαίνον-
τες· καὶ πάντα τολμῶντες
μετὰ δεσμῶν· οὐκ ἂν εἰ εὕ-
ρηκασιν καὶ τῶν δεσμῶν
λελυμένων· καὶ τῶν θυρῶν
ἀνεῳγμένων ἔνδον μένειν·
καὶ τοῦ δεσμοφύλακος κα-
θεύδοντος αὐτοῦ· ἀλλ' ἀντὶ
δεσμῶν σιδηρῶν ἦν αὐτοῖς
ὁ δεσμὸς τοῦ ὕπνου· ὥστε
καὶ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι· καὶ
μηδεμίαν ἀπὸ τοῦ θαύματος

ζημίαν τῷ μέλλοντι σώζε-
σθαι δεσμοφύλακι· καὶ ἑ-
τέρως δὲ μάλιστα· οἱ δὲ
δεσμενοι ἐν νυκτὶ δεσμοῦν-
ται οὐκ ἐν ἡμέρᾳ· μετὰ
πολλῆς οὖν σπουδῆς καὶ
ἰδὼν δεδεμένους πάλιν
καὶ καθεύδοντας· εἰ δὲ
ἐν ἡμέρᾳ ἐγένετο ταῦτα·
πολὺς ἂν ἐγένετο θόρυ-
βος· τίνος οὖν ἕνεκεν ἐ-
σείσθη τὸ οἴκημα· ὥστε
διεγεῖραι τὸν δεσμο-
φύλακα ἐπὶ τὴν τοῦ πρά-
γματος θέαν· οὗτος γὰρ
ἦν ἄξιος τῆς σωτηρίας
μόνος· σὺ δέ μοι θέα-
σαι τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ χάριτος τὴν
ὑπερβολήν· μεταξὺ γὰρ
τῶν παύλου δεσμῶν καὶ
τῆς τοῦ θ(εο)ῦ μεμνῆσθαι
χάριτος καλόν· μᾶλλον
δὲ καὶ ταῦτα τῆς τοῦ θ(εο)ῦ
χάριτος ἦν· ἀσί μην[illegible]
Οἱ ἐγκαλοῦντες ὅτι διεσώ-
θη ὁ δεσμοφύλαξ· καὶ
ὑπὲρ ὧν θαυμάζειν τοῦ
θ(εο)ῦ τὴν φιλανθρωπίαν
ἐχρῆν, ἀπὸ τούτων ἐγκα-
λοῦντες· καὶ οὐδὲν θαυμα-
στόν· οἱ γὰρ ἀσεβεῖς τοι-
οῦτοί εἰσιν· οἱ καὶ τὴν τρέ-
φουσαν τροφὴν κακί-
ζουσιν· ἣν θαυμάζειν
ἐχρῆν· καὶ τὸ μέχρι πι-
κρὸν ἀμαίφασιν· καὶ οἱ
τυφλώττοντες ἀφ' οὗ
ὠφελοῦν φωτίζεσθαι·
ἀπὸ τούτου σκοτίζονται·

οὐ παρὰ τὴν τοῦ πρα-
γμάτων φύσιν τούτων
συμβαινόντων· ἀλλὰ
παρὰ τὴν ἀσθένειαν
τῶν ἀσθενῶν αὐτοῖς κε-
χρῆσθαι μὴ δυναμένων·
ποῖον ἔλεγον; δέον θαυ-
μάσαι· ὅτι τὸν ἀρχαί-
τὴν κακίαν ἐμποδὼν ὄντα
τοῦτον ἀνεῖλεν καὶ νεκρὸν
εἰργάσατο· λέγουσιν·
πῶς γὰρ οὐκ ἐνόμισεν τὸ
πρᾶγμα γοητείας ἅμα
καὶ μαγγανείας· καὶ μᾶλ-
λον αὐτοὺς κατεῖχεν καὶ
ἀπολώλεκεν· πολλὰ
πρὸς τοῦτο συνεβάλλετο·
πρῶτον μέν· ὅτι ἐκεῖνοι
ἐν ὑμνούντων τὸν θ(εό)ν·
οὐκ ἂν δὲ γοητείας τοιού-
τους ὕμνους εἶδον· ἤ-
κουσεν γὰρ αὐτῶν φη-
σὶν ὑμνούντων τὸν θ(εό)ν·
δεύτερον· ὅτι αὐτοὶ οὐ
κατέφυγον· ἀλλὰ καὶ αὐ-
τὸν ἐκέλευσαν σφάξαι
ἑαυτόν· οὐκ ἂν δὲ ἀνεῖ-
τῶν ἐν ἐκείνῳ ποιῶν·
ἔνδον ἔμενον· ἀλλ' ἀπο-
τρέπουσαν ἑαυτοὺς ἔξα-
μον· πολλὴν δὲ αὐτῶν καὶ
κεφαλὴν ἀνθρωπείαν· ἐκέ-
λευσαν αὐτὸν σφάξαι ἑ-
αυτόν· τὸν δὴ ἐκείνων αὐ-
τοὺς μετὰ πολλῆς τῆς
ἀσφαλείας· καὶ ἐπὶ κεραῶς
ἐδίκασαν ἵνα φησίν·
ἵνα καθαρθῇ αὐτὸς τῶν
ὑπὲρ αὐτῶν δαιμόνων·

σάρκας γὰρ τῶν ἑαυτοῦ ἁ-
μαρτιῶν· ἐκεῖ ἀσθενὴς φυ-
γεῖν· ἐκεῖ μανθάνειν γάρ· ἐ-
παρ αὐτὰ τὰ δεσμά· τα-
ῦτα δὲ μακάρια· καὶ πολ-
λῆς εὐχῆς ἄξια· ὅτι γὰρ
μόνα τὰ δεσμὰ ἐκεῖ μάταια
ἔδειξεν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν
ἀδελφοὺς τοῖς δικρο δὲ
δεομένους λυθέντας· ὅτι
καὶ σαυτὸν ἐξ ἑτέρων χα[illegible]
πῶν ἀνεθέντα δεσμῶν·
ταῦτα τὰ δεσμὰ τὰ τῶν
δεσμῶν τῶν λόγων· οὐ τὰ τῶν
λου· ἐκεῖ μὲν τὰ δεσμὰ τῶν
τὰ τῶν ἁμαρτιῶν· διῃ[illegible]
κεσαν οἱ δεσμοὶ ταῖς ἐνδον
καὶ αὐτὸς δεσμοὺς τῆς κα[illegible]
ὁ δεσμὸς φυλάξαι· ἐκεῖ μὲν
γὰρ οἱ δικροὶ ἐδέδεντο
ἁμαρτίαις· οὗτος δὲ
μαρτίαις μόναις· ἐν
σεν ἐκεῖ μόνους ὁ παῦλος
πληροφορίαν τούτου·
γὰρ κεῖ ὁρατὰ τὰ δεσμὰ
οὕτως καὶ ὁ χ(ριστὸ)ς ἐποίησεν·
μᾶλλον δὲ ἀντὶ προσφορᾶς
ἐκεῖ διὰ τῆς παραλύσεως
ποία δὲ αὕτη· κατὰ τῶν ἁμαρ-
τημάτων· καὶ τοὺς ὁμαρτ[illegible]
τ' ἰουδαίων ποιεῖ· θαρσεῖ φησ[illegible]
τέκνον· ἀφέωνταί σου αἱ
ἁμαρτίαι· πρότερον τὴν
ὄντως παράλυσιν ἔλυσεν·
ἅπαντες ἐπὶ ταύτην ἔρχεται·
ὅτε γὰρ ἀπονίπτει τῶν γρ[illegible]
ματέων ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος
κακῶς φησιν· ἄλλος οἷς
πᾶς ἐνθυμήσας αὐτῶν μ[illegible]

ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε πονη-
ρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον·
εἰπεῖν ἀφέωνταί σου αἱ ἁ-
μαρτίαι· ἢ εἰπεῖν· ἔγειραι
καὶ περιπάτει· ἵνα δὲ
εἰδῆτε· ὅτι ἐξουσίαν ἔχει
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς
ἀφιέναι ἁμαρτίας· λέ-
γει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερ-
θεὶς ἆρον σου τὴν κλίνην
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου·
ἐβεβαίου τὸ νοητόν· ἀ-
πὸ τοῦ αἰσθητοῦ· ἀπὸ
τοῦ σωματικοῦ τὸ κατὰ
ψυχὴν ἐργασάμενος· δι-
ότι δὲ τοῦτο ἐποίησεν· ἵ-
να παρακληθῇ τὸ ἀρκούμε-
νον· δοῦλε πονηρὲ ἐν τοῦ
σώματος ὡς οὐ κρίνοντες· τί
εἰπὸν ἐκεῖ μοι· οὐ δύνα-
ται ἀφιέναι ἁμαρτίας.
εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· οὐδὲ ἄγγελος·
οὐδὲ ἀρχάγγελος· οὐδὲ
ἄλλη κτιστὴ δύναμις· ὑμεῖς
τοῦτο ὁμολογήσατε· τί
οὖν ἐχρῆν εἰπεῖν· ἂν δὲ
χθῶ ἀφιεὶς ἁμαρτίας· εὔ-
δηλον ὅτι θεὸς ἐγώ· ἀλλ' οὐ
κατανοοῦντες· ἀλλ' ἀντί·
ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ἐπὶ
τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρ-
τίας· τότε λέγει τῷ πα-
ραλυτικῷ· ἐγερθεὶς· ἆ-
ρον σου τὴν κλίνην καὶ
ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου·
Ὅταν οὖν φησὶν τὸ δυσκο-
λώτερον ἐργάσωμαι·

ἐνδεικνύμενος ὅτι οὐδεμία
περὶ τοῦ εὐκόλου κατα-
λείπεται πρόφασις· οὐ-
δὲ ἀντιλογίας· διὰ τοῦτο
τὸ νοητὸν ἐκεῖνος ἐποί-
ησεν πρότερον· ἐπειδὴ
πολλοὶ ἴσως οἱ ἀντιλέγοντες·
ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τοῦ νο-
ητοῦ ἐπὶ τὸ αἰσθητὸν
αὐτὸ κατάγει· οὐκ ἦν κού-
φον τηλικαύτης· ἀ-
δεῖν τοὺς δαίμονας· καὶ
οὐδὲν ἰδεῖν, οὐδὲ κινοῦ-
σιν φαῦλον· ἰδεῖν οὖν μάγ-
γαν ἀντὶ γεγενημένον.
ὕμνουν γὰρ τὸν θεόν· ἀλλὰ
ἀπὸ φιλανθρωπίας
πολλῆς· παραγενόμε-
ναι· οὐ γὰρ κατεμάνθανον αὐ-
τόν· καίτοι δυνάμενοι
ἐμὴν γὰρ καὶ ἑαυτοὺς
καὶ τοὺς δεδεμένους
ἐξελόντας ἀπελθεῖν·
ἀλλὰ μὴ τοὺς δεδεμένους
ἀλλ' ἑαυτούς· ἀλλ' οὐκ ἀρ-
γάσαντο τοῦτο· ὡς ἀπὸ
κατὰ τοῦ θαύματος
μόνον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
τοῦ τρόπου αὐτὸν κατη-
δοῦν πᾶσι· ἐφ' ὧν μὴ
σὺν φωνῇ μεγάλῃ λέγων·
μηδὲ παράζηλος αὐτῷ κα-
κόν· πάντες γὰρ ὁμοῦ
ἐνθάδε· ὁρᾷς καὶ τὸ
ἀκενόδοξον· καὶ τὸ ἄτυ-
φον· καὶ τὸ φιλόστοργον·
οὐκ εἶπεν ὅτι δι' ἐμὲ
ταῦτα γέγονεν· ἀλλ' ὡς
ἀνατιθεὶς τὴν δόξαν τῷ πατρί
φησίν.

πάντων γὰρ ὄντων ἐνθάδε·
καὶ τοιαῦτα καὶ μὴ πρότε
ρον· μηδὲ διὰ τοῦ θαύ
ματος ἐλύσαμεν ἑαυτούς·
ἀλλ᾽ ἐμὲ καὶ αὐτοὺς σιγῆσαι
καὶ πάντας ἀπολῦσαι
καὶ δεδεμένους· ἃ γὰρ
ἐσίγησαν καὶ μὴ διὰ τὴν
μεγάλην φωνὴν κατέ
σχον ἐκείνου τὰς χεῖρας·
ἐπέθηκεν ἂν διὰ τοῦ λαιμοῦ
τὸ ξίφος· διὰ τοῦτο καὶ
ἐνόησεν· ἐπειδὴ κατὰ τὴν
ἐνδοτέραν φυλακὴν
ἦν κεκλεισμένος· κατὰ
σαυτοῦ τοῦτο πεποίηκας
φησίν· ἐνδοτέρω καὶ ὧν
τοὺς μέλλοντας ἐλευθε
ρῶν τοῦ κινδύνου· ἀλλ᾽ οὐ
κ ἐμιμήσαντο τὰ παρ᾽ ἐ
κείνου γενόμενα· ἐκεί
νου δὲ ἀποθανόντος
πάντων ἂν ἐξέφυγον·
ὁ δὲ ὅτι ἄλογον τὸ δεδέσθαι
μᾶλλον. ἢ ἐκεῖνον περι
ϊδεῖν ἀπολλύμενον· καὶ
ἐνενόησεν πρὸς ἑαυτόν·
ἃ γόητες ἦσαν, πάντας
ἂν ἐκείνους ἀπέλυσαν
καὶ ἑαυτοὺς ἠλευθέρω
σαν τῶν δεσμῶν· ἄλλος γὰρ
πολλοὺς καὶ τοιούτους
ἐμπεπλῆσθαι· ἄλλως δὲ
πολλάκις δὲ ἐξάμενος
γόητας τοιούτους· καὶ
οὐδὲν ἰδὼν τοιοῦτον γε
νόμενον ἐθαύμασεν·
μὴ ὁ γόης οὐκ ἐᾷ ἐν τῷ
θεμέλια ὥστε διϋπνίσαι

τὸν δεσμοφύλακα καὶ
δυσκολώτερον ἑαυτῷ
ποιῆσαι τὴν φυγήν· ἀλλ᾽
δῶμεν λοιπὸν τοὺς δεσμο
φύλακας τὴν πεῖραν· αἰ
τήσας φησὶν φῶτα εἰσ
επήδησεν· καὶ ἔντρομος
ὑπάρχων· προσέπεσεν
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ·
προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω
ἔφη· κύριοι τί με δεῖ πο
ιεῖν ἵνα σωθῶ· περι
κρατὰ καὶ ξίφος· καὶ ἐλέ
γεν· κύριοι τί με δεῖ ποι
εῖν ἵνα σωθῶ· οἱ δὲ εἶπον·
πίστευσον ἐπὶ τὸν κ(ύριο)ν Ἰ(ησοῦ)ν καὶ
σωθήσῃ· σὺ καὶ ὁ οἶκός σου·
τοῦτο οὐχὶ γοήτων ἦν
φησίν. δόγμα τοιοῦτο
παραδοῦναι. οὐ δαιμό
δαίμονος ἐνταῦθα μή
ὁρᾷς πῶς ἄξιος τοῦ σω
θῆναι ἐκεῖνος· ἰδὼν γὰρ
τὸ θαῦμα καὶ τοῦ φόβου
ἀπαλλαγεὶς οὐκ ἐπελάθε
το τῶν συμφερόντων·
ἀλλ᾽ ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ
περὶ τῆς σωτηρίας ἐφρόν
τιζεν τῆς κατὰ ψυχήν·
ὡς ἐχρῆν διδασκάλοις
προσελθεῖν. οὕτω προσῆλ
θεν· πρὸς τοὺς πόδας
αὐτῶν μετὰ φόβου. καὶ ἐλάλη
σαν αὐτῷ φησὶν τὸν λόγον
τοῦ κ(υρίο)υ. καὶ πᾶσιν τοῖς ἐν
τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παρα
λαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ
ὥρᾳ τῆς νυκτός. ἔλουσεν
ἀπὸ τῶν πληγῶν. καὶ ἐβα

τίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ
πάντες παραχρῆμα·
Ὅρα ὡς θερμότητα ἀνδρός·
οὐκ ἀνεβάλετο· οὐκ εἶπεν
κἂν ἡμέρα γένηται· ἴδωμεν,
σκεψώμεθα· ἀλλὰ μετὰ
πολλῆς τῆς θερμότητος·
καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ
πᾶσα ἐβαπτίσθη· ἀλλ' οὐ
χ' ὡς νῦν οἱ πολλοὺς περι
ορῶσι καὶ δούλους· καὶ
γυναῖκας καὶ παῖδας ἀ
μυήτους τυγχάνοντας·
Γένεσθε παρακαλῶ κατὰ
τὸν δεσμοφύλακα· οὐ τὴν
ἀξίαν λέγω, ἀλλὰ τὴν προ
αίρεσιν· τί γὰρ ὄφελος ἀ
ξιώματος· ὅταν ᾖ ἡ προ
αίρεσις ἀσθενής· ἢ ὁ δεσμός·
ὁ ἀπηνής· ὁ μυρίοις συ
ζῶν κακοῖς· ὁ τοῦτο μετε
τῶν κακῶν· οὕτω φιλάνθρω
πος· οὕτως κηδεμονι
κὸς ἀθρόον γέγονεν· ἔ
λουσεν αὐτοὺς φησὶν ἀ
πὸ τῶν πληγῶν· ἐθεα
σάμην καὶ τὴν θερμότη
τα τοῦ παύλου· δεδεμέ
νος· μεμαστιγωμένος·
οὕτως εὐηγγελίζετο·
Ὢ τῆς μακαρίας ἀλύσεως
οἵας ὠδῖνας ὤδινε κα
τὰ τὴν νύκτα ἐκείνην·
οἷα ἀπέτεκε παιδία· καὶ
περὶ τούτων ἀκούωμεν αὐ
τοῦ· οὓς ἐγέννησα ἐν
τοῖς δεσμοῖς μου· ὅρα
πῶς ἀγάλλεται καὶ τὰ τεχθέν
τα παιδία ἀπὸ τούτου

λαμπρότερα ικούρ
αμαι· ὅρα πόση περι
ουσία δόξης τῶν δεσμῶν·
ὅπου γε οὐ μόνον τοὺς πε
ρικειμένους ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τεχθέν
τας ὑπ' αὐτοῦ λαμπροὺς
ποιεῖ· ἔχουσί τι πλέον
Οἱ ἐν τοῖς παύλου δεσμοῖς
τεχθέντες· οὐ κατὰ τὴν
χάριν λέγω· ἡ γὰρ αὐτὴ
χάρις· οὐδὲ κατὰ τὴν
ἄφεσιν· ἡ γὰρ αὐτὴ πάν
των ἄφεσις· ἀλλ' ὅτι ἐκ
προοιμίων παιδεύον
ται χαίρειν καὶ ἀγάλλε
σθαι τοῖς τοιούτοις πρά
γμασιν· αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
τῆς νυκτὸς φησὶν πα
ραλαβὼν αὐτούς· ἔλου
σεν ἀπὸ τῶν πληγῶν καὶ
ἐβαπτίσθη· καὶ ἐδρέ
πον τὸν καρπόν· ἀντε
δωκεν εὐθέως τὰ σαρ
κικά· ἀναγαγὼν αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν
τράπεζαν· καὶ ἠγαλλι
άσατο πανοικί· πεπι
στευκὼς τῷ θεῷ· τί γὰρ
οὐκ ἔμελλεν ἀνοιγέντος
αὐτῷ τοῦ οὐρανοῦ. διὰ τῆς
ἀνοίξεως τῶν τοῦ δεσμω
τηρίου θυρῶν· ἔλουσεν
τὸν διδάσκαλον· τρά
πεζαν παρέθηκεν καὶ
ἠγαλλιάσατο· ἀπήλθεν
εἰς δεσμωτήριον κατὰ παύ
λου ἀλύσεις· καὶ ἐκείνοις ἀν
ἠργάσατο πάντα τὰ ἐκεῖ.

καὶ στόμα Χριστοῦ ἐφανερώσατο·
καὶ πραότητα ἐξανέθηκεν
τὴν πηλίκην· καὶ διὰ ἡμᾶς
ἔφασαν ἄγγελοι χαίρουσιν·
μὴ τὰ κελεύεται λέγομεν· τὸ δὲ
μυστήριον τοῦ οὐρανοῦ λαμ-
πρότερον· τῆς γὰρ ἑ-
κάστης χαρᾶς τοῦτο γέγο-
νεν αἴτιον· ἡ γὰρ ἐφ' ἑνὶ
ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι
χαρὰ ἐν οὐρανοῖς· ἢ ὅπου
δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς
τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἐκεῖ ἐν
μέσῳ αὐτῶν εἰμὶ ὁ Χριστός·
ὅπου σίλας καὶ παῦλος
καὶ ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἡ
οἰκία αὐτοῦ ὅλη· καὶ πίστις
τοσαύτη· πόσῳ μᾶλλον·
Ὅρα τὴν σφοδρότητα
τῆς πίστεως· ἀλλὰ τὸ
δεσμωτήριον τοῦτο· ἑ-
τέρου μὲν ὑπάρχει νοσεῖν
δεσμωτηρίου· ποίου
δὴ τούτου· ἔνθα πέτρος
ἦν· ἀλλὰ τοιοῦτον οὐδὲν
ἐγένετο ἐκεῖ· ἀλλ' ἦν πα-
ραδεδομένος τέσσαρσι
τετραδίοις στρατιωτῶν
φυλάσσειν αὐτόν· καὶ οὐ
κύμβαλα οὐδὲ κηρύγματα·
ἀλλ' ἐκάθευδεν· καὶ οὐδὲ
μεμνημένος ἦν·
ἀλλὰ μείζων ὁ κίνδυνος·
ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἤδη
τὸ πᾶν εἰργάσατο· καὶ
δίκην ἴσασιν διδάσκοντες·
ἐκεῖ δὲ οὐδέπω· ὥστε
καὶ μὴ τὴν γνῶσιν ὀδυνῶν·
ἀλλ' ἡ προσδοκία τοῦ μέλ-
λοντος ἐθορύβει· ὅρα καὶ
ἐκεῖ τὸ θαῦμα· ἰδοὺ ἄγγε-
λος κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς
ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι·
πατάξας δὲ τὴν πλευ-
ρὰν τοῦ πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέ-
γων· ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ
εὐθέως ἐξέπεσαν αὐτοῦ
αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν·
Ὥστε μὴ νομίσαι τὸ πρᾶγ-
μα τοῦ φωτὸς μόνον εἶναι·
τὸν πέτρον ἔνυξεν· οὐ-
δὲ τὸ φῶς ἑώρα· ἀλλ' ἐνόμι-
ζεν αὐτός· καὶ ἐδόκει ὅτι
ὅραμα εἶδεν· οὕτως οὐκ ἐ-
παισθάνονται οἱ καθεύ-
δοντες τῶν τοῦ εὐθέ-
σιων· τί δὲ φησὶν ὁ
ἄγγελος πρὸς αὐτόν· πε-
ρίζωσαι καὶ ὑπόδησαι
τὰ σανδάλιά σου· καὶ ἐ-
ποίησεν οὕτως· καὶ λέγει α-
περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου
καὶ ἀκολούθει μοι· καὶ ἐ-
ξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ· καὶ
οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι
τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέ-
λου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν·
διελθόντες δὲ πρώτην
φυλακὴν καὶ δευτέραν·
ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν
σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν
εἰς τὴν πόλιν· ἥτις αὐτομά-
τη ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ
ἐξελθόντες προῆλθον
ῥύμην μίαν· καὶ εὐθέως
ὁ ἄγγελος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ·
διατί μὴ τοῦτο γέγονεν ἐν-
ταῦθα· ὅπερ ἐπὶ τοῦ παύ-

καὶ σίγα· ὅτι ἐκλάπη μὲν ἐμέλ-
λον ἀπολογίαν αὐτούς· δι-
αὐτοῦ τοῦ οὐκ ἐκωλύθησαν
οὕτως ἀπολυθῆναι αὐτούς·
ἐπειδὴ τοῦ μακαρίου πέ-
τρου· ὡς φόνον αὐτὸν ἐ-
μελλον ἐξάγειν· τί οὖν
οὗτος μὲν θαυμαστότε-
ρον κῶ φησιν· ἐξαχθέν-
τα καὶ παραδοθέντα·
ταῖς τοῦ βασιλέως χερσίν.
τότε ἐκκλεισθέντων αὐτῶν ἐ-
ξαρπασθῆναι τῶν κλει-
δῶν καὶ μηδὲν παθεῖν.
οὕτω γὰρ ἄν, οὗτοι οἱ ἄρ-
τι ὄντα ἀπολογοῦντο·
μέγιστα ἐνταῦθα κεκίνηται
ζήτημα· ὁ θεὸς τὸν αὐτοῦ
δοῦλον φησὶν μετὰ τῆς ἑ-
τέρων ἀπάσης τιμωρίας·
μετὰ τῆς ἑτέρων ἀπαλλάξας·
περὶ τὸ μὲν οὖν, οὐ μετὰ
τῆς ἑτέρων ἀπαλλάξας·
οὐ γὰρ τῆς τοῦ πράγμα-
τος οἰκονομίας τοῦτο
γέγονεν· ἀλλ' αὐτῆς τοῦ δι-
κάσου μακαρίας· πῶς ὁ
μὲν θεὸς οὕτως ᾠκονόμη-
σεν· ὥστε μὴ μόνον τούτους
μὴ ἀπολέσθαι ἀλλὰ καὶ ἐ-
κάμνον σωθῆναι· καθά-
περ δὴ καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ
τοῦ δεσμοφύλακος· ἐ-
κάμνος δὲ οὐκ ἐχρήσατο
τῇ δωρεᾷ ὡς δέον·
γενομένης δὲ ἡμέρας
φησίν· ἦν τάραχος οὐκ ὀ-
λίγος ἐν τοῖς στρατιώταις·
τί ἄρα ὁ πέτρος ἐγένετο·

Τί οὖν, ἐξετάσας τοῦ πρά-
γματος ποιήσεται ὁ ἡρώ-
δης· καὶ ἀνακρίνας
αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἀπα-
χθῆναι· ἃ μὲν γὰρ μὴ
κρίνειν· κἂν αὐτὸς ἀπο-
λογίαν· νῦν δὲ παρέδωκεν·
ἀνέκρινεν· ἐμάθεν ὅτι
ἐδέδετο· ὅτι τὸ δεσμω-
τήριον κατεσφάλιστο· ὅτι οἱ
φύλακες ἑστήκεσαν πρὸ τῶν
θυρῶν· οὐ τοῖχος διω-
ρώρυκτο· οὐ θύρα ἀνέῳ-
κτο· οὐδὲν ἄλλο κακουρ-
γίας τεκμήριον· καὶ ἔδει
ἀπὸ τούτων θαυμάσαι
τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν· κα-
τὶς καὶ ἐκείνων αὐτῶν
ἀνῆρ πάσαν τῶν κινδύ-
νων· καὶ προσκυνῆσαι
τὸν τοσαῦτα δυνηθέν-
τα· ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι·
Τί οὖν ἐνταῦθα ὁ θεὸς αἴτιος·
ἃ μὲν γὰρ τοῖχον διαρ-
ραγῆναι ἐποίησεν καὶ
οὕτως ἐξάγειν· ἴσως
ἂν ἐνομίσθη τῆς ἐκεί-
νων ῥαθυμίας τὸ πρᾶ-
γμα· ἃ δὲ οὕτως ᾠκο-
νόμησεν· ὥστε δειχθῆ-
ναι ὅτι οὐ κατὰ ἀνθρωπί-
νης κακουργίας· ἀλλὰ
θείας θαυματουργίας
τὸ πρᾶγμα ἦν, τί δὴ τοῦ-
το ἐποίησεν· ἃ γὰρ ἐμέλ-
λεν φεύγειν οὕτως ὥστ' ἄ-
χειν πάσας ἀφόσας· ἔφυ-
γεν ἄν· ἃ ἐμέλλεν φεύγειν
τεθορυβημένος· οὐκ ἂν

τοσαύτην ἐποιήσατο
πρόνοιαν. ὥστε καὶ τὰ
σανδάλια [illegible]. ἀλλὰ
[illegible]· νῦν δὲ διὰ τοῦτό
φησιν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐ-
τόν· ὑπόδησαι τὰ σανδά-
λιά σου· ἵνα μάθωσιν ὅτι
οὐ φεύγων. ἀλλὰ μετὰ
πολλῆς ἀδείας τὸ πρᾶ-
γμα εἰργάσατο. δεδε-
μένος γὰρ καὶ μεταξὺ τῶν
δύο στρατιωτῶν. οὐ καὶ
τοσαύτην ἐποιήσατο
σχολήν. ὥστε καὶ τὰς
ἀλύσεις λῦσαι. καὶ ταῦτα
[illegible], καὶ
αὐτὸς φυλακήν. ὥστε
τῆς ἀδικίας τοῦ δικα-
σοῦ γεγονέναι κόλασις
τῶν φυλάκων· διατί γὰρ
Ἰουδαῖοι μὴ τοῦτο ἐποί-
ησαν. καὶ γὰρ ἑτέρου δε-
σμωτηρίου μέμνηται.
ἐκείνου μὲν τοῦ προτέ-
ρου τοῦ ἐν Ῥώμῃ τοῦ-
του δέ. τοῦ ἐν Καισαρεί-
ᾳ· νῦν δέ. τοῦ ἐν Ἱεροσο-
λύμοις· ἀκούσαντες γὰρ
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρι-
σαῖοι παρ' αὐτῶν ἀπαγγε-
λέντων παρ' αὐτῶν τὸ
δεσμωτήριον. ὥστε ἐ-
ξαγαγεῖν τὸν Πέτρον. ὅτι
ἔσω οὐδένα εὕραμεν.
ἀλλὰ καὶ κεκλεισμένας
τὰς θύρας. καὶ τοὺς
φύλακας ἑστῶτας πρὸ
τῶν θυρῶν. διατί μὴ
τοὺς φύλακας ἀνεῖλαν.

ἀλλὰ δικ[illegible] περὶ αὐ-
τῶν. πῶς ἂν γένοιτο τοῦτο·
ὃ δὲ σφόδρα κατ' αὐτῶν φο-
νῶντες οὐδὲν τοιοῦτον ἐ-
νόησαν. πολλῷ μᾶλλον οὐ
ὁ προσθεὶς [illegible] χάριν πάν-
τα ποιῶν· διὰ τοῦτο μὲν
[illegible] αὐτὸν κηδεύει τα-
χέως· ὃ δὲ τοῦτο ἐγκα-
λεῖ καὶ περὶ τῶν ἐν
ταῖς ὁδοῖς σφαττομένων
καὶ περὶ τῶν ἀδίκως ἀ-
ναιρουμένων· μυρίων ἑ-
τέρων· καὶ ἔτι περὶ τῶν [illegible]
δων τῶν ἐπὶ τοῦ χ(ριστο)ῦ ἀναι-
ρεθέντων· καὶ γὰρ καὶ [illegible]
μοις, ὥσπερ λέγεις, ὁ χ(ριστὸ)ς ἐγέ-
νετο αἴτιος. μᾶλλον δὲ
χ(ριστὸ)ς ὁ χ(ριστό)ς. ἀλλ' ἡ μανία καὶ ἡ
[illegible] τοῦ [illegible] τοῦ [illegible]
ὃ δὲ λέγεις διατί μὴ ἐκ
χειρῶν αὐτὸν ἥρπασεν τ[illegible]
Ἡρῴδου. καὶ τοῦτο κωλύ-
σαι [illegible]· ἀλλ' οὐδὲν ἀ-
φείλοντο αὐτὸ τούτου
[illegible] ὁ χ(ριστὸ)ς [illegible]
σων αὐτῶν ἐξ[illegible]θέντων
χειρῶν. ποίων τοῦτο [illegible]
[illegible] τοὺς ἀγνώμονας
ἐνταῦθα μέντοι γε [illegible]
τοῖς πιστοῖς ὠφελεῖ [illegible]
ται. ἀπὸ τῶν γεγενημέ-
νων· ὑπομνήματα [illegible]
πραττομένων. καὶ τῶν
ἐχθρῶν αὐτῶν μαρτυρού-
των τοῖς γενομένοις. ἀ-
ν[illegible] τῆς κηρυκτικῆς μαρτυρίας
ὥσπερ οὖν καὶ [illegible] οὐδαμό-
θεν ἄλλοθεν [illegible]

ἀλλ᾽ ἦν εἰ τοῦ τοὺς ἐχθροὺς
πᾶσ᾽ ὁμολογεῖν πάντ᾽ ἐγε-
νημένα· διατί γάρ
Ὁ δεσμοφύλαξ οὐδὲν τοι-
οῦτον ἐποίησεν. καίτοι
γε οὐδὲν ἔλαττον τῶν
τούτου τὰ τοῦ Ἡρώδου
κῶν· τοῦ γὰρ ἰδεῖν ἀνε-
ῳγμένας τὰς θύρας·
ὅσον ἦν ἐκπλήξεως λό-
γον· οὐδὲν ἔλαττον τὸ
μαθεῖν ὅτι κεκλεισμέ-
νων αὐτῶν ἐξῆλθεν ὁ
δεδεμένος· καίτοι
ταῦτα καὶ φαντασίαν
ἔδοξεν εἶναι, ἀλλ᾽ αἱ μᾶλλον.
ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἔτι· μετὰ
ἀκριβείας ἀπαγγελλόμε-
νον· ὥστε ἂν καὶ οὗτος·
οὕτως ἦν, πονηρός·
ἔσφαξεν ἂν τὸν παῦλον·
καθάπερ ἐκεῖνος τοὺς
στρατιώτας. ἀλλ᾽ οὐκ ἦν·
Ἴσως δὲ λέγοι τις διατί καὶ
τὰ παιδία συνεχώρη-
σεν ὁ θεὸς ἀναιρεθῆναι.
ὡς μακρότερον ἐμπε-
σούμεθα λόγον ὃν ἐν
προοιμίοις ἔδει λέγε-
σθαι πρὸς ὑμᾶς· τέ-
ως δὲ πολλὰ τῆς παύ-
λου εὐχαριστήσαντες
ἁλύσεως καταπαύσωμεν
τὸν λόγον. ὅτι τοσού-
των ἡμῖν ἀγαθῶν αἰτί-
α γέγονεν· παρακα-
λέσαντες ὑμᾶς μὴ μόνον
μὴ δυσχεραίνειν ἄν τι
διὰ χ(ριστὸ)ν πάθοιτε. ἀλλὰ
καὶ χαίρειν ὥσπερ οἱ ἀπό-
στολοι. καὶ καυχᾶσθαι
ὡς παῦλος ἔλεγεν· ἥδι-
στα καυχήσομαι ἐν ταῖς
ἀσθενείαις μου· διὰ τοῦ-
το ἤκουσεν. ἀρκεῖ σοι
ἡ χάρις μου· παῦλος
ἐπὶ δεσμοῖς καυχᾶται·
σὺ ἐπὶ πλούτῳ μέγα
φρονεῖς; οἱ ἀπόστολοι
ἔχαιρον ὅτι κατηξιώ-
θησαν μαστιγωθῆναι.
καὶ σὺ ἄνεσιν ζητεῖς καὶ
τρυφήν; πῶς οὖν θέ-
λεις τῶν αὐτῶν ἐκείνοις
τυχεῖν. ἀπεναντίας
αὐτοῖς ὁδεύων ἐνταῦθα·
καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ πορεύ-
ομαι εἰς ἱεροσόλυμα
δεδεμένος τῷ πν(εύματ)ι τὰ
ἐν αὐτοῖς συναντήσον-
τά μοι μὴ εἰδώς· πλὴν
ὅτι τὸ πν(εῦμ)α μοι κατὰ
πόλιν διαμαρτύρεται
λέγον· ὅτι δεσμά με καὶ
θλίψεις μένουσιν·
Τί οὖν ἀπέρχῃ δεσμὰ
καὶ θλίψεις μένουσιν.
διὰ τοῦτο αὐτὸ ἵνα δε-
θῶ διὰ χ(ριστὸ)ν· ἵνα ἀπο-
θάνω δι᾽ αὐτόν· οὐ γὰρ
μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως
ἔχω. ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
θ Η
τος τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ·
Οὐδὲν τῆς τύχης ἐκεί-
νης μακαριώτερον·
ἐν τίσιν καυχᾶται· ἐν
δεσμοῖς· ἐν θλίψεσιν·
ἐν ἁλύσει· ἐν στίγμασιν·
ἐγὼ τὰ στίγματα τοῦ ἰ(ησο)ῦ

θ Η Η̄

Περὶ τῶν παύλου δεσμῶν καὶ
πέτρου καὶ τῶν τριῶν παίδων
καὶ ἰωάννου καὶ ἱερεμίου καὶ
ἰωσήφ· καὶ αὐτοῦ τοῦ κ(υρίο)υ :—

χ(ριστο)ῦ φησὶν ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω. καθάπερ
τρόπαιόν τι μέγα· ἵ-
πάλιν· ἐν ἑτέρῳ τοῦ ἰη(σο)ῦ
φησὶν τὴν ἅλυσιν ταύ-
την περίκειμαι. καὶ
πάλιν· ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω
ἐν ἁλύσει· τί οὖν ἐστιν
τοῦτο. οὐκ αἰσχύνῃ· οὐ
δέδοικας τὴν οἰκου-
μένην καὶ δεσμωτῶν τῶν πε-
ριϊόντων; οὐ φοβῇ μή τις
αἴσθηται αὐτοῦ· θύσσου
καταγνῷ; μήτις διὰ
τοῦτο οὖν μὴ προσέχῃ;
οὐ τοιαῦτά μου φησὶν
τὰ δεσμά· οἱ δὲ καὶ
ἐν κασιγάοις λαμπρῶν·
ὥστε τοὺς δεσμούς μου
φησίν. φανεροὺς γε-
νέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραι-
τωρίῳ. καὶ τοὺς πλεί-
ονας τῶν ἀδελφῶν
ἐν κ(υρί)ῳ πεποιθότας
τοῖς δεσμοῖς μου. περισ-
σοτέρως τολμᾶν
ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.
Ὁρᾷς δεσμῶν ἰσχὺν μᾶλ-
λον ἢ ἑτέρων ἀναπαύ-
σεως; δεδεμένον μέ-
ν ἰδόντες καὶ μᾶλλον θαρ-
ροῦσιν. ὅπου γὰρ δεσ-
μά. ἀνάγκη καὶ μέγα
τι γενέσθαι ἐκεῖ· ὅπου
θλίψις. πάντως ἐκεῖ
καὶ σωτηρία· πάντως
ἐκεῖ ἄνεσις. πάντως
ἐκεῖ μεγάλα κατορθώ-
ματα. ὁ γὰρ διάβολος
ὅταν μαλακισθῇ. τότε

πληροῦται· ὅταν δικαί-
τους τοῦ θ(εο)ῦ δούλους.
τότε μάλιστα ὁ λόγος
ἐπιδίδωσιν. καὶ θέα
πανταχοῦ τοῦτο γινό-
μενον· ἐδεσμεύθη ἰω(σὴφ)
ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ· τα-
ῦτ' εἰργάσατο. ἐν αὐ-
τοῖς γάρ φησιν τοῖς
δεσμοῖς μου· ἐδεσμεύ-
θη ἐν ῥώμῃ. καὶ πλεί-
ονας ἐπηγάγετο. οὐ
γὰρ αὐτὸς μόνος ἐθάρ-
ρει. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι δι' αὐ-
τόν· ἐδεσμεύθη ἐν ἱε-
ροσολύμοις. καὶ δεδε-
μένος δημηγορῶν·
τὸν βασιλέα κατέπλη-
ξεν. καὶ τὸν ἄρχοντα
σφόβον ἤγαγεν· ἔμ-
φοβος γὰρ γενόμενος
ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ ὁ
κισχυμένος παρ' αὐτοῦ
δεδεμένου μανθάνει
περὶ τῶν μελλόντων ὁ
δήσας αὐτόν· δεδε-
μένος ἔπλει. καὶ ναυάγιον
ἔσωσεν. καὶ τὸν χαμαὶ
ἐπαίδευσεν· ἐν δεσμοῖς
ὄντος αὐτοῦ. τὸ θηρίον
ἐκεῖνο καθήψατο. καὶ
μηδὲν λυμηνάμενον
ἐξέπεσεν· ἐδέθη ἐν ῥώ-
μῃ. καὶ δεδεμένος δη-
μηγορῶν. μυρίους ἐ-
πεσπάσατο. ἀντὶ πάν-
των τοῦτο αὐτὸ προ-
καλούμενος τὴν ἅλυ-
σιν· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἁλύσε-
σιν δεθῆναι νῦν· ἀλλ' ἔστιν

ἑτέραν θαυμασίαν ἂν εὕροι-
μεν· ποία δὲ αὕτη; τὸ
τῆς χάριτος κρατάν·
τὸ μὴ πρὸς τὸ πεσεῖν ἐξιέ-
ναι μόνον ἄγαν· καὶ ταύτην
τὴν ἁγίαν δήσω μὲν ἐ-
αυτούς· ἀντὶ σιδηρίου
γενέσθω κλίμιν· ὅπου θεοῦ
φόβος· λύσω μὲν τοὺς
δεδεμένους ὑπὸ τῆς ἁ-
μαρτίας· ὑπὸ θεοῦ ἰδέως·
οὐκ ἔστιν ἴσον δεσμωτη-
ρίου θύρας ἀνοῖξαι.
καὶ ψυχὴν συγκεκλεισ-
μένην ἀφεῖναι· οὐκ ἔστιν
ἴσον λῦσαι δεσμὰ δεσ-
μωτῶν δεδεμένων.
καὶ τεθραυσμένους
ἀπολῦσαι ἐν ἀφέσει.
τοῦτο ἐκείνου· μᾶλλον
ἐστὶν· ἐκείνου μὲν γὰρ
οὐδὲ ὁ σκάπτων μισθός·
τούτου δὲ μυρίοι·
μακρὰν τοῦ παύλου γε-
γονέναι ἄξιος· καὶ ἐπὶ
πολὺ κατέχειν ἡμᾶς
καὶ γὰρ ἐστὶν ὄντως μα-
κρὰ καὶ πάσης σειρᾶς
χρυσῆς κοσμιωτέρα·
αὕτη τοὺς δεδεμένους
καθάπερ διά τινος
μηχανῆς ἕλκει πρὸς
τὸν οὐρανόν· καὶ ὥσπερ
χρυσῆ σειρὰ ἐξαρτη-
θεῖσα ἀνέλκει πρὸς
αὐτὸν τὸν οὐρανόν· καὶ
τὸ δὴ θαυμαστόν· καὶ
τὸ δεθέντα· τοὺς δὲ
δεμένους ἀνέλκει·
καίτοι οὐχ αὕτη τῶν

πραγμάτων ἡ φύσις·
ἀλλ᾽ ὅταν θεὸς οἰκονομῇ·
μὴ ζήτει πραγμάτων
φύσιν· μηδὲ ἀκολουθί-
αν· ἀλλὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν
καὶ ἀκολουθίαν· μάθω-
μεν μηδὲ ἐν ταῖς θλί-
ψεσιν καταπίπτειν· μὴ
δὲ δυσχεραίνειν·
Ὅρα γὰρ τὸν μακάριον
τοῦτον· ἐμαστίγωτο,
καὶ ἐμαστίγωτο ὁ ἰσχυ-
ρότερος· πολλάκις γὰρ αὐτοὺς
φησὶν ἐπιθέμενοι πλη-
γάς· καὶ ἐδεδέδετο· ὃ
τοῦτο πάλιν ἰσχυρότερος·
ὡς γὰρ τὴν ἑτέραν
φυλακὴν ἐν ἐκείνῳ
τὸν καὶ μετὰ πολλῆς
ἀσφαλείας· καὶ ἐν το-
σούτοις ὤν, κατὰ τὸ με-
σονύκτιον· ὅτε καὶ οἱ
σφόδρα ἀνάμενοι κα-
θεύδουσιν· ἑτέρου δὲ
μοῦ χαλεπωτέρου τοῦ
ὑπομένειν κακὰ μόνου· ἦ-
δον καὶ ὕμνουν τὸν θεόν·
Τί τούτων γένοιτο ἂν τῶν
ψυχῶν ἀδαμαντινώτε-
ρον· ἐν ἐννοῷ ὅτι καὶ
οἱ παῖδες ἐν πυρὶ ἦσαν
καὶ ἐν καμίνῳ· ἴσως ἐλο-
γίζοντο ὅτι ἡμᾶς· οὐδὲν
τοιοῦτον οὐδέποτε πέ-
πονθαμεν· ἀλλὰ καὶ ὁ
τοιοῦτος λόγος ἀσεβέ-
ρους ἡμᾶς πάντως ἐξή-
γειρεν δεσμοὺς καὶ δεσ-
μωτήριον ἕτερον· τί
πάθω· βούλομαι σιγῆσαι

ἀλλ' οὐ δύναμαι· ἕτερον
δὲ μυστήριον εὗρον ἐ-
κάμου τῷ πολλῷ θαυμασι-
ώτερον καὶ ἐκπληκτικώ-
τερον· ἀλλά μοι δίκαια ἀ-
κούετε ὡς μὴν ἀρχομέ-
νου τοῦ λόγου. καὶ ἀκμά-
ζουσαις προσέχετε
ταῖς διανοίαις· κοῦφο-
μαι δικαιοῦται τὸν λόγον
καὶ οὐκ ἀνέχεται· καθά-
περ γάρ τις μεταζυγού-
μων· οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο
δικαιοῦται κἂν ὅτι οὖν
τις ἐπαγγέλλεται· οὕτως
κἀγὼ τῆς ψυχῆς ἐπι-
καιομένης τῆς θαυμα-
στῆς τοῦ μυστηρίου
τῶν δι' αὐχὴν δεδεμένων.
οὐ δύναμαι παύσασθαι·

Οὐ δύναμαι σιγῆσαι· τὰ
γὰρ αὐτὸς ἐν μυστη-
ρίῳ οὐκ ἐκίνησεν, οὐδὲ
ἐν μάστιξιν, ἐγὼ σιγή-
σομαι καθήμενος κι-
μέρας οὔσης μετὰ πολ-
λῆς τῆς ἀνδρείας φθεγ-
γόμενος· τῶν δεδε-
μένων· τῶν μεμαστιγω-
μένων· τῶν μὲν ἐμμέσως μυ-
κτῆ τοῦτο μὴ παθόντος·

Οἱ παῖδες οὐκ ἐκάησαν
ἐν καμίνῳ καὶ ἐν πυρί.
καὶ κἂν μᾶς οὐκ ἰσχυρό-
μεθα σιγῶντες; ἴδω-
μεν οὖν τοῦτο τὸ μυ-
στήριον· ἐδεήθησαν γὰρ
ἐνταῦθα· εὐθέως ἐκ
προοιμίων ἐδίδαξεν τὸ
ὅτι οὐκ ἐμέλλομεν καίεσθαι.

ἀλλ' ὡς τὸ μυστήριον
ἀσιέναι· τί γὰρ δεῖ μα-
τοὺς μέλλοντας ἐμπυ-
ρίζεσθαι· ἐδεήθησαν
καθάπερ πάλος, καὶ πό-
δας καὶ χεῖρας· ἐδεήθη-
σαν μετὰ τοσούτου θυ-
μοῦ. καὶ γὰρ ἐκ ἄμου σφο-
τὴν ὥσπερ ἀνακαλεῖν
φυλακήν. καὶ οὕτως ἐ-
πὶ πολὺ καὶ μαθεῖν κά-
μινον ἐκέλευσεν·
ἀλλ' ἄλλως μὲν ταῦτα τῶν
ὑμνούντων ἐκ ἄμου, ἐ-
σάλευσε τὸ μυστήριον
καὶ ἀνεσχίσθησαν αἱ θύ-
ραι. καὶ τούτων ὑμνούν-
των, ἐλύθη τὰ δεσμά.
καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῶν
χειρῶν· ἀνεσχίσθη τὸ δε-
σμωτήριον. καὶ ἀνεσ-
χίσθησαν αἱ θύραι τῆς
καμίνου. δρόσος γὰρ
πυρὸς διεσύριζεν· ἀλλ' ὅ-
μως πολλάκις περιρρα-
οὐκ οἶδα ποῖον πρόσωπον
ἄτοπα. ποῖον δὲ δεύτερον·
δι' ὃ παρακαλῶ· μὴ μέ-
ταξύ τις ἀναπαυέτω.
πολλὴ γὰρ κοινωνία
τῶν πραγμάτων· ἐλύ-
θησαν οἱ σὺν δεδεμέ-
νοι αὐτοῖς. ἀλλ' ἐκεῖ θέ-
λον· ἐνταῦθα δὲ ἀντὶ
τούτου γεγονὸς ἕτερόν
τι· κατεκάησαν οἱ ἐμ-
βάλλοντες αὐτούς· ἀλλ' ὅ-
περ ἐκουλόμην ἀπαν-
τᾶν ἐλεγχούμενος, καὶ
προσέπεσεν αὐτοῖς

ὀνομασθέντος· κλεοῦς ἐν ὑ-
μνούντων. καὶ τέσσα-
ρας ἄνδρας περιπατοῦν-
τας. καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς·
καθάπερ οὖν ὁ παῦλος
οὐκ ἂν ἐξῆλθεν. καίτοι
δυνάμενος. ἕως ὁ ἐν-
καλῶν ἐκάλεσεν αὐτὸν
καὶ ἐξήγαγεν. οὕτως
οὐδὲ οἱ τρεῖς παῖδες
ἐξῆλθον. ἕως οὗ ὁ ἐν-
καλῶν ἐξελθεῖν ἐκέ-
λευσεν· τί ἄρα ἀπὸ τούτου
παιδευόμεθα· μὴ
ἀπευδᾶν ἐν ταῖς ἐπα-
γωγαῖς· μηδὲ ἐπεισάγε-
σθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν·
μηδὲ παραγενομένων
ἐμμένειν· ἀλλ' οὕτως μὲν
προσιέναι. καὶ γὰρ
ἀσεβεθὰν κιδύνατο ἐν-
θα ἦσαν οἱ ἅγιοι. ἐκεῖ-
νος δὲ πρὸς τὴν θύ-
ραν ἀνελθὼν. οὐ γὰρ
ἐτόλμα προσελθεῖν εἰς
τὸ δεσμωτήριον τὸ ἔν-
δον. ὅπερ αὐτοῖς διὰ
τοῦ πυρὸς κατεσκεύ-
ασεν· καὶ θαυμάσει τὰ
ῥήματα· Οὕτως φησί·
κύριοι. τί με δεῖ ποιεῖν
ἵνα σωθῶ· ἐκεῖνος.
οὐ μετὰ τοσαύτης μὲν
ταπεινοφροσύνης·
οὐκ ἐλάττω δὲ φωνὴν
κιδίω ἀφῆκεν· σεδράχ
μισὰκ ἀβδεναγώ·
οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑ-
ψίστου. ἐξέλθατε καὶ
δεῦτε· μεγάλη τιμή.

οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψί-
στου. ἐξέλθατε καὶ δεῦτε·
πῶς ἐξέλθωσιν ὦ βα-
σιλεῦ· δεδεμένους ἐ-
μβαλὼν τῷ πυρί. τοσοῦ-
τον ἐνεχρόνισαν τῷ
πυρὶ χρόνον. ἃ γὰρ ἀ-
δαμάντινοι ἦσαν. ἃ γὰρ
ὕλαι μετ' ἀλλήλων κεῖται. τὸν
ὕμνον λέγοντες ἐκεῖ-
νον ἅπαντας. οὐκ ἂν ἀ-
πώλοντο; διὰ τοῦτο
μὲν οὖν ἐσώθησαν. ὅτι
ὕμνουν· καὶ ἐδέθη τὴν
προθυμίαν αὐτῶν τὸ
πῦρ. ὕστερον καὶ ἐδέθη
καὶ τὴν ὠδὴν τὴν θαυ-
μαστὴν ἐκείνην καὶ τοὺς
ὕμνους· πῶς αὐτοὺς
καλεῖς· πρὸ λαῶν ἁ-
πάντων. οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ
τοῦ ὑψίστου. ποῖος γὰρ
τοῦ θεοῦ δούλοις πάντα
δυνατά· ἃ γὰρ ἂν ὦ-
σιν δοῦλοι τιμῶν καὶ ἐν
τοῖς ἐκείνων οὐχ ἧττον
ἰσχύουσιν καὶ κρατοῦ-
σιν καὶ διαπράττονται.
πολλῷ μᾶλλον οἱ τοῦ θεοῦ
δοῦλοι· τὴν κιδίαν τὴν
φωνὴν ἐκάλεσεν. καὶ διὰ
τοῦτο μάλιστα κολακεύ-
ων αὐτούς· ἃ γὰρ ἦσαν
δοῦλοι τοῦ θεοῦ μένωσιν
ἃ σπεῖρ ἐνενίκησαν. οὐκ ἦν
αὐτοῖς ἑτέρα φωνὴ ταύ-
της κιδίων. οὐκ ἄν. ἃ
κασι γὰρ αὐτοὺς ἐκάλε-
σεν. οὐκ ἄν, ἃ τῆς οἰκου-
μένης δεσπότας· οὕτως

ἂν αὐτοὺς εἶπεν· ὥσ ὅ-
τε ἄ(νθρω)πεν· οἱ δοῦλοι τοῦ
θ(εο)ῦ τοῦ ὑψίστου· καὶ τί
θαυμάζεις· τὴν γὰρ με-
γάλην πολλὰ τὴν κρατοῦ-
σαν τῆς οἰκουμένης καὶ
μέγα φρονοῦσαν ἐπ' ἀ-
ξιώμασιν· ὡς ἀντίρρο-
πον πρὸς ἀξίαν· μᾶλ-
λον δὲ πολλῷ μεῖζον· καὶ
ἀσυγκρίτως μεῖζον·
καὶ ὑπατείας καὶ βασι-
λείας· καὶ τῆς ἀρχῆς
τῆς οἰκουμένης. ὁ
παῦλος τοῦτο τέθει-
κεν γράφων· παῦλος
δοῦλος χ(ριστο)ῦ ἰ(ησο)ῦ· οἱ δοῦλοι
τοῦ θ(εο)ῦ τοῦ ὑψίστου·
Ἡ γὰρ τοσαύτην φησὶν
ποιοῦνται σπουδὴν
ὥστε δοῦλοι εἶναι. πάν-
τως τούτω πάσσομεν
αὐτούς· ὁρᾶτε τοίνυν καὶ
τὴν εὐγένειαν αὐτῶν
παίδων· οὐκ ἠγανά-
κτησαν· οὐκ ὠργίσθη-
σαν· οὐδὲ ἀντεῖπον,
ἀλλ' ἐξέθεντο· ἃ γὰρ τι-
μωρίαν τὸ πρᾶγμα εἶ-
ναι ἐνόμιζον τὸ ἐμπαθῶν
ἀτιμίαν καὶ μόνον· καὶ ἐκή-
ρυξαν πρὸς τὸν ἐμμαι-
νόμενον· νῦν δὲ οὐδὲν
τούτων· ἀλλ' ὡς ἐξ αὐτῶν
προϊόντος τοῦ οὐρανοῦ.
οὕτω προῄεσαν· Καὶ
Ὅπερ περὶ τοῦ ἡλίου
φησὶν ὁ προφήτης·
ὅτι ὡς νυμφίος ἐκπο-
ρευόμενος ἐκ παστοῦ

αὐτοῦ· τοῦτο καὶ περὶ
τούτων μᾶ(λλον) ἄν τις. οὐ
κἂν ἁμάρτοι· ἀλλὰ τοῦ
τοῦ οὕτως ἐκπορευο-
μένου· εἰκὸς μοι τότε
λαμπρότερον ἐξεπο-
ρεύοντο. οὗτος μὲν γὰρ
ἐξεπορεύετο τὴν οἰκου-
μένην φωτίζων τὰ αἰ-
σθητὰ φωτί· ἐκεῖνοι
δὲ τὴν οἰκουμένην φω-
τίζοντες ἐξ ἔρωτος. νοη-
τῷ σκεύει· διὰ γὰρ αὐτῶν
εὐθέως δι' αἰνίγματος
πεμπόμενος ὁ βασιλεύς.
ταῦτα ἔχομεν παρ' ἡμῖν τὰ
κηρύγματα ἐναντίον ἐμοῦ
πᾶσι ἡμέραι καὶ πάντα ἔργα
αὐτῶν οἴκοθεν ὁ θ(εὸ)ς δηλῶ-
σαι ὑμῖν. ὥσπερ γὰρ αἱ
ἰσχυραί· ὥσπερ λαμπρο-
τέραν ἐξήκεσαν ἀφιέν-
τες ἀκτῖνας· φαιδρὰν
μὲν οὖσαν καὶ ἐν αὐτοῖς
τοῖς χωρίοις· μάλιστα
δὲ πανταχοῦ ἐκτεθεῖ-
μαι δυναμένην διὰ
τῶν γραμμάτων τῶν
βασιλικῶν· καὶ λῦσαι
τὸ πανταχοῦ τεταμέ-
νον σκότος· ἐξελεύθε-
τε καὶ δεῦτε· οὐκ ἐβού-
λησθε ἐνσκῆψαι τὴν κά-
μινον· ἀλλὰ καὶ τούτῳ
μάλιστα αὐτοὺς ἐτίμη-
σεν· τὸ παθεῖν ὅτι
δυνήσονται μὴ μόνον
ἐν δεσμωτηρίῳ πατεῖν. ἀλ-
λὰ καὶ καιομένης αὐτῆς
ἐξελθεῖν· Ἀ. δεομένη δὲ

ἀδοκά καὶ τοῦ δεσμο
φύλακος παρήμαται·
κύριοι τί με δεῖ ποιεῖν
ἵνα σωθῶ· τί ταύτης
τῆς φωνῆς κάλλιον· αὐ
τῆς ὑπὲρ τῶν ἀνδρούς
ποιεῖ· ἵνα ταύτην ἀ
κούσῃ τὴν φωνὴν ὁ
δοῦλος ἐγένετο ὁ τοῦ
θεοῦ μονογενής· τὰ
τὴν πρὸς πατέρα ἐγέ
γονε τὴν φωνὴν οἱ πα
ρὰ τὴν ἀρχὴν παιδεύ
σαντες· τί ποιήσομεν
ἵνα σωθῶμεν· καὶ τί
φησιν· παιδεύσαντες καὶ
καταισθέντες· κήδεως
ἀκ καὶ ἀρξάμενοι μανθάνειν
παθεῖν παῦλος· ὥστε
ταύτην ἀκοῦσαι τὴν
φωνὴν παρ᾽ Ἰουδαί
ων δεῖ ἐπιθυμίαν σω
τηρίας καὶ ὑπακοῆς
αὐτῶν· Ὁρᾶτε, τὸ
πᾶν αὐτοῖς ἐπιτρέπει·
οὐδὲν περιεργάζεται·
ἀλλ᾽ ἰδὼν μὲν τὰ μέγιστα αὐ
ταυ· οὗτος οὐ λέγει ἵνα
σωθῶ· ἀλλ᾽ ἀπραγμόνως
ῥα τῆς φωνῆς κη
διδασκαλία γέγονεν·
καὶ εὐθέως γίνεται κῆ
ρυξ· οὐδὲ ταῦτα κατηχη
θῆναι καθάπερ ὁ δεσ
μοφύλαξ· ἀλλ᾽ ἄντικρυς· ἀνα
κηρύττει τὸν θεὸν καὶ ὁ
μολογεῖ τὴν δύναμιν·
ἐπαγγελθεὶς οἶδα ὅτι
ὁ θεὸς ὑμῶν αὐτός ἐστιν
θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύ
ριος τῶν κυρίων· ὅτι ἐξα
πέστειλε τὸν ἄγγελον αὐ
τοῦ· καὶ ἐρρύσατο ὑμᾶς
ἀπὸ τῆς καμίνου· καὶ
τί μέγα ταῦτα· οὐχ ὁ δεσ
μοφύλαξ· ἀλλ᾽ ἀπόστο
λοι κατηχοῦνται διὰ
τῶν γραμμάτων τῶν
βασιλικῶν· διὰ τῆς
θέας τῶν πραγμάτων·
ὅτι γὰρ οὐκ ἂν ἐκέλευσε
τοῦτο ὁ βασιλεύς, παντί
που δῆλον· οὐ γὰρ ἄν,
κἂν ἠθέλησεν τοιαῦτα τοῖς
αἰχμαλώτοις θέσθαι μαρ
τυρῆσαι· οὐδὲ τοσαύ
του καταισχύνειν· οὐκ ἂν
ἠθέλησεν τοσαύτης
ἀνοίας δόξαν λαβεῖν.
ὥστε ἐὰν μὴ ὁ μὴ τῆς
ἀληθείας κατεβριφαί
νετο· οὐκ ἂν τοιαῦτα
ἔγραψεν καὶ τοσούτων
παρόντων· ὁρᾶτε
πόση τῶν δεσμῶν ἡ δύ
ναμις; πόση τῆς ὑ
μνῳδίας τῆς ἐν φυ
λακῇ ἰσχύς; οὐ κατη
γόρευσαν οὐδὲ ἀνέ
τρεψαν· ἀλλὰ πότε σφο
δροὶ ἦσαν· πότε παλαί
ων ἐν προθυμίᾳ· ἄκο
πως ταῦτα ὑμνοῦσιν·
ἐπεὶ ἐν ὑπολήψει· δι
ὰ τί ἐν μὲν τῷ δεσμω
τηρίῳ οἱ δεδεμένοι
ἐκινήθησαν· ἐν δὲ τῇ
καμίνῳ οἱ ἐμβάλλοντες
κατεκάησαν· καίτοι
γε ἐχρῆν τὸν βασιλέα

τοῦτο παθεῖν· οὐ γὰρ
οἱ δαίμονες αὐτόν· οὐδὲ οἱ
ἐμπαίζοντες τοσοῦτον
ἥμαρτον ὅσον ὁ κελεύ-
σας τοῦτο γενέσθαι· τί-
μος οὖν ἐν ἐκείνῳ ἐκεῖνοι
ἀπώλοντο· ἐνταῦθα
Οὕτω μείζονος χρεία τῆς
ἀκριβολογίας· ἀσθενεῖς
γὰρ ἦσαν· διὸ τοῦτο ᾠ-
κονόμητο· ἵνα δειχθῇ
τοῦ σταυροῦ ἡ ἰσχύς· καὶ
μεῖζον τὸ θαῦμα γένη-
ται· ἡ γὰρ τοὺς ἔξω οὔ-
πω κατέφαγεν· οὐδ᾽ ἐν-
δον ἤρχεν· πῶς ἀπαι-
θᾶς ἐδάκρυ· ἵνα δεί-
λη γένηται καὶ τοῦ θαύ-
ματος· Καὶ μηδεὶς δὲ
Θαυμαζέτω· ἃ τὸν κασι-
λέα ἐντάξα τοῦ δεσμο-
φύλακος ἔθηκαν· τὸ
γὰρ αὐτὸ εἰργάσατο· οὐ-
δὲν γὰρ οὕτως ἐκείνου
λαμπρότερος ἦν· αὐ-
τῶν μὲν αὐτὸ γὰρ ἀμφότε-
ροι· ἀλλ᾽ ὅπερ ἔφην· ὅ-
τι ἐν ταῖς θλίψεσιν οὗτοι
οἱ δίκαιοι τότε μᾶλλον αὐ-
ξάσιν σφοδρότεροι· ὅ-
ταν ἐν δεσμοῖς ὦσιν·
τὸ γὰρ διὰ Χριστὸν τι παθεῖν·
πάσης παραμυθίας
ἱκανόν· κοινωνεῖτε· ὑπο-
μνήσω ὑμᾶς καὶ ἑτέρου
δεσμωτηρίου· ἀναγ-
καῖον ἀπὸ τῆς ἁλύσε-
ως αὐτῆς ἐφ᾽ ἕτερον ἐλ-
θεῖν δεσμωτήριον·
τὸ ποῖον κοινωνεῖτε·

τὸ τοῦ Ἱερεμίου· καὶ τὸ
τοῦ Ἰωσήφ· καὶ τὸ τοῦ Ἰω-
άννου· χάρις τῷ Παύ-
λου ἁλύσει· πῶς ἀνέδω-
ξεν τῷ λόγῳ δεσμωτή-
ρια· τὸ Ἰωάννου κοι-
νωνεῖτε· ἐδέθη καὶ οὗτος
διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὸν
τοῦ Θεοῦ νόμον· τί οὖν ἄρ-
κα γε ἐν τῷ δεσμωτηρί-
ῳ; οὐχὶ δὲ ἐκεῖ θεμά-
τας ἐκ τοῦ δεσμωτηρί-
ου ἐξέπεμπεν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ· πορευθέν-
τες εἴπατε τῷ Χριστῷ· σὺ εἶ
ὁ ἐρχόμενος· ἢ ἕτερον
προσδοκῶμεν· καὶ ἐκεῖ-
νον ἐδίδασκεν· οὐ γὰρ
δὴ κεκμήκει· ἀλλ᾽ Ἱερεμίας
οὐχὶ προεφήτευσεν
ἐπὶ τοῦ κακουργίου (?)·
πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ
ἐκεῖ ποιῶν· τί οὖν ὁ Ἰω-
σήφ· οὐχὶ δὲ καὶ τρία
ἔτη ἐδέδετο· τί οὖν οὐ-
δὲ ἐκεῖ τῆς ἀρετῆς ἐπ-
ελάθετο· ἕτερος τὸ πορ-
τῶν δεσμούς· κατασπά-
σας μὲν τὸν λόγον· ἐδέ-
θη καὶ ὁ δεσπότης ὁ ἡ-
μέτερος· ὁ τὴν οἰκου-
μένην λύσας τῶν ἁ-
μαρτημάτων· ἐδέθη-
σαν χεῖρες αἱ μυρία ἐρ-
γασάμεναι καλά· δή-
σαντες γὰρ αὐτὸν ἤγα-
γον πρὸς Καϊάφαν· καὶ
ἐδέδετο ὁ τοσαῦτα θαυ-
ματουργήματα ἐργα-
σάμενος· ταῦτα ἐννο-

ὁμιλία θ'

οὕτως μηδὲ ἡμεῖς ποτὲ δυσ-
χεραίνωμεν· ἀλλὰ κἂν
δεθῶμεν· χαίρωμεν·
κἂν μὴ τοῖς δεσμοῖς ὦ-
μεν· ὡς συνδεδεμένοι·
ὁρᾷς ὅσον ἀγαθὸν ὁ δεσ-
μός· ταῦτα πάντα εἰ-
δότες χάριν ἂν ἀπονέμ-
ωμεν ὑπὲρ πάντων
τῷ θεῷ· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ
ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα·
κράτος· τιμή· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν :-

† ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΟΥΝ ΥΜΑΣ
ΕΓΩ Ο ΔΕΣΜΙΟΣ ΕΝ ΚΥΡΙΩ
ΑΞΙΩΣ ΠΕΡΙΠΑΤΗΣΑΙ
ΤΗΣ ΚΛΗΣΕΩΣ ΗΣ ΕΚΛΗ-
ΘΗΤΕ· ΜΕΤΑ ΠΑΣΗΣ ΤΑ-
ΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ
ΠΡΑΟΤΗΤΟΣ· ΜΕΤΑ ΜΑ-
ΚΡΟΘΥΜΙΑΣ· ΑΝΕΧΟΜΕ-
ΝΟΙ ΑΛΛΗΛΩΝ ΕΝ ΑΓΑΠΗ·
ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΕΣ ΤΗΡΕΙΝ
ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΣΥΝΔΕΣΜΩ ΤΗΣ
ΕΙΡΗΝΗΣ :·

Ἐπεδείχθη τῆς ἁλύσεως
μεγάλη ἡ ἰσχὺς τοῦ
Παύλου· καὶ σημείων
λαμπροτέρα· οὐ μάτην
τοίνυν ὡς ἔοικεν ταύ-
την περιάγεται· οὐδὲ
ἁπλῶς· ἀλλ' ὡς δι' αὐτῆς δυ-
σωπήσων· ἄξιος φη-
σὶν περιπατῆσαι τῆς
κλήσεως ἧς ἐκλήθητε·
πῶς· μετὰ πάσης τα-
πεινοφροσύνης· μετὰ
πραότητος καὶ μακρο-
θυμίας· ἀνεχόμενοι
ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ·
Οὐχ ἁπλῶς τὸ δέσμιον
εἶναι καλόν· ἀλλὰ τὸ δι'
αὐτόν· διὰ τοῦτό φησιν
ἐν κυρίῳ ὁ δέσμιος· δι' αὐτόν·
οὐδὲν τούτου ἴσον· ἀλλὰ
μᾶλλον ἢ μᾶς ἀπὸ οὐρα-
τῶν προκειμένων καὶ
λύσις καὶ περὶ αὐτοῦ· καὶ
ἀντὶ πάντων οὐχ ὑπομέ-
νομεν· ἀλλ' ἐγκαλούμεθα ἐ-
κόντες· καὶ κουλόμενοι
καὶ εὐχόμενοι· καὶ ἤθε-
λον ἀεὶ περὶ τῆς ἁλύσεως
Παύλου διαλέγεσθαι ἦν,
ἀλλὰ μὴ μακρὸς ἦ·
προσέθηκα γάρ μοι ζητη-
μάτων· Ἐπειδὴ γὰρ
ἀπολογούμενος πρὸς
τὸν Ἀγρίππαν ἔλεγεν·
εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ· καὶ
ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ·
οὐ μόνον σε ἀλλὰ καὶ πάν-
τας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον· γενέσθαι
τοιούτους ὁποῖος κἀ-
γώ εἰμι· παρεκτὸς τῶν
δεσμῶν τούτων· Οὐχ ὡς
ἀπευκτὸν τὸ πρᾶγμα
νομίζων ταῦτα ἔλεγεν·
μὴ γένοιτο· οὐ γὰρ ἂν
εἴγε ἀπευκτὸν ἦν, ἐ-
καυχᾶτο ἐπὶ τοῖς δεσ-
μοῖς· ἐπὶ ταῖς φυλακαῖς·
ἐπὶ ταῖς ἄλλαις θλίψεσιν·
καὶ γράφων ἔλεγεν·

κόλακας καὶ χλίσομαι
ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν· ἀλ
λά τι· τοῦτο αὐτὸ τὸ ἐν
μυστηρίων, τοῦ μεγα
λαυχεῖσθαι τὰ δεσμά·
ὥσπερ καὶ Κορινθίοις
γράφων ἔλεγεν· γάλα
ὑμᾶς ἐπότισα οὐ βρῶ
μα· οὔπω γὰρ ἐδύνα
σθε· οὔτε ἔτι καὶ ἐν
ταῦθα· οὐκ ἠδύναντο
ἀκοῦσαι τὸ κάλλος· οὐ
δὲ τὸν κόσμον· οὐδὲ
τὴν ἀσφάλειαν τῶν δεσ
μῶν. διὰ τοῦτό φησιν·
ἐκτὸς τῶν δεσμῶν τού
των· τοῖς μέντοι ἑβραί
οις οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πα
ρήνεσε συνδεδέσθαι τοῖς
δεδεμένοις· διὰ τοῦ
το καὶ αὐτὸς ἔχαιρεν
ἐπὶ τοῖς δεσμοῖς· καὶ
ἐδεσμεῖτο. καὶ μετὰ τῶν
δεσμῶν τῶν ἀπεκλείετο
ἐς φυλακήν· μεγάλη
Τῆς ἀλύσεως πολλὴ
ἰσχύς· ἀρκεῖ αὐτὴ πάν
των τοῦτο τὸ θέαμα.
δεδεμένον ἰδεῖν Παῦ
λον. καὶ ἐξαγόμενον
ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου·
δεδεμένον ἰδεῖν καὶ
ἔνδον καθήμενον. ποί
ας ἡδονῆς τοῦτο οὐ
μεῖζον· τί μὲν οὐκ ἂν
τιμήσαιμι τὸ πρᾶγμα·
οὐχ ὁρᾶτε τοὺς βασι
λέας· τοὺς ὑπάτους.
ἐπὶ ζεύγους φερομέ
νους, χρυσοφοροῦντας·

καὶ τοὺς δορυφοροῦν
τας πάντας ἔχοντας
χρυσοῦν· χρυσοῦν τὰ δό
ρατα· χρυσᾶς τὰς ἀ
σπιδίσκας· χρυσοῦν τὰ
ἱμάτια· ἵππους χρυ
σοφόρους· πόσον τί
θέας ἐκείνης τοῦτο
τερπνότερον· ἅπαξ
ἂν ηὐξάμην τὸν Παῦλον ἰ
δεῖν ἐκ τοῦ δεσμωτηρί
ου μετὰ τῶν δεσμῶν τῶν
ἐξιόντα. ἢ μυριάκις ἐ
κείνους μετὰ τῆς δορυ
φορίας ἐκείνης παρα
πεμπομένους· πό
σους οἴεσθε ἀγγέλους
προηγεῖσθαι αὐτοῦ. ὅ
τε ἐξῄει οὕτως· καὶ ὅτι
οὐ ψεύδομαι. ἀπὸ τῆς
παλαιᾶς ἱστορίας τὸ
πρᾶγμα ὑμῖν ποιῶ
φανερόν· Ἐλισαῖος ὁ
προφήτης. πάλαι δὲ
ἴασε τὸν ἄνδρα· τοῦ βα
σιλέως Συρίας ἐκπε
πολεμωμένου πρὸς
τὸν Ἰσραὴλ βασιλέα. καθή
μενος παρ' ἑαυτῷ. ἅ
παντα ἀπεδρε[?] ἐκεῖ μος[?]
ἐν τοῖς ταμείοις μετὰ
τῶν κοινωνούντων αὐ
τῷ τῆς γνώμης ἐβου
λεύετο. ἀσόμενον ἐξέφε
ρεν. καὶ ἀκύρους ἐποίει
τοῦ βασιλέως τὰς βου
λάς· τὰ ἀπόρρητα ἀπαγ
γέλλων καὶ οὐκ ἀφιεὶς
τὰς παγίδας ἀσθενε[?]
μος ἐπὶ θα[?] ἔπεμψαν·

ἐχόντα τοῦτο τὸν βασι-
λέα καὶ ἀθυμοῦντα ἐν ἀ-
πορίᾳ τελοῦντα καθι-
αὐλεια· οὐκ ἐχόντων μὲν
θάντων τὸν ἐκφέροντα
ἅπαντα καὶ ἐπικου-
λεύονται· καὶ τὰς μὲν
χαρὰς ἀκυροῦνται·
τὰς τούτου· Ἀπο-
ροῦντι τοίνυν αὐτῷ καὶ
τὴν αἰτίαν ζητοῦντι·
ἔφη τις τῶν ὑπασ-
πιστῶν· ὅτι δὴ ὁ προ-
φήτης ἀκινητος ἐλισ-
σαῖος ἐν σαμαρείᾳ·
καθήμενος οὐκ ἐῶν
λανθάνειν τὴν τοῦ βασι-
λέως γνώμην· ἀλλὰ
πάντα ἐκφέρει ἔξω· ὁ
κεῖνος ἐν ὁμιλίαις εὐ-
ρήκεναι τὸ πᾶν· οὐ
δὲν ἀθεμιτώτερον τοῦ-
του· δέον τιμῆσαι τὸν
ἄνδρα· θαυμάσαι·
ἐκπλαγῆναι· ὁ δὲ εἰς το-
σαύτην ἔχει τὴν ἰσχύν.
ὡς ἀπὸ τοσούτων
σταδίων καθήμενον.
πάντα τὰ ἐν τοῖς ταμι-
είοις τοῦ βασιλέως· οὐ-
δένος ἀπαγγέλλον-
τος εἰδέναι· τοῦτο μὲν
οὐκ ἐποίησεν· παρο-
ξυνθεὶς δὲ καὶ τῆς ὀρ-
γῆς γενόμενος μό-
νης· ἵππους καὶ ὅ-
πλα πᾶσαν συντάξας·
πέμπει παραστήσων
τὸν προφήτην· καὶ
δὲ τῶν ἐκεῖσε ὁ μαθη-
τὴς ἐν παρουσίαις
ἔτι τῆς προφητείας·
ἀπέχων τῶν τοιούτων
ἀπολαυόντων θαυμάζεσθαι·
Ἐπειδὴ ἐκύκλωσαν οἱ στρατιῶται
τοῦ βασιλέως ὡς δὴ λή-
σοντες τὸν ἄνδρα· μᾶλ-
λον δὲ τὸν προφήτην·
ἀνάγκη διαμοῦς ἐπι-
τιθεμένων· καὶ ταύτο-
θεν ὄντος ὁ λόγος· οὐ-
τως ὑφαίνεται· καὶ ἰδὼν
ὁ μαθητὴς τῶν στρα-
τιωτῶν τὸ πλῆθος
ἐξαίφνης· καὶ περιδεὴς
καὶ ἔντρομος προσ-
δραμὼν τῷ διδασκά-
λῳ· τὴν συμφορὰν ἀ-
πήγγελλεν ὡς ὄντος ἔτι· ὁ δὲ
τὸν ἄφυκτον ἐν κίνδυ-
νον κείμενον· κατε-
γελασεν ὁ προφήτης·
ὅτι πᾶσιν οὐκ ἀξίαν δέους·
ἐνδεδοικὼς· καὶ παρῄ-
νεσε θαρρεῖν· ἐκεῖνος
δὲ ἀπεγνωκὼς ἑαυτόν· οὐκ ἐ-
παύσατο· ἀλλ᾿ ἔτι ὑπὸ
τοῦ ὀλέθρου ἐκπληττό-
μενος ἐν ἐκστάσει τῷ φό-
βῳ· τί οὖν ὁ προφήτης·
κε ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τοῦ παιδαρίου
τούτου· καὶ ἰδέτω· ὅτι
πλείους οἱ μεθ᾿ ἡ-
μῶν ὑπὲρ τοὺς μετ᾿ αὐ-
τῶν· καὶ ἄφνω τὸ ὄρος
ὅλον· ὁρᾷ ὅπερ ὁ προ-
φήτης ᾐτήσατο·
ἵππων πυρίνων· καὶ
ἁρμάτων τοιούτων

ἐμπεπλησμένον· τοῦ
το δὲ οὐδὲν ἕτερον ἦν,
ἀλλ' ἢ ἀγγέλων παράταξις·
Εἰ δὲ ἐν ματαίου ὑπὲρ τοῦ
του μόνου τοσαύτη ἡ στρα
ρατοπέδου τάξις ἀγγέλων,
τί πάλιν· τοῦτο καὶ ὁ
προφήτης Δαυὶδ ἔλεγεν·
παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυ
κύκλῳ τῶν φοβουμέ
νων αὐτόν· καὶ πάλιν·
ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε·
μήποτε προσκόψῃς
πρὸς λίθον τὸν πό
δα σου· Καὶ τί λέγω ἀγ
γέλους· αὐτὸς ὁ δεσπό
της τότε μετ' αὐτοῦ ἦν
ἐξιόντος· οὐ γὰρ δὴ ἐπὶ
τῶν μὲν ἀκροατῶν παρα
μένει· μετὰ δὲ τούτου οὐ
κ ἦν· αὐτὸς γὰρ ἐπηγ
γείλατο λέγων· ἐγώ εἰ
μι μεθ' ὑμῶν πάσας
τὰς ἡμέρας ἕως τῆς
συντελείας τοῦ αἰῶνος·
καὶ πάλιν ὀφθεὶς αὐ
τῷ ἔλεγεν· μὴ φοβοῦ ἀλ
λὰ λάλει· ὅτι ἐγώ εἰμι με
τὰ σοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐπι
θήσεταί σοι τοῦ κακῶ
σαί σε· καὶ ὄναρ δὲ αὐτῷ
ἐπιστὰς ἔλεγεν· θάρσει·
ὡς γὰρ διεμαρτύρω
τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ,
οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώ
μην μαρτυρῆσαι·
Ἀλλ' ἂν μὲν οἱ ἅγιοι θαυμαστοὶ
καὶ πολλῆς γέμουσι
χάριτος· μάλιστα δὲ
ὅταν διὰ Χριστὸν κινδυνεύ

ουσιν· ὅταν δεσμοὶ γί
νωνται· καθάπερ γὰρ
στρατιώτης γενναῖος
ἀγ μὲν καὶ ἀπαλῶς ἠδὺ
θέαμα τοῖς ὁρῶσι γίνε
ται· μάλιστα δὲ ὅταν ἀ
κῇ καὶ παρατάττηται
παρ' αὐτὸν τὸν βασιλέα·
οὕτω δὴ καὶ Παῦλον· ἐ
νόησον ὅσον ἦν ἰδεῖν
μετὰ τῶν δεσμῶν αὐτὸν
διδάσκοντα· Ἔστι
τι μεταξὺ ὑμῶν ὑπεύθυμ
μόνημαι· ὁ μακάριος μάρ
τυς κακιυλας· ἐδέθη
καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς αὐ
τῆς αἰτίας ἀφ' ἧς καὶ
Ἰωάννης· κασιλεα
ρανομοῦνται ἐλέγξας·
οὗτος τελευτῶν ἐπι
τεν τὰ δεσμὰ τεθῆναι
μετὰ τοῦ σώματος· κ
τὸ σῶμα δεδεμένον
ταφῆναι· καὶ νῦν αὐτ
δείκνυνται μετὰ τῆς
τέφρας· τοσοῦτος ἦν
αὐτῷ πόθος τῶν διὰ
Χριστὸν δεσμῶν· σίδηρον
διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
ὁ προφήτης φησὶν
περὶ τοῦ Ἰωσήφ·
Ἤδη δὲ καὶ γυναῖκές τι
νες ἔλαβον τὰ ῥαντί
δεσμῶν· ἀλλ' ἵνα σοι
δεσμούμεθα· οὐ δὲ τοῦ
το παραινῶ καιροῦ
μὴ ὄντος· μὴ δὴ
σῃς τὰς χεῖρας· ἀλλὰ
δῆσον τὴν διάνοιαν
αὐτὴν καὶ ἄλλαν δεσμῶν·

οἱ ταῦτα μὴ φέροντες
ἐκάμνουσιν· ἄκουε
τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· δήσα
τε αὐτοῦ χεῖρας καὶ πό
δας· ἀλλ' ἂν μὴ γένοιτο
πέραν ἐκείνων γάμων·
τούτων δὲ τῶν δεσμῶν
ἐμπλησθῆναι γένοι
το· διὰ ταῦτα ἔλεγεν·
ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ
παρακαλῶ ὑμᾶς ἀξί
ως περιπατῆσαι τῆς
κλήσεως ἧς ἐκλήθη
τε φησίν· κεφαλὴν
ἔχετε τὸν Χριστόν· συνήγει
ρεν καὶ συνεκάθισεν
ἡμᾶς· ἐχθροὺς ὄντας
καὶ μυρία ἐργασαμέ
νους κακά· μεγάλη ἡ
κλῆσις καὶ ἐπὶ μεγάλοις·
οὐχ ὅτι κατεκάμνομεν μό
νον· ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπὶ τοι
αῦτα· καὶ τοιούτῳ τρό
πῳ· πῶς οὖν ἔστιν ἀξί
ως περιπατῆσαι· με
τὰ πάσης ταπεινο
φροσύνης· Ὁ τοιοῦ
τος ἄξιος περιπατεῖ·
τοῦτο ἀρετῆς πάσης
ὑπόθεσις· ἂν ταπει
νὸς ᾖς καὶ ἐννοήσῃς
τίς ὢν πῶς ἐσώθης·
ἀφορμὴν πρὸς ἀρε
τὴν λαμβάνεις τὴν
μνήμην· οὔτε ἐν δε
σμοῖς ἐπαρῇ· οὔτε ἐν
τοῖς τούτοις οἷς [illegible]·
ἀλλ' εἰδὼς ὅτι τὸ πᾶν
τῆς χάριτός ἐστιν· οὐ
[illegible] αὐτόν·

Ὁ ταπεινόφρων· καὶ
εὐγνώμων δύναται εἶ
ναι καὶ εὐχάριστος οἰκέ
της· τί γὰρ ἔχεις φησὶν
ὃ οὐκ ἔλαβες· ἄκουε δὲ
πάλιν αὐτοῦ λέγοντος·
περισσότερον αὐτῶν
πάντων ἐκοπίασα·
οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις
ἡ σὺν ἐμοί· μετὰ πάσης
φησὶν ταπεινοφροσύ
νης· μὴ τῆς ἐν ῥήμασι
μηδὲ ἐν πράγμασι μό
νοις· ἀλλὰ καὶ ἐν σχή
ματι· καὶ ἐν φθέγματι·
μὴ πρὸς τοῦτον μὲν ταπει
νὸς· πρὸς δὲ ἐκεῖ
νον θρασύς· πρὸς πάν
τας ἔσο ταπεινός· κἂν
φίλος ᾖ κἂν ἐχθρός·
κἂν μέγας κἂν μικρός·
τοῦτο ταπεινοφροσύ
νη· καὶ ἐν τοῖς κατορθώ
μασιν ἔσο ταπεινός·
ἄκουε γὰρ τοῦ Χριστοῦ λέ
γοντος· μακάριοι οἱ
πτωχοὶ τῷ πνεύματι· καὶ τοῦ
το πρῶτον τίθεντος·
διὰ τοῦτο καὶ αὐτός φη
σιν· μετὰ πάσης ταπει
νοφροσύνης καὶ πρα
ότητος καὶ μακροθυ
μίας· ἔστιν γὰρ ταπει
νὸν μὲν εἶναι· ὀξὺν δὲ
καὶ ὀργίλον· ἀλλ' οὐδὲν
ὄφελος· πολλάκις γὰρ
ὑπὸ τῆς ὀργῆς κατε
χόμενος πάντα ἀπώ
λεσεν· ἀνεχόμενοι φη
σὶν ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ·

πῶς ἂν ἐχθαίρειν δύναιτο τόν. ἂν ὀργίζηται. ἂν κατήγορος. ἀπὸ τὸ πρόσωπον. ἐν ἀγάπῃ. ἀπὸ τοῦ πλησίον φησὶν οὐκ ἀνέχῃ. πῶς οὖν ἀνέξεται ὁ θεός. αὐτὸς τὸν ὁμόδουλον οὐ φέρεις. πῶς αὐτὸς οἴσει ὁ δεσπότης. ἔνθα ἂν ᾖ ἀγάπη. πάντα τὰ ἀγαθά ἐστιν· σπουδάζοντες φησὶν τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· δεσμὸς οὗτος πάσας χάρας τηρεῖσθαι κελεύει· τὸ καλὸν ὄνομα ὁ δεσμός· ἀφῆκεν αὐτόν. καὶ αὐτὸς εἰμὶ ὑπὲρ αὐτοῦ δραμεῖν· καλὸς ἐκεῖνος ὁ δεσμός. καλὸς δὲ οὗτος· καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τούτου τίκτεται· σύνδησον σαυτὸν τῷ ἀδελφῷ. οἱ τοιοῦτοι ἅπαντα κούφως φέρουσιν. οἱ συνδεδεμένοι τῇ ἀγάπῃ· σαυτὸν ἐκείνῳ πρόσδησον. καὶ ἐκεῖνον σοί. ἀμφοτέρων σὺ κύριος· ὃν γὰρ ἂν βούλωμαι ποιῆσαι φίλον. δυνήσομαι μετ' εὐκολίας· σπουδάζοντες φησὶν. οὐχ ἁπλῶς. οὐδὲ τοῦ τυχόντος ἐστίν· σπουδάζοντες φησὶν τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος·

τί ἐστιν ἑνότης πνεύματος· καθάπερ ἐν σώματι πνεῦμα ἐστίν, τὸ πάντα συνέχον καὶ ποιοῦν ἓν ἐν διαφόροις μέλεσιν. οὕτω καὶ ἐνταῦθα· διὰ γὰρ τοῦτο τὸ πνεῦμα ἐδόθη. ἵνα τοὺς γένεσι καὶ τρόποις διαφόροις διεστηκότας ἑνώσῃ. ὁ γὰρ γέρων καὶ ὁ νέος. ὁ πένης καὶ ὁ πλούσιος. ὁ παῖς καὶ ὁ ἀνήρ. γυνὴ καὶ ἀνήρ. καὶ πᾶσα ψυχὴ ἕν τι γίνεται. καὶ μᾶλλον ἢ ἓν σῶμα ἓν ἐκεῖ· πολλῷ γὰρ τῆς συγγενείας, πολλῷ μείζων ἐκείνη. καὶ τελεωτέρα ἡ ἀκρίβεια αὕτη. ἡ τῆς ἑνώσεως· ἡ γὰρ τῆς ψυχῆς συνάφεια, ἀκριβεστέρα ἐστίν. ὅσῳ καὶ ἁπλῆ καὶ μονοειδής ἐστιν· πῶς δὲ αὕτη φυλάττεται; ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· οὐκ ἔστιν ἐν ἔχθρᾳ καὶ διαστάσει ταύτην […]μαι· ὅπου γὰρ ἔρις ἐν ὑμῖν φησίν. καὶ ζῆλος καὶ διχοστασίαι. οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε· καθάπερ γὰρ τὸ πῦρ ὅταν μὲν ξηρὰ εὕρῃ ξύλα, μίαν τὰ πάντα ἐργάζεται πυράν. ὅταν δὲ ὑγρά. οὐδὲ ἐνεργεῖ οὐδὲ συγκολλᾶται·

οὕτω καὶ ἐνταῦθα· οὐ
δεῖ τῶν ψυχρῶν αὐ-
τὴν ὥσω σφίγξαι δεῖ
μήκεσθαι· ἑκάτερον δὲ
ὥσπερ τὸ πολὺ τῶν
θερμῶν· ἀπὸ τούτου
γοῦν καὶ ἡ θερμότης
τῆς ἀγάπης τίκτεται·
ἀπὸ τοῦ συνδέσμου
τῆς ἀρκ[illegible]ης κούφεται
συνδῆσαι πάντας ἡ-
μᾶς· καθάπερ γὰρ
φησὶν ἐὰν θέλῃς σὺ
τὸν ἕτερον προσδῆ-
σαι· ἄλλως οὐ δυνήσῃ.
ἀλλ' ἢ δι' αὐτοῦ καὶ ἐμὸν
σαυτὸν προσδῆσαι·
ἂν ἐν τοῖς ἑτέροις δι-
πλοῦν ποιῆσαι τὸν
δεσμόν· χρὴ καὶ ἐμὸν
σοι προσδεθῆναι·
οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ἀλ-
λήλοις προσδεδέσθαι
κούφεται· οὐχ ἁπλῶς
ἀρκεῖν ἐὰν· οὐδὲ αὖ
πλῶς φιλεῖν· ἀλλ' ἐν
πάντας ἅμα· μίαν
ψυχήν· καλὸς οὗτος
ὁ δεσμός· τούτῳ τῷ
δεσμῷ καὶ ἀλλήλους καὶ
πρὸς τὸν θεὸν συνδή-
σωμεν ἑαυτούς· οὐ
θλίβει, οὐ ποιεῖ τὰς
δεδεμένας χεῖρας
οὗτος ὁ δεσμός· ἀλλ' ἀ-
νίησιν· καὶ ἐν εὐρυχω-
ρίᾳ καθίστησι πολλῇ·
καὶ τῶν λελυμένων
μᾶλλον εὐθυμεῖσθαι
ποιεῖ· ὁ ἰσχυρὸς καὶ
δεδεμένος μετ' αὐτοῦ ἀ-
σθενοῦς· διαναστά-
τε ἐκεῖνον καὶ οὐκ ἀφί-
ησιν ἀπολέσθαι· κἂν
μετ' αὐτοῦ ῥαθυμοῦντι προσ-
δεθῇ· διεγείρει μᾶλλον
αὐτόν· ἀδελφὸς γὰρ
ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθού-
μενος φησὶν ὡς πό-
λις ὀχυρά· ταύτην
τὴν ἅλυσιν· οὐχ ὁδῶν
διάστημα κόψαι δύ-
ναται· οὐ κρυμός· οὐ
γῆ· οὐ θάνατος· οὐκ ἄλ-
λο οὐδέν· ἀλλὰ πάντων
ἐστὶν κρατερῶν καὶ ἰσχυ-
ροτέρα· αὕτη καὶ ἀπὸ
μιᾶς τεχθεῖσα ψυχῆς
δύναται πολλοὺς ὁ-
μοῦ περιλαβεῖν· ἄκουε
γὰρ Παύλου λέγοντος·
οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡ-
μῖν· στενοχωρεῖσθε δὲ
ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑ-
μῶν· πλατύνθητε καὶ
ὑμεῖς· τί δήποτ' οὖν τοῦ-
το γίνεται; τὸν δεσ-
μὸν· χρημάτων ἔρως·
φιλαρχίας· δόξης·
καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοι-
ούτων· χαυνοῦσιν αὐτοὺς
ποιεῖ καὶ διακόπτει·
πῶς οὖν ἵνα μὴ διακο-
πῶσιν· ἐὰν ταῦτα ἐκ-
ποδὼν γένηται· καὶ
μηδὲν παρενοχλῇ
τῶν διαφθειρόντων
τὴν ἀγάπην· ἄκουε
γὰρ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος·
ὅταν πληθυνθῇ ἡ ἀνομία

τυχεῖν ἐστι καὶ ἀγαθῇ τῶν
πολλῶν· οὐδὲν οὕτως ἐ-
ναντίον ἀγαθῇ, ὡς ἁ-
μαρτία· καὶ οὐ λέγω
τὴν πρὸς τὸν θεόν. ἀλλὰ
καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον·
πῶς οὖν λέγεται ἀρκεῖν εὐ-
ουσιν φθονεῖν· ποῦ ἐστὶ δ' ἀ-
πέμοι· οὐχ ὅταν μακαρι-
κῶς πρὸς τῷ χρήσωνται;
ἂν γὰρ ἐν αὐτοῖς οἷς ἂν
διανέμωνται. μὴ τοὺς
νόμους φυλάττωσιν
τοὺς τοῦ δικαίου. καὶ
ἑκάστῳ ἀπονέμωσι τὸ
δίκαιον. εὑρήσεις καὶ
κατὰ μοῦσ ἐν πολέμοις καὶ
μάχαις. ὥστε οὐδὲ ἐν
τοῖς κακοῖς τὴν εἰρή-
νην ἔστιν εὑρεῖν. ὅπου
ἂν μετὰ δικαιοσύνης
καὶ ἀρετῆς ἀλλ' ἄντι.
Ἀντεράσαι μὴ ἀρκεῖν εὐ-
ουσιν. οὐδαμῶς· ἀλλὰ
τί μὰν κοῦ λέγεται· πλέ-
ον ἐκείνης μετὰ πολέμου-
κου. οὐκ ἂν ἀρκεῖν εὔσα
ἐν ποτε· ὥστε γε μὴ κει-
σαν δίκαιοι καὶ ἐπιει-
κεῖς. καὶ ἀδικούμενοι
μεταξὺ αὐτῶν. διεσπά-
σθη ἂν τὸ γένος. καθά-
περ δύο θηρίων σφό-
δρα πεινώντων· ἂν μή-
τι γένοιτο μέσον. τὸ
δυνάμενον ὑφ' αὐτῶν
ἀναλωθῆναι. ἑαυτὰ
κατεσθίουσιν. οὕτως
ἐστὶ τῶν πολέμων τῶν
καὶ τῶν κακῶν. ἐγὼ

μένος ἄν· ὥστε οὐκ ἐμιά-
ρωσεν ἅμα. μὴ πρότε-
ρον ἀρετῆς κατορθώ-
σασθαι. ἄνευ γάρ μοι.
Ἔστω τις μοιχός. πῶς
ἐστι τιμὴ φίλος· κατα-
σκευάσωμεν πόλιν·
πάντων πλεονεκτῶν
καὶ ἰσοτίμων. ἐκ δια-
φόρων τοῦ ἀδικεῖσθαι.
ἀλλὰ πάντες ἀδικήσω-
σιν· ἀλλὰ μοιχῶν ἐστὶν
ἀρκεῖν, ἀλλ' οὐχὶ εὑρή-
σεις. ἀλλ' οὐδὲ δύο ὁμο-
οῦντας· ὥστε οὐδὲν τοῦ-
το αἴτιον πάλιν. κτῆ
τὴν ἀγαθὴν τυχεῖν
τοῦ δὲ τὴν ἀγαθὴν τυ-
χεῖν αἴτιον. τὸ περι-
ωθῆναι τὴν ἀνομίαν·
ἕως γὰρ φιλαυτίαν ἀγα-
πᾷ τοῦτο. καὶ διαρρήσσεται σχί-
ζεται τὸ σῶμα. καὶ χαίνο-
μεν καὶ διασπᾷ· ἔνθα δὲ
ἀρετή. τὸ ἐναντίον πᾶν.
Ὁ μὲν γὰρ ἐνάρετος καὶ
χρημάτων κρατῶν·
κἂν μύριοι ὦσιν ἐν πε-
νίᾳ. δύναται πάντα ἅμα κα-
ρηκώς· οἱ δὲ πλεονέ-
κται κἂν δύο ὦσιν. οὐ-
δέποτε δύνανται ἐν
ἀρκεῖν ἅμα. ὥστε ἂν
κινᾷς ὦ μὲν ἐνάρετοι.
ἡ ἀγάπη οὐ καταπολά-
ται· ἀπὸ γὰρ ἀγάπης
ἡ ἀρετή. καὶ ἀπὸ ἀρετῆς
ἡ ἀγάπη. Καὶ πῶς·
ἐγὼ λέγω. ὁ ἐνάρετος.
οὐ προτιμᾷ χρήματα

φιλίας· οὐδὲ μὲν κοινωνι
κός ἐστιν· οὐδὲ ἀδικεῖ
τὸν πλησίον· οὐ χ(ριστο)ῦ κρί
ζει· φέρε εἰπεῖν γεν
ναίως· ἀπὸ τούτου μὴ
ἀγάπης συνίσταται· πάν
των ὁ ἀγαπῶν πάντα πά
ντα ὑφίσταται· οὕτως
ἀλλήλων ἐστὶν κατασκευ
αστικά· καὶ τοῦτο μὲν
ἐντεῦθεν δείκνυται.
ὅτι ἀπὸ ἀρετῆς ἡ ἀγάπη·
τὸ γὰρ ἀγαπᾶν, ὃ παραγγέλ
θων θεϊκὴ ἁρμονία· τυ
γχάνει ἡ ἀγάπη. τοῦ
το δείκνυσιν· ὅτι δὲ
ἀπὸ ἀγάπης ἡ ἀρετή.
ὁ ἀγαπῶν τὸν πλησίον
νόμον πεπλήρωκεν φη
σιν· ὥστε ἐν τῷ μὴ ἀδικῆ
σαι χρή· κἂν σφόδρα φι
λικὸν καὶ ἐρρωμένον·
κἂν σφόδρα ἐν ἀρετῇ·
ὁ γὰρ τὸ ἓν ἔχων· ἐξαι
ρέτως καὶ τὸ ἕτερον κέ
κτηται· καὶ τοὐναντίον
ὁ μὴ ἀδελφὸς φιλῶν· καὶ
πονηρὰ ἐργάσεται
πολλά· ὁ πονηρὰ ἐργα
σάμενος· οὐδὲ φιλῶν
οἶδεν· Μεταδιώξωμεν
Τοίνυν τὴν ἀγάπην·
φρούριον γάρ ἐστιν πρὸς
τὸ μηδὲν συγχωρῆσαι
ἡμᾶς κακὸν παθεῖν·
συνδήσωμεν τοίνυν
ἑαυτούς· μηδὲν δολε
ρὸν ἔσω παρῇ ἡμῖν· μη
δὲν ὕπουλον· οὐδὲν
γὰρ εὑρίσκεται τοιοῦτο.

ὍΤΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ἈΛΛΗΛΟΥΣ Ἀ
ΓΑΠΗΣ· ΚΑΙ Ὁ ΤΗΣ ΕἸΡΗΝΗΣ ΣΥΝ
ΔΕΣΜΟΣ ΣΩΖΕΤΑΙ:

ἔνθα ἂν ἡ φιλία· ἄκουε
δὲ τοῦτο, καὶ ἄλλος σοφός
τις ἀνήρ· ἐπὶ φίλον ἐὰν
καὶ σπάσῃς ῥομφαίαν.
μὴ ἀφελπίσῃς· ἔστιν
γὰρ ἐπάνοδος· ἐπὶ φί
λον ἐὰν ἀνοίξῃς τὸ στό
μα· μὴ ἀπογνῷς· ἔστιν
γὰρ διαλλαγή· ἄνευ ὀνει
δισμοῦ καὶ μυστηρίων
ἀποκαλύψεως· καὶ πλη
γῆς δολίας· ἐν τούτοις
ἀποφεύξεται φίλος· ἐν ἀ
ποκαλύψει μυστηρίων·
ἂν πάντες τοίνυν ὦμεν
φίλοι· οὐδὲ μυστηρίων
δεῖ· ὥσπερ γὰρ αὐτός τις
πρὸς ἑαυτὸν οὐδὲν ἔχει
μυστήριον· οὐδὲ αὐτὸς
ἑαυτὸν κρύπτειν δυνή
σεται· οὕτως οὐδὲ τοὺς
φίλους· οὐκ ὄντων οὖν
μυστηρίων ἀδύνατος
ἡ ἐκ τούτου διακοπή·
διὸ οὐδὲν γὰρ ἔχομεν
μυστήρια· ἢ διὰ τὸ μὴ πᾶ
σιν θαρρεῖν· ὥστε ὁ λογισμὸς
τῆς ἀγάπης πεποίηκεν
μυστήρια· τί γὰρ ἔχεις
μυστήριον· ἀδικῆσαι
τὸν πλησίον βούλει· ἢ
κωλύεις ἀγαθοῦ τινος
μετέχειν· καὶ διὰ τοῦτο
κρύπτεις· ἀλλ' οὐδὲν
τούτων· ἀλλ' αἰσχύνῃ· οὐ
κοινὸν τὸ μὴ θαρρεῖν τοῦ
το τεκμήριον· ἂν μὲν
οὖν ἀγάπη ᾖ, οὐκ ἔσται
μυστηρίων ἀποκάλυψις.
ἀλλ' οὐδὲ ὀνειδισμός·

τί γὰρ ὄφελός μοι· τίς ἂν
τὴν ἑαυτοῦ τύχην ὀνειδί-
σειεν· ἀλλὰ καὶ γένοι-
το. ἐπὶ κέρδει· ἐπεὶ καὶ
πᾶσιν ὀνειδιζόμενον.
δι' ἃ καὶ αὐτοὺς κωμῳδού-
μενοι· καὶ ὁ Χριστὸς τότε
ἤρξατο ὀνειδίζειν
τὰς πόλεις λέγων· οὐ-
αί σοι Χοραζάν· οὐαί σοι
Βηθσαϊδάν. ἵνα ὀνει-
δισμῶν ἀπαλλάξῃ.
οὐδὲν γὰρ οὕτω δύνα-
ται καθαίρεσθαι διά-
νοίας. καὶ διαναστῆ-
σαι μᾶλλον αὐτὴν καὶ
παρὰ μὲν κακῶν ἀνορθῶσαι·
μηδεὶς ὀνειδιζόμενος ἀ-
πλῶς ἀλλήλοις· τί γὰρ
ἐπὶ χρήμασιν αὐτὸν ὀ-
νειδίσας. οὐδαμῶς.
ἀγεννῆ μὲν τοῦτον κα-
λέσαι· ἀλλ' ἐπὶ ἁμαρ-
τήμασιν. ἀλλ' οὐδὲ
τοῦτο. ἀλλὰ μᾶλλον δι-
ορθῶσαι. ἐπλήγης
φησὶν δουλείας· τίς δὲ
ἑαυτὸν ἀναιρήσει. τίς
δὲ πλήξει. οὐδαμῶς·
διώκωμεν τοίνυν τὴν
ἀγάπην. οὐ καθάπερ ἁ-
πλῶς ἀγαπῶμεν. ἀλλὰ
διώκωμεν· πολλῆς δεῖ
τῆς σπουδῆς. ταχέ-
ως ἀφανίζεται. ὁ ἐστιν
πρὸς ἀναχώρησιν ἐστίν·
τοσαῦτα ἐν τῷ κόσμῳ τῷ
πράγματι τούτῳ λυ-
μαίνεται· ἂν διώκω-
μεν αὐτήν. οὐ φθάσει

ἀποσβεσθῆναι· ἀλλὰ ταχέ-
ως αὐτὴν ἐξευρήσομεν·
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ. τὸν οὐ-
ρανὸν συνῆψεν τῇ γῇ·
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ. τὸν
ἄνθρωπον ἐπὶ τὸν θρόνον
τὸν βασιλικὸν ἐκάθι-
σεν· ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ.
τὸν θεὸν ἔδειξεν ἐπὶ τῆς
γῆς· ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ.
τὸν δεσπότην δοῦλον
ἐποίησεν· ἡ ἀγάπη
τοῦ θεοῦ. ὑπὲρ τῶν ἐ-
χθρῶν. τὸν ἀγαπητόν·
ὑπὲρ τῶν μισούντων.
τὸν υἱόν· ὑπὲρ τῶν δού-
λων. τὸν δεσπότην·
ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. τὸν θεόν·
ὑπὲρ οἰκετῶν. τὸν ἐ-
λεύθερον ἐκδοθῆναι
ἐποίησεν· καὶ οὐδὲ
μέχρι τούτου ἔστη. ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ μείζονα ἡμᾶς
ἐκάλεσεν. οὐ γὰρ ἀπαλ-
λάξειν ἡμᾶς τῶν προ-
τέρων κακῶν. ἀλλὰ καὶ
πολλῷ μείζονα δώσειν
ἐπηγγείλατο·
ὑπὲρ δὴ τούτων εὐχα-
ριστήσαντες τῷ θεῷ·
πᾶσαν ἀρετὴν μετέλ-
θωμεν. καὶ πρὸ πάν-
των τὴν ἀγάπην μετὰ
τῆς ἀκριβείας κατορ-
θώσωμεν. ἵνα καταξιω-
θῶμεν ἐπιτυχεῖν
τῶν ἐπηγγελμένων
ἀγαθῶν· χάριτι καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. μεθ' οὗ τῷ

ὁμιλία ι'

πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύ-
ματι δόξα· κράτος· τιμή·
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν :–

ἓν σῶμα καὶ ἓν πν(εῦμ)α
καθὼς καὶ ἐκλήθη-
τε. ἐν μιᾷ ἐλπίδι
τῆς κλήσεως ὑμῶν ::

πάντες ἐπιτιμάζοντα πα-
ρακαλεῖ ὁ μακάριος
παῦλος· συμβαίνων σφό-
δρα καὶ πνικῶς· ἀπὸ
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ποι-
εῖται τὴν παράκλησιν·
τοῦτο δὲ αὐτὸ παρ' αὐ-
τοῦ κ(υρίο)υ μεμαθηκώς.
καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ φη-
σίν· περιπατεῖτε ἐν
ἀγάπῃ· καθὼς καὶ ὁ
θ(εὸ)ς ἠγάπησεν ἡμᾶς·
καὶ παρέδωκεν ἑαυ-
τὸν ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ
πάλιν· τοῦτο φρονεί-
σθω ἐν ὑμῖν· ὃ καὶ ἐν χ(ριστ)ῷ
ἰ(ησο)ῦ· ὃς ἐν μορφῇ θ(εο)ῦ ὑ-
πάρχων· οὐχ ἁρπαγ-
μὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι
ἴσα θεῷ· τοῦτο δὲ καὶ
ἐνταῦθα ποιεῖ· ὅταν
γὰρ ᾖ, τὰ ὑποδείγμα-
τα· τὰ προκείμενα
μεγάλα. σφοδρὸς
ἐστὶν ὁ ζῆλος καὶ ὁ πό-
θος· τί γάρ φησιν ὡς
ἐν ὅτι τῷ πρὸ πρέπον
ἡμᾶς· ἓν σῶμα. καὶ
ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐ-
κλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι
τῆς κλήσεως ὑμῶν·
εἷς κ(ύριο)ς· μία πίστις· ἓν
βάπτισμα· τί δέ ἐστιν
ἓν σῶμα· οἱ πανταχοῦ
τῆς οἰκουμένης πιστοί·
καὶ ὄντες καὶ γενόμενοι·
καὶ ἐσόμενοι πάλιν· καὶ
οἱ πρὸ τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ πα-
ρουσίας εὐηρεστηκότες.
ἓν σῶμά εἰσιν· πῶς· ὅ-
τι καὶ ἐκεῖνοι τὸν χ(ριστό)ν ᾔδε-
σαν· πόθεν δῆλον· ἀ-
βραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν.
ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ
τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν.
καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη· καὶ
πάλιν· εἰ ἐπιστεύσατε
μωϋσῇ· ἐπιστεύσα-
τε ἂν ἐμοί. περὶ γὰρ
ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν
καὶ οἱ προφῆται· οὐκ ἂν
δὲ ἔγραψαν περὶ οὗ οὐκ ἤ-
γνοουν ἃ ἔλεγον· ἀλλὰ
τὸ δὲ αὐτὸν καὶ προσε-
κύνουν. ὥστε καὶ ἐκεῖνοι
ἓν σῶμα· οὐ διέστηκεν
σῶμα πν(εύματο)ς· ἐπεὶ οὐκ ἂν
ἐστὶ σῶμα· καὶ γὰρ ἡμῖν
ἔθος ἐπὶ τῶν ἡνωμέ-
νων καὶ πολλὴν τὴν ἀ-
κολουθίαν ἐχόντων λέ-
γειν. ἓν σῶμά ἐστιν· οὕτω
καὶ ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἑνώ-
σεως τὸ σῶμα λαμβά-
νομεν μιᾷ κεφαλῇ·
Εἰ δὲ μία κεφαλή· καὶ ἓν
σῶμα· τὸ σῶμα ἐξ ἐν-
τίμων καὶ ἀτίμων συγ-
κεῖται μελῶν. πολλῷ
ἀλλ' οὔτε τοῦ φαυλοτάτου

θ(εὸ)ς
Η ι'. περὶ τοῦ μὴ κατεξανίστασθαι
ἀλλήλων καὶ ὅσα κακὰ ἡ φιλαρ-
χία τὴν ἐκκλησίαν εἰργάσατο ::

τὸ μεῖζον κατεξανίστα-
ται. οὔτε τοῦτο ἐκείνῳ
διαφθονεῖται· καίτοι
γε οὐ τὴν αὐτὴν συντέ-
λειαν ταῦτα πάντα εἰσφέρει·
ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν τῆς
ἀναγκαίας λόγον· ἔστι
πάντα ἀναγκαῖα· ὥσπερ γε
γένηται καὶ τὰς χρείας
διαφόρους. πάντα
ὁμότιμα· ἔστι μὲν δὲ τὰ
μὲν καιριώτατα· τὰ δὲ
ἧττον. οἷον ἡ κεφαλὴ
παντὸς τοῦ σώματος
ἐστὶ κυριωτέρα· τὰς γε
αἰσθήσεις πάσας ἐν ἑ-
αυτῇ ἔχουσα. καὶ τὸ τῆς
ψυχῆς ἡγεμονικόν· καὶ
κεφαλῆς ἄνευ ζῆσαι
οὐκ ἔνι· ποδῶν δὲ ἐκ-
κοπέντων. πολλοὶ πο-
λὺν χρόνον ἔζησαν·
ὥστε οὐ τῇ θέσει μόνον
αὕτη ὑπερτέρα ἐκείνων.
ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ ἐνερ-
γείᾳ καὶ τῇ τάξει.
Τί δὴ τοῦτο λέγω· ἐστὶν
ὡς ὕψος ἀνορθούμενοι
κατὰ θάτερον ἡ κεφαλὴ τῷ
οὐρανῷ περισκοποῦν-
τες. κατὰ θάτερον οἱ ὀφθαλ-
μοὶ οἱ ἐν τῇ κεφαλῇ πολὺ
τῆς γῆς ἀφεστηκότες.
οὐδὲν ἔχοντες κοινὸν
πρὸς αὐτήν· ἄλλοι δὲ
ποδῶν τάξιν ἐπέχουσιν.
τὴν γῆν πατοῦντες.
ποδῶν μέντοι ὑγιαινόντων.
οὐ γὰρ τὸ τὴν γῆν πα-
τεῖν ἔγκλημα ποδῶν.

ἀλλὰ τὸ εἰς πονηρίαν τρέ-
χειν· οἱ πόδες γὰρ αὐτῶν
φησὶν εἰς πονηρίαν τρέ-
χουσιν· μηδὲ οὗτοι φη-
σὶν μεγαλοφρονείτωσαν
κατὰ τῶν ποδῶν· μηδὲ
ἐκεῖνοι τούτοις βασκαι-
νέτωσαν. ἐπεὶ τὸ οἰκεῖον
ἕκαστος κάλλος ἀφῄρη-
ται. καὶ ἡ χρεία ἡ αὐτοτε-
λὴς ἐμπεσοῦσα διασαι· καὶ ὁ
τῶν πλησίον ἐπικουρεύ-
ων· ἑαυτῷ πρῶτον ἐ-
πικουρεύσειεν· ἀπτέγα
Οἱ πόδες μὴ κουφισθῶσιν
κομίσαι· ποῦ τὴν κεφα-
λὴν ὅσ ἔξοδον ἀναγκαί-
αν. καὶ ἑαυτοῖς ἔγκλη-
μα τὸ διὰ τῆς ἀκινησί-
ας καὶ τοῦ ὄκνου· αὐτὴ
ἡ κεφαλὴ μηδὲ μίαν κοι-
νωνίαν τῶν ποδῶν ποιή-
σασθαι τὴν πρόνοιαν
αὐτὴ προσέτη τὴν ὑγεί-
αν κηδεύσατο· ἀλλ' ἐκεῖ-
να μὲν ἐστὶ κόπος ἀλλήλων
οὐ κατεξανίστανται· φυ-
σικῶς γὰρ οὕτως τέτα-
κται. ἄνω δὲ πῶς ἀδυ-
νατον. ἄνου μὴ κατε-
ξαναστῆναι. οὐδὲ γὰρ
ἀγγέλων κατεξανίσταν-
ται· ὥστε δὴ οὔτε ἐκεῖνοι τῶν
ἀρχαγγέλων. οὐδὲ ἐμοῦ
πάλιν τὰ ἄλογα μεῖζον
τι φρονῆσαι δύναται·
ἐνταῦθα δὲ ὁμότιμος ἡ
φύσις. μία καὶ δωρεά·
καὶ οὐδὲν οὗτος ἐκείνου
πλέον ἔχει κἄν. πῶς

οὐ μὴν κατεξαναστῆναι·
Καὶ μὴν διὰ ταῦτα κα-
τεξαναστῆναι οὐκ ἔφθα-
σας κατὰ τοῦ πλησίον·
ἃ γὰρ πάντα κοινὰ καὶ
οὐδὲν ἕτερος ἑτέρου πλέ-
ον ἔχει· πόθεν καὶ ἀπό-
νοια· φύσεως μετέχο-
μεν τῆς αὐτῆς· ψυχῆς
καὶ σώματος ὁμοίως·
τὸν αὐτὸν ἀναπνέομεν
ἀέρα· ταῖς αὐταῖς κε-
χρήμεθα τροφαῖς·
πόθεν κατεξανάστασις·
καὶ μὴν τὸ δύνασθαι
διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν δαι-
μόνων περιγίνε-
σθαι δυναμένων ἱκανὸν
εἰς ἀλαζονείαν ἀναγαγεῖν·
μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτὴ ἡ τοῦ
τοῦ ἀλαζονείας· ἐγὼ γὰρ
ἀκόπως κατὰ τοῦ δαί-
μονος μέγα φρονῶ·
καὶ σφόδρα ἀμείνων· ὡς
ὅρα καὶ παῦλος· πῶς
μέγα ἐφρόνησε κατὰ
τοῦ δαίμονος· ὅτε μέ-
γαλα περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν
καὶ θαυμαστὰ ὁ δαίμων·
ἐπετίμησεν αὐτόν· οὐ
δεικνύοντος ἀνα-
σχόμενος· λεγούσης
γὰρ ἐκείνης τῆς παι-
δίσκης· τῆς τὸ πνεῦμα
τοῦ πύθωνος ἐχούσης·
s οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ
s θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν· οἵ-
s τινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν
s ὁδὸν σωτηρίας· ἐπιτι-
μήσας σφοδρῶς· ἐπε-
στόμισεν αὐτοῦ τὴν ἀ-
ναίσχυντον γλῶτταν·
Καὶ πολλαχοῦ γράφει
λέγων· συντρίψει ὁ θεὸς
τὸν σατανᾶν· ὑπὸ τοὺς
πόδας ὑμῶν ἐν τάχει·
μήτι τὸ τῆς φύσεως πα-
ρηλλαγμένον ἐποίησεν·
Ὅρα ὅτι οὐδὲν ποιεῖ τὸ τῶν
φύσεων μέσον· διὰ τὴν
προαίρεσιν φησίν· ἐπει-
δὴ τὴν προαίρεσιν πολὺ
χείρους ἁπάντων εἰσίν·
ἀγγέλου δὲ οὐ κατεξανί-
σταμαι· πολὺ γὰρ τὸ μέ-
σον ἐμοῦ καὶ ἐκείνου· καὶ
μὴν ἀνθρώπου κατεξανίστα-
σθαι οὐκ ἔφθασας μᾶλλον
καὶ ἀγγέλου· ὁ μὲν γὰρ ἄγγε-
λος τῇ φύσει σου διέστη-
κεν· ὅπερ οὔτε ἐγκώ-
μιον ἐκείνου· οὔτε κακί-
ας γένοιτο· ἄνθρωπος δὲ ἄν-
θρωπον οὐ κατὰ φύσιν·
ἀλλὰ προαιρέσει διέστη-
κεν· καὶ ἔστιν καὶ ἐν ἀνθρώποις
ἄγγελος· ὥσπερ καὶ κατὰ
ἀγγέλων μὴ κατεξανί-
στασθαι· πολλῷ μᾶλλον κα-
τὰ ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ φύσει
ταύτῃ γενομένων ἀγγέ-
λων· ἂν γὰρ γένοιτο ἐν
ἀνθρώποις ἐνάρετος· οὗτος
ὡς ἄγγελος· πολλῷ σου
μᾶλλον οὗτος μείζων
ἐκείνου ἐστίν· τί δή;
φρόντιζε· ὅτι τὸ περὶ τὰ φύ-
σεως ἄρχειν ἐκεῖνος· τοῦ-
το κατορθώσας ἀπὸ
προαιρέσεως αὐτός·

καὶ ὅτι ἀπολάκησαι σου ὁ
ἄγγελος καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ
τὸν οὐρανὸν οἰκεῖ. οὗτος
δὲ ἀναστρέφεται μετὰ
σοῦ καὶ δίδωσί σοι τοῦ
ζήλου ῥοπήν· καὶ μὴν
οὗτος ἀπολαῦσαι μᾶλλον
ἐκεῖνος· ἐκεῖνον μὲν γὰρ φη-
σὶ τὸ πολίτευμα ἐν
οὐρανοῖς· ὅτι δὲ μᾶλλον
οὗτος ἀπολαῦσαι· ἀ-
κουσον ναοῦ αὐτοῦ καὶ
-θῆται κεκεφάλη· ἀλλ' ὁ τὸν
θρόνον τὸν βασιλικόν·
ὅσῳ δὲ πορρωτέρω ὁ
θρόνος· τοσοῦτο καὶ
οὗτος· ἀλλ' ὁρῶ τι μικ
Ἀπολαύοντα ἀφῆσιν καὶ
τὸ ζηλοτυπίαν ἄγομαι·
τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ πάντα
ἄνω καὶ κάτω πεποίη-
κεν· καὶ οὐ τὴν οἰκου-
μένην μόνον· ἀλλὰ καὶ
τὴν ἐκκλησίαν μυρίων
ἐνέπλησεν θορύβων·
Καὶ καθάπερ θάλασ-
σαν γαληνὴν πνεύμα-
τα ἄγρια ἐξ ἐναντίας
ἐμπεσόντα πάσης ὁλ-
κάδος ἅπαντος
πορθμοῦ ἐπισφαλέ-
τερον αὐτὸν καθίστη-
σιν· οὕτω δὴ καὶ ὁ τῆς
δόξης ἔρως ἐπεισελ-
θὼν πάντα ἀνέτρε-
ψεν καὶ συνέχεεν· πα-
ραγενόμενα πολλάκις
ἐμπρησμῶν οἰκιῶν με-
γάλων· ἴδετε πῶς ἀνά-
σιν εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ καπνός

καὶ μηδενὸς προσιόν-
τος σβέσαι τὸ κακόν·
ἀλλὰ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἑκά-
στου σκοπουμένου·
μετὰ πολλῆς τῆς ἡσυ-
χίας τὸ πῦρ ἀναπτό-
μενον ἐπινέμεται· καὶ περι-
εστοίχικε μὲν πολλάκις
κύκλῳ πᾶσαν ἐκκλησ·
περιεστήκασι δὲ θεώ-
ται καλῶν οὐ συμμαχοῦν-
οὐδὲ κωλύοντες· καὶ εἰ
ἴδωμεν οὐδὲ μὲν ποιοῦντα
ἀνάπτοντας τοὺς περι-
εστῶτας· ἀλλ' ἐπικατομαι
τῶν τὴν χάραν ἐκτε-
μόντα· καὶ τῶν προσφά-
τως ἐλθόντι πρὸς τὸν
τόπον ἐστὶ δεικνύντα·
καὶ διὰ θυρίδος λαμπά-
δα ἐξαλλομένην ὡς
μεχθεῖς· καὶ δοκοὺς κα-
ταρριπτομένους· καὶ
περὶ κόλον ὁλοκλήρων
τῶν ἐργασμάτων αὐ-
τοῦ πεσόντων καὶ πρὸς
τὴν γῆν ἐκταγομένων·
ἐστὶν δὲ πολλοὶ τῶν τολ-
μηρῶν καὶ ῥιψοκινδύ-
νων· οἱ καὶ πλησίον αὐ-
τῶν γενέσθαι τῶν καὶ-
ομένων οἰκοδομημά-
των κατετόλμησαν·
οὐχ ὥστε χεῖρα ὀρέξαι
αὐτοῖς καὶ σβέσαι τὸ κα-
κόν· ἀλλ' ὥστε καὶ δι' ἑτέραν
γενέσθαι τὴν θέαν· ἐκ
τοῦ σύνεγγυς πάντα-
δων ἀμένων αὐτῶν
περισκοπεῖν· αὐτοῖς

ἔξωθεν πολλάκις ἔ
λαθεν· ἀλλὰ καὶ λαμπρὰ
καὶ μεγάλη τυχοῦσα
οἰκία· ἐπειδὰν μὲν θέ
αμα καὶ πολλῶν αὐτοῖς
δακρύων ἄξιον εἶναι
δοκῇ· καὶ ἔστιν ἀληθῶς
ἰδεῖν θέαμα ἐπειδὰν μὲν·
κιόνων κεφαλὰς κό
μιν γινομένας· πολ
λοὺς δὲ καὶ αὐτοὺς δι
αλελυμένους· τοὺς
μὲν τοῦ πυρὸς κατερ
γαζομένου· τοὺς δὲ
πολλάκις τῶν οἰκοδο
μησάντων αὐτὰς χα
ρωνῶν· θρουσῶν, ὥστε
μὴ πολλάκις προφθῆναι
γενέσθαι τῷ πυρί· ἔστιν
δὲ ἰδεῖν ἀγάλματα· ἃ
μετὰ πολλοῦ τοῦ κόσμου
τῆς ὀροφῆς ἐστηκα
μένης ἅπαντα ἅμα κα
ταφθεῖσαι τῆς στέγης
ἀφαιρεθείσης· καὶ ἐν
αἰθρίῳ μετὰ πολλῆς
τῆς ἀμορφίας ἑστηκότα·
τί δὲ τὸν χαλκοῦν τὸν
ἔνδον τὸν ἀποκείμε
νον· τίς διηγήσαιτο·
τὰ ἱμάτια τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ σκεύη τὰ ἀργυ
ρᾶ· καὶ ἔνθα μόνος ὁ
δεσπότης ἀνέκειτο μετὰ
τῆς ἑαυτοῦ συζύγου·
ἔνθα τῶν πολλῶν ἱμα
τίων καὶ ἀρωμάτων
τὸ ταμιεῖον ἦν, τῶν
λίθων τῶν πολυτε
λῶν· ἅπαντα μιᾶς

πυρᾶς γενομένης·
καὶ κατακαίεται καὶ κό
πρῶν καὶ δραπετεύει.
καὶ ἀπάντων λοιπὸν ἔν
δον· καὶ ἅπαντα τὰ ἔν
δον ὕδωρ καὶ πῦρ· καὶ
πηλὸς καὶ κόνις· καὶ
ξύλα κεκαυμένα·
τί δεῖ τὴν εἰκόνα ταύτην
ἐπὶ πλέον ἐξάγειν·
οὐχ ἁπλῶς οἰκίας ἐμ
πρησμὸν ὑπογράφειν
βουλόμενος· τί γάρ μοι
τούτου μέλει· ἀλλ' ἀπα
ρασκευάσαι βουλόμενος
τοῖς ὑμετέροις ὀφθαλ
μοῖς· ὡς οἷόν τε τὰ τῆς
ἐκκλησίας κακά·
καθάπερ γὰρ ἐμπρησ
μὸς ὄντως· κοινωνὸς
τις ἄνωθεν φερόμε
νος· οὕτως ὁ αὐτὸν
κατήνεγκε τῆς ἐκ
κλησίας τὸν ὄροφον.
καὶ οὐδεμία διαμένει·
ἀλλὰ τῆς οἰκίας τῆς
πατρῴας καιομένης.
καθεύδομεν ὕπνον
τινὰ καθεύδων καὶ ἀναί
σθητον· τίνος γὰρ
Οὐχ ἥψατο τοῦτο τὸ πῦρ·
ποίων ἀγαλμάτων τῶν
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἑστηκό
των· ἐκκλησία γὰρ οὐ
δὲν ἕτερόν ἐστιν· ἀλλ' ἢ δι'
αὐτῶν ὑμετέρων ψυχῶν
οἰκοδομία· καὶ δὲ οἰκία
αὕτη οὐκ ἔστιν ἰσότιμος
ἅπασα· ἀλλὰ τῶν γὰρ
αὐτὴν συντελούντων·

η

λίθων· οἱ μὲν ἄσιν λαμ-
προὶ καὶ φαιδροί· οἱ
δὲ ἐκ γραφῶν μὲν ἐλάτ-
τους καὶ ἀμαυρότεροι·
πολλῶν δὲ ἐκ γραφῶν κε-
τιον ἔστιν ἰδεῖν ἐνταῦθα
πολλούς· καὶ χρυσοῦ
τάξιν ἐπέχοντας· χρυ-
σοῦ τοῦ κοσμοῦντος τὸν
ὄροφον· ἔστιν ἰδεῖν ξ
τὸν ἀπὸ ἀγαλμάτων
κόσμον ἄλλους παρε-
χομένους· πολλοὺς
ἔστιν ἰδεῖν ὡς αὐλοὺς
ἔχοντας· οἱ δὲ μὲν γὰρ καὶ
ἀνοὺς αὐλοὺς καὶ ἄν·
οὐ τῇ δυνάμει μόνον
ἀλλὰ καὶ τῷ κάλλει πολὺν
παρέχοντας κόσμον·
κεφαλὰς ἔχοντας κε-
χρυσωμένας· ἔστιν πλῆ-
θος ἰδεῖν· ὡς ἐπὶ πολὺ
τὸ διάστημα. καὶ τὴν
εὐρυχωρίαν ἅμα τῶν
περιβόλων· τὸ μὲν
γὰρ πολὺ πλῆθος τὴν
τάξιν ἐπέχει τῶν κιό-
νων τοὺς τοίχους οἰκο-
δομούντων· μᾶλλον δὲ
ἐπὶ λαμπροτέραν ἐν-
θάδε ἀκόνα ἰδεῖν· αὐτὴ
ἡ ἐκκλησία οὐ κατὰ
τῶν λίθων τούτων ᾠ-
κοδόμηται· ἀλλὰ ἀπὸ
τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀρ-
γύρου καὶ τῶν λίθων
τῶν τιμίων. καὶ πολὺς
πανταχοῦ διέσπαρται
ὁ χρυσός· ἀλλ' ὢ τῶν
οἰκτρῶν δακρύων· πάν-

τα γὰρ ταῦτα κατέφλε-
ξεν ἡ τῆς κενοδοξίας
ἡ τυραννίς· ἵνα ἀμφα-
γος αὐτὴ φλόξ· καὶ οὐ-
δ' ὡς ἂν ὥσπερ τοῦ πρά-
γματος γεγονέν· ἀλλ' ἐ-
κεῖνα μὲν τῆς μὲν φλο-
γὸς θαυμάζοντες· σιω-
σαι δὲ τὸ κακὸν οὐκ ἔτι
δυνάμενοι· καὶ συνιδό-
μεν δὲ πρὸς βραχὺν
καιρόν· ἀλλὰ πάλιν μέ-
τα δύο καὶ τρεῖς ἡμέ-
ρας. ὥσπερ ἀπό τινος
σποδιᾶς ἀνεθήρευ-
τυφόμενος ἀνηρέθη
ἀνῆπται. καὶ ὅσα τοῖς
πρότερον κατειργά-
σατο. οὕτω δὴ καὶ ἐν-
ταῦθα γίνεται· καὶ γὰρ
καὶ ἐπὶ τῆς πυρκαϊᾶς
τοῦτο συμβαίνειν ἔθος
ἐστίν· τὸ δὲ αἴτιον· τὰ
αὐλῶν αὐτῶν τῆς ἐκ-
κλησίας τὰ ἐρείσματα
διεφάγεν ἡ μᾶς τοὺς
τὸν ὄροφον ἀνέχοντας·
καὶ πρότερον πᾶσαν
συγκρατοῦντας τὴν
οἰκοδομίαν περιέχει
ἐν τῷ πυρί· διὰ τοῦτο
καὶ ἄσους λοιποὺς
τοίχους ἐν κόλῳ γεγο-
μὲν ἡ διαδρομή· καὶ
γὰρ ἐπὶ τῶν οἰκοδομη-
μάτων· ὅταν μὲν ξύ-
λων ἐπιλάβηται μᾶλλον
ὀπτίζεται κατὰ τῶν
λίθων· ὅταν δὲ τοὺς
αὐλοὺς κατέλθῃ καί

ῥίπτει χαμαί· οὐδὲ γὰρ διὰ
ταῦτα μόνον ταλαίπωροι
τὴν φλόγα κατεργάσα-
σθαι· τῶν γὰρ ἐριδίων
των καὶ ὑποσκιριζόν-
των τῶν ἀνέμων καταπαι-
γόντων· αὐτόματα
καὶ καίεται καὶ μετὰ πολ-
λῆς τῆς ἑτοιμότητος
τούτοις ἕπεται· οὕτω
δὴ καὶ νῦν γεγονέναι
ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας·
πάντων τὸ πῦρ ἐπελαύ-
κετο· τιμὰς τὰς πα-
ρὰ ἀνθρώπων ζητοῦμεν· καὶ
περὶ τὴν δόξαν ἐκ-
καιόμεθα. καὶ οὐκ ἀ-
κούομεν τοῦ Ἰωάννου λέ-
γοντος· ὃ καὶ ἁμαρτῶν
ἀκουσίως διεπράττετο
πολυοχλίαν· ὃ δὲ ἐν-
χύνεται ἄρτον; οὐκ ἠ-
σχύνθην φησὶ μηνᾶν
τὸν τοῦ ἐπιλήθουσαν
τος ὃ παρ᾽ ἐν τοῖς ἀκουσίοις
ἁμαρτήμασιν· ὃ δὲ
ἐκεῖνος οὐκ ἰσχύνεται·
πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δεῖ
χρὴ τοῦτο ποιεῖν·
λέγε γὰρ σύ φησι τὰς
ἁμαρτίας σου πρῶτος
ἵνα δικαιωθῇς· πολ-
λοὶ γεγόνασιν ὡς φοδρό-
τητος τούτου τοῦ κα-
κοῦ· πάντα ἀναπε-
πράχασι καὶ κεφάλαια
τιμῆς· δοῦλοι γεγόνα-
μεν ἀφέντες τὸν θεόν·
οὐκ ἔτι τοῖς ἄρχομένοις
ἐπιπλῆξαι δυνάμεθα·

τῶν αὐτῶν καὶ αὐτοὶ κατε-
χόμενοι πυρετῶν· καὶ αὐτοὶ
δεόμενοι ἰατρείας· οἱ
ταχθέντες παρὰ θεοῦ θερα-
πεύειν τοὺς ἄλλους ὑ-
πὸ τοῦ θεοῦ· ποίαν οἱ
πολλοὶ ἑαυτοῖς σωτηρίας
ὑπολάβωσι· τῶν μὲν
πρεσβυτέρων καὶ αὐτῶν
τῆς ἑτέρων δεομένων
χειρός· ταῦτα οὐχ ὡς
πολλῶν ἁπάντων, οὐδὲ μά-
την ὀδύρομαι· ἀλλ᾽ ἵνα
κοινῇ πάντες μετὰ γυ-
ναικῶν καὶ παίδων·
σποδὸν καταπασάμε-
νοι· σάκκον περιζω-
σάμενοι· μὴ καταμένωμεν
τάμνωμεν· τὸν θεὸν πα-
ρακαλέσωμεν· αὐτὸν κοι-
νὴν χεῖρα ὀρέξαι· καὶ
συνάψαι τὸ δάπεδον· τῆς
γὰρ ἐκείνου χειρὸς ὄν-
τως χρεία· τῆς μεγάλης
τῆς θαυμαστῆς·
μείζονα τῶν μιμνῄσκειν
γενέσθαι δεῖ παρ᾽ ἡμῶν·
ἔτι πρὸς ἡμέρας φησὶν
καὶ μὴν μένει κατὰ παρα-
φήσεται· φοβερὸν τὸ κή-
ρυγμα· καὶ πολλῆς γέ-
μον τῆς ἀπειλῆς·
πῶς γὰρ οὐ μετὰ πρὸς ἡμέ-
ρας προσδοκᾶν τὴν
πόλιν αὐτοῖς ἔσεσθαι
τάφον· καὶ μίαν τιμωρί-
ας ἰδέαν πάντας ἀπο-
λέσθαι· ἐγὼ γὰρ ὁ πάνσυμ-
κει κατὰ τὸν αὐτὸν και-
ρόν· ἐν οἷς κεῖται μία ἢ δύο σεν·

παῖδας ἀπογενέσθαι. ἀ-
φόρητον γίνεται τὸ δει-
νόν· καὶ ἅτε τῷ ἰῷ τοῦ
τὸ μάλιστα πάντων ἔδο-
ξεν ἅμα καὶ ἀφόρητον·
ὅτι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς
παισὶν ἐπέπεσεν ὁ ὄροφος
καὶ οὕτως ἀνῃρέθησαν·
τί καινὸν ἴδαμεν· οὐ μίαν οἰκί-
αν· οὐδὲ δύο παῖδας
ἀλλ' ἔθνος δώδεκα μυ-
ριάδων ὑπὸ τῶν ὀρό-
φων καταχωννύμενον·
ἴασε κίνδυνον τὸ δεινόν·
καὶ γὰρ καὶ ἡμῖν πρό-
κω· αὕτη γενομένη κα-
ὶ πάσχει· οὐ προφήτου
τινὸς φωνὴν ἀφιέντος·
οὐ γὰρ ἄξιοι ἦμεν τοι-
αύτης ἡμᾶς ἀκοῦσαι
φωνῆς· ἀλλ' ἁπάσης σάλ-
πιγγος εὐσημότερον
τῆς ἄνωθεν ἀγανακτή-
σεως ἀνακραγούσης·
ἀλλ' ὅπερ ἔφην· ἔτι τρεῖς
ἡμέραι φησὶν καὶ Νινευὴ
καταστραφήσεται· φο-
βερὰ ὄντως καὶ ἀπειλή·
ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐφ' ἡ-
μῶν· οὐ γὰρ ἔτι τρεῖς ἡ-
μέραι· οὐδὲ Νινευὴ κα-
ταστραφήσεται· ἀλλὰ
πολλαὶ ἡμέραι ἐξ οὗ ἡ
οἰκουμένη κεκίνη-
σιν καὶ ταράττεται καὶ
ἄστεως ἔδαφος κεῖται· πάν-
των ἐξίσης τῶν κακῶν
κατεχομένων· μᾶλλον
δὲ τῶν ἐν ἀρχαῖς ὄντων·
ὅσῳ καὶ πλειόνων αὐτοῖς

κἂν ἀμελῇ· μὴ τοίνυν
θαυμάσητε ἂν ἀνιάζομαι
παρακύψας ποιᾶν τῶν
Νινευϊτῶν· διατί· μᾶλ-
λον δὲ οὖν κατ' ἀνακηρύ-
των ὧν μόνον· ἀλλὰ τὸ
φαρμάκιον ἐκείνου ὑπο-
δείκνυμι· ὃ καὶ τὴν ἀπό-
φασιν ἐκείνην ταῖς πᾶσαν
ἀνέτρεψεν· ποῖον δὲ
τοῦτο; ἃ δὲ μὲν κεῖ φησὶν
ὅτι ἀπέστη ἕκαστος ἀπὸ
τῶν ὁδῶν αὐτοῦ τῶν πο-
νηρῶν· καὶ μετενόησεν
ἐπὶ τῇ κακίᾳ ᾗ ἐλάλησε
ποιῆσαι αὐτοῖς· τοῦτο
παρατηρώμεθα καὶ ἡμεῖς
καὶ ὑμεῖς· ἀποστῶμεν
τοῦ τῶν χρημάτων ἔ-
ρωτος· τοῦ τῆς δόξης
παρακαλοῦντες τὸν
θεὸν χάριν ὀρέξαι· καὶ δι-
αναστῆσαι τὰ πεπτωκό-
τα μέλη· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ
τῶν αὐτῶν ὁ φόβος· τό-
τε μὲν γὰρ λίθοι καὶ ξύλα
καταπεσεῖσθαι ἔμελλον·
καὶ σώματα ἀναιρεῖσθαι·
νῦν δὲ τούτων οὐδέν·
ἀλλὰ ψυχαὶ τῆς γεέν-
νης μέλλουσι παρα-
δίδοσθαι πυρί·
Παρακαλέσωμεν· ἐξομο-
λογησώμεθα· ὑπὲρ
τῶν προτέρων αὐτῷ
χάριν ὁμολογήσωμεν·
ὑπὲρ τῶν μελλόντων
αἰτῶμεν· ἵνα καταξι-
ωθῶμεν τοῦ θηρίου
τούτου τοῦ χαλεποῦ

ὁμιλία ια

διαμονῆς τούτου ἀπολαῦσαι
γένοιτο· χάριτι ἀγαθότη-
τι τοῦ φιλανθρώπου
θεοῦ καὶ πατρί· μεθ᾽ οὗ τῷ
υἱῷ· ἅμα τῷ ἁγίῳ πνι·
δόξα· κράτος· τιμή·
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων
ἀμήν :—

† ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα
καθὼς καὶ ἐκλήθητε
ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς
κλήσεως ὑμῶν· εἷς
κς· μία πίστις· ἓν βά-
πτισμα· εἷς θς πὴρ
πάντων· ὁ ἐπὶ πάντων
καὶ διὰ πάντων καὶ
ἐν πᾶσιν· ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ
ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις
κατὰ τὸ μέτρον τῆς
δωρεᾶς τοῦ χυ :·

Ἀγάπην ζητεῖ παρ᾽ ἡ-
μῶν ὁ παῦλος· οὐ τὴν
τυχοῦσαν ἀλλὰ τὴν
συγκολλῶσαν ἡμᾶς
καὶ ἀδιασπάστως πρὸς
ἀλλήλους ἔχειν ποιοῦ-
σαν· καὶ τοσαύτην ἕ-
νωσιν καὶ οὕτως ἀκρι-
βῆ παρεχομένην·
ὥσπερ ἂν μέλη πρὸς μέ-
λη· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τὰ
μεγάλα ἐργαζομένη
καλά· διὰ τοῦτό φησιν·
ἓν σῶμα· καὶ τοῦ συμ-
παθεῖν· καὶ τοῦ μὴ ἀλ-
γεῖσθαι τοῖς ἑτέρων ἀ-
γαθοῖς· καὶ τοῦ συγχαί-
ρειν· καὶ πάντα ὁμοῦ

διὰ τούτου διδάξας· καὶ
ἓν πνεῦμα καλῶς εἶπεν·
δεικνὺς· ὅτι ἀπὸ τοῦ
ἑνὸς σώματος· ἓν πνεῦμα
ἔσται· ἢ ὅτι ἔστιν μὲν σῶ-
μα εἶναι, οὐκ ἔχειν δὲ
πνεῦμα· ὥσπερ ὅτε τις καὶ αἱ-
ρετικῶν φίλος ᾖ· ἢ ὅτι
ἀπ᾽ ἐκείνου δυσωπεῖ·
τουτέστιν· οἱ ἓν πνεῦμα λα-
βόντες καὶ ἐκ μιᾶς πο-
τισθέντες πηγῆς· οὐ
κ ὀφείλετε διχονοεῖν·
ἢ πνεῦμα ἐνταῦθα τὴν
προθυμίαν φησίν. ἐν
μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλή-
σεως ὑμῶν· ὁ θς ὑμᾶς
φησὶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς
ἐκάλεσεν· οὐδὲν ἑτέρῳ
πλέον ἀπένειμε τοῦ
ἑτέρου· πᾶσιν ἀθανα-
σίαν· πᾶσι ζωὴν αἰώ-
νιον· πᾶσι δόξαν ἀ-
θάνατον· πᾶσιν ἀδελ-
φότητα· πᾶσι κλη-
ρονομίαν ἐχαρίσατο·
κοινὴ πάντων γέγονε
κεφαλή· πάντας συνή-
γειρεν καὶ συνεκάθι-
σεν· οἱ τοίνυν ἐν τοῖς
πνικοῖς τοσαύτην ἔ-
χοντες ἰσοτιμίαν πό-
θεν μέγα φρονεῖτε·
ὅτι ὁ δεῖνα πλούσιος·
καὶ ὁ δεῖνα ἰσχυρός· καὶ
πῶς οὐκ ἂν εἴη τοῦτο γέ-
λως· ἄπιθι γάρ μοι· εἰ ὁ
βασιλεὺς ποτὲ λαβὼν
ὀνόματα δέκα· πάν-
τας ἁλουργίδα ἐνέδυσεν·

καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐκά-
θισεν τοῦ βασιλικοῦ.
πᾶσιν ἔδωκε τὴν αὐ-
τὴν τιμήν. ἆρα αὐτοῦ-
τον ἐτόλμησεν τις. ὁμο-
λογῆσαι τὸν ἕτερον. ὅσα γοῦ-
σι ὁ ἕτερος σύ, κ' ὅσα γαμ-
πρὸ ἕτερος; οὐδαμῶς·
καὶ οὕτω τὸ πᾶν ἀρκεῖ·
οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ μέσον
ἐν τοῖς οὐ μόνοις ἴσοι. καὶ
καίτοι διεστήκαμεν· εἷς
κς· μία πίστις. ἓν βάπτισ-
μα· ἰδοὺ καὶ ἑτέροις τῆς
κλήσεως· εἷς θς καὶ πὴρ
πάντων· ὁ ἐπὶ πάντων.
καὶ διὰ πάντων. καὶ ἐν
πᾶσιν αὐτός· μὴ γὰρ σοὶ
μὲν ὁ μείζων. ἐκείνῳ
δὲ ὁ ἐλάττων ἐπεκλή-
θη; μὴ γὰρ σοὶ μὲν ἀπὸ
πίστεως. ἐκείνῳ δὲ ἀ-
πὸ ἔργων ἐκλήθη; μὴ
γὰρ σοὶ μὲν ἀφείθη διὰ
τοῦ καταβαπτίσματος. ἐ-
κείνῳ δὲ οὐδέν; εἷς θς
καὶ πὴρ πάντων· ὁ ἐπὶ
πάντων καὶ διὰ πάντων
καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν·

Ἐπὶ πάντων· τουτέστιν ὁ
κς· καὶ ἐπάνω πάντων
καὶ διὰ πάντων· τοῦ-
τέστι προνοῶν καὶ δι-
οικῶν· καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν·
τουτέστιν ὁ οἰκῶν. καίτοι
τοῦ υυ τοῦτο εἶναί φασιν.
ὥστε εἰ ἐλαττώσεως ἦν,
οὐκ ἂν περὶ τοῦ πρς ἐρ-
ρέθη. πῶς οὖν φησιν. πό-
θεν τὰ χαρίσματα δι-

άφορα· τοῦτο γὰρ ἀεὶ
αὐτοὺς καὶ κορινθίους.
καὶ ῥωμαίους ἑτέρους·
τοὺς μὲν εἰς ἀπόνοιαν.
τοὺς δὲ εἰς ἀθυμίαν καὶ
φθόνον ἐνέβαλεν· διὰ
τοῦτο πανταχοῦ τὸ τοῦ
σώματος ὑπόδειγμα
παραλαμβάνει· διὰ τοῦ-
το καὶ νῦν τοῦτο τέθει-
κεν. ἐπειδὴ ἔμελλεν
διαφόρων χαρισμάτων
μνημονεύειν· ἀκριβέσ-
τερον μὲν οὖν αὐτὸ ἐν
τῇ πρὸς κορινθίους ἐ-
πιστολῇ ἐξεργάζεται·
Ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ μάλιστα
τὸ νόσημα τοῦτο ἐτυράν-
νει· νῦν δὲ ἐνταῦθα μό-
νον ἠνίξατο. καὶ ὅρα
τί φησιν· Οὐκ εἶπεν
κατὰ τὴν ἑκάστου πίστιν·
ἵνα μὴ εἰς ἀθυμίαν ἐμ-
βάλῃ ἐκείνους. τοὺς με-
γάλων μὴ τυχόντας. ἀλλὰ
χάριτι. κατὰ τὸ μέτρον
τῆς δωρεᾶς τοῦ χυ·
τὸ πάντων κεφάλαιον
δέδειχε φησίν. κοινὰ
πάντων ἐστίν. τὸ βάπτισ-
μα. τὸ διὰ πίστεως σω-
θῆναι. τὸ τὸν θν ἔχειν
πρα· τὸ τοῦ αὐτοῦ πνς
ἀναπάντας μετέχειν· ἂν
δέ τι πλέον ὁ δεῖνα ἔχῃ
ἐν τῷ χαρίσματι. μὴ ἀλ-
γεῖ· ἐπεὶ καὶ ὁ πόνος
αὐτῷ πλείων ἐστίν· καὶ
ὁ τὰ πέντε τάλαντα λα-
βών. πέντε ἀπῃτεῖτο·

ὁ δὲ τὰ δύο, δύο μόνον προσήνεγκεν· καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἔσχεν ἐκείνου· διὰ τοῦτο ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας παραμυθεῖται τὸν ἀκούοντα· πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἁγίων φησίν. εἰς ἔργον διακονίας. εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χ(ριστο)ῦ· διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἔλεγεν· οὐαί μοι ἐὰν μὴ εὐαγγελίζομαι· οἷον· ἀποστολῆς ἔλαχεν χάρισμα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο αὐτῷ οὐαί. ἐπειδὴ ἔλαχεν· οὐδὲ τοῦ κινδύνου ἀπήλλακται· κατὰ τὸ μέτρον· τί ἐστιν κατὰ τὸ μέτρον. τοῦτ' ἐστιν. οὐ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀξίαν. ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἔλαβεν οὐδεὶς, ἃ ἔλαβεν· ἀλλ' ἅπαντες ἀπὸ τῆς δωρεᾶς ἐλάβομεν· διατί ὁ μὲν πλέον· ὁ δὲ ἔλαττον· οὐδὲν τοῦτο ποιεῖ φησίν· ἀλλ' ἀδιάφορον τὸ πρᾶγμά ἐστιν. ἕκαστος γὰρ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν συντελεῖ. καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο δείκνυσιν ὅτι οὐ κατὰ τῆς οἰκείας ἀξίας. ὁ μὲν πλέον· ὁ δὲ ἔλαττον ἔλαβεν· ἀλλὰ δι' ἑτέρους. ὥσπερ αὐτὸς ἐμέτρησεν· ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· τὰ δὲ μέλη ἔθετο ἓν ἕκαστον αὐτῶν. καθὼς αὐτὸς ἠ-

θέλησεν· καὶ οὐ λέγει τὸν λόγον· ἵνα μὴ καταβάλῃ τὰ φρονήματα τῶν ἀκουόντων· διὸ λέγει· ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν· καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις· τοῦτ' ἐστιν· τί μέγα φρονεῖς· τοῦ θεοῦ τὸ πᾶν γέγονεν· ὁ μὲν προφήτης φησίν ἐν τῷ ψαλμῷ· ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις· αὐτὸς δέ φησιν· ἔδωκεν δόματα ἀνθρώποις· ταὐτόν ἐστιν· ποῖον ταὐτόν· τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν· εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς· ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν. ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· ταῦτα ἀκούων· μὴ μετάβασιν νόμιζε· ὅπερ γὰρ ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ κατασκευάζει. τοῦτο καὶ ἐνταῦθα· καθάπερ ἐκεῖ περὶ ταπεινοφροσύνης παραινῶν παράγει τὸν χ(ριστό)ν· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα· ἐπεὶ δὴ εἰς τὰ κατώτερα μέρη κατέβη τῆς γῆς· ἃ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν. περί τινος οὗτος ὁ λόγος ὅπερ λέγει· ὑπήκοος γενόμενος μέχρι θανάτου·

ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνακύψαι. τὴν κατάβασιν αἰνίττεται· τὰ δὲ κατώτερα μέρη τῆς γῆς· τὸν θάνατον φησὶν ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων ὑπονοίας· καθάπερ καὶ ὁ Ἰακὼβ ἔλεγεν· κατάξετε τὸ γῆράς μου μετ' ὀδύνης εἰς ᾅδου· καὶ πάλιν ἐν τῷ ψαλμῷ· καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον· τουτέστιν τοῖς ἀποθανοῦσι· διὰ τί τοῦτο τὸ χωρίον ἐπεξεργάζεται ἐνταῦθα· ποίαν αἰχμαλωσίαν φησίν· τὴν τοῦ διαβόλου· αἰχμάλωτον τὸν τύραννον ἔλαβεν· τὸν διάβολον καὶ τὸν θάνατον· καὶ τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἁμαρτίαν· ὁρᾷς σκῦλα καὶ λάφυρα; τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν· εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη· τοῦτο πρὸς τοὺς Παύλου τοῦ Σαμοσατέως· ὁ καταβάς· αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν. ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· εἰς τὰ κατώτερα φησὶν μέρη κατέβη τῆς γῆς· μεθ' ὃ οὐκ ἔστιν ἕτερα· καὶ ἀνέβη ὑπεράνω πάντων· μεθ' ὃ οὐκ ἔστιν ἕτερον τι τῆς δεσποτείας αὐτοῦ τουτέστιν καὶ τῆς ἐνεργείας.

καὶ γὰρ καὶ πάλαι πάντα πεπλήρωτο· καὶ αὐτὸς ἔδωκεν· τοὺς μὲν ἀποστόλους· τοὺς δὲ προφήτας· τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς· τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους· πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων. εἰς ἔργον διακονίας. εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· ὅπερ λέγει ἀλλαχοῦ· διὸ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν. τοῦτο καὶ ἐνταῦθα λέγει· ὁ καταβάς. αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς· οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυσεν. τὸ εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς κατελθεῖν· οὐδὲ ἐνεπόδισεν παρὰ τὸ ἀνωτέρω γενέσθαι τῶν οὐρανῶν· ὥσπερ ὅσῳ ἄν τις ταπεινωθῇ. τοσούτῳ μᾶλλον ὑψοῦται· καθάπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὅσῳ ἄν τις τοῦτο εἰς τὸ κάτω κατενέγκῃ. τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸ πρὸς ὕψος ἀναγαγεῖ· καὶ ὅσῳ ἄν τις ἐκ διαλείμματος ἀκοντίσῃ τοσούτῳ ἐπιτυγχάνει· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ταπεινοφροσύνης· ἀλλ' ὅταν περὶ θεοῦ λέγῃ τὰς ἀναβάσεις· ἀνάγκη πρὸ τῶν κατάβασιν ἐννοεῖν· ὅταν δὲ περὶ ἀνθρώπου, οὐκέτι·

ἅπαν καὶ τὴν πρόνοιαν
αὐτοῦ δείκνυσιν καὶ
τὴν σοφίαν· ἅπαν. ὁ
τοσαῦτα ἐργασάμε-
νος καὶ τοσαῦτα ἰσχύ-
σας καὶ μέχρι τῶν κα-
τωτέρων μερῶν μὴ
παραιτησάμενος
κατελθεῖν δικαίως·
οὐχ ἁπλῶς τὰς δια-
νομὰς τῶν χαρισμά-
των ἐποίησεν· ἀλλα-
χοῦ δέ φησιν· ὅτι τὸ πνεῦμα
τοῦτο εἰργάσατο. οὐ
παραλέγων· ἐν ᾧ ἔθετο
ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐπισκόπους ποιμαί-
νειν τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ κυρίου. ἐνταῦθα φησὶν
ὅτι ἰησοῦς· ἀλλαχοῦ. ὅτι
ὁ θεός· καὶ αὐτὸς αὐτοὺς
ἔδωκεν τῇ ἐκκλησίᾳ·
τοὺς μὲν ἀποστόλους·
τοὺς δὲ προφήτας·
ἐν δὲ τῇ πρὸς κορίν-
θίους φησίν· ἐγὼ ἐ-
φύτευσα. ἀπολλὼς
ἐπότισεν. ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔ-
ξανεν· καὶ πάλιν· ὁ
φυτεύων δὲ καὶ ὁ πο-
τίζων ἕν εἰσιν. ἕκαστος
δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν
λήψεται. κατὰ τὸν ἴδι-
ον κόπον· οὕτω καὶ
ἐνταῦθα· τί γὰρ ἀνέλατ-
τον ἀπέφηνας τοὺς
τον ἐλαιῶ· πρὸ τῶν
ἀποστόλους. πάντα
γὰρ εἶχον οὗτοι· δεύτε-
ρον προφήτας. καὶ γὰρ

γάρ τι μέγα. οἱ ἀπόστολοι
μὲν οὐκ ἦσαν. προφῆ-
ται δὲ ὥσπερ ἄγαβος·
τρίτον εὐαγγελιστάς·
οἱ μὴ περιιόντες πάν-
ταχοῦ. ἀλλ' εὐαγγελιζό-
μενοι. ὥσπερ πρίσκιλλα καὶ
ἀκύλας· ποιμένας καὶ
διδασκάλους· τοὺς ὅ-
λον κλῆρον ἐμπεπιστευ-
μένους ἔθνος· τί οὖν
οἱ ποιμένες καὶ οἱ διδά-
σκαλοι ἐλάττους; καὶ πά-
νυ τῶν περιιόντων καὶ
εὐαγγελιζομένων. οἱ
καθήμενοι καὶ περὶ
ἕνα τόπον ἠσχολημέ-
νοι· οἷον. τιμόθεος·
τίτος· ἄλλως δὲ οὐκ ἦν δυ-
νατὸν ἐντεῦθεν ποιή-
σασθαι τὴν ὑποτα-
γὴν καὶ τὴν προτίμη-
σιν. ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἐπι-
στολῆς· αὐτὸς ἔδωκεν
φησίν. μὴ δέ μοι αἴτια τῶν ἐπισ·
ἢ εὐαγγελιστάς φησιν.
τοὺς τὸ εὐαγγέλιον γρά-
ψαντας· πρὸς καταρ-
τισμὸν τῶν ἁγίων. εἰς
ἔργον διακονίας. εἰς
οἰκοδομὴν τοῦ σώμα-
τος τοῦ χριστοῦ· ὅρα τὸ
ἀξίωμα; ἕκαστος οἰκο-
δομεῖ. ἕκαστος καταρ-
τίζει. ἕκαστος διακονεῖ.
μέχρις οὗ καταντήσω-
μεν φησὶν οἱ πάντες
εἰς τὴν ἑνότητα τῆς
πίστεως καὶ τῆς ἐπι-
γνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ·

εἰς ἄνδρα τέλειον καὶ
μέτρον ἡλικίας τοῦ πλη-
ρώματος τοῦ χ(ριστο)ῦ· ἡλι-
κίαν ἐνταῦθα φησὶν. τὴν
τελείαν ἐπίγνωσιν· καθ-
άπερ γὰρ ὁ ἀνὴρ ἕστη-
κεν ἑδραῖος· οἱ δὲ παῖ-
δες τὰς φρένας περι-
φέρονται. οὕτω καὶ ἐπὶ
τῶν πιστῶν· ἀλλὰ καὶ ἑνό-
τητα φησὶν τῆς πίστε-
ως· τουτέστιν. ἕως ἂν
ἀχθῶμεν πάντες. μί-
αν πίστιν ἔχοντες· τοῦ-
το γάρ ἐστιν ἑνότης πί-
στεως. ὅταν πάντες ἓν
ὦμεν· ὅταν πάντες ὁ-
μοίως τὸν σύνδεσμον
ἐπιγινώσκωμεν· μέ-
χρι τότε ἐργάζεσθαι
χρή· εἰ διὰ τοῦτο τὸ χά-
ρισμα ἔλαβες ἵνα ἄλλους
οἰκοδομήσῃς. ἵνα δὲ μὴ
σαυτὸν καταφρονῇς. ἕ-
τερον φθονῶν· ἐπεὶ καὶ
ἐν σοὶ ὁ θ(εὸ)ς καὶ ἔταξεν ὥστε
καταρτίζειν ἕτερον· καὶ
γὰρ καὶ ὁ ἀπόστολος πρὸς
τοῦτο ἦν· προφητεύ-
ων καὶ πάσχων· καὶ ὁ εὐ-
αγγελιστὴς εὐαγγελιζόμε-
νος· καὶ ὁ ποιμὴν καὶ ὁ
διδάσκαλος· πάντες
ἓν ἔργον ἦσαν ἀναδε-
δεγμένοι· μὴ γάρ μοι
τὴν διαφορὰν τῶν χα-
ρισμάτων ἴδῃς. ἀλλ' ὅ-
τι πάντες ἓν ἔργον εἶ-
χον· ὅταν γὰρ πάντες
ὁμοίως πιστεύωμεν.

τότε ἑνότης ἐστίν· ὅτι
γὰρ τοῦτο λέγει ἄνδρα
τέλειον. δῆλον· καὶ μὴν
ἀλλαχοῦ. νηπίους ἡμᾶς
φησιν. καὶ ὅταν τελειω-
θῶμεν· ἀλλὰ πρὸς ἕτερον
ὅρον· ἐκεῖ μὲν γὰρ πρὸς
τὴν μέλλουσαν γνῶσιν.
νηπίους ἐκάλεσεν· ὅτι
γὰρ ἐκ μέρους γινώσκο-
μεν. ἐπειδὴ γάρ ἐν, καὶ τὸ
δι' αἰνιγμάτων. καὶ ὅσα
τοιαῦτα· ἐνταῦθα δὲ
πρὸς ἕτερον ἀπεῖδεν. παρὰ
τὸ εὐμετάγωγον· ὥσπερ
καὶ ἀλλαχοῦ φησιν· τε-
λείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή·
ὁρᾷς καὶ ἄλλα τελείους
πῶς φησιν; ὅρα γὰρ
πῶς ἐκάλεσεν τελείους
ἐνταῦθα διὰ τῶν ἐπα-
γομένων· ἵνα μηκέτι
ὦμεν νήπιοι· αὐτό φη-
σιν τὸ μέτρον, τὸ ὀλίγον
ὅπερ ἐλάβομεν. ἵνα
κατέχωμεν μετ' ἀπάσης
σπουδῆς. μετὰ ἀρρε-
πῆτος καὶ κενῶς ὥσπερ
ἵνα μὴ κέῃ. τὸ μὴ κέῃ.
δεικνῦσιν πάλαι τοῦτο
πάσχοντας. καὶ τίθη-
σιν ἑαυτόν. καὶ ἐντάζα
δικηκόσι διορθοῦ-
ται· διὰ τοῦτό φησιν μέ-
χρι τοσοῦτοι γεγό-
νασιν. ἵνα ἡ οἰκοδο-
μὴ μὴ σαλεύηται· ἵνα
μὴ περιφέρηται· ἵνα
πεπηγότως ὦσιν οἱ μεθ-
εκάμεν γὰρ τοῦτό ἐστιν·

τὸ κλυδωνίζεσθαι· τὸ περιφέρεσθαι· τὸ σαλεύεσθαι· ἵνα μηκέτι ὦμεν, φησίν, νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας· ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων· ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης· καὶ περιφερόμενοί φησιν παντὶ ἀνέμῳ·

Ἐπεξήγησεν τὴν τροπήν· διὰ κινῶν τὰς διαιαζούσας ψυχάς· ἐν οἷς κινδυνεύουσιν· παντὶ ἀνέμῳ φησίν· ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων· ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης· κυβευταὶ λέγονται οἱ τοῖς πεσσοῖς κεχρημένοι· τοιοῦτοί εἰσιν οἱ πανοῦργοι· ἕτερα δ' ἂν ἀφ' ἑτέρους λάβωσιν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι μετατιθέασιν· καὶ μεταφέρουσιν ἅπαντα· ἐνταῦθα καὶ κοινοῦ κεῖται τό· ἀληθεύοντες δέ φησιν ἐν ἀγάπῃ· αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή ὁ Χριστός· ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα· ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ φησί· συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν· ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέλους· τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται· εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ·

Σφόδρα ἀσαφῶς ἑρμήνευσεν· τῷ πάντα ὁμοῦ θελῆσαι εἰπεῖν· ὃ δέ φησιν τοῦτό ἐστιν· καθάπερ τὸ σῶμα· τὸ πνεῦμα τὸ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καταβαῖνον· τὸ διὰ τῶν νεύρων· τὸ αἰσθητικόν· οὐχ ἁπλῶς δίδωσιν πᾶσιν ἀλλὰ κατὰ ἀναλογίαν ἑκάστου μέλους· τῷ μὲν δυναμένῳ πλέον δέξασθαι πλέον· τῷ δὲ ἐλάττω ἔλαττον· τοῦτο γάρ ἐστιν ῥίζα τὸ σῶμα. Οὕτως καὶ ὁ Χριστός· καθάπερ μελῶν τῶν ψυχῶν· ἐξ αὐτοῦ ἀνηρτημένων· κατὰ πρόνοιαν αὐτοῦ καὶ χορηγίαν τῶν χαρισμάτων· κατὰ ἀναλογίαν ἐν μέτρῳ ὡς ἑκάστου μέλους τὴν αὔξησιν ποιεῖται· τί δέ ἐστιν διὰ τῆς ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας· τουτέστιν, διὰ τῆς αἰσθήσεως· τὸ γὰρ πνεῦμα ἐκεῖνο τὸ ἐπιχορηγούμενον τοῖς μέλεσιν· ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἑκάστου μέλους ἁπτόμενον οὕτως ἐνεργεῖ· ὡς ἄν τις εἴποι τὸ σῶμα ἀντιλαμβανόμενον τῆς ἐπιχορηγίας κατὰ

ἁρμονίαν τῶν ἐν αὐτῷ
μελῶν. οὕτως ποιεῖ-
ται τὴν αὔξησιν· ἢ
ἑτέρως· τὰ μέλη κατὰ
τὴν ἁρμονίαν τοῦ οἰ-
κείου μέτρου δεχόμε-
να τὴν ἐπιχορηγίαν
οὕτως αὔξεται· ἢ καὶ ἑ-
τέρως· τὸ πνεῦμα ἄνω-
θεν ἐπιρρεόμενον ἀ-
φθόνως. καὶ πάντων
ἁπτόμενον τῶν μελῶν.
καὶ χορηγούμενον ὡς
ἕκαστον δύναται δέ-
ξασθαι. οὕτως αὔξεται·
τινὸς δὲ ἐν ἑκάστῳ προ-
σθήκη ἐν ἀγάπῃ. οὐ
γὰρ ἐμὶ κατευθῇ μὲν ἕκα-
στον τὸ πνεῦμα· καθάπερ
γὰρ εἰ τύχοι χεὶρ ἀποσπα-
σθεῖσα τοῦ σώματος·
τὸ πνεῦμα τὸ ἀπὸ τοῦ ἐγ-
κεφάλου τὴν συνέχει-
αν ἐπιζητοῦν. καὶ μὴ
εὑρὸν, οὐκ ἐξάλλεται
τοῦ σώματος. καὶ δι-
ατρῆσαν πρὸς τὴν
χεῖρα ἐξέρχεται. ἀλλ' ἂν
μὴ εὕρῃ κείμενον οὐ
χαλᾶται. οὕτω καὶ ἐν-
ταῦθα· ἐὰν μὴ ὦμεν
τῇ ἀγάπῃ συνδεδεμένοι·
ταῦτα δὴ πάντα. πρὸς
τὴν ὁμοφροσύνην αὐ-
τῶν ἀρκεῖται· τί γὰρ φη-
σιν ἀπολεομ λαμκαμα
ὁδάμαι· τὸ αὐτὸ πνεῦμα
ἐγκαλεῖν ἀπὸ τῆς αὐτῆς
κεφαλῆς ἐπιπεμπό-
μενον· ὁμοίως ἐνερ-

γοῦν· ὁμοίως ἁπτόμε-
νον· συναρμολογούμε-
νον καὶ συμβιβαζόμε-
νον· τουτέστι πολλῆς
ἀπολαῦον τῆς ἐπιμε-
λείας. οὐ γὰρ ἁπλῶς
ἀλλὰ σφόδρα τεχνι-
κῶς. δεῖ κεῖσθαι τὸ σῶ-
μα. ὥστε ἂν τὸν τόπον
ἐκβῇ. οὐκ ἐπίκειται·
ὥστε οὐ χρὴ ἡνῶσθαι τῷ
σώματι δεῖ. ἀλλὰ καὶ τὸν
οἰκεῖον τόπον ἐπέχ(ειν)
ὡς ἄν, ὑπερβῇς οὐχ ἥ-
νωσαι. οὐδὲ δέχῃ τὸ
πνεῦμα· ἢ οὐχ ὁρᾷς ἐν
τῶν ὀστῶν μεταθέσε-
σι κατὰ ἄτιμα περί-
ασιν συμβαινούσαις
ὅταν τὸν οἰκεῖον τόπον
ὑπερβὰν τὸν ἑτέρου
κατέχῃ· πῶς τῷ παν-
τὶ σώματι λυμαίνεται
καὶ θάνατον πολλάκις
εἰργάσατο. ἔστιν δὲ ὅ-
που καὶ ἀναξίου εὑρε-
θῆ λοιπὸν τοῦ κατέ-
χεσθαι· πολλοὶ γὰρ πολ-
λάκις αὐτὸ ἐκκόψαντες
διαλείπομεν τὸν τόπον
ἐάσαν· πανταχοῦ γὰρ
ἡ πλέον ἐξίαν καιρόν·
Καὶ ἐπὶ τῷ σώματι χρῶν·
ὅταν τὴν οἰκείαν ἀ-
φέντα συμμετρίαν
πλεονάσῃ. τὸ πᾶν λυ-
μαίνεται· τουτέστιν,
συναρμολογούμενον
καὶ συμβιβαζόμενον.
ὥστε ἕκαστον ἐπὶ τῆς

οἱ κάθας μὲν ἀν χώρας·
καὶ μὴ τῆς ἑτέρας καὶ
μηδὲν αὐτῷ προσή-
κουσης ἐστὶ καὶ ἀνά-
ἐμμολῆς ὅσον ἐστὶν·
σὺ ταμιεύεις οὕτω θεός·
ἑκάμος ἄνωθεν ἐστὶ
χορηγία· καθάπερ
γὰρ ἐστὶ τοῦ σώματος
ἐστὶν ὄργανα αὐτοῖ αὐτὰ
δεκτικά· οὕτως ἐστὶν
καὶ ἐστὶ τοῦ πνς· τῆς
ῥίζης ἄνωθεν οὔσης
πάσης· οἷον· καρδία
τοῦ πνς· τὸ ἧπαρ·
τοῦ αἵματος· ὁ σπλήν·
τῆς χολῆς· καὶ ἄλλα
ἄλλου· πάντα δὲ ταῦτα·
ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου
τὴν αἰτίαν ἔχει· οὕτω
καὶ ὁ θς ἐποίησεν· τὸν
ἀνον σφόδρα τιμῶν·
καὶ οὐ κωλυόμενος·
αὐτοῦ ἀπέχειν· τὴν
μὲν οἰκείαν αὐτὸς
ἀναρτησάμενος· συν-
εργοὺς δὲ ἑαυτῷ κα-
τασκευάσας· καὶ τὸν μὲν
ἔθηκεν ἀσουτο· τὸν δὲ
ἀσεκάμο· οἷον· ἀπό-
στολος· ἄγγελον τοῦ σώ-
ματος ἐστὶν τὸ καιριώ-
τερον· δεχόμενος
παρ᾽ αὐτοῦ τὰ πάντα·
ὥσπερ διὰ φλε-
βῶν καὶ ἀρτηριῶν,
τοῦ λόγου λέγω· ἅπαν-
τας διατρέχειν ποιεῖ
τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον·
Ὁ προφήτης προλέγα

τὰ μέρη ὄντα· καὶ αὐτὸς
τὰ αὐτὰ κατασκευάζει·
σωτῆρι θεῷ τὰ μέλη αὐτὸς
αὐτοῖς ζωὴν χορηγεῖ
πρὸς καταρτισμὸν τῶν
ἁγίων· ἀπὸ ἔργον διακο-
νίας· ἡ ἀγάπη ἀνοικο-
δομεῖ· καὶ τὸ συγκολλᾶ-
σθαι ἀλλήλοις καὶ συμ-
θ πεπήγνυσθαι· καὶ ἁρμό-
Η· ζεσθαι τοῦτο ποιεῖ·
Εἰ τοίνυν κωλυόμεθα
τοῦ πνς ἀπολαύειν
τοῦ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.
ἀλλήλων ἐχώμεθα· δύο
γάρ εἰσιν διαιρέσεις ἀπὸ
τοῦ σώματος τοῦ ἐκ-
κλησιαστικοῦ· μία μέν·
ὅταν ψύξωμεν τὴν ἀ-
γάπην· δευτέρα δέ·
ὅταν ἀνάξια τοῦ εἶ-
ναι ἐστηκαμεν τὸ σῶμα
τολμήσωμεν ἑκάτε-
ρος χωρίζομεν ἑαυτοὺς
τοῦ πληρώματος· ἀ-
δὲ καὶ ἄλλους ἀνοικο-
κοδομεῖν τεταγμένοι·
οἱ πρότεροι σχίζοντες.
τί οὐκ ἂν πάθοιεν· οὐ-
δὲν οὕτως ἐκκλησίαν
δυνήσεται διαιρεῖν· ὡς
φιλαρχία· οὐδὲν οὕτως
παροξύνει τὸν θν· ὡς
τὸ ἐκκλησίαν διαιρε-
θῆναι· κἂν μυρία ὦμεν
ἐργασάμενοι καλά·
τῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ δι-
ατεμνόντων· οὐκ ἔλατ-
τον δώσομεν δίκην·
οἱ τὸ πλήρωμα κατατ

θ Η ια
ΚΑΤΑ ΣΧΙΣΜΑΤΙ-
ΚΩΝ ΑΠΟΣΧΙΖΟΝ-
ΤΩΝ ΕΑΥΤΟΥΣ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ
ΤΗ ΑΥΤΗ ΠΙΣΤΕΙ
ΔΙΑ ΤΟ ΑΝΟ-
ΜΑ ΚΑΙ Α-
ΚΑΝΟΝΙΣ-
ΤΑ ΠΟΙ-
ΕΙΝ

τέμνοντας τὸ ἐκκλησι-
αστικόν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ
ἐστὶ κέρδος τῆς οἰκουμέ-
νης ἐγένετο· ἃ καὶ μικρὰ ἀ-
πὸ διανοίας τοιαύτης·
τοῦτο δέ, οὐδὲν οὐδα-
μοῦ τὸ χρήσιμον ἔχει
ἀλλὰ πολλὴν κακίαν·
Ταῦτα μοι οὐχὶ πρὸς τοὺς
ἄρχοντας εἴρηται μόνον·
ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀρ-
χομένους· ἀνὴρ δέ τις
ἅγιος εἶπέ τι δοκοῦν εἶ-
ναι τολμηρόν. πλὴν
ἀλλ᾽ ὅμως ἐφθέγξατο·
τί δὲ τοῦτό ἐστιν; οὐδὲ
μαρτυρίου αἷμα ταύτην
ἔφησεν δύνασθαι τὴν
ἁμαρτίαν ἐξαλεῖψαι·
Εἰπὲ γάρ μοι· τίνος ἕνε-
κεν μαρτυρεῖς· οὐ διὰ
τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ;
πῶς τὴν ἐκκλησίαν
πορθεῖς ὑπὲρ ἧς τὴν
ψυχὴν προήκατο ὁ Χριστός·
ἄκουε τοῦ Παύλου λέ-
γοντος· ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄ-
ξιος καλεῖσθαι ἀπόστο-
λος· ὅτι ἐδίωξα τὴν
ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. καὶ
ἐπόρθουν αὐτήν·
Οὐκ ἔστιν αὕτη ἐλάττων ζη-
μία τῆς παρὰ τῶν ἐ-
χθρῶν· ἀλλὰ πολλῷ μεί-
ζων· ἐκείνη μὲν γὰρ
καὶ λαμπροτέραν αὐ-
τὴν ἐργάζεται· αὕτη
δὲ αὐτὴν καὶ παρὰ τοῖς
ἐχθροῖς καταισχύνει·
ὅταν ὑπὸ τῶν ἰδίων τέ-
κνων πολεμῆται·
μέγα γὰρ δεῖγμα ἀπάτης
εἶναι δοκεῖ παρ᾽ αὐτοῖς.
τὸ τοὺς γεννηθέντας
ἐν αὐτῇ καὶ τραφέντας.
καὶ τὰ ἀπόρρητα αὐ-
τῆς μεμαθηκότας
ἀκριβῶς· τούτους με-
ταβαλομένους· ἐξαί-
φνης τὰ τῶν ἐχθρῶν
αὐτὴν διατίθεσθαι·
Ταῦτά μοι πρὸς τοὺς ἀδι-
αφόρως διδόντας ἑ-
αυτοὺς τοῖς σχίζου-
σι τὴν ἐκκλησίαν· εἰ μὲν
γὰρ καὶ δόγματα ἔχου-
σιν ἐναντία, καὶ διὰ τοῦ-
το οὐ προσήκει ἐκεί-
νοις ἀναμίγνυσθαι· εἰ
δὲ τὰ αὐτὰ φρονοῦσι,
πολλῷ μᾶλλον· τί δή-
ποτε· ὅτι φιλαρχίας
ἐστὶ νόσος· οὐκ ἴστε
τί πεπόνθασιν οἱ πε-
ρὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν, καὶ
Ἀβειρών; ἆρα αὐτοὶ μό-
νοι· οὐχὶ δὲ καὶ οἱ μετ᾽ αὐ-
τῶν; τί λέγεις καὶ αὕτη
πίστις ἐστίν; ὀρθόδοξοί
εἰσιν κἀκεῖνοι; τίνος
οὖν ἕνεκεν, οὐκ εἰσὶ μεθ᾽
ἡμῶν· εἷς Κύριος· μία πί-
στις· ἓν βάπτισμα· εἰ
τὰ ἐκείνων καλῶς γίνε-
ται· τὰ ἡμέτερα κακῶς·
νήπιοί φησιν κλυδωνι-
ζόμενοι καὶ περιφε-
ρόμενοι παντὶ ἀνέμῳ·
ἀρκεῖ τοῦτο κἂν ἦσθε
εἰπέ μοι. τὸ λέγειν ὅτι

ὀρθόδοξοί εἰσιν· τὰ
δὲ τῆς χειροτονίας
οἴχεται καὶ ἀπόλωλεν;
Η καὶ τί τὸ ὄφελος τῶν
τῆς οὐ κεκρινομένης·
ὥσπερ γὰρ ὑπὲρ τῆς
πίστεως· οὕτως καὶ ὑ
πὲρ ταύτης μάχεσθαι
χρή· εἰ γὰρ ἅπασιν ἐξέ
σται πληροῦν τὰς χεῖ
ρας αὐτοῦ κατὰ τοὺς
παλαιοὺς· καὶ ἱερέας
γίνεσθαι· παρίτωσαν
πάντες· εἰκῆ τὸ θυσι
αστήριον ᾠκοδόμη
ται τοῦτο· εἰκῆ τὸ πλή
ρωμα τῆς ἐκκλησίας·
εἰκῆ τῶν ἱερέων ὁ ἀ
ριθμός· ἀνέλωμεν αὐ
τὰ καὶ διαφθείρωμεν·
μὴ γένοιτο φησίν· ὑ
μεῖς αὐτὰ ποιεῖτε· καὶ
φατὲ μὴ γένοιτο;
πῶς λέγεις μὴ γένοιτο.
γινομένων αὐτῶν·
ἐγὼ μὲν καὶ μαρτύρο
μαι· οὐ τὸ ἐμαυτοῦ σκο
πῶν· ἀλλὰ τὴν ὑμετέ
ραν σωτηρίαν· εἰ δέ τις
ἀδιαφοροίη· αὐτὸς
ἂν εἰδείη· εἰ δοκεῖ μὴ τού
των οὐ μέγα· ἀλλ' ἡμῖν
μέγα· ἐγὼ ἐφύτευσα
φησίν· Ἀπολλὼς ἐπό
τισεν· ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν·
πῶς οἴσομεν τὸν παρὰ
τῶν Ἑλλήνων γέλωτα·
εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν αἱρέ
σεων ἐγκαλοῦσιν ἡμῖν.
ὑπὲρ τούτων τί ἐροῦσι·

ἀλλὰ τὰ αὐτὰ δόγματα·
ἀλλὰ τὰ αὐτὰ μυστήρια·
τί μὲν οὖν ἐκεῖ ἕτερος ἄρ
χων· ἑτέρα ἐκκλησία
ἐστὶ πολλά· ὁρᾶτε φη
σὶν ὅτι πάντα κενοδο
ξίας ἐπεπλήρωται τὰ
χριστιανῶν· καὶ φιλαρ
χίας παρ' αὐτοῖς καὶ ἀ
πάτης; γύμνωσον αὐ
τοὺς τοῦ πλήθους φη
σὶν καὶ οὐδέν εἰσιν· τὴν
μόνον εἶναι τὸν τοῦ ὄ
χλου τὴν διαφθοράν·
Βούλεσθε εἴπω· ἃ περὶ
τῆς πόλεως λέγουσι
τῆς ἡμετέρας· πῶς
ἡμᾶς εἰς εὐκολίαν δι
αβάλλουσιν; ἐξεῖναι φη
σὶν παντὶ τῷ βουλομέ
νῳ εὑρεῖν τοὺς παθο
μένους. καὶ οὐκ ἄν πο
τε ἀπορήσειεν τούτων·
ὦ τοῦ γέλωτος· ταῦτα
πόσης αἰσχύνης· ἀλλὰ
καὶ ὁ ἕτερος γέλως. ἡ ἑ
τέρα αἰσχύνη· ἀντὶ μὲν
ἀξίων παρ' ἡμῖν ἐστὶ
τοῖς αἰσχίστοις· μέλλου
σιν ἔσεσθαι τιμίου τυγχάνειν ἄν
τι μόνος· πολὺς ὁ τρόμος.
πολὺς ὁ φόβος πανταχό
θεν· μὴ ἀπὸ ἐκδίκησιν
φησίν· μὴ μεθισταμένων
ἀπὸ ἐκκλησίας μέν·
γὰρ μυριάκις ὁ τοιοῦτος
καὶ ἔσω μεθιστάμενον· οὐχὶ
τῶν ἡμαρτηκότων μό
νον· ἀλλ' ὅστις ἂν ἁμαρτή
σας ὤν, τυγχάνοι καὶ

κούεται μεταπείθεσθαι·
μεταπείθεσθαι. ἀλγῶ μὲν
γὰρ καὶ κόπτομαι, καὶ
ὀδύρομαι καὶ διασπαρ-
ράττομαι τὰ σπλάγχνα, ὡς
οἱ κατατομούμενοι ἀποσπα-
ρούμενος· πλὴν. ἀλ-
λ' οὐχ οὕτως ἀλγῶ. ὡς
ἂν ἀγανακτεῖσθαι τι διὰ
τὸν φόνον τοῦτον. τῶν
μὲν προσηκόντων τοιαῦτα·
Οὐ κωλύομεν ὑμᾶς μὴ τῆς
τοιαύτης ἀγανακτεῖν·
οὐδὲ δέδοικα τί καὶ πάν-
τα ἐπιτάττομεν· ἀλλ'
ἡ διδασκαλία καὶ λόγου
προεχαρίσθημεν. οὐ
κατ' ἀρχὴν οὐδὲ ἀπαι-
τεῖν ἐπιτάσσειν· συμβουλῶν
τάξιν ἐπέχομεν· παρ-
αινούντων· Ὅσον
κουφότερον λέγεται παρὰ
ρεαυτοῦ. οὐκ ἀγανακτοῦ-
τον ἀκροατήν. ἀλλ' αὐ-
τὸν ἀφίησιν τῆς τῶν
λεγομένων αἱρέσεως
κύριον. ἐν τούτοις εἶναι
ὑπεύθυνος μόνον. ἂν
τὰ παρ' ἑαυτὸν μὴ ἀπ-
ποιῇ· διὰ τοῦτο καὶ μετὰ
ταῦτα φαμέν· ταῦτα
λέγομεν. ἵνα ὑμεῖς μὴ
ἐξῆ καὶ εἰπεῖν ὅτι
κἂν μὲν ἀπελέγομεν. οὐδ' ἀπ-
έκρυψαν ἀγαπῶν. οὐδὲ ἀπεδι-
δάξατο. κινηθήσομεν.
οὐδὲ ἡγούμεθα τὸ ἁ-
μάρτημα ἀρκεῖν· διὰ
τοῦτο λέγω καὶ διαμαρ-
τύρομαι. ὅτι τοῦ ἀπ-
ἀνῃρεῖν ἐκέλευσαν. τὸν τὴν
ἐκκλησίαν σχίσαι. οὐκ ἐ-
λαττοῦμεν ἡμῖν καιρόν· ἀ-
λλ' ἔμοι. ἀπὸ τῆς ὑποκαθη-
μένης ἐπιτυχόντων. ἕτερον
μὲν μὴ προσέσθαι τοῦ. μὴ
δὲ διὰ ἑαυτὸν κατακρί-
νεσθαι. αὐτοῦ δὲ ἐκείνου
τὴν ἀλογοῦσαν λαλοῦμεν.
καὶ κατασχὼν ἀπὸ τῆς
προσόψεως κατηγορηθεὶς
ἀπασαν καὶ διερρήγνυ-
ται ἀπόκρισιν πραγμάτων·
ρα κατηγορῶν τὸν ἕτε-
ρον προστιθέμενον ἐκεῖ-
σε; τί δὲ ἀντὶ τούτου.
αὐτὸν τὸν κατελθόντα
ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ κατα-
σχὼν ἀποφαίνει. κατα-
μένος διασῴζειν αὐτὸ
τοσοῦτον· ποίαν ἂν δί-
κην δοίη. τὴν ἀξίαν
ἐδέξατο· ἀλλὰ δὲ ἀσφαλ-
λέσθαι τὸν ὁμόδουλον τοῦ-
το ἐργασάμενος, πά-
σης ἂν μᾶλλον δίκης
ἄξιος. ἐργάσατο. ὁ τὸν Χριστὸν σφά-
ξας καὶ διασῴζειν κα-
ταπειθόμενος. ποίας γέεν-
νης οὐκ ἔσται ἄξιος·
Ἆρα ταύτης τῆς ἀπαλ-
λαγῆς μένης; οὐκ ἐγὼ γε
οἶμαι. ἀλλ' ἑτέρας πολ-
λαπλασίονος. ἀλλὰ πάν-
τες ὅσοι παρ' αὐτό. ὥσπερ
τὸ πολὺ γυναικῶν τοῦ-
το τὸ ἐγκατέγραψαν ταῖς
ἀκουούσαις διηγήσασθαι,
ὅθεν τοῦτο τὸ ὑπόδη-
γμα. φονεύσαντε·

ἐπὶ τῷ μὴ ὑβρισθέντας μὲν
ἀμύνασθαι τοῦτο νο-
μίζουσιν· ἐπειδὴ δέδοικας
ὅτι ταῦτα μάτην ἐκεῖνοι ποι-
οῦσιν· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀ-
μύνασθαι κωλύω· ἐγὼ
σοι δίδωμι τρόπον·
καθ' ὃν χωρὶς τῆς σῆς
κραυγῆς ἀμύνασθαι·
μᾶλλον δὲ οὐκ ἔστιν χω-
ρὶς κραυγῆς ἀμύνασθαι.
πλήν, ἀλλὰ μετ' ἐλάτ-
τονος κραυγῆς· ῥα-
πίσον· ἔμπτυσον· ἐντυ-
χοῦσα δημοσίᾳ· καὶ
πληγὰς ἐντείνασα· φρίτ-
τεις ταῦτα ἀκούουσα·
ἂν ἐμὲ δὲ καταρραπίσῃς
φρίττεις, τὸν δεσπό-
την σου παροργίσασα·
καὶ οὐ φρίττεις· τί
μέλλει τὰ δεσπότῃ καὶ δι-
αζαίνεσθαι καὶ οὐ τρέμεις·
οἶκός σοι ἐστὶν ἐκκλησία
πατρικός· ἓν σῶμα καὶ
ἓν πνεῦμα· ἀλλὰ κωλύω σε
ἀμύνασθαι· μέχρις ἐ-
μοῦ ἀκούσθω· τί ἀντὶ ἐμοῦ
τὸν Χ(ριστὸ)ν ἀμύνῃ· μᾶλλον
δὲ τί κατὰ τὸ μέλλον
καλύπτεις· οὐδαμοῦ
μὲν οὖν τὸ ἀμύνασθαι
καλόν· τὸ δὲ ἑτέρου ἀ-
δικοῦντος ἕτερον ὑ-
βρίζειν· πολλῷ χαλε-
πώτερον· παρ' ἡμῶν
κεκλῆσθαι. τί τοίνυν
[illegible]
τοῦτο μανίας ἐσχάτης·
Οὐκ ἄρα μενοῦμεν ὅμως

ὁ μὲν ἄλλος μὲ γὰρ φησί·
οὐδὲ ἄτιμος· ἀλλ' ὡς
ἔχω καὶ ὡς δίκαια μοι·
ἐκείνας οὖν τὰς ἡμῶν μὲν
κωμῳδουμένων πρὸς ἡ-
μᾶς· καὶ διὰ ταύτην
τὴν γυναῖκα κατηγοροῦν-
τας ἑαυτοῖς καὶ ἀλλαχοῦ ὑπο-
ρευομένων· ἐκκομιζο-
μένων πληγὰς ἐντείναμεν
κἂν μὴ γὰρ ἄλλως ὁ τὴν αὐτήν·
ἢ καὶ γυμνοὺς ἀποδύ-
σαντας αἰκίζεσθαι μα-
στίξιν· ἀλλ' ἐπιδικαίως ἀ-
τε ἀδίκως ἐγκαλοίη.
καὶ γὰρ ἡμᾶς ἀφιέναι
τὴν ὀργήν· κἂν τὰ αὐτὰ
τολμῶν· ἃ μὴ ὧν τολμῶσιν·
ἀλλὰ τοῦτο γέγονεν, οὐδὲν
ἂν ἡμῶν· οὐδαμῶς ὁμοίων
καὶ οὐδ' ἐμὸς ἀξιολό-
γου· τοιαῦτα πάσχων·
ἄλλος δὲ ἄν, καὶ παρ' ἑ-
κάστου ὁ ἠδικημένος
καὶ ὑβρισμένος ἐγὼ
τὸν θ(εὸ)ν· καὶ ἀφῆκεν ὑ-
μῖν τὰ ἁμαρτήματα·
οὐκ ἔπαθεν δὴ παρρησίαν
ἔχω τοσαύτην· ἀλλ' ἐ-
πειδὴ ὁ ἠδικημένος·
ὅταν ὑπὲρ τοῦ ἠδική-
κότος παρακαλῇ·
πολλὴν κέκτηται τὴν
παρρησίαν· ἂν γὰρ ἄν-
θρωπος ἁμαρτή-
σῃ· προσεύξονται
ὑπὲρ αὐτοῦ· ἃ δὲ μηκέτι
δι' ὑμᾶς ἀκούειν ἐγὼ· ἑτέροις
ἁγίοις ἂν ἐξήτησα καὶ
παρεκάλεσα· ἵνα τοῦτο ἂν

ἐργάσαιντο· νῦν δὲ τί-
μαι καὶ παραιτοῦμεν.
τοῦ θεοῦ παρ' ἡμῶν ὑ-
βριζομένου· ὁρῶ δὲ
+ νῦν μανίαν· τῶν γὰρ ἐσ-
τὴν ἐκκλησίαν ταύτα
πληρούντων· οἱ μὲν οὐ-
δέποτε προΐασιν· ἢ
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἅπαξ· καὶ
τότε ὡς ἔτυχεν·
οἱ δὲ συνεχέστερον μέν.
καὶ αὐτοὶ δὲ ὡς ἔτυχε καὶ ἁ-
πλῶς διαλεγόμενοι καὶ
ἀργεύοντες ὑπὲρ
τοῦ μηδενός· οἱ δὲ δῆ-
θεν σπουδάζειν δοκοῦν-
τες· οὗτοι δέ εἰσιν οἱ τὴν
συμφορὰν ταύτην ἐρ-
γαζόμενοι· εἰ τούτων
ἕνεκεν σπουδάζετε.
κρεῖττον καὶ ὑμᾶς με-
τὰ τῶν ἀμελούντων τε-
τάχθαι· μᾶλλον δὲ τὸ
κρεῖττον ἦν, μηδὲ ἐκεί-
νους εἶναι ἀμελεῖς· μή-
τε τοιούτους ὑμᾶς·
Οὐχ ὑμᾶς λέγω τοὺς πα-
ρόντας· ἀλλ' ἐκείνους
τοὺς ἀποπηδῶντας·
μοιχεία τὸ πρᾶγμά ἐστι·
εἰ δὲ οὐδὲ ἔχει περὶ ἐκεί-
νων ταῦτα ἀκοῦσαι.
οὐκοῦν οὐδὲ περὶ κεί-
νων· τῶν γὰρ δύο τὸ
ἕτερον παρανόμως
γεγενῆσθαι δεῖ· εἰ μὲν
οὖν περὶ ἡμῶν ταῦτα
ὑποπτεύετε· ἕτοιμοι
παραχωρῆσαι τῆς
ἀρχῆς· ὅπως περ ἄν
κοὐλέσθε· μόνον ἐκκλη-
σίας ἐπαιμίου· εἰ δὲ ἡμᾶς
ἐννόμως γεγενήμεθα·
πείσατε καταπαύεσθαι
τοὺς παρανόμως ἐ-
πὶ τὸν θρόνον ἀναβε-
βηκότας· ταῦτα δὲ
πάντων οὐχ ὡς ἐπὶ πάντων·
ἀλλ' ὑμᾶς ἀσφαλιζόμε-
νος καὶ φρουρῶν· ἐπεὶ
δὴ ἕκαστος ἐκκλησίαν ἔχει
καὶ τῶν αὐτῶν πεπρα-
γμένων δεῖσθαι τὰς εὐ-
θύνας· παρακαλῶ δὲ
τὸ πᾶν ἐφ' ἡμᾶς ῥίπτον-
τες. νομίζειν ἀνευθύ-
νους εἶναι ὑμᾶς αὐτούς.
ἵνα μὴ καὶ ταύτην ἀπαιτῶ-
τε ἑαυτοὺς κόλασιν·
λόγον μὲν γὰρ δώσομεν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
ἀλλ' ὅταν παρ' ἡμῶν ἐλλεί-
πηται· ὅταν μὴ παρα-
καλῶμεν· ὅταν μὴ νου-
θετῶμεν· ὅταν μὴ δι-
αμαρτυρώμεθα· μετὰ
δὲ ταῦτα· διό τε καὶ ἐμοὶ
εἰπεῖν· καθαρὸς ἐγὼ
ἀπὸ τοῦ αἵματος πάν-
των. καὶ ὅτι τὴν ψυχήν
μου ῥύσεται ὁ θεός· εἰ πάν-
τα ὁ κοὐλέσθε. καὶ αἰτί-
αν δὴ καὶ ἂν δίκην ἀπαι-
τε καὶ ἀπολογήσομαι·
ἀλλ' οὐ κερᾶτε· παρα-
καλῶ καὶ ὑμᾶς ἤδη ἐν-
στῆναι γενναίως καὶ
τοὺς μετατεθέντας
ἐπανάγειν· ἵνα ὁμοθυ-
μαδὸν ἀναπέμπωμεν

εὐχαριστίαν τῷ θ(ε)ῷ· ὅτι
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν :—

\+ ΤΟΥΤΟ ΟΥΝ ΛΕΓΩ ΚΑΙ
ΜΑΡΤΥΡΟΜΑΙ ΕΝ Κ(ΥΡΙ)Ω.
ΜΗΚΕΤΙ ΥΜΑΣ ΠΕΡΙ-
ΠΑΤΕΙΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ
ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΕΘΝΗ ΠΕΡΙ-
ΠΑΤΕΙ ΕΝ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΙ
ΤΟΥ ΝΟΟΣ ΑΥΤΩΝ. ΕΣΚΟ-
ΤΙΣΜΕΝΟΙ ΤΗ ΔΙΑΝΟΙΑ :·

Τὸν διδάσκαλον. οὐ μό-
νον συμβουλεύοντα
καὶ διδάσκοντα. δεῖ
κατασκευάζειν καὶ ὀρ-
θοῦν, τὰς τῶν μαθη-
τῶν ψυχάς. ἀλλὰ καὶ φο-
βοῦντα. καὶ τῷ θ(ε)ῷ πα-
ραδιδόντα· ἐπειδὴ
γὰρ τὰ παρ' αὐτῶν ἀν-
θρώπων λεγόμενα·
ὡς παρὰ ὁμοδούλων
οὐχὶ καὶ μάλα καθάπτεσθαι
ψυχῆς, ἂν ἀλλὰ καὶ τὸν
κ(ύριο)ν παραδιδόμεν οἱ-
ον· τοῦτο οὖν καὶ ὁ
παῦλος ποιεῖ. περὶ
ταπεινοφροσύνης
καὶ ἐν ὅσῳ διαλε-
χθείς. καὶ τοῦ μὴ δεῖν
ἕτερον. κατεξανίστα-
σθαι τοῦ ἑτέρου· ἀκου-
σον τί φησιν· τοῦτο οὖν
λέγω καὶ μαρτύρομαι
ἐν κ(υρί)ῳ. μηκέτι ὑμᾶς περι-
πατεῖν. καθὼς καὶ τὰ
λοιπὰ ἔθνη. περιπατεῖ·
οὐκ εἶπεν μηκέτι ὑμᾶς

περιπατεῖν καθὼς
περιπατεῖτε· τότε γὰρ ἦ-
κουε. πρὸς γὰρ ὁ λόγος
ἦν. ἀλλ' αὐτὸ αὐτὸ μὲν
δηλῶσαι. ἀπὸ δὲ ἑτέ-
ρων τὸ παράδειγμα
λαβεῖν· Καὶ πρὸς θεσ-
σαλονικέας δὲ γράφων.
τοῦτο ποιεῖ λέγων· μὴ
ἐν πάθει ἐπιθυμίας κα-
θὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη·
διέστηκεν γάρ φησιν τοῖς
δόγμασιν αὐτῶν. ἀλλὰ
τὸ ὅλον γέγονεν τοῦ θ(εο)ῦ.
ἐγὼ δὲ ζητῶ τί παρ' ὑ-
μῶν. τὸν υἱὸν καὶ τὸν
πατέρα τὸν κατὰ
τὸν υἱόν. τοῦτο ὑμέτε-
ρον ἐστίν· μαρτυρα δὲ
τὸν κ(ύριο)ν καλῶ τῶν ἀρημένων
ἐμοί. ὅτι οὐ χυδαῖα λα-
μένω. ἀλλὰ τὸν τρόπον δὲ
περιπατεῖν. ἐν μαται-
ότητι φησὶν τοῦ νοὸς
αὐτῶν· τί ἐστιν, νοῦ μα-
ταιότης. τὸ περὶ τὰ
μάταια ἀσχολεῖσθαι·
τίνα δὲ ἐστὶν μάταια
ἀλλ' ἢ τὰ παρόντα ἅπαν-
τα· περὶ ὧν φησὶν ὁ
ἐκκλησιαστής· μαται-
ότης ματαιοτήτων
τὰ πάντα ματαιότης·
ἀλλ' ἐρεῖ τις· εἰ μάταια καὶ
ματαιότης· τίνος ἕ-
νεκεν γέγονεν· εἰ τοῦ
θ(εο)ῦ ἔργα. πῶς μάταια·
καὶ πολὺς περὶ τού-
των ὁ λόγος· ἀλλ' ἀκούε-
σθαι ἀγαπητοί· οὐ τὰ τοῦ θ(εο)ῦ

ἔργα γὰρ τὰ τοῦ θεοῦ μάταια
μὴ γένοιτο· Οὐκ οὐρανὸς
μάταιος· οὐδὲ γῆ μα-
ταία μὴ γένοιτο· οὐ-
χ ἥλιος· οὐδὲ σελήνη·
οὐδὲ ἄστρα· οὐδὲ τὸ σῶ-
μα τὸ ἡμέτερον· πάν-
τα γὰρ ταῦτα καλὰ λί-
αν· ἀλλὰ τί μάταιον·
ἀκούσωμεν αὐτοῦ λέ-
γοντος τοῦ ἐκκλησια-
στοῦ· ἐφύτευσά μοι ἀμ-
πελῶνας· ἐποίησά μοι
ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας·
ἐποίησά μοι κολυμβή-
θρας ὑδάτων· ἐγένε-
τό μοι ποίμνια καὶ βου-
κόλια· συνήγαγον χρυ-
σίον καὶ ἀργύριον· καὶ
εἶδον ὅτι τὰ πάντα μαται-
ότης· πάλιν ματαιό-
της ματαιοτήτων
τὰ πάντα ματαιότης·
ἄκουε καὶ τοῦ προφή-
του λέγοντος· θησαυ-
ρίζει καὶ οὐ γινώσκει
τίνι συνάξει αὐτά· κα-
ὶ τὰ τοιοῦτο ματαιότης
ματαιοτήτων· αἱ λαμ-
πραὶ οἰκοδομαί· ὁ πο-
λὺς καὶ περιρρέων χρυ-
σός· τῶν ἀνδραπόδων
αἱ ἀγέλαι κατὰ τὴν ἀ-
γορὰν σοβοῦσαι· ὁ τῦ-
φος καὶ ἡ κενοδοξία·
τὸ φρόνημα καὶ ὁ
κόμπος· πάντα γὰρ
ταῦτα μάταια· οὐ γὰρ
παρὰ θεοῦ γεγένηται.
ἀλλὰ παρ' ἡμῶν δεδη-

μιούργηται· τί δή-
ποτε δὲ μάταια; ὅτι
οὐδὲν ἔχει τέλος χρή-
σιμον· τὰ χρήματα μά-
ταια· ὅταν εἰς τρυφὴν
ἀναλίσκηται· οὐ μά-
ταια δὲ γίνεται· ὅταν
εἰς πένητας σκορπί-
ζηται· ὅταν εἰς τρυφὴν
δὲ ἀναλώσῃς· εἴδω-
μεν τὸ τέλος τί ποτέ
ἐστι· μετεωρισμὸς σώμα-
τος· ἐρυγαί· πνεύμα-
τα· κόπρου πλήρω-
σις· καρηβαρία· μαλακι-
σμὸς καὶ θερμότης
καὶ ἐμετοί· ὥσπερ ὁ εἰς πί-
θον τετρημένον
καταντλῶν ματαιοπο-
νεῖ· οὕτως καὶ ὁ τρυφῶν
εἰς πίθον τετρημένον
ἀντλεῖ· μάταιον γὰρ
λέγεται· τὸ προσδοκη-
θὲν μὲν ἔχειν τι· μὴ ἐ-
σχηκὸς δέ· ὅπερ καὶ
κενὸν λέγουσιν καὶ κε-
νὰς ἐλπίδας· Καὶ τὸ
εἰκῇ καὶ ἀνωφελῶς· μάται-
ον λέγεται τὸ πρὸς μη-
δὲν χρήσιμον· εἴδωμεν
οὖν, εἰ μὴ τοιαῦτα τὰ
ἀνθρώπινα· φαγώμεθα
καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ
ἀποθνήσκομεν· ποῖ-
ον τὸ τέλος εἰπέ μοι· ἐνδυ-
σώμεθα καὶ περικαλλω-
πιζώμεθα; καὶ τί τὸ πέρας;
οὐδέν· τοιαῦτα τὰ ἐν
[illegible]·
ἀλλὰ ἂν μάθῃς τὸν σκοπόν

υἱὸν ἐπεδείξατο· ἀλλὰ
πολλοὺς οὐ προσαιτεῖ μόνον
χρηστοὶ μόνον ὁρῶντες·
ἀλλὰ πρὸς κενοδοξί-
αν· καὶ τὴν παρ' αὐτῶν
πολλῶν τιμήν· τί δὲ
ἡ παρ' αὐτῶν πολλῶν τιμή.
οὐδέν· εἰ γὰρ αὐτοὶ οἱ
τὴν τιμὴν παρεχό-
μενοι ἀπόλλυνται· πολ-
λῷ μᾶλλον ἡ τιμή· ὅτι
μὴν παρέχων ἑτέρῳ.
ἑαυτῷ πρότερον ὁ
φαῦλος παρασχεῖν· εἰ
δὲ μὴ παρέχει ἑαυτῷ.
πῶς ἂν ἑτέρῳ παρέ-
ξει· νῦν δὲ καὶ ἐξ ἀτί-
μων τὰς τιμὰς ζη-
τοῦμεν· εὐτελῶν καὶ
εὐκαταφρονήτων
ἀνδρῶν· ἀτίμων ὄν-
των καὶ ἐπονειδίστων·
ποία οὖν αὕτη τιμή·
ὁρᾷς ὅτι ματαιότης
τὰ πάντα ματαιοτή-
των; διὰ τοῦτο ἔλεγεν
ἐν ματαιότητι τοῦ
νοὸς αὐτῶν· ἀλλ' ἡ θρη-
σκεία αὐτῶν οὐ τοιαύτη·
θ ξύλα καὶ λίθοι·
Η Ἡλίου φαινομένου ἡμῖν μὲ-
ποίησεν αὐτῇ λύχνου·
τίς τὸν λύχνον τὸν ἑ-
αυτοῦ προσκυνεῖ· ἡ-
λίου παρέχοντος τὸ φῶς·
ἀλλ' ὅταν ἐκεῖνος μὴ
δύνηται· λύχνος δύ-
ναται· τί τοίνυν οὐ προσ-
κυνεῖτε τὸν λύχνον·
μᾶλλον φησὶν προσκυνῶ

θ
Η ιβ

ΤΙ ΕΣΤΙΝ ΒΙΟΥ ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ· ΚΑΙ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΟΥΝΤΩΝ
ΤΟ ΠΥΡ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ· ΚΑΙ
ΚΑΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ·:·

τὸ πῦρ· ὢ τοῦ γέλωτος·
τοσαύτη ἡ ὕβρις· καὶ ἕ-
τερα δὲ πάλιν· τὸ προσ-
κυνούμενον τί σβέν-
νυται· τί ἀπολλύμενος·
τί ἂν ἀσθενέστερον τούτου·
διὰ τί μὴ συγχωρεῖς τὴν
οἰκίαν ἐμπρησθῆναι
αὐτοῦ· εἰ γὰρ θεός ἐστι τὸ
πῦρ, ἐπιμελεῖσθαι σου
τὸ σῶμα· μὴ τὸ πα-
θεῖν· τὰς χύτρας
τοῦ λέβητος τὸ μὲν ὑ-
ποκαίεις· ἀλλ' ἐὰν σαυτὸ
ἐᾶς αὐτὸ ἀμελῆσαι· ἐὰν σαυτὸ ἐάσῃς
τὰ σκεύη καὶ ἱμάτια·
οὐδὲ οὐ μόνον οὐκ ἐᾶς αὐ-
τάς· ἀλλὰ καὶ διαφθεί-
ρει· ἐὰν ἄφετον ἐάσῃς
θῇ· πάντα θέλει ἐκκαύ-
σαι· πάντας συγκα-
λεῖς· ὥσπερ θηρίου τι-
νὸς ἐπαφεθέντος·
ὀδύρῃ καὶ ἀτυχεῖς καὶ
συμφορὰν τὸ πρᾶγμα
καλεῖς ὑπερβαλλούσαν.
τὸ πῦρ θεόν σου παραιτοῦμαι·
ἐγὼ δὲ ἔχω θεόν· καὶ πάν-
ταπασι τοσοῦτον αὐτὸν
ἐναβρύνεσθαι· καὶ
μακαριότητα ἐμαυ-
τοῦ ἡγοῦμαι· οὐχ ὅταν
τὴν οἰκίαν ἐπισκέπτη-
ται τὴν ἐμήν· ἀλλ' ὅταν
τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐκ-
λύσῃ τὴν ἐμήν·
Ἕλλην ὢν καὶ σὺ τὸ πῦρ
ἄγε τὴν καρδίαν τὴν σήν·
γέλως ταῦτα καὶ μα-
ταιότης· καλὸν τὸ πῦρ

ὡς χρηστοῖς. οὐ κατὰ προσ-
κύνησιν· ὡς διακονίαν·
ὡς ὑπηρεσίαν· ὡς δου-
λεύσαντες μοι. οὐ κατὰ ἀποκρα-
τᾶν ἐμοῦ· ἐκ κατὰ μὸ διεμε-
γενόμενον. οὐκ ἐγὼ δι' αὐ-
τό· ὡς προσκυνητὰς τὸ
πῦρ. τί αὐτοὺς μὲν ἐπὶ
τῆς καμίνης καταλῦσαι.
μαγαρῶ δὲ κελεύσας
παριστάμενος σου τῷ θεῷ·
αὐτὸς ἂν ἀδέξαιτο τὴν
μαγαρικήν· καὶ ἀρτο-
κόπος γενοῦ ἀκούσας·
καὶ χαλκεύς. οὐδὲν
γὰρ τούτων τῶν τε-
χνῶν τιμιώτερον. ἐ-
πειδὴ ταῦτα ὅσος ἐ-
ποίησεν ὁ θεός· τί
Ὑ κρίνεις τὴν τέχνην
ἐνθάσσου ποιῶν ὁ θεός;
τί τοῖς δούλοις ἐπι-
τάττεις. αὐτὸς δὲ οὐ
καταξιοῖς· καλὸν τὸ
πῦρ. ἐπειδὴ καὶ καλοῦ
δημιουργοῦ. ἀλλ' οὐ θεός·
ἔργον γὰρ θεοῦ οὐ θεὸς ἐ-
κλήθη· οὐχ ὁρᾶς αὐ-
τοῦ τὸ ἀκατάλυτον. πῶς
ὅταν ἐγκαίηται οἱ
κέας οὐδαμοῦ ἵσταται;
ἀλλ' ἐὰν σχῇ συνεχῆ τὴν
μαν. πάντα καταθαρρᾷ·
κἂν μὴ τέλειον ὧν χά-
ριν· καὶ ἄλλων τιμῶν
συνέσιν αὐτοῦ τὴν
μανίαν. οὐ φίλους οἶ-
δεν· οὐ πολεμίους·
ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι κέ-
χρηται· τοῦτο οὖν θεός;

καὶ οὐκ ἰσχὺν ἔχει;
ὄντως καλῶς ἀπέθεν. ἐν
ματαιότητι τοῦ νοὸς
αὐτῶν· ἀλλ' ὁ ἥλιος φη-
σὶν θεός· τοῦτο γὰρ ἀπό-
μοι ὡς θεόν. καὶ διατί.
ὅτι φῶς ἀφίησι πολύ.
ἀλλ' οὐχ ὁρᾶς αὐτὸν μι-
κρὸν μένον ὑπὸ τῶν νεφ-
καὶ ἀμαυρούμενον
ταῖς φύσεως; καὶ ἐκλεί-
ποντα καὶ ὑπὸ σελήνης
κρυπτόμενον; καίτοι
γε μέμφος αἰσθέν ἀνθρώ-
πίνου. ἀλλ' ὅμως πολλά-
χου κρατεῖ· καὶ τοῦτο
δὲ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας
ἔργον ἐστίν· ὁ θεὸς πανα-
κῆς ἅμα ὁ φάλα. οὕτως
δὲ πολλῶν ἐστιν ἐνδε-
ής. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν
δεῖται γὰρ ἀέρος πρὸς
τὸ φανῆναι. καὶ ἀέρος
λεπτοῦ. ὡς ὅγε σφόδρα
παχέως ὄντος. οὐκ ἀφί-
ησιν τὴν ἀκτῖνα διαδῦ-
ναι· δεῖται καὶ ὕδα-
τος καὶ ἑτέρου τοῦ ἐπέ-
χοντος. ὥστε μὴ καταφλέ-
ξαι· εἰ γὰρ μὴ πηγαὶ
καὶ λίμναι. καὶ ποτα-
μοὶ καὶ θάλασσαι. ἐπο-
τάμιζον ἂν ὑγρότη-
τα διὰ τῆς τῶν ἀτμῶν
συμβάσεως ἀναδόσε-
ως. οὐδὲν ἂν ἐκώλυσε
ἐκπυρωθῆναι πάντα·
Ὁρᾷς οὖν φησίν. ὅτι θεός
ὢν τῆς μανίας. ὢν τοῦ
γέλωτος. ἐπειδὴ φησίν

κατακαίειν δύναται. θεός·
καὶ μὴν διὰ τοῦτο οὐ
θεός· ὅτι ἐν οἷς μὲν κατακαί-
ει· οὐδενὸς δεῖται·
ἐν οἷς δὲ ὠφελεῖ, πολ-
λῶν ἑτέρων χρήζει· πῶς
δέ· τὸ μὲν κατακαίειν πόρ-
ρω. τὸ δὲ ὠφελεῖν οἰ-
κεῖον· ὅταν οὖν τὸ ἐναν-
τίον ᾖ. πῶς θεός· οὐχ ὁ-
ρᾷς ὅτι τὰ δηλητήρια
φάρμακα, κατακαί-
ει· καὶ οὐδενὸς δεῖ-
ται· ὅταν δὲ ὠφελῇ,
πολλῶν; διὰ σὲ τοί-
νυν ἐστὶ τοιοῦτος. καὶ
κακὸς καὶ ἀσθενής·
κακὸς μὲν ἵνα ἐπιγι-
νώσκῃς τὸν δεσπότην.
ἀσθενὴς δέ. ἵνα μὴ
δεσπότην αὐτὸν εἶναι
νομίσῃς· ἀλλὰ τρέφει φη-
σὶν τὰ φυτὰ καὶ τὰ σπέρ-
ματα· τί οὖν. μὴ πα-
ρὰ τοῦτο καὶ κύριος
θεός· καὶ γὰρ ἐκεῖνον τρέ-
φει· τί δὴ παρὰ τοῦτο·
καὶ τὸ δρέπανον. καὶ
αἱ τοῦ γεωργοῦ χεῖρες·
δεῖξόν μοι μόνον τρέ-
φοντα τὸν ἥλιον καὶ μη-
δενὸς δεόμενον· μή-
τε γῆς· μήτε ὕδατος·
μήτε γεωργίας· ἀλλὰ
κελευέσθω τὰ σπέρματα·
καὶ τὴν ἀκτῖνα ἀφιέτω·
δεικνύτω τοὺς ἀστάχυ-
ας· ἀλλ' οὐκ αὐτοῦ μό-
νου, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑετῶν
ἐστιν. διατί, μὴ καὶ τὸ ὕδωρ θεός·

ἀλλὰ μὴν πῶς περὶ τούτου·
διατί μὴ καὶ κῆπος θεός·
διατί μὴ καὶ κόπρος
καὶ ἡ μακέλλα· πάντα
οὖν ἄρα εἰπέ μοι προσκυνή-
σομεν; ὢ τῆς ἀκρασίας·
καίτοι μᾶλλον ἂν ἄνευ ἡλίου
γένοιτο ἄσταχυς· ἢ ἄνευ
γῆς καὶ ὕδατος. καὶ
φυτὰ καὶ τὰ ἄλλα ἅπαν-
τα· γῆς μὲν οὖν οὐκ οὔ-
σης· οὐκ ἄν ποτε τι τούτων
ἐφάνη· ἀλλ' ἔστιν ἐν κε-
ραμίῳ οἷα τὰ παιδία
ποιοῦσιν καὶ αἱ γυναῖ-
κες· γῆν ἐμπάσας θέμε-
νος ὑπὸ τὸν ὄροφον
καταθοῖτο, κέραμον
ἐμπλήσας κόπρου
πολλῆς· ἀσθενῆ μὲν.
ἀναδίδοται δὲ ὅμως
τὰ φυτά· ὥσπερ τὰ ἄλλων
κἂν παρὰ τῆς γῆς καὶ τῆς
κόπρου συντελεῖται· καὶ
ταῦτα μᾶλλον ἐκείνου
χρὴ προσκυνεῖν·

Οὐρανοῦ δεῖται· ἀέρος
δεῖται· ὕδατος δεῖται,
τούτων ὥσπερ μὴ κεκαυ-
κᾶν· καθάπερ χαλι-
νῶν κατεχόντων αὐτοῦ
τὴν τῆς δυνάμεως αὐ-
γριότητα· καὶ οὐκ ἐών-
των ἐπαφεῖναι παν-
ταχοῦ τὴν ἀκτῖνα·
ὥσπερ τινὰ ἵππον ἄ-
γριον· ἀπόδειξόν μοι, ποῦ
κινούμενος ἐστὶν οὗτος κατὰ
τὴν φύσιν· ποῦ ὁ θεὸς
αὐτὸ δεδήλωκεν· οὐ γὰρ

θεὸν τοῦτο. τὸ περιέχε-
σθαι καὶ περατοῦσθαι.
σωμάτων γὰρ ὄντως
τοῦτο μόνον· ἀλλὰ ἡ
δύναμίς τίς ἐστιν ἐν αὐ-
τῶν φύσει καὶ κινεῖται·
αὐτὴ οὖν ἡ δύναμις. ἆ-
ρα ἐμοὶ θεός; ποίων, αὐτὴ
δεῖται καὶ μὴν κατέχει
τὸ πῦρ· πάλιν γὰρ ὁ
αὐτός μοι λόγος· τί δὲ
ἡ δύναμις ἐκείνη· φω-
τεινή τίς ἐστιν· ἢ διὰ
τούτου φωτίζει· αὐτὴ
μετέχουσα τούτων
μηδενός· οὐκ οἶων μά-
ζων αὐτῆς ὁ ἥλιος·
μέχρι τίνος ἀνεχόμε-
μεν καὶ πρὶν ἔθου· τί δὲ
τὸ ὕδωρ· οὐχὶ καὶ αὐτὸ
θεός φασιν; τοῦτο ὄντως
γέλωτος πάλιν φιλο-
νείκου· οὐχὶ θεὸς φύσιν.
ὢ πρὸς τοσαῦτα κεχρή-
μεθα· καὶ περὶ τῆς γῆς
πάλιν ὁμοίως· ὄντως
ἐν ματαιότητι τοῦ νο-
ὸς αὐτῶν. ἐσκοτισμέ-
νοι τὴν διάνοιαν· ἀλλὰ
περὶ κοινοῦ ταῦτα φύσιν
νῦν· πορνεύουσιν.
μοιχεύουσιν ἐλλήνων
ἀκόντως· οἱ γὰρ τοιού-
τους ὑπογραφόμενοι
ἑαυτοῖς θεούς· πάντα
ἀκόντως ἐργάζονται·
κἂν τοὺς τῶν ἀνομώδη
μνήθησιν κατὰ ὀφθαλ-
μούς. οὐδεὶς ὁ κωλύσων
αὐτούς· τί γὰρ δυνηθῇ

ὁ περὶ ἀνασπάσεως λό-
γος· μῦθος αὐτοῖς εἶ-
ναι δοκεῖ· ἀλλὰ περὶ
τῶν ἐν ᾅδου; ἀλλὰ καὶ
ταῦτα μῦθοι· καὶ θεω-
τὴν σατανικὴν ἔννοι-
αν· ὅταν μὲν λέγωσιν αὐ-
τοῖς θεοὺς πόρνους·
οὔ φασιν εἶναι μύθους.
ἀλλ' ἀναπλάττονται· ὅταν
δὲ περὶ κολάσεως δι-
αλέγονται. ποιητάς
φασιν εἶναι καὶ παίγνια
μυθεύουσιν· ἵνα ἀνα-
θεν ἀναπτερωθῶσι τῆς
εὐζωΐας καὶ καταφρονῶσ.
ἀλλ' οἱ φιλόσοφοι πάντως
ἐφεύρον τι σεμνὸν καὶ
τούτων κρεῖττον; πάν-
οι τὴν ἡμέραν μὲν κατε-
σαγόντες καὶ ἀναρομο-
κτανθῆναι λεγόντες τι-
πάντων· καὶ μηδενὶ με-
λῆμεν μηδενός· ἀλλ' ἐξα-
τὸ μῶν συνέχουσαι·
ἀλλ' ἕτεροι σῶμα τοῦ θεοῦ ἐ-
ποιοῦντο· ἀλλ' ἄλλος ἕτερος
μοι· οἱ τὰς ἀνθρωπί-
νας ψυχάς. κυρίας πά-
οὗτοι; καὶ τοὺς αἰῶνας
πάσχοντες· ὅτι καὶ ζῷ-
ον γεγένηται ποτε τό-
καὶ λέων καὶ ἰχθύς; μέ-
χρι τίνος οὐ παύεσθε
κηρύττοντες ἐσκοτισμέ-
νοι τὴν διάνοιαν· καθά-
περ γὰρ ὄντως ἐν σκό-
τῳ· πάντα καὶ λέγουσι
καὶ πράττουσιν· καὶ
τὰ περὶ δογμάτων·

τὰ περὶ κοινοῦ· οὐδὲν
γὰρ ὁρᾷ τῶν ἐν σκότῳ
κειμένων· ὁ τὴν διά-
νοιαν ἐσκο-
τισμένος· ἀλλ᾽ ἂν σχοι-
νίον πολλάκις ἴδῃ·
ὄφιν ἐνόμισεν αὐτὸ εἶναι·
ὑπὸ φραγμοῦ πά-
λιν κατασχεθείς· ἐνό-
μισεν ἄνθρωπον εἶναι· καὶ
δαίμονα κατέχειν αὐ-
τὸν καὶ πολὺς ὁ θό-
ρυβος πολλὴ ἡ ταραχή·
Τοιαῦτ᾽ ἄττα καὶ φοβοῦν-
ται· φοβηθήσονται
φησὶ φόβον οὗ οὐκ ἦν
φόβος· τὰ δὲ ἄξια
φόβου οὐδὲ δεδοίκασιν·
ἀλλὰ καθάπερ τὰ
παιδία· τὸ μὲν πῦρ
τὰς χεῖρας ἀτρομο-
κεῖτος καὶ τὸν λύχνον
τολμηρῶς ἐπαφίεσιν ὑπὸ τῶν πιτθῶν
κατασειόμενα· σάκ-
κον δὲ ἄνδρα ἐνδε-
δυμένον φοβοῦνται.
οὕτω δὴ καὶ οὗτοι οἱ ἕλ-
ληνες· καθάπερ ὄν-
τως ἀεὶ παιδία· ὡς
καί τις τῶν παρ᾽ αὐ-
τοῖς εἶπεν· ἕλληνες
ἀεὶ παῖδες· τὰ μὲν οὐ-
κ ὄντα ἁμαρτήματα
δεδοίκασιν· οἷον
ῥύπον σώματος· κνί-
δος· λέχος· καὶ ἡμε-
ρῶν παρατήρησις·
καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἃ
δὲ ὄντως ἁμαρ-
τήματα· παιδεραστίαι·

μοιχεύειν· πορνεύειν· τού-
των οὐδὲ λόγον ἔχουσι·
ἀλλ᾽ ἴδοις αὐτούς, ἀπὸ
μὲν νεκροῦ λουομένους·
ἀπὸ δὲ νεκρῶν ἔργων
οὐκέτι· καὶ χρημάτων
μὲν ἕνεκεν· πολλὴν
ποιουμένους σπουδήν·
ἐπὶ δὲ ἀλεκτρυόνι· τὸ
πᾶν δι᾽ ἀλεκτρυῶσθαι νο-
μίζοντα· οὕτως ἐσκο-
τισμένοι εἰσὶν τῇ διά-
νοιᾳ· πολλῶν δὲ καὶ
τῶν αὐτοῖς ἐντυχὴ μάθῃ·
οἷον ὁ δεῖνα μάμοι πρῶ-
τος ἐνέτυχεν ἐξιόντι
τῆς οἰκίας· πάντως
μυρία δεῖ καὶ κακὰ συμ-
πεσεῖν· μὴ ὡς οἱ κακο-
Ὁ μιαρὸς τὰ ὑποδήμα-
τα ἐπιδιδούς· πρῶ-
τον ὤρεξεν τὸ ἀριστε-
ρόν· συμφοραὶ δειναὶ
καὶ ὕβρεις· ἐγὼ αὐτὸς
ἐξιών· τὸν ἀριστερὸν
πρότερος προὔκρινα
τῶν ποδῶν· καὶ τοῦτο συμ-
φορῶν σημεῖον· καὶ
ταῦτα μὲν περὶ τὴν
οἰκίαν τὰ κακά· ἔξω
δὲ ἐξελθόντι· ὁ ὀφθαλ-
μός μοι ὁ δεξιὸς κάτω-
θεν ἀνεπήδα· δα-
κρύων τοῦτο τεκμήριον·
Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ ὅταν
τῶν ἱστοπόδων προσα-
ρασσόμενοι κροτῶσιν
οἱ κάλαμοι· ὅταν αὗται
πληκτεῦσιν ἀναθῶσιν.
σημεῖον τοῦτο ποιοῦνται·

πάλιν μὲν ὅταν τὴν ἱερο-
κλὴν τὴν κειμένην καταφρο-
νοῦσιν καὶ σφοδρότε-
ρον τοῦτο ἐργάζονται·
ἅπαντες οἱ ἄνωθεν κάλα-
μοι· ὑπὸ τῆς ἐντόμου
πληγῆς κεροτᾶσι πρὸς
ἀρασσόμενοι τοῖς ἀσ-
ποδι· σημεῖον τοῦτο
ποιοῦνται· καὶ μυρία
ἕτερα γένοιτο τοσ᾽ ἄξια·
κἂν ὅμως ἀναιράξῃ·
κἂν ἀλεκτρυών· κἂν
πάρκητις· κἂν ὁτιοῦν
καθάπερ μυρίοις δε-
δεμένοι δεσμοῖς· ὅ-
περ ἔφην καθάπερ
ἐν σκότῳ κατεχόμε-
νοι· πάντα ὑποπτεύ-
ουσιν· καὶ μυρίων ὄντων
ἀνδραπόδων δουλι-
κώτεροι· ἀλλὰ μὴ καὶ
ἡμεῖς· ἀλλὰ πάντων
τούτων καταγελάσαν-
τες· ἀπὸ ἐν φωτὶ ζῶν-
τες· καὶ ἐν οὐρανῷ πολι-
τευόμενοι· καὶ πρὸς
τὴν γῆν οὐδὲν ἔχον-
τες κοινόν· ἓν μόνον
ἡγούμεθα εἶναι φοβε-
ρόν· τὴν ἁμαρτίαν καὶ
τὸ προσκροῦσαι θεῷ·
τούτου δὲ οὐκ ὄντος·
πάντων καταγελῶμεν
τῶν ἄλλων· καὶ τοῦτο
ταῦτα ὅσα ἐν ἐγκώμιος δι-
αλόγου· ὑπὲρ τού-
των εὐχαριστῶμεν τῷ
θεῷ· σπουδάσωμεν
μηδέποτε· μήτε αὐτοὶ

ταύτῃ ἁλῶναι τῇ δου-
λείᾳ· καὶ εἴ τις ἡμῖν τῶν
φίλων ἑάλωκεν· διαρ-
ρήξωμεν αὐτοῦ τὰ δεσμά·
ἀπολύσωμεν αὐτὸν
τῆς χαλεπῆς ταύτης·
καταγελάσαι ταύτης
ἀρκτικῆς· εὐκτὸν αὐτὸν
ἐργασώμεθα πρὸς ἀν-
δρόμον τὸν ἄσον οὐρανὸν
τὰ ἄτερα καρούμενοι
ἀμορθώσωμεν· ἐκείνου
καὶ δόγματος ἐν ἐκεί-
διδάσκωμεν φιλοσοφεῖν·
εὐχαριστῶμεν τῷ θεῷ
πάντων ἕνεκεν· πα-
ρακαλῶμεν αὐτὸν μὴ
ἀναξίους ἡμᾶς ἀπο-
φῆναι τῆς παρρησίας
ἐκείνης δωρεᾶς· καὶ
αὐτοὶ μετὰ τούτων σπου-
δάζωμεν τὰ παρ᾽ ἑαυ-
τῶν εἰσενεγκεῖν· ἵνα
μὴ μόνον λέγοντες ἀλλὰ
καὶ ποιοῦντες διδάσ-
κωμεν· οὕτω γὰρ δυνη-
σόμεθα τῶν μυρίων
ἀγαθῶν ἐπιτυχεῖν·
ὧν γένοιτο πάντας
ἡμᾶς ἀξιωθῆναι· ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μεθ᾽
οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ
ἁγίῳ πνεύματι· δό-
ξα κράτος· τιμή·
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων
ἀμήν :-

Η

ὁμιλία ΙΓ

† ΤΟΥΤΟ ΛΕΓΩ ΚΑΙ ΜΑΡ
ΤΥΡΟΜΑΙ ΕΝ ΚΩ· ΜΗ
ΚΕΤΙ ΥΜΑΣ ΠΕΡΙΠΑΤΕΙΝ·
ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ
ΕΘΝΗ ΠΕΡΙΠΑΤΕΙ ΕΝ ΜΑ
ΤΑΙΟΤΗΤΙ ΤΟΥ ΝΟΟΣ ΑΥ
ΤΩΝ· ΕΣΚΟΤΙΣΜΕΝΟΙ
ΤΗ ΔΙΑΝΟΙΑ· ΟΝΤΕΣ ΑΠΗΛ
ΛΟΤΡΙΩΜΕΝΟΙ ΤΗΣ
ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΘΥ· ΔΙΑ
ΤΗΝ ΑΓΝΟΙΑΝ ΤΗΝ ΟΥ
ΣΑΝ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ· ΔΙΑ ΤΗΝ
ΠΩΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙ
ΑΣ ΑΥΤΩΝ· ΟΙΤΙΝΕΣ Α
ΠΗΛΓΗΚΟΤΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ
ΠΑΡΕΔΩΚΑΝ ΤΗ ΑΣΕΛ
ΓΕΙΑ ΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΝ ΑΚΑ
ΘΑΡΣΙΑΣ ΠΑΣΗΣ ΕΝ ΠΛΕ
ΟΝΕΞΙΑ ⁘

Οὐ πρὸς ἐφεσίους
ταῦτα εἴρηται μό
νον· ἀλλὰ καὶ πρὸς
ὑμᾶς νῦν λέγεται. καὶ
οὐ παρ' ἡμῶν· ἀλλ' οὐδὲ
παρὰ παύλου. μᾶλ
λον δὲ οὔτε παρ' ἡμῶν·
οὔτε παρὰ παύλου·
ἀλλὰ παρὰ τῆς τοῦ
πνς χάριτος. ὡς
οὖν αὐτῆς ταῦτα φθεγ
γομένης. οὕτως δια
κεῖσθαι χρή· τοῦτο
οὖν λέγω καὶ μαρτύ
ρομαι ἐν κῳ. μηκέτι
ὑμᾶς περιπατεῖν
καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔ
θνη περιπατεῖ ἐν
ματαιότητι τοῦ νο
ὸς αὐτῶν· ἐσκοτισμέ
νοι τῇ διανοίᾳ· ὄντες
ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
ζωῆς τοῦ θυ. διὰ τὴν
ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν
αὐτοῖς· διὰ τὴν πώρω
σιν τῆς καρδίας αὐτῶν·
Εἰ οὖν ἄγνοιά ἐστιν. ἡ πώ
ρωσις ἐστίν. τί ἐγκαλεῖς·
τὸν γὰρ ἀγνοοῦντα· οὐ
κακῶς πάσχειν. οὐδὲ
ἐγκαλεῖσθαι. ἀλλὰ μα
θεῖν ἂν δίκαιον ἐστίν.
ἅπερ ἄγνοια· ἀλλ' ὅρα πῶς
αὐτοὺς εὐθέως ἀφαι
ρεῖται τὴν συγγνώμην·
οἵτινες φησὶν ἀπηλ
γηκότες ἑαυτοὺς πα
ρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ
καὶ τῇ ἐργασίᾳ τῆς ἀ
καθαρσίας πάσης
ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε
τὸν χν· δείκνυσιν ἐν
ταῦθα· ὅτι τῆς πωρώ
σεως ὁ βίος γέγονεν
αὐτοῖς αἴτιος. ὁ δὲ βί
ος ἐξ οἰκείας γέγονεν
ῥαθυμίας καὶ ἀναλγη
σίας· οἵτινες φησὶν
ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς.
ἑαυτοὺς παρέδωκαν·
Ὅταν οὖν ἀκούσῃς ὅτι
παρέδωκεν αὐτοὺς
ὁ θς εἰς ἀδόκιμον νοῦν·
τούτου μέμνησο τοῦ ῥή
ματος. ὅτι ἑαυτοὺς
παρέδωκαν· εἰ γὰρ ἑ
αυτοὺς παρέδωκαν.
πῶς ὁ θς αὐτοὺς πα
ρέδωκεν· εἰ δὲ ὁ θς αὐ
παρέδωκεν.

πῶς ἑαυτοὺς παρέ-
δωκαν· Ὁρᾷς τὴν
δουλεύουσαν ἁμαρτίαις ψυχήν;
τὸ οὖν παρέδωκεν.
τοῦτό ἐστιν, συνεχώρη-
σεν· ὁρᾷς ὅτι οὐ καθα-
ρὸς υἱός; καὶ δογμά-
των τοιούτων ἐστὶν ὑ-
πόθεσις; πᾶς γὰρ ὁ
φαῦλα πράσσων, μισεῖ
τὸ φῶς· καὶ οὐκ ἔρχε-
ται πρὸς τὸ φῶς· πῶς
γὰρ ἂν δύναιτο μια-
ρὸς ἀνήρ· καὶ μᾶλλον
τῶν ἐγκαλινδουμένων
βορβόρῳ τοῖς ἀπάν-
των τῶν γυναικῶν
σώμασιν ἐμφυρόμε-
νος· καὶ χρημάτων
ἐρῶν· καὶ οὐδὲν ὅλως
σωφροσύνης ἐφιέ-
μενος· τοῦτον ἀναδέ-
ξασθαι τὸν υἱόν· ἐρ-
γασίαν φησὶν ἔθεντο
τὸ πρᾶγμα· ἀπὸ τού-
του ἡ πώρωσις· ἀπὸ
τούτου καὶ σκοτομήνη
τῆς διανοίας· ἔστιν δὲ
φωτὸς λάμποντος ἐ-
σκοτίσθαι· ὅταν οἱ ὀ-
φθαλμοὶ ἀσθενεῖς ὦ-
σιν· ἀσθενεῖς δὲ γίνον-
ται· ἰχυμῶν ἐπιρροῇ
πονηρῶν· ἢ ῥεύμα-
τος πλημμύρᾳ· οὕτω
δὴ καὶ ἐνταῦθα· ὅταν
ἡ πολλὴ ῥύμη τῶν βιω-
τικῶν πραγμάτων τὸ
διορατικὸν ἡμῶν ἐπι-
κωλύσῃ τῆς διανοίας·

ἐν σκοτώσει γίνεται· καὶ
καθάπερ ἐν ὕδατι κα-
τὰ βάθους κείμενοι,
τὸν ἥλιον οὐκ ἂν δυνη-
θείημεν ὁρᾶν· ὡς ἀπό
τινος διαφράγματος·
τοῦ πολλοῦ ἄνωθεν ἐ-
πικειμένου ὕδατος·
οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς ὀ-
φθαλμοῖς τῆς διανοί-
ας· γίνεται πώρωσις
καρδίας· τοῦτ' ἐστιν, ἀ-
ναισθησία· ὅταν μέ-
λας τὴν ψυχὴν κατα-
σχῇ φόνος· οὐκ ἔστιν
φόβος θεοῦ ἀπέναντι
τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ· καὶ πάλιν· εἶπεν
ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐ-
τοῦ· οὐκ ἔστιν θεός·
πώρωσις δὲ οὐδαμόθεν
γίνεται· ἀλλ' ἀπὸ ἀναι-
σθησίας· τοῦτο δια-
φράττει τοὺς πόρους·
ὅταν γὰρ ῥεύματα πα-
χέα ἐν αὐτῷ συναγάγηται
τὸν τόπον· νεκρὸν γίνε-
ται τὸ μέρος καὶ ἀναί-
σθητον· κἂν καύσῃς·
κἂν τέμνῃς· κἂν ὁτιοῦν·
οὐκ αἰσθάνεται· οὕτω
καὶ ἐκεῖνοι· ἅπαξ ἑ-
αυτοὺς δόντες τῇ ἀσελ-
γείᾳ· κἂν πυρὸς δί-
κην· κἂν σιδήρου ἐ-
παγάγῃς αὐτοῖς τὸν
λόγον· οὐδὲν καθά-
πτεται· οὐδὲν καθι-
κνεῖται αὐτῶν· νενέ-
κρωνται γὰρ αὐτῶν ἅπαν-

τὸ μέλλον· καὶ μὴ τὴν
ἀναισθησίαν ἀνέλκης·
ὥστε ὑγιαινόντων ἅ-
πτεσθαι μελῶν· πάντα
ἀκίνη ποιεῖ ἆσ· ἐν πολεμου-
ξίας φησίν· ἐνταῦθα
μάλιστα αὐτῶν τὴν ἀ-
πολογίαν ἀφαιρεῖται·
ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς· εἴγε
μὴ ἐβούλοντο· μήτε
πλεονεκτεῖν· μήτε
ἀσελγαίνειν· μήτε
γαστρίζεσθαι. καὶ τῶν
ἐπιθυμιῶν ἀπολαύειν·
ἐξῆν καὶ χρημάτων·
ἐξῆν καὶ ἡδονῆς καὶ
τρυφῆς μετέχειν μετὰ
συμμετρίας· ἀλλ' ἐπειδὴ
ἀμέτρως ἐχρήσαντο
τῷ πράγματι· πάντα
διεφθάρησαν εἰς ἐργα-
σίαν ἀκαθαρσίας φησί·
Ὁρᾷς πῶς αὐτοὺς ἀ-
ποστερεῖ συγγνώμης·
ἐργασίαν ἀκαθαρσί-
ας πάσης; οὐ παραπεσόν-
τες φησὶν ἥμαρτον·
ἀλλ' εἰργάζοντο αὐτὰ
τὰ δεινά. καὶ μελέτῃ τῷ
πράγματι ἐκέχρηντο.
ἐν πάσῃ ἀκαθαρσίᾳ·
πᾶσα μοιχεία· πορ-
νεία· παιδεραστία·
φθόνος· πᾶσα ἀκο-
λασία. καὶ ἀσέλγεια·
> ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμά-
> θετε τὸν χν φησίν· εἴ-
> γε αὐτὸν ἠκούσατε ⸓
> ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε·
> καθὼς ἐστιν ἀλήθεια ἐν
τῷ ιυ·

τὸ εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε·
οὐκ ἀμφιβάλλοντός ἐστι·
ἀλλὰ σφόδρα διαβεβαι-
ουμένου. καθάπερ ⸓
ἀλλαχοῦ φησιν· εἴπερ
δίκαιον παρὰ θεῷ· ἀν-
ταποδοῦναι τοῖς θλί-
βουσιν ὑμᾶς θλίψιν·
τουτέστιν. οὐκ ἐπὶ τού-
τοις ἐμάθετε τὸν χν·
εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε·
καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθη-
τε· καθώς ἐστιν ἀλήθεια
ἐν χῷ ιυ· ἀποθέσθαι
ὑμᾶς· κατὰ τὴν προ-
τέραν ἀναστροφὴν τὸν
παλαιὸν ἄνον· ἄρα

Καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐστιν
τὸν χν. τὸ ὀρθῶς βιοῦν·
ὁ γὰρ πονηρῶς βιῶν.
ἀγνοεῖ τὸν θν. καὶ ἀγνο-
εῖται παρ' αὐτοῦ· ἀκούει
γὰρ αὐτοῦ ἀλλαχοῦ λέ-
> γοντος· θν ὁμολογοῦ-
> σιν εἰδέναι. τοῖς δὲ ἔρ-
> γοις ἀρνοῦνται· καθὼς
> ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ ιυ.
> ἀποθέσθαι ὑμᾶς κα-
> τὰ τὴν προτέραν ἀ-
> ναστροφήν. τὸν παλαι-
ὸν ἄνον· τουτέστιν.

Οὐκ ἐπὶ τούτοις συνέθου.
οὐ γὰρ ματαιότης τὰ
παρ' ἡμῖν. ἀλλ' ἀλήθεια·
ὥσπερ τὰ δόγματα ἀ-
ληθῆ. οὕτω καὶ ὁ βίος·
ματαιότης γὰρ ἡ ἁμαρ-
τία ἐστιν. καὶ ψεῦδος
ἡ ἁμαρτία. ὁ δὲ βίος
ὁ ὀρθὸς ἀλήθεια.

ἔχει γὰρ τέλος μέγα·
ἡ δὲ ἀκολασία, εἰς οὐ-
δὲν τελευτᾷ· τὸν φθει-
ρόμενον φησὶ κατὰ
τὰς ἐπιθυμίας τῆς
ἀπάτης αὐτοῦ· ὥσπερ
αἱ ἐπιθυμίαι αὐτοῦ φθεί-
ρονται. οὕτω καὶ αὐτός·
πῶς ἄρα αἱ ἐπιθυμίαι
αὐτοῦ φθείρονται· τῷ
θανάτῳ πάντα λύεται·
ἄκουε γὰρ τοῦ προφή-
του λέγοντος· ἐν ἐκεί-
νῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦν-
ται πάντες οἱ διαλογισ-
μοὶ αὐτοῦ· καὶ οὐ τῷ θα-
νάτῳ μόνον. ἀλλὰ καὶ
ἄλλοις πολλοῖς· οἷον
τὸ κάλλος· καὶ νόσου ἐ-
γγηρῶς ἐπελθόντος.
ὑπεξέστη. καὶ ἀπεσβέσθη
μὲν καὶ ἐφθάρη· κρά-
τη τῆς ἰσχύος· τοῖς
αὐτοῖς πάλιν ἁλίσκεται
ἡ τρυφή· οὐδὲ αὕτη τὴν
αὐτὴν ἔχει ἐν γήρᾳ ἡ-
δονήν· καὶ δῆλον ἡμῖν
τοῦτο ἀπὸ τοῦ Βερζελλί.
ἴσασι πάντες τὴν ἱστορί-
αν· ἕτερος πάλιν τοῦ-
το αὐτὸ φθείρει καὶ ἀ-
πόλλυσιν ἡ ἐπιθυμία·
καθάπερ γὰρ τὸ ἔριον
ἀφ᾽ ὧν τίκτεται. ἀπὸ
τούτων ἀπόλλυται· οὕ-
τω καὶ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος·
καὶ γὰρ δόξης ἔρως
ἀπόλλυσιν· καὶ ἡδοναὶ
πολλάκις ἀπώλεσαν·
καὶ ἐπιθυμίαι. ἐξ ὧν αἱ

τῆς ἐν· οὐ γάρ ἐστιν ὄν-
τως ἡδονή· ἀλλ᾽ ἀπο-
κρία ἐστὶν καὶ ἀπάτη
τὸ πρᾶγμα· ὑπόκρισις
καὶ σκηνή· καὶ τὸ μὲν
πρόσωπον λαμπρὸν
τῶν πραγμάτων· αὐτὰ
δὲ τὰ πράγματα. οὐ-
δὲν ἕτερον· ἢ ταλαιπω-
ρία καὶ πολλῆς ταραχῆς
ἀσ γέμοντα καὶ ἀηδί-
ας. καὶ πολλῆς τῆς πε-
νίας· καὶ ἀφέλῃς τὸ
πρόσωπον· καὶ γυ-
μνώσῃς τὴν ὄψιν. ὄψει
τὴν ἀπάτην· ἀπάτη
γὰρ τοῦτό ἐστιν· ὅταν
ὅ τι ἂν ᾖ μὴ φαίνη-
ται· ἀλλ᾽ ὅπερ μή ἐστιν
δείκνυται· οὕτως οἱ
παραλογισμοὶ γίνον-
ται σαρκὸς δὲ ἡμῖν ἀπ-
εντεῦθεν ὑπογράφει.
καὶ τούτων δήλη τὴν ἀ-
πόδειξιν παρέχων·
ἐνταῦθα μὲν δύο, οὕτω
λέγων· ἀποθέμενοι
τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον· ἀνα-
νεοῦσθε δὲ τῷ πνεύματι τοῦ
νοὸς ὑμῶν· καὶ ἐνδύσα-
σθε τὸν καινὸν ἄνθρωπον·
ἐν δὲ τῇ πρὸς Ῥωμαί-
ους. ἄλλους δύο· ὡς ὅ-
ταν λέγῃ· βλέπω δὲ ἕτε-
ρον νόμον ἐν τοῖς μέλε-
σίν μου· ἀντιστρατευό-
μενον τῷ νόμῳ τοῦ νο-
ός μου· καὶ αἰχμαλωτί-
ζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς
ἁμαρτίας. τῷ ὄντι ἐν τοῖς

μεμιγμένου· ὁ νοῦς καὶ
ἡ σάρξ· καὶ οὗτοι πρὸς
ἑκάτερα ἔχουσι τὴν
συγγένειαν· πρὸς μὲν
τὸν ἔσω, ὁ καινός· πρὸς
δὲ τὸν ἔξω ὁ παλαιός·
ἀλλ' ὅμως οἱ πρακτικοὶ διε-
φθάρκησαν· μᾶλλον δὲ
πράξεσιν· καινὸς καὶ
παλαιός· καὶ οὗτος ὁ οὐ-
σιώδης καὶ φυσικός·
ἀνανεοῦσθε δέ φησιν.
τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν·
ἵνα μή τις νομίσῃ ὅτι
ἑτέρας ἀγαθὸν· ἀλλὰ τὸν
παλαιὸν καὶ καινόν·
ὅρα τί φησιν· ἀνανε-
οῦσθε· τὸ δὲ ἀνανε-
οῦσθαι ἐστίν· ὅταν αὐτὸ
τὸ γεγηρακὸς ἀνα-
νεοῦται· ἄλλο ἐξ ἄλλου
γενόμενον· ὥστε τὸ
μὲν ὑποκείμενον τὸ
αὐτό· ἡ δὲ μεταβολὴ
περὶ τὸ συμβεβηκός·
οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα·
πῶς δ' ἂν γένοιτο ἡ ἀνα-
νέωσις· ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
νοὸς ὑμῶν φησίν· ὅσ' ἐ-
ὰν οὖν ἔχωμεν παλαι-
ῶν πράξεων· τῷ πνεύματι
φησὶν τοῦ νοὸς ὑμῶν·
τοῦτ' ἔστιν· τῷ πνεύματι τῷ
ἐν τῷ νῷ· καὶ ἐνδύσα-
σθε τὸν καινὸν ἄνθρωπον·
Ὁρᾷς· ὅτι τὸ μὲν ὑπο-
κείμενον ἕν ἐστιν· τὸ τε
ἐκδυόμενον καὶ ἐνδυό-
μενον· τὸν καινὸν ἄν-
θρωπον φησὶν τὸν και-

τὰ θεὸν κτισθέντα· ἐν δι-
καιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι
τῆς ἀληθείας· διὰ
τί δὲ ἄνθρωπον καλεῖ τὴν ἀρε-
τήν· καὶ διατί ἄνθρωπον τὴν
κακίαν· ὅτι χωρὶς ἐ-
νεργείας οὐκ ἂν δειχθεί-
η ἄνθρωπος· ὥσπερ οὐχ ἧττον
τῆς φύσεως· ταῦτα
ἄνθρωπον δεικνῦσιν· ἀπὸ
καλὸν ἀπὸ πονηρόν·
ὥσπερ δὲ τὸ ἀποδύ-
σασθαι εὔκολον· οὕτως
καὶ ἐπὶ ἀρετῆς καὶ κα-
κίας ἐστὶν ἰδεῖν· ὁ μὲν
ἰσχυρός ἐστιν· οὐκοῦν
καὶ ἡμᾶς ἰσχυροὶ γενώ-
μεθα πρὸς τὴν ἐνέρ-
γειαν τῶν ἀγαθῶν πρά-
ξεων· ὁ μὲν ὁ ῥυτίδα
οὐκ ἔχει· οὐκοῦν μηδὲ
ἡμᾶς· ὁ μὲν οὐ περι-
φέρεται· οὐδέ ἐστιν εὐ-
άλωτος τοῖς νοσήμα-
σιν· οὐκοῦν μηδὲ ἡμᾶς·
τὴν κτίσιν· ὁρᾷ ἐνταῦ-
θα τί φησιν· τὴν οὐ-
σίωσιν τῆς ἀρετῆς·
τὴν ἐξ οὐκ ὄντων ἀπ'
ἀρχῆς παραχθεῖσαν·
τί δὲ ἐκάλεσεν, οὐ κατὰ
θεὸν κτίσις· οὐ δαιμόνων·
ἀλλὰ κατὰ τὸν διάβολον·
αὐτὸς δημιουργὸς τῆς
ἁμαρτίας· πῶς· ὁ γὰρ
ἄνθρωπος οὐ κατὰ ὕδατος·
οὐδὲ ἀπὸ γῆς ἐκτίσθη
λοιπόν· ἀλλ' ἐν δικαιοσύ-
νῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀ-
ληθείας· τί ἐστιν τοῦτο·

κὸν ἐνθέως αὐτὸν ἐ-
κτίσθη· τοῦτο γὰρ ἀ-
πὸ τοῦ καταρτίσματος
γίνεται· αὕτη ἐστὶν ἑκου-
σία. ἐν δικαιοσύνῃ καὶ
ὁσιότητι τῆς ἀληθεί-
ας· ἦν ποτε ἡ δικαιο-
σύνη· ἦν καὶ ὁσιότης
ἐπὶ Ἰουδαίων· ἀλλ᾽ οὐ
τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ
τοῦ τύπου ἡ δικαιο-
σύνη ἐκείνη· τὸ γὰρ κα-
θαρὸν εἶναι σώματι·
τύπος καθαρότη-
τος ἦν; οὐχὶ ἀληθείας
καθαρότητος· τύπος
δικαιοσύνης ἦν. οὐχὶ
ἀληθείας δικαιοσύνης·
ἐν ὁσιότητι φησὶν καὶ
δικαιοσύνῃ τῆς ἀλη-
θείας· καὶ πρὸς τὸ
ψεῦδος φησίν· ὅτι εἰ-
σὶν πολλοὶ παρ᾽ αὐτοῖς
ἔξωθεν δοκοῦντες
εἶναι δίκαιοι. ἀλλὰ ψευ-
δῶς· δικαιοσύνη δὲ
ἡ κατορθουμένη ἀρετὴ λέ-
γεται· ἄκουε γὰρ τοῦ
χ(ριστο)ῦ λέγοντος· ἐὰν μὴ
περισσεύσῃ ἡ δικαιο-
σύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν
γραμματέων καὶ φα-
ρισαίων. οὐ μὴ εἰσέλ-
θητε εἰς τὴν βασιλεί-
αν τῶν οὐρανῶν· Καὶ πάλιν
δίκαιος λέγεται· ὁ μη-
δεμίαν ἔχων λαικών·
ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς δικαστη-
ρίοις· ἐκεῖνον φαμὲν
δίκαιον· τὸν ἀδικη-

θέντα. καὶ μὴ ἀντιδι-
κήσαντα· αὐτοὶ μὲν γὰρ
ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ
δικαστηρίου. δυνηθῶ-
μεν δίκαιοι πρὸς ἀλ-
λήλους ὀφθῆναι. δυ-
νησόμεθα φιλανθρω-
πίας τινὸς τυχεῖν·
πρὸς μὲν γὰρ τὸν θ(εὸ)ν ἀ-
δύνατον· ὅσα ἂν ἐπι-
δειξώμεθα· πάντα-
χοῦ γὰρ αὐτὸς τοῖς δι-
καίοις νικᾷ· καθάπερ
ὁ προφήτης λέγει· καὶ νι-
κήσῃς ἐν τῷ κρίνε-
σθαί σε· ἀλλὰ τὰ πρὸς
ἀλλήλους δίκαιοι ἂν μὴ
διαφθείρωμεν. τότε
ἐσόμεθα δίκαιοι· ἂν δεί-
ξωμεν δεῖξαι ὅτι ἠ-
δικήθημεν. τότε ἐσό-
μεθα δίκαιοι· πῶς
ἐνδεδυμένοις αὐτοῖς
πάλιν λέγει. ἐνδύσα-
σθαι· ἀπὸ τοῦ καινοῦ μὲν
φησὶν καὶ τῶν ἔργων·
τότε λέγομεν ἀπὸ τοῦ
καταρτίσματος τὸ ἐνδυ-
σαι. νῦν δὲ ἀπὸ τῆς
κτίσεως καὶ τῶν ἔργων·
οὐκέτι κατὰ τὰς ἐπιθυ-
μίας τῆς ἀπάτης· ἀλ-
λὰ κατὰ τὸν θ(εό)ν· τὸ δὲ
ὅσιον τί ἐστιν· τὸ καθα-
ρόν· τὸ ὀφειλόμενον·
διὰ τοῦτο, καὶ τὴν ὁσίαν
τῶν ἀπελθόντων φα-
μέν· τουτέστιν. οὐδὲν
ὀφείλω αὐτοῖς λοιπόν·
οὐκέτι μὴ ὑπεύθυνος·

θ
ηιγ προτροπὴ εἰς ἀρετήν· καὶ ἔλεγχος
περὶ γυναικῶν τρυφερῶν· τὴν
ἄσκησιν ἐκλελοιπυιῶν:-

οὕτως ἡμῖν ἔθος λέγειν·
καὶ τὸ ἀφοσιωσάμην·
καὶ ὅσα τοιαῦτα· τοῦ-
τέστιν τὸ μηδὲν ὀφθαλμόν·
θ
Η Ἡμᾶς τοίνυν ἐστὶν μὴ καὶ ἀ-
ποδύσασθαι τὸ τῆς δι-
καιοσύνης ἱμάτιον· ὃ
καὶ ὁ προφήτης ἱμά-
τιον σωτηρίου καλεῖ·
ἵνα τῷ θεῷ ὁμοιωθῶμεν.
καὶ γὰρ αὐτὸς δικαιο-
σύνην ἐνδέδυται· τοῦ-
το ἐνδυσώμεθα τὸ ἱ-
μάτιον· τὸ δὲ ἐνδύσα-
σθαι οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ·
ἢ τὸ μηδέποτε ἀπο-
στῆναι· ἄκουε γὰρ
τοῦ προφήτου λέγον-
τος· ἐνεδύσατο κα-
τάραν ὡς ἱμάτιον καὶ
ἥξει αὐτῷ· καὶ πάλιν·
ὁ περιβαλλόμενος φῶς
ὡς ἱμάτιον· καὶ πάλιν
ἡμῖν ἔθος λέγειν ἐπὶ
τῶν ἀνθρώπων· ὁ δεῖνα τὸν
δεῖνα ἐνεδύσατο·
ὥστε οὐ μίαν ἡμέραν·
οὐδὲ δευτέραν· οὐδὲ
τρίτην· ἀλλὰ διαπαν-
τὸς ἡμᾶς κοσμεῖσθαι δεῖ
ναι ἐν ἀρετῇ· καὶ μη-
δέποτε γυμνοὺς φανῆναι.
τοῦ ἱματίου τούτου·
οὐ γὰρ οὕτως ἄνθρωπος· ἀ-
σχημονεῖ γυμνὸς ὤν,
τὸ σῶμα· ὡς γυμνὸς
ὢν τῆς ἀρετῆς· ἐνταῦ-
θα αὐτὸν οἱ ὁμόδουλοι
βλέπουσιν ἀσχημο-
νοῦντα· ἐκεῖ δὲ ὁ δε-

σπότης. καὶ οἱ ἄγγελοι·
ἂν οὖν τινα ἴδῃς ἀτα-
μοι γυμνὸν διὰ τῆς ἀ-
γορᾶς περιιόντα, οὐχὶ
ἀλγεῖς· ὅταν οὖν σὺ γυ-
μνὸς τοῦ ἱματίου τού-
του τρέχῃς· τί ἐροῦμεν·
οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς
προσαιτοῦντας· οὓς
λωπους ἡμῖν ἔθος κα-
λεῖν· πῶς περιίασιν·
πῶς καὶ αὐτοὺς ἐλεοῦ-
μεν· ἀλλ' ὅμως τούτοις
οὐδὲ συγγνώμη τίς ἐστιν·
οὐδὲ γὰρ συγγινώσκο-
μεν αὐτοῖς, ὅταν κακου-
ργοῦντες ἑαυτῶν τὰ ἱμά-
τια ἀπολλύωσιν· πῶς
οὖν ἡμῖν ὁ θεὸς συγγνώσε-
ται. τὸ ἱμάτιον τοῦτο
ἀπολέσασιν· ὅταν γὰρ
Ὁ διάβολος ἴδῃ γυμνὸν
ἀρετῆς τινα· εὐθέως
καὶ ἀσυκολοῖς ἀμαυροῖ
τὸ πρόσωπον· καὶ τι-
τρώσκει καὶ ἀναγκάζει
μεγάλα· γυμνοὶ γε-
νώμεθα χρημάτων.
ἵνα μὴ γυμνωθῶμεν
ἀπὸ δικαιοσύνης· ἢ
τῶν χρημάτων περι-
κοπή. τοῦτο λυμαίνε-
ται τὸ ἱμάτιον· ἀλλ' ἀν-
θρώπων ἐστὶν περικοπή·
τοιαῦταί εἰσιν αἱ ἄλλαι
θαι· καὶ ὅσα ἂν πρά-
γμασι περικοπτώμεθα.
τοσοῦτον μᾶλλον γυμνού-
μεθα· ἡ ἀσέλγεια
γυμνοῖ τοῦ ἱματίου τούτου.

πῦρ γάρ ἐστιν. τὸ δὲ πῦρ
ἀναλωτικόν ἐστι τοῦ ἱ-
ματίου· σκώληξ ἐστὶν ὁ πλοῦ-
τος· καθάπερ ὁ σὴς
πάντα διατρώγει· καὶ
οὔτε τῶν σηρικῶν φεί-
δεται· οὕτως καὶ οὗτος·
πάντα τοίνυν ταῦτα
ἀποθώμεθα· ἵνα γε-
νώμεθα δίκαιοι· ἵνα
ἐνδυσώμεθα τὸν και-
νὸν ἄνθρωπον· μηδὲ ἐν πα-
λαιοῖς· μηδὲ ἐν φαινομέ-
νοις· μηδὲ ἐν φθειρομέ-
νοις κατεχώμεθα· οὐκ ἔ-
στιν ἡ ἀρετὴ ἐπίπονος·
οὐκ ἔστιν δυσκατόρθωτος·
Οὐχ ὁρᾷς τοὺς ἐμπόρους ὅ-
ρῶσιν· ἐκεῖνοι καὶ οἰκίας
ἀφιᾶσιν· καὶ γυναῖκας
καὶ παῖδας· καὶ τὴν οὐ-
σίαν ἅπασαν· καὶ ἐκτὸς
ἑαυτοὺς τοῦ κόσμου
ποιήσαντες· σάλον
περιθέμενοι· πόδα δὲ
ὑποαρωσάμενοι· καὶ
αἱ τῶν τραχήλων ἐξαρ-
τήσαντες· ἐν οἰκίσκῳ
μικρῷ καταλύσαντες
ἑαυτούς· οὐδὲ μέχρι
τούτων ἵστανται· ἀλλὰ
καὶ μηχανάς· καὶ χειμῶ-
δι κινδύνοις καταποντοῦ-
σιν ἑαυτούς· ἀλλὰ τοιαῦτα
ἐπιτάττομεν ὑμῖν ἐγώ· οὐ
κἂν ἅπαντα ἀποβάλ-
λωσιν· οὐ κἂν ἅπαν-
τε τὸ πρᾶγμα φορτι-
κόν· οὐδὲ μὴν οὕτω φη-
μι δι᾽ ἅπαντα σοι· κούφομαι

μὲν γάρ· πολλῷ ἄλλο-
μόνον θεοῦ· ἀλλ᾽ ἀντί· καὶ
λουτροῖς ἐκ χρήσεως· καὶ
τὸ σῶμα θεραπεύει·
καὶ τὰς ἀγορὰς ἐμπλατύ-
καὶ οἰκίαν ἔχει· καὶ δια-
κόνοις διακονοῦ· καὶ
σιτίοις καὶ ποτοῖς·
πανταχοῦ τὴν πλεο-
νεξίαν ἐκκλίνει· ἐκεί-
νη γάρ ἐστιν ἡ τὴν ἁμαρ-
τίαν ποιοῦσα· καὶ τ᾽
αὐτὸ πρᾶγμα πλεονά-
ζον ἁμαρτία γέγο-
νεν· ὥστε οὐδὲν ἕτερον ἢ
πλεονεξία ἡ ἁμαρ-
τία ἐστίν. Καὶ ὅρα·
Ὁ θυμός· ὅταν πλεονά-
ζων δεόντως κινηθῇ· τότε
ἐκπηδᾷ λοιδορία· τό-
τε ἀδικία· πάντα
ταῦτα· ὁ τῶν σωμάτων
ἔρως· ὁ τῶν χρημάτων·
ὁ τῆς δόξης· ὁ τῶν ἄλ-
λων ἁπάντων· καὶ μι-
κρὰ πλήν· ὅτι ἐκεῖνοι
κινδυνεύουσι· πολλοὶ
γὰρ πολλῷ ἀσθενέστε-
ροι σοῦ· καὶ πλουσιώτε-
ροι· καὶ τρυφερώτεροι
τὸν σκληρὸν ἐκεῖνον
καὶ τραχὺν ἀνεδέξα-
ντο βίον. Καὶ τί λέγω ἄν-
δρας· κόραι εἰκοσαετεῖς
ἔτος οὔπω γεγονόμεναι·
ἐν θαλάμοις καὶ ἐν σκι-
οτροφίᾳ τὸν ἅπαντα
διατελέσασαι χρόνον·
θαλάμοις μύρων γέ-
μουσι καὶ θυμιαμάτων·

περὶ μοναχῶν

ἐπὶ ἀρωμάτων ἀπαλῶν
κατακλινόμεναι· ἁπα
λαὶ καὶ αὗται τὴν φύσιν·
καὶ τὴν πολλὴν θεραπείαν,
μαλακώτεραι γενόμε
ναι· διὰ τῆς ἡμέρας
πάσης· οὐδὲ ἓν ἕτερον
ἔργον ἔχουσαι· ἢ τὸ καλ
λωπίζεσθαι καὶ χρυ
σοφορεῖν· καὶ τρυφῆς
ἀπολαύειν πολλῆς· οὐ
δὲ ἑαυταῖς διακονού
μεναι· ἀλλὰ πολλὰς ἔχου
σαι τὰς θεραπαινίδας.
τὰς παρεστηκυίας· ἱμά
τια ἔχουσαι μαλακὰ,
τοῦ σώματος μαλα
κώτερα· λευκὰς ὀθό
νας καὶ τρυφεράς·
ἐν ῥόδοις καὶ ταῖς τοι
αύταις εὐωδίαις δι
ηνεκῶς ἀσχολούμε
ναι· αὗται δὲ ἐξαί
φνης τῷ πυρὶ ληφθεῖ
σαι τοῦ χ(ριστο)ῦ· πᾶσαν ἐ
κείνην ἀποδυσάμε
ναι τὴν μαλακίαν καὶ
τὴν φύσιν· καὶ τρο
φῆς ἡλικίας ἐπιλα
θόμεναι· καθάπερ
τινὲς ἀθληταὶ γεν
ναῖοι· τὰ μαλακὰ ἐκεῖ
να ἀποδυθεῖσαι· ἀσ
μένως ἐπ' ἐκείνους τοὺς
ἀγῶνας· καὶ ἴσως μὲν
ἄπιστα δόξω ἐρεῖν·
πλὴν ἀλλ' ἀληθῆ·
αὗται δὴ τὰς οὕτως
ἁπαλὰς κόρας· ἤκου
σα ἐγὼ ὅτι εἰς τοσαύτην

σκληραγωγίαν ἑαυτὰς
ἤγαγον· ὥστε τραχύτε
ρα τῶν τριχίνων πε
ριθέσθαι ἐπὶ γυμνοῦ
τοῦ σώματος· καὶ ἀνυ
ποδήτους ἰέναι· τὰς
ἁπαλὰς πτέρνας ἐκεί
νας· καὶ ἐπὶ στιβάδος
κατακλίνεσθαι· μᾶλλον
δὲ τὸ πλέον ἐγρηγορέ
ναι τῆς νυκτός· καὶ οὔ
τε μύρου· οὔτε ἄλλου τι
νὸς τῶν τοιούτων πρό
μοι ἀμφιέζεσθαι· ἀλλὰ
Καὶ τὴν οὕτω θερα
πευομένην κεφα
λὴν· ἀτημέλητον ἔχειν
ἁπλῶς καὶ εἰκῆ· τὰς
τρίχας ἐνδεδεμένην.
ὥστε μὴ εἰς ἀσχημοσύ
νην ἐκπεσεῖν· τράπε
ζα δὲ αὐταῖς ἐστιν ἐ
περιμημόνη· τράπε
ζα· οὐδὲ λαχάνου· οὐ
δὲ ἄρτου· ἀλλὰ σεμι
δάλεως· καὶ κυάμου· καὶ
ἐρεβίνθου· καὶ ἐλαίας·
καὶ σύκου· καὶ ταλασι
ουργίαν διηνεκῆ· καὶ
τῶν οἴκοι θεραπαινίδων·
ἔργα γὰρ πολλῶν χαλεπώ
τερα· τί γάρ· τὰς
καμνούσας τὸ σῶμα θε
ραπεύειν ἀνεδέξαντο·
τὰς κλίνας ἀναβαστάζου
σαι· τοὺς πόδας νί
πτουσαι· πολλαὶ δὲ καὶ
μαγειρεύουσιν· τοσαύ
την δύναται τοῦ χ(ριστο)ῦ τὸ
πῦρ· οὕτως καὶ φύσεως

ἂν ὥσπερ ὄνον κώπρο θυ-
μίαν· πλὴν ἀλλ' οὐδὲν
ὑμᾶς ἐγὼ τοιοῦτον αἰ-
τῶ τανῦν· ἐπειδὴ κού-
φεσθε παρεκλαύμεθαι
παραγυναικῶν· καὶ
γοῦν ὅσα μὴ φορτικὰ
ταῦτα παραιτεῖσθε· χά-
ρος κρατεῖτε καὶ ἀλλο-
λάσσομεν ὀφθαλμῶν·
τί δύσκολον εἰπέ μοι·
τί δυσχερές· δίκαια
παραιτεῖσθε· μηδένα
ἀδικεῖτε· μήτε ὁ πέ-
νης· μήτε ὁ πλούσιος·
μήτε ὁ ἀγοραῖος· μή-
τε ὁ μισθωτός· ἔστιν
γὰρ καὶ μέχρι πενή-
των ἀδικίαν διελθεῖν·
Ἢ οὐχ ὁρᾶτε πόσας οὗ-
τοι μάχας ποιοῦσιν
καὶ πάντα ἀνατρέ-
πουσιν· κἂν χρήσωνταί
μοι· ἔχε παῖδας· καὶ
πάλιν ὡς τοιούτοις ἐ-
πιτάττειν· τοιούτοις
ἐγράφειν· μέγας ἐκεῖ-
νος ὁ ἀγὼν καὶ ὑψηλὸς
ὁ σκόπελος· καὶ ἐγγὺς
τοῦ οὐρανοῦ ἡ κορυφή.
καὶ οὐ δύνασαι φθά-
σαι πρὸς τὸ μέγα· οὐ-
κοῦν καὶ τῶν ἐλαττό-
νων ἔχου· καὶ τῶν κατω-
τέρων ἐφίεσο· Οὐ δύ-
νασαι κενῶσαι τὰ χρή-
ματα· κἂν ταῦτα ἄλλων
μὴ ἅρπαζε· μηδὲ ἀδί-
κει· οὐ δύνασαι νηστεῦσαι.
κἂν μὴ τρυφῆς σεαυτὸν

ἐξαγάγῃς· οὐ δύνασαι
ἐπὶ στιβάδος κατακλι-
θῆναι· μή μοι κλίνας
ἀργυρενδέτους κατα-
σκεύαζε· ἀλλὰ κἂν χρή-
σοι κλίνην καὶ στρώμασιν
μὴ πρὸς ἐπίδειξιν πε-
ποικιλμένοις· ἀλλὰ πρὸς
ἀνάπαυσιν· μηδὲ ἐ-
λεφαντίνας κλίνας·
σύστελλον σαυτόν· τιμι-
ρίων ἀγωγίμων πλη-
ροῖς τὴν ὁλκάδα· κού-
φως εὐσταλὴς· οὐδὲ λῃ-
στάς· οὐ φθόνον· οὐ λῃ-
στάς· οὐκ ἔστι κούφους·
οὐ γὰρ οὕτως τοῖς χρή-
μασιν ὡς ταῖς φροντί-
σι πλουτοῦντας· οὐχ οὕτως
εὐπόρους ἐν τοῖς κτή-
μασιν· ὡς ταῖς ἀγωνίαις
καὶ τοῖς κινδύνοις· οἱ
τι μὲν παρασμούς καὶ
ἐπιθυμίας πολλὰς ἐ-
παγάγουσιν· ταῦτα
πασομένουσιν οἱ πολλὰ
κεκτῆσθαι βουλόμενοι
οὐ λέγω δικαίως· μισοῦν-
κάμνοντι· κἂν τοῦ παι-
κέλευσον τοῦτο ποιεῖν
ὁρᾷς πῶς φορτικὸν
ἐστίν· πῶς γὰρ ἐνθά-
ρα ἀπάγαγε ἐκ πολλοῦ
τοῦ διαστήματος κἂν
παρελαύνουσιν· αἱ
σχισθῶμεν παρακα-
λῶ· ὅτι ἐν μὲν τοῖς κο-
μικοῖς· οὐ δαπανοῦ πα-
ραχωροῦμεν αὐταῖς·
οὐκ ἐν πολέμοις· οὐκ ἐν

ἀθλίοις· ἐν δὲ τοῖς
πνευματικοῖς ἀγῶσιν· πολὺ
ὀκνηρῶν φερόμεθα· καὶ
πρῶται τὸν οὐρανὸν
ἁρπάζουσιν· καὶ ὑψη-
λότεραι γίνονται κα-
θάπερ ἀετοί τινες·
ἡμεῖς δὲ καθάπερ
κολοιοί· καὶ περὶ
τὴν κνῖσαν καὶ τὸν κα-
πνὸν ἀναστρεφόμε-
θα· κολοιῶν γὰρ ὄν-
τως· τραπεζοποι-
οὺς καὶ μαγείρους εἶ-
ναι μόνον· καὶ κυνῶν
λίχνων· ἀκούσαντες τῶν
παλαιῶν γυναικῶν·
μεγάλαι γὰρ ἐγένοντο·
μεγάλαι γυναῖκες καὶ
θαυμασταί· οἷον ἡ Σάρ-
ρα· ἡ Ῥεβέκκα· ἡ Ῥα-
χήλ· ἡ Δεβόρρα· ἡ Ἄννα·
καὶ ἐπὶ τοῦ χ(ριστο)ῦ· ἀλλ' οὐ-
δαμοῦ ἄνδρας παρή-
λασαν· ἀλλὰ τὴν ὑστέ-
ραν τάξιν ἔσχον·
νῦν δὲ τοὐναντίον· γυ-
ναῖκες ἡμᾶς παρε-
λαύνουσιν· καὶ ἀποκρύ-
πτουσιν· ποῖος ὁ γέ-
λως· τίς ἡ αἰσχύνη· ἡ-
μᾶς τὴν κεφαλὴν τὴν
τάξιν ἐπεχόμεν· καὶ
ὑπὸ τοῦ σώματος νι-
κώμεθα· ἄρχειν αὐ-
τῶν ἐτάχθημεν· οὐχ ἵ-
να μόνον ἄρχωμεν·
ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν ἀρετῇ ἄρ-
χωμεν· ὁ γὰρ ἄρχων·
τούτῳ μάλιστα ἄρχειν

ὀφ(είλει)· τῷ τῇ ἀρετῇ νι-
κᾶν· ὅταν δὲ νικᾶται· οὐκέ-
τι ἄρχων· ἴδετε πόση
τῆς τοῦ χ(ριστο)ῦ παρουσίας
δύναμις· πῶς ἔλυσεν
τὴν κατάραν· καὶ γὰρ
πλείους αἱ παρθένοι
παρὰ γυναιξίν· πλεί-
ων σωφροσύνη πα-
ρ' ἐκείναις· αἱ χῆραι
πλείους· οὐδὲν ἂν αἰ-
σχρὸν γυνὴ ταχέως
προέλοιτο ῥῆμα· τί-
νος οὖν ἕνεκεν εἰπέ μοι
αἰσχρολογεῖς σύ· μὴ
γάρ μοι τὰς ἀπεγνωσ-
μένας εἴπῃς· φιλό-
κοσμον πάντως τὸ γένος
ἐστίν· καὶ τοῦτο ἔχει τὸ
ἐλάττωμα· ἀλλὰ καὶ
τούτῳ νικᾶτε ὑμᾶς
οἱ ἄνδρες· οἱ καὶ ἐπὶ
κόμαις· ὡς ἐπὶ τοῖς κό-
σμοις ἀβρυνόμενοι·
οὐ γὰρ οὕτως οἶμαι·
ποιεῖ ἑαυτὴν χρυσίοις
τὴν γυναῖκα καλλωπί-
ζεσθαι· ὡς τὸν ἄνδρα
ποιεῖ τῆς γυναικός·
οὐχ οὕτως ἐπὶ τὴν ζώνην
φορεῖν τὴν χρυσῆν· ὡς
ἐπὶ τὸ τὴν γυναῖκα
χρυσοφορεῖν· ὥστε καὶ
τούτου ὑμεῖς αἴτιοι·
οἱ τὸν σπινθῆρα ἐκκαί-
οντες· καὶ τὴν φλόγα
ἀνάπτοντες· ἄλλως δὲ
οὐ τοσοῦτον ἁμάρτημά
ἐστιν γυναικός· ὅσον ἐ-
πὶ ἀνδρός· σὺ ἐτάχθης

ἐκείνην κωρυθμίζειν·
πανταχοῦ τῶν μὲν ὥρων τῶν
ὡραίων ἀξιοῖς τυγχάνειν·
οὐκ οἶδας καὶ ἐν τούτῳ διαλλά-
ξον· ὅτι σοι τῆς πολυ-
τελείας οὐδεὶς λόγος
ἐκείνης ἀπὸ τῶν σαυ-
τοῦ· γυναικὶ μᾶλλον τὸ
κοσμεῖσθαι ἐπιτήδει-
ον· ἢ ἀνδρί· ὅταν οὖν
αὐτὸς σὺ μὴ διαφεύ-
γῃς· πῶς ἐκείνην δια-
φεύξεται· ἔχουσι μὲν
καὶ αὗται καὶ κενόδοξοι·
ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κοινὸν καὶ
ἀνδρῶν· Ὀργίζονται πᾶ-
σιν· καὶ τοῦτο κοινόν·
ἐν οἷς δὲ ὑπερέχειν δοκοῦ-
σιν· οὐκέτι κοινά· τὴν
σεμνότητα λέγω· τὴν
θερμότητα· τὴν εὐ-
λάβειαν· τὴν περὶ τὸν
χριστὸν ἀγάπην· διὰ τοῦ-
το ἀπεῖρξεν αὐτὰς τοῦ
θρόνου τοῦ διδασκα-
λικοῦ φησίν· καὶ τοῦτο
σημεῖον τοῦ πολὺ τὸ
μέσον εἶναι τῶν ἀνδρῶν·
καὶ μεγάλας εἶναι ταύτας
τότε· πάλαι γὰρ δι-
δάσκοντος ἀπεμοις
πέτρου· καὶ τῶν ἁγίων
ἐκείνων· γυναῖκα τῷ
πράγματι ἐπιτηδεῖν
ἐχρῆν· νυνὶ δὲ εἰς τοῦ-
το κακίας ἐλάσαμεν·
ὥστε καὶ ζητήματος ἄ-
ξιον εἶναι· διὰ τί γυναῖ-
κες οὐ διδάσκουσιν·
Οὕτως ἐστὶ κάτω αὐτὴν αὐταῖς

ἀσθενὲς εἶναι κείσθω μέν·
ταῦτα οὐκ ἐκείνας ἐπαι-
ρεῖν κουφιζόμενος εἶπον·
ἀλλὰ κηλῖδας αὐτοῖς· ἐντρέ-
πεσθαι· παιδεῦσαι καὶ νου-
θετῆσαι· ὥστε τὴν προ-
σήκουσαν κἂν μὴν ἀρχὴν
ἀναλαβεῖν· μὴ κατὰ τὸ
μέγεθος· ἀλλὰ κατὰ τὴν
πρόνοιαν, καὶ τὴν προ-
στασίαν· καὶ τὴν ἀρετήν·
οὕτω γὰρ καὶ τὸ σῶμα ἀρ-
τάξεται τὴν προσή-
κουσαν· ὅταν ἀρίστου τοῦ
ἄρχοντος ἐπιτύχῃ· ὁ-
μοίως δὲ καὶ τὰς γυναῖ-
κας· καὶ τοὺς ἄνδρας
κατὰ τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν,
ἅπαντας κοινοῦ· ἵνα
κατάξιοι θεοῦ μὲν ἅπαν-
τες ἐν ἐκείνῃ τῇ φοβε-
ρᾷ ἡμέρᾳ τῆς φιλαν-
θρωπίας ἀπολαῦσαι
τοῦ δεσπότου· καὶ τῶν
ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν
ἐπιτυχεῖν· ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ
ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα
κράτος· τιμή· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων ἀμήν:~

ὁμιλία ιδ.

+ ΔΙΟ ΑΠΟΘΕΜΕΝΟΙ ΤΟ ΨΕΥ-
ΔΟΣ ΛΑΛΕΙΤΕ ΑΛΗΘΕΙΑΝ
ΕΚΑΣΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΠΛΗ-
ΣΙΟΝ ΑΥΤΟΥ· ΟΤΙ ΕΣΜΕΝ
ΑΛΛΗΛΩΝ ΜΕΛΗ· ΟΡΓΙ-
ΖΕΣΘΕ ΚΑΙ ΜΗ ΑΜΑΡΤΑ-
ΝΕΤΕ· Ο ΗΛΙΟΣ ΜΗ ΕΠΙΔΥΕΤΩ

ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑ-
μῶν. μηδὲ δίδοτε τό-
πον τῷ διαβόλῳ.
Εἰπὼν τὸν παλαιὸν ἄν-
θρωπον καθολικῶς,
λοιπὸν αὐτὸν καὶ ὑπο-
γράφει κατὰ μέρος·
αὕτη γὰρ εὐμαθεστέρα
ἡ διδασκαλία· ὅταν
καὶ κατὰ μέρος μανθά-
νωμεν. καὶ τί φησιν·
διὸ ἀποθέμενοι τὸ
ψεῦδος· ποῖον ψεῦδος·
τὰ εἴδωλα ἄρα φησίν;
οὐ περὶ τούτων· ψεῦδος
μὲν γὰρ καὶ τοῦτο· ἀλλὰ
νῦν οὐδὲν αὐτοῖς κοι-
νὸν πρὸς αὐτά· ἀλλὰ
τὸ πρὸς ἀλλήλους φη-
σίν· τουτέστι, τὸ δολε-
ρὸν καὶ ὕπουλον. λαλεῖ-
τε ἀλήθειαν ἕκαστος
μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.
ἔτι που, καὶ τὸ ἐντρεπτικώ-
τερον· ὅτι ἐσμὲν ἀλλή-
λων μέλη· μηδεὶς ἀπ-
ατάτω τὸν πλησίον. ὅ
φησιν ὁ ψαλμῳδός· ἄ-
νω καὶ κάτω· χείλη δό-
λια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν
καρδίᾳ ἐλάλησεν κακά·
οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν· οὐ-
δὲν οὕτως ἐχθροποι-
όν· ὡς τὸ ἀπατᾶσθαι
καὶ παραλογίζεσθαι·
ὅρα πῶς πανταχοῦ
αὐτοὺς δυσωπεῖ διὰ
τοῦ σώματος· μὴ ψεύ-
δεσθαι φησὶν ὁ ὀφθαλμός,
τὸν πόδα· μηδὲ ὁ πούς
τὸν ὀφθαλμόν· οἷον·
ἐάν, κάτω ὄρυγμα ᾖ·
ἔπειτα ἄνωθεν ἐπιτεθῇ
γῆς καλάμων διακει-
μένων, καὶ ὑπὸ τῆς γῆς
κεκαλυμμένων· ἐντεῦ-
θεν φαίνεται· στερεὰ ἡ
γῆ· παρέχει τὴν δό-
ξαν τοῖς ὀφθαλμοῖς·
οὐχὶ τῷ ποδὶ χρήσεται·
καὶ εἴσεται πότερον κοί-
λη καὶ διάκενόν ἐστι κάτω.
ἢ ἀντέρειδε καὶ ἀντι-
τυπεῖ· μὴ ψεύδεται ὁ πούς·
ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν ἀπαγγέλλει·
τί δέ; ἂν ὄφιν ἴδοι ὁ ὀφθαλ-
μὸς ἢ θηρίον· μὴ ψεύ-
δεται τὸν πόδα; οὐκ εὐ-
θέως ἀπαγγέλλει; κἀ-
κεῖνος παρ' αὐτοῦ μαν-
θάνων, οὐκ ἐπεξέρχεται·
τί δέ; ὅταν μήτε ὁ ὀ-
φθαλμὸς μήτε ὁ ποὺς
εὑρεῖν διαγνῶναι· ἀλλὰ
τὸ πᾶν τῆς ὀσφρήσε-
ως ᾖ, οἷον· πότερον
δηλητήριον φάρμα-
κον ἢ οὔ· μὴ ψεύδεται
ἡ ὄσφρησις τὸ στόμα-
τι· καὶ γὰρ καὶ ἔστι
τὴν πρὸς ἀπόλλυσιν·
ἀλλ' ὅπερ αὐτὴ παρίστα-
ται λέγει· τί δὲ ἡ γλῶττα·
μὴ ψεύδεται τὸν στόμα-
χον; οὐκ εὐθέως ἂν πικρὸν
εἰδῇ, ῥίπτει· ἂν δὲ γλυκύ,
παραπέμπει; ὅρα δι-
ακονίαν καὶ δουλείας
ἀντίδοσιν· ὅρα πρόνοιαν

ἐξαγριωθέντας γεγενημέ-
νων· καὶ ἐκθυμουμένους ὡσαν-
τὶς ἄγριοι· οὕτω δὲ καὶ
κινήσεις μὴ ἐνδιδώμεθα.
ἀλλήλοις μέχρι ῥημάτων·
τοῦτο φιλίας τεκμήριον·
τὸ δὲ ἐναντίον, ἔχθρας·
κ τί οὖν, ἂν ἐπικουρεύῃ
φησίν· τὸ ἀγανακτεῖν μάθε·
οὐκ ἔστιν μέγιστος· ἐπειδὴ
δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι προσ-
παθεῖν· ὀργίζεσθε καὶ
μὴ ἁμαρτάνετε· ὅρα
σύνεσιν· καὶ λέγει ὅπως
μὴ ἁμαρτήσωμεν· καὶ
παρακαλοῦσαν τὰς πά-
μιν οὐκ ἐγκαταλιμπάνου-
σα· οὐ γὰρ ἀφίησιν αὐ-
τοῦ τὰ σπλάγχνα ταπει-
νά· καθάπερ γὰρ· ὁ ἰ-
ατρὸς διαιρῶν τὰ μὲν
τραύματα ἀπὸ καὶ
μηνύει· καὶ μὴ ἀνασχο-
μένου δέ· ὅμως οὐ κα-
ταφρονεῖ· ἀλλὰ τὴν
ἐπιτηδείαν προσάγων
συμμαχίαν· θεραπεύει
ἀπάγων· οὕτω καὶ ὁ παῦ-
λος· ὁ μὲν γὰρ ἐκεῖ μό-
νον ποιῶν· τὴν δόξαν μό-
νον ζητεῖ· καὶ ὅτι κα-
ταφρονήθη δάκνεται·
ὁ δὲ πανταχοῦ τὴν ὑ-
γείαν τοῦ κάμνοντος
ἐπιζητῶν· πρὸς ἓν
τοῦτο μόνον ὁρᾷ· ὅ-
πως ἂν ἀναστήσῃ τὸν κεί-
μενον· τοῦτο καὶ ὁ παῦ-
λος ποιεῖ· ἄνθρωπον μὴ
ἐνδέχεσθαι· ἀλλ' ὅπως τε

γένοιτο ἀπὸ τῆς ἀδίκου
ὀργῆς· καὶ τοῦτο θερα-
πεύει ἀπάγων· τί γάρ
φησιν· ὀργίζεσθε καὶ
μὴ ἁμαρτάνετε· καλὸν
μὲν γὰρ τὸ μὴ ὀργίζε-
σθαι· εἰ δὲ εἰς ἐμπέσοι-
μεν τὸ πάθος· ἀλ-
λὰ μὴ ἐπὶ τοσοῦτον· ὁ ἥλι-
ος γάρ φησιν μὴ ἐπιδυ-
έτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ
ὑμῶν· κοῦφα τινὰ ὀρ-
γὴν ἐπιτρέπει θεῖναι· ἀρ-
κεῖ σοι μία ὥρα καὶ δευ-
τέρα καὶ τρίτη· μὴ
καταλιπέτω ἐχθροὺς
ὑμᾶς ὁ ἥλιος ἀπερχόμενος·
ἀπὸ ἀγαθότητος ἀνέ-
τειλεν· μὴ ἀπερχέσθω
ἀναξίους λάμψας·
εἰ μὲν γὰρ ὁ μὲν δεσπότης
αὐτὸν ἀπὸ πολλῆς ἀγα-
θότητος ἔπεμψεν καὶ
ἀφῆκέν σοι τὰ ἁμαρ-
τήματα· σὺ δὲ τὸν
πλησίον οὐκ ἀφίης·
ὅρα πῶς τὸν καιρὸν
ἄλλο δὲ μετὰ τοῦτο δέ-
δοικεν τὴν νύκτα ὁ
μακάριος παῦλος·
μὴ καινοῦσαν ἑτέρ-
ας τὸν κινδυνεύμενον
φλεγμαίνοντα ἀνα-
καύσῃ τὸ πῦρ· ἕως γὰρ
ἂν πολλὰ ἐκεῖ ῥοῦ κη-
κύμερας οὔσης· ἐξαρ-
κεῖ σοι ἐμφορᾶσθαι· ὅταν
μέλλοι ἀποτραγῆναι·
καταλάμπου· καὶ πρόσ-
φατον ἐνόντος καιροῦ

ἂν γὰρ μὴ ξ' ἐπικαλῆται·
οὐ καρπώσεται τὴν αὐτοῦ
τακήμερα· τὸ συμμα-
χεῖν καὶ ἐν τῇ κινήσει
συνάπτει καιρόν· ἀγγελικὸν
τὸ πλέον ὑποτέμνει·
τὸ δὲ ὅλον μηδενὶ νόθῳ
πάλιν διδόασιν ἀπὸ
τοῦ ὑπογραφέντος
τῇ ἐπιούσῃ κινήσει σφο-
δρότερον ἐργάσασθαι
τὴν πυράν· καὶ κα-
θάπερ ὁ κηρὸς· ἂν τὸ
μέσω θῇ καὶ πυκνω-
θῇ τοῦ ἀέρος διὰ
τῆς κινήσεως μικρὰν ἐκ-
στῆ τῇ καθημερινῇ μα-
λάξαι καὶ διασκεδάσαι
σαι θερμή· ὑποθεῖν
χαμαὶ μόνος παρέχεται·
τῆς κινήσεως ἐπικαλου-
μένης τοῦ κάπνου·
καὶ πάλιν αὐτὸ πρε-
φούσης ἑτέροις αὐ-
μοῖς· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς
ὀργῆς· μὴ δίδου τε τὸ
πόντῳ δικαίως· ὥσπε
τὸ ἀλλήλους πολεμεῖν·
τὸ πονεῖν δοῦναι τῷ
δικαίῳ· δέον γὰρ
πάντας συμπεφρά-
χθαι, καὶ κατὰ ἑκάστου
ἵστασθαι· ἑλκύσαντας
δὲ τὴν προσθήκην
ἔχθραν· ἐπ' ἀλλήλους
κελευόμενοι τρέπεσθαι·
οὐδὲ ἔπεστιν γὰρ οὕτως
ἔχει τὸ πονηρὸν ὁ διάβο-
λος· ὥσπερ ταῖς ἔχθραις·
ταῖς μυρίαις ἐντεῦθεν

κακὰ ἐντίκτεται· καὶ κα-
θάπερ ἕως μὲν ἂν ὦ-
σιν ἡρμοσμένοι λίθοι,
καὶ μηδὲν διακείμενον
ἔχοντες, ἑστήκασιν ἀρ-
ραγεῖς· ἂν δὲ κεκομμένης
μόνος διατρήσωσιν δι-
αρπάζῃ γεγενημένην
κεραίαν τριχὸς ἐπέ-
χουσαν τρόπον, συμ-
κλῖ γενέσθαι· τοῦτο
πάντα καταγνύει καὶ
ἀπόλλυσιν. οὕτω καὶ ἐ-
πὶ τοῦ διαβόλου· ἕως
μὲν ἂν ὦμεν πεπυκνω-
μένοι καὶ συνηρμοσ-
μένοι, οὐδὲν ὅλως ἐ-
πάσαγε τῶν αὐτοῦ·
Ὥστ' ἂν δὲ μικρὸν ἡ-
μᾶς διαχαυνώσῃ, κα-
θάπερ τις χείμαρρους
ἐπεισχέεται· πανταχοῦ
γὰρ ἀρχῆς αὐτῷ χρεία
μόνης· καὶ τοῦτό ἐστιν
τὸ δυσκατόρθωτον·
Τούτου δὲ γενομένου,
αὐτὸς ἑαυτῷ τὰ πάντα
ἀνευρύνει· λοιπὸν δὲ
διακοραῖς τὰ ὦτα αὐ-
μένω γέν· καὶ οἱ τὰ ψευδῆ
λέγοντες πιστότεροι·
τὴν γὰρ ἔχθραν ἔχου-
σιν δικάζουσαν, οὐ τὴν
ἀλήθειαν κρίνουσαν·
καὶ ὥσπερ φιλίας οὔσης
καὶ τὰ ἀληθῆ ψευδῆ
φαίνεται τῶν κακῶν·
οὕτως ἔχθρας οὔσης
καὶ τὰ ψευδῆ ἀληθῆ·
ἕτερος νοῦς, ἕτερον

δικαστήριον· οὐκ ἐξ ἴ-
σης ἀκοῦον, ἀλλὰ μετὰ
πολλῆς τῆς προσκλί-
σεως καὶ ἐπιρρεπείας·
Καθάπερ γὰρ ἐν ζυγῷ
μόλιβδος προστεθεὶς
τὸ πᾶν ἐπέκλινεν· οὐ-
τως καὶ ἐνταῦθα· τὸ
τῆς ἔχθρας βάρος μο-
λίβδου χαλεπώτερον
ὄν· διὸ παρακαλῶ
πάντα [illegible] μεν.
ὥστε πρὸ τοῦ κριτηρίου
σβεννύναι τὰς ἔχθρας·
ἂν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τῇ
πρώτῃ κρατήσωσι καὶ
τῆς ἑξῆς. πολλάκις
καὶ εἰς ἐνιαυτὸν αὐτὴν
ἐξέτειναν· καὶ αὐτὴ ἑαυ-
τὴν ηὔξησε· λοιπὸν
αἱ ἔχθραι. καὶ οὐδ' ἀπαί-
τιμος· καὶ ῥήματα ἕτε-
ρος λεγόμενα. ἕτερος
ὑποπτεύειν ποιοῦσαι·
καὶ σχήματα. καὶ πάν-
τα ὅτι οὖν ἐκθηριοῖ καὶ
ἐξαγριοῖ. καὶ τῶν μαι-
νομένων χαλεπώτερον διατί-
θησιν· οὔτε τὸ ὄνομα·
οὔτε ἀπαντᾶν· οὔτε ἀκοῦ-
σαι ἀνεχομένη· ἀλλὰ
ἀπὸ τῶν λοιδοριῶν ἅ-
παντα φθεγγομένη·
Πῶς οὖν μαλάξομεν τὸν
θυμόν· πῶς σβέσο-
μεν τὴν φλόγα· ἂν
τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήμα-
τα ἐννοήσωμεν· ὅσων
ἐσμὲν ὑπεύθυνοι τῷ
θεῷ· ἂν ἐννοήσωμεν

ὅτι οὐ τὸν ἐχθρὸν ἀμυνό-
μεθα. ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς·
ἂν ἐννοήσωμεν. ὅτι
τὸν διάβολον εὐφραί-
νομεν· ὅτι τὸν ἐχθρὸν
τὸν ἡμέτερον· τὸν ὄν-
τως ἐχθρόν. δι' ὃν τὸ μέ-
λος τὸ ἡμέτερον. ἀδι-
κοῦμεν αὔξομεν·
Βούλει μνησίκακος
καὶ ἐχθρὸς; ἐχθρὸς ἔσο
ἀλλὰ τοῦ διαβόλου. μὴ
τοῦ μέλους τοῦ σοῦ. κα-
τὰ τούτου κίνησον τὴν ὀργὴν ἔδωκε
τὸν θυμὸν ὁ θεός· οὐχ ἵνα
τὸ ξίφος κατὰ τῶν ἡ-
μετέρων ὠθῶμεν σω-
μάτων. ἀλλ' ἵνα ὁλόκλη-
ρον τὴν μάχαιραν. εἰς
τὸ τοῦ διαβόλου στῆθος
καταπήξωμεν· ἐκεῖ τὸ
ξίφος ἐγκατάσσον μέχρι
ν τῆς λαβῆς· ἀκούλας
τὴν λαβὴν αὐτήν. καὶ
μηδέποτε ἐκσπάσῃς.
ἀλλὰ καὶ ἕτερον προσθεὶς
τοῦτο δεχόμεναι. ὅταν
κἀκείνων αὐτῶν φειδώμε-
θα· ὅταν ἀρρήτως
πρὸς ἀλλήλους διακεί-
μεθα· ἐρρέτω χρήμα-
τα· ἐρρέτω δόξα καὶ
δολιχμοὶ· πάντων
τὸ μέλος τὸ ἐμόν. ἐμοὶ
τιμιώτερον· ταῦτα
λέγωμεν πρὸς ἑαυτούς.
μὴ τὴν φύσιν αἰδούμε-
μεν τὴν ἡμετέραν· ἵ-
να χρήματα κτησώμε-
θα. ἵνα δόξης ἐπιτύχω-
μεν·

ὁ κλέπτων μηκέτι κλε-
πτέτω φησίν· ὁρᾷς
τὰ μέλη τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου;
ψεῦδος· μνησικακία·
κλοπή· διὰ τί μὴ εἶπεν,
ὁ κλέπτων κολαζέσθω·
βασανιζέσθω· τιμωρεί-
σθω· ἀλλὰ τί· μηκέτι κλε-
πτέτω· μᾶλλον δὲ κοπι-
άτω ἐργαζόμενος τὸ
ἀγαθὸν ταῖς χερσίν·
ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι
τῷ χρείαν ἔχοντι· πῶς
οἱ καθαροὶ λεγόμενοι·
οἱ παντὸς ῥύπου γέμον-
τες· καὶ τοῦτο ἑαυτοὺς
ὀνομάζειν τολμῶντες·
ἔστιν γὰρ ἔστιν ἀπολύσα-
σθαι τὸ ἔγκλημα· οὐ
τῷ στῆναι μόνον τοῦ
ἁμαρτήματος· ἀλλὰ
καὶ τῷ ἀγαθόν τι ἐργά-
σασθαι· ὁρᾷς πῶς
ἀπολύεσθαι τὰ ἁμαρ-
τήματα χρή; ἔκλεψαν·
τοῦτό ἐστιν τὸ ἁμάρτη-
μα· οὐκέτι ἔκλεψαν· τοῦτο
οὐκ ἔστιν τὸ ἁμάρτημα
λῦσαι· ἀλλὰ πῶς· ἐκο-
πίασαν καὶ ἑτέροις με-
τέδωκαν; οὕτως ἔλυ-
σαν τὸ ἁμάρτημα· οὐ-
χ ἁπλῶς ἡμᾶς ἐργά-
ζεσθαι κελεύει· ἀλλ' ὥστε
κοπιᾶν· ὥστε ἑτέροις
μεταδιδόναι· καὶ γὰρ
ὁ κλέπτων ἐργάζεται·
ἀλλὰ κακόν· πᾶς λόγος
σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω·

Τίς ἐστιν σαπρός· ὅν φη-
σιν καὶ ἀργόν· καταλαλιά·
αἰσχρολογία· εὐτρα-
πελία· μωρολογία· ὁ-
ρᾷς πῶς τὰς ῥίζας ἐκ-
κόπτει τῆς ὀργῆς; τὸ
ψεῦδος· τὴν κλοπήν·
τὴν ἄκαιρον διάλεξιν;
τὸ δὲ μηκέτι κλεπτέτω·
οὐκ ἐκείνοις συγγινώσκων
τοσοῦτόν φησιν· ὅσον
τοὺς ἠδικημένους
πράους καθιστῶν· καὶ
τῷ μηκέτι τὰ αὐτὰ πα-
θεῖν θαρρεῖσθαι παραι-
νῶν· οὐ γὰρ πραγμάτων
μόνον· ἀλλὰ καὶ ῥημά-
των ἀπαιτούμεθα δίκας·
ἀλλ' εἴ τις ἀγαθός φησιν·
πρὸς τὴν οἰκοδομὴν
τῆς χρείας· ἵνα δῷ χάρι-
ν τοῖς ἀκούουσιν· τοῦτο
ἐστὶν ὁ πρὸς οἰκοδομὴν τὸν
πλησίον· τοῦτο φθεγγό-
μενον· περιττὸν δὲ μη-
δέν· διὰ τοῦτο γάρ σοι
στόμα· καὶ γλῶτταν ἔδω-
κεν ὁ θεός· ἵνα εὐχαριστῇς
αὐτῷ· ἵνα οἰκοδομῇς
τὸν πλησίον· ὥστε ἂν κα-
θαιρῇς τὴν οἰκοδομήν·
κρεῖττον σιγᾶν καὶ μη-
δέποτε φθέγγεσθαι·
καὶ γὰρ χεῖρες τεχνί-
του· ἀντὶ τοῦ τοὺς τοί-
χους ἐξυφαίνειν μα-
θοῦσαι καθαίρειν· ἐκ-
κόπτεσθαι δίκαιαι εἰσίν·
Καὶ γὰρ ὁ ψαλμῳδὸς
τοῦτό φησιν· ἐξολοθρεύ-
σαι κύριος

πάντα τὰ χαλεπὰ τὰ δεσ-
μά· τοῦτο πάντων αἴ-
τιον τῶν κακῶν τὸ ἀξίω-
μα· μᾶλλον δὲ οὐ τὸ ἀξίω-
μα· ἀλλ' οἱ κακῶς αὐτῷ
χρώμενοι· ἐντεῦθεν
ὕβρεις· λοιδορίαι· βλα-
σφημίαι· ἐκκαύματα
τῶν κινδύνων· φόνοι·
μοιχεῖαι· κλοπαί· πάν-
τα ἀπὸ τούτου τίκτεται·
Καὶ πῶς φησὶν φόνοι·
ἀπὸ ὕβρεως ἡ ὀργή·
ἀπὸ ὀργῆς αἱ πληγαί·
ἀπὸ πληγῶν ὁ φόνος
ἐγένετο· πῶς μοιχεῖ-
αι· καὶ γὰρ ἀσεβεῖ φησὶ φη-
σίν· ἐφθέγξατό τι πο-
ρισοῦ χρήματος· ἐχαρί-
σατο σου τὸν πόνον· ἅ-
παν καὶ σοὶ οὕτως ἀναί-
ρεται ταῖς τῆς ἐπιθυμί-
ας· διὰ τοῦτο πάλιν ὡς
ἐγένετο, ἄπιστος ἀγαθός·
ἐπὶ τὸ ὧν πολὺ τὸ χύμα
τῶν λόγων· ἀκόπως
ἀδιορίστως ἅπαντα· ἐ-
κεῖνα ἀφθέγγεσθαι κε-
λεύσας καὶ τύπον δοὺς·
ποῖον δὴ τοῦτον· ἅ-
πις οἰκοδομὰς ἁπάντων·
κι τοῦτό φησιν· ἵνα χά-
ριν σοι κατὰ ὁ ἀκούων·
οἷον, ἐπορνεύσεν ὁ ἀ-
δελφός· μὴ εἴπῃς ὅμως
πορευθεὶ τὴν ὕβριν·
μηδὲ ἐντρύφα·
οὐδὲν ὠφελήσεις
τὸν ἀκούοντα
ἀλλὰ καὶ ἐναντίας·

ἀλλ' ὅπως κερδαίνῃ αὐτὸ
δούς· ἂν μέντοι τὸ
παρακαλεῖν παραι-
νῇς· πολλὴν αὐτῷ δί-
δως τὴν χάριν· ἂν
παιδεύσῃς εὐφημεῖν
ἐχαρίσω μοι· ἂν διδά-
ξῃς μηδένα κατηγο-
ρεῖν· μάλιστα αὐτὸν ἐ-
παίδευσας· καὶ χά-
ριν αὐτῷ δέδωκας·
ἂν περὶ κατανύξεως
ἂν περὶ εὐλαβείας·
περὶ ἐλεημοσύνης δι-
αλεχθῇς· πάντα ταῦτα
μαλάττει αὐτοῦ τὴν
ψυχήν· ὑπὲρ τούτων
πάντων χάριν ὁμολο-
γήσει· ἂν μέντοι γελοῖ-
α καὶ μὴ κόσμια· ἂν αἰσχρὰ
φθέγξῃ· μᾶλλον ἐ-
τάσεις· ἂν ἐπαινῇς μὲν
τὴν πονηρίαν, κατέ-
καψας καὶ ἀπώλεσας·
κἂν ἀφῇς ἐν αὐτοῖς
κεχαριτωμένους
ἐργάσῃ· καθά-
περ γὰρ τὸ μύρον χά-
ριν δίδωσι τοῖς με-
ταλαμβάνουσιν· οὕ-
τω καὶ λόγος ἀγαθός·
Διὰ τοῦτο καὶ τις ἔλε-
γεν· μύρον ἐκκενωθὲν
ὄνομά σου· ἀπό-
πλησον αὐτοὺς εὐωδί-
ας ἀπὸ τῆς εὐωδίας
ἐκείνης· ὁρᾷς ὅτι
ὅπερ ἀεὶ παραινῶ
τοῦτο καὶ νῦν
λέγω· ἐκείνω οἰκο-

ιδʹ

Περὶ τοῦ μὴ λοιδορεῖν μηδὲ ἄλλο τι πονηρὸν φθέγγεσθαι :–

δομεν τὸν πλησίον ἐ-
πὶ προσώπου καταδύμαι
μὴν τὴν αὐτοῦ· ὁ ἕτερος
οὐ τοιαῦτα παραινῶν·
πολλῶ μᾶλλον σαυτῶ·
καὶ μὴ λυπεῖτε φησὶν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· φρι-
κωδέστερον καὶ φοβε-
ρώτερον τοῦτο· ὅπερ
καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς θεσσα-
λονικέας ἐπιστολῆς φη-
σιν· καὶ γὰρ ἐκεῖ τοιοῦ-
τόν τι λέγει· ὁ γὰρ ἀθε-
τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ·
ἀλλὰ τὸν θεόν· οὕτω καὶ
ἐνταῦθα· ἂν εἴπης
ὑβριστικὸν ῥῆμα· ἂν
πλήξης τὸν ἀδελφόν·
οὐκ ἐκεῖνον ἐπλήξας·
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐλύπησας·
εἶτα καὶ ἡ προσθήκη
τῆς εὐεργεσίας· ἵνα
μείζων γένηται ἡ κα-
τηγορία· καὶ μὴ λυπεῖ-
τε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον φη-
σίν· ἐν ᾧ ἐσφραγίσθη-
τε εἰς ἡμέραν ἀπολυ-
τρώσεως· τοῦτο
ἡμᾶς ἔδειξεν ἀγέλην
βασιλικήν· τοῦτο ἡ-
μᾶς πάντων τῶν προ-
τέρων ἀπήλλαξεν· τοῦ-
το οὐκ ἀφῆκεν κα-
σθαι μετὰ τῶν ὑπευ-
θύνων τῆς ὀργῆς
τοῦ θεοῦ· καὶ σὺ αὐτὸν λυ-
πεῖς· Ὅρα πῶς
ἐκεῖ μὲν φοβερῶς· ὁ
γὰρ ἀθετῶν φησὶν οὐκ
ἄνθρωπον ἀθετεῖ·

ἀλλὰ τὸν θεόν· ἐνταῦθα
δὲ ἐντρεπτικῶς· μὴ
λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
φησὶν ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε·
σφραγὶς αὕτη ἐστὶ τοῦ
στόματος ἑκάστου· μὴ ἀ-
νέλης τὰ κλεῖθρα·
στόμα πνευματικὸν οὐδὲν
τοιοῦτον φθέγγεται·
μὴ εἴπης οὐδέν ἐστιν·
ἂν αἰσχρὸν εἴπης· ἂν
τὸν δεῖνα ὑβρίσης· δι-
ὰ τοῦτο μέγα ἐστὶ κακόν·
ἐπειδὴ οὐδὲν εἶναι δοκεῖ·
τὰ γὰρ μηδὲν εἶναι δο-
κοῦντα· εὐκόλως καὶ
καταφρονεῖται· τὰ δὲ
καταφρονούμενα.
καὶ αὔξεται· τὰ δὲ αὐ-
ξανόμενα. καὶ ἀνίατα
γίνεται· στόμα ἔχεις πνευματι-
κόν· ἐννόησον τί μὲν
εὐθέως ἐφθέγξω ῥῆ-
μα τεχθείς· ποίας ἀ-
ξίωσας τοῦ στόματός σου·
πατέρα καλεῖς τὸν θεόν· καὶ
τὸν ἀδελφὸν εὐθέως
ὑβρίζεις· ἐννόησον
πόθεν πατέρα καλεῖς τὸν θεόν·
ἀπὸ φύσεως· ἀλλ' οὐ
κἂν ἔχοις· ἀπὸ ἀρετῆς·
ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ πό-
θεν· ἀπὸ φιλανθρω-
πίας μόνης· ἀπὸ εὐ-
σπλαγχνίας· ἀπὸ ἐλέου
πολλοῦ· ὅταν οὖν πατέρα
καλῆς τὸν θεόν· μὴ τοῦ-
το μόνον ἐννόει· ὅτι
ἀνάξια τῆς εὐγενείας
ἐκείνης πράττεις ὑβρίζων·

ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπὸ φιλαν-
θρωπίας ἔχεις τὴν
εὐγένειαν· μὴ τοίνυν
αὐτὴν καταισχύνῃς·
ἀπὸ μὲν φιλανθρωπί-
ας καλῶν· ὁμόνοιαν δὲ
κεχρημένος πρὸς
τοὺς ἀδελφούς·
πρ̄α καλεῖς τὸν θν̄. καὶ ὑ-
βρίζεις· ἀλλ' οὐ ταῦτα
τοῦ υἱοῦ τοῦ θῦ. ἀλλὰ
πόρρω ταῦτα· τὸ ἔρ-
γον τοῦ υἱοῦ τοῦ θῦ·
τοῖς ἐχθροῖς ἀφιέναι·
ὑπὲρ τῶν σταυρούντων
εὔχεσθαι· ὑπὲρ τῶν
μισούντων τὸ αἷμα ἐκ-
χέειν· ταῦτα ἐστὶν ἄξια
τοῦ υἱοῦ τοῦ θῦ· τοὺς
ἐχθρούς· τοὺς ἀγνώ-
μονας· τοὺς κλέπτας·
τοὺς ἰταμούς· τοὺς
ἐπιβουλεύοντας· τού-
τους ἀδελφοὺς ποιεῖ-
σθαι καὶ κληρονόμους·
οὐχὶ τοὺς ἀδελφοὺς
γενομένους· τούτους
ὥσπερ ἀνδράποδα ὑβρί-
ζειν· ἐννόησον τίνα
ἐφθέγξατο ῥήματα
τὸ στόμα τὸ σόν· ποίας
ἄξια τραπέζης· οὐ-
δὲν κωλύει ποιεῖν δεινόν.
τὸν ἀδελφὸν κατηγο-
ρῶν· πῶς οὖν καλεῖς
ἀδελφόν· ὁ δὲ οὐκ ἔστιν
ἀδελφός· πῶς λέγεις
ὑπὲρ ἡμῶν. τὸ γὰρ ἡμῶν.
πολλῶν ἐστὶ προσωπο-
σημαντικόν· ἐννόησον

μετὰ τίνων ἕστηκας κα-
τὰ τὸν καιρὸν τῶν μυ-
στηρίων· μετὰ τῶν χε-
ρουβίμ· μετὰ τῶν σερα-
φίμ· τὰ σεραφὶμ οὐ-
χ ὑβρίζει· ἀλλὰ μίαν
αὐτοῖς χρείαν μόνον τὸ
στόμα πληροῖ· τὸ δοξο-
λογεῖν· τὸ ἁγιάζειν τὸν θν̄·
πῶς οὖν δυνήσῃ μετ' ἐ-
κείνων λέγειν· ἅγιος· ἅ-
γιος· ἅγιος· εἰς ὕβριν
τῷ στόματι κεχρημένος·
εἰπέ μοι δή· εἰ σκεῦος
εἴη βασιλικόν· καὶ ἀεὶ
αἱ δεσμάτων ἐμπεπλεσ-
βασιλικῶν· καὶ εἰς τοῦτο
ἀποτεταγμένον· ἆρ' ἄν
τις αὐτῷ τῶν οἰκετῶν
χρήσαιτο σκεύει πρὸς
ἀρ' αὐτολμήσας πάλιν μεμ-
τεκέναι τῶν σκευῶν
τῶν ἀσθενῶν αἱ ἀποτε-
ταγμένων αὐτὸ ἀπο-
τίθεσθαι, τὴν δὲ κόπρον
ἐμπεπλησμένον. οὐ-
δαμῶς· τοιοῦτον ἐστὶ
ἡ κατηγορία. τοιοῦτον
ἐστὶν ἡ ὕβρις· ὑπὲρ ἡμῶν·
Καὶ τί τοῦτο μόνον· ἀ-
κουε καὶ τὸ ἑξῆς· ὁ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· εὐθέως
εἰπών· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ἀνα-
στήσας τὸ φρόνημα· ἐπτε-
ρώσας σου τὴν διάνοι-
αν· ἔδειξεν ὅτι πατέρα
ἔχεις ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
μηδὲν παρὰ ταῦτα· μηδὲν
λέγε τῶν ἐπιγείων·

[illegible] τὴν τοῦ
ξιωθεὶς τὴν ἄνω·
[illegible] ἐν ἐκείνῳ
τῷ χορῷ· τί σαυτὸν κα-
τακαταβάλλεις· παρὰ
τὸν θρόνον ἑστηκὼς τὸν
βασιλικὸν καὶ ὑβρίζεις·
οὐ δέδοικας, μὴ ὕβριν
τὸ πρᾶγμα κρίνηται
ὁ βασιλεύς· ἀλλ' ἂν μὲν
οἰκέτης ἐφ' ἡμῶν τὸν
ὁμόδουλον τύπτῃ καὶ ὑ-
βρίζῃ· κἂν δικαίως
τοῦτο ποιῇ· εὐθέως
ἐπιτιμῶμεν· ὕβριν
τὸ πρᾶγμα ἡγούμενοι·
σὺ δὲ μετ' αὐτῶν χορεύ-
ων ἑστὼς παρ' αὐτὸν
θρόνον τοῦ βασιλέως·
ὑβρίζεις τὸν ἀδελφόν·
Οὐχ ὁρᾷς τὰ ἅγια ταῦτα
σκεύη· οὐχὶ πρὸς ἓν
ἐστιν αὐτῶν διὰ παντὸς
χρεία· μή τις τολμᾷ
πρὸς ἄλλο τι χρήσα-
σθαι αὐτοῖς· σὺ τῶν
σκευῶν ἁγιώτερος
τούτων. καὶ πολλῷ ἁ-
γιώτερος· τί τοίνυν
ῥυπαίνεις σαυτὸν καὶ
μολύνεις· ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἕστηκας. καὶ ὑβρίζεις·
μετὰ ἀγγέλων πολιτεύῃ.
καὶ ὑβρίζεις· φιλήμα-
τος ἠξίωσαι δεσποτι-
κοῦ. καὶ ὑβρίζεις· τὸ
σοῦ τοιοῦτο στόμα ἐ-
κόσμησεν ὁ θεὸς· ὕμνοις
ἀγγελικοῖς· τροφῇ οὐ-
κέτι ἀγγελικῇ. ἀλλ' ὑπὲρ

ἀγγελικήν· φιλήματι
τῷ αὐτοῦ, περιπλοκαῖς
ταῖς πρὸς αὐτὸν καὶ
ὑβρίζεις· μή, παρακα-
λῶ· μεγάλων τὸ πρᾶγμα
αἴτιον κακῶν· πόρρω
τῆς χριστιανικῆς· οὐ
πᾶσι θέμενος λεγόντων·
οὐδὲ ἐντρεπόμενος· οὐ
κοινωνίαν φυλάσσαι
λοιπόν· ἄκουε γὰρ
τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· ὃς ἂν
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ μωρέ·
ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ
τοῦ πυρός· εἰ δὲ τὸ κου-
φότερον πάντων γέ-
γονεν πρόξενον· ὁ
τὰ τολμηρὰ λέγων· τί-
νος οὐκ ἔσται ἄξιος·
παιδεύσωμεν κἂν
πρὸς εὐφημίαν τὸ στό-
μα· μέγα γὰρ ἀπὸ τούτου
κέρδος· μεγάλη ἀπὸ
τῆς ὕβρεως ἡ ζημία·
οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα χρή-
ματα δαπανῆσαι· ἐ-
πιθῶμεν θύραν καὶ
μοχλόν· κατασθίωμεν
ἑαυτούς· ἐὰν ῥῆμα
ποτὲ φορτικὸν ἐκ-
πηδήσῃ τῶν ὀδόντων·
παρακαλῶμεν τὸν θεόν·
παρακαλῶμεν τὸν
ὑβρισμένον· μὴ ἀπα-
ξιωθῶμεν· ἑαυτοὺς
ἐπιπλήξωμεν οὐκ ἐκεῖνον·
ἑαυτοὺς ἐτρώσαμεν.
οὐκ ἐκεῖνον· ἐπιθῶ-
μεν τὸ φάρμακον. τὴν
εὐχήν. καὶ τὴν πρὸς

τὸν ὑβρισμένον καταλ-
λαγῆναι· ἂν ἐν τοῖς ῥή-
μασι τοσαύτην ποι-
ούμεθα πρόνοιαν· πολ-
λῷ μᾶλλον ἐν τοῖς πρά-
γμασιν· νόμους τιθῶ-
μεν ἑαυτοῖς· καὶ φί-
λους ἔχωμεν· καὶ οἰκέ-
τας οἴκοι, καὶ γυναῖκα,
καὶ ὥσπερ αὐτὴ ὑβρίσαι
ἐν ἀπαιτήσει αὐτοὺς
ἐπιτάξαι δεῖ μὴ·
μανθάνωμεν ὅλως· ὅ-
τι καὶ ἁμάρτημα τὸ
τοιοῦτόν ἐστιν· ἂν γὰρ
μάθωμεν· ταχέως
ἀποσχησόμεθα· ὁ δὲ
θεὸς ὁ τῆς εἰρήνης· φυ-
λάξει ἡμῶν· καὶ τὸν νοῦν
καὶ τὴν γλῶσσαν· καὶ
τάχιστα ἀσφαλεστάτως,
τῷ αὐτοῦ φόβῳ· ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μεθ᾽ οὗ
τῷ πατρί· ἅμα τῷ ἁγίῳ
πνεύματι· δόξα· κράτος·
τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν :—

ὁμιλία ιε.

† Πᾶσα πικρία καὶ θυ-
μὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυ-
γὴ καὶ βλασφημία ἀρ-
θήτω ἀφ᾽ ὑμῶν σὺν
πάσῃ κακίᾳ ∴

Ὥσπερ τὸ σκεῦος
ἀκάθαρτον καὶ ἱ-
μάτιον· οὐκ ἂν ὥσπερ τὸ
ἑαυτὰς ἄν· πῶς μὲν
μὴ τὸ γνῶμεν καθαρὸν ἐντὸ
γένος· διὰ γὰρ τοῦτο
καὶ θυμιάμασιν· καὶ
μύροις· καὶ εὐωδίαις
τὸν τόπον καταραί-
νουσιν, οἱ περὶ ταῦτα
δαίμονες· οἱ μὲν τὸ εὐῶδες
καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι
τοὺς καθαρίσκους ἐμ-
ἂν μέλλουσιν ἀφ᾽ ἐπὶ τῶν
σμήνων ἐξιοῦσαι ἐμ-
ζάνειν· ὥσπερ μὲν τὴν
ἀκηδίαν ὀσμὴν καπνοῦ
σαν αὐτὰς ἀποσοβεῖ-
πασιν· οὕτω δὴ καὶ
τὸ πνεῦμα ἐστὶν τοῦ
ἁγίου· ἀλλ᾽ ὅταν ἐπὶ ἐστὶ μὴ
ψυχὴ ἡ κοιμηθήσεται καὶ κα-
θίσταται· πᾶς μὲν
τῶν χαρισμάτων τῶν
πνευματικῶν ὑποδέξασθαι
μόνῃ· ἀλλ᾽ ἐὰν ἢ ἔνδον
χολὴ καὶ πικρία· καὶ
θυμός· πᾶς μὲν ἡ ἀφί-
πταται· διὰ τοῦτο ὁ
μακάριος οὗτος καὶ σο-
φὸς γεωργός· διακα-
θαίρει καλῶς ἡμῶν
τὰ σκεύη· οὐ δὲ ῥαίνων
μόνον· οὐδὲ ἄλλος εὐω-
σιδεροῦν καὶ ἔχων
καὶ κακίας ἡμᾶς τὸ
κὸν τοῦτο σμῆνος·
συνάγων αὐτὸ διακα-
θαίρει· εὐχαῖς καὶ πό-
νοις· καὶ τοῖς ἄλλοις
ἅπασιν· ἄρα οὖν πῶς
ἡμῶν ἐκκαθαίρει τὴν
καρδίαν· ἀποκλείσεν
τὸ ψεῦδος· ἀποκλείσεν
τὴν ὀργήν· δὲ κρύψειν

πάλιν τὸ ὅσον ἂν μᾶλλον
προορίζομεν ἂν ἀπωσθῇ
τὸ καλόν· ἂν μὴ ὦμεν
φησὶν περὶ τὴν δι-
άνοιαν. καθάπερ
ἐπὶ τῆς χολῆς συμβαί-
νει μαρανθέν μικρᾶς
οὔσης ἂν ὀλίγον τῆς
γένηται κινήσεως ἐνερ-
γείας τοῦ ταμείου·
ὅταν γὰρ δριμυτέρα
γένηται· ὑπερβαίνει
τὸ σφοδρὸν τῆς ποι-
ότητος ποιότητος καὶ
δεῖ ἐκεῖνον· οὐκέτι ἀγα-
θὸν τὸ φέρον αὐτὴν
πρότερον ἀγαθόν.
καθάπερ πυρὸς σφο-
δροῦ γενομένου δι-
καίως θεῖν· οὐκέτι οἱ
ὄντες ἐστὶν, ἀεὶ γὰρ αὐτὴν
καὶ κατέχειν ἐν τοῖς ὅ-
ροις τοῖς ὡρισμένοις·
ἀλλὰ διασπασθὲν ὑπὸ
τῆς ἀμέτρου δριμύτη-
τος ἀφικνεῖται ἐξε-
θοῦσαν πάντη τῷ σώ-
ματι κινεῖσθαι· καὶ
καθάπερ ἅπασι μὲ-
μεχθέν· θηρίον χαλε-
πὸν τότε καὶ ἀφόρη-
τον· ἕως μὲν ἂν ἔνδον
ἐν ταῖς περιοικημέναις
ἕρκεσι κατέχηται·
οὐδὲν, κἂν ἀγριαίνῃ·
κἂν κράζῃ· οὐδὲν μα-
κρὰν δύνησεται· ὁ
πάροικον τοῦ θυμοῦ
κρατήσει· διαλύσασαν
τοὺς δεσμοὺς ἐκφύγῃ

μένους καμόνας· καὶ
ἐκπηδῆσαι δυνηθῇ·
πάντας θορυβοῦν τὴν
πόλιν ἐμπιπλῇ καὶ
ταραχῆς, καὶ πάντας
ἀναπλαύνῃ· οὕτω δὴ καὶ
ἐπὶ τῆς χολῆς φύσεως·
ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς οἰκεί-
οις ὅροις κατέχηται·
οὐδὲν μέγα κακὸν ἐρ-
γάζεται καλόν· ἐπει-
δὰν δὲ ἐκραγέντος·
τοῦ ὑπὲρ αὐτὴν ὑμέ-
νος· οὐδὲν ἢ τὸ κωλύον
λοιπὸν ἅπασαν διαχυ-
θεῖσαν τὴν φύσιν·
Γ τότε δὴ τότε καὶ οὕτω
σφόδρα μικρὸν ὂν
τῷ πόσῳ ὄντι· διὰ τὴν
ὑπερβάλλουσαν ἐν τῇ
ποιότητι δύναμιν
πάντα τὰ ἄλλα στοι-
χεῖα τῆς οἰκείας ἀμαυ-
ρώσει καὶ κακίας·
τότε γὰρ δὴ αἷμα δευ-
ροῦσα πλησίον· τό-
τε τόπω καὶ τὴν ποιό-
τητι· καὶ τὴν ἐνέκα-
νω θερμότητα δρι-
μυτέραν ἐργαζομένη·
καὶ τὸ ἐγγύθεν πᾶν, ὅ-
περ ἐστὶν ἀπὸ τῆς κα-
τὰ τὴν ὑγρότητα
συμμετρίας ὑπερκαί-
νον τοὺς ὅρους καὶ
χολὰς ἐργαζόμενον·
μετὰ τοῦτο λοιπὸν
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιταρά-
τεται μέλεσιν. καὶ
οὕτως πάντα ταράττει

οἱ κατ' ἂν ἐν θαλάσσαν πονη-
ρίαν· ἀφορμὴν ἐργάζε-
ται τὸν ἄλλον καὶ ἀπο-
παντάπασι τὴν τύχην
ἀποκλαίουσαι· τί δαὶ
αὐτὰ κἂν μὴ ἅπαντα οὐ-
τω μετὰ ἀκριβείας ἀφώ-
ρισται· ἵνα ἀπὸ τῆς
πονηρίας τῆς αἰσθη-
τῆς· τῆς πονηρίας τῆς
νοητῆς τὴν ἀφόρη-
τον αἰσθόμενοι κακίαν·
καὶ ὡς ὁ λόγος ἐκφέρων τὴν
πίπτουσαν τύχην πρῶ-
τον λυμαίνεται· πάντα
ἅμα καὶ κάτω ποιοῦσα·
Φύγωμεν αὐτῆς τὴν
πεῖραν· καθάπερ γὰρ
αὐτὴ τὸ ἀσοιχάδον ὅλον·
οὕτως ἐκείνη τοὺς λο-
γισμοὺς ἐμπρήσασα·
κατὰ τῆς γεέννης αὖ
παγὰ βάραθρον τὸν
ἄγοντα· ἵν' οὖν ταῦτα
ἀκριβῶς διερευνώ-
μενοι· τοῦτο φύγωμεν
τὸ κακόν· καὶ χαλινώ-
σωμεν τὸ θηρίον· μᾶλ-
λον δὲ προρίζον ἀναι-
ρέσωμεν· τῷ παύλῳ
πεισθῶμεν λέγοντι·
πᾶσα πονηρία· οὐχὶ
καθαιρέσθω· ἀλλ' ἀρ-
θήτω ἀφ' ὑμῶν· τί
γάρ μοι δεῖ πραγμάτων
καὶ κατοχῆς· τί δὲ
χρὴ φυγεῖν τὸ θηρί-
ον, ἐξὸν ἀποικῆσαι
τῆς τύχης καὶ μετοι-
κῆσαι· καὶ τοῦ ὑπέρο

ρίαν τὴν αὐτῶν ἀναγαγεῖν·
πεισθῶμεν αὐτοῖν κοινῷ
παύλῳ λέγοντι· πᾶσα
πονηρία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν·
ἀλλ' οἴμοι τῆς κατεχού-
σης ἡμᾶς διαστροφῆς·
δέον ἀπαρτίαν ἐπὶ τοῦ-
του ποιεῖν· οὕτως ἡμε-
ᾶσιν ὄντως ἀνόητοι·
ὥστε καὶ ἑαυτοὺς ἐπὶ τού-
τῳ μακαρίζειν καὶ ἐνα-
βρύνεσθαι τοῖς κακοῖς·
ἐγκαλλωπίζεσθαι κα-
παρ' ἑτέρων ζηλοῦσθαι·
πονηρὸς φησὶν ἄνος
δαίμων· σκορπίος ἐστὶν·
ὄφις· ἔχις ἐστίν· φονέα
ρον νομίζουσιν αὐτόν·
τί δεδοίκας τὸν πονηρὸν
ἄνον· μὴ κακώσῃ φησίν·
μὴ λυμήνηται· ἀπο-
ρος ἐγὼ τῆς ἐκείνου
κακίας εἰμί· δέδοικα
μὴ μεγάλων ἀπολαύω
ἄνον· καὶ οὐδὲν τῶν
αὐτοῦ προορώμενος
κατὰ πάγας ἐμπαί-
τας αὐτοῦ· καὶ τοῖς δι-
κτύοις κακὰς συμπο-
δίσας τοῖς ἡτοιμασμέ-
νοις αὐτῷ πρὸς ἡμέ-
ραν ἀπαντήσῃ· γέλω-
μεν· τί δηλοῦ ποτε· ὅτι
παιδίων ἐστὶ ταῦτα τὰ
ῥήματα· τὰ μὴ φοβε-
ρὰ φοβουμένων· οὐ-
δὲν ὅσον μὲν οὖν, οὕτω
δὲ καταφρονεῖν· οὐ-
δὲν ὅσον οὕτω καταγέ-
λαν ὡς ἄνου πονηροῦ

καὶ πονηροῦ· οὐδὲν
γὰρ οὕτως ἀσθενὲς
ὡς πονηρία· μωροὺς
ποιεῖ καὶ ἀνοήτους·
Ἢ οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τυφλὸν
ἡ κακία· οὐκ ἠκούσα-
τε ὅτι ὁ ὀρύσσων βό-
θρον τῷ πλησίον· ἑ-
αυτῷ ὀρύσσει· πῶς οὖν
οὐ χρὴ φοβεῖσθαι τὴν τύ-
χην· παρ' ἀρχῆς ἐμπε-
πλησμένην· ἃ μὲν οὖν
ὡς δαίμονας καὶ μαι-
νομένους· χρὴ καὶ
τοὺς πονηροὺς φοβεῖ-
σθαι καὶ ὡς τοὺς μωρούς·
καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἁπλῶς
ἅπαντα ποιοῦσι·
φημὶ κἀγώ· ἀλλ' εἰ ὡς
δεινοὺς πράγμασιν
χρῆσθαι· τοῦτο οὐκ ἔστι·
οὐδὲν γὰρ οὕτως πρὸς
πραγμάτων οἰκονο-
μίαν ἐπιτήδειον· ὡς
σύνεσις· οὐδὲν δὲ οὕ-
τως συνέσεως ἐμπό-
διον· ὡς πονηρία καὶ
κακία, καὶ τὸ ὕπουλον·
οὐχ ὁρᾶτε τὰ σώματα
τὰ χολερικά· πῶς ἐστιν
ἀηδῆ· παντὸς ἄνθους
μαραινομένου ἐν αὐτοῖς·
πῶς ἐστιν ἀσθενῆ καὶ
κενά· καὶ πρὸς πάν-
τα ἀνεπιτήδεια· τοι-
αῦταί εἰσιν καὶ αἱ ψυχαὶ
αἱ τοιαῦται· ἴκτερος
γὰρ ψυχῆς οὐδὲν ἕτε-
ρόν ἐστιν· ἀλλ' ἢ πονη-
ρία· οὐκ ἔστιν οὖν ἰσχυρὸν

ρ ἡ πονηρία οὐκ ἔστιν·
Βούλεσθε πάλιν καὶ ἐπὶ
ὑποδείγματος· ὃ λέγω
ποιήσω φανερόν· κα-
κούργου καὶ ἀπλάστου
παραγαγὼν ὑμῖν εἰκό-
νας· κακοῦργος ἦν
ὁ Ἀβεσσαλώμ· ὃς πάντας
ἰδίους ἐποιήσατο· ὁρᾷς οὖν
ὅση ἦν κακουργία·
περιϊὼν φησὶν ἔλεγεν·
μὴ ἔστιν σοι κρίσις· οἱ
καθίστασθαι ἕκαστον
κυκλούμενος· ὁ δὲ Δαυὶδ
ἄπλαστος· τί οὖν; ὅρα
ἀμφοτέρων τὸ τέλος·
Ὅρα πῶς ὁ μὲν ἐγένετο ἐ-
κεῖνος ἀνοίας· ἐπει-
δὴ γὰρ πρὸς τὴν κεφα-
λὴν ἑώρα μόνην τοῦ
πατρὸς· ἐν τοῖς ἄλλοις τε
τυφλὸς ἦν πᾶσιν· ὁ πο-
ρευόμενος γὰρ ἁπλῶς·
πορεύεται πεποιθώς·
ἀσκόπως ὁ μηδὲν περι-
εργαζόμενος· ὁ μη-
δὲν κατασκευάζων
κακόν· πεπείσθωμεν
τοίνυν τῷ μακαρίῳ Παύ-
λῳ· καὶ ἐλεῶμεν καὶ
δακρύωμεν τοὺς πονη-
ρούς· καὶ πάντα
πραττώμεθα καὶ ποι-
ῶμεν· ὥστε αὐτῶν ἀ-
πὸ τῆς ψυχῆς ἐξαν-
τλῆσαι τὴν πονηρί-
αν· πῶς γὰρ οὐκ ἄτο-
πον· χολὴν μὲν κινεῖν
ἐμοῦσι· καίτοι γε
χρήσιμον τοῦτο τὸ στοι-
χεῖον·

χωρὶς γὰρ χολῆς ἀμὸν
ἀμαι οὐ δυνατόν. ταύ
της δὲ λέγω τῆς φοι
χάσδους· πᾶσαν οὖν
οὐ κατὰ τοῦτον ταύτην
μὲν κενὴν οὖν καταδύ
ναμιν. καίτοι μεγάλα
παρ' αὐτῆς ὠφελού
μενους. τὴν ἐντεῦθεν
χήδε. μηδὲ μανίᾳ ἂν
μηδὲ σπουδαζόμενα φέ
κενοῦν. οὐδαμοῦ χρή
σιμον οὖσαν. ἀλλὰ καὶ
πάμεγα ἀδικοῦσαν·
ὁ νουθετούμενος φησὶν
ἀνὴρ σοφὸς ἐν ὑμῖν.
γενοῦ θερμὸς ἵνα
γένηται σοφός· ἀκου
ε πάλιν καὶ τοῦ λοιποῦ
λέγοντος· μεθ' ἑαυτὸν
μὴ τρυφὴ ἐν ἀγαλλια
σει καὶ ἀφελότητι καρ
δίας. αἰνοῦντες τὸν θεόν.
καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς
ὅλον τὸν λαόν· ἢ οὐχ ὁ
ρῶμεν καὶ νῦν τοὺς ἀ
φελεῖς καὶ ἀπλάστους.
κοινὴν τιμὴν παρὰ
πάντων ἀπολαύον
τας. οὐδεὶς τὸν τοιοῦ
τον φθονεῖ εὐπραγοῦ
ντι. οὐδεὶς ἐπεμβαίνει
δυσπραγοῦντι· ἀλλὰ
καὶ καλῶς πράττον
τι συγχαίρουσιν. καὶ
πταίσαντι συναλγοῦ
σιν· ἂν δὲ πονηρὸς ἄν
θρωπος ἐν ἡμέρᾳ κί
σῃ ποτε. ὡς κακοῦ
τινὸς συμβαίνοντος.

ἅπαντες ἀλγοῦσιν·
κἂν δυσπραγήσῃ πά
λιν. ἅπαντες χαίρουσιν
ἐλεοῦμεν οὖν αὐτοὺς. ἔ
χουσι γὰρ κοινοὺς
ἐχθροὺς πανταχοῦ
περιιόντας· ὁ ἰακὼβ
ἄπλαστος ἦν, ἀλλὰ τὸν
καὶ οἰργονήσαν ἐνί
κησεν· ἀσκακεὸ τεχνο
γὰρ τύχην οὐκ ἀσεβέ
σθαι σοφίαν· πᾶσαν
πονηρίαν ἀπ' ἐθῶν ἀ
μων. μηδὲ λάθ ταμο
μενος. οἶδεν γὰρ τοῦτο
κινῆθεν. καθάπερ
πὸ πυρ θηρὸς ἢ μονό
λυκηρὸν ἐν δόμον ποιή
σαι τυραν· τί ποιῶν
ἐστιν ἡ πονηρία. καταφο
νῶσι μὲν ἀκριβῶς· οὐ
ὁ ὕπουλος ἀνήρ. ὁ δο
λερὸς. ὁ πονηρὸς τὸ κα
τοιᾶν παρασκευάσ
μενος. ὁ κακοτρόπως
ἀπόδηλοι τούτου. ἀλλὰ θυ
μὸς καὶ ὀργὴ τίκτεται.
οὐ γὰρ ἔστιν ἐγγενῆ
τὴν τοιαύτην ἁμαρτί
αν. ἀλλὰ ῥίζα θυμοῦ
καὶ ὀργῆς πονηρία·
Ὁ τοιοῦτος καὶ κακόθυ
μός ἐστιν. καὶ οὐδέπο
τε ἀνίησι τὴν τύχην
ἀλλὰ σύμπονος ὤν. ἀλλὰ δι
θρωπος· ὁ πονηρὸς γὰρ
ἔφη· αὐτοὶ παρὰ τοῖς
καρποῦνται τὰ ἑαυ
τῶν κακά· καὶ κεραυ
γῆς φησιν· τί δύναται

Περὶ τοῦ μὴ κράζειν ὀργιζομένους· καὶ περὶ τοῦ ὀργίζεσθαι· μηδὲ τύπτειν ἀσχημόνως δεσποίνας τὰς ἑαυτῶν θεραπαινίδας:·

καὶ τὴν κραυγὴν ἀμαυ-
ρᾶς· τὸν γὰρ κτυποῦντα τοι-
οῦτον ἅμα χρή· ἵππος
γὰρ ἄτερ ἀναβάτην φέ-
ρων· κραυγὴ τὴν ὀρ-
γήν· συμπόδιζε σὺ τὸν
ἵππον· καὶ καταστε-
λας τὸν ἐπιβάτην·
κουφῶς ἂν ταύτας μαι-
νομένας γυναῖκας· αἳ ἐν
παντὶ πράγματι κρά-
ζουσαι καὶ κόπτουσαι·
ἔνενι χρήσιμον τὸ
κράζειν μόνον· ἐν τῷ
κηρύττειν καὶ διδάσ-
κειν· ἀλλαχοῦ δὲ οὐδα-
μοῦ· οὔτε ἐν εὐχῇ· καὶ
ἀκούσασα μανθάνειν διὰ
τῶν πραγμάτων· μή-
δέποτε κράζειν· καὶ
οὐδέποτε ὀργισθήσῃ·
ἰδοὺ τρόπος ἀοργη-
σίας· ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔ-
νι τὸν μὴ κραζόμενον ὀρ-
γισθῆναι· οὕτως οὐκ
ἔνι τὸν κραζόμενον
μὴ ὀργισθῆναι· μὴ
γάρ μοι τὸν καιρὸν μή-
νιμα τῆς καὶ μνησι-
κακον· καὶ αὐτοπα-
κρίαν, καὶ χολήν· κί-
νας περὶ τοῦ πάθους
συναρπαγῆς διαλε-
γόμενοι μοι· ὅτε οὐ
μικρὸν πρὸς τοῦτο
συμβάλλεται τὸ παι-
δεῦσαι τὴν ψυχήν·
μηδέποτε κράζειν
μηδὲ κρᾶν· πάντα πε-
ρικόπτεις τῆς
ὀργῆς· τὴν κραυγὴν
περιαιρῶν· τὸ οἴδη-
μα καταστέλλεις τῆς
καρδίας· ὥσπερ γὰρ
Οὐκ ἔστιν τὰς χάρας μὴ
ἀνταράσσοντα παλαίειν·
οὕτως οὐκ ἔνι μὴ κρά-
ζοντα συμποδίζεσθαι·
δίκην τοῦ πυκτεύον-
τος τὰς χάρας καὶ κε-
λεύσαντος πυκτεύειν· ἀλλ' οὐ-
δαμῶς ἔσται· οὕτως οὐδὲ
ὁ θυμός· κἂν δὲ κραυγὴ
καὶ τὸν οὐκ ὄντα ἐξαί-
ρει· καὶ μάλιστα ἐν τῷ θε-
παχέως ἀκούεται τὸ
τῶν γυναικῶν γένος·
αἳ ὅταν ὀργίζωνται ταῖς
θεραπαίναις μέσην τὴν
οἰκίαν ἅπασαν· τῆς
κραυγῆς πληροῦσιν
τῆς ἑαυτῶν· πολλάκις
δὲ ἢ καὶ παραγενόμε-
νος τυγχάνοι· οἰκοδό-
μων ἐν κλίβ οἰκίαις· καὶ οἱ
παριόντες ἅπαντες·
ἀκούουσιν αὐτῆς κοπ-
τούσης· καὶ τῆς θερα-
παινίδος ὀλολυζούσης·
Τί τούτου γένοιτ' ἂν ἀ-
σχημονέστερον ποτε·
κοινοὺς ἀκούειν·
τί δαὶ γενόμενον ἐκεῖ· καὶ
πᾶσαι ἐσθέουσι διακύπτουσαι·
καὶ διαφή-
σιν. τὴν δούλην τύ-
πτειν τὴν αὐτῆς·
Τί τούτου γένοιτ' ἂν ἀ-
ναισχυντότερον· τί-
σιν οὐ χρὴ τύπτεσθαι·

οὐ τοῦτο λέγω· δεῖ μὲν
γάρ· ἀλλὰ μὴ τὸ συμπε
χῶς· μὴ τὸ ἀμέτρως·
μὴ τὸ ὑπὲρ τῶν οἰκείων
ἀδικημάτων· ὅπερ ἀεὶ
φημι· ἀντὶ τῆς ὑπὲρ ἐ
σίας ἐγκαλεῖσθαι· ἀλλὰ
τὴν ψυχὴν κολάζουσαι
ἐκείνης· ἂν ὑπέρ τοι
αύτης τύπτῃς αἰτίας.
ἐπαινέσονται πάντες.
καὶ ὁ ἐγκαλέσων οὐδείς·
ἂν δὲ ὑπὲρ τῶν σῶν,
ὠμότητά σου πάντες κα
ταγνώσονται ἑκάστη
μέραν· καὶ τὸ δὴ πάν
των αἰσχρότερον· ἔ
σιν οὕτως ἄγριαι καὶ ἀ
πηνεῖς· ὡς ἐπὶ τοσοῦ
τον μαστίζειν· ὡς μή
τε αὐθημερὸν τοὺς
μώλωπας συνέρχεσθαι·
γυμνώσασαι γὰρ τὰς
κόρας· καὶ τὸν ἄνδρα
ἔσω τοῦτο καλέσασαι·
δεσμοῦσι πολλάκις
πρὸς τοῖς σκίμποσιν·
Οἴμμοι· οὐκ ἐπεισέρχε
ταί σοι ἐν ἐκείνῳ τῷ
καιρῷ τῆς γεέννης
ἡ ἀπειλὴ μνήμη· ἀλλὰ
γυμνοῖς τὴν παιδί
σκην καὶ δεικνύεις τῷ
ἀνδρί· καὶ οὐκ αἰσχύνῃ
μήποτε καταγνῷ· καὶ
ἔσωθεν αὐτὸν παρο
ξύνεις· καὶ ἀπειλεῖς
δήσειν· καὶ μυρία πρό
τερον λοιδορήσασα
μετὰ ἀθυμίας καὶ τα

λαιπωρίας· τὴν θεσσαλίδα·
τὴν δραπετρίαν· τὴν
προεστῶσαν· τὴν πραι
κτικήν· ὁ γὰρ θυμὸς
οὐδὲ τοῦ οἰκείου ἀφί
ησιν ἀσώματος φείδεσθαι·
ἀλλ' ὡς ἓν μόνον ὁρᾷ.
πῶς ἐκείνην ἀμύνηται
κἂν ἑαυτὴν καταισχύνῃ.
Καὶ μετὰ ταῦτα δὲ πάν
τα· προκάθηται κα
θάπερ τις τύραννος
καὶ κατὰ παῖδας· καὶ
παρασκευάσασα μὲν ἐκεῖ τὸν
ἀνόητον ἄνδρα· καὶ
καθάπερ αὐτῷ δημίῳ κέ
χρηται· ταῦτα ἐν χρισ
τιανῶν οἰκίαις γίνεσθαι
ἔδει· ἀλλὰ τὸν κροῦ
γένος καὶ τὰ μορφῆ
σιν καὶ ἂν αἰσχυντὸν
ἀδιόρθωτον· οἶδα κά
γώ· ἀλλ' εἰ μὲν ἐτέρως
ῥυθμίσαι· φόνοις· ἀ
πειλαῖς· ῥήμασιν· καὶ
κατ' ἐμὴν μαζομένας δυνα
μένοις δακνῶν. καὶ σὲ
τῆς αἰσχύνης ἀπαλ
λάξαι· αἰσχρὰ ἐφθέγ
ξω ῥήματα ἐλευθέρας
οὔσας· καὶ οὐ μᾶλλον
τήν. κ' ἐκείνην κατα
σχύνασα· ἃ ποιεῖν ἀγα
μένως ἐὰν δέῃ προεστάναι
μώλωπας καὶ ἀπὸ μνη
των γυμνουμένης αὐ
τῆς· καὶ τὸ ἐκεῖ ἴσως
ὕβρι φέρεται τῆς ὠμό
τητος· ἀλλ' ἀφόρητον
φησιν ἀνδρὸς τυχόν.

τὸ δουλικὸν γένος· οἱ
δουλικοί· ἀλλ' ἕτερος ὁ
περ' ἐφήμων ἔστι ἀρέσε·
μὴ μαστίξῃς μόνον μὴ
δὲ φονεύσῃς· ἀλλὰ καὶ κο
λακεύσῃς· καὶ τῶν ποιῶν
εὖ· ἀδελφικῶς συγγο
νεῖν, ἂν ᾖ πιστή· ἐννοή
σον ὅτι οὐ δέσποιναι· και
κἂν ᾖ σοι δικαιομέναι·
ἂν ᾖ μέθυσος· περὶ ἐστε
τῆς μέθης τῆς ὑπὸ θε
σας· τὸν ἄνδρα καὶ ε
σον καὶ παραίνεσον·
ἦ οὐχ ὁρᾶς πῶς αἰσχρὸν
πρᾶγμα γυναῖκα τύ
πτεσθαι· οἱ μυρίαι και
τῶν ἀνδρῶν νομοθε
τήσαντες· καὶ κατασάς
καὶ κασαρους· πάλιν
αἰκισ γυναῖκα ἀνήρ
τήσαν· ἀλλὰ μέχρι τοῦ
ῥαπίσαι τὸν θυμὸν ἰ
ασθῆν· τοσαύτη δὲ κέ
χρηνται πρὸς τὴν
φύσιν ταύτην αἰδοῖ·
ὅτι οὐδὲ ἀναγκαίας
χρείας οὔσης· ἀνήρ
τήσαν πολλάκις, ὁ
τὰν κινοῦσαν τύχη· αἰ
σχύνη γὰρ ἀνδρὶ γυ
ναῖκα τύπτειν· ἡ δὲ
ἀνδρί· πολλῷ μᾶλλον
τὴν ὁμόφυλον· ἀπὸ τού
των καὶ τοῖς ἀνδράσι
γίνονται μισηταὶ αἱ
γυναῖκες· τοῦ ἐμφησι
Ὅταν πορνεύῃ· ζεῦγος
ἀνδρί· περὶ ἐστε τῆς
μέθης τῆς ὑπὸ θεοῦ·

μὴ συγχωρῇ ὑπερμάζειν·
τοῦτο ἄν, κελεύῃ· φύλαττε
τε καὶ παρατήρει· τῶν
τῆς ὑπερκολλῆς· ἐγὼ
εἶμαι φύλαξ φησὶν
πάντων· τῶν τῆς ἀνοίας·
διὰ τί παρακαλῶ οὐκ ἐ
σὴ φύλαξ· οὐχὶ τῆς αὐ
τῆς σοι μετέχει τύχης·
οὐχὶ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦται
παρ' αὐτοῦ θεοῦ· οὐ τῆς αὐ
τῆς ἀπολαύει τραπέ
ζης· οὐ τῆς αὐτῆς σοι
κοινωνεῖ εὐγενείας·
τοῦτο ἂν ᾖ φησὶ λοίδο
ρος καὶ λάλος καὶ μέθυσος·
πόσαι δὲ εἰσὶν ἐλεύθεραι
τοιαῦται· πάντα δὲ
ταῦτα ἐλαττώματα τῶν
γυναικῶν φέρειν τοὺς
ἄνδρας προστάζειν
ὁ θεός· μόνον μὴ πρόφα
σιν πορνείας γυνή· καὶ
πάντα τὰ λοιπὰ φέ
ρε ἐλαττώματα· κἂν
μέθυσος ᾖ· κἂν λοίδο
ρος· κἂν λάλος· κἂν
κάσκανος· κἂν πολυ
τελής· κἂν σπαθῶσαι
τὴν οὐσίαν· κοινωνὸν
ἔχεις καὶ ου· ῥύθμιζε·
τοσοῦτον ποιεῖ· κἂν
ἀδιόρθωτος μένῃ·
κἂν κελεύῃ· φύλαττε
τὰς σάς· μὴ ἐκκλάμνην το
σοῦτον τιμωροῦ· ἀλλὰ λά
λος ᾖ, ἐπιστόμιζε· τοῦ
το φιλοσοφίας ἐστὶν
τῆς ἀνωτάτω· νῦν δὲ
τὰς ἑαυτοῦ τιμωρεῖ ἀποτίας

κήκουσιν· ὡς ἀπολαύ-
ουσαν τὴν κεφαλήν.
καὶ ἀπὸ τριχῶν περι-
σύρουσαν τὰς θεραπαι-
νίδας· μὴ ἐρυθριά-
σατε πᾶσαι· οὐ πρὸς
πάσας ἡμῖν ὁ λόγος·
ἀλλὰ πρὸς τὰς τὰ ἀηδῆ θη-
ριώδη ταῦτα ἐξεργαζομέ-
νας ταύτην· γυμνὴν αὐ-
κατακαλύπτουσας τὰ πε-
μοι ἀπειλεῖν· οὐδὲ ὅμως
τὸ κρήδεμνον ὁρᾷς·
Ὁρᾷς πῶς αὐτὴν ὑ-
βρίζεις· ἂν μὲν οὖν
γυμνὴν φανῆναι τὴν κε-
φαλὴν ὕβριν τὸ πρᾶ-
γμα λέγεις· οὐδὲ αὖ
τὴν γυμνοῦσαν. οὐ-
δὲν δεινὸν εἶναι φῄς·
εἶτα φησὶν· εἰ ἂν μὴ
διορθοῦται· ῥᾳδίως
καὶ ταχέως σωφρο-
νήσει· πῶς δὲ οὐ
ἐσχάτως ἐγκαταγνώματα
καὶ οὐ διορθοῦσαι·
Ταῦτα ἡμῖν μὲν ὧν, οὐχ ὑ-
πὲρ ἐκείνων ἀρκεῖται.
ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐ-
λευθέρων· ὥστε μη-
δὲν ἄσημον· μηδὲν
αἰσχρὸν ποιεῖν· ὥστε
μὴ κακίζειν ἑαυτάς·
Εἰ δὲ μοὶ καὶ ταῦτα πάντα
δεύτερος ἐστὶ τῆς θε-
ραπαινίδος· ἢ προση-
μηνύεις, καὶ μὴ χαλεπή·
πολλῷ μᾶλλον ἐστὶ τοῦ
ἀνδρὸς ἴσ τοιαύτη·
ἡ γὰρ ἐξουσία ὡς οὐσ

μηδὲν τοιοῦτον ἐργα-
ζομένη. πολλῷ μᾶλλον
ἔνθα τὸ κομᾶν ἐστίν.
οὐδὲν ἐργασίᾳ τοιοῦτον·
ὥστε κἂν περὶ τὰς θε-
ραπαινίδας φιλοσο-
φίαν· μεγίστην ὑμᾶς ἐ-
τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐν-
μοιαν ὠφελεῖ· ὡς γὰρ
μετρίως μετὰ τὸ φησὶν·
ἀντὶ μετρίου θῆς ταῖς ὑμε-
τέραις· τὸ σώματι χα-
καὶ ἐγγυμνασθῆς θε-
ραπαινίδα ἀντιμε-
σαν φέρειν γενναίως
πρὸς τὴν ὁμότιμον
οὐδὲν ὑβρίζουσαν δι-
χέρανας· μηδὲ δυσχε-
ραίνουσα δέ· τὴν ἄ-
κραν φιλοσοφίαν κα-
τορθώσαις· ἢ οἱ δὲ
τίμον, ἀλλὰ καὶ ὄρκοις
προαιθέασιν· οὐδὲν
δὲ αἰσχρότερον. τῆς
οὕτω θυμουμένης·
Ποῖον ἂν καλῶς ἐπιζητε-
φησὶν· τοῦτο καλῶς
καὶ ἐγὼ σύμφημι· καὶ
λωσον δὲ ἀπὸ σαυτῆς
ἀρχομένη· μὴ φόβῳ
τοσοῦτον· ὅσον ὑπο-
δείγματι· ἐὰν ἐπιεικῆς
ἀρχὰς ὑπὸ σοὶ κόσμον· καὶ
ἐκ τῆς φημίαν φησὶν ἀρ-
θῆ τὰ ἀφ᾽ ὑμῶν·
Ὁρᾶτε πῶς παροίσειν τὸ
καλόν· ἵνα καιρίαν τὸν
θυμὸν ἐκβέβλη· ὁ θυμὸς
τὴν ὀργήν· ἡ ὀργὴ
τὴν κραυγήν· ἡ κραυγὴ

τὴν μακροθυμίαν. τοῦ
γὰρ τὰς λοιδορίας
ἢ μακροθυμίαν λοιπόν.
πληγάς· ἀντιπλῆξαι.
τραύματα· ἀντιτραυ-
ματίσαι θάνατον· ἀλλ' οὐ-
δὲν τούτων κἂν θελήσειεν
φθέγξασθαι πάλιν ὅς.
ἀλλ' ὥσπερ· ἀφ' ἑαυτοῦ συμ-
πάσης κακίας· πῶς ἂν
συμπάσης κακίας. ἐν
πᾶσι δὲ ταῦτα τε-
λεῖται· ὥσπερ δὴ τῶν
καθάπερ οἱ ἄνθρω-
ποι δείκνυται τῶν κυνῶν·
οἱ τὸν μὲν προσιόντα
οὐδὲν ὑλακτοῦσιν·
οὐδὲ δυσχεραίνουσι·
σαινόντων δὲ καὶ προση-
μένων ἐπιδακνύμενοι
σχῆμα· καὶ ἀφυλάκ-
τους λαμβάνοντες· τοὺς
ὀδόντας ἐνέπηξαν·
οὗτοι χαλεπώτεροι
τῶν ἐκφανέρου τὴν
ἔχθραν ἀναδεχομένων·
τινὲς οὖν καὶ ἄμοιροί εἰσιν
κυνῶν οὔτε κράζον-
τες· οὔτε ὀργιζόμενοι·
οὔτε δυσχεραίνοντες
ἀναφλοῦσιν· λάθρα
δὲ ῥάπτοντες δόλους
καὶ κατασκευάζοντες
μυρία κακά. καὶ δι'
ἔργων ἀμυνόμενοι.
καὶ τούτους ἠνίξατο.
ἀφ' ἑαυτῆς ἀφυομένη
φησὶ συμπάσης κα-
κίας· μὴ ῥήματα μὲν
φάσκου. διὰ δὲ τῶν

ἔργων ἀμύνου· ἐγὼ
διὰ τοῦτο τὴν γλῶτταν
ἐκόλασα. καὶ τὴν κραυ-
γὴν αὐτῆς περιελέ-
ται· ἵνα μὴ τὸν πυρσὸν
ἀνάψῃς σφοδρότερον·
ἀλλὰ καὶ χωρὶς κραυ-
γῆς ταῦτα ποιεῖς.
καὶ ἔνδον ἀνάψας
τὴν πυρὰν καὶ τοὺς
ἄνθρακας. τί τὸ ὄφε-
λος τῆς σιγῆς; ἢ οὐκ οἶ-
δας ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ
μάλιστα αὗταί εἰσι χαλεπώ-
τεραι· αἱ ἔσωθεν ἔνδον
ἀνατρεφόμεναι· μὴ φαι-
νόμεναι τοῖς περιεστη-
κόσιν ἑκάστοις· καὶ
τραύματα ὅσα ἔσωθεν
μὴ ἔχοντα τὴν ἐπιφάνειαν
ἐξανθήσει· καὶ πυρε-
τοὶ ὅσοι τὰ ἔνδοθεν
καίοντες· οὕτω καὶ ὀρ-
γὴ αὕτη χαλεπωτέρα
ἐστὶ τὴν ψυχὴν ἐπινεμο-
μένη· ἀλλὰ καὶ αὕτη
φησὶ· συμπάσης κα-
κίας. καὶ μικρὰ καὶ με-
γάλη· παραθέμενοι αὐ-
τοῖς μὲν αὐτῷ· καὶ πᾶσαν
πονηρίαν καὶ πᾶσαν
κακίαν ἐξαιρουμένη.
ἵνα μὴ πλεονεκτούμενον τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀλλὰ
μὲν προορίζον τὴν
πονηρίαν· ἐκτεμνομένη
αὐτήν· οὐδὲν ἀγα-
θὸν ἀπὸ πονηρᾶς γέ-
νοιτο ἂν ψυχῆς· οὐ-
δὲν ὑγιές· πάντα

συμφοραί· πάντα δά-
κρυα· πάντα θρῆνοι
καὶ οἰμωγαί· οὐχ ὁρᾷς
πῶς καὶ τῶν θηρίων ὅ-
σα ἂν κράζῃ, πῶς ἀ-
ποστρεφόμεθα· οἷον
τὸν λέοντα· τὴν ἄρκτον·
ἀλλ' οὐχὶ τὸ πρόβατον·
οὐ γάρ ἐστιν ἐκείνη κραυγὴ
ἀλλὰ προσηνής τις
φωνή· καὶ τῶν ὀργά-
νων δὲ τῶν μουσικῶν·
ὅσα μὲν ἂν κράζῃ, ἀη-
δέστερά ἐστιν προσάντη
φθόγγον· οἷον· τύμ-
πανα· σάλπιγγες·
τὰ δὲ μὴ οὕτως ἀλλὰ
μαλακὰ ὄντα· ταῦτα
ἡδέα· αὐλὸς, καὶ κι-
θάρα. καὶ σύριγγες·
οὕτως οὖν ἡμῶν τὴν
ψυχὴν καταστήσωμεν.
ὥστε μὴ κράζειν· καὶ
οὕτως δυνησόμεθα
καὶ τῆς ὀργῆς περι-
γενέσθαι· ταύτην δὲ
ἐκκόψαντες· αὐτοὶ
πρῶτοι τῆς γαλήνης
ἀπολαύσομεν· καὶ εἰς
τὸν εὔδιον πλευσόμε-
θα λιμένα· οὗ γένοιτο
πάντας ἡμᾶς ἐπι-
τυχεῖν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυ-
ρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ
ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα·
κράτος· τιμή· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν:

ὁμιλία ις

Πᾶσα πικρία καὶ θυ-
μὸς· καὶ ὀργὴ καὶ κραυ-
γὴ· καὶ βλασφημία
ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν
πάσῃ κακίᾳ· γίνεσθε
δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί·
εὔσπλαγχνοι· χαριζό-
μενοι ἑαυτοῖς· καθὼς
καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ· ἐχαρί-
σατο ὑμῖν:

Οὐκ ἀρκεῖ κακίας ἀπαλ-
λαγῆναι ἀλλὰ δεῖ τῆς βα-
σιλείας τῶν οὐρανῶν
ἐπιτυχεῖν· ἀλλὰ δεῖ καὶ
πολλῆς τῆς τῶν ἀγα-
θῶν ἐργασίας· ἵνα μὲν
γὰρ γεέννης ἀπαλλα-
γῶμεν. ἀπέχεσθαι δεῖ
πονηρίας· ἵνα δὲ βα-
σιλείας ἐπιτύχωμεν.
ἀντέχεσθαι τῆς ἀρετῆς·
ἢ οὐκ οἶδας ὅτι καὶ ἐν τοῖς
ἔξωθεν δικαστηρίοις·
ὅταν ἐξετασθῇ τῶν ἠρ-
γασμένων ὁ μὲν ἐκ [illegible]. καὶ
ἐκκλησιάζῃ πᾶσα ἡ
πόλις. οὕτω γίνεται·
γὰρ ἐπὶ τῶν ἔξωθεν
ἔθος ἦν παλαιὸν χρυ-
σοῖς στεφανοῦσθαι στεφά-
νοις· οὐ τὸν μηδὲν κακὸν
ἐργασάμενον τὴν πό-
λιν· τοῦτο γὰρ αὐτῷ
πρὸς τὸ μὴ δοῦναι δί-
κην ἀρκεῖ χρήσιμον·
ἀλλὰ καὶ μεγάλας εὐερ-
γεσίας ἐπιδειξάμενον·
οὕτως ἐπὶ ταύτην ἐχρῆν
ἄγεσθαι τὴν τιμήν· ἀλ-
λὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως·

μικρὸν οὐδαμῶς μὲν παρέ-
λαθεν· ὁ μακάριος πρὸς
ὑμᾶς ἀναγκαῖον ἦν εἰπεῖν·
τῆς γὰρ διαιρέσεως
ταύτης τὸ πρότερον
ἀνατίθεμαι μέρος·
μικρὰ τινὶ ἐπιδιορθώ-
σας χρησάμενος·
Ἐπειδὴ γὰρ ἔφην ὡς πρὸς
τὸ μὴ περιπεσεῖν γε-
έννῃ· τῶν καλῶν ἡμῖν
ἀναχωρήσεις ἀρκεῖ·
μεταξὺ μὲν λέγοντα ὑ-
πὲρ σκευῆς θέμενος ἀπα-
λὴ φοβεῖσθαι· οὐ τοῖς
κακὸν μὴ τολμήσασι
τὴν τιμωρίαν ἐπάγ-
γουσαν· ἀλλὰ τοὺς ἐλ-
λείποντάς τι τῶν
ἀγαθῶν κολάζουσαν·
Τίς δὲ οὖν αὕτη ἐστίν· τῆς
κειμένας φησὶν ἐπὶ ταύ-
σης τῆς φοβερᾶς καὶ
παραγενομένης τῆς
κυρίας· καθεδεῖται ἐ-
πὶ τοῦ κρίματος ὁ κρι-
τής· καὶ τὰ μὲν πρό-
βατα στήσας ἐκ δεξι-
ῶν· τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἀ-
ριστερῶν· πρὸς μὲν
τὰ πρόβατα ἔλεγεν·
δεῦτε οἱ εὐλογημένοι
τοῦ πατρός μου κληρονο-
μήσατε τὴν ἡτοιμασ-
μένην ὑμῖν βασιλείαν
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·
ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ-
κατέ μοι φαγεῖν· τοῦτο
καλῶς· ἔδει γὰρ αὐτοὺς
τῆς τοσαύτης φιλαν-
θρωπίας· ταύτην γὰρ
καὶ αὐτὴν ἀντίδοσιν· τὸ
μέντοι τοὺς μὴ μεταδόν-
τας τοῖς δεομένοις
ἔξωθεν εἶχον, αὐτοὶ μὲν
χρείας τῶν ἀγαθῶν
ἀπηνέως κολάζεσθαι·
ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς γεέν-
νης παραπέμπεσθαι
πυρί· τοῦτο δὲ ποῖον
ἂν ἔχοι λόγον· καὶ τοῦ-
το μὲν οὖν μάλιστα εὖ
πρόσωπον ἂν ἔχοι λό-
γον· οὐχ ἧττον· κείσθω
μοι τὸ πρότερον·
Διὰ γὰρ τούτων παιδεύ-
ομεθα· ὅτι οἱ μὲν τὰ
ἀγαθὰ πράξαντες·
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀ-
πολαύσονται καλῶν·
οἱ δὲ ἐγκληθήσονται μὲν
οὐδὲν ἔχοντες κακόν·
ἔλλειποι· ὥστε δεῖ τῶν
ἀγαθῶν· μετὰ τῶν κακὰ
ἐργασαμένων· εἰς τὸ
τῆς γεέννης ἀπαχθή-
σονται πῦρ· ἄμητος
ἐκεῖ ὁμολογοῖ· ὅτι καὶ
τὸ ἀγαθὸν μὴ ποιῆσαι·
κακίας μέρος ἐστίν· ἀρ-
γίας γὰρ τοῦτό ἐστιν·
ἀργία δὲ κακίας μέ-
ρος· μᾶλλον δὲ οὐ μέ-
ρος· ἀλλ' ὑπόθεσις καὶ
ῥίζα πονηρά· πᾶ-
σαν γὰρ τὴν κακίαν
ἐδίδαξεν ἡ ἀργία·
Μὴ τοίνυν ἀνοήτως πάν-
τας τοὺς ἐρωτήσαντας
ἐρωτῶμεν· ὁ μηδὲν

πεποιηκὼς κακόν·
μηδὲ ἀγαθόν· ποῖον
δὲ ζητεῖ ποτὲ ποιῶν; τὸ
γὰρ μὴ ποιῆσαι ἀγα-
θόν· τοῦτο ποιῆσαί
ἐστι κακόν· εἰπὲ γάρ
μοι· εἴ τινα οἰκέτην
ἔχοις· μήτε κλέπτοντα
μήτε ὑβρίζοντα·
μήτε ἀντιλέγοντα·
ἀλλὰ καὶ μέθης κρα-
τοῦντα· καὶ τῶν ἄλ-
λων ἁπάντων· καθή-
μενον δὲ διαπαντὸς
ἀργὸν καὶ οὐδὲν τῶν
ὀφειλόντων παρὰ
οἰκέτου δεσπότῃ πλη-
ροῦσθαι ποιοῦντα·
οὐ μαστιγώσεις; οὐ
στρεβλώσεις αὐτόν; εἰ-
πέ μοι· Καὶ μὴν οὐ-
δὲν εἰργάσατο κακόν·
ἄγε μὲν δὴ καὶ ἐπὶ τῶν
λοιπῶν ἴωμεν τὸν λόγον·
καὶ ἔστω τις γεωργός·
καὶ μηδὲν λυμαινέ-
σθω τοῖς ἡμετέροις
ὑπάρχουσιν· μήτε
ἐπιβουλευέτω· μήτε
κλεπτέτω· μόνον δὲ
τὰς αὐτοῦ χεῖρας δή-
σας οἴκοι καθεζέσθω·
μήτε σπειρέτω· μήτε
αὔλακα τεμνέτω· μή-
τε βοῦς ὑποζευγνύς·
μήτε ἄμπελον θε-
ραπευέτω· μήτε
ἄλλο τι τῶν πρὸς τὴν
γῆν ποιείτω· ἆρα
οὐ κολάσομεν τὸν τοι-

οὗτον· καὶ ποιεῖ μὲν οὐδὲν
ἠδίκησεν· οὐδὲ ἐχό-
μεν ἔγκλημα αὐτῷ·
ἀλλ' αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο
ἠδίκησεν· ἀδικεῖ γὰρ
κοινῷ λόγῳ· τὴν πα-
ρ' ἑαυτοῦ συντέλειαν
μὴ παρεχόμενος·
Τί δὲ εἰπέ μοι ἂν τὸν
δημιουργὸν ἕκαστος
καὶ χειροτεχνῶν· τὸν
μὲν ἑτερότεχνον· ἀλ-
μηδὲ τὸν ὁμότεχνον
κακώσῃ μηδέν· ἀρ-
γὸν μόνον, οὐχὶ ἀπο-
λεῖ μὲν ἅπας κοινωνίας
οὕτω καὶ διέφθαρται·
Βούλει καὶ ἐπὶ τοῦ στόμα-
τος τὸν λόγον ἐκτείνω-
μεν; οὐκοῦν ἡ χεὶρ μὴ
πληττέτω τὴν κεφα-
λήν· μηδὲ ἐκκοπτέ-
τω τὴν γλῶσσαν· μηδὲ
ἐξορυττέτω τὸν ὀφθαλ-
μόν· μηδὲ ἄλλο τι τοι-
οῦτον ἐργαζέσθω κα-
κόν· μόνον δὲ ἀργεί-
μενέτω· καὶ τὴν πα-
ρ' ἑαυτῆς λειτουργίαν
μὴ πληρούτω τῷ παν-
τὶ σώματι· ἆρα οὐκ ἀ-
ξίον ἐκκοπῆναι αὐτὴν
ἢ περιφέρειν ἀργοῦ-
σαν· καὶ παραλυμαι-
νομένην τῷ σώματι·
Τί δ' ἂν τὸ στόμα μὴ κα-
τεσθίῃ τὴν χεῖρα· μὴ
δὲ δάκνῃ τὸ [illegible]·
τὰ δὲ παρ' ἑαυτοῦ πάν-
τα ἐλλείπῃ· οὐ κρεῖττον

θ Η ιϛ Ὅτι οἱ μὴ ἀγαθόν τι πράξαντες· διὰ τοῦτο τιμωρηθήσονται· ἡ γὰρ ἀπραξία τῶν ἀγαθῶν κακία ἐστίν· πᾶσαν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία· ἔστι τὸ μὴ μνησικακεῖν· ἀλλ' εὐποιεῖν τοῖς ἐχθροῖς:

ἐν ᾧ σφραγίζεσθαι μέλλομεν·
ὅτι ποιμνίων καὶ ἐστὶ τῶν μοι-
κρῶν· καὶ ἐστὶ τῶν δη-
μιουργῶν· καὶ ἐστὶ τοῦ
σώματος παντός· ἀ-
δικίαν μεγάλην· οὐ μό-
νον τὸ κακὸν μὴ πρᾶ-
ξαι· ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ἀ-
γαθῶν ἐργάζεσθαι· πολ-
λῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ σώ-
ματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ· τοῦτο
θ Η ἂν γένοιτο· Διὰ
τοῦτο καὶ ὁ μακάριος
Παῦλος ἀνάγων ἡ-
μᾶς τῆς σωτηρίας·
ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρετήν·
τί γὰρ ὄφελος ἀπό-
μοι τὰς ἀκάνθας ἐκ-
κοπῆναι πάσας·
ἂν τὰ χρηστὰ μὴ κα-
ταβληθῇ σπέρμα-
τα· ὅσο γὰρ τὴν αὐτὴν
περιαχθῆναι πάλιν
ἡμῖν ζημίαν ὁ πόνος
μένει ἀτελής·
Διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ Παῦ-
λος κηδόμενος ἡμῶν
οὐ μέχρι τῆς τῶν κα-
κῶν ἐκκοπῆς καὶ ἀ-
ναιρέσεως ἵστησι τὰ
παραγγέλματα· ἀλλὰ
καὶ ταχὺ τῶν ἀγαθῶν
τὴν καταφύτευσιν
ἐπιδείκνυσθαι προ-
τρέπει· ὅσων γάρ
πᾶσα πικρία καὶ θυ-
μὸς· καὶ ὀργὴ καὶ κραυ-
γὴ καὶ βλασφημία
ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν
σὺν πάσῃ κακίᾳ ἐστὶ

γαγεν· γίνεσθε δὲ
εἰς ἀλλήλους χρηστοί·
εὔσπλαγχνοι· χαριζό-
μενοι ἑαυτοῖς· ἐξ ἀ-
γαγοῦσιν αὐτὰ καὶ δι-
ωθοῦσι· καὶ οὐ κατα-
κὴ τῆς ἑτέρας ἀπαλλα-
γὴ ἀπαλλάξει τῆς ἑτέρας
ἡμᾶς· ἐξὸν καταστῆσαι
πάλιν· ἀλλ' αὐτὰ δεῖ πάλιν
κινήσεσθαι μόνος καὶ ὁ ὀρ-
μῆς οὐ κεκρατηκώς·
τῆς ἐν τῇ ψυχῇ τῶν
κακῶν· ὥσπερ γενέσθαι
ἐν τῇ κτήσει τῶν ἀγαθῶν·
Καὶ γὰρ ἐστὶ τοῦ σώμα-
τος· ὁ μὲν ὥσπερ ἂν ἀπαλ-
λαγῇ τῆς ποιότητος
ταύτης· οὐκ εὐθέως
ἐγένετο εὔκολος· μᾶλ-
λον δὲ μὴ ἔστι τῶν φυ-
σικῶν τὸ μὲν λόγον γυ-
μνάσωμεν· ἀλλ' ἐστὶ τῶν
κατὰ προαίρεσιν· τὸ
παράδειγμα παρα-
γάγωμεν· ὁ μὴ ἐχθρός·
οὐ πάντως φίλος ἐστίν·
ἀλλ' ἐστὶ μέσον· ὁ μὴ
τῆς ἔχθρας ἐστίν· μὴ
τῆς φιλίας· ἐν τῷ μέ-
σῳ· οἱ πλείους τῶν
ἀνθρώπων καθεστήκασιν
πρὸς ἡμᾶς· Ὁ μὴ
δακρύων· οὐ πάντως
καὶ γελᾷ· ἀλλ' ἐστὶν μέ-
σῃ καταστάσει· οὕτω
δὴ καὶ ἐνταῦθα· οὐχ ὁ
μὴ πικρός· πάντως
χρηστός· οὐδὲ ὁ μὴ
θυμώδης· πάντως

εὐαπάλλακτος· ἀλλὰ δεῖ
παμμέτρας σπουδῆς
ἀπεκτινάσσασθαι τοῦτο
τὸ κακόν· καὶ θεραπευτὴς
κατὰ τὸν νόμον ἀρίστης
γεωργίας ὁ μακάριος
Παῦλος. τὴν ἐμπιστευ-
θεῖσαν αὐτῷ γῆν πα-
ρὰ τοῦ γεωργοῦ. δια-
καθαίρεται καὶ ἐργά-
ζεται· ἀνασπᾷ μὲν τὰ τῶν θλ-
σπερμάτων· παρακα-
τάλοιπον ἀφεὶς κατα-
σχεῖν τὰ γνήσια φυτά·
γίνεσθε χρηστοί φησιν·
ἂν γὰρ τῶν ἀκανθῶν
ἀνασπασθέντων. μένῃ
ἡ χώρα ἀργοῦσα· ἀνο-
νήτους πάλιν μόνος ἀνο-
πάρας· διὸ τὴν σχολὴν
αὐτῆς καὶ τὴν ἀργίαν
προκαταλαμβάνει
δέ· τὴν τῶν ἀγαθῶν
σπερμάτων τε καὶ φυ-
τῶν καταβολήν·
ἀντὶ μὲν ὀργῆς. ἔθηκεν
χρηστότητα· ἀντὶ δὲ
πικρίαν. ἔθηκεν εὐ-
σπλαγχνίαν· ἐξελὼν μὲν
κακίαν καὶ βλασφη-
μίαν. ἐφύτευσε συγ-
γνώμην· τὸ γὰρ χα-
ριζόμενοι ἑαυτοῖς·
τοῦτό ἐστι· συγγνωμο-
νικοί φησιν γίνεσθε.
μείζων γὰρ αὕτη ἡ χά-
ρις τῆς ἐν τοῖς χρή-
μασιν· ὁ μὲν γὰρ χρή-
ματα ἀφιεὶς τῶν δα-
νεισαμένων παρ' αὐτοῦ·

καλὸν μὲν ἐργάζεται
ἔργον καὶ θαυμαστόν·
πλὴν ἀλλὰ μέχρι τοῦ
σώματος ἡ χάρις· ὁ
καὶ ἑαυτῷ τὴν ἀμοιβὴν
ἐν τοῖς πνευματικοῖς
καὶ τοῖς κατὰ τὴν ψυχὴν ἀ-
ποδίδωσι δώροις·
ὁ δὲ ἁμαρτήματα χα-
ρισάμενος· τὴν τῆς
ψυχῆς ὠφέλειαν ἐν τῷ
ἑαυτοῦ. καὶ τὴν ἐκεί-
νου τῆς συγγνώμης
τυχόντος· οὐ γὰρ αὐτὴ
μόνον, τούτῳ τῷ τρό-
πῳ· ἀλλὰ καὶ κα[illegible]
ται ἑκάτερον κατὰ ψυχήν·
Οὐ γὰρ οὕτως ἐπεξερ-
χόμενοι τοῖς ἠδικη-
κόσιν ἡμᾶς, ὡς συγχω-
ροῦντες δάκνομεν αὐ-
τῶν τὰς ψυχάς· ἐντρέ-
ποντες καὶ δυσωποῦν-
τες· ἐκεῖ μὲν γὰρ
οὔτε ἡμᾶς αὐτοὺς· οὔ-
τε ἐκείνους ὠνήσα-
μεν· ἀλλ' ἀμφοτέρους
ἐκολάσαμεν· αὐτοί τε
τὸ ἀνταπόδομα διώ-
ξαντες· κατὰ τοὺς πα-
ρ' Ἰουδαίους ἄρχον-
τας. καὶ τὸν ἐκεί-
νοις ἐκκαύσαντες θυμόν·
Ἂν δὲ ἐπιστήσωμεν τὴν ἀ-
δικίαν ἀμα[illegible]μεθα·
πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὀρ-
γὴν ἐξελύσαμεν· ἐκεῖ-
θεισαμεν παρ' αὐτῷ δι-
καστήριον· ἡμῖν φέ-
ρον τὰς ψήφους·

καταδικάζομαι τὸν
χαλεπώτερον. ἢ ἡμεῖς·
καταγνώσεται γὰρ
αὐτοῦ καὶ καταψηφι-
εῖται· καὶ πᾶσαν ζη-
τήσει πρόφασιν· δι-
κῶς ἀποτίσει τὸ δανει-
σθὲν τῆς μακροθυ-
μίας μέρος μετὰ πλεί-
ονος τοῦ μέτρου· εἰδὼς
ὅτι ἂν μὲν τὸ ἴσον ἀπο-
δῷ· καὶ οὕτως ἡττᾶ-
ται· τῷ μὴ αὐτὸς
ἄρξασθαι· ἀλλ' αὐτὸ
παρ' ἐκείνων τὸ ὑποδει-
γμα λαβεῖν ἔλαττον
φέρων· σπουδάσει
τοίνυν ὑπερνικῆσαι
τῷ μέτρῳ· ἵνα τὴν ἐ-
λάττωσιν· ἣν ἐκ τοῦ
δεύτερος ἐλθεῖν ἐπὶ
τὴν ἀνταπόδοσιν
ὑπομένει· ταύτης
ἀντιδόσεως ὑπερ-
βολῇ καταλύσῃ· καὶ
τὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου
γενομένην αὐτῷ ἐλάτ-
τωσιν· τοῦ προτέ-
ρου παθόντος κα-
κῶς· ταύτην ἀπὸ
τῆς καθ' ὑπερβολὴν
ἐπιεικείας κοινωνίαν ἐρ-
γάσασθαι· Οἱ γὰρ ἄνθρωποι
ὅταν εὐγνώμονες ὦσιν·
οὐχ οὕτως ἐπὶ τοῖς
κακοῖς· ὡς ἐπὶ τοῖς
ἀγαθοῖς· οἷς ἂν εὐπά-
σχωσι παρ' αὐτῶν μὴ
δικημένων ἀλγοῦσιν·
τὸ μὲν γὰρ κακίας·
τὸ δὲ ὀνείδους καὶ γέ-
λωτος μέσον· τὸν εὖ
παθόντα. μὴ ἀντευ-
ποιεῖν· τοῦτο μὲν γὰρ
ἔπαινον ἔχει καὶ κρό-
τους παρὰ πάντων
καὶ εὐφημίας· τὸ κα-
κῶς παθόντα. μὴ ἀν-
τεπεξελθεῖν· διὰ τοῦ-
το τούτῳ μάχεται. δια-
κρίνονται· ὦ δὲ ἀκούεις
καὶ ἀμύνεσθαι· τοῦτο
ἀμύνου τῷ τρόπῳ·
κακοῖς. ἀγαθὰ ἀντα-
πόδος· ἵνα αὐτοὺς
ὀφειλέτας καταστήσῃς.
καὶ μὴ κινήσῃς μὴ κινεῖσθαι
μάχην· ἔπαθες κα-
κῶς· ποίησον καλῶς·
οὕτως ἀμύνου τὸν ἐ-
χθρόν· ἂν μὲν γὰρ ἐ-
πεξέλθῃς· ὅμοιος
καὶ σὲ κἀκεῖνον ἅπαν-
τες μέμφονται· ἂν δὲ
ἐνέγκῃς γενναίως·
σὲ μὲν κροτήσουσιν καὶ
θαυμάσονται· ἐκεῖνον
δὲ κακηγορήσουσιν·
τί δὲ ἐχθρῷ μεῖζον γέ-
νοιτο ἂν κακόν· τοῦ
τὸν ἐχθρὸν ἰδεῖν πα-
ρὰ πάντων θαυμαζό-
μενον καὶ κροτούμε-
νον· τί ἐχθρῷ πικρό-
τερον· τοῦ ἑαυτὸν θε-
άσασθαι παρὰ πάν-
των ὑβριζόμενον ἐ-
πὶ τῷ ἰδεῖν τοῦ ἐχθροῦ·
ἂν αὐτὸν ἀμύνῃ· καὶ
κατεγνώσθης· ἴσως

καὶ σὺ μόνος ἠμύνω·
ἂν δὲ ἀφῇς. ἀντὶ σοῦ
πάντες αὐτὸν ἀμυνοῦν-
ται. ὁ πατὴρ τοῦ πα-
θόντος καὶ ὡς χαλε-
πώτερον. τὸ τὸν ἐ-
χθρὸν τοσούτους
τοὺς ἀμυνομένους ἔ-
χειν. ἂν ἀμοιξῃς καὶ
σοὶ τὸ στόμα. ἐκεῖνοι
σιγήσονται. ἂν δὲ σὺ
σιγήσῃς. οὐκέτι ἐνὶ
τῷ σῷ στόματι. ἀλλὰ
μυρίοις τοῖς τῶν ἄλλων
αὐτὸν κακῶς καὶ μᾶλ-
λον ἀμύνῃ. καὶ σοὶ μὲν
ὑβρίζοντι. πολλοὶ ἐ-
γκαλοῦσιν. ἐροῦσιν
γὰρ τοῦ παθόντος ἅ-
μα τὰ ῥήματα. ὅταν
δὲ ὁ μηδὲν κακὸν κακούμε-
νος. οὗτος αὐτὸν πω-
μη ταῖς ὕβρεσιν. τό-
τε μάλιστα καθαρὰ
πάσχεις ὑπὸ τῆς κα-
μυμαι. ὅταν γὰρ οἱ μη-
δὲν παθόντες δάκνον-
δι᾽ αὐτὴν ὑπερβολὴν
τῆς σῆς ἐπιεικείας.
ὡς ἤδη κεκακωμένοις συναλ-
γοῦσιν καὶ συμπάσχου-
σιν. πάσχεις ὑπὸ τῆς
καθαρᾶς αὐτῆς κρί-
σεως. τί οὖν ἂν μὴ
δῷς ἀμύνῃ φησίν. οὐ
κἂν μὴ οὐκ ἂν μὴ οὕτως.
ἅμα μαθὼν ὡς ἀνοίας.
ὡς τόσα αὐτὴ φιλοσοφί-
αν ὀρθῶν τὰς μηδὲ θαυ-
μάσαι. καὶ μὴ τὸ τε

ἀμύνεσθαι. ὑπερορώ-
μεθα ἐν κατασκάφαις γε-
νόμενοι τοῦτο ἐργά-
σονται. σκώπτοντες
ἐκεῖνον καὶ λοιδοροῦν-
τες διατελοῦσιν. καὶ
ἕτερος δὲ μηδὲ θαυ-
μάσῃ. αὐτὸς σε ἐκεῖνος
πάντων θαυμάσεται.
κἂν μὴ λέγῃ. εἰ γὰρ τοῦ
κακοῦ κρείττων ἦν κἂν
γὰρ αὐτὸ τῆς κακίας
τὸν καρπὸν ἐνθαψε
ἀδελφὸς κατεθαῤῥη-
κεν. οὐ παραινοῦμεν
μὴ. εἰ διὰ τὸν κύριον
οἶσθα. τὸν χριστὸν ταῦτα λέ-
γοντα. ἐάν τι ἀπεστρα-
σης ταῦτα δὲ ξιανῆσαι
γόμαι. ἀρετῆς τὸν αὐτὸς
τῶν ἄλλων. οὐκ ἔστιν ὅ-
σῳ ἐὰν τις μακρόθυ-
μος γένηται. ποσοῦ-
τω μᾶλλον καὶ ἑαυτὸν
καὶ ἐκεῖνον ὠφελήσει.
ὠφέλησαν τὴν μεγίστην
διὰ τοῦτο ἀρετῆς φῶμεν καὶ
τῶν ἄλλων προσθεῖ-
ξεν. ἵνα ἐμπλήσῃ τι
ἐπιθυμίαν τοῦ θυμου-
μένου. τίς γὰρ οὕτω
θηρίον ἐστίν. ὡς μηδὲ
πραυνεσθαι λοιπόν.
οἱ κύνες λέγονται τοῦ-
το ποιεῖν. κἂν ὑλακ-
τήσουσιν καὶ ἐπιπη-
δῶσιν. ὁ δὲ ὑπτιον
ῥίπτας ἑαυτὸν μηδὲν
ἐργάσηται. τὸν θυ-
μὸν ἀπέπαυσεν ἐκεῖνον.

ἐποίουν ἐκεῖνοι τὸν
παθόντα παρ' αὐτῶν
κακῶς· ἕτοιμον δυσω-
ποῦνται· ὥστε μάλ-
λον τὸ τῶν ἄλλων γε-
νόμενον κακῶν ἑτέρων ὄν·
ἀλλ' ὥσπερ ἄξιον τὸν μι-
κρὸν ἔμπροσθεν ἐκείνοις
μνήμην εἶναι θεόν. καὶ
τὴν μαρτυρίαν ἔχειν
σθὲν μὴ παριδεῖν·
τί δὲ τοῦτό ἐστιν· ἐπειδὴ
γὰρ μὲν ὑπὲρ Ἰουδαίων
καὶ τῶν ἀρχόντων
τῶν παρ' αὐτοῖς· ὅτι
ἐνεκαλοῦντο· ὡς δὴ
ἀκούοντες ἀνταποδιδό-
ναι· καίτοι τοῦτο ὁ
νόμος αὐτοῖς ἐπέ-
τρεπεν· ὀφθαλμὸν
ἀντὶ ὀφθαλμοῦ· καὶ
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος·
ἀλλ' οὐχ ἵνα τοὺς ἀλλή-
λων ἐξορύττωσιν ὀ-
φθαλμούς· ἀλλ' ἵνα
φόβῳ τοῦ παθεῖν·
τὴν τοῦ ποιεῖν ἄδει-
αν ἐπέχοντες· μὴ ἐ-
ργάζονται τι κακὸν
ἑτέροις· μὴ ἐπά-
σχωσιν αὐτοὶ παρ' ἑ-
τέρων· διὰ τοῦτο εἶ-
πεν ὀφθαλμὸν ἀν-
τὶ ὀφθαλμοῦ· ἵνα
τὰς ἐκείνου δήσῃ
χεῖρας· οὐχ ἵνα τὰς
σὰς ἀντεπεξαγάγῃ·
οὐχ ἵνα τῶν σῶν ὀ-
φθαλμῶν ἀνασπαράξῃ
τὴν κακίαν μόνον.

ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνου
διατηρήσῃ σώους·
ἀλλ' ὅπερ ἐζήτουν τι-
νὸς ἐν ἐκείνοις ἐγκεχω-
ρημένην ἀμύνης ἐ-
νεκαλοῦντο. οἱ τῶν πραγ-
μάτων ἐκκεχρημένοι.
τί ποτε τοῦτό ἐστιν.
τὸ μνησικακοῦντας
θαφήσειν· ἐπεὶ θέλω-
μεν γὰρ τὸν παθόντα
δρᾶσαι συγχωρεῖται. ὅπερ
ἐφῆκεν κατέχων ἐκεῖ-
νον· μνησικακεῖν δὲ
οὐκέτι ἀφίησιν. οὐκέτι
γὰρ τὸ παράλλαγμα ἐστὶν
τοῦ θυμοῦ. οὐδὲ τῆς
ζεούσης ὁρμῆς. ἀλλὰ
πονηρίας μεμελετη-
μένης· συγγινώσκει
δὲ ὁ θεὸς τοῖς ἀπὸ τῆς
ἐπηρείας ἴσως συμπαρ-
πασθεῖσιν. καὶ ἐπὶ
τὴν ἄμυναν ὁρμήσα-
σιν· διὸ λέγει· ὀφθαλ-
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ·
καὶ τὰ λοιπά· ὁ δὲ μνησι-
κακῶν. ἀσθάνατον·
εἰ δὲ ἐνταῦθα ὀφθαλμὸν
ἀντὶ ὀφθαλμοῦ πονη-
ρῶν ἐζήτων· πόση τῆ
κατατιμωρία τοῖς
μνησικακοῦσι· πόσῳ
μᾶλλον τοῖς καὶ πα-
ρ' ἐχθρῶν ἑαυτοὺς πρὸς
τὸ παθεῖν κακῶς ἐκ-
δοθεῖσιν· μὴ ποιοῦν-
τες μὲν μνησίκακοι.
ἀλλὰ σιωπῶν μὲν τὴν
ὀργήν· ἵνα αὐτῶν μέλλοντος

ἐστὶ τυχεῖν τῶν ἀγαθῶν.
ἵνα τῆς παρ' αὐτοῦ φι-
λανθρωπίας ἀξιωθῶ-
μεν· ᾧ γὰρ μέτρῳ με-
τρεῖτε φησὶν. ἀντιμε-
τρηθήσεται ὑμῖν· καὶ
ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε
κριθήσεσθε· ὅπως οὖν
καὶ τὰς ἐν τῷ παρόν-
τι κόσμῳ διαφύγωμεν
παγίδας. καὶ κατὰ
τὴν μέλλουσαν ἡμέ-
ραν τῆς παρ' αὐτοῦ τύ-
χωμεν συγγνώμης·
χάριτι καὶ φιλανθρω-
πίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ
ἁγίῳ πνεύματι. δόξα κρά-
τος τιμὴ. νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν.

ὁμιλία ιζ

Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλή-
λους χρηστοί εὔσπλαγ-
χνοι χαριζόμενοι
ἑαυτοῖς. καθὼς καὶ
ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο
ἡμῖν· γίνεσθε οὖν μι-
μηταὶ τοῦ θεοῦ. ὡς τέ-
κνα ἀγαπητά· καὶ πε-
ριπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ κα-
θὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν
ἡμᾶς· καὶ παρέδωκεν
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν·
προσφορὰν καὶ θυσίαν
τῷ θεῷ. εἰς ὀσμὴν εὐ-
ωδίας ⁖

Ἐπὶ τοῦ μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ

Ταῦτα παρενθορυτατῶν
μελλόντων πολλὰς ὁμολογοῦ-
χα τὴν ἰσχύν. καὶ δο-
κεῖ θαυμαστὸν εἶναι ἀ-
μαι καὶ πλεῖον ἔργον·
διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἀπὸ
τῶν ὑπὲρ γενομένων κα-
τορθωμάτων τὴν παρ' αὐ-
κλήσιν· ἐκάλεσαν μὲν γὰρ
τοῦ Χριστοῦ ἐν ἐλέει· μᾶλ-
λον ἔχει τὴν ἰσχύν· τὸ
γὰρ ἁμαρτίαν ἀφεῖναι καὶ ἀ-
φεθήσεται σοι· καὶ μὴ
ἀφεῖναι οὐ μὴ ἀφεθή-
σεται ὑμῖν. πρὸς μὲν
φιλοσόφους ἄνδρας
λεγόμενον· καὶ τοῖς
μέλλουσι παθεῖν ὄντας.
μεγαλύνονται· ὁ δὲ
Παῦλος οὐ κατὰ τοῦτο
τῶν ἐντρέπεσθαι μόνον.
ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερ-
γενομένων· ἐκεῖνο μὲν
γὰρ ἐστιν. κόλασιν φυγεῖν·
τοῦτο δὲ ἀγαθοῦ τινος
μετασχεῖν· τὸν Χριστὸν φησὶν
μιμεῖ. ἀρκεῖ τοῦτο μό-
νον ὅσα παραινεῖ μα-
θεῖν. ποῖον; τὸ θεὸν μιμεῖ-
σθαι· τοῦτο δὲ μᾶλλον
ἐκείνου. ὅτι ἀνατέλλει
τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροὺς
καὶ ἀγαθοὺς. καὶ βρέ-
χει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδί-
κους· οὐ γὰρ ἁπλῶς
ὅτι τὸν θεὸν μιμούμεθα
ἁπλῶς· ἀλλ' ὅτι· ἐν οἷς αὐ-
τοὶ εὖ πάσχομεν παρ-
ἑτέρων· ἵνα ὡς ἀλλα-
χθῶμεν πρὸς ἀλλήλους
ἐχθραίνουσι· πολλαχοῦ

γὰρ ταῦτα λέγεται. κἂν
φιλάνθρωποι ὦσι καὶ οἱ
κύριοι· ἐπειδὴ γὰρ
οὐκ ἐνῆν ἀνθρώπους
ὄντας. μὴ ἐπηρεάζειν
μὴ ἐπηρεάζεσθαι. δεύ-
τερον εὗρεν φάρμα-
κον. ὥστε χαρίζεσθαι
φησὶν ἑαυτοῖς· καὶ
τοι οὐδὲν ἴσον· σὺ μὲν
γὰρ ἂν μνῶν χαρίσῃ.
πάλιν σοι χαρίζεται
ἐκεῖνος· θεὸς δέ. οὐδὲν
ἐχαρίσω· καὶ σὺ μὲν
τῷ ὁμοδούλῳ. ὁ δὲ θεὸς
τῷ δούλῳ καὶ τῷ ἐ-
χθρῷ. καὶ τῷ μισοῦν-
τι αὐτόν· καθὼς καὶ
ὁ θεὸς φησίν. ἐν χριστῷ ἐ-
χαρίσατο ἡμῖν· καὶ
τοῦτο μέγα ἐστὶν αἴνι-
γμα· οὐ καθάπερ σὺ ἀ-
κινδύνως ἐχαρίσα-
το φησίν. ἀλλὰ μετὰ
τοῦ κινδύνου τοῦ υἱοῦ·
ἵνα σοι συγγνῷ. τὸν υἱὸν
ἔθυσεν· σὺ δὲ πολλά-
κις καὶ ἀκίνδυνον καὶ
ἀδάπανον ὁρῶν.
τὴν συγχώρησιν οὐ
ποιεῖς· γίνεσθε μιμη-
ταὶ τοῦ θεοῦ. ὡς τέκνα
ἀγαπητά. καὶ περι-
πατεῖτε ἐν ἀγά-
πῃ. καθὼς καὶ ὁ χριστὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς· καὶ
παρέδωκεν ἑαυτὸν
ὑπὲρ ἡμῶν. προσφο-
ρὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ
εἰς ὀσμὴν εὐωδίας·

ἵνα δὲ μὴ νομίσῃς ἀ-
νάγκης εἶναι τὸ πρᾶ-
γμα. ἄκουσον τί φησιν·
ὅτι ἑαυτὸν παρέδω-
κεν· ὡς ὁ δεσπότης σε
ἠγάπησεν. ἀγάπησον
σὺ τὸν φίλον· μᾶλλον
δὲ οὐδὲ οὕτως δυνή-
σῃ· πλὴν ὡς δύνα-
σαι· κακαί. τί ταύτης
τῆς φωνῆς μακαρι-
ώτερον. γένοιτο ἄν·
κἂν βασιλείαν ἀπώλῃς.
κἂν ὁτιοῦν, οὐδὲν ἴσον
τὸν θεὸν μιμῇ. τῷ θεῷ ἐ-
ξομοιοῦσαι. ὅταν συγ-
χωρήσῃς ἐκείνῳ· μᾶλ-
λον τοῦτο δεῖ συγχωρεῖν,
ἢ χρήματα· χρήμα-
τα μὲν γὰρ ἐὰν συγχω-
ρήσῃς. οὐκ ἐμιμήσω
τὸν θεόν· ἁμαρτήματα
δὲ ἐὰν συγχωρήσῃς.
τὸν θεὸν μιμῇ· πλὴν
πῶς δυνήσῃ λέγειν.
πένης εἰμὶ καὶ οὐ δύ-
ναμαι συγχωρῆσαι. ὅ-
ταν καὶ ἂν δύνασαι συγ-
χωρῆσαι. μὴ συγχωρή-
σῃς· καὶ ἐνταῦθα ζη-
μίαν ἔχειν. οὐχὶ πλοῦ-
τος· μᾶλλον οὐχὶ πε-
ριουσία. οὐχὶ εὐπο-
ρία· ἰδοὺ καὶ ἄλλη πα-
ραίνεσις εὐγενεστέρα·
ὡς τέκνα ἀγαπητὰ
φησίν· καὶ ἄλλην ἔχε-
τε ἀνάγκην. τοῦ μι-
μεῖσθαι αὐτόν· οὐ τὸ
παθεῖν εὖ μόνον. ἀλλὰ

καὶ τὸ τέλειον καλεῖσθαι·
ὡς τελείως ἀγαπῶντα·
Ἐπειδὴ γὰρ οὐ πάντως
τοὺς πατέρας μιμοῦν-
ται. ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶντα.
διὰ τοῦτο φησὶν ὡς τέ-
λειον ἀγαπῶντα. καὶ πε-
ριπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ·
ἰδοὺ πάντων ἡ ὑπό-
θεσις· ταύτης οὔσης·
οὐκ ὀργή· οὐ θυμός·
οὐ κραυγή· οὐ βλασφη-
μία. ἀλλὰ πάντα ἀνῄ-
ρηται· διὸ ὕστερον
τὸ κεφάλαιον τίθη-
σιν· πῶς θεὸν γένου
τέλειον· Ἐπειδὴ οὖν ἐ-
χωρίσθησαν ἀπὸ τῆς
ὑποθέσεως· ἀφ' ἧς
τοσαύτης κατηξιώ-
θης τιμῆς, ἀπὸ τῆς
αὐτῆς καὶ τῶν πλησίον
συγχωρήσεων· ἅπε-
δήμοι· ἅτινα δεδομέ-
τηκώς ὄντα καὶ μυρίων
ὑπὲρ θυμὸν καὶ ὧν
κινεῖται κασί-
ας. μᾶλλον δὲ τοῦτο
ἀφῶμεν· ἅτινα πε-
ριεργάζονται καὶ τυχὸν
ῥαγοῦνται. ὡς φθείρων
φαρμάκοις τισί· ἆρα
οὐ καὶ αὐτὸν πάντων
προτιμήσεις. καὶ
αὐτὸ τοὔνομα τοῦ
φαρμάκου· εἰ γὰρ και-
ρούς. καὶ τόπους.
δι' ὧν ὠφελούμεθα.
οὕτως ἔχομεν. ὡς ταῖς θ(εοῦ)
ἑαυτῶν τυχεῖν. πολλῷ
μᾶλλον αὐτὰ τὰ πρά-
γματα· ἐρασθῶμεν
τῆς ἀγάπης· δι' αὐτῆς
ἐσώθης· δι' αὐτῆς υἱοὶ
γεγόναμεν· κἂν ἕτερον
δυνηθῇς σῶσαι· οὐ-
χὶ τῷ αὐτῷ χρήσῃ φαρ-
μάκῳ. καὶ παραινέ-
σεις πᾶσιν τὸ ἀφιέ-
ναι ἀφέθη ὑμῖν· εὐ-
γνωμόνων τυχὼν τού-
το. τὸ οὕτως προτρέ-
πεσθαι ἐλευθέρως
ἐν γένει· καθὼς
ὁ Χ(ριστὸ)ς ἠγάπησεν ἡμᾶς·
οὐ τῶν φίλων φησίν.
ἐκεῖνος τῶν ἐχθρῶν·
οὐκοῦν πολλῷ μᾶλλον
τὸ παρ' αὐτοῦ διδόμενον
γινόμενον· τὸ γὰρ κα-
θὼς τοῦτο σώζει·
ἠδικημένοι τι. ἑαυτοὺς
ἐχθροὺς καὶ ἡμᾶς εὐ-
ποιοῦμεν· καὶ παρέ-
δωκεν ἑαυτὸν προσ-
φορὰν καὶ θυσίαν τῷ
θ(ε)ῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας·
Ὁρᾷς τὸ ὑπὲρ ἐχθρῶν
παθεῖν. ὅτι ὀσμὴ εὐ-
ωδίας ἐστίν. θυσία εὐ-
πρόσδεκτος; κἂν ἀ-
ποθάνῃς τότε ἔσῃ
θυσία· τοῦτο μιμή-
σασθαι ἐστὶν τὸν θ(εό)ν·
πορνεία δὲ καὶ πᾶσα
ἀκαθαρσία. ἢ πλεο-
νεξία. μηδὲ ὀνομαζέ-
σθω παρ' ὑμῖν. καθὼς
πρέπει ἁγίοις·
Η Εἶπε μὲν περὶ τοῦ πικροῦ

Ἐπὶ τοῦ μὴ ἀποδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ

Ἐπὶ εὐτραπέλων καὶ γελ-
αστῶν:-

πάθους τοῦ θυμοῦ.
κεῖθεν ἐστὶ τὸ κοινὸν
κακόν· ὅτι γὰρ κοι-
νὸν κακόν ἐστι θυ-
μία· ἄκουε ἐν τῷ νό-
μῳ Μωσέως λέγοντος
πρῶτον· οὐ φονεύ-
σεις· ὅπερ ἐστὶν τοῦ
θυμοῦ· καὶ τότε οὐ
μοιχεύσεις· ὅπερ
ἐστὶν τῆς ἐπιθυμίας·
καθάπερ γὰρ πι-
κρία· καὶ ἡ κραυγή·
καὶ πᾶσα κακία καὶ
βλασφημία καὶ ὅσα
τοιαῦτα, τοῦ θυμώ-
δους ἐστίν· οὕτω τοῦ
ἐπιθυμητικοῦ·
πορνεία· ἀκαθαρ-
σία· πλεονεξία· τῶν
γὰρ αὐτῶν· χρημάτων
ἐρῶμεν καὶ σωμάτων·
ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖ τὴν
κραυγὴν περιεῖλεν.
ὄχημα οὖσαν τῆς ὀρ-
γῆς· οὕτως νῦν τὴν
αἰσχρολογίαν· καὶ
εὐτραπελίαν· ὄχη-
μα οὖσαν τῆς πορ-
νείας· καὶ αἰσχρό-
της γάρ φησιν· καὶ
μωρολογία· καὶ εὐ-
τραπελία· τὰ οὐκ ἀ-
νήκοντα· ἀλλὰ μᾶλ-
λον εὐχαριστία·
μὴ ῥήματα αἰσχρά· μὴ αἰ-
σχρά· μηδὲ πρά-
ξεις· καὶ κατασβέσεις
τὴν φλόγα· μηδὲ
ὀνομαζέσθω φησὶν

παρ' ὑμῖν· τουτέστιν
μηδαμοῦ. μηδὲ φαι-
νέσθω· τοῦτο καὶ Κο-
ρινθίοις γράφων ἔ-
λεγεν· ὅλως ἀκούεται
ἐν ὑμῖν πορνεία· τοῦ-
τέστιν πάντες καθα-
ροὶ γίνεσθε. οἱ γὰρ λό-
γοι τῶν πραγμάτων
εἰσὶν ὁδός· εἶτα ἵνα
μὴ δόξῃ φορτικὸς εἶ-
ναι καὶ βαρύς· καὶ εὐ-
τραπελίαν ἐπικόπτων·
ἐπήγαγεν καὶ τὴν αἰ-
τίαν, ἅπερ τὰ μὴ ἀ-
νήκοντα· τὰ οὐδὲν
προσήκοντα φησίν.
ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία·
τί ὠφελεῖ τὸ ἀστεῖον εἰπεῖν·
γέλωτα ἐκίνησας μό-
νον· εἰπέ μοι ὁ σκυ-
τοτόμος· ἐργάσεταί τι
τῶν οὐκ ἀνηκόντων·
εἰς τὴν αὐτοῦ τέχνην.
κεκτῆσθαι τι τοιοῦτον
ὄργανον. οὐδαμῶς·
τὰ γὰρ οὐ κενῇ χρεία.
οὐδὲν προσήκει·
μηδεὶς ἔστω λόγος ἀρ-
γός· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀρ-
γοῦ. καὶ εἰς ἀτόπους
καταπίπτομεν· οὐ
διαχύσεως ὁ παρὼν
καιρός· ἀλλὰ πένθους·
θλίψεων καὶ ὀδυρμῶν.
σὺ δὲ εὐτραπελεύῃ·
τίς ἀθλητὴς ἑστὼς
διομᾶς ὀσευθῶν· καὶ
τὴν ἀγωνίαν ἀφεὶς
τὴν πρὸς ἀντίδικον·

ἀπατᾷ· φθέγγεται· ἐ-
φθηκεν ὁ διάβολος·
περιέρχεται ὠρυόμε-
νος ἁρπάσαι· πάντα
κινεῖ καὶ πάντα ἀρε-
[illegible] κατὰ τῆς σῆς κε-
φαλῆς· καὶ μηχανᾶται
τὴν κάμινον ἐκκαίων·
τρίζει τοὺς ὀδόντας·
βρυχᾶται· [illegible]
κατὰ τῆς σωτηρίας
τῆς σῆς· καὶ σὺ κάθη-
σαι [illegible]· καὶ μω-
ρολογῶν· καὶ τὰ μὴ κα-
θήκοντα φθεγγόμε-
νος; οὐκ οἶδε καλῶς αὐ-
τοῦ περιγενέσθαι δύ-
ναμις· παίζομεν ἄρα
πάντοτε; κοὐ μαθὼν
τῶν ἁγίων τὴν διαγω-
γήν· ἀκούει Παύλου
λέγοντος· τριετίαν νύ-
κτα καὶ ἡμέραν οὐκ
ἐπαυσάμην μετὰ
δακρύων νουθετῶν
ἕνα ἕκαστον ὑμῶν· τὰ
δὲ ὑπὲρ μυρίων· καὶ
ἐφ' ὧν τοσαύτη ἐ-
χρῆτο σπουδῇ· οὐ-
χὶ [illegible]· ἀλλὰ
μετὰ δακρύων τὴν νου-
θεσίαν ἐκφέρων· τί
περὶ τῶν ἄλλων δεῖ
λέγειν; ἀκούει δὲ καὶ
Κορινθίοις· τί φησιν·
ἐκ πολλῆς θλίψεως καὶ
συνοχῆς καρδίας ἔ-
γραψα ὑμῖν διὰ πολ-
λῶν δακρύων· καὶ πά-
λιν· τίς ἀσθενεῖ καὶ

οὐκ ἀσθενῶ· τίς σκαν-
δαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ
πυροῦμαι· ἀκούει δὲ
αὐτοῦ καὶ ἀλλαχοῦ λέ-
γοντος· καὶ γὰρ κἂν ὡς
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στε-
νάζομεν· καὶ καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν ὡς [illegible]
ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κόσμου
ἐπιθυμοῦντος· οὐδὲ
γελᾷς καὶ παίζεις;
πολέμου καιρός· καὶ
σὺ πάντων χορευόντων
μεταχαρίζεις; οὐχ ὁρᾷς
τῶν πολεμούντων τὰ
πρόσωπα· πῶς σκυ-
θρωπὰ συνηγμέναι
ὀφρῦς φοβεραί· καὶ
φρίκης γέμουσαι· ὁ-
ρᾷς ὄμμα αὐστηρόν·
καρδίαν διεγηγερμέ-
νην· καὶ πηδῶσαν
καὶ ἀλλομένην; συμ-
πεπηγμένον νοῦν· τρέμον-
τα καὶ ἀγωνιῶντα· πολ-
λὴν τὴν εὐταξίαν·
πολλὴν τὴν εὐρυθμίαν·
οὐ λέγω ὡς αἰσχρὸν
ῥῆμα μὴ [illegible]· ἀλλὰ
μηδὲ ἄτοπον φθέγ-
ξασθαι· πολλὴν τὴν
σιγήν· τῶν ἐν τοῖς ἀρ-
[illegible] παρατατ-
τομένων ἀλλήλοις·
ἅμα γὰρ προσαισθέντος
ἔχοντες πολεμίου [illegible]
κάμοι· καὶ οὐδὲν [illegible]
λόγων καρπούμενοι·
τοσαύτη κέχρηνται
σιγῇ· οὐδὲ καὶ ἐν λόγοις

ἔχων τὸν πόλεμον· καὶ
τὸ πλῆθος τοῦ πολέμου.
τοῦτο σοι τὸ μέρος ἐσ-
γυμνόν; κἀγνοεῖς ὅτι
πανταχόθεν ἐντεῦθεν
ἐπιβουλευόμεθα·
παίζεις καὶ τρυφᾷς·
καὶ ἀστεῖα λέγεις· καὶ
γελωτοποιεῖς· καὶ οὐ
δεινὸν ἡγῇ τὸ πρᾶγμα;
πόσαι ἀπὸ ἀστεϊσμῶν ἐ-
πιορκίαι· πόσαι ζημί-
αι· πόσαι αἰσχρολο-
γίαι· ἀλλ' οὐ τοιαῦτά ἐστι
τὰ ἀστεῖα φησίν· ἀλλ' ἄ-
κουε· ὅτι πᾶσαν εὐ-
τραπελίαν ἐξέβαλεν.
πολέμου καιρὸς καὶ
μάχης· ἀγρυπνίας.
καὶ φυλακῆς· ὁπλί-
σεως. καὶ παρατά-
ξεως· οὐδὲν αὐτό τον
ἐνταῦθα ὁ τοῦ γέλω-
τος ἂν ἔχοι καιρός.
τοῦ γὰρ κόσμου οὗτος
ἐστίν· ἄκουσον τοῦ χῦ
λέγοντος· ὁ κόσμος
χαρήσεται. ὑμεῖς δὲ
λυπηθήσεσθε· ὁ χσ̅
ἐσταυρώθη διὰ τὰ σὰ
κακά. σὺ δὲ γελᾷς;
ἐκεῖνος ἐρραπίσθη.
καὶ τοσαῦτα ἔπαθεν
διὰ τὴν σὴν συμφοράν·
καὶ τὸν καταλαμβάνοντά
σε χειμῶνα. σὺ δὲ τρυ-
φᾷς; καὶ πῶς οὐ μᾶλ-
λον αὐτὸν παροξυνεῖς·
ἀλλ' ἐπειδὴ τισὶν ἀδιά-
φορον εἶναι τὸ πρᾶγμα

δοκεῖ. ὃ καὶ δυσφύλα-
κτον ἐστίν. φέρε μικρὰ
περὶ τούτου διαλεχθῶ-
μεν. ὅσον ἐστὶ κακὸν δι-
δάξαντες. καὶ γὰρ τοῦ-
το τοῦ διαβόλου ἔργον
ἐστί. τὸ ποιεῖν τῶν ἀδι-
αφόρων καταφρονεῖν·
πρῶτον μὲν οὖν. εἰ καὶ
ἀδιάφορον ἦν. οὐδὲ
οὕτως ἐχρῆν αὐτοῦ κα-
ταφρονεῖν· ἰδόντας ὅ-
τι τὰ μεγάλα ἀπὸ τού-
του τίκτεται κακά. καὶ
αὔξεται. καὶ εἰς πορνεί-
αν τελευτᾷ πολλάκις·
ὅτι δὲ οὐδὲ ἀδιάφο-
ρόν ἐστιν. ἐκεῖθεν δῆ-
λον· ἴδωμεν οὖν πό-
θεν τίκτεται· μᾶλλον
δὲ ἴδωμεν ὁποῖον
δεῖ εἶναι τὸν ἅγιον· ἥ-
μερον. πρᾶον. πεν-
θοῦντα. θρηνοῦντα.
τεθλιμμένον· ὁ τοί-
νυν τὰ εὐτράπελα λέ-
γων. οὐχ ἅγιος· καὶ
γὰρ ἑλληνικόν. καταγέ-
λαστος ὁ τοιοῦτος· τοῖς
ἐν τῇ σκηνῇ ταῦτα ἀ-
φίεται μόνοις· ἔνθα
αἰσχρότης. ἐκεῖ καὶ
εὐτραπελία· ἔνθα
γέλως ἄκαιρος. ἐκεῖ
καὶ εὐτραπελία· ἐν-
ταῦθα ἄκουε τοῦ προ-
φήτου λέγοντος· δου-
λεύσατε τῷ κῷ ἐν φό-
βῳ. καὶ ἀγαλλιᾶσθε
αὐτῷ ἐν τρόμῳ· κἂν γὰρ

εὐτραπελίας· αὕτη μαλακὴν
ποιεῖ τὴν ψυχήν· καὶ
ῥάθυμον· ἀναπτεροῖ
καὶ ὕβρεις καὶ πολλά-
κις καὶ ὠδίνειν. καὶ
πολέμους· ἀλλὰ μετε-
ωρίζονται παιδιάς;
τί δὲ ὅλως οὐχὶ ἐν ἀν-
δράσιν γέγονας. καὶ
[illegible] τὰ τοῦ μι-
μίου· ἀλλὰ τὸν μὲν οἰ-
κέτην τὸν σὸν ἐν ἀγορᾷ
οὐκ ἀξιοῖς εἰπεῖν τι-
τῶν ἀσυμφόρων. σὺ
δὲ τοῦ θεοῦ λέγων οἰκέ-
της εἶναι. ἐν ἀγορᾷ
[illegible] φθέγγῃ; ἀγα-
πητὸν τὴν νήφουσαν
ψυχὴν μὴ καταπίπτειν.
τὴν δὲ διακεχυμέ-
νην τίς οὐ [illegible]·
αὐτὴ ἑαυτὴν περιπα-
ρήσεται. καὶ οὐδὲ δεή-
σεται τινὸς τοῦ διαβό-
λου ἐπι[illegible] καὶ ἐ-
πηρείας· ἵνα δὲ καὶ
μάθῃς. ὅρα καὶ αὐτὸ
τοὔνομα· εὐτράπε-
λος λέγεται· ὁ ποικίλος·
ὁ παντοδαπός· ὁ ἄ-
στατος· ὁ εὔκολος· ὁ
πάντα γινόμενος·
τοῦτο δὲ πόρρω τῶν
τὴν πέτραν δουλευόν-
των· ταχέως τρέπε-
ται ὁ τοιοῦτος. καὶ
μεθίσταται· δεῖ γὰρ αὐ-
τὸν καὶ σχῆμα. καὶ
ῥῆμα. καὶ γέλωτα.
καὶ βάδισιν· καὶ πάντα

μιμεῖσθαι· καὶ σκώμμα-
τα δὲ ἐπινοεῖν χρή.
τὸν τοιοῦτον· δεῖ γὰρ
αὐτῷ καὶ τούτου· πόρ-
ρω δὲ τοῦτο χριστιανοῦ
τὸ κωμῳδεῖν· καὶ ἀλ-
λη τὸν εὐτραπελευό-
μενον. ἔχθρας ἀνα-
δέχεσθαι περιττάς·
τῶν μὲν κακῶς ἀκουομέ-
νων· ἀντὶ παρόντων.
ἀντὶ ἀπόντων ἀκούου-
σιν· κακὸν τὸ πρᾶ-
γμα. τί τοῖς μίμοις δια-
φέρεται· μῖμος γίνῃ· καὶ
οὐκ αἰσχύνῃ; διὰ τί
ταῖς ἐλευθέραις ὑμεῖς
οὐκ ἐπιτρέπετε τοιαῦ-
τα ποιεῖν· οὐχὶ ὡς [illegible]
[illegible] μεμνημένου·
ἀσέμνου. καὶ οὐ σώφρο-
νος τὸ πρᾶγμα· μέ-
γα καλὰ καὶ ἐντυχῆ
εὐτραπελευομένη
οἰκία· μεγάλη δι' αἰσχύνης
καὶ ἐρημία· κέχηνε.
ἡ ἁρμονία· σεσάθρω-
ται. ἡ οἰκοδομή· ὁ φό-
βος. ἐξώκισται· εὐλά-
βεια. ἀπέστη· γλῶσσαν
ἔχεις. οὐκ ἦν ταῦτα ἐρ-
κωμῳδῆσαι. ἀλλ' ἵνα
εὐχαριστήσῃς τῷ θεῷ·
οὐχ ὁρᾷς τοὺς λεγομέ-
νους γελωτοποιούς·
τοὺς ἀμαρδάκτους·
οὗτοι εἰσὶν οἱ εὐτράπελοι·
ἐξορίσατε παρακα-
λῶ τῶν ὑμετέρων ψυχῶν·
τὴν ἄχαριν χάριν ταύτην·

παρασίτων τὸ πρᾶ
γμα ἐστίν· μίμων· ὀρ
χηστῶν· γυναικῶν πορ
νῶν· πόρρω ψυχῆς
ἐλευθέρας· πόρρω
εὐγενοῦς· καὶ δούλων
πόρρω· ἔστιν ἄτιμος.
ἔστιν αἰσχρός· οὗτος
καὶ εὐτράπελος· πολ
λοῖς δὲ καὶ ἀρετὴ τὸ πρᾶ
γμα εἶναι δοκεῖ· καὶ
γὰρ καὶ τοῦτο πένθους
ἄξιον· ὥσπερ κεῖται θυ
μία κατὰ καιρόν· εἰς
πορνείαν ἐξώκειλεν.
οὕτως καὶ τὸ εὐτρά
πελον· ἔοικε χάρις εἶναι
δοκεῖ· οὐδὲν δὲ τού
του ἄχαριν μᾶλλον·
ἄκουε γὰρ τῆς γρα
φῆς λεγούσης· πρὸ
βροντῆς· κατασπεύ
δει ἀστραπή· καὶ πρὸ
αἰσχυντηροῦ· προε
λεύσεται χάρις· οὐδὲν
δὲ τοῦ εὐτραπέλου.
ἀναισχυντότερον· ὥστε
οὐ χάριτος αὐτοῦ γέμει
τὸ στόμα· ἀλλ' ὀδύνης·
ἐξορίσωμεν τοίνυν τὸ
ἔθος τῶν τραπεζῶν·
εἰσὶ δέ τινες· οἳ καὶ τοὺς
πένητας τοῦτο διδάσ
κουσιν· ὢ τῆς ἀτοπί
ας· τοὺς ἐν θλίψει ὄντας
εὐτραπελεύεσθαι ποι
οῦσιν· ποῦ γὰρ οὐκ ἔστι
τοῦτο τὸ νόσημα λοι
πόν· ἤδη καὶ ἐν τῇ ἐκ
κλησίᾳ εἰσελήλυθεν· ἤδη

καὶ τῶν γραφῶν κεῖται
τὸ ἄτοπον· ἵνα δείξω
τὴν ὑπερβολὴν τοῦ
κακοῦ· αἰσχύνομαι μέν·
πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐρῶ·
βούλομαι γὰρ δεῖξαι
οὗ προελήλυθεν τὸ κακόν·
ἵνα μὴ δόξω μικρολο
γεῖν· καὶ περὶ μικροῦ
τινος ὑμῖν διαλέγεσθαι.
ἀλλ' ἵνα καὶ οὕτως ἀπο
στῆσαι δυνηθῶ τῆς
παγίδος ὑμᾶς· καὶ μή
τε τὶς οἰέσθω πλάττειν.
ἀλλ' ἅπερ ἤκουσα ἐρῶ·
ἐν χερσί τισ ὢν παρ' [illegible].
τῶν ἐπὶ γνώσει μέγα
φρονούντων· καὶ οἶδα
μὲν γέλωτα κινήσων·
πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐρῶ·
καὶ τοῦ τιμαίος πα
ραιτεθέντος λέγειν·
δράξασθε παιδεί
ας μή ποτε ὀργισθῇ κύ
ριος· καὶ πάλιν ἕτεροι
φασίν· οὐαί σοι μαμω
νᾶ καὶ τῷ μὴ ἔχοντί σε·
καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἄ
τοπα· ἡ εὐτραπελία
ἐπεισήγαγεν· ὥσπερ τὰ
λέγουσιν· αὕτη οὐκ ἔστιν
γένεσις· πρὸς αὐτὸ
τοίνυν ἐγὼ φημί· καὶ
κήθους αἰσχροῦ· ψυχῆς
γὰρ ἐρήμου εὐλαβείας·
ταῦτα τὰ ῥήματα·
καὶ πολλὰ ἀπὸ τούτων
καὶ ἕτερα τοιαῦτα λε
γόμενα· εὕροι τις ἄν·
διὸ παρακαλῶ πάντοθεν

τοῦτο ἐξορίσαντες τὸ
ἔθος· ἐκ τῶν ἡμετέρων φθεγγό-
μεθα. ἃ καὶ ἡμῖν ἁρμόττει·
καὶ μὴν τοῖς ἁγίοις στόμασι.
τὰ τῶν ἀτίμων καὶ αἰ-
σχρῶν φθεγγόμεθα ῥή-
ματα· τίς γὰρ μετο-
χὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀ-
νομίᾳ· τίς δὲ κοινω-
νία. φωτὶ πρὸς σκό-
τος· ἀγαπητοὶ γὰρ
πάντων τῶν αὐτῶν
ἑαυτοὺς ἀποφήσαν-
τας δυνηθῆναι. τῶν
ἐπηγγελμένων τυχεῖν
ἀγαθῶν· μὴ τοίνυν το-
σαύταις ἑαυτοὺς ὁρωμένους.
καὶ τὸ ἀκριβὲς τῆς δι-
ανοίας. διὰ τῶν τοιού-
των λυμαινομένους·
ὁ γὰρ εὐτραπελευόμε-
νος. καὶ λοίδορος γίνε-
ται ταχέως· ὁ δὲ καὶ λοίδο-
ρος. καὶ μυρίας ἑαυτῷ
ἐπισπορεύσεται ἔχθρας
καὶ οὐ· ταῦτα δὴ οὖν
τὰ δύο τῆς ψυχῆς. κα-
λῶς ῥυθμήσαντες. καὶ
ὑποζεύξαντες τῷ λο-
γισμῷ. καθάπερ ἵπ-
πους εὐηνίους. τήν
τε ἐπιθυμίαν καὶ τὸν
θυμόν· οὕτως ἐπιστή-
σωμεν τὸν νοῦν ἡνίο-
χον. ἵνα καὶ τὸ βρα-
βεῖον λαβόμενοι τῆς ἄ-
νω κλήσεως· οὗ γέ-
νοιτο πάντας ἡμᾶς
ἐπιτυχεῖν· ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ

ιη

ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι. δόξα
κράτος τιμή. νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν ∴

† Τοῦτο γὰρ ἐστὲ γινώ-
σκοντες· ὅτι πᾶς πόρ-
νος· ἢ ἀκάθαρτος· ἢ
πλεονέκτης· ὅ ἐστιν
εἰδωλολάτρης. οὐκ ἔ-
χει κληρονομίαν ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ
θεοῦ· μηδεὶς ὑμᾶς ἀπα-
τάτω κενοῖς λόγοις.
Διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται
ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς
υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

Ἦσαν ὡς εἰκὸς τινὲς
καὶ ἐπὶ τῶν προγό-
νων ἡμετέρων· οἳ τὴν
χάριν ἐκλυόμενοι τοῦ
λαοῦ. καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ
ἴσως ἐκλύειν ἀρκούμενον
ἀπὸ ἔργον ἄγοντες μάλιστα
δὲ. τὰ τῶν ψευδοπρο-
φητῶν ποιοῦντες· οἱ
δὲ καὶ ὡς κριτῶν ἐκ-
φαυλίζοντες τὸν θεὸν·
μόνον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
ὃ δὴ καὶ νῦν οἶμαι. πα-
ρά τινων γίνεσθαι· ὁ
πᾶν οὖν ἀπόμενον ὅτι
ὁ μωρὸν καλέσας τὸν
ἀδελφόν· ἀσυγγνώμων
ἀπέρχεται· ἀμοι φασί-
μαι ὁ μωρὸν καλέσας
ἀσυγγνώμων ἀπέρχεται
οὐχί φησιν· καὶ ὅταν
ἀπομένων ὅτι ὁ πλεονέκτης

εἰδωλολάτρης ἐστίν. καὶ
τοῦτο πάλιν ἐνεφάνι-
ζουσιν λέγοντες· ὑπερ-
βολικῶς ἅμα τὸ ῥῆμα.
καὶ πάσας οὕτω τὰς
ἐντολὰς ἐξευτελίζου-
σιν. τούτους οὖν αἰ-
νιττόμενος ὁ μακά-
ριος παῦλος. καὶ τό-
τε ἔγραφεν ἐφεσίοις
οὕτω λέγων. τοῦτο γὰρ
ἐστε γινώσκοντες. ὅτι
πᾶς πόρνος. ἢ ἀκά-
θαρτος. ἢ πλεονέ-
κτης ὅ ἐστιν εἰδωλολά-
τρης. οὐκ ἔχει κληρο-
νομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. [illegible]
[illegible]. μηδεὶς ὑμᾶς ἀ-
πατάτω κενοῖς λόγοις·
κενοὶ γάρ εἰσιν οὗτοι οἱ λόγοι.
οἱ πρόσκαιρον χάριν
ἔχοντες. καὶ οὐδαμῶς
εἰς τὸ ἔργον [illegible]-
μενοι. ἀπάτη γὰρ τὸ
πρᾶγμά ἐστιν. διὰ ταῦ-
τα ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ
θεοῦ. ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
ἀπειθείας· διὰ τὴν
πορνείαν φησίν. δι-
ὰ τὴν πλεονεξίαν.
διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν.
ἢ καὶ διὰ ταῦτα·
καὶ δι' αὐτὴν
ἀπάτην· ἐπεὶ δὴ εἰσὶ
ἀπατεώμενοι. υἱοὺς ἀ-
πειθείας. τοὺς σφό-
δρα ἀπειθεῖς. τοὺς
αὐτοπειθεῖς ὄντας·
μὴ οὖν γίνεσθε συμ-
μέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γὰρ
ποτὲ σκότος. νῦν δὲ
φῶς ἐν κυρίῳ. ὅρα πῶς
συμμέτρως προάγει [illegible]·
πρὸ τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ χριστοῦ·
ὅτι ἀγαπᾶτε ἀλλήλους
καὶ μηδὲν ἀδικεῖτε·
προτρέπει πάλιν ἀπὸ
τῆς κολάσεως καὶ τῆς
γεέννης. ἦτε γάρ πο-
τε σκότος φησίν. νῦν
δὲ φῶς ἐν κυρίῳ. ὅπερ
λέγει καὶ ἐν τῇ πρὸς ῥω-
μαίους ἐπιστολῇ· τίνα
οὖν καρπὸν εἴχετε τότε.
ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνε-
σθε. καὶ ἀναμιμνήσκει
αὐτοὺς τῆς προτέ-
ρας κακίας. τουτέστιν.
ἐννοήσατε τί ἦτε
ποτὲ ὑμεῖς. καὶ τί γε-
γόνατε. μὴ πάλιν δρο-
μῆτε πρὸς τὴν προ-
τέραν κακίαν. μηδὲ
ἐνυβρίζετε τοῦ θεοῦ τὴν
χάριν. ἦτε ποτὲ σκό-
τος. νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ.
οὐκ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας
ἀρετῆς. ἀλλὰ διὰ τῆς
τοῦ θεοῦ χάριτος. τοῦτο
ὑμῖν ὑπῆρξεν. τουτέστι
καὶ ὑμᾶς τῶν αὐτῶν ἀ-
ξίοι ἦτε ποτέ. ἀλλ' οὐ-
κέτι. ὡς τέκνα τοῦ φω-
τὸς περιπατεῖτε·
τί δέ ἐστιν τέκνα φω-
τός· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ
πνεύματος ἐν πάσῃ δικαιο-
σύνῃ καὶ ἀγαθωσύνῃ καὶ
ἀληθείᾳ. δοκιμάζοντες.

τί ἐστι τὸ εὐάρεστον τῷ
κῷ. ἐν πάσῃ φησὶν ἀγα
θωσύνῃ· τουτέστι πρὸς
τοὺς ὀργιζομένους.
πρὸς τοὺς πικρούς·
καὶ δικαιοσύνῃ· πρὸς
τοὺς πλεονεκτοῦν
τας καὶ ἀληθείᾳ· πρὸς
τὴν ψευδῆ ἡδονήν·
οὐ κεκέλευκεν αὐτὸ τόπον
φησίν. ἀλλὰ τὸ ἐναν
τίον· ἐν πᾶσιν. τουτέστι
καρποφορεῖν πνικόν·
δοκιμάζοντες τί ἐστιν
τὸ εὐάρεστον τῷ κῷ·
ἄρα παιδικῆς ἐστι μὲν
διανοίας καὶ ἀτελοῦς·
καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε
φησὶν τοῖς ἔργοις τοῖς
ἀκάρποις τοῦ σκό
τους. μᾶλλον δὲ καὶ
ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυ
φῆ γινόμενα ὑπ' αὐ
τῶν· αἰσχρόν ἐστιν καὶ
λέγειν· τὰ δὲ πάντα
ἐλεγχόμενα. ὑπὸ τοῦ
φωτὸς φανεροῦται·
Εἶπεν ὅτι φῶς ἐστε· τὸ
δὲ φῶς ἐλέγχει τὰ ἐν
σκότει γινόμενα· ἂν
ἦτε ὑμεῖς φησὶν ἐνά
ρετοι καὶ θαυμαστοί.
λανθάνειν οὐ δυνήσονται
οἱ πονηροί· καθάπερ
γὰρ λύχνου καιομένου
πάντες φωτίζονται.
καὶ ὁ κλέπτης οὐκ ἂν ἐ
πεισέλθοι· οὕτως τοῦ
φωτὸς ὑμῶν λάμποντος·
ἁλώσονται οἱ πο

νηροὶ ἐλεγχόμενοι·
ἄρα δὴ ἐλέγχειν δεῖ· πῶς
οὖν φησὶν, μὴ κρίνετε.
ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐλέγ
χειν εἶπεν, οὐ κατακρί
νειν. τουτέστιν, παιδεύ
ειν· καὶ μὴ κρίνετε ἵνα
μὴ κριθῆτε· περὶ τῶν
ἐλαχίστων ἁμαρτημά
των εἶπεν· ἀμέλει ἐπή
γαγεν· τί βλέπεις τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλ
μῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.
τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλ
μῷ δοκὸν, οὐ κατανοεῖς·
Τί δέ ἐστιν φησὶν ὃ λέγω·
τοιοῦτόν ἐστιν· ὥσπερ
τὸ τραῦμα ἕως ἂν ἐμ
φωλεύῃ καλυπτόμενον,
ἀμωθὲν καὶ διαιωνίζον
τρέχει· οὐδὲ μιᾶς ἀ
πολαύει τῆς ἐπιμελεί
ας· οὕτως καὶ ἁμαρτία,
ἕως μὲν ἂν κρύπτηται.
καταθαρρεῖ ἐν σκότῳ
μετὰ ἀδείας τολμᾶται
πολλῆς· ἐπειδὰν δὲ
φανερωθῇ· γίνεται
φῶς. οὐχὶ αὐτὴ ἡ ἁμαρ
τία· πῶς γάρ· ἀλλ' ὁ ἐρ
γασάμενος ὅταν εἰς
μέσον ἐνεχθῇ· ὅταν
νουθετηθῇ· ὅταν με
τανοήσῃ· ὅταν ἀφέ
σεως τύχῃ· οὐχὶ ἐξε
καθάρας αὐτοῦ τὸ σκό
τος· οὐχὶ τὸ ἐντεθε
ραπεύσας αὐτοῦ τὸ
τραῦμα· οὐχὶ τὴν ἀ
καρπίαν ἐξελέγξας

πρὸς καρπόν· κἂν τοῦτο
φησίν. κἂν ἐκεῖνο. ὅτι τὸ
μὲν ὑμέτερος υἱός.
φανερὸς ὤν, φῶς ἐστίν.
οὐδεὶς γὰρ τὸν ἀληθινὸν
κρύπτει υἱόν. τὰ δὲ κρυ
πτόμενα. διὰ τὸ σκο
τίζεσθαι κρύπτεται. διὸ
λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύ
δων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν
νεκρῶν. καὶ ἐπιφαύσει
σοι ὁ Χριστός. καθεύδοντα
καὶ νεκρόν. τὸν ἐν ἁμαρ
τίαις φησίν· Καὶ γὰρ
δυσωδίας γέμει, ὡς ὁ
νεκρός. καὶ ἀνενέργη
τός ἐστιν ὡς ὁ καθεύδων·
καὶ οὐδὲν ὁρᾷ ὥσπερ ἐκεῖ
νος. ἀλλ' ὀνειρώττει καὶ
φαντάζεται. καὶ ἐπι
ψαύσεις φησὶν τοῦ Χριστοῦ.
οἱ δὲ φησὶν ἐπιψαύσει
σοι ὁ Χριστός· μᾶλλον δὲ τοῦ
τό ἐστιν· ἀπαλλαγῆναι τῆς
ἁμαρτίας. καὶ δυνήσῃ
τὸν Χριστὸν ἰδεῖν. ὁ γὰρ τὰ
φαῦλα πράσσων μισεῖ
τὸ φῶς. καὶ οὐκ ἔρχεται
πρὸς τὸ φῶς· ὁ τοίνυν
μὴ παραιτούμενος ἔρχεται.
καὶ ἐπιψαύσεις τοῦ Χριστοῦ·
ἀλλ' οὐ περὶ τῶν ἀπίστων
τοῦτο μόνον φησίν.
πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν πι
στῶν οὐδὲν ἧττον τῶν
ἀπίστων τῆς κακίας
ἔχονται· εἰσὶν δὲ οἳ καὶ
πολλῷ μᾶλλον. διὸ καὶ
πρὸς τούτους ἀναγ
καῖον εἰπεῖν· ἔγειραι

ὁ καθεύδων. καὶ ἀ
νάστα ἐκ τῶν νεκρῶν·
καὶ ἐπιψαύσει σοι ὁ Χριστός·
πρὸς τούτους ἁρμόζει
καὶ τοῦτο εἰπεῖν· ὁ θεὸς
οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ
ζώντων· εἰ τοίνυν οὐ
κ ἔστιν νεκρῶν, ζήσω
μεν· τινῶν δὲ ὑπὲρ
νεκρὸν εἶναί φησιν. εἰ
ὁ πλεονέκτης εἰδωλο
λάτρης ἐστίν· ἀλλ' οὐ
κ ἔστιν ὑπερβολῆς τὸ
ῥῆμα. ἀλλ' ἀληθείας·
πῶς καὶ τίνι τρόπῳ.
ἀφίστανται ἀπὸ τοῦ θεοῦ
ὁ πλεονέκτης. καθά
περ ὁ εἰδωλολάτρης·
καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς
ἁπλῶς εἰρῆσθαι τὸ ῥῆμα.
ἀπόφασίς ἐστιν τοῦ Χριστοῦ
λέγουσα· οὐ δύνασθε
θεῷ δουλεύειν καὶ μα
μωνᾷ. οἱ μαμωνᾷ
δουλεύοντες. ἐξέβα
λον ἑαυτοὺς τῆς τοῦ θεοῦ
δουλείας· οἱ δὲ ἀρνη
σάμενοι αὐτοῦ τὴν
δεσποτείαν καὶ χρυσῷ
δουλεύοντες ἀτύχως.
εὔδηλον ὅτι εἰδωλο
λατροῦσιν· ἀλλ' οὐκ ἐ
ποίησαν φησὶν εἴδωλον.
οὐδὲ ἔστησαν βωμόν.
οὐδὲ κατέθυσαν πρό
βατα. οὐδὲ οἶνον ἐ
πέσπεισαν· ἀλλ' εἰς ἐκκλη
σίαν εἰσῆλθον καὶ χεῖρας
ἀνέτειναν τῷ μονογενεῖ
τοῦ θεοῦ παιδί· καὶ μυστηρίων

μετέχω· καὶ εὐχῆς κοι-
νωνῶ· καὶ τῶν ἄλλων
ἁπάντων, ὧν προσή-
κει τὸν χριστιανόν·
πῶς οὖν φησὶ μετὰ δέ-
ους προσκυνῶ· τοῦτο
μὲν οὖν αὐτὸ καὶ τὸ θαυ-
μαστὸν τοῦτόν ἐστιν· ὅτι
παραλαβὼν καὶ γευ-
σάμενος τῆς φιλαν-
θρωπίας τοῦ θεοῦ· καὶ
ἰδὼν ὅτι Χριστὸς ὁ Ἰησοῦς·
τὸν μὲν χρυσὸν ἀγάσας· τὸν
δὲ ὠμὸν τύραννον
κατεδέξω· καὶ προσ-
ποιεῖ μὲν τούτῳ δου-
λεύειν· τί δὲ ἀληθῶς
τῷ ζυγῷ τῷ σκληρῷ καὶ
χαλεπῷ τῆς φιλαρ-
γυρίας σαυτὸν ὑποβέ-
βληκας· οὕτω μοι σὺν
ἄγε κατορθῶμεν ἀλλὰ
τὰ δῶρα τοῦ δεσπότου·
ἀγαθέ μοι παρακαλῶ. τὸν
στρατιώτην τίνα τῶν θεῶν
κρίνομεν· ὅταν δορυ-
φορῇ τὸν βασιλέα, καὶ
παρ' αὐτοῦ τρέφηται,
καὶ καλεῖται αὐτοῦ· ἢ
ὅταν τὰ ἐκείνου φρο-
νῇ· τὸ προσποιεῖσθαι
αὐτὸν ἅμα μετ' ἐκείνου
καὶ τὰ ἐκείνου θερα-
πεύειν· τὰ δὲ τῶν
πολεμίων πράγματα
αἴρειν· χαλεπώτερον
φαμὲν ἅμα· ἢ ἀπορ-
ρήξας ἑαυτὸν τῆς
δουλείας· ἐκδοὺς
ἑαυτὸν ἐκείνοις·

καὶ σὺ νῦν ὑβρίζεις τὸν
θεὸν καθάπερ εἰδωλο-
λάτρης. οὐχ ἑνὶ σώματι
τῷ σῷ. ἀλλὰ μυρίοις
τοῖς κεκτημένοις·
ἀλλ' εἰδωλολάτρης φησὶν
οὐκ εἰμί· ὅταν οὖν λέγω-
σιν· οἱ, ὁ χριστιανὸς ὁ
πλεονέκτης· τοῦτο
οὐ καυτὸς μόνος ὑβρί-
ζεις δι' ὧν πράττεις· ἀλλὰ
καὶ τοὺς κεκτημένους
ἀναγκάζεις πολλάκις
τοῦτο λέγειν· εἰ δὲ μὴ
λέγουσιν, τοῦτο τί ἐστι
κέρδος μὲν εὐλαβείας λογι-
σθέν· ἢ οὐχ ὁρῶμεν τὰ
πράγματα. οὕτως γι-
νόμενα· ὁ εἰδωλολά-
τρης τί ἄλλο· ἢ οὐχὶ καὶ
αὐτὸς πάθεσι προσκυ-
νεῖ πολλάκις τοῦ πά-
θους κρατῶν· οἷον τί
λέγω· ὅταν εἴπωμεν ὅ-
τι εἰδωλολάτρης προσκυνεῖ·
οὐ φησίν, ἀλλὰ τὴν ἀ-
φροδίτην· ἀλλὰ τὸν
Ἄρη· κἂν εἴπωμεν,
τίς αὐτὴ ἡ Ἀφροδίτη·
οἱ σεμνότεροι αὐτῶν
φασίν. ἡ ἡδονή· καὶ τίς
ὁ Ἄρης· ὁ θυμός· οὕτω
καὶ σὺ τὸν μαμωνᾶν·
ἂν εἴπωμεν τίς ὁ μα-
μωνᾶς. ἡ πλεονεξία·
καὶ σὺ ταύτην προσκυ-
νεῖς· οὐ προσκυνῶ φη-
σίν· διατί. ὅτι οὐ κα-
τέστασε σαυτόν· νῦν πολ-
λῷ μᾶλλον προσκυνεῖς

διὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν
πραγμάτων· αὕτη
γὰρ μείζων ἡ προσκύ-
νησις· καὶ ἵνα μάθῃς·
θέα ἐπὶ τοῦ θεοῦ· τίνες
μᾶλλον αὐτὸν προσκυ-
νοῦσιν· οἱ ἁπλῶς ἐπὶ
τῶν ἐν ταῖς εὐχαῖς· ἢ
οἱ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιοῦντες· οὕτω καὶ
οἱ ἐπὶ τοῦ μαμωνᾶ·
οἱ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιοῦντες· μᾶλλον αὐ-
τὸν προσκυνοῦσιν·
καί τοι ἑκάτεροι ταυτα-
θῆ προσκυνοῦντες.
πολλάκις ἐκεῖνος ἅπασιν
τῶν παθῶν· ἴδοι γὰρ
ἄν τις, τὸν τοῦ ἄρεως
θεράποντα· τοῦ
θυμοῦ κρατοῦντα
πολλάκις· ἐπὶ δὲ σοῦ
οὐκ ἔστι τοῦτο. ἀλλ᾽ αὐτῷ
πάντη καταδουλοῖς
σαυτόν· ἀλλ᾽ οὐ σφα-
γὰς πρόβατα· ἀλλὰ
ἀνθρώπους καὶ ψυχὰς λο-
γικάς· τὰς μὲν λιμῷ·
τὰς δὲ κακαῖς φημίαις·
οὐδὲ μὲν ταύτης τῆς θυ-
σίας καὶ χαλεπώτερον·
τὸ ἰδεῖν ψυχὰς σφα-
ζομένας ποτε· ἐπά-
ρατος ὁ τῆς πλεονε-
ξίας βωμός· παρὰ
γὰρ τοῦτον τὸν τῶν
δαιμόνων ἂν εὕροις βω-
μόν· ὅτι καὶ γάλων καὶ
κνισῶν αἱμάτων ὄζοντα·
παρὰ δὲ τὸν τῆς πλεο-
νεξίας ἂν εὕροις βω-
μὸν· αἱμάτων ἀνθρώ-
πων· ὅτι χαλεπὸν
ἀπὸ τῶν ἐόντων· ἀπα-
ραθήκης ἐνταῦθα, οὐδὲ
ασηπτερα καιόμενα
ὀρνίθων· οὐδὲ κνίσαν
καὶ καπνὸν ἀναδιδό-
μενον· ἀλλὰ σώματα ἀν-
θρώπων ἀπολλύμε-
νον· οἱ μὲν γὰρ κρη-
μνοὺς ἑαυτοὺς ἔρριψαν·
οἱ δὲ βρόχον ἦψαν· οἱ
δὲ ξίφος διήλασαν
διὰ τοῦ λαιμοῦ· ὅθεν
θυσίας ὁρᾷς καὶ ἀπαν-
θρώπους· κοῦφα
τούτων χαλεπωτέρας
ἴδε· ἐγώ σοι δείξω·
οὐκέτι σώματα ἀνθρώπων·
ἀλλὰ καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων κα-
τασφαττομένας ἐκεῖ·
καὶ γὰρ ἔστιν ψυχὴν σφατ-
τεσθαι· σφαγὴ τῆς προ-
σηκούσης ψυχῆς· ὥσπερ
γὰρ ἔστιν ψυχῆς θάνα-
τος· ψυχὴ γὰρ ἡ ἁμαρ-
τάνουσα φησίν αὐτὴ
καὶ ἀποθανεῖται· οὐ
τοιοῦτος οἷος ὁ τοῦ
σώματος θάνατος·
ἀλλὰ πολλῷ χαλεπώ-
τερος ὁ τῆς ψυχῆς·
οὗτος μὲν γὰρ ὁ σωμα-
τικὸς θάνατος· διαλύ-
σας ἀπαλλάττει τὴν
ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα·
τὸ μὲν πολλῶν φροντί-
δων καὶ πόνων ἀνέπαυ-
σεν· τὴν δὲ εἰς φανερὸν

χῶρον παρέχοντες ἐν·
ὅταν τῷ χρόνῳ διακω-
θὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐνσω-
πάλιν συνάγεται μετὰ
ἀφθαρσίας. καὶ τὴν
οἰκείαν ἀπολαμβάνει
ψυχήν· οὗτος μὲν οὖν
τοιοῦτος· ὁ δὲ τῆς ψυ-
χῆς· φρικτὸς καὶ φο-
βερός· οὐ γὰρ ἐν διαλύ-
σει κατὰ θάνατον τὸ σῶ-
μα αὐτῆς παραπέμ-
πεται· ἀλλὰ καταδεθεῖ-
σαν πάλιν, ἀφθάρτῳ
σώματι· εἰς τὸ πῦρ ἐμ-
βιβάζεται τὸ ἄσβεστον·
οὗτος τοίνυν ἐστὶν ὁ τῆς
ψυχῆς θάνατος· ὁ
ἀνθρώπου ἐστὶν ψυχῆς
θάνατος· οὕτω καὶ
σφαγὴ ψυχῆς·
Ἔστιν καὶ τοῦ σώματος
σφαγή· τὸ νεκρωθῆ-
ναι καὶ τῆς ἐνεργείας
ἀπορραγῆναι τῆς κα-
τὰ ψυχήν· ἔστιν καὶ ψυ-
χῆς σφαγή· καὶ αὐτὸ
νέκρωσις· τί δὲ νέκρω-
σις ψυχῆς· ὥσπερ γὰρ
τὸ σῶμα τότε νεκροῦ-
ται· ὅταν ἔρημον αὐτὸ
καταλίπῃ τῆς οἰκεί-
ας ἐνεργείας ἡ ψυχή·
οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τότε
νεκροῦται· ὅταν ἐρή-
μον αὐτὴν καταλίπῃ
τῆς οἰκείας ἐνεργεί-
ας τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
αὗται μάλιστα αἱ σφα-
γαὶ παρ᾽ αὐτῶν κοσμῶν

τῆς πλεονεξίας ἐστίν·
οὐ κορέννυνται οὐδὲ
ἵστανται μέχρι τοῦ αἵ-
ματος τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ
μὴ καὶ τὴν ψυχὴν αὐ-
τὴν καταθύσει·
Οὐκ ἐμοὶ παράκειται ὁ τῆς
πλεονεξίας κόσμος·
ἂν μὴ ἀμφοτέρων τὰς
ψυχὰς δέξηται· τοῦ
τε θύοντος· τοῦ τε
θυομένου· τὸν γὰρ
θύοντα πρῶτον μά-
λιστα τυθῆναι· καὶ
οὕτως θύειν· καὶ ὁ νε-
κρὸς θύει· τὸν τέως
ζῶντα· ὅταν γὰρ ὁ
πλεονάσας φῆ ἡμᾶς· ὅταν
λοιδορῆται· ὅταν δυ-
σχεραίνῃ· οὐχὶ αἱ πλη-
γαὶ αὗται τῆς ψυχῆς
εἰσὶν ἀνίατοι· ἡ δὲ τό-
τιοῦ χυπερκολῆς τὸ
ῥῆμα ἐστίν· κοσμικὰ καὶ
Ἕτερον ἀκούσωμεν καὶ μά-
θωμεν· πῶς ἐστιν εἰδωλο-
λατρεία ἡ πλεονεξία·
καὶ χαλεπώτερον εἰ-
δωλολατρείας· οἱ εἰ-
δωλολάτραι τοῖς τοῦ
θεοῦ κτίσμασι προσ-
κυνοῦσιν· καὶ ἐσεβά-
σθησαν γάρ φησιν, καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει
παρὰ τὸν κτίσαντα·
οὐδὲ τῷ κτίσματι τοῦ
σαυτοῦ προσκυνῶν·
ὁ γὰρ θεὸς πλεονεξίαν
οὐκ ἐδημιούργησεν·
ἀλλ᾽ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἀπληστία

ἐπεξεῦρεν ἀμετρίαν·
καὶ θεομανίαν ἐξε-
μαίνονται· οἱ τὰ εἴδωλα
προσκυνοῦντες· καὶ
τιμῶσιν αὐτὰ ὡς προσ-
κυνοῦσιν· κἂν ἀπαιτῇς·
κἂν λοιδορῆσθαι προ-
ΐενται· οὐδὲ καθάπερ
περὶ τοὺς τιμίους μέθης
πράγματα προσκυνῶν τοῦτο·
ὃ οὖν μόνον οὐ κατηγορί-
ας οὐ καταψηφίζονται·
ἀλλὰ καὶ ἀσεβείας ἀπαι-
μένον· τοσοῦτον μᾶλλον αὐ-
τῶν χάριτος· οὐ γὰρ
ἂν ἔχοις ἀπολογίαν
ἀπαγγέλλοντι οὐ καλόν. ἀλλὰ
καὶ τὰ μαγγανεῖα κατὰ
μοιχείαν ἀναπολόγη-
τοι· ἀλλ᾽ οὐ τοσοῦτον
μᾶλλον· μυριάκις τῆς πλε-
ονεξίας κατηγορῶν
καὶ τοὺς θεραπεύον-
τας αὐτὴν καὶ δου-
λεύοντας καὶ τὰ θω-
μένους ἀπαρτίας κα-
κίζων· ἀλλὰ κουφότε-
ρον ἐξετάσωμεν τὸ θεῖον
πάθος ἐκείνου λέγομεν μαι-
τρέαι· λέγεταί τις σοφὸς
ἀνήρ· ὅτι πλούσιος ἅπας
ἄνθρωπος ἀόρατος πένηθα
τυγχάνων ἦν οὐ καὶ
παρανομεῖ· θεὶ ἂν οὐδὲ
μίαν ἔχων τοῦ πέν-
θους· ταύτῃ παρα-
μυθούμενος τὸ πά-
θος· ἀκόμα ἀτυχῶν
τοῦ τετελευτηκότος
ποιήσας· ἐξ ἁπάντος

ἀσαυτὴν ἐνορῶν. ἐδό-
κει τὸν ἀπεληλυθότα ἐ-
χαμαὶ δι᾽ αὐτῆς ἀκόμος·
κόλακας δὲ εἶναι ἄνθρωποι.
ὧν ὁ θεὸς κληρονομίαν. θε-
ραπεύοντος ἀγαθὰ ἐ-
κάμνου τιμὴν τὴν ἀ-
κόνου· τὸ ἔθος ἀσάλω-
μα τραγῳδεῖν προοίμια-
γον· οὐ κόσμου ἀπὸ ἀσθε-
νείας ἐνταῦθα συνέχει τύχην·
ἀπὸ συνηθείας ἀλόγου·
ἀπὸ ἀμετρίας ἀλόγου·
καὶ δὲ πλεονεξίας οὐχ οὕ-
τως· ἀπὸ ἀσθενείας
μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ τύχης·
πλὴν ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ
χαίροντος· οὐ κατὰ
κακίαν τῆς κόμ· οὐδὲ
πένθους παραμυθί-
αν ζητῶν· οὐδὲ ὑπὸ
κολάκων ἐξελκόμε-
νος· ἀλλ᾽ ἀπὸ σοῦ· ἐγὼ
πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ· ὁ καὶ ἐν
τὸν θεὸν ἐπικαλουμένοι-
σιν· ἂν γὰρ ἐκ πάντων ὅλο-
θεν καὶ ἐχρῆν, παρ᾽ ἑ-
αυτῶν κατασχών· ἀπὸ π-
αὐτὸν ἔχων ἕτερα, ταῦτα
ἐκείνων προσήκει ἐγγεῖν.
καὶ τὸ καλὸν ἀπὸ θεοῦ
ἤρξατο· ὁ γὰρ κυρίας
τοῦ θεοῦ ἀμέν· τοσοῦτον
μᾶλλον τὰς προστάσ-
τῶν κτημάτων τῶν
κυμάτων· πάλιν γὰρ
γυναῖκας ἀπὸ πλεο-
νεξίας κορμὴν γενό-
μενον· ἴδον τὰς θυγα-
τέρας τῶν ἀνθρώπων καὶ

ἐξ ἐκείνης ἐσήκωσαν πρὸς
τὴν ἐπιθυμίαν· ἀπὸ
τούτων πάλιν τῶν χρη-
μάτων· τὸ γὰρ πλέον
ἔχειν ἐθέλειν, τοῦ πλη-
σίον ἐν τοῖς κοινοῖς·
οὐδαμόθεν γίνεται·
ἀλλ' ἐξ ἀπονοίας, καὶ
μισανθρωπίας· καὶ
ὑπεροψίας· Οὐχ ὁρᾷς
τ τὴν γῆν ὅση ἐστίν· πῶς
πολλῷ μείζων τῆς χρεί-
ας ἐστὶν ὁ ἀήρ· ὁ οὐρανός·
ἵνα σου τὴν πλεονε-
ξίαν συστείλῃ ὁ θεός. ἀλλ'
οὐ τούτων μέτρον τῶν κτη-
μάτων ἐξήγαγεν· οὐδὲ
ἀρπάζεις καὶ οὕτω·
καὶ ἀκούεις ὅτι πάλαι
λόγια τρία ἦν πλεονε-
ξία· καὶ οὐδὲ οὕτω
φρίττεις· κληρονομῆ-
σαι τὴν γῆν ἐθέλεις·
ἀλλ' οὐκ ἔχεις ἐν τῷ οὐρα-
νῷ κληρονομίαν· ἑτέροις
καταλιπεῖν ἀπεῖδες
κληρονομίαν· ἵνα σαυ-
τὸν ἀποστερήσῃς ἀ-
γαθῶν· οἳ ἄπιασι παρὰ
χρῆν ἐξουσίαν καὶ ἐὰν
ἀπάντων. ἆρα οὐκ ἂν
ἐπεθύμησας· ἐν ἐστὶν
μ ὧν εἴα κουφά· καίτοι
τινές φασιν· ὅτι λέ-
γουσιν· ὅτι ἂν ἑτέ-
ρους τὸν κληρονόμον πα-
ραπέμπουσιν· καὶ
ἐκουφίζοντο ἅμα καὶ κατα-
δεδηκότες αὐτὸν μᾶλ-
λον· καὶ ἑτέρους ὁρᾶν,

κυρίους γενομένους·
οὐδὲ ἐγὼ σε ταύτης
ἀπαλλάττω τῆς ἀσθε-
νείας· ἀσθενοῦσι μὲν
γὰρ καὶ τοῦτο ψυχῆς.
πολλῶν ἀλλόμενος καὶ αὐτοῦ
τὸ γίνεσθαι ἐν ταῖς δια-
θήκαις· τὸν χριστὸν κατά-
λιπε κληρονόμον· ἐθέλ-
μεν γὰρ ζῶντα· τοῦτο
γὰρ προαιρέσεως ὀρθῆς
κῶν, ἀλλόμενος καὶ ὑπὸ
τῆς ἀνάγκης γενόμενος οὐ φι-
λοτιμίας ἕτερος· καὶ γὰρ
ὁ χριστὸς διὰ τοῦτο προσέ-
ταξεν διδόναι πένη-
σιν· ἵνα ζῶντας ἡμᾶς
φιλοσόφους ἐργάση-
ται· ἵνα πάσης χρημά-
των καταφρονεῖν· ἵνα
ὑπερορᾶν διδάξῃ τῶν
γηΐνων· τοῦτο οὐκ ἔστιν
χρημάτων ὑπεροψία.
τὸ τελευτῶντα καὶ οὐ
κοινὸν τὰ κύριον τῶν δαπα-
ναρέχειν καὶ τῶν δαπανῶν·
οὐκέτι κτῶν σῶν δίδως
λοιπόν· ἀλλ' ἐξ αὐτῆς
τῆς ἀνάγκης· ποῦ θαυ-
μαστὸς χάρις· οὐ σοί·
τ τοῦτο οὐκ ἔστιν φιλοσοφ-
ίας ἀλλ' ἐπηρείας· πολ-
λῶν οὕτως γίνεσθαι·
καὶ τὸ τελευτῶν τὸ πά-
θος· ἐν μόνον ὅσα
ἥρπαζες· ὅσα ἐπλεο-
νέκτησας· πάντα
ἀπόδος τῷ παρακαταθ(ήκῃ)·
θ οὕτως ἀπολογῆσαι τῷ θεῷ
Η λ μέγα σοι μὴ ἀνῇ τοῦτο

θ
Η λς κατὰ πλεονεξίας· καὶ ὅτι δεῖ ἐλέγχειν
τοὺς ἁμαρτάνοντας, καὶ μάλιστα ἐὰν
ὦσιν φίλοι· ὁ γὰρ τοῦ φίλου ἐλέγχοις
καὶ ἂν ὑποπτος εἶ ἠιν:—

μανίας ἐκεῖνο μετὰ καὶ
προσθήκης· οἱ οὐδὲ
τότε συνορῶσι τὸ
δέον· ἀλλ' ὥσπερ σπου-
δάζοντες χαλεπώ-
τερον ἑαυτοῖς ἐργά-
σασθαι τοῦ θεοῦ τὸ κρί-
μα· οὕτως ἅπαντα
πράττουσιν· διὰ τοῦ-
το ὁ μακάριος οὗτος
ἐλέγχων γράφει· ὡς
τέκνα φωτὸς περι-
πατεῖτε· ὁ δὲ πλεο-
νέκτης μάλιστα ἐν σκό-
τῳ ζῇ· καὶ σκότος πο-
λὺ κατασκευάζει πάν-
των· καὶ μὴ συγκοι-
νωνεῖτε φησὶν τοῖς
ἔργοις τοῖς ἀκάρ-
ποις τοῦ σκότους·
μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχε-
τε· τὰ γὰρ κρυφῆ γι-
νόμενα παρ' αὐτῶν
αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν·
τὰ δὲ πάντα φησὶν
ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ
φωτὸς φανεροῦται·
ἀκούσατε παρακαλῶ
πάντες ὅσοι οὐ βούλε-
σθε ἀκὴν μισᾶσθαι·
ἁρπάζεται καὶ οὐκ ἐλέγ-
χεις· ἀλλὰ δέδοικας
τὸ μῖσος· καὶ τοιοῦ-
τον ἐστὶν ἀκὴν μισᾶσθαι
τοῦτο· ἀλλὰ δὴ καὶ ὡς
ἐλέγχεις καὶ δέδοικας
τὸ μῖσος· ἐλέγξον τὸν
ἀδελφόν· ἂν ἀδέξαι
ἔχθραν διὰ τὴν ἀγά-
πην τὴν εἰς τὸν Χριστόν·

διὰ τὴν ἀγάπην τὴν
εἰς αὐτόν· κάλλιον σοι αὐτὸν
ἐστιν ἄρα ἐχθρὸν ἀπερχό-
μενον· τὸ γὰρ τραπέ-
ζης κοινωνῆσαι καὶ
ῥημάτων χρηστῶν·
καὶ παρρησίας καὶ
τρυφῆς· οὐ σφόδρα
φιλίας ἐστίν· τοιαῦτα
τοῖς φίλοις ἡμῶν χα-
ριζόμεθα δῶρα· ἵνα
τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐξέ-
λωμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς
τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ἡμῖν καιομέ-
νους αὐτοὺς ὁρῶν-
τες τῆς κακίας ἀνακαλέ-
σωμεν· ἀλλ' οὐ διορθοῦ-
ται φησίν· ἀλλὰ σὺ
τοσοῦτον πρᾶξον· καὶ
ἀπελογήσω τῷ θεῷ·
μὴ κρύψῃς τὸ τάλαν-
τον· διὰ τοῦτο λόγον
ἔχεις· διὰ τοῦτο γλῶσ-
σαν καὶ στόμα· ἵνα δι-
ορθοῖς τὸν πλησίον·
τὰ ἄλογα γὰρ μόνα οὐ
φροντίζει τοῦ πλη-
σίον· οὐδὲ λόγον ἔχει
τιμὰ τῶν μὴ ἀλόγων·
οὐδὲ πατέρα καλῶν τὸν
θεόν· καὶ ἀδελφὸν τὸν
πλησίον· ὁρῶν αὐτὸν
μυρία ποιοῦντα κακά·
τὴν χάριν τὴν παρ' ἐ-
κείνου τῆς ὠφελείας
αὐτοῦ προτιθῇς·
μὴ παρακαλῶ· οὐδὲν
οὕτως φιλίας τεκμή-
ριον· ὡς τὸ μὴ περιορᾶν
ἁμαρτάνοντας τοὺς

ἀδελφούς· ἄλλο δὲ
χαίροντας ὁρῶντας· συγχαί-
ρειν· ἄλλο πενθοῦν-
τας· κλαῦσον· ἄλλο
ἀδικουμένους· προ-
αἴσθου· οὐ κεκέρδηκας μόνος ἀλλὰ
σαυτῷ πρότερον ἐχα-
ρίσω· διὰ τοῦτο φίλοι
ἐσμέν· ἵνα ἀλλήλους
ὠφελῶμεν· ἄλλως ἀ-
κούσεται παρὰ τοῦ
φίλου· καὶ ἄλλως πα-
ρὰ τοῦ τυχόντος· τὸν
τυχόντα ὑποπτεύσει
ἴσως· καὶ τὸν δι' ἀδι-
κίαν ὁμοίως· τὸν δὲ
φίλον οὐκέτι· τὰ γὰρ
κρυφῇ γινόμενα·
αἰσχρόν ἐστιν φησὶν καὶ
λέγειν· τὰ δὲ πάντα
ἐλεγχόμενα· ὑπὸ τοῦ
φωτὸς φανεροῦται·
τί βούλεται ἐνταῦθα
εἰπεῖν· τοῦτο λέγει· ὅ-
τι τὰ μὲν λάθρα γινό-
μενα ἁμαρτήματα ἐ-
στίν· τὰ δὲ ἐς φανερῶς·
ἐκεῖ δὲ οὐχ οὕτως ἔσται·
οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὁ μὴ
συνειδὼς ἑαυτῷ ἐπὶ
ἁμαρτήματι· διὰ
τοῦτό φησιν· τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα
ὑπὸ τοῦ φωτὸς φα-
νεροῦται· τί οὖν περὶ
τῶν λοιπῶν πράξεων ἐν
ταῦθά φησιν· οὐχί·
ἀλλὰ περὶ κοινοῦ καὶ ἁ-
μαρτημάτων ἐστὶν ὁ
λόγος· πᾶν γὰρ τὸ

φανερούμενον φησίν·
φῶς ἐστιν· διὸ παρα-
καλῶ· μήτε ὑμεῖς ὀ-
κνεῖτε ἐλέγχειν· μήτε
δυσχεραίνετε ἐλεγχό-
μενοι· ἔσεσθε γὰρ ἐν
σκότῳ παραυτίκα·
μεταπεσόμενος παραυτί-
κα τῆς ἀδικίας· ἐπει-
δὰν δὲ πολλοὺς ἔχῃ
τοὺς μαρτυροῦντας
τοῖς γινομένοις φω-
τίζεται· διὸ ὁ μακάριος
παῦλος παραγγέλλων
ὥσπερ τινὰ ἐν ἱεροῖς τι-
ἀδελφῶν τῶν κειμέ-
νων ἀποσοβεῖν· ὥσπερ
τὸ σκότος σκεδάζει
ὥσπερ τὸν ἥλιον ἐπικά-
σασθαι τῆς δικαιοσύ-
νης· ἂν γὰρ πολλοὶ ὦ-
σιν οἱ φωτίζοντες· αὐτοί
τε εὔκολοι ἔσονται πρὸς
ἀρετὴν κἀκεῖνος· καὶ οἱ
ἐν σκότῳ μᾶλλον ἀνα-
σῴζονται τοῦ φωτὸς ἐ-
πιτεινομένου· καὶ μό-
νου ἀφανίζοντος· ἂν
δὲ τοὐναντίον· δέος
μὴ καὶ οὗτοι συνεθισθῶσι
τῆς παχύτητος τῆς
ἀπὸ τοῦ σκότους καὶ
τῶν ἁμαρτημάτων
κρατοῦσι τοῦ φω-
τὸς καὶ ἀπωσουσιν
αὐτοῦ τὸ διηνεκές· ὡς
οὖν ἑαυτοὺς ὠφελοῦν-
τες· οὕτω διακείμενοι
ἵνα διὰ παντὸς δόξαν
ἀναπέμπωμεν τῷ φω-

μαρτύρων τῶν τοῦ θεοῦ· χάρι-
τι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ
μονογενοῦς αὐτοῦ.
μεθ' οὗ τῷ πατρί· ἅμα
τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα·
κράτος· τιμή· νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώ-
νων ἀμήν ⁘

+ Βλέπετε οὖν πῶς
ἀκριβῶς περιπατεῖτε.
μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς
σοφοί· ἐξαγοραζόμε-
νοι τὸν καιρὸν ὅτι αἱ
ἡμέραι πονηραί εἰσιν.
Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε
ἄφρονες· ἀλλὰ συνιέ-
τε τί τὸ θέλημα
τοῦ κυρίου ⁘

Ἐπὶ τὴν τῆς πικρί-
ας ἐκκαθαίρει ῥί-
ζαν· ἐπὶ τὴν ὑπόθε-
σιν τῆς ὀργῆς ἐκκό-
πτει· τί γάρ φησιν·
γίνεσθε ὡς ἀκέρ-
αιοι ὡς περιστεραί·
μεταξὺ λύκων, πρόβα-
τα ὄντας· καὶ κελεύσας
αὐτούς, καὶ ὡς περι-
στερὰς εἶναι· καὶ ἀκέ-
ραιοι γάρ φησιν ἔσε-
σθε ὡς αἱ περιστεραί·
ἐπειδὴ οὖν καὶ μεταξὺ
λύκων εἰσίν· καὶ ἔτι
προστεταγμένοι εἰσὶν
μὴ ἀμύνεσθαι ἀλλὰ
πάσχειν κακῶς· καὶ
τοίνυν καὶ τὸ πρότε-
ρον εἰκὸς ὀργὴν αὐτοὺς

ἀσθενεστέρους ποιῆ-
σαι· ὅταν δὲ καὶ ἔτι τῶν
δύο προσθήκη ᾖ, ἐν
μόνοις ὑπερμαχῶν·
ὅρα πῶς αὐτοὺς ὁ παῦ-
λος ἀσφαλίζεται· ὁλό-
κληροι πόλεις πρὸς
αὐτοὺς πόλεμον ἦγον·
ἐπανάστασις ἐγένετο καὶ ἀπὸ
οἰκίας· οὗτος ὁ πόλε-
μος· πατὴρ κατὰ υἱοῦ·
υἱὸς κατὰ πατρός· μήτηρ
κατὰ θυγατρός· θυ-
γάτηρ κατὰ μητρός· καὶ
διεσπαρμένοι τοίνυν
τῶν ἐθνῶν αἱ διαιρέσεις
αὗται· ἤκουσαν τοῦ χριστοῦ
λέγοντος πάλιν· ὁ φι-
λῶν πατέρα ἢ μητέρα
ὑπὲρ ἐμέ· οὐκ ἔστι μου
ἄξιος· ἦλθον οὖν μὴ νο-
μίσωσιν ὅτι καθ' ἑαυτοὺς
πολέμους ἔσται καὶ
μάχας· ἐπεὶ οὖν ἔμελ-
λεν μεγάλη τίκτεσθαι
ὀργὴ καὶ αὐτοὶ ἔμελ-
λον ἐπεξιέναι· τούτου
χάριν λέγει· γίνεσθε
ὡς ἀκέραιοι ὡς περι-
στεραί· τουτέστιν
πλὴν τοῦ κηρύγμα-
τος, μηδαμόθεν ἄλλο-
θεν δότε λαβεῖν τῆς
ἔχθρας τὰς καθ' ὑμῶν·
αὕτη μόνη τῆς ἔχθρας
ὑπόθεσις ἔστω· μηδεὶς
ὑμῖν ἕτερον ἐγκα-
λείτω· ἀλλὰ καὶ τιμὴν
καὶ ὑπακοὴν πᾶσαν
ἐπιδείκνυσθε· ὅταν

μηδὲν ἐγκατάσχῃ τὸ κή-
ρυγμα· ὅταν μηδὲν
ἐμποδίζῃ τῆς τῶν εὐσε-
κάσας· ἀπόδοτε γάρ,
φησί, πᾶσι τὰς ὀφει-
λάς· τῷ τὸν φόρον,
τὸν φόρον· τῷ τὸ τέ-
λος, τὸ τέλος· ὅταν
γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ἴδω-
σιν ἡμᾶς ἐπιεικεῖς ἐν-
τραπήσονται· μὴ ὡς
ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί
ἐξαγοραζόμενοι τὸν
καιρόν· Οὐχὶ ποικί-
λους ἡμᾶς καὶ παντο-
δαπούς εἶναι κελευό-
μενος ταῦτα παραι-
νεῖ· ἀλλὰ τί φησιν· οὐ
κ ἔστιν ὑμέτερος ὁ και-
ρός· νῦν πάροικοί
ἐστε καὶ παρεπίδη-
μοι καὶ ξένοι καὶ ἀλλό-
τριοι· μὴ ζητεῖτε τι-
μάς· μὴ ζητεῖτε
δόξαν· μὴ ζητεῖτε
δυναστείαν· μηδὲ ἐκ-
δίκησιν· πάντα φέ-
ρετε· καὶ τούτῳ τὸν
καιρὸν ἐξαγοράζεσθε·
ὅσον μὲν καταπατεῖσθε· πάν-
ὅπου ὧν θέλωσιν· ἐμμό-
κως μοι τὴν αὐτοῖς οἰκίαν
ἔχοντα λαμπράν· σὺ
πατεῖν ὡς ἀεὶ ἐρχο-
μένους ὥστε αὐτὸν ἀ-
μελεῖν· καὶ κάμνον πολ-
λὰ διδόντα καὶ ἐξαι-
ρούμενον ἑαυτόν· τὸ
τελευταῖον, ὅτι ἐξη-
γόρασεν ἑαυτόν· οὕτω

καὶ σύ· οἰκίαν ἔχεις με-
γάλην καὶ παῖδας ἀλλότρι-
ἔρχονται ὡς ἀπολαύσ-
παντα· δὸς ὅπου ἐάν,
ἀναπαύσαι τῆς κόλυτις· μό-
νον τὸ κεφάλαιον μὴ
ἀπῶσον· τὴν πίστιν
λέγω· αἱ γὰρ ἡμέραι
πονηραί εἰσιν· τί πο-
νηρία τῆς ἡμέρας·
πονηρία τῆς ἡμέρας
περὶ τὴν ἡμέραν ὁμο-
λογῆσαι· τί ἐστιν πονη-
ρία σώματος· νόσος·
τί ἐστιν πονηρία ψυχῆς·
κακία· τί ἐστιν πονη-
ρία ὕδατος· πικρία·
καὶ ἑκάστου ἡ πονηρία
ἡ φαυλότης ἐστὶ πε-
ρὶ ἑκάστην τὴν φύσιν·
κῶς ἐστιν πονηρία ὁ-
τοίνυν ἡ πονηρία πε-
ρὶ τὴν ἡμέραν ἐστίν·
περὶ αὐτὴν τὴν ἡμέ-
ραν χρήσασθαι· περὶ
τὰς ὥρας· περὶ τὸ
φῶς· καὶ ὁ Χριστός φησιν·
ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ
κακία αὐτῆς· ἀπὸ τού-
του καὶ ἡμεῖς γνωσόμε-
θα· πόσους ἡμέ-
ρας κακὰς πονηράς·
πόσους καιροὺς πονηρούς·
οὐ τὴν οὐσίαν· οὐδὲ
τὰ κτίσματα· ἀλλὰ
διὰ τὰ ἐν αὐτοῖς γινό-
μενα· καθάπερ καὶ
κυμαίνεσθαι λέγομεν· χα-
λεπὴν τὴν ἡμέραν δικά-
γον καὶ καλήν· καὶ τοι

πῶς ἂν γένοιτο χαλε-
πή· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐν
αὐτῇ συμβαινόντων·
τὰ δὲ ἐν αὐτῇ συμβαί-
νοντά ἐστιν· ἀγαθὰ μὲν
παρὰ θεοῦ. κακὰ δὲ
παρὰ ἀνθρώπων πονηρῶν·
Ὥσπερ τῶν ἐν τοῖς καιροῖς
συμβαινόντων πονη-
ρῶν, οἱ ἄνθρωποι δημιουρ-
γοί. καὶ διὰ τοῦτο και-
ροὶ πονηροὶ λέγονται·
οὕτω καὶ ἡμᾶς καιροὺς
πονηροὺς καλοῦμεν·
διὰ τοῦτό φησιν· μὴ
γίνεσθε ἄφρονες.
ἀλλὰ συνιέντες· τί τὸ
θέλημα τοῦ κυρίου. καὶ
μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ
ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· ἐκ
τούτου καὶ ἀμετρία θυ-
μοῦ δειλὰς ποιεῖ καὶ θρα-
σεῖς. καὶ ἀκροσφαλεῖς.
ὀργίλους τε χαλεπούς·
εἰς εὐφροσύνην ὁ οἶνος
δέδοται. οὐκ εἰς μέ-
θην· νυνὶ δὲ τὸ τρά-
γημα καὶ ἀνδράσι καὶ
παιδίοις. καὶ γέλωτος
τὸ μὴ μεθύσκεσθαι·
ποίαν τοίνυν ἐστὶ σω-
τηρίας· γέλως εἶναι νο-
μίζει τὸ μὴ μεθύσκεσθαι.
ἔνθα μάλιστα ἀπαιτεῖ
τὸ μεθύσκεσθαι γέλως
ὀφλεῖν εἶναι· μάλιστα
μὲν γὰρ καὶ τὸ μὴ διὰ
τὴν πόρρω μέθην εἶ-
ναι καλόν. πολλῷ δὲ
πλέον τὸ μὴ παραπίπτειν.

τὸν ἐν ξίφεσιν ἀρεσκόμε-
νον· τὸν ἐν αἵμασιν·
τὸν ἐν σφαγαῖς· πολλῷ
μᾶλλον τὸν ἀπρακτοῦντα.
ὅταν καὶ ἕτερος θεμό-
θυμος τεθήγεται· ἀπὸ
τῆς ἐξουσίας· ἀπὸ
τῆς δυναστείας· ἀπὸ
τοῦ συνεχῶς ἐν πει-
κοιλαῖς καὶ μάχαις εἶναι·
Βούλει μαθεῖν πῶς καλὸς
ὁ οἶνος· ἄκουε τῆς
γραφῆς λεγούσης·
δότε οἶνον τοῖς ἐν λύ-
παις. καὶ μέθην τοῖς
ἐν ὀδύναις. εἰκότως·
τὸ γὰρ τραχὺ καὶ σκυ-
θρωπὸν οἶδεν μα-
λάττειν. καὶ τὸ συννε-
φὲς ἀπάγειν· οἶνος
εὐφραίνει καρδίαν
ἀνθρώπου· πῶς οὖν, εἰ
τοῦ οἴνου ἡ μέθη· οὐ
γὰρ ἔνι τὰ ἐναντία
ἑαυτῷ ἐργάζεσθαι· οὐ
κατὰ φύσιν τοῦ οἴνου ἡ
μέθη. ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ἀμε-
τρίας· ὁ οἶνος δι᾽ οὐ-
δὲν ἕτερον ἡμῖν δέδο-
ται. καὶ δι᾽ ὑγείαν σώμα-
τος. ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐ-
τὸ ἐμποδίζει ἡ ἀμετρία.
Ἄκουε δὲ καὶ τοῦ μα-
καρίου τούτου γράφον-
τος καὶ λέγοντος τῷ
Τιμοθέῳ· οἴνῳ ὀλίγῳ
χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν
σου καὶ τὰς πυκνάς
σου ἀσθενείας· διὰ
γὰρ τοῦτο ὁ θεὸς ἐποίησεν

ἡμῶν τὰς ὁμιλίας συμ-
μέτρους καὶ ἀπὸ ὀλίγων
κορέννυσθαι. ἐν τού-
τοις καὶ παιδεύων
ἡμᾶς· ὅτι πρὸς ἑτέ-
ραν ἡμᾶς ζωὴν ἐποί-
ησεν ἐπιτηδείους καὶ
ἐκλεγομένους καὶ ἐξ ἀρ-
χῆς ἐκείνην κινδυνοῦναι·
Ἐπεὶ δὴ δὲ ἀναξίους
ἑαυτοὺς κατεσκευάσα-
μεν· ἀνεβάλετο· οὐδὲ
ἐν αὐτῷ ἀφίησιν ἡμᾶς
ἀπολαῦσαι ἀμέτρως·
οἶνον γὰρ ἐποίησε καὶ
ἄρτον ὡς, ἀρκεῖ γὰρ γαστέ-
ρα ἐμπλῆσαι ἀνθρώπου καὶ
τὸν πάντων τῶν ἀλό-
γων κρατοῦντα ὀλιγο-
δεέστερον αὐτῶν καὶ
ταύτην ἀναλογίαν ἐ-
ποίησεν. καὶ τὸ σῶ-
μα μικρὸν· οὐδὲν ἕτε-
ρον ἢ τοῦτο δηλοῦν· ὅ-
τι πρὸς ἑτέραν ζωὴν
ἐπαγόμεθα· Μὴ με-
θύσκεσθε οἴνῳ φησίν.
ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία· οὐ
γὰρ σώζει ἀλλ' ἀπόλλυσι·
οὐ τὸ σῶμα μόνον, ἀλλὰ
καὶ τὴν ψυχήν· ἀλλὰ
πληροῦσθε ἐν πνεύματι·
λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλ-
μοῖς καὶ ὕμνοις· καὶ
ᾠδαῖς πνευματικαῖς· ᾄ-
δοντες καὶ ψάλλοντες
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
τῷ κυρίῳ· εὐχαριστοῦντες
πάντοτε ὑπὲρ πάν-
των ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· τῷ θεῷ καὶ
πατρί· ὑποτασσόμενοι
ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ·
Βούλει φησὶν εὐφραίνε-
σθαι· βούλει τὴν ἡμέραν
ἀναλίσκειν· ἐγώ σοι δί-
δωμι πότον πνευματικόν.
ἡ γὰρ μέθη καὶ τὴν εὔ-
σημον ἐκκόπτει φωνὴν
τῆς γλώσσης τῆς ἡμε-
τέρας· ψελλίζειν πα-
ρασκευάζουσα· καὶ
ὀφθαλμούς, καὶ πάν-
τα ἁπλῶς διαφθείρου-
σα· μάθε ψάλλειν· καὶ
ὄψει τοῦ πράγματος
τὴν ἡδονήν· οἱ ψάλ-
λοντες γὰρ πνεύματος πληροῦν-
ται ἁγίου· ὥσπερ οἱ ᾄδον-
τες τὰς σατανικὰς ᾠ-
δὰς πνεύματος ἀκαθάρτου.
τί ἐστιν ἐν ταῖς καρδί-
αις ὑμῶν τῷ κυρίῳ· τοῦ-
τ' ἔστιν μετὰ συνέσεως
προσέχοντες· οἱ γὰρ
οὐ προσέχοντες, ἁ-
πλῶς ψάλλουσιν, τὰ
ῥήματα φθεγγόμενοι
τῆς καρδίας ῥεμβο-
μένης ἑτέρωθι· πάν-
τοτε φησὶν ὑπὲρ πάν-
των εὐχαριστοῦν-
τες ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· τῷ θεῷ καὶ
πατρί· ὑποτασσόμενοι
ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ·
τὰ αἰτήματα ὑμῶν
μετ' εὐχαριστίας γνω-
ριζέσθω πρὸς τὸν θεόν·
Οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐ-

φραίνει τὸν θν̄· ὥσπερ ὅ-
ταν, κἂν τις εὐχάριστος·
μάλιστα δὲ δυνάμεθα
εὐχαριστεῖν ἀπαγαγόν-
τες τῶν προσαρτημένων
τὴν ψυχὴν τὴν ἡμε-
τέραν· διακαθαίρον-
τες αὐτὴν τούτοις οἷς
εἶπεν· ἀλλὰ πληροῦ-
σθε φησὶν πνι· ἆρα
ἐν ἡμῖν τοῦτο. καὶ γὰρ
ἐν ἡμῖν· ὅταν γὰρ ψεῦ-
δος· ὅταν ὀργήν· ὅ-
ταν πικρίαν· ὅταν
πορνείαν· ὅταν ἀκα-
θαρσίαν· ὅταν πλεο-
νεξίαν ἀπωσσουκήσω-
μεν τῆς ψυχῆς τῆς
ἡμετέρας· ὅταν γε-
νώμεθα χρηστοί· εὔ-
σπλαγχνοι χαριζόμε-
νοι ἑαυτοῖς· ὅταν εὐ-
τραπελία μὴ παρῇ·
ὅταν ἑαυτοὺς ἀξίους
κατασκευάσωμεν·:
τί τὸ κωλῦον τὸ πνα
τὸ ἅγιον ἐπελθεῖν καὶ
ἐπιπτῆναι· καὶ οὐχ ἁ-
πλῶς ἐπελεύσεται·
ἀλλὰ πληρώσει τὴν
καρδίαν ἡμῶν· το-
σούτου δὲ ἔνδοθεν
ὄντος φωτός· οὐδὲ
δυσκατόρθωτος ἡ-
μῖν ἔσται λοιπὸν ἡ ἀρε-
τή· ἀλλὰ ῥᾳδία καὶ
εὔκολος· πάντοτε
εὐχαριστοῦντες φησίν·
τί οὖν, ὑπὲρ πάντων
εὐχαριστεῖν τῶν συμ-

καινόντων· ναί· κἂν
νόσος ᾖ, κἂν πενία·
εἰ γὰρ ἐν τῇ παλαιᾷ πα-
ρῄνει σοφὸς λέγων·
πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι
δέξαι ἀσμένως· καὶ
ἐν ἀλλάγμασι ταπει-
νώσεώς σου μακροθύ-
μησον· πολλῷ μᾶλλον
ἐν τῇ καινῇ γίνεσθαι χρή.
Κἂν τὸν λόγον τοίνυν
μὴ εἰδῇς· εὐχαρίστει·
τοῦτο γάρ ἐστιν εὐχαρι-
στία· ἂν δὲ ἐπαινῶν
καὶ εὐθηνούμενος ᾖς
εὐπραγῶν καὶ ἐν εὐη-
μερίαις ὤν, εὐχαριστῇς·
οὐδὲν μέγα· οὐδὲν θαυ-
μαστόν· τὸ δὲ ζητού-
μενον· ἐν θλίψεσιν ὄν-
τα, εὐχαριστεῖν· ἐν ὀ-
δύναις· ἐν ἀθυμίαις
μηδὲν πρὸ τοῦ ῥήματος
τούτου φθέγγου· εὐ-
χαριστῶ σοι δέσποτα·
καὶ τί λέγω ὑπὲρ τῶν
ἐνταῦθα θλίψεων·
ὑπὲρ τῆς γεέννης
αὐτῆς εὐχαριστεῖν δεῖ
τῷ θεῷ· ὑπὲρ τῶν κο-
λάσεων τῶν ἐκεῖ· ὑπὲρ
τῶν τιμωριῶν· πάνυ
γὰρ τὸ πρᾶγμα ἡμᾶς
ὠφέλησεν τοὺς προσ-
χόντας· ἀντὶ χαλινοῦ
τῆς γεέννης ὁ φόβος
ταῖς καρδίαις ἡμῶν
ἐπιτεθείς· μὴ τοίνυν
ὑπὲρ τῶν φανερῶν εὐ-
εργεσιῶν· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ

τῶν ἀφανῶν· καὶ ὑπὲρ τῶν
ἄλλων τῶν εὐεργετουμένων.
εὐχαριστῶμεν· πολλὰ
γὰρ καὶ μὴ βουλομένους
ἡμᾶς εὐεργετεῖ καὶ μὴ
εἰδότας· ἀλλ' αὐτίκα
τε καὶ δὴ ὑμῖν τὸ πρᾶ-
γμα ποιήσω φανερόν·
ἐννόησον γάρ μοι· οἱ
μιαροὶ καὶ ἄπιστοι ἕλλη-
νες· οὐχὶ τῶν κακῶν τὸ
πάθος ἐπιγράφουσι
τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν·
ἰδοὺ, οὐχὶ εὐεργετεῖ καὶ
αὐτούς· οὐχὶ τῆς ἐκεί-
νου προνοίας ἀπολαύουσι· καὶ
τὸ ζῆν καὶ τὸ ὑγιαίνειν
αὐτοὺς καὶ παιδοποι-
εῖν. καὶ ὅσα τοιαῦτα·
τί δὲ οἱ μαρκιωνισταὶ
λεγόμενοι· οὐχὶ καὶ
βλασφημοῦσιν αὐτὸν
καὶ μανιχαῖοι· ἰδοὺ
οὐχὶ εὐεργετεῖ αὐτοὺς
καθ' ἑκάστην ἡμέραν·
ἀλλ' ἐκείνους τοὺς
παντάπασιν οὐκ εἰδότας
εὐεργετεῖ· πολλῷ μᾶλ-
λον ἡμᾶς· τί γὰρ ἄλλο
ἔργον θεοῦ. ἢ τοῦτο τὸ
εὐεργετεῖν τὸ τῶν ἀν-
θρώπων γένος· καὶ
διὰ κολάσεων καὶ δι'
ἀνέσεων· μὴ μόνον
τοίνυν ἐν εὐπραγίαις
ὄντες εὐχαριστῶμεν·
οὐδὲν γὰρ μέγα καὶ
τοῦτο· οἶδεν καὶ ὁ δι-
άβολος· διὸ καὶ ἔλε-
γεν· μὴ δωρεὰν σέβε-

κεται ἰὼβ τὸν θεόν· οὐχὶ
σὺ περιέφραξας αὐ-
τοῦ τὰ ἔσω καὶ τὰ ἔξω.
περίελε πάντα τὰ
ὑπάρχοντα αὐτοῦ· εἰ
μὴν εἰς πρόσωπόν σε
εὐλογήσει· ἀλλ' οὐδὲν
αὐτὸ πλέον ἐγένετο
τῷ μιαρῷ· μηδὲ γένοιτο
μηδὲ περὶ ἡμῶν γε-
νέσθαι αὐτῷ τι πλέον·
ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν πενίᾳ
ὦμεν· καὶ ὅταν ἐν νό-
σοις· καὶ ὅταν ἐν ἐπη-
ρείαις· τότε ἐπιτείνω-
μεν τὴν εὐχαριστίαν·
εὐχαριστίαν δὲ λέγω·
μὴ ῥήμασι· μηδὲ γλώσ-
σῃ· ἀλλὰ πράγμασι καὶ
ἔργοις, καὶ διανοίᾳ·
καὶ καρδίᾳ· ἐκ πάσης
ψυχῆς εὐχαριστῶμεν
αὐτῷ· μᾶλλον γὰρ τῶν
γεννησαμένων ἡμᾶς
φιλεῖ· καὶ ὅσον πονη-
ρίας καὶ ἀγαθότητος
τὸ μέσον· τοσοῦτον ἡ
τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ
πρὸς τὴν τῶν πατέρων
τῶν ἡμετέρων τὸ διά-
φορον· καὶ ταῦτα οὐ
κ ἐμά ἐστιν τὰ ῥήματα·
ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ φιλοῦν-
τος ἡμᾶς χριστοῦ. ἀκούσω-
μεν· τίς ἐξ ὑμῶν
ἐστιν ἄνθρωπος· ὃν ἐὰν αἰτή-
σῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον· μὴ
λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ·
εἰ δὲ ὑμεῖς πονηροὶ
ὄντες· οἴδατε δόματα

ἀγαθὰ διδόναι τοῖς
τέκνοις ὑμῶν· πόσῳ
μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐ-
ράνιος δώσει ἀγαθὰ
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν·
καὶ πάλιν ἄκουε ἑτέρου
λέγοντος· μὴ ἐπιλή-
σεται γυνὴ τοῦ ἐλεῆσαι
τὰ ἔκγονα τῆς κοιλί-
ας αὐτῆς· εἰ δὲ καὶ ἐπι-
λάθοιτο ταῦτα γυνή·
ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί
σου λέγει κύριος· εἰ γὰρ μὴ
φιλεῖ· τίνος ἕνεκεν
ἡμᾶς ἐποίησεν· μὴ
γὰρ ἀνάγκην εἶχεν·
μὴ γὰρ χρείαν αὐτῶν καὶ
διακονίαν πληρούμενον·
μὴ γὰρ δεῖταί τινος
τῶν παρ' ἡμῶν· ἄκουε
τοῦ προφήτου λέγον-
τος· εἶπον τῷ κυρίῳ· κύριός
μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγα-
θῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις·
ἀλλ' οἱ ἀγνώμονες καὶ
ἀναίσθητοι· ταῦτα
φησὶν ἀγαθότητος θεοῦ;
καὶ ἴσως ὁ ἄπιστος ἐ-
ρεῖ, τὸ ἰσοτιμίαν εἶναι
παρὰ πᾶσιν· εἰπέ μοι
ἀγνώμων ἄνθρωπε· ποίαν
λέγεις μὴ εἶναι ἀγαθό-
τητος θεοῦ· καὶ τίνα
λέγεις ἰσοτιμίαν· ὁ
δεῖνα φησὶν πεπήρω-
ται ἐκ παιδίων· ἕτερος
μαίνεται καὶ δαιμονᾷ·
ἄλλος ἐς ἔσχατον γῆ-
ρας ἐλάσας ἐν πενίᾳ
τὸν ἅπαντα καιρὸν δι-
ήγαγεν· ἄλλος ἐν νόσοις
χαλεπωτάταις· ταῦτα
προνοίας ἐστὶν ἔργα·
ὁ μὲν ἐστὶν κωφός· ὁ δὲ
ἄλαλος· ὁ δὲ πένης·
ἕτερος μιαρὸς καὶ παμ-
μίαρος, καὶ μυρίων γέ-
μων κακῶν· χρημάτων
ἀπολαύει· καὶ πόρνας
τρέφει καὶ παρασίτους·
καὶ λαμπρὰν οἰκίαν κέ-
κτηται· καὶ βίον ἀπρά-
γμονα ζῇ. καὶ πολλὰ
τοιαῦτα συνάγουσιν·
μακρὸν ὑφαίνοντες κα-
τηγορίας λόγον κατὰ
τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας·
τί οὖν, ἄνθρωποι μὲν πρὸς
αὐτούς· τί οὖν ἀπρονό-
ητά ἐστιν· εἰ μὲν ἐκείνως
εἶεν, καὶ λέγοιεν, ἡμῖν.
ὑπό τινος τὸν κόσμον
διοικεῖσθαι φασίν· πά-
λιν καὶ ἡμεῖς πάντα
ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς·
τί οὖν, ἀπρονόητα
ἐστίν· οὐκοῦν, πῶς ὑ-
μεῖς ἐπικαλεῖσθε θεούς·
προσκυνεῖτε δαίμο-
νας καὶ ἥρωας· εἰ γὰρ
προνοίας ἐστίν· ἐφ' ἑ-
κάστῳ ἔπεστι τοῖς πᾶσιν·
εἰ δὲ εἰσὶν ἐκεῖνοι, ἀποδυσ-
πετοῦντες· οἱ χριστιανοί·
οἱ καὶ ἐκείνων καὶ παρα-
σαλευόμενοι· τί πρὸς
αὐτοὺς ἐροῦμεν· το-
σαῦτα δὲ εἰπέ μοι ἀπὸ
ταὐτομάτου ἄν, γένοι-
το ἀγαθά· τὸ φῶς·

τὸ καθημερινόν. κ(αὶ) εὐ-
ταξίαν καὶ τὴν πρόνοιαν.
τῶν ἀστέρων τὴν χορείαν.
Ὁ ἰσοστάσιος νυκτῶν
καὶ ἡμερῶν δρόμος.
ἡ τῆς φύσεως ἀκο-
λουθία. καὶ ἐν φυτοῖς
καὶ ἐν ζώοις. καὶ ἐν
ἀνθρώποις· τίς ὁ θεσμὸς ὁ
ταῦτα διοικῶν; ἆρα μὴ
διὰ σέφ...ως κῶ, ἀλλ' ἀ-
πὸ ταὐτομάτου πάν-
τα συνίστηκε· τίς
τὴν καμάραν ταύτην.
τὴν οὕτως καλήν. τὴν
οὕτως μεγάλην. τὸν
οὐρανὸν λέγω, περιδι-
νήσας ἐπὶ τῆς γῆς
ἐπήκεν. κ(αὶ) καὶ ἐπὶ ὑ-
δάτων· τίς ὁ τοὺς
καιροὺς τοὺς καρπο-
φόρους διδούς· τίς
τοσαύτην ἔθηκεν ἐν
σπέρμασιν καὶ φυτοῖς
δύναμιν. τὸ γὰρ ἀπὸ
ταὐτομάτου. ἄτα-
κτον πάντως· τὸ δὲ
εὔτακτον. μετὰ τέ-
χνης γίνεται· τί γὰρ
ὁ θεσμοὶ τῶν παρ' ἡμῖν.
τῶν ἀπὸ ταὐτομά-
του. οὐ πολλῆς γέμει
τῆς ἀταξίας. καὶ
πολλοῦ τοῦ θορύβου
καὶ τῆς ταραχῆς.
καὶ οὐ λέγω ἀπὸ ταὐ-
τομάτου. ἀλλὰ μετὰ
τινὸς ποιοῦντος. ἀ-
τέχνως δὲ ποιοῦντος·
Οἷον, ἔστω ξύλα κ(αὶ) λίθοι.

ἔστω δὲ ἀσυκαρος. καὶ
λαμβάνων ἄπειρος οἰκοδομί-
ας ἄνθρωπος. οἰκοδο-
μείτω καὶ ἐνεργείτω.
ἆρ' οὐ πάντα ἄν, ἀτά-
κτως ἔν καὶ διεφθαρμέν-
α μένοι. τοιοῦτον μὲν
κεραμίτου χωρίς.
πάντα ἔχον ἀπ' ἐπέρ-
χαν δὲ τοιοῦτον. ἄνευ
τεχνίτου. οὐ λέγω καὶ
κατασκευασθέν. ἀλλ' οὐ
δὲ κατασκευασθὲν
σώζεσθαι δυνήσεται.
καὶ τοσαύτη γῆ. ἐπὶ
ὕδατος ἑστῶσα, ἀνέ-
τι μὴ συγκρατούσης
δυνάμεως. οὕτως
ἑστήκει πάγιος ἐπὶ
χρόνον τοσοῦτον. ζ
ταῦτα λόγον ἂν ἔχοι
καὶ οὐ μωρίας γέμον-
τος ἄξιον τὸ ταῦτα
ἐννοεῖν. καὶ ἀμέριμνα
φάσκοι καὶ τὸν οὐρανόν.
ἰδοὺ καὶ ἕτερον ἄχθος
ἡ δὲ καὶ οὐρανὸς ἐν ὕδα-
τι φέροιτο. πάλιν ἕ-
τερον ζήτημα. ἀλλὰ
τῆς προνοίας ἔργον
ταῦτα· γὰρ ἐπὶ τῶν ὑδά-
των φερόμενα. οὐ
κυρτοῦσθαι χρή. ἀλ-
λὰ κοιλαίνεσθαι· τί δή
ποτε. ὅτι τοῦ μὲν ξύ-
λου τὸ σῶμα ὅλον κα-
ταζεῖσθαι ἐπὶ τῶν ὑδά-
των. καθάπερ ἐπὶ
τοῦ πλοίου· τοῦ δὲ
κεκυρτωμένου.

τὸ μὲν σῶμα τὸ ὀλίγον ἐστὶν
ἀνθρώπου· τὰ δὲ ἄκρα
ἐπίκειται μόνον· οὐ
κάτω αὐτῷ διαστάσαμαι
ποσὶ ἀντιτύπου καὶ
σκληροῦ καὶ ἀντέχειν
δυναμένου· ὥστε φέ-
ρειν τὸ ἐπικείμενον
ἄχθος· ἀλλ' ἀκροφερέ-
τον οὖν ὅμως; ἀλλ' οὗτος
πολλῷ τοῦ ὕδατος
μαλακώτερος καὶ
χαυνότερος· καὶ οὐ-
δὲν ἀντέχειν δυνάμε-
νος· οὐδὲ τῶν μετα-
πάντων· ἀλλ' ἀφίησι·
καίτοι γε ὁ ἥλιος τοσοῦ-
τον· ὅμως ἀρκοῦσι μέ-
θα τῆς προνοίας
τὸν λόγον ἐπεξιέναι·
καὶ καθ' ὁμιλίας καὶ
κατακερματίζοντες·
ὅλος ὁ αἰὼν ἡμᾶς ἐπιλεί-
ψει· εὑρήσομαι γὰρ τὸν
ἐκείνων ζητοῦντα νῦν·
ταύτης προνοίας ἐστίν·
ἢ ἀπρονοησίας· ἀλλ' οὐ-
κ ἔστιν προνοίας· καὶ
πάλιν εὑρήσομαι·
πῶς οὖν γενόμενον·
ἀλλ' οὐκ ἀνέχοι λόγον
τὴν αὐτὴν πᾶσαν· ἀλλ' οὐκ οἶ-
δας· οὐκοῦν πολλῷ
μᾶλλον περὶ τῶν ἀν-
θρωπίνων πραγμά-
των ζητεῖν οὐκ ὀφεί-
λεις· οὐδὲ περιεργά-
ζεσθαι· τί δήποτε·
ὅτι τούτων πάντων
ἄνθρωπος τιμιώτερος·

καὶ ταῦτα δι' ἐκεῖνον
γέγονεν· οὐκ ἐκεῖνος
διὰ ταῦτα· ἀποίμω
τῆς ἐπὶ τῆς προνοί-
ας αὐτοῦ μόνον σοφί-
αν· καὶ τὴν οἰκονομί-
αν οὐκ οἶδας· πῶς
δυνήσῃ τοὺς λόγους
εἰδέναι τοὺς κατ' αὐτόν·
ἀπεδείκνυμι, τίνος ἕ-
νεκεν ταῖς κόρραις αὐ-
οἰκητά ἐστιν καὶ παμό-
ταν· τί δήποτε οὕτω
μικρὸν αὐτὸν εἰργάσα-
το καὶ τοσοῦτον ἀπέ-
χοντα τοῦ ὕψους τοῦ
οὐρανοῦ· ὡς καὶ ἀμφιβάλ-
λειν περὶ τῶν ἀποφαι-
νομένων· ἀπεδείκνυμι,
διὰ τί γέγονεν κινήσεις·
χειμῶνος μὲν μακρό-
τεραι· θέρους δὲ ἐ-
λάττους· διὰ τί ψῦχος
τοσοῦτον· διὰ τί καῦμα·
διὰ τί σῶμα θνητόν· καὶ
μυρίας ἑτέρας ἐρωτῶ·
καὶ ἐὰν ἐθέλοις οὐ παύ-
σομαί σε ἐρωτῶν· καὶ
ἐν ἁπάσαις μοι διαπο-
ρήσας ὥστε τοῦτο μα-
κρὰν προνοίας ἐστὶν
τὸ τοὺς λόγους ἡμῖν
ἀπορρήτους εἶναι· καὶ
γὰρ ἂν καὶ ἀνόητις αἴ-
τιον ἐν ὅμοιον τοῦ παν-
τός· ἀλλὰ τοῦτο κινῶν
καταλλήλων τὴν διά-
νοιαν· ἀλλ' ὃ δεῖ μάθῃ-
σι μανθάνης· καὶ καλὸν
κινδυνεύειν· τί δὲ κινδύνους·

τί δὲ κακὸν πεποίηκας· οὐδὲν
ἕτερον εἰ μὴ ταῦτα ἅπερ εἶπε· ἐν μό-
νον δεῖ μὴ κακὸν τὸ ἁμαρ-
τάνειν· καὶ τοῦτο μόνον
ἐξετάζειν ὀφείλομεν·
ἀλλ' ἀφέντες τὰ ὄντως
κακὰ, πάσας αἰτίας ἐρευ-
νῶμεν· ἕτερα πολυπρα-
γμονοῦμεν· διατί μὴ
δίκας κακῶν μὴ δέοντε
ἐξετάζω· διατί ἥμαρ-
τεν· ἆρα ἐν ἐμοὶ τὸ ἁ-
μαρτάνειν· ἆρα οὐκ ἐν
ἐμοί· καὶ τί με δεῖ πολ-
λοὺς περὶ ἑτέρων λόγους·
ἐν ἐμαυτῷ τὸ πρᾶγμα
ζητήσω· ἆρα ἐκρά-
τησα τοῦ θυμοῦ· ἆρα
ἐκράτησα τῆς ὀργῆς·
καὶ δι' αἰσχύνην καὶ διὰ
φόβον ἀνθρώπινον·
ἅπαντα δ' ἐὰν εὕρω τοῦ-
το γινόμενον· εὑρήσω
ὅτι ἐν ἐμοὶ τὸ ἁμαρτά-
νειν· οὐδ' ὡς ταῦτα ἐξε-
τάζω· οὐδ' ὡς ταῦτα
πολυπραγμονῶ· ἀλλὰ
ἁπλῶς κατὰ τὸν ἰώβ·
κρόνος δὲ ἄλλως μὴ
χαίρει λόγοις· τί γάρ
σοι τοῦτο μέγα, ὁ ὁδη-
γὸς τυφλός· καὶ ὁ δαίμων
πεμκώς [?]· οὐ τοῦτο ἐπέ-
ταξέν σοι ὁ θεὸς σκοπεῖν.
ἀλλὰ τί δίκαιος τε σὺ
πράττεις· ἃ μὲν γὰρ
ἀμφιβάλλεις ὅτι ἐφε-
στήκει τις τοῦ κόσμου
δύναμις· πάντων μά-
λιστα τὸ περισσόν· τί δέ

πέπεισαι περὶ τούτου.
τί ἀμφιβάλλεις ὅτι ἀρέ-
σαι δεῖ τῷ θεῷ· πάντο-
τε φησὶν ὑπὲρ ἁπάντων
τῶν εὐχαριστοῦντες τῷ
θεῷ· τί πέπεισμαι παρα-
καλῶ· ἀπεληλυθεῖς [?] ὁσίαν
πρᾶον· καὶ ὅτι ἦν· ὅταν
εὑρεθῇ τις τραυματί-
χων· εἰκότως αὐτὸν καί-
οντα καὶ τέμνοντα· ἐ-
πεὶ δὲ σοῦ οὐ τοῦτο ἔργον.
ἀλλὰ ἀπελεύθερον [?] ἀσθενῶ
μᾶλλον καὶ οὐκ ἐξετάζεσθαι
τὸν λόγον· καίτοι γε οὐ-
κ οἶδας τῶν γινομένων
οὐδέν· καὶ πολλὰ ἀπο-
ρεῖν ἔχεις [?] σοι δοκεῖ· οἷον,
ὅταν τορεύῃ τὸ ξύλον·
ὅταν μετασχηματίζῃ·
μᾶλλον δὲ ὥσπερ [illegible]
περαίνεσθαι τέχνην [illegible]
καὶ εἰκότα ἀμφιβάλλεις·
οἷον, ἐπὶ ζωγραφίας·
οὐχὶ ἀναλώσασι δοκεῖ
ποιεῖν ἃ ποιεῖ· αἱ γραμ-
μαί· καὶ αἱ περιαγωγαὶ
τῶν γραμμῶν· ἀλλ' ἂν
ἐπιθῇ τὰ χρώματα·
τότε σοι φαίνεται κατε-
χηκέναι· καὶ οὐδὲ οὕ-
τως ἀκριβῶς δύνῃ κα-
τανοῆσαι· τί δέ
ἐπὶ τεκτόνων ἐργα-
ζωγράφων καὶ τῶν οἰκο-
δόμων· κἂν γὰρ
[illegible] ἐργάζεται ποι-
σι [illegible] ἅπερ μοι. καὶ
τότε περὶ θεοῦ ἐρεῖς·
τῶν μυρμήκων τίς ἐρ-

γασίαν κατὰ ἀμαθείας·
τῆς ἀρχαίας· τῆς χε-
λιδόνος· καὶ τὸ περὶ ἐρωτᾶν
περὶ θεοῦ· ἃ περί μοι πάν-
τα· ἀλλ' οὐ καὶ ἔχοις·
οὐ παυστικῶς ἂν εἴποι
περὶ γλώττης μὲν· περὶ
γὰρ ὄντως πάν-
τα· οὐ παυστικὰ ἐκεῖ πε-
ριεργασμὸν ὤν· οὐδὲν
τῆς ἀμαθίας ταύτης
σοφώτερον ἐστίν· ἐν οἷς
οἱ μὲν ἐπαγγελλόμενοι
μηδὲν εἰδέναι· σοφώ-
τατοι πάντων εἰσίν·
οἱ δὲ περιεργαζόμε-
νοι· ἀνοητότεροι πάν-
των εἰσίν· ὥστε οὐ παν-
ταχοῦ τὸ ἐπαγγέλλεσθαι
εἰδέναι σοφίας· ἀλλ' ἔστιν
ὅπου καὶ μωρίας ἐστίν·
εἰ περὶ γάρ μοι· εἰδὼς ὅτι μὲν
ἀμφοτέρων· ὁ μὲν ἐ-
παγγέλλοιτο τὸν αὐ-
τὸν τῆς γῆς εἰδέναι οὐ-
ρανόν ἀέρα διατρέ-
χοντα μέτρα· σχοίνους
ἐκτείνας· ὁ δὲ καταγε-
λῶν καὶ μὴ εἰδέναι
φάσκη· τίνα γελασόμε-
θα εἰπέ μοι· τὸν εἰδέ-
ναι λέγοντα· ἢ τὸν ἀ-
γνοοῦντα· δῆλον ὅτι
τὸν ἀγνοοῦντα· καὶ
ὁ ἀγνοῶν τοῦ ὑποσχο-
μένου εἰδέναι σοφώ-
τερος· τί δέ εἰ τις
ἐπαγγέλλοιτο λέγειν· ὁ-
σους ἔχει κοιλάθους ἡ
θάλασσα· ἕτερος δὲ

ἀγνοεῖν· οὐ πάντως ἡ ἄ-
γνοια τῆς εἰδήσεως
ἐστὶ σοφωτέρα· σφό-
δρα γε· τί δήποτε·
ὅτι δὴ καὶ ἡ ἄγνοια
ἐστὶν ἐνταῦθα εὐγνωμοσύνη· ὁ μὲν
γὰρ λέγων ἀγνοεῖν· οἶ-
δεν τί μέρος· ποῖον
δὴ τοῦτο· ὅτι ἀκατά-
ληπτον ἄμφω· καὶ γὰρ οὐ
μικρὸν τοῦτο· ὁ δὲ λέ-
γων εἰδέναι· ἐκεῖνος
μάλιστα οὐκ οἶδεν ὃ λέ-
γει εἰδέναι· καὶ διὰ τοῦ-
το αὐτὸ ἐστὶ καταγέλαστος·

Ἡμεῖς τοσοῦτον παιδευ-
όμεθα τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀκαι-
ρον καὶ τὴν περιεργί-
αν χαίρομεν, καὶ οὐ
καμνόμεθα· ἀλλὰ
τοὺς ἑτέρους περιερ-
γαζόμεθα κοινούς· διὰ
τί ὁ δεῖνα πένης· διὰ
τί ὁ δεῖνα πλούσιος· οὐ
κοινὴ τῷ λόγῳ τούτῳ
ἄσθενής ἀπεράντως
πρόσκειται λῆρον· δι-
ατί ἡ δεῖνα γυνή· καὶ
μὴ πάντες ἄνθρωποι· διὰ
τί ὄνος· διὰ τί κύων·
διὰ τί κύων· διὰ τί λίθος·
διὰ τί ξύλα· καὶ ἕως ἂν
περὶ ὧν ἐπιστᾶται μη-
κος οὗτος ὁ λόγος· δι-
ά τοι τοῦτο ὁ θεὸς μέτρα
τῆς γνώσεως ἡμῖν
ἀφώρισεν καὶ ἐν τῇ φύ-
σει κατεσκεύασε· καὶ ἔθ-
ηκεν ἡμῖν τὴν σωφροσύνην

θ
Η

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὙΠΕΡ
ΠΑΝΤΩΝ ΕὐΧΑ
ΡΙϹΤΕΙΝ ΤΩ ΘΕΩ
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑϹ.
ΚΑΙ ΤΟ ΜΗ ΖΗΤΕΙΝ
ΕΚΑϹΤΟΥ ΤΩΝ ΓΙΝΟ
ΜΕΝΩΝ ΤΟΝ
ΛΟ
Γ
Ο
Ν

τὴν πολλήν· ὅτι τοσοῦ
τον ὕψος ὁρῶντες ἀπὸ
τῆς γῆς ἄστρον οὐρανὸν
καὶ οὐδὲν πάσχοντες·
ὅταν εἰς πύργον ἀνελ
θόντες ὑψηλὸν θελή
σωμεν κατανεῦσαι
κάτω· μικρὸν κατα
κύπτοντες ἰλιγγιῶ
μεν εὐθέως καὶ σκό
τος δέ μοι ὅτι ἐκεῖ· ἀλλ' ἐπει
δή μοι τούτου τὴν αἰ
τίαν· ἀλλ' οὐκ ἂν εὕροις·
διὰ τί μάλιστα ὁ ὀφθαλ
μὸς ἐχει τὴν ἰσχὺν καὶ
ὑπὸ τῶν πορρωτέρω
κατέχεται· Καὶ ἐπὶ
τῆς ἀκοῆς ὁμοίως πάν
των ἴδοι τις ἄν, οὐ γὰρ
ἁπλῶς· οὔτε ἀκοῦσαι
δυνήσεται τοσοῦτον
ὥστε ἐμπλέψαι τὸν ἀέ
ρα· ὅσον δυνήσεται
ὁ ὀφθαλμὸς κατα
σχεῖν· οὔτε ἀκοῦσαι ἐκ
διαστήματος τοσούτου·
διὰ τί μὴ πάντα τὰ
μέλη ἴσην τιμὴν ἔχει·
διὰ τί μὴ μίαν ἔλαβεν
χρείαν μηδὲ χώραν·
καὶ Παῦλος ταῦτα ἠ
ρεύνησεν· μᾶλλον δὲ
οὐκ ἠρεύνησεν· σοφὸς
γὰρ ἦν, ἀλλὰ τοῦτο ἐν
πᾶσιν τὸ χωρίον φη
σίν· ἔθετο ἐν ἑκάστῳ αὐ
τῶν καθὼς ἠθέλησεν·
τῷ θελήματι αὐτοῦ τὸ
πᾶν ἐπέτρεψεν μόνον·
εὐχαριστῶμεν ὑπὲρ αὐ
τῶν· διὰ τοῦτο φη
σίν· εὐχαριστεῖτε ὑ
πὲρ ἁπάντων· τοῦτο
εὐγνώμονος οἰκέτου·
τοῦτο σοφοῦ· τοῦτο
συνετοῦ· ἐκεῖνο δὲ χω
λοῦ, καὶ ἀγροίκου καὶ πε
ριέργου· οὐ χορα
ἐν τοῖς οἰκέταις· ὅτι οἱ
μὲν καταγαυάσι τῶν
οἰκετῶν καὶ οὐδαμοῦ
χρήσιμοι· ἄλλοι τέ εἰ
σιν καὶ φλύαροι, καὶ
τὰ τῶν δεσποτῶν πε
ριεργάζονται· ἅπερ
ἐκεῖνοι κρύπτειν θέλου
σιν· οἱ δὲ συνετοὶ καὶ
εὐγνώμονες· πρὸς
ἓν μόνον ὁρῶσιν· ὅ
πως αὐτῶν τὴν δια
κονίαν πληρώσιν·
ὁ πολλὰ φθεγγόμε
νος οὐδὲν ἐργάζεται·
ὥσπερ ὁ πολλὰ ἐργα
ζόμενος οὐδὲν φθέγ
γεται ἄκαιρον· διὰ
τοῦτο ὁ Παῦλος ἔλε
γεν περὶ χηρῶν γρά
φων· οὐ μόνον δὲ ἀρ
γαὶ μανθάνουσιν· ἀλ
λὰ καὶ φλύαροι· ἀλλ' εἰ
πέ μοι ποῖόν ἐστι μάλι
ον· τὸ μέσον· τὸ τῆς κ
μέρας κελικίας πρὸς
τὴν τῶν γυναικῶν· κἀκεῖ
νο τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν τῶν
ἀνδρῶν· τὸ κείμενον παρα
κωμάτων· κἀκεῖνο τοῦ
θεοῦ πρὸς ἡμᾶς· εὔδη
λον ἐστίν· τί οὖν, σύ

τοσοῦτον ὑπερεργά-
ζῃ. εὐχαρίστει ὑπὲρ
ἁπάντων· τί οὖν, ἂν
ἐμπειρῆται φησίν·
πῶς ἀποκρινοῦμαι·
κούφως μανθάνειν πα-
ρεμοῦσαν ἐστὶν παρόμοι-
α· αὐτὸς γὰρ οὐ φησί
ἀναιτίμας τοὺς προ-
μοοῦντας· οὐκοῦν με-
τὰ παρρησίας ἐρώτησον
αὐτὸν καὶ σύ· ἀλλ' οὐ φη-
σιν ἅμα παρόμοιαν·
ὅτι μὲν ἐστὶν παρόμοια.
ἐξ ὧν ἂν παρὰ δῆλον· ὁ
τι δὲ ἄγνωστος· ἐξ ὧν,
οὐχ εὑρίσκομεν τὸν
λόγον· ἃ γὰρ ἐν οἷς δι-
οικοῦσιν ἄλλοι οὐκ ἴσμεν
τὸν τρόπον τί ἂν διοι-
κήσεως πολλάκις· καὶ
ποιεῖ ἐξ αὐτῶν πολλὰ κι-
μὴν ἀναιδοῖς. καὶ αὐ-
τὸ πᾶν καὶ ταραχο-
ροῦμεν· πόσῳ μᾶλλον
ἐπὶ θεοῦ· ἀλλ' οὐδὲν
ἔστι θεοῦ ἄτοπον· οὔτε
ἐστὶν· οὔτε δοκεῖ τοῖς
πιστοῖς· διὸ ὑπὲρ ἁ-
πάντων εὐχαριστῶ-
μεν· ὑπὲρ ἁπάντων
δοξάζωμεν· ὑποτασ-
σόμενοι ἀλλήλοις φη-
σὶν ἐν φόβῳ θεοῦ· ἂν γὰρ
δι' ἀρχόντων ὑποτάτ-
τῃ· καὶ διὰ χρήματα· καὶ
δι' αἰδῶ· πολλῷ μᾶλλον
διὰ τὸν τοῦ θεοῦ φόβον·
ὑποδουλώσας καὶ ὑπο-
ταγῆς ἀντίδοσις.

οὕτω γὰρ οὐκ ἔσται δου-
λεία· μὴ ὁ μὲν ἐπιταττέ-
τω, καθεζέσθω ἐλευθέρου·
ὁ δὲ ἐπιταττέσθω δούλου·
ἀλλὰ καὶ δεσπότας καὶ
δούλους. ἀλλήλοις δου-
λεύειν κρεῖττον· πολλῷ
κρεῖττον οὕτως ἅμα
δοῦλον. ἢ ἕτερος ἐλεύ-
θερον. καὶ δῆλον ἐκεῖθεν·
ἐάν τις οἰκέτας ἔχων ἑ-
κατὸν, καὶ μηδὲν αὐ-
τοῖς δίκαιον ἄγηται. ἕτε-
ροι τινὲς ὄντες ἑκα-
τὸν φίλοι ἀλλήλοις δια-
κονούμενοι. τίνες ἂν
μᾶλλον ἡσθήσονται. τί-
νες μετὰ πλείονος ἡ-
δονῆς· μετὰ πλείονος
εὐφροσύνης. οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ ὀργή. οὐδὲ παρο-
ξυσμός. οὐδὲ θυμός.
οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων
οὐδέν· ἐκεῖ δὲ φόβος
καὶ δειλία· κἀκεῖ μὲν
ἀνάγκης. ἐνταῦθα
δὲ προαιρέσεως τὸ
πᾶν· κἀκεῖ μὲν ἀνα-
γκαζόμενοι. ἐνταῦθα δὲ
χάριν ἔχοντες ἀλλή-
λοις δουλεύουσιν·
Οὕτω βούλεται ὁ θεός. δι-
ὰ τοῦτο ἔνιψεν τοὺς
πόδας τῶν μαθητῶν·
μᾶλλον δὲ εἰ θέλεις ἀ-
κριβῶς ἐξετάσαι καὶ
ἐπὶ δεσποτῶν αὐτὴ δό-
σις ἐστὶν δουλείας· τί
γὰρ εἰ ὁ τύφος οὐκ ἀ-
φίησιν φανῆναι τὴν

ὁμιλία κ

ἀντίδοσιν· ὅταν γάρ,
οὗτος μὲν πλέον σοι μα-
κρὰν διακονίαν πα-
ρέχῃ· οὐδὲ πόσον μου
τρέφεσθαι καὶ θεραπεύ-
εσθαι· καὶ προφάσεις καὶ
ἐνδύμασιν καὶ ὑποδή-
μασιν· καὶ οὕτως δου-
λεύσας ἐστίν· ὅτι ἐὰν μὴ
παρέχῃς καὶ οὐ τὴν
σὴν διακονίαν· οὐδὲ
ἐκεῖνος τὴν ἑαυτοῦ,
ἀλλ' ἔσται ἐλεύθερος· καὶ
οὐδεὶς αὐτὸν ἀναγκά-
σει νόμος μὴ τρεφό-
μενον τοῦτο ποιεῖν·
ὥστε τοίνυν καὶ ἐπὶ δούλου
τοῦτό ἐστιν· τὸ αὐτὸ πόνον
ἐὰν καὶ ἐπὶ ἐλευθέρου
τοῦτο γίνηται· ἐν φό-
βῳ φησὶν χριστοῦ ὑποτασ-
σόμενοι· πάσης χά-
ρις ὅταν καὶ μισθὸν ἔ-
χωμεν· ἀλλ' οὐκ οὐκ ἐθέλει
σοι ὑποταγῆναι; ἀλλὰ
σὺ ὑποτάγηθι· μὴ αὐ-
τὸς ὑπακούσῃς, ἀλλ' ὑ-
ποτάγηθι ὡς προσ-
δοκῶν τὰς ἀπάντας
οὕτως δικαίως· οὕτω
γὰρ αὐτοὺς ἐξέστι δού-
λους ταχέως τὴν τυ-
ραννικὴν ταύτην τῆς δου-
λείας δυνάμει δεδου-
λωμένους· μᾶλλον γὰρ
αὐτοὺς αἱρήσεις· ὁ
πάνυ οὐδενὸς παρ' αὐ-
τῶν τυχών· αὐτὸς
πάντα παρ' ἑαυτοῦ πα-
ρέχεις· τοῦτό ἐστιν ὑπο-
τασσόμενοι ἀλλήλοις
ἐν φόβῳ χριστοῦ· ἵνα πάν-
των κρατῶμεν τῶν
παθῶν· ἵνα τῷ θεῷ δου-
λεύωμεν· ἵνα τὴν πρὸς
ἀλλήλους ἀγάπην δια-
σώζωμεν· καὶ τότε
δυνησόμεθα τῆς πα-
ρὰ τοῦ θεοῦ φιλανθρω-
πίας ἀξιωθῆναι· χά-
ριτι καὶ οἰκτιρμοῖς
τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ
υἱοῦ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ
ἁγίῳ πνεύματι· δόξα· κρά-
τος· τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν :-

+ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΙΣ ΙΔΙ-
ΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙΝ ὙΠΟΤΑΣ-
ΣΕΣΘΕ ὩΣ Τῼ ΚΥΡΙῼ· ὍΤΙ
ἈΝΗΡ ἘΣΤΙ ΚΕΦΑΛΗ ΤΗΣ
ΓΥΝΑΙΚΟΣ· ὩΣ ΚΑΙ Ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΚΕΦΑΛΗ ΤΗΣ ἘΚΚΛΗΣΙΑΣ·
ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ἘΣΤΙ ΣΩΤΗΡ
ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ· ἈΛΛ' ὩΣ
Ἡ ἘΚΚΛΗΣΙΑ ὙΠΟΤΑΣ-
ΣΕΤΑΙ Τῼ ΚΥΡΙῼ· ΟὝΤΩΣ
ΚΑΙ ΑἹ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΙΣ
ἸΔΙΟΙΣ ἈΝΔΡΑΣΙΝ ἘΝ
ΠΑΝΤΙ :·

Σοφός τις ἀνὴρ ἐν τῇ ἐ-
ξετάσει μακαρισμῶν
τέθεικεν· ἓν καὶ τοῦτο τί-
θησιν ἐν τῇ ἐξετάσει μακα-
ρισμοῦ· καὶ γυνή, φη-
σὶν, ἀνδρὶ συμπερι-
φερομένη· καὶ πάλιν
ἀλλαχοῦ μετὰ τῶν μα-
καρισμῶν αὐτὸ τίθησι·

τὸ γυναῖκα ἀνδρὶ μὲν
τῷ ὁμονοίας συνάπτεσθαι·
καὶ ἐξ ἀρχῆς δὲ πολ-
λὴν ὁ θεὸς φαίνεται πρό-
νοιαν ποιούμενος
τῆς συζυγίας ταύ-
της· καὶ ὡς περὶ ἑνὸς
περὶ ἀμφοτέρων δια-
λεγόμενος· οὕτως ἔ-
λεγεν· ἄρσεν καὶ θῆλυ
ἐποίησεν αὐτούς· καὶ
πάλιν· οὐκ ἔνι ἄρσεν
καὶ θῆλυ· οὐ γάρ ἐστιν
ἀνδρὸς πρὸς ἄνδρα,
τοσαύτη οἰκειότης·
ὅση γυναικὸς πρὸς
ἄνδρα· ἂν ᾖ ὡς χρὴ
συνεζευγμένος·
διὰ τοῦτο καί τις τὴν
ὑπερβάλλουσαν ἀγά-
πην δηλῶν· μακάρι-
ος ἀνήρ· καί τινα τῶν
αὐτοῦ φίλων καὶ ὁμο-
ψύχων πενθῶν· οὐ πα-
τέρα, οὐ μητέρα· οὐ τέ-
κνον οὐκ ἀδελφόν,
οὐ φίλον· ἀλλὰ τί· ἐπέ-
πεσεν ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀγαπή-
σις σου φησίν· ὡς ἀγά-
πησις τῶν γυναικῶν·
ὄντως γὰρ ὄντως πά-
σης τυραννίδος αὕ-
τη ἡ ἀγάπη τυραν-
νικωτέρα· αἱ μὲν γὰρ
ἄλλαι σφοδραί· αὕτη
δὲ καὶ ἐπιθυμίαν ἔχει
καὶ τὸ σφοδρὸν καὶ
τὸ ἀμάραντον· ἔνεστι
γάρ τις ἔρως ἐμφω-
λεύων τῇ φύσει· καὶ

λανθανόντως ἡμᾶς συμ-
πλέκει ταῦτα τὰ σώ-
ματα· διὰ τοῦτο καὶ
ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ ἀνδρὸς
γυνή· καὶ μετὰ ταῦτα·
ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ γυναι-
κὸς ἀνὴρ καὶ γυνή·
Ὁρᾷς σύνδεσμον καὶ
συμπλοκὴν πῶς οὐ-
κ ἀφῆκεν ἑτέραν ἐπει-
σελθεῖν οὐσίαν ἔξωθεν·
καὶ ὅρα πῶς ᾠκονό-
μησεν· τὴν ἀδελφὴν
ἐποίησε γαμῆσαι τὸν
τὴν αὐτοῦ· μᾶλλον δὲ
οὐ τὴν ἀδελφὴν, ἀλλὰ
τὴν θυγατέρα· μᾶλ-
λον δὲ οὐ τὴν θυγα-
τέρα· ἀλλά τι πλέον
θυγατρός· τὴν σάρ-
κα τὴν αὐτοῦ· τὸ δὲ
ὅλον ἐποίησεν ἄνωθεν·
ὥσπερ ἐπὶ τῶν λίθων,
εἰς ἓν αὐτοὺς συνάγων·
οὔτε γὰρ ἔξωθεν αὐτὴν
εἰργάσατο· ἵνα μὴ ὡς
ἀλλοτρίαν προσέχῃ·
οὔτε πάλιν μέχρις
αὐτῆς τὸν γάμον ἔκλει-
σεν· ἵνα μὴ συστελλου-
σα ἑαυτὴν καὶ συνά-
γουσα τῶν λοιπῶν
χωρίζηται· Καὶ κα-
θάπερ ἐπὶ τῶν
φυτῶν, ἐκεῖνα μάλι-
στά ἐστιν ἄριστα, ἅπερ
ἂν καὶ ἐμπορευόμενα ἔχῃ
καὶ εἰς πολλοὺς κλάδους
ἐκτείνηται· ὡς δὲ ἐκεῖνα
περὶ τὴν ῥίζαν ἀποσφίγγεται

μόνον πανταχοῦ ἦν·
κἂν πολλὰς ἔχῃ τὰς
ῥίζας· καὶ οὐκ ἔστι θαυ-
μαστὸν τὸ δένδρον·
οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα·
ἐξ ἑνὸς τοῦ ἀδὰμ τὸ
πᾶν ἐποίησε φύεσ-
θαι γένος· τοῦ μὴ
διασπᾶσθαι καὶ χωρί-
ζεσθαι κατασκευάσας
ἀνάγκην μεγάλην·
καὶ μᾶλλον συσφίγγων·
οὐκ ἐποίησεν ἀδελ-
φὰς γαμεῖσθαι καὶ θυ-
γατέρας· ἵνα μὴ πά-
λιν τὴν ἀγάπην εἰς ἓν
συστέλλωμεν· καὶ ἑ-
τέρως ἑαυτῶν χωρι-
ζώμεθα· διὰ τοῦτο ἔ-
λεγεν· ὁ ποιήσας
ἐξ ἀρχῆς· ἄρσεν καὶ
θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς·
μεγάλα γὰρ ἀπὸ τού-
του καὶ κακὰ τίκτεται καὶ
μεγάλα καλά· καὶ οἶ-
κοι καὶ πόλεις·
οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡμῶν
συγκρατεῖ τὸν βίον·
ὡς ἔρως ἀνδρὸς καὶ
γυναικός· ὑπὲρ τού-
του καὶ ὅπλα πολλοὶ
τίθενται· ὑπὲρ τού-
του καὶ τὴν ψυχὴν
προδιδόασιν· οὐ γὰρ
ἂν ἁπλῶς, οὐδὲ εἰκῆ
πολλὴν ὑπὲρ τούτου
τοῦ πράγματος ἐποιή-
σατο τὴν σπουδὴν
παῦλος λέγων· αἱ γυ-
ναῖκες τοῖς ἰδίοις

ἀνδράσιν ὑποτάσσε-
σθε ὡς τῷ κυρίῳ· τί δή-
ποτε· ὅτι ἐὰν ἐν ὁμο-
νοίᾳ ὦσιν οὗτοι· καὶ
παῖδες τρέφονται
καλῶς· καὶ οἰκέται εὐ-
τακτοῦσιν· καὶ γείτο-
νες ἀπολαύουσι τῆς
εὐωδίας· καὶ φίλοι
καὶ συγγενεῖς· ἐὰν δὲ
τοὐναντίον· πάντα ἀ-
νατέτραπται καὶ συγ-
κέχυται· καὶ καθά-
περ τῶν στρατηγῶν
πρὸς ἀλλήλους εἰρη-
νευόντων· πάντα
ἐν ἀκολουθίᾳ ἔσιν· καὶ
παρατγομένων πά-
λιν ἐκείνων· πάντα
ἄνω καὶ κάτω γίνεται·
οὕτω δὴ καὶ νῦν· τί οὖν
αἱ γυναῖκές φησιν, τοῖς
ἰδίοις ἀνδράσιν ὑπο-
τάσσεσθε ὡς τῷ κυρίῳ·
καινά· πῶς οὖν ἀλλα-
χοῦ λέγει· ἐὰν μή τις
ἀποτάξηται· καὶ γυ-
ναικὶ καὶ ἀνδρί· οὐ δύ-
ναται ἀκολουθῆσαι
μοι· εἰ γὰρ ὡς τῷ κυρίῳ ὑ-
ποτάσσεσθαι χρή, δι-
ὰ τὸν κύριον ἀφίστασθαι·
καὶ σφόδρα μὲν οὖν
χρή· ἀλλὰ τὸ ὡς οὐ
πάντως πανταχοῦ
ἰσότητός ἐστιν·
Ἢ τοῦτό φησιν· ὡς εἰ-
δυῖαι ὅτι τῷ κυρίῳ δου-
λεύετε· ὅπερ καὶ ἀλλα-
χοῦ φησιν, ὅτι κἂν

μὴ διὰ τὸν ἄνδρα·
ἀλλὰ προηγουμένως
διὰ τὸν κ(ύριο)ν· ὅταν ὑποτά-
σσῃς τῷ ἀνδρὶ ὡς τῷ
κ(υρί)ῳ δουλεύουσα· εἰ γὰρ
ὁ ἀρχαῖς ταῖς
ἔξωθεν· ταῖς
πολιτικαῖς ἀντιτασ-
σόμενος· τῇ τοῦ θ(εο)ῦ
διαταγῇ ἀνθέστηκεν·
πολλῷ μᾶλλον ἡ τῷ ἀν-
δρὶ μὴ ὑποτασσομέ-
νη· οὕτως δὲ ἀρχῆ-
θεν ἠθέλησεν ὁ θ(εὸ)ς· ὥσ-
τε μὲν θατέρων, τὸν μὲν
ἄνδρα ἐπιτάξαι καὶ εἶναι
κεφαλήν· τὴν δὲ γυ-
ναῖκα· ἐπιτάξαι σώμα-
τος· ἔπειτα καὶ ἀπολο-
γισμόν· ὅτι ἀνὴρ κε-
φαλή ἐστι τῆς γυναι-
κὸς φησίν· καθὼς καὶ
ὁ χ(ριστὸ)ς τῆς ἐκκλησίας·
καὶ αὐτός ἐστιν ὁ σωτὴρ
τοῦ σώματος· ἀλλ' ὡς
ἡ ἐκκλησία ὑποτάσ-
σεται τῷ χ(ριστ)ῷ· οὕτως καὶ
αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδί-
οις ἀνδράσιν ἐν παντί·
ἔστω· ὁ ἀνήρ ἐστιν φη-
σὶν κεφαλὴ τῆς γυ-
ναικός· ὡς καὶ ὁ χ(ριστὸ)ς
κεφαλὴ τῆς ἐκκλη-
σίας· καὶ αὐτός ἐστιν
σωτὴρ τοῦ σώματος· καὶ
γὰρ ἡ κεφαλή· τοῦ
σώματος σωτηρία
ἐστίν· κ(αὶ) δεῖ προκατα-
βάλλεσθαι τῷ ἀνδρὶ τῆς
ἀγάπης τὴν ὑπόθεσιν

καὶ τὴν πρόνοιαν·
ἐκείνῃ τὴν προσή-
κουσαν ἀπονέμων χώ-
ραν· τούτῳ μέν· τὴν
ἀρχικὴν καὶ προνο-
ητικήν· ἐκείνῃ δὲ
τὴν ὑποτακτικήν·
ὡς οὖν ἡ ἐκκλησία
ὑποτάσσεται τῷ χ(ριστ)ῷ·
τί ἐστιν ἡ ἐκκλησία· ἄνδρες
καὶ γυναῖκες· οὕτως καὶ
αἱ γυναῖκες τοῖς ἀν-
δράσιν ὡς τῷ θ(ε)ῷ· οἱ ἄν-
δρες ἀγαπᾶτε τὰς
γυναῖκας· καθὼς καὶ
ὁ χ(ριστὸ)ς ἠγάπησεν τὴν
ἐκκλησίαν· ἤκου-
σας τῆς ὑποταγῆς
τὴν ὑπερβολήν· ἐ-
πήνεσας καὶ ἐθαύμα-
σας τὸν παῦλον· ἄκουε
ὡς συγκροτοῦντα τὸν
βίον ἡμῶν· ὡς θαυμα-
στὸν καὶ πν(ευματι)κὸν
ἄνδρα· καλῶς· ἀλλ' ἄ-
κουσον ὧν καὶ παρὰ
σοῦ ἀπαιτεῖ· πάλιν
γὰρ τῷ αὐτῷ ὑποδεί-
γματι κέχρηται· οἱ ἄν-
δρες ἀγαπᾶτε φησὶν
τὰς γυναῖκας· καθὼς
καὶ ὁ χ(ριστὸ)ς ἠγάπησεν
τὴν ἐκκλησίαν· εἶδες
μέτρον ὑπακοῆς· ἄ-
κουσον καὶ μέτρον ἀ-
γάπης· βούλει σοι τὴν
γυναῖκα ὑπακούειν.
ὡς τῷ χ(ριστ)ῷ τὴν ἐκκλη-
σίαν· προνόει καὶ αὐ-
τὸς αὐτῆς· ὡς ὁ χ(ριστὸ)ς

τῆς ἐκκλησίας· καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ αὐτῆς δοῦναι δεῖ· κἂν κατακοπῆναι μυριάκις· κἂν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι καὶ παθεῖν μὴ παραιτήσῃ· κἂν ταῦτα πάθῃς· οὐδὲν οὐδέπω πεποίηκας οἷον ὁ Χριστός· σὺ μὲν γὰρ ἤδη συνημμένος ταῦτα ποιεῖς· ἐκεῖνος δὲ ὑπὲρ ἀποστρεφομένης αὐτὸν καὶ μισούσης· ὥσπερ οὖν αὐτὸς τὴν ἀποστρεφομένην αὐτὸν καὶ μισοῦσαν· καὶ διαπτύουσαν καὶ θρυπτομένην· πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ τῇ πολλῇ ἤγαγε κηδεμονίᾳ· οὐκ ἀπειλαῖς· οὐδὲ ὕβρεσιν· οὐδὲ φόβῳ· οὐδὲ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ· καὶ σὺ πρὸς τὴν γυναῖκα ἔχε· κἂν ὑπερορῶσαν· κἂν θρυπτομένην· κἂν καταφρονοῦσαν ἴδῃς· δυνήσῃ αὐτὴν ὑπὸ τοὺς πόδας ἀγαγεῖν τοὺς σούς· τῇ πολλῇ περὶ αὐτὴν προνοίᾳ· τῇ ἀγάπῃ· τῇ φιλίᾳ· οὐδὲν γὰρ τούτων τυραννικώτερον τῶν δεσμῶν· καὶ μάλιστα ἀνδρὶ καὶ γυναικί· οἰκέτην μὲν γὰρ φόβῳ τις ἂν καταδῆσαι δυνή-

σεται· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκεῖνον· ταχέως γὰρ ἀποπηδήσας οἰχήσεται· τὴν δὲ τοῦ βίου κοινωνόν· τὴν παίδων μητέρα· τὴν πάσης εὐφροσύνης ὑπόθεσιν· οὐ φόβῳ καὶ ἀπειλαῖς δεῖ καταδεσμεῖν, ἀλλ᾽ ἀγάπῃ καὶ διαθέσει· ποία γὰρ συζυγία ὅταν ἡ γυνὴ τρέμῃ τὸν ἄνδρα· ποίας δὲ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ἀπολαύσεται ἡδονῆς· ὡς δούλῃ συνοικῶν τῇ γυναικί· καὶ οὐχ ὡς ἐλευθέρᾳ· κἂν πάθῃς τι ὑπὲρ αὐτῆς μὴ ὀνειδίσῃς· οὐδὲ γὰρ ὁ Χριστὸς τοῦτο ἐποίησεν· καὶ ἑαυτὸν φησὶ παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας·

Ἄρα ἀκάθαρτος ἦν· ἄρα μῶμον εἶχεν· ἄρα ἄμορφος ἦν· ἄρα εὐτελής· οἵαν ἂν λάβῃς γυναῖκα, οὐ τοιαύτην λήψῃ νύμφην· οἵαν ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν· οὐδὲ τοσοῦτον πόρρω σου ἀπέχουσαν· ὅσον ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ᾽ ὅμως οὐκ ἐβδελύξατο· οὐκ ἐμίσησεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀμορφίας· βούλει ἀκοῦσαι αὐτῆς τὴν

ἀμορφίαν. ἄκουε τοῦ παύ
λου λέγοντος· ἦτε γάρ
ποτε σκότος· εἶδες
αὐτῆς τὸ μέλαν· τί
σκότους μελάντε
ρον· εἶδες τὸ θράσος·
ἐν κακίᾳ φησὶν καὶ
φθόνῳ διάγοντες·
εἶδες τὸ ἀκάθαρτον·
ἀπειθεῖς ἀνόητοι·
τί δὲ λέγω· καὶ μωρὰ
ἦν καὶ βλάσφημος·
ἀλλ' ὅμως τοσούτων
ὄντων, ὡς ὑπὲρ ὡραί
ας· ὡς ὑπὲρ ἀγαπω
μένης· ὡς ὑπὲρ θαυ
μαστῆς· οὕτως ἑαυτὸν
ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῆς
ἀμόρφου· καὶ τοῦτο
θαυμάζων ὁ παῦλος
ἔλεγεν· μόλις γὰρ
ὑπὲρ δικαίου τις ἀ
ποθανεῖται· καὶ πάλιν·
ἔτι ἁμαρτωλῶν ἡμῶν
ὄντων· ὁ χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν
ἀπέθανεν· καὶ τοιαύ
την λαβὼν· καλλωπί
ζει αὐτὴν καὶ λούει·
καὶ οὐδὲ τοῦτο πα
ραιτεῖται· ἵνα αὐτὴν
ἁγιάσῃ φησίν· καὶ
καθαρίσας τῷ λουτρῷ
τοῦ ὕδατος ἐν ῥήμα
τι· ἵνα παραστήσῃ
αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδο
ξον τὴν ἐκκλησίαν·
μὴ ἔχουσαν σπίλον
ἢ ῥυτίδα· ἤ τι τῶν
τοιούτων· ἀλλ' ἵνα ᾖ
ἁγία καὶ ἄμωμος· τῷ λου
τρῷ·

λούει αὐτῆς τὴν ἀκαθαρ
σίαν ἐν ῥήματι φησίν·
ποίῳ· ἐν ὀνόματι πατρὸς
καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος·
καὶ οὐχ ἁπλῶς αὐτὴν
ἐκόσμησεν, ἀλλ' ἔνδο
ξον ἐποίησεν· μὴ ἔ
χουσαν σπίλον· ἢ ῥυ
τίδα· ἤ τι τῶν τοιούτων·
καὶ ἡμεῖς τοίνυν τοῦ
το ἐπιζητῶμεν τὸ
κάλλος· καὶ δυνησόμε
θα αὐτοὶ γενέσθαι δη
μιουργοί· μὴ ζήτει σὺ
παρ' αὐτῆς γυναικὸς
ἃ μὴ ἔστιν αὐτῆς· ὁρᾷς
ὅτι πάντα παρ' αὐτοῦ
ἔλαβεν ὅσα ἔχει ἡ ἐκ
κλησία· παρ' αὐτοῦ
γέγονεν ἔνδοξος·
παρ' αὐτοῦ γέγονεν ἄ
μωμος· μὴ ἀποστρα
φῇς διὰ ἀμορφίαν τὴν
γυναῖκα· ἄκουε τῆς
γραφῆς λεγούσης·
μικρὰ ἐν πετεινοῖς μέ
λισσα· καὶ ἀρχὴ
γλυκασμάτων ὁ καρ
πὸς αὐτῆς· θεοῦ πλάσ
μα ἐστίν· οὐκ ἐκείνην
ὑβρίζεις ἀλλὰ τὸν ἐρ
γασάμενον· τί πάθῃ
ἡ γυνή· μὴ ἐπαινέσῃς
αὐτὴν διὰ εὐμορφίαν·
ἀκολάστων ψυχῶν καὶ
ὁ ἔπαινος· καὶ τὸ μῖ
σος ἐκεῖνο καὶ αὐτὴ
ἡ ἀγάπη· ψυχῆς ἐπι
ζήτει κάλλος· τὸν νυμ
φίον τῆς ἐκκλησίας

μιμοῦ· τὸ ἔξωθεν μὴ κάλ-
λος ἀλαζονίας καὶ ἀ-
πονοίας γέμει πολ-
λῆς καὶ εἰς ζηλοτυπί-
αν ἐμβάλλει· καὶ ὑπο-
πτεύειν μάτην πολλάκις
ποιεῖ τὸ πρᾶγμα αὐ-
τόπου· ἀλλὰ κἂν ἡδονὴν
ἔχῃ· μέχρι τοῦ πρώ-
του μηνός· καὶ τοῦ
δευτέρου· ἢ τὸ πολὺ
τοῦ ἐνιαυτοῦ· λοιπὸν
δὲ οὐκέτι· ἀλλ' ὑπὸ τῆς
συνηθείας τὸ θαῦμα
μαραίνεται· τὰ μέν-
τοι διὰ τὸ κάλλος προσ-
γινόμενα κακὰ ἐνα-
πομένει· ὁ τῦφος·
κἀπόνοια καὶ ἡ ὑ-
περοψία· ἐπὶ δὲ
τῆς μὴ τοιαύτης οὐ-
δὲν τοιοῦτον· ἀλλὰ
καθὼς ἀρξάμενος
ὁ ἔρως παραμένει
σφοδρός· ἅτε δὴ κάλ-
λους ὄντος ψυχῆς καὶ
οὐ σώματος· τί καλ-
λίον τοῦ οὐρανοῦ, εἰπέ μοι·
τί κάλλιον τῶν ἄστρων·
οἷον ἂν εἴπῃς σῶμα·
οὐκ ἔστιν οὕτω λευκόν·
οἵους ἂν εἴπῃς ὀφθαλ-
μούς· οὐκ εἰσὶν οὕτω
φαιδροί· τούτων δὲ
γενομένων· καὶ οἱ
ἄγγελοι ἐθαύμασαν·
καὶ νῦν ἡμεῖς θαυμά-
ζομεν· ἀλλ' οὐχ ὁμοί-
ως ὁ παρὰ τὴν ἀρ-
χήν· τοιοῦτον γὰρ

ἡ συνήθεια· οὐχ ὁμοί-
ως ἐκπλήττει· πόσῳ
μᾶλλον ἐπὶ γυναικός·
ἂν δὲ καὶ νόσος ἐπι-
γένηται· εὐθέως ἀ-
πέπτη τὸ πᾶν· εὔνοι-
αν ζητῶμεν παρὰ
γυναικός· μετριοφρο-
σύνην· ἐπιείκειαν·
ταῦτα τοῦ κάλλους
τὰ γνωρίσματα· σώ-
ματος μέντοι ὥραν
μὴ ζητῶμεν· μηδὲ
ἐγκαλῶμεν αὐτῇ πε-
ρὶ τούτων· ὧν οὐκ ἔστι
κυρία· μᾶλλον δὲ μη-
δὲ ὅλως ἐγκαλῶμεν·
τολμηρὸν γάρ· μηδὲ
ἀποδυσπετῶμεν· μη-
δὲ δυσχεραίνωμεν·
μὴ οὐχ ὁρᾶτε πόσοι
γυναιξὶν ὡραίαις συ-
νοικήσαντες· ἐλεει-
νῶς τὸν βίον κατέ-
στρεψαν· πόσοι δὲ
οὐ σφόδρα εὐμόρφοις
μετὰ πολλῆς ἡδονῆς
εἰς ἔσχατον γῆρας
ἤλασαν· τὸν ῥύπον
τὸν ἔσωθεν ἀποσμή-
χωμεν· τὰς ῥυτίδας
τὰς ἔνδον ἐκτείνω-
μεν· τοὺς μώμους
τοὺς ἐπὶ τῆς ψυχῆς
ἀφέλωμεν· τοιοῦτον
Ὁ θεὸς ἐπιζητεῖ κάλλος·
τῷ θεῷ μὴ ἡμῖν καλὴν
αὐτὴν κατασκευάζω-
μεν· μὴ χρήματα ζη-
τῶμεν· μηδὲ εὐγένει-

τὴν ἔξωθεν. ἀλλ' εὐ-
γένειαν τὴν ἐν εὐψυχίᾳ·
μὴ δῆτα ἀπὸ γυναικὸς
ἀναμένειν πλουτεῖν·
αἰσχρὸς γὰρ καὶ ἐπο-
νείδιστος οὗτος ὁ πλοῦ-
τος· μὴ δὲ ὅλως ζή-
τει πάντως ἐντεῦθεν
πλουτεῖν· οἱ γὰρ βου-
λόμενοι πλουτεῖν οὔ-
τως· ἐμπίπτουσιν εἰς
πειρασμὸν καὶ ἐπι-
θυμίας ἀνοήτους καὶ
βλαβεράς· καὶ πα-
γίδας· καὶ ὄλεθρον
καὶ ἀπώλειαν· ἀπὸ
γυναικὸς τοίνυν μὴ
ζήτει χρημάτων περι-
ουσίαν, καὶ πάντα
εὑρήσεις τὰ ἄλλα εὐ-
κόλως· τίς ἄν, εἰπέ μοι,
τὰ κυριώτερα ἀφεὶς
τῶν ἐλαττόνων ἐπι-
μελήσεται· ἀλλ' οἱ μὲν
πανταχοῦ τοῦτο πά-
σχομεν· καὶ παιδία
κτησάμενοι· οὐ σπου-
δάζομεν ὅπως γέ-
νηται ἀγαθός· ἀλλ'
ὅπως πλουσίαν αὐ-
τῷ γυναῖκα ἀγάγωμεν·
οὐχ ὅπως εὔτροπος·
ἀλλ' ὅπως εὔπορος·
Κἂν ἐπιτήδευμα με-
τιῶμεν, οὐχ ὅπως
ἁμαρτημάτων ἀ-
πηλλαγμένον ᾖ· ἀλλ'
ὅπως ἡμῖν κέρδος
προσοίσῃ μέγα· καὶ
πάντα γέγονεν χρή-

ματα· διὰ τοῦτο πάν-
τα διέφθαρται· ὁ
τε γάμος ἡμᾶς καὶ
τέχνας ὁ ἔρως· οὕτως
ὀφείλουσιν φησὶν οἱ
ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς
ἑαυτῶν γυναῖκας·
ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα·
τί δὴ τοῦτό ἐστιν· ὡς
ἀσπάζομαι ἀκούων·
σφοδρότερον ἐντεῦθεν
ὑπόδειγμα· οὐ τοῦτο·
ἀλλ' ὡς ἐγγύτερον καὶ
σαφέστερον· καὶ δικαί-
ωμα ἕτερον· ἐκεῖνο
μὲν γὰρ οὐκ ἦν πολ-
λῆς ἀνάγκης· ἐκεῖνος
Χριστὸς ἦν καὶ θεὸς ἦν, καὶ
ἑαυτὸν παρέδωκεν·
ἑτέρωθεν αὐτὸ μεθο-
δεύει λοιπὸν λέγων·
οὕτως ὀφείλουσιν· οὐ
γὰρ χάριτός ἐστιν τὸ πρᾶ-
γμα· ἀλλ' ὀφειλή· καὶ ὡς
τὰ ἑαυτῶν σώματα·
διατί· οὐδεὶς γάρ πο-
τε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
ἐμίσησεν· ἀλλ' ἐκτρέ-
φει καὶ θάλπει αὐτήν·
τουτέστι θεραπεύει
μετὰ πολλῆς τῆς ἐπι-
μελείας· πῶς αὐτοῦ
ἐστιν σάρξ· τοῦτο ἄκουε·
ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου
φησί· καὶ σὰρξ ἀπὸ
τῆς σαρκός μου· ἀπὸ
γὰρ τῆς ἡμετέρας γέ-
γονεν οὐσίας· καὶ οὐ
τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ
ἔσονται φησὶν εἰς σάρκα
μίαν.

καθὼς καὶ ὁ χ(ριστὸ)ς ἠγάπη-
σεν τὴν ἐκκλησίαν· ἐ-
πεὶ τὸ πρότερον ὑπόδει-
γμα κείμενον· ὅτι μέλη
ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐ-
τοῦ. ἐκ τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστῶν
αὐτοῦ· ὥσπερ γὰρ ἀπὸ
τοῦ ἀδὰμ ἐκ τῆς σαρ-
κὸς καὶ ἐκ τῶν ὀστῶν
αὐτοῦ γεγόναμεν· πάντως
γὰρ ἐστὶν ἐν ἡμῖν τὰ κυ-
ριώτατα σαρκῶν καὶ
ὀστᾶ· πάλιν δὲ ὥσπερ τῆς
πρώτης ὑποκείμεναι·
τὰ δὲ ὥσπερ οἰκοδο-
μίαι· ἀλλὰ ἐκάμνομεν
δῆλον· τοῦτο δὲ πῶς·
Ὥσπερ ἐκεῖνος πρὸς αὐτὴν ἐγ-
γύτης ἐστίν· οὕτω φη-
σὶν καὶ ἐνταῦθα· τί ἐστιν
ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
τοῦτ' ἔστιν· γνήσιος
ἐξ αὐτοῦ· καὶ πῶς τοῦ
χ(ριστο)ῦ μέλη· οὕτως ἐσμέν.
ὅτι κατ' αὐτὸν γεγενή-
μεθα· καὶ πῶς ἐκ τῆς
σαρκός· ἴσασιν ὅσοι με-
τέχετε μυστηρίων· ὅ-
τι ὀστοῦν αὐτοῦ οὐ συν-
τριβήσεται φησίν·
ἐκ τούτου ἐν θέσει ἀ-
ναπλαττόμεθα· καὶ
πῶς· πάλιν ἄκουε
τοῦ μακαρίου τούτου
λέγοντος· Ἐπεὶ οὖν
πάντας διὰ κεκοινω-
νήκεν σαρκὸς καὶ αἵ-
ματος παραπλησί-
ιβ ως καὶ αὐτὸς μετέσχεν

τῶν αὐτῶν· ἀλλὰ ἐνταῦ-
θα αὐτὸς ἡμῖν ἐκοινώ-
νησεν. οὐχ ἡμεῖς αὐτῷ·
πῶς οὖν ἐκ τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ ἐσμὲν καὶ ἐκ τῶν
ὀστῶν αὐτοῦ· τὴν ἐν τῷ
αἵματι ἄφεσιν καὶ τοῦ ὕδατ-
ος· οὐκ ἔστιν δέ· ἀλλ' ὥσπερ
ἂν ἐκ τῆς οὐσίας ἐκεῖ-
νος γεγένηται ἐκ πνεύματος
ἁγίου. τοῦτο καὶ ἡμᾶς
γινόμεθα ἐν τῷ λουτρῷ.
Ὅρα πῶς σαι ὑπόδειγμα
ται ὥστε τὰ γενέσθαι
τὴν γέννησιν ἐκεῖ μέν
ἐκ τῆς ἀνοίας τῶν αἱ-
ρετικῶν· τὸ κηδ... τε-
χθὲν ἐξ ὕδατος τί-
κτεται γέννημα ἀλ-
ηθινὸν καὶ σῶμα· πῶς
οὖν ἐκ τῆς σαρκὸς αὐ-
τοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστῶν
αὐτοῦ· τοῦτ' ἔστιν ἐξ ὁ-
λοκλήρου τῆς οὐσίας
αὐτοῦ. ἐπλάσθη ὁ ἀδὰμ·
ἐτέχθη ὁ χ(ριστό)ς· πῶς ἐκ
τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ
ἐκλαμεν· ἐν τῷ σταυρῷ
κἂν αἱρεθεὶς ἐγένετο.
καὶ ἡμᾶς τῆς οὐσίας
αὐτοῦ· ἔχει τὸν λόγον
ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἡμᾶς
ἀντὶ τούτου· καταλεί-
ψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ προσ-
κολληθήσεται πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
σάρκα μίαν· τί γάρ.
ἴδου καὶ τρίτον δικαίωμα

ὅτι τοὺς γεννησαμένους τῆς ἀφῆς· καὶ ἐξ ὧν ἔφυ, ἐκείνοις συμπλέκεται· καὶ λοιπὸν ἡ σάρξ ὁ πατὴρ καὶ ὁ παῖς καὶ ἡ μήτηρ ἐστίν· ἐκ τῆς ἑκατέρου συνουσίας συγχυθείσης· καὶ γὰρ μιγέντων τῶν σπερμάτων πάλιν τίκτεται ὁ παῖς· ὥστε τοὺς τρεῖς εἶναι μίαν σάρκα· ἀλλὰ πάλιν γίνονται μία σὰρξ διὰ τῆς συνουσίας· ἀναδέδεται πάλιν· καὶ πολλῷ μᾶλλον αὕτη ἡ τὸ παιδίον· τί δήποτε· ὅτι ἐξ ἀρχῆς οὕτω γενομένην· μή μοι λέγε τάδε ἐστίν· καὶ τάδε ἐστίν· οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ ἐν τῇ σαρκὶ πολλὰ ἔχομεν ἐλαττώματα· ὁ μέν ἐστι χωλός· ὁ δὲ διεστραμμένους ἔχει τοὺς πόδας· ἕτερος χεῖρας ξηράς· ἄλλος ἄλλο τι μέλος ἀσθενές, καὶ οὐ καλύπτει· οὐδὲ ἐκκόπτει· ἀλλὰ καὶ προτίθησιν αὐτὸ πολλάκις τοῦ ἄλλου. εἰκότως· αὐτοῦ γάρ ἐστιν· ὅσην γὰρ ἕκαστος πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπην ἔχει, τοσαύτην πρὸς τὴν γυναῖκα ἡμᾶς κελεύει ἔχειν· φύσεως μιᾶς κοινωνοῦμεν· ἀλλὰ πλέον τοῦτο

ἡμῖν τὸ δικαίωμα τὸ πρὸς τὴν γυναῖκα· εἶτα δὴ δύο σώματα· ἀλλ᾽ ὁ μὲν κεφαλή· ἡ δὲ σῶμα· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ Θεός· τοῦτο καὶ ἐγώ φημι· ὅτι ὥσπερ ἐν σώματι· οὕτως ὁ Χριστὸς καὶ πατήρ· εὑρίσκεται ἄρα καὶ ὁ πατὴρ κεφαλὴ ἡμῶν ὤν·

Διὸ τίθησιν ὑποδείγματα τὸ τοῦ Χριστοῦ μυστήριον τοῦ σώματος· τοῦτο μέγα ἐστίν. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τί ἐστι μέγα μυστήριον· αὐτό φησιν ὅτι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ἡμῖν ᾐνίξατο ὁ μακάριος Μωϋσῆς· μᾶλλον δὲ ὁ Θεός· τέως μέντοι εἰς Χριστόν φησι λέγω· ὅτι καὶ αὐτὸς τὸν πατέρα ἀφῆκε, κατῆλθε καὶ ἦλθε πρὸς τὴν νύμφην, καὶ ἐγένετο εἰς σῶμα ἕν· ὁ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι· καλῶς εἶπεν μέγα μυστήριόν ἐστιν· ὅσα μὲν ἔλεγεν· πλὴν ἀλλ᾽ οὐχὶ ἀλληγορίαν ἀνατρέπει τὴν ἀγάπην· πλὴν ὑμεῖς οἱ καθ᾽ ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα· ὄντως γὰρ ὄντως μυστήριόν ἐστιν.

καὶ μέγα μυστήριον·
τὸν φύντα· τὸν γεννή-
σαντα· τὸν ἀναθρέ-
ψαντα· τὴν ὠδινή-
σασαν· τὴν ταλαιπω-
ρηθεῖσαν ἀφεῖς· τὸν
τοσαῦτα εὐεργε-
τήσαντα· τοὺς ἐν
συνηθείᾳ γενομένους·
τῇ μηδὲ ὀφθείσῃ·
μηδὲ κοινὸν ἐχού-
σῃ πρὸς αὐτὸν προσ-
κολλᾶται. καὶ πάντων
αὐτὴν προτιμᾶν;
μυστήριον ὄντως ἐστί·
καὶ οἱ γονεῖς τούτων
γινομένων· οὐκ ἄ-
χθονται· ἀλλὰ μὴ γι-
νομένων μᾶλλον· καὶ
χρημάτων ἀναλισκο-
μένων. καὶ δαπά-
νης γινομένης. ἥ-
δονται· ὄντως μέγα
μυστήριον· ἀπόρρη-
τόν τινα σοφίαν ἔχον·
Τοῦτο ἄνωθεν προφη-
τεύων φησίν· ἐς χ(ριστὸ)ν
καὶ ἐς τὴν ἐκκλησίαν·
πλὴν, οὐδὲ αὐτὸν ἀ-
ρεῖται μόνον οὕτως·
ἀλλὰ τί· ἵνα ὥσπερ τὴν ἰ-
δίαν σάρκα αὐτὴν
θάλπῃ· ὡς καὶ ὁ χ(ριστὸ)ς
τὴν ἐκκλησίαν· ἡ δὲ
γυνὴ ἵνα φοβῆται
τὸν ἄνδρα· ἀρχὴ δεύ-
τερα ἐστὶν ἡ γυνή· μή-
τε αὐτὴ τὴν ἰσοτιμί-
αν ἀπαιτείτω· ὑπὸ
γὰρ τὴν κεφαλήν ἐστι·

μήτε ἐκεῖνος ὡς ὑ-
ποτεταγμένης κατα-
φρονείτω. σῶμα γάρ
ἐστιν· κἂν καταφρονῇ
τοῦ σώματος ἡ κεφα-
λή. καὶ αὐτὴ προσα-
πολεῖται· ἀλλ' ἀντίρρο-
πον τῆς ὑπακοῆς εἰ-
σαγέτω τὴν ἀγάπην·
οἷον, αἱ χεῖρες αὐτῇ
διακονείτωσαν· οἱ
πόδες· τὰ λοιπὰ πάν-
τα μέλη· ἐκείνη αὐ-
τῶν προνοείτω· πᾶσαν
ἐν αὐτῇ αἴσθησιν ἔ-
χουσα· οὐδὲν ταύτης
ἄμεινον τῆς συζυγί-
ας· καὶ πῶς ἂν γέ-
νοιτο ἀγάπη φησί
φόβου ὄντος· μάλι-
στα τότε ἂν γένοιτο. ἡ
γὰρ φοβουμένη καὶ
ἀγαπᾷ· ἡ ἀγαπῶσα
καὶ φοβεῖται ὡς κεφα-
λήν· ἀγαπᾷ ὡς μέλος·
ἐπεὶ καὶ ἡ κεφαλὴ μέ-
λος τοῦ παντός ἐστι
σώματος· διὰ τοῦτο
τὴν μὲν ὑποτάσσει·
τὸν δὲ ἐπέθηκεν· ἵ-
να εἰρήνη ᾖ· ἔνθα γὰρ
ἰσοτιμία· εἰρήνη οὐ-
δέποτε γένοιτο·
οὔτε δημοκρατου-
μένης οἰκίας· οὔτε
πάντων ἀρχόντων·
ἀλλ' ἀνάγκη μίαν εἶναι
τὴν ἀρχήν· καὶ ταῦ-
τα πανταχοῦ ἐπὶ τῶν
σωματικῶν· ἐπειδὰν

ὥσπερ ἂν ἀνδρὸς ὑπήκοοι.
εἶναι ἀρκεῖ μή· ἐπειδὰν
κοσμία καὶ ἴσα ἂν τύχῃ·
καὶ οὐδεὶς ἐπὶ τῶν ὑ
παρχόντων ἐλέγχειν ἴ
διον ἅμα· ἀλλ' ἐπεὶ συν
τον τὸ ἀλλήλοις· τοῦτο
δ' ἀγνόας συνέδεσε· ἐκ
φόβου θεοῦ· τὸν μὲν οὖν
τῆς ἀγάπης πρόσω
ἐδίδαξεν· τὸν δὲ τοῦ
φόβου οὐκέτι. Καὶ
Ὅρα τὸν μὲν τῆς ἀγά
πης πλατύνοντα·
τὰ κατὰ Χριστὸν διηγούμε
νον· τὰ κατὰ τὴν σάρ
κα τὴν ἰδίαν· τὸ ἀντὶ
τούτου καταλείψει
ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα· τὰ δὲ
τοῦ φόβου οὐκέτι πλα
τύνει· τί δήποτε;
ὅτι τοῦτο μᾶλλον βού
λεται κρατεῖν· τὸ τῆς
ἀγάπης· ταύτης γὰρ
οὔσης πάντα ἕπεται
τὰ ἄλλα· ἐκείνου δὲ
ὄντος οὐ πάντως· ὁ
μὲν γὰρ ἀγαπῶν τὴν
γυναῖκα, κἂν μὴ σφό
δρα πειθηνίαν· πάν
τα ὁμοίως ὑποσχή
σεται· οὕτως δύσκο
λον καὶ χαλεπὸν ὁ
μόνοια· ὅταν μὴ τῆς
τυραννίδος ἀγάπη
ὦσι συνδεδεμένοι·
ὁ μέντοι φόβος οὐ πάν
τως τοῦτο κατορθοῖ·
διὰ τοῦτο ἐνδιαι

πρῶτα τούτων πλέον.
ὅπερ ἐστὶν ἰσχυρόν· τὸ
δουλοῦσθαι· πλέον ἐνταῦ
θα ἡ γυνὴ ὅτι φοβεῖ
σθαι προσετάγη· πλέ
ον ἐνταῦθα· τὸ γὰρ κυριώ
τερον ὁ ἀνὴρ προσε
τάχθη· τὸ ἀγαπᾶν·
Τί οὖν ἂν μὴ φοβῆται,
φησὶν ἡ γυνή· σὺ ἀ
γάπα· τὸ σαυτοῦ πλή
ρου· καὶ γὰρ ἂν τὰ παρὰ
τῶν ἄλλων μὴ ἕπη
ται· τὰ παρ' ἡμῶν ἕ
πεσθαι δεῖ· οἷόν τι λέγω·
ὑποτασσόμενοι φη
σὶν ἀλλήλοις ἐν φόβῳ
Χριστοῦ· τί οὖν ἂν ὁ ἕτερος
μὴ ὑποτάσσηται; σὺ
πείθου τῷ νόμῳ τοῦ
θεοῦ· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦ
θα· κἂν οὖν γυνή, κἂν
μὴ ἀγαπᾶται ὅμως
φοβείσθω· ἵνα μηδὲν
ᾖ παρ' αὐτῆς γενόμενος·
ὅ τε ἀνὴρ ἂν μὴ φοβῆ
ται ἡ γυνὴ ὅμως ἀγα
πάτω· ἵνα μηδὲν αὐ
τὸς ὑστερῇ· ἕκαστος
γὰρ τὸ ἴδιον ἀπέλαβεν·
Ἄρα γάμος ἐστὶν οὗτος
γινόμενος κατὰ Χριστόν·
γάμος πνευματικός· καὶ
γέννησις πνευμα
τική· οὐκ ἐξ αἱμάτων
ἡ γέννησις [illegible]·
οὐδὲ ἐξ ὠδίνων· τοι
αύτη καὶ ἡ τοῦ Ἰσαάκ·
ἄκουε τῆς γραφῆς
λεγούσης· ἐξέλιπεν

σάρκα γίνεσθαι τὰ γυ-
ναικὸς αὐτῆς. καὶ ὁ
γάμος οὐκ ἔστι πάθους·
οὐδὲ σωμάτων· ἀλλὰ
πνευματικὸς ὅλος. ψυχῆς
πρὸς θεὸν συναπτομέ-
νης συναφῇ ἀπορρή-
τῳ. καὶ ἣν μόνος οἶ-
δεν αὐτός· διὰ τοῦτό
φησιν· ὁ κολλώμενος
τῷ κυρίῳ. ἓν πνεῦμά ἐστιν·
Ὁρᾷς πῶς σπουδάζει·
τὴν σάρκα ἑνῶσαι τῇ
σαρκί. καὶ τὸ πνεῦμα τῷ
πνεύματι· ποῦ οἱ αἱρετικοί.
οὐκ ἂν εἰ ἦν τῶν διαβε-
βλημένων ὁ γάμος·
νύμφην καὶ νυμφίον
ἐκάλεσεν. οὐκ ἂν προ-
τρέπων ἐκάλει παρή-
γαγεν· τὸ καταλείψει
ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν
μητέρα· καὶ πάλιν ἐπήγα-
γεν· ὅτι εἰς τὸν Χριστὸν ἀρκεῖ-
ται καὶ τὴν ἐκκλησίαν·
περὶ γὰρ ταύτης καὶ ὁ
ψαλμῳδὸς φησίν· ἄ-
κουσον θύγατερ καὶ
ἴδε. καὶ κλῖνον τὸ οὖς
σου. καὶ ἐπιλάθου τοῦ
λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου
τοῦ πατρός σου. καὶ ἐπι-
θυμήσει ὁ βασιλεὺς
τοῦ κάλλους σου· διὰ
τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν·
ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐ-
ξῆλθον καὶ ἥκω· ἀλλ' ὅ-
ταν εἴπω, ὅτι τὸν πατέρα
καταλείπει, μὴ τοιοῦ-
τον νομίσῃς οἷον ἐπ' ἀνθρώπων.

τὸ πῶς μετάβασιν· ὥσ-
περ ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα λέγεται.
οὐκ ἐπειδὴ δὲ ἐξῆλθεν
ἀλλὰ διὰ τὴν σάρκα.
οὕτω καταλείπει τὸν
πατέρα· διὰ τί οὖν, μὴ
περὶ τῆς γυναικὸς
εἶπεν, προσκολληθή-
σεται πρὸς τὸν ἄνδρα
αὐτῆς· τί δήποτε
ὅτι περὶ ἀγάπης διε-
λέγετο. καὶ τῷ ἀνδρὶ δι-
ελέγετο· ἐκείνῃ μὲν
γὰρ περὶ φόβου διαλε-
γόμενος φησίν· ἀν-
ὴρ κεφαλὴ τῆς γυναι-
κός. καὶ ὁ Χριστὸς κε-
φαλὴ τῆς ἐκκλησίας·
περὶ δὲ ἀνδρὸς αὐτῷ
διαλέγεται. καὶ αὐτῷ
τὰ τῆς ἀγάπης ἐνεχεί-
ρησεν. καὶ τὰ περὶ τῆς
ἀγάπης πρὸς αὐτὸν
ἐφθέγξατο· συσφίγγων
αὐτὸν καὶ συγκολλῶν·
ὁ γὰρ τὸν πατέρα διὰ τὴν
γυναῖκα ἀφιείς· καὶ
αὐτὴν δὲ ταύτην πά-
λιν ἀφιεὶς καὶ καταλιμ-
πάνων. ποίας ἂν ἄξι-
ος συγγνώμης· οὐχ ὁ-
ρᾷς πόσης αὐτὴν ἀ-
πολαύειν βούλεται τι-
μῆς ὁ θεός. ὅτι δὲ τοῦ
πατρὸς ἀπαγαγών. ταύτῃ
προσήρμοσεν· πῶς
ἂν ταῦτα παρακειμένων γένη-
ται φησίν ἐκεῖ μὴ δὲ
μὴ ἀκολουθεῖ· ἀλλὰ δὲ ὁ
ἀγαθὸς χαρίζεται

χωριζέσθω. οὐ δεδού-
λωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις·
ἀλλ' ὅταν ἀκούσῃς φόβον·
ἐλευθέρᾳ προσήκον-
τα φόβον ἀπαίτει·
μὴ καθάπερ παρὰ δού-
λης· σῶμα γάρ ἐστί σου·
ἂν γὰρ τοῦτο ποιήσῃς.
σαυτὸν καθυβρίζεις.
τὸ σῶμα ἀτιμάζων
τὸ σόν· ποῖος δέ ἐστιν
ὁ φόβος· ὥστε μὴ ἀν-
τιλέγειν· ὥστε μὴ ἐ-
παίρεσθαι· ὥστε
μὴ τῶν πρωτείων
ἐρᾶν· ἀρκεῖ μέχρι τού-
των ἑστάναι τὸν φό-
βον· ἂν δὲ ἀγαπᾷς
ὡς ἐκελεύσθης· καὶ
μείζονα ἐργάσῃ· μᾶλ-
λον δὲ οὐκέτι φόβῳ τοῦ-
το ἐργάσῃ· ἀλλὰ καὶ
αὐτὴ ἡ ἀγάπη ἐργάζε-
ται τι· ἀσθενέστερόν
πως. τὸ γένος ἐστὶ πολ-
λῆς δεόμενον τῆς βο-
ηθείας· πολλῆς τῆς
συγκαταβάσεως· τί
ἄν, εἴποιεν οἱ δευτέ-
ροις συναπτόμενοι
γάμοις· οὐχὶ κατα-
κρίνων λέγω· μὴ γέ-
νοιτο. καὶ γὰρ ὁ ἀπό-
στολος συνεχώρησεν.
ἀλλ' ὅμως συγκατα-
βαίνων· πάντα αὐ-
τῇ πόριζε· πάντα
ὑπὲρ ἐκείνης πράτ-
τε καὶ ταλαιπωροῦ·

ἀναγκαῖος οἴεται·
ἐνταῦθα οὐκ ἀξιοῖ αὐ-
τὸ τῶν ἔξωθεν πα-
ραδειγμάτων εἰσαγαγεῖν·
ὅπερ πολλαχοῦ ποιεῖ·
κρεῖττον γὰρ μέγα καὶ
σφοδρὸν τὸ τοῦ χριστοῦ·
μᾶλλον δὲ καὶ ἐς ὑπο-
ταγῆς λόγον· καὶ πά-
λιν· καταλείψει φησὶν
τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα·
ἰδοὺ ἔξωθεν· ἀλλ' οὐ-
κ εἶπεν καὶ συνοικήσει·
ἀλλὰ προσκολληθήσε-
ται· τὴν ἀκριβῆ ἕνω-
σιν· τὴν μετὰ σφοδρό-
τητος ἀγάπην δηλῶν·
Καὶ οὐδὲ τοῦτο ἠρκέ-
σθη· ἀλλὰ καὶ τῇ ἐπα-
γωγῇ ἔδειξεν τὴν ὑ-
ποταγήν· οὕτως ὥσ-
τε μηκέτι τοὺς δύο φαί-
νεσθαι δύο· οὐκ εἶπεν
ἓν σῶμα· οὐκ εἶπεν εἰς
ψυχήν· εἶπε μὲν γὰρ
δύο μὲν καὶ παντὶ δυ-
νατόν· ἀλλ' οὕτως ὥσ-
τε εἰς σάρκα καὶ μίαν εἶναι·
δευτέρα ἐστὶν ἀρχὴ αὕ-
τη· ἀρχὴν ἔχουσα καὶ
πολλὴν τὴν ὁμοτιμίαν·
ἀλλ' ὅμως ἔχει τι πλέον
ὁ ἀνήρ· τοῦτο σωτη-
ρία μεγίστη οἰκίας·
ἐκεῖνο μὲν γάρ· τὸ τοῦ
χριστοῦ παρέλαβεν· οὐκ ἐστὶ
δεῖν ἀγαπᾶν μόνον·
ἀλλὰ καὶ ῥυθμίζειν· ἵ-
να ᾖ φησὶν ἁγία καὶ ἄ-
μωμος· τὸ δὲ τῆς σαρκὸς

ἀπὸ ἀγάπης. καὶ τὸ
προσκολληθήσεται
ἀπὸ ἀγάπης· ἂν γὰρ
αὐτὴν κατασκευάσῃς
ἁγίαν καὶ ἄμωμον. πάν
τα ἔσται· ζήτει τὰ
τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ ἀνθρώ
πινα ἀκολουθήσει
μετὰ πολλῆς τῆς εὐ
κολίας· ῥύθμιζε τὴν
γυναῖκα. καὶ οὕτως
συγκροτεῖται ἡ οἰκία·
ἄκουε τοῦ παύλου
λέγοντος· εἰ δέ τι μα
θεῖν θέλουσιν· ἐν οἴ
κῳ τοὺς ἰδίους ἄν
δρας ἐπερωτάτωσαν·
ἂν, οὕτως τὰς οἰκίας
διοικῶμεν τὰς ἑαυτῶν·
καὶ πρὸς ἐκκλησίας
ἐπιστασίαν ἐσόμεθα ἐ
πιτήδειοι. καὶ οἰκία
γὰρ ἐκκλησία ἐστὶ μι
κρά· οὕτως ἔνι ἄνδρας
καὶ γυναῖκας γενομέ
νους ἀγαθοὺς πάντας
ὑπερκαλλέσθαι· ἐννό
ησον τὸν ἀβραάμ· τὴν
σάρραν· τὸν ἰσαάκ·
τοὺς τριακοσίους δέ
κα καὶ ὀκτὼ οἰκογενεῖς·
πῶς πᾶσα ἡ οἰκία συγ
κεκρότητο· πῶς ἅ
πασα εὐλαβείας ἐγέ
μεν· καὶ τὸ ἀποστολικὸν
ἐπλήρου παράγγελμα.
καὶ ἡ μὲν τὸν ἄνδρα
ἐφοβεῖτο· ἄκουε γὰρ
αὐτῆς λεγούσης· οὔ
πω μέν μοι γέγονεν

ἕως τοῦ νῦν. ὁ δὲ κύρι
ός μου πρεσβύτερος·
καὶ ἐκεῖνος αὐτὴν οὕτως
ἠγάπα· ὡς πάντα κε
λευούσῃ πείθεσθαι·
καὶ τὸ παιδίον ἐνά
ρετον ἦν, καὶ οἱ οἰκογε
νεῖς καὶ αὐτοὶ θαυμά
σιοι· οἵ γε καὶ κινδυνεῦ
σαι μετ᾽ αὐτοῦ διαπότου
οὐκ ἀπώκνησαν· οὐκ ἐ
μέλλοντο· οὐδὲ τὴν
αἰτίαν ἐζήτησαν·
ἀλλ᾽ ὡς αὐτῶν ὁ προ[illegible]
κῶς· οὕτως θαυμασ
τὸς ἦν, ὡς καὶ γάμον
ἐπιστευθῆναι τοῦ μο
νογενοῦς παιδὸς καὶ
ἀποδημίαν ὑπερό
ριον· καθάπερ γὰρ
ἐπὶ στρατηγοῦ· ὅταν
καὶ τὸ στρατιωτικὸν
ἦ συγκεκροτημένον·
οὐδαμόθεν ὁ πόλε
μος ἐπεισέρχεται·
οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα·
ὅταν γυνὴ καὶ ἀνὴρ
καὶ παιδία καὶ οἰκέ
ται ὦσιν τῶν αὐτῶν
ἐπιμελούμενοι· πολ
λὴ τῆς οἰκίας ἡ ὁμό
νοια· ἐπεὶ ἐὰν μὴ οὕ
τως ᾖ, πολλάκις δι᾽ ἑ
νὸς οἰκέτου φαύλου.
τὸ πᾶν ἀνατρέπεται
καὶ καταλύεται· καὶ ὁ
στις πολλάκις τὸ πᾶν
θ ἠφάνισεν καὶ διέφθαρεν·
Η Πολλὴν οὖν πρόνοιαν
ποιώμεθα, καὶ γυναικῶν

θ Η ὁ πῶς δεῖ προσφέρεσθαι ταῖς γυναι
ξὶ τοὺς ἄνδρας· καὶ ὅπως δεῖ ἐξαρ
χῆς ἀναπλάττειν αὐτάς· καὶ ὁποῖα
διαλέγεσθαι αὐταῖς:—

καὶ παίδων. καὶ δού
λων. δῆλον τοίνυν ὅτι τὴν
ἀρχὴν κειμένην αὐτοῖς
εὔλογον καταστήσο
μεν. καὶ ὅτι πᾶς εὐ
θύνας κειμένους καὶ
ἐπιτάγας ἕξομεν· ἐ
ροῦμεν· ἰδοὺ ἐγὼ
καὶ τὰ παιδία. ἅ μοι
ἔδωκεν ὁ θεός· ἐὰν
ἀνὴρ θαυμαστὸς ᾖ
κεφαλὴ καὶ ᾖ. καὶ
τὸ λοιπὸν σῶμα οὐ
δεμίαν ὑποστήσεται
κίαν· τὰ μὲν οὖν καὶ
τὰ τὴν γυναῖκα,
πῶς καλῶς διατέ
θεικε καὶ τὸν ἄνδρα
ἀκριβῶς εἰπεῖν·
τὴν μὲν φοβεῖσθαι
παραινέσας ὡς κε
φαλήν· τὸν δὲ ἀγα
πᾶν ὡς γυναῖκα·
πῶς δ᾽ ἄν, ταῦτα γέ
νοιτο φησίν· τὸ μὲν
γὰρ δεῖν ἔδειξεν· τὸ
πῶς δὲ ἐγὼ πρὸς
ὑμᾶς ἐρῶ· ἂν χρη
μάτων καταφρονῶ
μεν· ἂν πρὸς ἓν ὁρῶ
μεν μόνον τῆς ψυχῆς ἀ
ρετήν· ἂν τὸν τοῦ θεοῦ
φόβον ἔχωμεν πρὸ
ὀφθαλμῶν· ὅπερ
γὰρ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς
δούλους διαλεγόμε
νος ἔλεγεν· ὅτι ἂν
ποιήσῃ ἕκαστος ἀγα
θὸν ἢ κακόν. τοῦτο
κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου.

τοῦτο καὶ ἐνταῦθα·
μὴ δι᾽ ἐκείνην τοίνυν
τοσοῦτον. ὅσον διὰ
τὸν χριστὸν αὐτὴν ἀγάπα.
τοῦτο γοῦν καὶ ἠνίξα
το εἰπών· ὡς τῷ κυρίῳ·
ὡς τῷ κυρίῳ τοίνυν πεί
θόμενος καὶ δι᾽ αὐτὸν
πάντα ποιῶν οὕτω
πάντα πράττε· τοῦ
το ἱκανὸν ἐπαγαγεῖν
καὶ πεῖσαι, καὶ μὴ ἀ
φεῖναι ἀπέχθειαν
τινα. καὶ διχόνοιαν
εἶναι· μηδεὶς ἔστω πι
στὸς συκοφαντούμε
νος ἐπὶ τῆς γυναικὸς τὸν
ἄνδρα· ἀλλὰ μηδὲ ὁ
ἀνὴρ ἁπλῶς πιστευ
έτω κατὰ τῆς γυναικός·
μηδὲ ἡ γυνὴ περιερ
γαζέσθω τὰς ὁδοὺς καὶ
ἐξόδους ἁπλῶς· μὴ
δὲ μὴν μηδὲ ὁ ἀνὴρ
ἄξιον παρεχέτω ἑαυ
τὸν τινος ὑποψίας·
τί γὰρ εἰπέ μοι· πᾶσαν
τὴν ἡμέραν τοῖς φί
λοις δίδως σαυτόν·
τῇ γυναικὶ τὴν ἑσπέ
ραν. καὶ οὐδὲ οὕτως
αὐτὴν κουφίσαι πληρο
φορεῖν. καὶ ἐντεῦθεν ὑ
ποψίας ποιεῖν·
Κἂν ἐγκαλῇ ἡ γυνή. μὴ
δυσχεραίνετε· φιλίας
ἐστὶν οὐκ ἀπονοίας·
φιλίας ἐστὶ ζεούσης
τὰ ἐγκλήματα. καὶ
διαθέσεως πεπυρωμένης

καὶ φόνου· δέδοικεν
γὰρ μήτις αὐτὴν ἐκβάλ-
λει τῆς εὐνῆς· μήτις
αὐτὴν περὶ τὸ κεφά-
λαιον τῶν ἀγαθῶν ἐζη-
μίωσεν· μήτις αὐτῆς
τὴν κεφαλὴν ἀφέλη-
ται· μήτις διώρυξεν
τὴν εὐνήν· ἀλλ' ἡ μὲν ἄλ-
λη μικροψυχίας ὑπὸ θέ-
σις· μηδ' ἄς πέρα
τοῦ μέτρου. τῶν οἰκε-
τῶν αὐτῇ ποιᾶσθαι·
μήτε τῆς κόρης ὁ ἀ-
νήρ· μήτε οἰκέτου ἡ
γυνή. καὶ γὰρ ταῦτα
ἱκανὰ τὰ κακὰ ὑποψί-
ας· ἐμμόκοσον γάρ μοι
τοὺς δικαίους ἐκεί-
νους· αὐτὴ ἡ σάρρα
ἐκέλευσεν τῷ πατρι-
άρχῃ λαβεῖν τὴν ἄγαρ·
αὐτὴ προσέταξεν· οὐ-
δεὶς ἠνάγκασεν· οὐδὲ
ἐπεχείρησεν ὁ ἀνήρ· ἀλλὰ
καίτοι μακρὸν χρόνον
ἐκλύσασα ἐν ἀπαιδίᾳ·
εἵλετο μηδέποτε γε-
νέσθαι πατήρ. ἢ τὴν γυ-
ναῖκα λυπῆσαι· ἀλλ' ὅ-
μως μετὰ ταῦτα πάν-
τα τί φησὶν ἡ σάρρα·
κρίναι ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον
ἐμοῦ καὶ σοῦ· ἆρα ἄ-
τις ἦν τῶν ἄλλων οὐκ ἂν
ἄσος ὀργὴν ἐκινήθη· οὐ
κἂν καὶ χεῖρας ἐξέτει-
νεν· μόνον οὐχὶ φάσ-
κων· τί λέγεις· οὐ κε-
κοινώμην ἐγὼ συγγε-

νέσθαι τῇ γυναικί· σοὶ
τὸ πᾶν γέγονεν. καὶ
πάλιν ἐγκαλεῖς; ἀλλ' οὐ-
δὲν τοιοῦτον εἶπεν ἐ-
κεῖνος· ἀλλὰ τί· ἰδοὺ
ἡ παιδίσκη ἐν ταῖς
χερσί σου· χρῶ αὐτῇ
ὡς ἄν σοι ἀρεστὸν ᾖ· τὴν
κοινωνὸν τῆς εὐνῆς
ἐξέδωκεν ἵνα μὴ λυ-
πήσῃ τὴν σάρραν·
καίτοι γε, οὐδὲν τού-
του μεῖζον ἐστὶ εὐνοίας
λόγον εἶναι· εἰ γὰρ τρα-
πέζης κοινωνῆ-
σαι· καὶ ἁλαταῖς ὁμο-
ψυχίαν ποιεῖ πρὸς
τοὺς ἐναντίους· καὶ
ὁ ψαλμωδὸς φησίν·
ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκα-
νας μοι ἐδέσματα·
τὸ μίαν σάρκα γενέ-
σθαι λοιπόν. τοῦτο
γάρ ἐστι κοινωνῆσαι
τῆς εὐνῆς· τὸ μᾶλ-
λον ἱκανὸν ἐπισπά-
σασθαι· ἀλλ' οὐδὲν τού-
των ἴσχυσεν αὐτὸν ἐπάρ-
αι· ἀλλ' ἐξέδωκεν τὴν γυναῖ-
κα· δεικνὺς ὅτι οὐ πα-
ρὰ τὴν αὐτοῦ αἰτίαν
τι γεγένηται· καίτοι
δὴ μεῖζον, κύουσαν
ἐξέπεμψεν αὐτήν·
τίς οὐκ ἂν ἠλέησεν
κύουσαν ἐξ αὐτοῦ παι-
δίον· ἀλλ' ὅμως ὁ δίκαι-
ος ἐπεκάμφθη· πάν-
των γὰρ τὴν ἀγάπην
προυτίθει τὴν πρὸς

τὴν γυναῖκα· τοῦτον
μιμώμεθα καὶ ἡμεῖς·
καὶ μηδεὶς ὀνειδιζέτω
πενίαν τῷ πλησίον·
μηδεὶς χρημάτων ἐ-
ράτω. καὶ πάντα ἔ-
σται· μηδὲ λεγέτω ἡ
γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα·
ἄνανδρε καὶ δειλέ· ὀ-
κνοῦ γέμων καὶ νωθεί-
ας καὶ ὕπνου πολλοῦ·
ὁ δεῖνα ταπεινὸς καὶ
ἐκ ταπεινῶν κινδύ-
νους ἀράμενος καὶ
ἀποδημίας στειλάμε-
νος πολλὴν τὴν οὐ-
σίαν ἐποίησεν· καὶ
ἡ γυνὴ χρυσοφορεῖ·
καὶ ἐπὶ ζεύγους λευ-
κῶν ἡμιόνων προΐ-
σιν· περιφέρεται παν-
ταχοῦ· οἰκετῶν ἀγέ-
λας ἔχει· καὶ εὐνούχων
ἑσμόν· σὺ δὲ κατέπτη-
ξας καὶ ἀργὸς ζῇς· μὴ
λεγέτω ταῦτα γυνὴ ἢ
τὰ τούτοις ὅμοια·
σῶμα γάρ ἐστιν οὐχ ἵνα
διατάττῃ τῇ κεφα-
λῇ· ἀλλ' ἵνα πείθηται
καὶ ὑπακούῃ· πῶς
οὖν οἴσει φησὶν τὴν
πενίαν· πόθεν εὑ-
ρήσει παραμυθίαν·
ἐκλεγέσθω παρ' ἑαυ-
τῇ τὰς πενεστέρας·
ἀναλογιζέσθω πόσαι
πάλιν εὐγενεῖς καὶ
ἐξ εὐγενῶν κόραι· οὐ
μόνον ἐξ ἀνδρῶν οὐδὲν

προσέλαβον· ἀλλὰ καὶ
προσέδωκαν· καὶ τὰ
αὐτῶν πάντα ἀνήλωσαν·
ἐννοείτω τοὺς ἐκ τοι-
ούτων πλούτων κινδύ-
νους· καὶ τὸν ἀπρά-
γμονα ἀσπάσεται βίον·
ὅλως ἂν φιλόστοργος
πρὸς τὸν ἄνδρα δια-
κέοιτο· οὐδὲν τοιοῦ-
τον ἐρεῖ· ἀλλ' αἱρήσεται
πλησίον αὐτὴν ἔχειν
αὐτόν· μηδὲν ποριζόν-
τα· ἢ μυρία τάλαντα
χρυσοῦ μετὰ μερίμνης
καὶ φροντίδος, τὰς
ἐκ τῶν ἀποδημιῶν
ταῖς γυναιξὶν ἐγγινο-
μένας ἀηδίας· ἀλλὰ μηδὲ
ὁ ἀνὴρ ταῦτα ἀκούων·
ὡς ἀρχὴν ἔχων ἐπὶ
ὕβρεις τρεπέσθω καὶ
πληγάς· ἀλλὰ παραι-
νείτω· νουθετείτω ὡς
ἀτελεστέραν· λογισμοῖς
ἀναπειθέτω· χεῖρας
μηδέποτε ἐπιτεινέτω·
πόρρω ἐλευθέρας ψυχῆς
ταῦτα· ἀλλὰ μηδὲ ὕ-
βρεις· μηδὲ ὀνείδη·
μηδὲ λοιδορίας· ἀλλ' ὡς
ἀνοητότερον διακει-
μένην ῥυθμιζέτω· πό-
θεν δὲ τοῦτο ἔσται· ἐὰν
τὸν ἀληθῆ πλοῦτον
μανθάνῃ· ἐὰν τὴν ἄ-
νω φιλοσοφίαν· οὐ-
δὲν ἐγκαλέσει τῶν τοι-
ούτων· διδασκέτω αὐ-
τήν· ὅτι πενία κακὸν
οὐδέν·

διδασκέτω, μὴ διδόντων
λέγω μόνον· ἀλλὰ καὶ
διδόντων πάντων· διδασκέ-
τω, δόξης καταφρο-
νῶν, καὶ οὐδὲν τοιοῦ-
τον ἡγουμένη οὔτε ἑτέρα·
οὔτε ἐστὶ θυμικός· καὶ
καθάπερ ἄγαλμα δεχό-
μενος· οὕτως ἀπὸ
τῆς ἑσπέρας ἐκεί-
νης· ἂν αὐτὴν ἅμα τὸν θά-
λαμον δέχηται· δι-
δασκέτω· σωφροσύ-
νην· ἐπειδὰν· ὁ-
πως κινῶνται ἐκ
προοιμίων εὐθέως.
καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν προ-
θύρων κατακαλῶν
τῶν χρημάτων τὸν
ἔρωτα· καὶ φιλοσο-
φίαν παιδευέσθω· καὶ
παραινείτω ὅπως
μὴ ἔστω χρυσία κρεμά-
μενα ἐπὶ τῶν ὤτων·
καὶ κατὰ τῶν παρει-
ῶν· καὶ ἐπὶ τοῦ τρα-
χήλου περικείμενα·
μήτε κατακείμενα
περὶ τὸν θάλαμον·
μήτε ἱμάτια χρυσᾶ
καὶ πολυτελῆ· ἀλλὰ τὸ
μὲν φαιδρὸς ὁ οἶκος
μὴ μόνον ὕβριν
καὶ φαιδρότης εἶναι
ταττέσθω· ἀλλὰ ταῦτα ἀ-
φέσθω ἐπὶ τῆς σκη-
νῆς· αὐτὸς δὲ ἀπαλ-
λάττων τῆς κοσμιότη-
τος καλλωπιζέσθω τὸν
οἶκον σωφροσύνης

παιδεύοντα· μᾶλλον δὲ
καὶ πολλῆς τῆς εὐω-
δίας· δύο γὰρ εἰ τοῦ-
το τύχοι ἔσται ὁ τρίτος
καλός· πρῶτον μὲν
οὐκ ἀγαπήσει ἡ νύμφη
μυθήσεων τῶν παστά-
δων καὶ ἀπὸ τεθυμω-
μένων ἐκείνων καὶ τῶν
ἱματίων· καὶ τῶν χρυ-
σίων· καὶ τῶν σκευῶν
τῶν ἀργυρῶν· δεύ-
τερον οὐ φροντίσει ὁ νυμ-
φίος ὑπὲρ τῆς ἀπω-
λείας καὶ τῆς φυλακῆς
τῶν συμπαροισθέντων·
τρίτον πάντων πρὸς
τούτοις τὸ κεφάλαιον
τῶν ἀγαθῶν ἐξ αὐτῶν
τούτων ἐνδείκνυται
τὴν αὐτοῦ γνώμην· ὅ-
τι δὴ τούτων οὐδενὶ
χαίρει· καὶ ὅτι καὶ
τἄλλα πάντα πάντα κα-
ταλύσει· καὶ μήτε ὀρ-
χήματα· μήτε ᾄσ-
ματα οὕτως ὅλως γενέσθαι
συγχωρήσει ποτέ·
Καὶ οἶδα μὲν ὅτι δόξω
καταγέλαστος ἅμα
ἴσως τισὶ παντοῖα
ταῦτα νομοθετῶν· παρ'
ἀλλὰ τὴν συνήθειαν
τοῦ χρόνου προϊόν-
τος καὶ τῆς ὠφελεί-
ας τοῦ πράγματος
γινομένης· τότε
τὸ πρότερον ἴσως ἔσται
ὁ μὲν γέλως ἐρυθριᾶσθαι
καὶ καταγελάσθαι

τοὺς ὑμεναίους· καὶ ὁ
~~τότε~~ ὁπότ᾽ ὄντως ὑπὸ παί-
δων ἀκολάστων· ἀνδρῶν
μεθυόντων· ἐστὶν τὰ
γινόμενα ὑμῶν· ἀλλὰ
παραινῶ· σωφροσύ-
νης καὶ φιλοσοφίας.
καὶ τῆς ἀνωτάτω τι-
μῆς ἄξιός ἐστιν· τί οὖν
φημὶ δεῖν· ἀπαντᾶται
ᾄσματα· τὰ αἰσχρὰ·
τὰς σατανικὰς· τὰς
ἀσέμνους ᾠδάς·
τῶν ἀκολάστων νέων.
τὰς συνδρομὰς ἀπε-
ριελεῖν τοῦ γάμου· καὶ
ταύτῃ τὴν νύμφην
σωφρονίσαι δυνή-
σεται· εὐθέως γὰρ
παρ᾽ ἑαυτῇ λογιεῖται·
καὶ ποῖος οὗτος
ὁ ἀνήρ· φιλόσοφος
τίς ἐστιν· οὐδὲν τὸν
παρόντα ἡγεῖται βίον·
ἐπὶ παιδοποιΐαν καὶ
παιδοτροφίαν με
ἤγαγεν εἰς τὴν οἰκίαν
τὴν ἑαυτοῦ· ἐπὶ οἰκου-
ρίαν. ἀλλ᾽ ἀηδῆ ταῦτα
τῷ νυμφίῳ· μέχρι τῆς
πρώτης ἡμέρας καὶ
τῆς δευτέρας· λοιπὸν
δὲ οὔ· ἀλλὰ καὶ μεγί-
στην καρπώσεται
τὴν ἡδονήν· πάσης
ἑαυτὴν ὑποψίας ἀ-
παλλάττουσα·
Ὁ γὰρ μήτε αὐλῶν.
μήτε ὀρχουμένων.
μήτε ᾀσμάτων κε-
κλασμένων ἀνασχό-
μενος καὶ ταῦτα ὡσ-
αύτως τοῦ γάμου και-
ρόν· σχολῇ γ᾽ οὖν, οὔ-
ποτ᾽ ἂν ἐξεταί ποτε
πρᾶξαι κατὰ τὸ ὑπὸ
αἰσχρόν· μετὰ δὲ τοῦ-
το, ὅταν ἀπάντα ἀπε-
ριέλῃς ταῦτα τοῦ
γάμου. παρακαλῶν
αὐτὴν παράγαγε καὶ
λέγε· τὸ μὲν αἰσχυν-
τηλὸν ἐπὶ πολὺ τοῦ
χρόνου ἐξ ἀγῶν καὶ
μὴ διακόψῃς ταχέως·
καὶ γὰρ πάντων ἀ-
ναισχυντοτέρα ἡ,
ἡ κόρη. μέχρι καιροῦ
σιγὰν οἶδεν αἰδου-
μένη τὸν ἄνδρα καὶ
ξενιζομένη πρὸς
τὰ πράγματα· σὺ
τοίνυν τοῦτο, τὸ αἰσχυν-
τηλὸν μὴ διακόψῃς
ταχέως· ὅπερ οἱ ἀ-
κόλαστοι ποιοῦσιν
τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ᾽ ἔασον
ἐξαγαγεῖν ἐπὶ πολὺν χρό-
νον. μέγα γάρ σοι τοῦ-
το ἔσται κέρδος· οὐ
λέγω κατ᾽ ἀρχὰς τέως· οὐ
μέμψεται ἐφ᾽ οἷς. ἀλλ᾽
διατυπώσεις· πάν-
τα τοίνυν καὶ ἐπὶ ἑκάστου
μονομάχει τὸν χρό-
νον καθ᾽ ὃν ἡ αἰσχύνη.
καθάπερ τις χαλι-
νὸς ἐπικείμενος τῇ
ψυχῇ οὐκ ἀφίησιν οὐ-
δὲν μέμφεσθαι. οὐδὲ

ἐγκαλούμενοι τοῖς γινομέ-
νοις· ὅταν γὰρ παρ-
ρησίας ἐμπίπλαται
μετὰ ἀπωλείας τῆς αἰδοῦς
ἅπαντα ἀνατρέπεται
καὶ συγχεῖ· πόσ' ἔστι τοί-
νυν ὅταν μητέρος οὕτως
καιρὸς ἐστὶ τῆς αἰδοῦς
πρὸς τὸ πρᾶγμα
γυναικί· ὡς ἐκεῖνος
καθὸν αἰδεῖται τὸν
ἄνδρα. καὶ δέδοικεν
ἔτι καὶ δυσωπεῖται·
ὅταν δὲ αὐτὴ πείθεται τοῖς
νόμοις ἅπαντας·
καὶ πάντως πεισθῆ-
ναι. καὶ ἑκοῦσα καὶ
ἄκουσα· ὥσπερ δὲ
τὴν αἰσχύνην οὐκ εὔ-
στας· ὅταν φαίνηται καὶ
αὐτὸς οὐδὲν ἧττον
ἐκείνης αἰσχυνόμε-
νος· ὀλίγα μὲν πρὸς
διαλεγόμενος· καὶ
αὐτὰ δὲ μετὰ πολλῆς
τῆς ἐμμελείας καὶ
τῆς συστροφῆς· τό-
τε αὐτὴ τοὺς περὶ φι-
λίας κατὰ θέλ λόγους
δέχεται γὰρ ἡ ψυχή·
ὅταν ἴδη καὶ ἴσην ἔξιν
αὐτὴν καταστήσομεν·
τὴν αἰσχύνην λέγω·
ὅταν οὐ λάθη καὶ ὑπὸ
διαστήματος ἐν ἑκατέ-
ρω· τίνα πρὸς αὐ-
τὴν διαλέγεσθαι χρή·
ὅταν γὰρ παῖς λόγος οὕτω πα-
ρῃτήσατο ὅταν πάντα μὴ
ἀποστερεῖτε ἀλλήλους.

καὶ νυμφευτρίας ἐ-
φθέγξατο ῥήματα·
μᾶλλον δὲ οὐ νυμφευ-
τρίας ἀλλὰ τῶν ἐκείνης
ψυχῆς· πολλῷ μᾶλλον
ἡμᾶς οὐ παραιτήσο-
μεθα τὰ πάντα· τί ποιοῦμεν
αὐτὴ διαλέγεσθαι χρή·
μετὰ πολλῆς μὲν τοι τῆς
χάριτος λέγω μὲν πρὸς
αὐτήν· ἡμᾶς δεῖ πα-
διὸν τοῦ υἱοῦ σε κοι-
νωνὸν ἐνάγομεν καὶ
ἀσυναγόμενον ἐν τοῖς τι-
μιωτέροις καὶ ἀναγ-
καιοτέροις ἡμῖν κοι-
νωνήσουσαν· ἐν παι-
δοποιίᾳ καὶ οἰκίας
προστασίᾳ· τί δῆλον οὖν
σε παρακαλοῦμεν·
μᾶλλον δὲ πρὸ τούτου
ταύτης ἀγάπης δια-
λέγου· οὐδὲν γὰρ οὕ-
τως συμμάχεται πρὸς
τὸ πεῖσαι τὸν ἀκού-
οντα δέξασθαι γνη-
σίως τὰ λεγόμενα·
ὡς τὸ μαθεῖν ὅτι μετὰ
πολλῆς τῆς ἀγάπης
λέγεται· πῶς οὖν δη-
λώσεις τὴν ἀγάπην· ἂν
εἴπης· ὅτι πολλὰς
ἐνὸν λαβεῖν καὶ εὐπο-
ρωτέρας· καὶ γένους
λαμπροῦ· οὐκ ἠγάπησα,
ἀλλὰ σοῦ, καὶ τῆς σῆς
ἠράσθην ἀναστροφῆς
τῆς κοσμιότητος·
τῆς ἐπιεικείας· τῆς
σωφροσύνης·

Ἤ ται ἀπὸ τούτων εὐ-
θὺς παρασκευάσαι
σου ὁδὸν τῶν λόγων,
τῶν περὶ φιλοσοφίας.
καὶ κατηγορία τοῦ πλού-
του μετ' ἄτιμος περι-
όδου. ἁπλῶς μὲν
γὰρ ἐὰν κατὰ ταύτης
λόγον κατὰ πλούτου
φορτικὸς ἔσῃ. ἂν δὲ
ὑποθέσεως λαμβανόμε-
νος. πάντα ἀνύσας.
δοκεῖς γὰρ ἐν τάξει ἀ-
πολογίας. τὸ πρᾶ-
γμα ποιεῖν. οὐχ ὡς
ὡς ἀκροατὴς καὶ ἄχα-
ρις καὶ μικρολόγος.
ἀλλ' ὅταν ἐκ τῶν αὐτῆς
τῆς ὑποθέσεως λάβῃς
καὶ κινηθήσεται. ἐρᾷς
οὖν πάλιν γὰρ τὸν
λόγον ἀναλαβεῖν ἀναγ-
καῖον. ὅτι παρὸν
πλουσίαν γενέσθαι καὶ
εὔπορον, οὐκ ἐκέκτητο χρήματα·
τί δήποτε. οὐχ ἁπλῶς
οὐδὲ εἰκῇ. ἀλλ' ἐπειδὴ
ᾔδει εὖ ἐγὼ καλῶς.
ὅτι πλοῦτος οὐδὲν
κτῆμά ἐστιν. ἀλλὰ πρᾶ-
γμα εὐκαταφρόνη-
τον καὶ μικροῖς προσὸν,
καὶ πόρναις γυναι-
ξὶν καὶ τυμβωρύχοις.
διὸ ταῦτα ἀφεὶς ταῦ-
τα. ἐπὶ τὴν τῆς ψυ-
χῆς ἀρετὴν ἦλθε τὸν
τῆς σῆς. κἂν πάντος
προτιμότερον χρυσίου.
συνεῖδε γὰρ καὶ ἐλεύθερ-

κοσμεῖσθαι καὶ εὐλαβεῖ-
ας εἶναι μέχρι μέσης.
πάσης τῆς οἰκουμέ-
νης ἐστὶν ἀνταξία.
διὰ δὴ ταῦτα δὲ καὶ
κατασαμελῶς φιλῶ.
καὶ τῆς ἐμαυτοῦ προ-
τίθημι τύχης. οὐδὲν
γὰρ ὁ παρὼν καιρός ἐστι.
καὶ εὔχομαι καὶ πάν-
τα ποιῶ. ὥστε κἀμὲ
οὕτω καταξιωθῆναι
τὸν παρόντα ζῆσαι
καιρόν. ὥστε δυνηθῆ-
ναι καὶ ἐκεῖ ἐν τῷ μέλ-
λοντι αἰῶνι. μετὰ ἀποστόλων
τῆς ἀδελφὰς ἀλλήλοις
συναφθῆναι. ὁ μὲν γὰρ
χρόνος οὗτος. βραχὺς
καὶ ἐπίκηρος. ἀλλὰ
καταξιωθείημεν εὐ-
αρεστῆσαι τῷ θεῷ.
οὕτω τὸν καιρὸν μετα-
στῆναι τοῦτον. ἅμα σὺν
μετὰ τοῦ χριστοῦ. καὶ μετὰ
ἀλλήλων ἐσόμεθα. με-
τὰ πλείονος κληρονομῆς·
ἐγὼ πάντων. τὴν σὴν
ἀγάπην προτίθημι.
καὶ οὐδὲν οὕτω μοι
δύσκολον οὐδὲ ἐπα-
χθές. ὥσπερ ποτὲ δεῖ
μὲν ἐχθῆναι πρὸς σέ. καὶ
πάντα ἀπολέσαι δεῖ.
κἄν, ἴρου πενέστερον
γενέσθαι. κἂν κινδύ-
νους ὑποστῆναι τοὺς
ἐσχάτους. καὶ ὁτιοῦν
παθεῖν. ἐμοὶ πάντα
οἰστὰ καὶ φορητά.

ἕως ἂν τὰ παρ᾽ ἑαυτῆς εὕ-
ροι μὴ διάκεινται. καὶ
πάντα διαρμοῖ ὑπο-
θῶμαι. ποτὲ δὲ ἀεὶ ἕ-
ως ἂν εὐνοϊκῶς πρὸς
ἡμᾶς διακειμένην ἧς·
δεῖξον δὲ καὶ σὲ ταῦτα
ποιῶν· ὅταν παρα-
μίγνυε καὶ τὰ ἀπὸ σο-
φίας ῥήματα· ὅτι οὕ-
τως ὁ θεὸς βούλεται τὴν
εὔνοιαν ἡμῖν συγκε-
κροτῆσθαι· ἄκουε
γὰρ τῆς γραφῆς λε-
γούσης· ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν
πατέρα καὶ τὴν μητέρα·
καὶ προσκολληθήσε-
ται πρὸς τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ· μηδεμιᾶς
μικροψυχίας ἔστω πρό-
φασις ἡμῖν· ἐρρέτω
χρήματα καὶ ἀνδρα-
πόδων πλῆθος· καὶ
τιμαί, ἀντὶ τῶν ἔξωθεν·
ἐμοὶ πάντων τοῦτο
προτιμότερον·
πόσου χρυσίου· πό-
σων θησαυρῶν ταῦ-
τα τὰ ῥήματα· οὐχὶ
ποθεινότερα ἔσται
τῇ γυναικί· μὴ φοβη-
θῇς μήποτε ἀπο-
νοηθῇ κατὰ σοῦ φι-
λουμένη· ἀλλ᾽ ὅτι φι-
λίας ὁμολογεῖ· αἱ μὲν
γὰρ ἑταῖραι· νῦν μὲν
τούτῳ· νῦν δὲ ἐκεί-
νῳ προσπλεκόμε-
ναι· ἀκόπως ἄν, ἐ-

ταίροιντο κατὰ τῶν
ἐραστῶν· ὅταν τοι-
αῦτα ἀκούοι ἐν ῥή-
μασι· ἐλευθέρα δὲ
γυνὴ καὶ κόρη εὐγε-
νής· οὐκ ἄν ποτε τού-
τοις ἐπαρθείη τοῖς
ῥήμασιν· ἀλλὰ πολλῷ
μᾶλλον καὶ κατακλα-
σθεῖσα· ἐν δὲ ἐκεῖνος
δὲ τὴν πρὸς αὐτὴν
συνουσίαν πολλοῦ
τιθέμενος· καὶ μᾶλλον
εἶναι τῆς οἰκίας ἀγα-
πῶν ὁμιλούμενος δι᾽ αὐτὴν
ἢ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς· καὶ
πάντων τῶν φίλων
προτιμᾶν· καὶ παῖδας
τῶν ἐξ αὐτῆς· καὶ αὐ-
τὰ δὲ διὰ ταύτην φι-
λεῖσθαι παρὰ σοῦ·
ἂν ἀγαθόν τι πράξῃ ἐ-
παίνει καὶ θαύμαζε·
ἂν ἄτοπόν τι καὶ οἷον
νεανικὸν συμβαίνῃ·
παραίνει καὶ ὑπομί-
μνησκε· ἄνω καὶ κά-
τω χρημάτων κατη-
γόρει καὶ πολυτελεί-
ας· καὶ ὑπόδειξον
τὸν κόσμον τὸν ἀπὸ
τῆς κοσμιότητος·
τὸν ἀπὸ τῆς σεμνό-
τητος· καὶ δίδασκε
διηνεκῶς τὰ συμ-
φέροντα· εὐχαὶ γι-
νέσθωσαν ὑμῖν κοι-
ναί· ἑκάτερος εἰς τὴν
ἐκκλησίαν προΐτω·
καὶ τῶν λεγομένων

καὶ τῶν μὲν ἀναγινωσκο-
μένων ῥητῶν· καὶ ὁ ἀ-
νὴρ τὴν γυναῖκα
ἀγαπάτω ἐπὶ τῆς
οἰκίας τὸ μέτρον· καὶ
κάμνη τὸν ἄνδρα·
ἀτιμίαν τις κατέ-
χοι παραγαγὼν εἰς
μέσον τοὺς ἁγίους
ἄνδρας· τὸν παλαιὸν·
τὸν πατέρα· οἱ πάν-
των μᾶλλον καὶ κασι-
μένων καὶ πλουσίων
εὐδοκιμήσαν· πῶς
δὲ καὶ ἐν ὕλῃ μῶν καὶ δι-
κάδικον γάμον· πῶς
δὲ εὐθὺ αὐτὴν ὅτι οὐ
δὲν φουδροὶ τῶν
ἐν τῷ οἴκῳ· ἢ μόνον
τὸ προσῆκον αὐτῷ τῷ θεῷ·
ἀνοῦστος τῷ συγκλήρῳ·
ἀνέστη τούτοις· τῶν
μοναζόντων οὐκ ἔστιν
πολλῶν ἐλαττόνων· οὐ
δὲ τῶν μὴ γεγαμη-
κότων ὁ γεγαμηκώς·
ἀκοῦσα καὶ ἄρια παροι-
νῶν· καὶ ἐπὶ ἄσεμνα ἐπι-
τελῶν· μηδὲ ἀσε-
μνον· μηδὲ ἄλλος
μόν· ἀτιμίαν ἄλλον
πένητα εὕροις, δυ-
νάμενον ὑμῖν εὐλο-
γῆσαι τὴν οἰκίαν·
δυνάμενον μετὰ τῆς
τῶν ποδῶν ἐπιβά-
σεως πᾶσαν εἰσε-
νεγκεῖν τοῦ θεοῦ τὴν
εὐλογίαν· τοῦτον
κάλει· ἕτερος δὲ καὶ

ἕτερον· μηδεὶς ὑμῶν
σπουδαζέτω εὐπορω-
τέραν γαμεῖν· ἀλλὰ
πολλῷ μᾶλλον πενε-
στέραν· οὐ γὰρ τοσαύ-
την ἀπὸ τῶν χρη-
μάτων εἰσελεύσεται
εἰσφέρουσα ἀφορμὴν
ἡδονῆς· ὅσην τὴν
ἀηδίαν ἀπὸ τῶν ὀ-
νειδῶν· ἀπὸ τοῦ πλεί-
ονα ἀπαιτεῖν τῶν ὧν εἰ-
σήγαγεν· ἀπὸ τῶν ὕ-
βρεων· ἀπὸ τῆς πο-
λυτελείας· ἀπὸ τῶν
φορτικῶν ῥημάτων·
ἐρεῖ γὰρ ἴσως· οὐδέ-
πω τῶν σῶν ἀνάλωσα
οὐδέν· ἔτι τὰ ἱμάτια πε-
ρίκειμαι· ἐξ ὧν οἱ γο-
νεῖς μοι δεδώρηνται·
τί λέγεις σύ, ὦ γύναι; τὰ
σὰ περίκεισαι; καὶ τί
τούτου τοῦ ῥήματος
γένοιτ' ἄν, ἀθλιώτε-
ρον; σῶμα οὐκ ἔτι ἔ-
χεις ἴδιον. καὶ χρήμα-
τα ἔχεις ἴδια· οὐκ ἔτι
δύο ἐστὲ σὰρξ μετὰ
τὸν γάμον ἀλλ' ἐγένε-
σθε σάρκα μίαν, καὶ αἱ οὐ-
σίαι δύο καὶ οὐ μία·
ὢ τοῦ τῶν χρημάτων
ἔρωτος· εἷς ἄνθρωπος· ἓν
ζῷον ἀμφότεροι γε-
γένησθε· καὶ ἔτι λέγεις
τὰ ἐμά· ἐπάρατον
τοῦτο τὸ ῥῆμα καὶ μι-
αρόν· ἀπὸ τοῦ διαβό-
λου εἰσηνέχθη· πάντα

ἡμῶν κοινὰ ἐποίησεν
ὁ θεός· τὰ τούτων ἀναγ-
καιότερα· καὶ ταῦτα
οὐ κοινά· οὐκ ἔστιν εἰ-
πεῖν, τὸ ἐμὸν φῶς· ὁ
ἐμὸς ἥλιος· τὸ ἐμὸν
ὕδωρ· πάντα ἡμῖν
κοινὰ τὰ μείζονα·
τὰ δὲ χρήματα οὐ κοι-
νά· ἀπολλύσθω τὰ
χρήματα μυριάκις·
μᾶλλον δὲ μὴ τὰ χρή-
ματα· ἀλλ' αἱ προαι-
ρέσεις αἱ μὴ εἰδυῖαι χρή-
μασιν χρήσασθαι·
ἀλλὰ πάντων αὐτὰ
προτιμῶσαι. καὶ
ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων
δίδασκε. ἀλλὰ μετὰ
πολλῆς τῆς χάριτος·
Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὴ κα-
θ' ἑαυτὴν τῆς ἀρετῆς
ἡ παραίνεσις πολὺ
τὸ σκυθρωπὸν ἔχει·
καὶ μάλιστα πρὸς κό-
ρην ἁπαλὴν καὶ νέαν.
ὅταν περὶ φιλοσο-
φίας λέγωνται λόγοι.
πολλὴν ἐπινόει τὴν
χάριν. καὶ τοῦτο μά-
λιστα ἀπὸ τῆς ψυχῆς
ἐξόρισον ἐκείνης·
τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σόν·
ἂν εἴπῃ τὰ ἐμά· εἰπέ,
ποῖα λέγεις σά· οὐ-
δὲ γὰρ οἶδα, οὐδὲν
ἔχω ἐγὼ ἴδιον· πῶς
οὖν λέγεις τὰ ἐμά.
ιδ πάντων ὄντων σῶν·
χάρισαι αὐτῇ τὸ ῥῆμα·

οὐχ ὁρᾷς ἐπὶ τῶν παι-
δίων ὅτι τοῦτο πράτ-
τομεν· ὅταν ἡμῶν μὲν
κατεχόντων τι παρ' αὐτῶν
καὶ τὸ ἕτερον παλιμνού-
λυται, καὶ ἂν συγχωροῦ-
μεν καὶ λέγομεν· ναί,
καὶ τοῦτο σόν ἐστιν καὶ
κεῖνο· τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς
γυναικὸς ποιῶμεν·
παιδικώτερα γὰρ αὐ-
τῆς ἡ διάνοιά ἐστιν·
κἂν λέγῃ τὰ ἐμά· εἰπέ,
πάντα σά ἐστιν, καὶ ἐγὼ
σός. οὐκ ἔστιν κολακεί-
ας τὸ ῥῆμα. ἀλλὰ πολ-
λῆς συνέσεως· οὕτως
αὐτῆς δυνήσῃ χα-
λάσαι τὸν θυμὸν καὶ
τὴν ἀθυμίαν σβέσαι.
κολακεία γάρ ἐστιν.
ὅταν τις ἀγεννῶς πράτ-
τῃ καὶ οὐκ ἐπὶ καλῷ· τοῦ-
το δὲ φιλοσοφία με-
γίστη. λέγε οὖν, καὶ ἐ-
γὼ σὸς ὦ παιδίον·
τοῦτό μοι Παῦλος συμπα-
ρῆν ἐστιν λέγων· ὁ ἀ-
νὴρ τοῦ ἰδίου σώμα-
τος, οὐκ ἐξουσιάζει,
ἀλλ' ἡ γυνή· εἰ τοῦ σώμα-
τός μου οὐκ ἔχω ἐξου-
σίαν ἀλλὰ σύ· πολλῷ
μᾶλλον τῶν χρημάτων·
ἂν ἐπαινέσας αὐτὴν ταῦ-
τα φθεγξάμενος·
ἔσβεσας τὴν πυράν·
κατῄσχυνας τὸν διά-
βολον· δούλην ἐποί-
ησας μᾶλλον ἀργυρωνή-
του.

τοῖς ῥήμασιν ἐν τούτοις
καταδήσας αὐτήν.
ὅταν δὲ ἀφ' ὧν σὺ φθέγγῃ
δίδαξον αὐτὴν μηδέ-
ποτε λέγειν ἐμὸν καὶ σόν.
Καὶ μηδέποτε ἁπλῶς
αὐτὴν καλεῖ· ἀλλὰ μετὰ
κολακείας· μετὰ τιμῆς·
μετὰ πολλῆς ἀγάπης
τίμα αὐτήν. καὶ οὐδὲ δε-
ήσεται τῆς παρ' ἑτέ-
ρων τιμῆς· οὐδὲ δεήσε-
ται τῆς παρ' ἑτέρων
δόξης, ἂν ἀπολαύῃ
τῆς παρὰ σοῦ· πάν-
των αὐτὴν προτίθει·
πάντων ἕνεκεν· καὶ
κάλλους· καὶ συνέσεως·
καὶ ἐγκωμίαζε· οὕ-
τως αὐτὴν πείσεις μη-
δενὶ προσέχειν τῶν
ἔξωθεν· ἀλλὰ πάν-
των τῶν ἄλλων κατα-
γελᾶν· δίδασκε τοῦ
θεοῦ τὸν φόβον καὶ πάν-
τα ὥσπερ ἀπὸ πη-
γῆς ἐπιρρεύσει· καὶ μυ-
ρίων ἔσται ἡ οἰκία τῶν
ἀγαθῶν γέμουσα· ἂν
τὰ ἄφθαρτα ζητῶ-
μεν, καὶ ταῦτα ἐπελεύ-
σεται τὰ φθαρτά·
ζητεῖτε γάρ φησι πρῶ-
τον τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν·
οἵους εἶναι ἀκόλουθον
τοὺς παῖδας· τῶν τοι-
ούτων δεσποτῶν· οἵους
τοὺς ἄλλους ἅπαντας

τοὺς πλησιάζοντας·
ἆρα οὐχὶ μυρίων τῶν
ἀγαθῶν καὶ αὐτοὺς γέ-
μειν συμβήσεται· ὡς
γὰρ τὰ πολλὰ πρὸς
τοὺς κρατοῦντας καὶ
οἱ δοῦλοι τὰ ἤθη ῥυ-
θμίζονται· καὶ ταῖς
ἐξ ἐκείνων ἐξομοιοῦν-
ται ἐπιθυμίαις· τῶν
αὐτῶν ἐρῶσιν· ὧν, ἂν
καὶ διδαχθῶσιν· τὰ
αὐτὰ φθέγγονται· ἐν
τοῖς αὐτοῖς ἀναστρέ-
φουσιν· ἐὰν οὕτως
ἑαυτοὺς ῥυθμίζωμεν.
καὶ ταῖς γραφαῖς
προσέχωμεν, τὰ πλεῖ-
ονα παρ' ἐκείνων παι-
δευθησόμεθα· οὕτω
δυνησόμεθα ἀρέσαι
τῷ θεῷ. καὶ τὸν παρόν-
τα βίον ἅπαντα μετὰ
ἀρετῆς διεξελθεῖν. καὶ
τῶν ἐπηγγελμένων
ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτὸν τυχεῖν· ὧν γένοι-
το πάντας ἡμᾶς ἀξι-
ωθῆναι· χάριτι καὶ
φιλανθρωπίᾳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ'
οὗ τῷ πατρὶ· ἅμα
τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα.
κράτος, τιμή.
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων
ἀμήν:—

✝ Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ. ἵνα εὖ σοι γένηται. καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς :·

Καθάπερ ἀνδριάντα πλάττων· πρῶτον μὲν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν· εἶτα ἐπὶ τὸν αὐχένα· εἶτα ἐπὶ τοὺς πόδας ἔστι θεῖναι· οὕτω καὶ ὁ μακάριος παῦλος τὸν λόγον προΐησιν· ἀπὸ μὲν περὶ τοῦ ἀνδρὸς· ἀπὸ δὲ περὶ τῆς γυναικὸς τὴν δευτέρας ἀρχῆς· χωρίζοι τὸν ὁδὸν καὶ βαδίζων ἐπὶ τὴν τρίτην. αὕτη δέ ἐστιν ἡ τῶν παίδων· τῆς μὲν γὰρ γυναικὸς ἄρχει ὁ ἀνήρ· τῶν δὲ παίδων, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή· ὅρα οὖν τί φησιν· τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· αὕτη γάρ ἐστιν ἐντολὴ πρὸς τὴν ἐν εὐσεβείαις· οὐδὲν ἐνταῦθα περὶ τοῦ χριστοῦ διαλέγεται· οὐδὲ περὶ τῶν ὑψηλῶν· ἔτι γὰρ πρὸς ἁπαλὰς διαλέγεται διανοίας· διὸ καὶ βραχεῖαν ποιεῖται τὴν παραίνεσιν· ἅτε οὐ δυναμένων τῶν παίδων μακροῖς παρακολουθεῖν λόγοις. διὰ τοῦτο οὐδὲ περὶ βασιλείας τι διαλέγεται· οὐ γάρ ἐστι τῆς ἡλικίας ἐκείνης ταῦτα ἀκούειν· ἀλλ᾽ ἃ μάλιστα τυχεῖν ἐπιποθεῖ ἡ παιδικὴ ψυχή, ταῦτά φησιν· ὅτι μακροχρόνιος ἔσῃ· εἰ γάρ τις ἐξετάζοι διατί μὴ περὶ βασιλείας διελέχθη, ἀλλὰ τὴν ἐντολὴν τὴν ἐν νόμῳ κειμένην αὐτοῖς ἔθηκεν· ὡς ἀτελεστέροις οὖσιν. καὶ ἅμα ὅτι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς οὕτω διαλαβὼν κατὰ τὸν νόμον οὐκ ἔθηκεν· οὕτω πολλοῦ καμάτου ἐστὶν ταῦτα διατάξαι· ὁ ταῦτα γὰρ πρᾶγμα τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ὑπόθεσιν μακρὰν καὶ ἰσχυρὰν καὶ κοσμίαν. ὁ δὲ ἀπαιτεῖ καὶ νόμος παρ᾽ ἐκείνων τοιοῦτον· μετὰ πολλῆς τῆς εὐκολίας· τὸ γὰρ χαλεπὸν πρότερον ἐθέμενος ἐστι, καὶ τὴν κρηπῖδα ὑπέβαλεν ἰσχυράν· τὰ τέκνα ὑπακούετε φησὶν τοῖς γονεῦσιν

ὑμῶν γενομένων· τουτέστιν
καταλιπών· ὁ θεὸς φησὶν
οὕτω προστάζειν·
τί οὖν, ἂν αὐτὸ τὸ παράπρος
πάντων εἰπεῖν· μάλιστα
μὲν οὐδὲ οὕτω τότε ἐστὶ
πάντα, ἀλλὰ ἐπὶ αὐτὸ τοῦτο,
κἂν αὐτὸς ἀπόστολος ᾖ·
κἂν ἄγγελος καὶ οὗ
τος κατασφαλίσατο δὲ
τῶν γενομένων· τουτέστιν
ἐν οἷς ἂν, μὴ προσ
κρούσῃ θεῷ· ὡς ἐὰν
ἐπιλύῃ ἡ. ἡ αἵρεσις.
οὐκέτι πατέρα θεοῦ δεῖ.
οὐ γάρ ἐστιν γενόμενον τὸ
πρόσταγμα· τῶν δὲ
φησὶν κύριος ἐστὶν ἐντο
λὴ προστάτη· προστάτη
γάρ ἐστιν τὸ οὐ μοιχεύ
σεις· τὸ οὐ φονεύσεις.
οὐκ ἐπιτάζετε περὶ αὐ
τῶν προστάτην· ἀλλὰ
τὴν ἐπαγγελίαν· ἐκεῖ
μαι σημεῖον οὖν, οὐκ ἔστι
μισθὸς αὐτῇ περὶ κα
κῶν διαπραγμένων.
καὶ τί τῶν κακῶν
ἀναχωρήσεως· ἐν
ταύταις δὲ· αὐτὴ ἀγα
θῶν ἐργασίας οὔσης.
καὶ ἐπαγγελίαν ἔχεται·
καὶ ὁρᾷς πῶς θαυμα
στὴν κρίνει διατέθη
κεν· τί τις ἂν ἀρετὴν
ὁδὸν τὴν ἐσοῦσαν γονέ
ας τιμὴν καὶ αἰδὼ
ἀπαγαγὼν τῶν πο
νηρῶν πράξεων·
καὶ μέγιστον καὶ ἀγαθὰ

ἐν καιρῷ· τοῦτο πρῶ
τον ἐπιτάζειν. τὴν εἰς
τοὺς γονέας τιμήν.
ἔπειτα δὲ καὶ προσταγμάτων·
τοῦ ζῆν μετὰ τὸν θεόν.
αὐτοὶ γεγόνασιν αἴτιοι.
ὥσπερ εἰκότως ἂν, πρῶ
τοι τῶν μικρότερον ἀπο
λαύσαντες καρπῶν. καὶ
τότε οἱ ἄλλοι ἅπαντες
ἄνθρωποι· ἂν γὰρ μὴ τοῦτο
τις ἔχῃ· οὐδὲ οὕτω τὸ
περὶ τοὺς ἔξω θέμεναι
ἐπιεικής· παραμε
σας τοίνυν ἀπὸ περὶ ἔχειν,
τοῖς πᾶσιν μετὰ καιρὸν
ἐστὶ τοὺς πρὸς ἔφησεν.
καὶ οἱ πατέρες μὴ παρορ
γίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν.
ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ
ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ
κυρίου· οὐκ εἶπεν ἀγα
πᾶτε αὐτά· τοῦτο γὰρ
καὶ ἀκόντων αὐτῶν ἡ
φύσις ἐστὶν ἐπάγει· καὶ
περιττὸν ἡγούμενον περὶ τῶν
τοιούτων νόμον τιθέ
ναι· ἀλλὰ τί φησιν· μὴ
παροργίζετε τὰ τέκνα
ὑμῶν· οἷον, οἱ πολλοὶ
ποιοῦσιν· ἀποκληρο
νόμους ἐργαζόμενοι.
καὶ ἀποκηρύττοντες
ποιοῦντες· καὶ φορ
τικῶς ἐπικείμενοι.
οὐχ ὡς ἐλευθέροις·
ἀλλ' ὡς ἀνδραπόδοις·
διὰ τοῦτό φησιν· μὴ
παροργίζετε τὰ τέ
κνα ὑμῶν· εἶτα τὸ

κεφάλαιον πάντων, πῶς ἂν ὑπακούσαιεν, δείκνυσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τὴν κεφαλὴν τὴν αἰτίαν ἅπασαν ἀνάγων. καὶ καθάπερ ἔδειξεν τοῦ τὴν γυναῖκα ὑπακούειν αἴτιον τὸν ἄνδρα γινόμενον· διὸ καὶ τὰ πλείονα αὐτῷ διαλέγεται· τὴν τῆς ἀγάπης τυραννίδα παρακαλῶν αὐτὸν ἐπισπᾶσθαι· οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα πάλιν· εἰς αὐτὸν τὴν αἰτίαν ἀναγαγών· ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου· Ὁρᾷς ὅτι τῶν πνευματικῶν ὄντων. καὶ τὰ σαρκικὰ ἕπεται· οὐ λέγει μὲν αὐτὸν ὑπὸ τὸ θηρίον· ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν ἐκτρέφετε ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου· μὴ νομίσῃς εἶναι περιττὸν τὸ τῶν θείων γραφῶν ἐπακούειν· ἐκεῖ γὰρ τοῦτο πρῶτον ἀκούσεται· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· ὥστε ὑπὲρ σοῦ τοῦτο γίνεται· μὴ εἴπῃς τοῦτο μοναζόντων ἐστί· μὴ γὰρ μονάζοντα αὐτὸν ποιεῖς· οὐκ ἔστιν ἀνάγκη γενέσθαι αὐτὸν μονάζοντα· τί δέδοικας ὡς δέος

πολλοῦ κέρδους ἀνάμεστον· χριστιανὸν αὐτὸν ποίησον· μάλιστα γὰρ τοῖς κοσμικοῖς ἀναγκαῖον τὰ ἐντεῦθεν εἰδέναι διδάγματα· μάλιστα τοῖς παισίν. πολλὴ γὰρ ἡ ἄνοια ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ· τῇ δὲ ἀνοίᾳ προσθήκη γίνεται· καὶ τὰ παρὰ τῶν ἔξωθεν λόγων· ὅταν μάθωσιν ἐκεῖ τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς θαυμαζομένους ἥρωας· τῶν παθῶν δούλους ὄντας, καὶ δειλοὺς πρὸς θάνατον· οἷον ὁ ἀχιλλεὺς ὅταν μεταμελῆ· ὅταν ὑπὲρ παλλακίδος ἀποθνήσκῃ· ὅταν ἕτερος μεθύῃ· καὶ ἕτερα πολλὰ τοιαῦτα· δεῖ τοίνυν αὐτῷ τῶν φαρμάκων τούτων· πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον τέχνας μὲν ἐκπέμπειν τὰ παιδία καὶ εἰς διδασκαλεῖον· καὶ πάντα παρατάττειν ὑπὲρ τούτου· ἐν δὲ παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου μὴ ἐκτρέφειν αὐτά· διὰ τοῦτο τοι πρῶτοι τὸν καρπὸν ἡμεῖς ἀπολαύομεν· θρασεῖς καὶ ἀκολάστους· ἀπαιδεύτους καὶ βαναύσους ἐκτρέφοντες τοὺς παῖδας· μὴ τοίνυν οὕτω τοῦτο ποιῶμεν·

ἀπαρτίας θεοῦ μισθὸν τοῦ
μακαρίου τούτου πα-
ραμοῦντι· ἐντρέφεσθαι
μὲν αὐτὸν ἐν παιδείᾳ
καὶ νουθεσίᾳ κυ(ρίου)· δια-
μὲν αὐτοῖς ὑπόδει-
γμα· ἐκ πρώτης ἡλι-
κίας τὴν τῶν γραφῶν
ἀνάγνωσιν ποιούμενον
αὐτοὺς ἀσχολεῖσθαι·
οἴμμοι ὅτι συνεχῶς
ταῦτα λέγων, λῆρος ἂν
νομίζομαι· πλὴν ἀλλ' ὅ-
μως οὐ παύσομαι τὸ
ἐμαυτοῦ ποιῶν·
Πρὸς ἐν ἐκεῖνο ἐπάνειμι·
οὐ μιμήσασθε τοὺς πα-
λαιούς· μάλιστα ὑμεῖς
αἱ γυναῖκες· ταύτην θαυ-
μάσατε ἐκείνας γυναῖ-
κας ζηλώσατε· ἐτέ-
χθη τὸ παιδίον· μι-
μῆσαι τὴν ἀνάμνησιν·
καταμάθετε τί πεποί-
ηκεν ἐκείνη· ἀνήγα-
γεν αὐτὸν εὐθέως εἰς
τὸν ναόν· τίς ὑμῶν
οὐκ ἂν ἐθελήσειεν,
σαμουὴλ τὸν υἱὸν τὸν
ἑαυτοῦ γενέσθαι· ἢ
μυριάκις βασιλέα
τῆς οἰκουμένης ἁ-
πάσης· καὶ πῶς δυ-
νατόν φησιν γενέσθαι
τοιοῦτον· διατί μὴ
δυνατόν· ὅτι οὐ θέ-
λεις. οὐδὲ παραδί-
δως τοῖς δυναμένοις
αὐτὸν πλάσαι τοιοῦτον·
Καὶ τίς τοιοῦτός ἐστιν

φησίν· ὁ θεός· ἐπεὶ καὶ
κἂν μὴ αὐτῷ αὐτὸν ἐγ-
χειρίσῃς· οὐδὲ γὰρ ὁ
ἡλεί, τὸν σφόδρα δυνά-
μενον αὐτὸν πλάσαι
καλῶς· πῶς γὰρ ὁ μηδὲ
τοὺς υἱοὺς δυνηθεὶς
τοὺς ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἡ πί-
στις τῆς γυναικός, καὶ
ἡ προθυμία τὸ πᾶν
εἰργάσατο· πρῶτον
ἐκεῖνον καὶ μόνον· καὶ
οὐδὲ ᾔδει εἰ καὶ ἑτέρους
τέξεται· καὶ οὐκ εἶπεν
ἀναμείνω αὐξηθῆναι
τὸ παιδίον· ἵνα ταῖς πρα-
γμάσι χρήσηται βιω-
τικοῖς· συγχωρήσω αὐ-
τῷ μικρὸν ἐνδιατρῖψαι
τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ·
ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἡ
γυνὴ παρωσαμένη·
ἑνὸς μόνου γεγονότος·
πῶς ἐκ προοιμίων
τὸ ἄγαλμα τὸ πνευματικὸν
ἀνέθηκε τῷ θεῷ· αἰσχυν-
θῶμεν οἱ ἄνδρες τῆς
γυναικὸς τὴν φιλοσο-
φίαν· ἀνήνεγκεν αὐ-
τὸν τῷ θεῷ· καὶ ἐπειδὴ ἀ-
ασεν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ
γάμος ἐγένετο λαμ-
πρότερος· ἐπειδὴ
τὴν ἀπαρχὴν ἀνέθη-
κεν· διὰ τοῦτο εὔφο-
ρος αὐτῆς γέγονεν ἡ
γαστήρ· καὶ ἐν τῷ κόσμῳ
τὰ δένδρα εὐδοκιμοῦνται·
καὶ ἑτέρους ἐκτήσατο
ἀδελφούς· ἐπεὶ γὰρ ἀνοί-

τιμῶμεν οἱ αὐτοὶ τιμῶ-
σιν· οὕτω πολλῶ μᾶλλον ὁ
θεός· ὁ καὶ χωρὶς τούτου
μισθοῖ ἡμᾶς τοῦτο ποι-
ῶν· μέχρι τίνος ἐσμὲν
σάρκες· μέχρι τίνος
ἐπὶ τῆς γῆς κύπτομεν·
πάντα δεύτερα ἡμῖν
ἔστω τῆς προνοίας τῶν
παίδων· καὶ τοῦ ἐν
παιδείᾳ καὶ νουθε-
σίᾳ κυρίου αὐτὰ ἐκτρέ-
φεσθαι· ἂν μάθῃ φι-
λόσοφος εἶναι ἐκ προ-
οιμίων· πλοῦτον ἐκτή-
σατο παντὸς πλούτου
μείζονα, καὶ δόξαν
δυνατωτέραν· οὐ
δὲν τοσοῦτον ἐργά-
σῃ τέχνην διδάσκων
αὐτὸν καὶ παιδείαν
τὴν ἔξωθεν δι' ἧς
χρήματα κτήσεται·
ἐὰν διδάξῃς αὐτὸν τέ-
χνην· δι' ἧς χρημά-
των καταφρονήσει·
εἰ βούλει ποιῆσαι αὐτὸν
πλούσιον· οὕτω ποί-
ησον· πλούσιος γὰρ
οὐχ ὁ πολλῶν χρημά-
των δεόμενος καὶ
πολλὰ περιβεβλη-
μένος· ἀλλ' ὁ μηδενὸς
χρείαν ἔχων· τοῦτο
παίδευσον τὸν υἱόν·
τοῦτο δίδαξον· οὗτος
μέγιστος πλοῦτος·
μὴ ζήτει πῶς εὐδόκι-
μον ἐργάσῃ ἐν διδά-
γμασι τοῖς ἔξωθεν

καὶ ἐπίδοξον ποιήσεις·
ἀλλὰ φρόντισον πῶς
αὐτὸν διδάξῃς κατα-
φρονεῖν τῆς δόξης
τῆς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ·
ἐκεῖθεν λαμπρότε-
ρος καὶ ἐνδοξότε-
ρος γένοιτο ἄν·
ταῦτα καὶ τῷ πένητι
καὶ τῷ πλουσίῳ δυνα-
τὸν ποιεῖν· ταῦτα οὐ
κ ἐκ διδασκάλου μαν-
θάνει τις· οὐδὲ διὰ
τέχνης· ἀλλὰ διὰ τῶν
θείων λογίων· μὴ ζή-
τει πῶς μακρὸν ζή-
σεται βίον· ἀλλ' ὅπως
ἄπειρον καὶ ἀτελεύ-
τητον· τὰ μεγάλα αὐ-
τῷ χαρίζου μὴ τὰ
μικρά· ἄκουε παύ-
λου λέγοντος· ἐκτρέ-
φεσθαι αὐτοὺς ἐν παι-
δείᾳ καὶ νουθεσίᾳ·
μὴ ῥήτορα αὐτὸν σπου-
δάζε ποιῆσαι· ἀλλὰ
φιλόσοφον παίδευε·
ἐκείνου μὲν γὰρ οὐκ ὄν-
τος· οὐδὲν ἔσται βλάβος·
τούτου δὲ ἀπόντος·
οὐδὲν ἔσται κέρδος·
μυρίας ῥητορείας·
τρόπων χρεία, οὐ λό-
γων· ἤθους, οὐ δεινό-
τητος· ἔργων, οὐ ῥη-
μάτων· ταῦτα προ-
ξενεῖ τὴν βασιλείαν·
ταῦτα χαρίζεται καὶ
τὰ ὄντως ἀγαθά· μὴ
τὴν γλῶτταν ἀκόνη-
σε·

ἀλλὰ τὴν τύχην ἐκεί-
νου θάρσει· οὐ καλῶς ὀνομάσαι
δύναιτ' ἂν ταῦτα λέγων.
ἀλλὰ καλέσωμεν ἐκείνοις
μόνοις προσέχειν·
μὴ νομισθῇς ὅτι τῷ
μονάζοντι μόνῳ,
τούτων δεῖ τῶν παι-
δευμάτων τῶν ἀπὸ
τῶν γραφῶν· μάλι-
στα γὰρ τούτοις δεῖ
τοῖς πᾶσι τοῖς
μέλλουσιν ἀσκεῖν
τοῦτον ἐκεῖνον· ὥσπερ
γὰρ· τὴν ἀπὸ τοῦ
πλοίου κατασκευήν·
καὶ κυβερνήτου ἢ
πληρώματος τῶν
ναυτῶν· οὐ χρῄζοντος
δεῖται ὁ διαπαντὸς
ἐπιμελόμενος αὐτοῦ,
ἀλλ' ὁ θαλαττεύων ὁμοίως·
οὕτως καὶ ὁ κοσμικὸς
καὶ ὁ μονάζων· ὁ μὲν
γὰρ καθάπερ ἐν
λιμένι ἐστὶν ἀκύμαν-
τον· βίον ἀπραγμό-
νως ζῶν· καὶ πάσης
ἀπηλλαγμένον κα-
ταιγίδος· οὗτος δὲ
διαπαντὸς ἐν πελά-
γεσιν ἐστί· καὶ θάλατ-
τευε ἐν μέσῳ πελά-
γει πολλαῖς τρικυμί-
αις μαχόμενος· καὶ
αὐτὸς μὴ δεῖται ἀλ-
λὰ παρεσκευασμέ-
νον ἔχει μαθεῖν· ὥσπερ τὰς
ἕτερον ἐμφράξαι γνώ-
τας· ὥσπερ ὅσον ἂν, ἐν

δόκιμος γένηται ἐν
τῷ καιρῷ τῷ παρόντι·
τοσούτῳ αὐτῷ δεῖ τῆς
παιδεύσεως ταύτης·
ἐπεὶ γὰρ ἐν βασιλείοις
τρέφονται· πολλοὶ καὶ
ἕλληνες εἰσὶ καὶ φιλόσο-
φοι καὶ οἱ πεφυσημέ-
νοι ἐπὶ τῇ παρούσῃ
δόξῃ· καθάπερ τό-
ποις τις ὑδερικοῖς ἐμ-
πεπλησμένος· τοιοῦ-
τον τί ἐστιν τὰ βασίλεια·
πάντες εἰσὶν πεφυση-
μένοι καὶ φλεγμαίνον-
τες· οἱ δὲ οὐκ ὄντες.
σπουδάζουσιν τοῦτο
γενέσθαι· ἐν μόνῳ
οἴῳ, ὅσον ἐστὶν τὸν ὕ-
πνον σὸν ἀσθενοῦντα
ἐκεῖ· καθάπερ ἰατρὸ(ς)
ἄριστον μετὰ τῶν ὀρ-
γάνων ἐστὶν ἐν ταῖς τῶν
δυναμένων κατα-
στέλλειν τὴν ἑκάστου
φλεγμονήν· ἔστι προσι-
έναι ἑκάστῳ καὶ διαι-
λέγεσθαι· καὶ ὑγιὲς τὸ
κάμνον σῶμα ποιεῖν·
φαρμακεύει τῇ· οὕ-
τω καὶ ἀπὸ τῶν γρα-
φῶν· καὶ τοὺς περὶ
φιλοσοφίας ἐλέγχειν
τοὺς λόγους· ὁ γὰρ μο-
νάζων τὴν ἰδίαν ἐλέγξε-
ται· τῷ τοίχῳ καὶ τῷ
ὀρόφῳ· ἀλλὰ τῇ ἐρή-
μῳ καὶ ταῖς νάπαις·
ἢ τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῖς
δένδροις· οὐκ ἔχει

τοίνυν πολλὴν ἀναγ-
κὴν ἕκαστος τῆς τοι-
αύτης διδασκαλίας.
ἀλλ᾽ ὅμως ἔργον μή τι θέ-
ται τοῦτο κατορθῶσαι.
οὐχ ὥστε ἑτέρους το-
σοῦτον παιδεῦσαι.
ἀλλ᾽ ὥστε ἑαυτόν.
πολλῆς οὖν χρεία μακ-
ρᾶς τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ-
τῳ ἀναστρεφομένοις τῆς
τοιαύτης διδασκαλί-
ας. καὶ γὰρ τοὺς ἁμαρ-
τάνοντας πολλάκις οὗτος
ἀνάγκην ἔχει. ἢ ἕκα-
μος· ὅτε δὲ καὶ λαγχάνω-
μαι. καὶ ἐν τῷ κόσμῳ
αὐτῷ ἐστι πλῆθος ὁ ἕτερος
εἶναι· πάντα γὰρ αὐτὸν
αἰδεσθήσονται. ἀπὸ
τῶν ῥημάτων ἑκά-
στων. ὅταν ὁρῶσιν ἐν
πυρὶ μὴ καιόμενον.
μηδὲ ἀρχὴν ἐστι θυ-
μουμένου· ποτὲ καὶ τεύ-
ξεται ταύτης. ὅταν
μὴ ἔστι θυμῷ· καὶ και-
σι ἐκεῖ αἰδεσιμώτερος
εἶναι. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ
τοιούτου λαθεῖν. ἐν
μὲν γὰρ πολλοῖς ὑγι-
αίνουσιν ἔοικεν ὁ ὑ-
γιαίνων· ἐν δὲ πολ-
λοῖς κάμνουσιν· ὅταν
δὲ ὑγιὴς ᾖ, ταχέως καὶ
ἅπας κακίας καὶ ἄλλο-
ας κεφαλὴν διαδρα-
μεῖται. καὶ πολλοῖς αὐτὸ
ἔσται αἴτιος θεραπείας·

Η

Ταῦτα εἰδότες, ἐντρέ-

φέρε ἐμπαιδεῦσαι καὶ μου-
σικὴν ἐπιτελεῖν·
ἀλλὰ τὸ ἐμμενὲς τί ἐστιν
πολλάκις. τούτου τοὺς ἐν
κοσμικοῖς ἀναστρεφομέ-
νους. οὐδὲν εἶναι εὐκο-
λώτερος· ὥσπερ δὴ μὴ
κοσμικοῖς εἶναι· ἀλλὰ
θαυμασθήσεται· καὶ
ταχέως τὴν ἀρχὴν κα-
τὰ τὴν ἑκούσιον. οὐ
τὴν χειροτονητήν·
ἂν γὰρ ἐλλείπωσιν ἄνδρες
τριῶν κοσμικοὶ οἱ τιμῶν.
καὶ κοινὸν φιλοσοφίαν
τοιαύτην ἀναδεξά-
μενοι τριῶν κοσμικῶν
τοιαύτη γὰρ ἡ ἐμπειρία
μᾶλλον δὲ οὐδὲ αὐτὴ
ἀλλ᾽ ὅμως αὐτῆς. καὶ
τρίκωμα περιθέ-
μενοι. καὶ κομῶντες
ταῦτα πολλοὺς δια-
σπῶσιν· πόσῳ μᾶλ-
λον ὁ ὄντως φιλόσοφος
σχήματι ἐνδεδυμένος. ὥσπερ
φιλοσοφίας φαινό-
μενος οὕτως ἀρετῇ. τί
ἐὰν τὴν ἀληθῆ φιλο-
σοφίαν ἀγαπήσωμεν
καὶ τὴν ἀκριβῆ· οὐ-
χὶ μᾶλλον πάντας θε-
ραπεύσουσιν. καὶ οἰ-
κίας καὶ γυναῖκας
παῖδας τοῖς τοιού-
τοις μετὰ πολλῆς τῆς
ἀδείας ἐγχειρίσουσιν.
ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν
τοιοῦτος φιλόσοφος
νῦν· διὰ τοῦτο, οὐδὲ

Η ὅτι δεῖ πλουσίους καὶ πένητας ἀνά-
γειν τοὺς υἱοὺς ἐν παιδείαις νουθε-
σίας κυρίου· καὶ ὅτι πλούσιός ἐστιν· οὐχ ὁ χρή-
ματα ἔχων· ἀλλ᾽ ὁ χρημάτων μὴ
δεόμενος :—

τοῦ ὑπὸ δαίμονας εἶναι
ἐνεργῶν. εἰσὶν μὲν γὰρ
ἐν μονάζουσιν. ἐν δὲ
κοσμικοῖς οὐκέτι. καὶ
ὅτι ἐν μονάζουσιν εἰ-
σὶν. δυνατὸν πολλοὺς
παραγαγεῖν. ὁ μὲν
ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀνόμασιν
ἐρῶ· ἴσα δὲ λύπου καὶ ἀ-
κηκόατε. οἱ δὲ καὶ ἐ-
θεωρήκατε τὸν ἄν-
δρα ὃν μέλλομεν νῦν ἐρεῖν.
οὐ κατὰ τὸν λόγον τὸν θαυ-
μάσιον. οὗτος ἦν, ἀ-
νὴρ ἄγροικος. ταπει-
νὸς καὶ ἐκ ταπεινῶν.
οὐδὲ ὅλως τῆς ἔξω-
θεν παιδείας ἔμπει-
ρος. ἀλλὰ τῆς ἀληθοῦς
φιλοσοφίας πε-
πληρωμένος. τούτου
εἶτα πολλὰς ἐμμει-
νόντος. παραινέσεις
δὲ τοῦτο ἐγένετο. οὐ
ῥητόρων. οὔτε
σοφιστῶν. οὔτε ἄλλου
τινὸς ἀσελγαινόντος
τοιαύτη τις ἐγένετο
συντροφή. τί δὲ λέγω.
οὐχὶ πάντων κατεῖχε
λαμπρότερον αὐ-
τοῦ καὶ τὸ ὄνομα ᾄδε-
ται ἔτι καὶ νῦν· εἰ δὲ
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πάν-
τα. ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ᾧ
μηδὲν ἦν ἣν ἐπηγγεί-
λατο ἀγαθὸν ὁ δεσπό-
της. ἐν ᾧ ξενοῦσιν ἡμᾶς
ἀπελθεῖν ἅμα. ἐν ᾧ ὁμολογοῦ-
μεν ἐν τοῖς οὐρανοῖς

πόσον εἶναι τὰ ἀπόκει-
μενα ἀγαθά· εἰ ἔνθα
πάροικοι ἦσαν τοσαύ-
της ἀπήλαυον τιμῆς·
ἔνθα αὐτοπολῖται εἰσίν.
πόσης ἀπολαύσουσιν
δόξης· εἰ ἔνθα θλῖψιν
ἐπηγγείλατο τοσαύτη
θεραπεία· ἔνθα ὧν
τὰς τιμὰς ἐπαγγέλλε-
ται. πόση ἔσται ἡ ἄμειψις·
ἀλλὰ κούφους καὶ κοσμι-
κοὺς ἐπιδείξομεν. νῦν
μὲν οὐκ ἔχομεν. εἰσὶν
μὲν γὰρ ἴσως κοσμι-
κοὶ ἐπιεικεῖς. ἀλλὰ τὴν
ἄκραν οὐχ ἥκοντες φι-
λοσοφίαν. διό, ἀπὸ
τῶν παλαιῶν καὶ ἀγί-
ων ἐρῶ ὑμῖν ταῦτα
δείγματα· πόσοι γυ-
ναῖκας ἔχοντες καὶ
παῖδας τρέφοντες,
τῶν εἰρημένων οὐδὲν
ἔλαττον ἔσχον. ἀλλὰ
νῦν οὐκ ἔστιν διὰ τὴν
ἐν ἑαυτοῖς ἀνάγκην.
καθὼς φησὶν ὁ μακά-
ριος οὗτος. τίνα
Οἶμαι κούφους τίνας·
τὸν Νῶε, εἶτα τὸν Ἀβραάμ.
εἶτα τὸν τούτου παῖδα.
εἶτα τὸν ἐκείνου· ἀλλὰ
τὸν Ἰωσήφ. ἀλλὰ κού-
φους ἐπὶ τοὺς προφή-
τας ἔλθωμεν. τὸν Μω-
σέα λέγω. τὸν Ἡσαΐαν.
ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα
αὐτὸν τὸν λόγον ἐκλείψω-
μεν. ὃν μάλιστα ἀπαντῶ

προσφέρουσιν ἡμῖν
αἰτίας· οὐχὶ γυναῖκας ἔ-
χειν· οὐχὶ παῖδας· καὶ
γὰρ ἐγὼ τοῦτο λέγω
πρὸς ὑμᾶς. ὅπερ ὑ-
μᾶς πρὸς ἡμᾶς· γυ-
ναῖκας ἔχειν· ἀλλ' οὐ
κεκτῆσθαι δεῖ γυναῖκας ἔ-
χειν· θαυμαστὸς ἦν·
χρήματα ἔχειν· ἀλλ' οὐ
κεκτῆσθαι δεῖ χρήματα
ἔχειν κρατεῖν αὐτῶν·
παῖδας ἐτέκεν· ἀλλ' οὐ
κεκτῆσθαι δεῖ παῖδας ἐτέ-
κεν ἐμακαρίζετο· τρι-
ακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ
οἰκογενεῖς ἐκέκτητο.
ἀλλ' οὐ τούτου χάριν ἐ-
θαυμάζετο· ἀλλὰ βού-
λει μαθεῖν πόθεν· ἀ-
πὸ τῆς φιλοξενίας·
ἀπὸ τῆς τῶν χρημά-
των ὑπεροψίας· ἀπὸ
τῆς κοσμιότητος·
τί γάρ ἐστι μετὰ πέμοι
φιλοσόφου· οὐχὶ καὶ
χρημάτων καὶ δόξης
καταφρονεῖν· καὶ φθό-
νου καὶ παντὸς πά-
θους ἀνώτερον εἶναι·
φέρε οὖν αὐτὸν εἰς μέ-
σον ἀγάγοντες ἀποδύ-
σωμεν, καὶ δείξωμεν
ὑμῖν οἷος φιλόσοφος
ἦν· οὐδὲ ἠγάπα τὸ πα-
τρίδα πατρῷον· ἔ-
ξελθε γάρ φησιν ἐκ
τῆς γῆς σου. καὶ ἐκ
τῆς συγγενείας σου· καὶ
εὐθέως ἐξῆλθεν·

οὐ προσεδέδετο οἰκίᾳ.
ἦ γὰρ ἂν οὐκ ἐξῆλθεν·
οὐ συνηθείας φιλίᾳ.
οὐκ ἄλλῳ οὐδενί· ἀλλὰ
τί· δόξης μάλιστα πάν-
των ἐκεῖνος κατεφρό-
νησεν, καὶ χρημάτων·
καὶ γὰρ πόλεμον τρο-
πωσάμενος· καὶ λά-
φυρα ἀξιούμενος
λαβεῖν· κατέλυσεν·
ἀλλ' ὁ παῖς ὁ τούτου· οὐ
διὰ τὰ χρήματα τὰ πολλὰ
ἐθαυμάζετο· ἀλλὰ διὰ
τὴν φιλοξενίαν· οὐ
διὰ τὰ παιδία· ἀλλὰ
διὰ τὴν ὑπακοήν·
οὐ διὰ τὴν γυναῖκα·
ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάρω-
σιν. τὴν ἐπὶ τῇ γυναι-
κί· οὐδὲ τὴν παρου-
σαν κινοῦντο ζωήν·
οὐκ ἐχρημάτιζον το·
ὑπερεώρων ἁπάντων·
πόθεν γάρ μοι τοιαύτην
φυτῶν ἐστιν ἄρισται·
οὐχ ἅπερ ἂν οἱ κοθεν
ἔχει τὴν ἰσχύν· καὶ
μήτε ὄμβροις· μήτε
χαλάζαις· μήτε ἀνέ-
μων ῥύμαις· μήτε
ἄλλῃ τινὶ τοιαύτῃ ἀνω-
μαλίᾳ κρατεῖται· ἀλ-
λὰ γυμνὰ ἕστηκεν ἁπάν-
των καταφρονοῦντα·
μήτε τειχίων· μή-
τε φραγμῶν δεόμε-
να· ἀλλὰ τοιοῦτος ὁ
φιλόσοφός ἐστιν· τοι-
οῦτος ὁ πλοῦτος εἰς μα

οὐδὲν ἔχει καὶ τὰ πάντα ἔχει· τὰ πάντα ἔχει καὶ οὐδὲν ἔχει· ὁ γὰρ τοῖχος οὐκ ἔνδον· ἀλλ' ἔξωθέν ἐστιν ὁ τριγχός· οὔτε τῆς φύσεώς ἐστιν ἀλλ' ἔξωθεν· τί δὲ φημί· ποῖον σῶμα ἰσχυρόν ἐστιν· οὐχ ὅπερ ἂν ὑγιαῖνον ᾖ· καὶ μήτε λιμῷ· μήτε πλησμονῇ· μήτε ψύχει· μήτε καύματι ἁλίσκεται· ἢ τὸ πρὸς πάντα ταῦτα· καὶ τραπεζοποιῶν· καὶ ὑφαντῶν· καὶ θηρευτῶν· καὶ ἰατρῶν δεόμενον ἵνα ὑγιαίνῃ· ἐκεῖνός ἐστιν ὁ πλούσιος· ὁ ὄντως φιλόσοφος· ὁ μηδενὸς τούτων δεόμενος· διὰ τοῦτο ὁ μακάριος οὗτος ἔλεγεν· ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ· μὴ τοίνυν τριγχία ἔξωθεν περιβάλλετε· τοῦτο γὰρ ὁ πλοῦτος· τοῦτο καὶ δόξα· ὅταν γὰρ ταῦτα καταπέσῃ· καταπεσεῖται δέ· γυμνὸν ἑστηκὸς καὶ εὐάλωτον τὸ φυτὸν οὐ μόνον οὐδὲν κερδαίνει ἐντεῦθεν παρελθόντι χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ κακοῦται· ἐκεῖνα γὰρ τὰ τριγχία τὰ κωλύ-

ὄντα αὐτὸ ἐγγυμνάζεσθαι πρὸς πάσας τῶν ἀνέμων προσβολάς· μὴ ὑπὸ ἀθρόον καταπεσεῖν παρεσκεύασεν· ὥστε καὶ ταῦτα μᾶλλον ὁ πλοῦτος ἀμελετήτους παρασκευάζει πρὸς τὰς ἀνωμαλίας τοῦ βίου· τοιούτους τοίνυν παρασκευάζωμεν τοὺς παῖδας· ὥστε δύνασθαι πρὸς πάντα ἀντέχειν καὶ μὴ ξενίζεσθαι τοῖς ἐπιοῦσιν· ἀλλ' ἐκτρέφωμεν αὐτοὺς ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου· πολὺς ἡμῖν ὁ μισθὸς ἀποκείσεται· εἰ γὰρ οἱ ἀγάλματα ποιοῦντες βασιλέων· καὶ εἰκόνας γράφοντες τοσαύτης ἀπολαύουσι τιμῆς· ἡμεῖς τὴν βασιλικὴν εἰκόνα καλλωπίζοντες· εἰκὼν γὰρ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος· οὐ μυρίων ἀπολαυσόμεθα τῶν ἀγαθῶν· τὸ καθ' ὁμοίωσιν ἀποδιδόντες· τοῦτο γάρ ἐστι καθ' ὁμοίωσιν· κἂν τῆς ψυχῆς ἀρετή· ὅταν ἀγαθοὺς εἶναι παιδεύσωμεν τοὺς παῖδας· ὅταν ἀοργήτους· ὅταν ἀμνησικάκους· ταῦτα γὰρ πάντα θεοῦ ἴδια· ὅταν εὐεργετικούς·

ὅταν φιλανοὺς· ὅταν παιδεύσωμεν τὰ παρόντα μηδὲν ἡγεῖσθαι· τοῦτο ποιῶμεν ἡμεῖς ἔργον ἅπαν· καὶ ἑαυτοὺς καὶ γάμους· πολλοὶ γὰρ καὶ ῥυθμίζειν ἀδελφόν· ἐπεὶ ποίαν παρρησίαν ἀξιούμεθα ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ· εἰ γὰρ ἐπίσκοπος ἀνάξιος· ὁ παῖδας ἀνυποτάκτους ἔχων· πολλῷ μᾶλλον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· τί λέγεις· καὶ γυναῖκα ἄτακτον ἔχωμεν· καὶ παῖδας εὐθύνας ὑφέξομεν· ναί· ἐὰν μὴ μέτρα ἀκριβείας τὰ παρ' ἑαυτῶν εἰσενέγκωμεν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ ἡ ἡμῶν κατ' ἀρετὴν πρὸς σωτηρίαν· εἰ γὰρ ὁ τὸ τάλαντον τὸ ἕν, κατακαλλόμενος· οὐδὲν ἐκέρδανεν· ἀλλὰ καὶ οὕτως κολάζεται· δῆλον ὅτι οὐκ ἀρκεῖ ἡ οἰκεία ἀρετὴ εἰς σωτηρίαν· ἀλλὰ δεῖ καὶ τῆς ἑτέρου· πολλὴν τοίνυν ποιώμεθα καὶ τῶν γυναικῶν φροντίδα· πολλὴν καὶ τῶν παίδων πρόνοιαν· καὶ τῶν οἰκετῶν πολλήν· καὶ ἡμῶν αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ ἑαυτοὺς καὶ ἐν τῷ ἐκείνους ῥυθμίζειν τὸν θεὸν παρακαλῶμεν· ὥστε συναντιλαβέσθαι ἡμῖν τοῦ ἔργου· ἂν ἴδῃ ἡμᾶς τοῦτο μεριμνῶντας· τοῦτο φροντίζοντας· συναντιλήψεται· ἂν δὲ μηδένα ποιουμένους λόγον οὐδ' ὡσὰν χεῖρα· οὐ γὰρ καθεύδουσιν ἡμῖν χορηγεῖ τὴν κοινωνίαν ὁ θεός· ἀλλὰ πονοῦσι καὶ αὐτοῖς· ὁ γὰρ κοινωνός· οὐ τοῦ ἀργοῦντός ἐστιν κοινωνός· ἀλλὰ τοῦ καὶ αὐτοῦ ἐργαζομένου· δυνατὸς δὲ ὁ ἀγαθὸς θεός· δι' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον ἅπαν ἀναγαγεῖν· ἵνα καταξιωθῶμεν πάντες ἐπιτυχεῖν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν· χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα· κράτος· τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:·

ΟΜΙΛΙΑ ΚΒ

ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΥΠΑΚΟΥΕΤΕ ΤΟΙΣ ΚΥΡΙΟΙΣ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ· ΜΕΤΑ ΦΟΒΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΥ ΕΝ ΑΠΛΟΤΗΤΙ ΚΑΡΔΙΑΣ ΥΜΩΝ ΩΣ ΤΩ ΧΡΙΣΤΩ· ΜΗ ΚΑΤ' ΟΦΘΑΛΜΟΔΟΥΛΕΙΑΝ ΩΣ ΑΝΘΡΩΠΑΡΕΣΚΟΙ· ΑΛΛ' ΩΣ ΔΟΥΛΟΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ· ΠΟΙΟΥΝΤΕΣ

ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΘΥ ΕΚ
ΨΥΧΗΣ· ΜΕΤ' ΕΥΝΟΙΑΣ
ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΕΣ· ΩΣ ΤΩ
ΚΩ ΚΑΙ ΟΥΚ ΑΝΟΙΣ· ΕΙ
ΔΟΤΕΣ ΟΤΙ ΕΑΝ ΤΙ ΑΝΟΣ
ΠΟΙΗΣΗ ΑΓΑΘΟΝ· ΤΟΥΤΟ
ΚΟΜΙΕΙΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ
ΚΥ· ΕΙΤΕ ΔΟΥΛΟΣ· ΕΙΤΕ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ :·

Ο[ὐ] δούλων ἦν μόνον·
οὔτε γυνή· οὔτε
παιδία· ἀλλὰ καὶ
οἰκετῶν ἀρετὴ συντε-
λεῖ ἅπασι καὶ πρὸς
πᾶσαν οἰκίαν· διὰ
τοῦτο ὁ μακάριος
Παῦλος οὐδὲ τούτου
τοῦ μέρους ἠμέλη-
σεν· ἀλλ' ἔρχεται μὲν
ἔσχατον ἐπ' αὐτό· ἐ-
πειδὴ καὶ ἔσχατον
κεῖται τῷ ἀξιώματι·
πολλὰ δὲ καὶ πρὸς
αὐτοὺς διαλέγεται·
οὐκέτι ὡς αὐτοῖς παισίν·
ἀλλὰ πολλῷ τελεώτε-
ρον· οὐ γὰρ ἐνταῦθα
δίδωσιν αὐτοῖς τὴν
ὑπόσχεσιν· ἀλλ' ἐν τῷ
μέλλοντι· εἰδότες φη-
σὶν ὅτι ἐάν τι ἕκαστος
ποιήσῃ ἀγαθὸν ἐκεῖ-
νο· τοῦτο κομιεῖται
παρὰ τοῦ κυρίου· καὶ φι-
λοσοφῶν, ἐκεῖ διδά-
σκει· ὅτι γὰρ καὶ τῷ ἀξι-
ώματι τῶν παίδων ἐ-
σὶν ἐλάττους· ἀλλὰ
τῷ φρονήματι μείζους·
οἱ δοῦλοι φησὶν ὑπα-
κούετε τοῖς κυρίοις
κατὰ σάρκα· εὐθέως
τὴν λελυπημένην ἀνέ-
στησεν ψυχήν· εὐθέως
παρεμυθήσατο· μὴ
ἀλγήσῃς φησίν· ὅτι ἔλαττον
ἔχεις καὶ τῆς γυναικὸς
καὶ τῶν παίδων· ὄνο-
μα δουλείας ἐστὶ μόνον·
κατὰ σάρκα ἐστὶν ἡ δεσπο-
τεία· πρόσκαιρος ἡ
ἀρχή· ὅπερ γὰρ ἂν ᾖ
σαρκικόν· ἐπίκαιρόν
ἐστιν· μετὰ φόβου φησὶ
καὶ τρόμου· ὁρᾷς ὅτι
οὐ τὸν αὐτὸν ἀπαιτεῖ
παρὰ γυναικὸς καὶ
δούλων φόβον· ἐκεῖ
μὲν γὰρ ἁπλῶς εἶπεν·
ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆ-
ται τὸν ἄνδρα· ἐνταῦ-
θα δὲ μετ' ἐπιτάσεως·
μετὰ φόβου φησὶν καὶ
τρόμου ἐν ἁπλότητι
τῆς καρδίας ὑμῶν
ὡς τῷ Χριστῷ· συνεχῶς τοῦ-
τό φησιν· Τί λέγεις
ὦ μακάριε Παῦλε· ἀ-
δελφός ἐστιν· μᾶλλον
δὲ ἀδελφὸς γέγονε·
τῶν αὐτῶν ἀπήλαυσεν·
εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα τελεῖ·
ἀδελφὸς γέγονεν· οὐ
τοῦ κυρίου τοῦ αὐτοῦ· ἀλλὰ
καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· τῶν
αὐτῶν ἀπολαύει πάν-
των· καὶ λέγεις ὑπα-
κούετε τοῖς κατὰ σάρ-
κα κυρίοις μετὰ φόβου
καὶ τρόμου· διὰ γὰρ

τοῦτό φησιν φησίν. εἰ
γὰρ τοὺς ἐλευθέρους
ἀλλήλοις ὑποτάσσεσθαι
ἐκέλευσε διὰ τὸν τοῦ θεοῦ
φόβον· καθάπερ ἀνω-
τέρω ἔλεγεν· ὑπο-
τασσόμενοι ἀλλήλοις
ἐν φόβῳ Χριστοῦ· εἰ γὰρ τὴν
γυναῖκα προστάττει
φοβεῖσθαι τὸν ἄνδρα·
καὶ τοιαύτην καὶ ὁμότι-
μον οὖσαν· πολλῷ μᾶλ-
λον τὸν οἰκέτην· οὐ γὰρ
δυσγενείας τὸ πρᾶγμά
ἐστιν· ἀλλ᾽ ἄκρας τῆς εὐγε-
νείας· τὸ εἰδέναι ἐπιτάτ-
τεσθαι καὶ μετριάζειν
καὶ εἴκειν τῷ πλησίον·
καὶ ἐλεύθεροι ἐλευθέ-
ροις μετὰ πολλοῦ φό-
βου καὶ τρόμου ἐδού-
λευον· ἐν ἁπλότητι
φησὶ καρδίας· κα-
λῶς εἶπεν· ἐπειδὴ ἔνι
μετὰ φόβου καὶ τρόμου
δουλεύειν· οὐκ ἐξ εὐ-
νοίας δέ· ἀλλ᾽ ὡς ἂν ἐξῇ
λανθάνουσιν· πολλοὶ
πολλάκις περὶ τοὺς δε-
σπότας κακουργοῦν-
τες τοὺς αὐτῶν· καὶ
ταύτην ἀναιρεῖ τὴν
κακουργίαν λέγων·
ἐν ἁπλότητι τῆς καρ-
δίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ·
μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδου-
λείαν ὡς ἀνθρωπά-
ρεσκοι· ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι
τοῦ Χριστοῦ· ποιοῦντες τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ

ψυχῆς· μετ᾽ εὐνοίας δου-
λεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ
ἀνθρώποις· Ὁρᾷς πόσου
ἐδεήθη ὥστε τοῦτο ἐμ-
φυτεῦσαι τὸ καλόν· τὸ
μετ᾽ εὐνοίας λέγω καὶ ψυ-
χῆς· ἐκεῖνο μὲν γὰρ
πολλοὺς ὁρῶμεν τοῖς
δεσπόταις παρέχοντας
τὸ τοῦ φόβου καὶ τὸ τοῦ
τρόμου λέγω, καὶ γὰρ
ἐκεῖνο μόνη ἡ τοῦ δεσπότου
ἀνάγκη πολλάκις ἀνύει·
ἀλλὰ δεῖξον φησίν· ὡς
Χριστοῦ δοῦλος δουλεύ-
εις· οὐχ ὡς ἀνθρώπου· ποί-
ησον μέγα σου κατόρ-
θωμα μὴ τῆς ἀνάγ-
κης· ὥσπερ τὸ μὲν πα-
ρ᾽ ἑτέρου καλῶς παρ-
σχόμενα παρὰ θεοῦ καὶ δι-
δάσκει διὰ τῶν ἐξ ἡ-
αὐτοῦ ποιῆσαι τὸ κα-
τόρθωμα, καὶ τῆς
αὐτοῦ προαιρέσεως·
Ἐπειδὴ γὰρ ὁ πλήξας
τὴν σιαγόνα· οὐ κα-
τὰ τῆς διανοίας τῆς
τοῦ πληγέντος· ἐ-
τοῦτο γέγονεν ἀλλ᾽ ἀπὸ
τῆς οἰκείας κακίας· καὶ ὅ-
τι φησίν· ἀρεῖον αὐτῷ
καὶ τὴν ἄλλην· ἵνα
δείξῃς ὅτι καὶ ταύτην
οὐ κακῶς ὑπέστης·
ὁ γὰρ ἐπιδαψιλευσά-
μενος τῷ παθεῖν μᾶλ-
λον· καὶ ὅπερ οὐκ ἦν
αὐτοῦ· ἐποίησεν ἑαυ-
τοῦ· τὸ ῥαπισθῆναι

τὴν σιαγόμαι· μὴ τοῦ
μόνον ἐν εὐγενείᾳ· τοῦ-
το μὲν γὰρ ἴσως δόξῃ
καὶ φορτικὸν εἶναι· ἐκεῖ-
νο δὲ φιλοσοφίας
πολλῆς· καὶ ἔδειξας
ὅτι καὶ τοῦτο διὰ φι-
λοσοφίαν καὶ εὐγενείας·
ὥσπερ καὶ νῦν δείξομεν
τοῦτο· ὅτι καὶ ταύτην
ἔχομεν τί φέρουσα τὴν
δουλείαν· ὁ ἄρα ἀν-
θρωπάρεσκος· οὐ
δοῦλος τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ
δοῦλος τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἀν-
θρωπάρεσκος·
Τί γάρ· ἔστι δοῦλος ὢν
ἀνθρώποις ἀρέσκειν κωλύε-
ται· τίς δὲ ἀνθρώποις ἀ-
ρέσκειν· ἔστι δύναται
ἅμα δοῦλος· εἴτε
χρηστὸς φησὶν μετ' εὐνοί-
ας δουλεύοντες· ἔ-
στι δὴ γὰρ εἶναι καὶ ἐν
ἁπλότητι δουλεύοντα
καὶ μὴ κακοῦργος·
μὴ μὴν πάσῃ δυνάμει·
ἀλλὰ τὸ ὀφθαλμό-
μενον μόνον πλη-
ροῦν· διὰ τοῦτο φη-
σίν· ἀπὸ προθυμί-
ας μὴ ἀπὸ ἀνάγκης·
ἀλλ' ἀπὸ προαιρέσε-
ως· μὴ ἀπὸ κίας·
Ἂν οὕτως δουλεύσῃς·
οὐκέτι δοῦλος· ἂν ἐκ
προαιρέσεως· ἂν
μετ' εὐνοίας· ἂν ἀπὸ
ψυχῆς· ἂν διὰ τὸν Χριστόν·
ταύτην γὰρ τὴν δου-
λείαν καὶ ὁ Παῦλος δου-
λεύει ὁ ἐλεύθερος· καὶ
καὶ αὐτὸς λέγων· οὐ γὰρ ἑ-
αυτοὺς κηρύσσομεν·
ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον· ἑαυτοὺς
δὲ δούλους ὑμῶν διὰ
Ἰησοῦν· ὁρᾶτε πῶς ἀφαι-
ρεῖται σου τὴν δυσγέ-
νειαν τῆς δουλείας·
ὥσπερ γὰρ ὁ χρήμα-
τα ἀφῃρημένος· ἂν
καὶ ἕτερα προσδῷ
τῷ λαβόντι· οὐκ ἐν τοῖς
ἀφῃρημένοις· ἀλλ' ἐν
τοῖς φιλοτίμοις κεῖ-
ται· οὐκ ἐν τοῖς πάσχου-
σι κακῶς· ἀλλ' ἐν τοῖς
ποιοῦσι κακῶς· καὶ
μᾶλλον ὁ μὲν δὲ περι-
εν ἀλλ' ἐν τῷ χαρίσα-
σθαι· ἢ περιεῖναι
τοῦ ἀφαιρεθῆναι· οὔ-
τω δὴ καὶ ἐνταῦθα·
τὴν δ' αὐτὴν ἰδέαν, καὶ με-
γαλοψυχῶς προσφα-
μάται· δηλῶν ὅτι
οὐκ ἐκλύθη τῆς ἀρ-
παγῆς· ἐνεργεῖ ἐμὲ
κάμον· διὰ τὸν Χριστὸν δου-
λεύω μὲν τοῖς δεσπό-
ταις· ἀλλ' ὅσπερ φησίν·
ὅτι ὃ ἄν τι ἕκαστος ἐρ-
γάσηται ἀγαθὸν· τοῦ-
το κομιεῖται παρὰ τοῦ
κυρίου· εἴτε δοῦλος· εἴτε
ἐλεύθερος· Εἶτα δὴ
γὰρ ἄξιος ἦν, πολλοὺς
τῶν δεσποτῶν· αὐτοὺς
τοὺς ὄντας μὴ αἰσχύ-
νεσθαι· μὴ δὲ ἀμελεῖσθαι

τοὺς οἰκέτας τῆς ὑπα-
κοῆς· ὁρᾷς πῶς αὐτοὺς
παρεμυθήσατο·
ὥστε μὴ ὑποπτεύειν τὴν
ἀνταπόδοσιν· ἀλλὰ
σφόδρα θαρρεῖν ὑ-
πὲρ τῆς ἀμοιβῆς·
καθάπερ γὰρ οἱ κα-
κῶς πάσχοντες ὅταν
μὴ ἀμύνωνται τοὺς
εὐεργέτας τὸν θεὸν αὐ-
τοῖς ὀφειλέτην ποι-
οῦσιν· οὕτω δὴ καὶ οἱ
δεσπόται· ἂν πάσχον-
τες εὖ, παρὰ σοῦ μὴ
σε ἀμείψωνται. μᾶλλον
κἂν [illegible]ταυτο· τὸν θεὸν ὀ-
φειλέτην σοι κατέστη-
σαν τόν· καὶ οἱ κύριοι
φησὶν τὰ αὐτὰ ποι-
εῖτε πρὸς αὐτούς·
τὰ αὐτὰ ποῖα· μετ᾽ εὐ-
νοίας δουλεύετε· ἀλ-
λ᾽ οὐκ εἶπε, δουλεύετε·
καίτοιγε ἀπάντων τὰ
αὐτὰ τοῦτο ἐδήλωσεν.
δουλεύει γὰρ καὶ ὁ δε-
σπότης· μὴ ὡς ἀν-
θρωπάρεσκοι φησί·
μετὰ φόβου καὶ τρό-
μου τουτέστι πρὸς τὸν θεόν·
δεδοικότες· μήπο-
τε ὑμῖν ἐγκαλέσῃ ὑ-
πὲρ τῆς εἰς τοὺς δού-
λους ἀμελείας· ἀνιέν-
τες τὴν ἀπειλήν· μὴ
φορτικοὶ φησὶν μὴ
δὲ ἐπαχθεῖς· εἰδότες
ὅτι καὶ ὑμῶν καὶ αὐ-
τῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς·

ιε

Βαβαὶ ἡλίκον ἠνίξατο·
πῶς· ἐφοβήθη· τοῦ-
τέστιν τῷ μέτρῳ ᾧ με-
τρήσῃς· ἀντιμετρηθή-
σεταί σοι· μὴ ἀκούσῃς
δοῦλε πονηρὲ πᾶ-
σαν τὴν ὀφειλὴν ἐκεί-
νην ἀφῆκά σοι· καὶ
προσωποληψία φη-
σὶν οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ·
μὴ νομίσῃς φησὶν ὅτι
τὰ [illegible] δοῦλον ὡς εἰς
δοῦλον γινόμενα, οὕ-
τως ἀφήσει· οἱ μὲν γὰρ
ἔξωθεν νόμοι διαφο-
ρὰν ἴσασιν τούτων τῶν
γενῶν· ἅτε ἀνθρώπων ὄν-
τες νόμοι· ὁ δὲ νόμος
ὁ τοῦ κοινοῦ δεσπότου
οὐδεμίαν οἶδεν δια-
φοράν· ἅτε κοινῇ πάν-
τας εὐεργετῶν· καὶ πᾶ-
σιν τῶν αὐτῶν μεταδι-
δούς· ἂν δέ τις ἔροιτο
πόθεν ἡ δουλεία· καὶ
διατί [illegible] εἰσῆλ-
θεν τὸν ἀνθρώπινον βίον·
καὶ γὰρ οἶδα πολλοὺς
καὶ ἐρωτῶντας τὰ
τοιαῦτα κἀκεῖνος καὶ
μαθεῖν βουλομένους·
ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ·
ἡ πλεονεξία τὴν
δουλείαν ἔτεκεν· ἡ
[illegible] ἡ ἀπληστία·
ἐπεὶ Νῶε δοῦλον οὐκ
εἶχεν· οὐδὲ Ἄβελ·
οὐδὲ Σήθ· ἀλλ᾽ οὐδὲ
οἱ μετ᾽ αὐτούς· ἁμαρτί-
α τὸ πρᾶγμα ἔτεκεν·

ἠλάσσους πρὸς ὕβρις·
ἀκουέτωσαν οἱ παῖδες.
ὅτι δοῦλοι εἰσὶν ἄξιοι
εἶναι ὅταν εἰς τοὺς πατέρας
ἀγνωμονῶσιν·
ἀφ' αἵματος ἑαυτοῦ ὁ τοι
οῦτος τὴν εὐγένειαν.
ὁ γὰρ ὑβρίζων τὸν πατέρα·
οὐκ ἔστιν υἱός· ὁ τὸν ὄν
τως ὑμῶν πατέρα ὑβρί
ζων· πῶς ἔσται υἱός· καὶ
ἐξέπεσεν ἀπὸ τῆς εὐγε
νείας· ἐξύβρισεν εἰς
τὴν φύσιν· εἶτα καὶ
πόλεμοι καὶ μάχαι αἰ
χμαλώτους ἐποίουν·
ἀλλ' ὁ Ἀβραὰμ εἶχεν οἰ
κέτας· ἀλλ' οὐχ ὡς οἰκέ
ταις ἐκέχρητο· ὅρα
πῶς πανταχοῦ τὴν κε
φαλὴν ἀναρτᾷ καὶ
τὴν γυναῖκα· εἶναι
φησὶν ἀγαπῶντα αὐτήν.
καὶ τὰ παιδία εἶναι ἐκ
τρέφειν ἐν παιδείᾳ καὶ
νουθεσίᾳ κυρίου· καὶ τοὺς
δούλους εἰδότας ὅτι
καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριος
ἐστὶν ἐν οὐρανοῖς· οὕτω
φησὶ καὶ αὐτοὶ ὡς
δοῦλοι ὄντες· οὕτω φι
λάνθρωποι ἔσεσθε καὶ
συγγνωμονικοί· τὸ λοι
πὸν ἀδελφοί μου φη
σὶν ἐνδυναμοῦσθε
ἐν κυρίῳ· καὶ ἐν τῷ κράτει
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·
Εἰ δὲ βούλεσθε τὸ πρότε
ρον τὰ περὶ τῶν οἰκετῶν
ἀκοῦσαι. ἀκούσατε

ὡς ἂν περὶ τῶν παίδων·
διδάσκετε αὐτοὺς εἶναι
εὐλαβεῖς. καὶ πάντως
πάντα ἕψεται· νῦν δὲ
εἰς μὲν θέατρον ἀπιών,
καὶ εἰς ἀγῶνα ἀπαντῶν
τις· πάντας ἐπισύρε
ται τοὺς παῖδας· εἰς
δὲ ἐκκλησίαν οὐκ ἔτι·
οὐδὲ ἀναγκάζει παρεῖ
ναι καὶ ἀκούειν· πῶς
δὲ ὁ οἰκέτης ἀκούσεταί
σου τοῦ δεσπότου ἑτέ
ροις προσέχοντος· ἠ
γόρασας· ἐπρίω τὸν
δοῦλον· ἐπίταττε πρό
τερον αὐτῷ τὰ κατὰ
θν· ὥστε πρὸς τοὺς
συνδούλους εἶναι ἤ
πιον. ἀρετῆς πολλὴν
ποιεῖσθαι λόγον· πόλις
ἐστὶν ἐλάσσων οἰκία· ἄρχων
ἐστὶν ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ
οἰκίας· καὶ εἰ μὲν τῶν
πλουτούντων εὔδηλον.
ἔνθα καὶ ἀγροὶ καὶ ἐπί
τροποι καὶ ἄρχοντες
ἐπὶ ἄρχουσιν· ἐγὼ δὲ καὶ
τὴν τῶν πενήτων οἰκί
αν φημὶ καὶ πόλιν εἶναι.
καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα εἰ
σὶν ἀρχαί· οἷον. κρατεῖ
τῆς γυναικὸς ὁ ἀνήρ·
ἡ γυνὴ τῶν οἰκετῶν·
οἱ οἰκέται τῶν γυναικῶν·
πάλιν αἱ γυναῖκες καὶ
οἱ ἄνδρες τῶν παίδων·
Ἆρα οὐ δοκεῖ σοι καθά
περ τις βασιλεὺς εἶναι
τοσούτους ἔχων ἄρχοντας

ὑποτεταγμένους ἑαυ-
τῷ· καὶ πάντων περιφανέ-
στερον αὐτὸν οἰκονομικώ-
τερον ἐστὶ καὶ πολι-
τικώτερον· ὁ γὰρ δού-
λοις διαφόροις κέ-
χρηται τούτοις· οἱ
δὲ μὴ τοὺς ἐπιτηδείους
ἄρχοντας αἱρεῖσθαι·
καὶ αἱρεῖσθαι λαμπρῶς·
οἷον· ἔσται βασιλεὺς
ἕτερος ἡ γυνὴ χωρὶς
τοῦ διαδήματος ἐν
οἰκίᾳ· ὁ δὲ δοῦλος τὸν βα-
σιλέα τοῦτον αἱρεῖσθαι·
πάντα ταῦτα ἀλλὰ καλῶς
διατεθεῖσα· τὸ λοιπὸν
ἀδελφοί μου φησίν·
ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ·
ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν
ὁ λόγος ἀεὶ τούτῳ κέ-
χρηται τῷ τρόπῳ·
οὐχὶ καλῶς ἔλεγον
ἐξ ἀρχῆς ὅτι στρατό-
πεδόν ἐστιν ὁλόκλη-
ρος ἑκάστου οἰκία·
ἰδοὺ γὰρ διατάξας
πάσας τὰς ἀρχάς·
λοιπὸν αὐτοὺς καθο-
πλίζει καὶ ἐπὶ πόλεμον
ἐξάγει· ἐὰν γὰρ μὴ δὲ
τὴν ἀρχὴν ἁρπάζῃ
τὴν τοῦ ἑτέρου· ἀλλὰ
κατὰ χώραν ἕκαστος
μένῃ· πάντα εὔδια
κείσεται· ἐνδυναμοῦ-
σθε φησὶν ἐν κυρίῳ· ἐν τῇ
ἐλπίδι τῇ εἰς αὐτὸν δι-
ὰ τῆς αὐτοῦ βοηθείας·
ἐπειδὴ γὰρ πολλὰ ἐ-

πέταξεν ἅπερ ἔδει
γενέσθαι· μὴ δεδοίκατε
φησίν· ἐπιρρίψατε
τὴν ἐλπίδα ἐπὶ τὸν
θεόν· καὶ πάντα ἐξευ-
μαρίσει· καὶ ἐν τῷ κρά-
τει φησὶν τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ· καὶ ἐνδύσασθε
τὴν πανοπλίαν τοῦ
θεοῦ πρὸς τὸ δύνα-
σθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς
τὰς μεθοδείας τοῦ
διαβόλου· οὐ καθάπερ
πρὸς τὰς μάχας· οὐδὲ
πρὸς τοὺς πολεμίους
οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς· οὐ-
δὲ φανερῶς ἡμῖν ὁ
ἐχθρὸς πολεμεῖ· ἀλλὰ
μεθοδείαις· τί δέ ἐστι
μεθοδείαις· μεθοδεῦ-
σαι ἐστὶ· τὸ ἀπατῆσαι.
καὶ διὰ συντόμου ἑλεῖν·
ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν τε-
χνῶν γίνεται· καὶ ἐν
λόγοις· καὶ ἐν ἔργοις·
καὶ ἐν παλαίσμασιν· ἐ-
πὶ τῶν παραγόντων
ἡμᾶς· οἷον τί λέγω· οὐ-
δέποτε φανερὰ προ-
τίθησιν τὰ ἁμαρτή-
ματα· εἰδωλολατρεί-
αν οὐ λέγει· ἀλλ᾽ ἑτέρως
αὐτὸ κατασκευάζει
μεθοδεύων· τουτέ-
στι πιθανὸν κατασκευ-
άζων τὸν λόγον ἐπι-
καλύμμασιν κεχρη-
μένος· ἤδη μὲν οὖν
καὶ τοῦτο δηλοῖ γὰρ ἐν
τοὺς στρατιώτας καὶ

νικηφόρον ἐποίησεν. τὸ
πάσας καὶ διδάξαι ὅ
τι πρὸς ἐμπειροπόλεμον
πολεμικῶν ἡμῖν ἡ μά
χη. καὶ οὐ χάρακος
οὐδὲ ἀφ' ἑκάστου πολε
μούντων, ἀλλὰ μετὰ
πολλῆς τῆς μεθοδεί
ας. καὶ πρῶτον μὲν.
ἀπὸ τῆς τέχνης αὐ
τοῦ. δεύτερον. ἀπὸ
τῆς φύσεως καὶ τοῦ
πλήθους τοὺς μαθη
τὰς ἐπαίρει. οὐχὶ
καταμαλάσσων νομίζω μὲ
μὲν τοὺς στρατιώτας
τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὄντας.
ἀλλ' ἐπᾶραι καὶ διεγεῖ
ραι ὥσπερ τὰς σοφίσ
ματα. καὶ παρασκευ
άσεν νικηφόρον. ἂν μὲν
γὰρ μόνον διηγήσαι
μενος αὐτῶν τὴν δύ
ναμιν. μέχρι τούτου
τὸν λόγον ἔστησεν, καὶ
ἐνάρκησεν ἂν αὐτούς.
ἄρα δὲ καὶ πρὸ τούτου
καὶ μετὰ τοῦτο. δείκνυ
σιν δυνατὸν ὄντα τὸν
τοιοῦτον ἑλεῖν. μᾶλλον
αὐτοὺς ἐπαίρει. εἰ γὰρ
τῶν ἐναντίων ἰσχὺς
ὅσῳ ἂν σαφέστερον πα
ρ' ἡμῶν ἀπαγγέλληται
πρὸς τοὺς οἰκείους.
τοσούτῳ σπουδαιοτέ
ρους ποιεῖ τοὺς ἡμε
τέρους. ὅτι οὐκ ἔστιν
ἡμῖν φησὶν ἡ πάλη
πρὸς αἷμα καὶ σάρκα.

ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς.
πρὸς τὰς ἐξουσίας.
πρὸς τοὺς κοσμοκρά
τορας τοῦ σκότους
τοῦ αἰῶνος τούτου.
πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς
πονηρίας ἐν τοῖς ἐ
πουρανίοις. ἅπαν καὶ
αὐτὸ τῶν ἐπάθλων
τῶν κειμένων διηγεί
ρεν αὐτούς. τί γάρ.
ϛ πῶς ὅτι σφοδροὶ οἱ
ἐχθροί. ἐπήγαγεν. ὅ
τι καὶ μεγάλα ἡμᾶς ἀ
ποστεροῦσιν. ποῖα.
ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
ἡ μάχη κεῖται. οὐ περὶ
χρημάτων. οὐ περὶ
δόξης. ἀλλ' ὑπὲρ ἀν
δραποδισμοῦ ὁ ἀγών.
ὥστε ἀκατάλλακτος
ἡ ἔχθρα γίνεται. σφο
δροτέρα ἡ φιλονεικία
καὶ ἡ μάχη. ὅταν ὑπὲρ
μεγάλων ᾖ. τὸ ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις ἀντὶ τοῦ
ὑπὲρ τῶν ἐπουρανίων.
οὐχὶ ἵνα αὐτοί τινος
τύχωσιν νικήσαντες.
ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς ἀποστε
ρήσωσιν. ὥσπερ ἔλε
γεν. κοινωθήκη ἐντι
μικᾶται. ἐν χρυσῷ.
τὸ ἐν, ὑπέρ ἐστιν. καὶ
τὸ ἐν, διά ἐστιν. ὅρα
πῶς ἡμᾶς διεγείρει.
κἂν δύναμις τοῦ ἐχθροῦ
καὶ νικηφόρους ποιεῖ. τὸ
εἰδέναι περὶ μεγάλων
ὄντα τὸν κίνδυνον.

καὶ ὑπὲρ μεγάλων τὴν
μάχην· ποῦ γὰρ οὐ μόνου
ἡμᾶς εἶναι ἀλλ' ἀνθρώπου
διαζῇ· ἀρχὰς ἡμᾶς φη-
σὶν καὶ ἐξουσίας· καὶ
κοσμοκράτορας τοῦ
σκότους τοῦ αἰῶνος
τούτου· ποίου σκό-
τους ἄρα· τῆς νυκτός.
οὐ δαιμόνων· ἀλλὰ τῆς
πονηρίας· ἦμεν γάρ
ποτέ φησιν σκότος.
τὴν πονηρίαν λέγων
τὴν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι.
οὐ γὰρ ἔξω περαιτέ-
ρω χώραν· οὐκ ἐν οὐ-
ρανῷ· οὐκ ἐν τῷ μέλ-
λοντι αἰῶνι· κοσμο-
κράτορας δὲ αὐτούς
φησιν· οὐχ ὡς τοῦ κόσ-
μου κρατοῦντας· ἀλλ' οἱ-
δεν τὸν κόσμον τοῦτο
καλεῖν ἡ γραφὴ τὰς
πονηρὰς πράξεις·
ὡς ὅταν λέγῃ ὁ Χριστός· ὑ-
μᾶς οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσ-
μου τούτου. ὥσπερ ἐ-
γὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου·
Ἆρα οὖν οὐκ ἦσαν ἐκ
τοῦ κόσμου· οὐχὶ σάρ-
κα περιέκειντο· οὐ
τῶν ἐν κόσμῳ ἦσαν·
καὶ πάλιν· ὁ κόσμος
ἐμὲ μισεῖ· ὑμᾶς δὲ οὐ
δύναται μισεῖν· πάλιν
τὰς πονηρὰς πρά-
ξεις λέγων· οὕτως κό-
σμον ἐνταῦθα τοὺς
πονηροὺς ἀνθρώπους φη-
σίν· οἱ δὲ δαίμονες

τούτων κρατοῦσιν· πρὸς
τὰ πνευματικά φησιν τῆς
πονηρίας ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις· ἀρχὰς καὶ ἐ-
ξουσίας φησίν. κἀνταῦ-
θα ὑπὲρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπου-
ρανίων· θρόνοι· κυριό-
τητες· ἀρχαί· ἐξουσί-
αι· διὰ τοῦτό φησιν· ἀνα-
λάβετε τὴν πανοπλί-
αν τοῦ θεοῦ· ἵνα δυνηθῆ-
τε ἀντιστῆναι· ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ· καὶ
ἅπαντα κατεργασά-
μενοι στῆναι· ἡμέραν
πονηρὰν· τὸν
παρόντα αἰῶνά φησιν·
καὶ αἰῶνα πονηρὸν
τοῦτόν φησιν· ἀπὸ τῶν
ἐν αὐτῷ γινομένων
κακῶν· τουτέστιν· ἀλλ'
ὁπλίζεσθε· καὶ ἅπαν-
τα φησὶν κατεργασά-
μενοι· τουτέστιν· καὶ τὰ πά-
θη καὶ ἐπιθυμίας ἀ-
τόπους. καὶ τὰ ἐνοχλοῦν-
τα ἡμῖν ἅπαντα·
Οὐχ ἁπλῶς ἐργάσασθαι
εἶπεν· ἀλλ' ὥστε κατερ-
γάσασθαι· ὥστε οὐ καθε-
λεῖν μόνον· ἀλλὰ καὶ
στῆναι μετὰ τὸ ἀνελεῖν·
πολλοὶ γὰρ τὴν νίκην
ταύτην νικήσαντες
πάλιν ἔπεσαν· πάντα
φησὶν κατεργασάμε-
νοι· οὐ τὸ μέν, ναί· τὸ
δέ, οὔ· δεῖ γὰρ καὶ μετὰ
τὴν νίκην ἀσφαλῶς
ἐκλυθῆναί ποτε· ἀλλὰ

πάλιν ἁρπάζει καὶ παλαιό-
μενοι. ἂν μὴ ἴδωμεν·
ὁ δὲ περιορῶντα ἀγωνίσαται.
ἐὰν οὖν ἀγωνιζόμενοι πε-
τακῶμεν· ἐὰν οὖν μὴ πε-
ριφερώμεθα ἐλάμνος
οὐκ ἀγωνίσαται· ἐὰν δὲ
σώμεθα τὴν παρρη-
σίαν τοῦ θεοῦ· ὁρᾷς
πῶς τὸν φόνον ἐξά-
γει· ἢ γὰρ δυνατὸν καὶ
ἐργάσασθαι καὶ ἀσκῆ-
ναι, τὸ περὶ τῆς τῶν
ἐχθρῶν δυνάμεως
διεξιέναι· οὐδεμίαν
ἐμποιεῖ καὶ φόνον.
ἀλλὰ τὴν ῥᾳθυμίαν
ἀποτινάσσει· ἵνα δυ-
νηθῆτε ἀντιστῆναι,
φησὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
πονηρᾷ· καὶ ἀπὸ τοῦ
χρόνου παραμυθεῖ-
ται· βραχὺς φησὶν ὁ
καιρός· ὡς ἐχρῆν ἀπαν-
ναι· μὴ καμνέτε μὲν
ταύτην τῶν σφαγῶν·
Εἰ τοίνυν πολέμιοι εἰσί·
ἔτι αὐταὶ αἱ παρα-
τάξεις ἐστίν· αἱ ὁποῖαι
ποιαὶ ἀρχαί· οἱ κοσμο-
κράτορες· τὰ πνευματικὰ
τῆς πονηρίας· πῶς
τρυφᾷς εἰπέ μοι·
πῶς δὲ κεχυμένος
ἢ· πῶς ἀφωπλισμέ-
νοι περιγενέσθαι δυ-
νησόμεθα· ταῦτα
ἕκαστος ἑαυτῷ λεγέ-
τω καθ᾽ ἑκάστην ἡμέ-
ραν· ὅταν ὑπὸ τοῦ

θυμοῦ κρατῆται· ὅταν
ὑπὸ ἐπιθυμίας· ὅταν
τὸν ὑγρὸν μιον ἐστὶ κλί-
τούτον ἐπιζητεῖ· ἀκού-
ετω τοῦ μακαρίου παύ-
λου λέγοντος· οὐκ ἔστιν
ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα
καὶ σάρκα· ἀλλὰ πρὸς
τὰς ἀρχάς· πρὸς τὰς
ἐξουσίας· χαλεπώ-
τερος οὗτος ὁ πόλεμος
τοῦ αἰσθητοῦ· σφοδρο-
τέρα ἡ μάχη· ἐν μόνη
σον ὅσον οὗτος παλαί-
ἄχρονον· νῦν οὖν κη-
θὲν φησὶν ἐμοὶ παρέσται·
ταῦτα τινῶν τῶν ῥαθύ-
μων φθέγγονται· δὲ
ὅμως εὐχαριστῶ μάνε·
ὅτι τοῦ τοιούτου περι-
γίνη ἂν ἐθέλης· εἰς
τῶν ἐναντίων καὶ ἀ-
γανακτᾶς· μέθου
τιμος καὶ ὑπερήφου
στρατιώτου ῥήματα
φθεγγόμενος· οἶδας
τὰς λαμπὰς ἂν ἐθέλης·
περισκοπῶ παντο-
θεν σαυτόν· τάχιστε·
οὐχὶ πρὸς τὸν διάβο-
λον ἐστὶν ἡ μάχη μόνον·
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἑ-
κάμου δυνάμεις· πῶς
οὖν παρεδόμεν τοὺς κό-
πους. φῶς γενόμενοι·
πῶς τοῖς πνευματικοῖς
τῆς πονηρίας· ἅγι-
οι γενόμενοι· ἄγι-
οι γὰρ ἐναντίον ἡ
πονηρία. καὶ φῶς

Τί δεῖ κατατολμᾶν τῆς πρὸς τὸν
διάβολον πάλης· ἔχοντας πολλὴν
παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν· καὶ ὅτι καὶ τὸ
μὴ κτηθῆναι τοῖς πάθεσιν νίκη ἐστίν.
καὶ ὅτι πλοῦτος καὶ δόξα· λαβὰς διδῶσι
κατ᾽ ἡμῶν τοῦ διαβόλου :·

ἀπελαύνεται σκότος· ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ ὦμεν σκότος. ἀγαπώμεθα πάντως· πῶς οὖν αὐτῶν περιεσόμεθα· ἂν ὅπερ εἶπον ἀπὸ φύσεως εἰπέ μοι· τοῦτο γενόμεθα ἀπὸ προαιρέσεως. σαρκὸς ἐκτὸς καὶ αἵματος· οὕτως αὐτοὺς αἱρήσομεν· ἐπειδὴ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ὑπὸ πολλῶν ἐλαύνεσθαι. μὴ νομίσητε φησίν· ὅτι αὐτοὶ πολεμοῦσιν ὑμῖν· οἱ ἐνεργοῦντες ἐν αὐτοῖς δαίμονές εἰσιν οἱ πολεμοῦντες· πρὸς ἐκείνους ἡμῖν ἡ μάχη· διὸ δὲ ἀπὸ τούτων κατασκευάζει· αὐτοὺς δὲ [illegible] ποιῶν. καὶ τὸν πρὸς ἐκείνους θυμὸν χαλῶν τοὺς πολεμοῦντας αὐτοῖς· καίτοι [illegible] πρὸς τούτους ἡμῖν ἡ μάχη γεγένηται. ἐπειδὴ καὶ σύμμαχον ἔχομεν ἄμαχον, τοῦ πνεύματος τὴν χάριν· τέχνην ἐδιδάχθημεν τοιαύτην. ὥστε μὴ πρὸς ἀνθρώπους δύνασθαι παλαίειν. ἀλλὰ πρὸς δαίμονας· ἂν δὲ ἐθέλωμεν. οὐδὲ παλαίσομεν· ἐπειδὴ γὰρ κωλυόμεθα παλαίειν·

ἐπειδὴ τοσαύτη ἡ δύναμις τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. ὡς λέγει· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων. καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. πᾶσαν ἡμῖν δέδωκεν ἐξουσίαν. καὶ τοῦ παλαίειν καὶ τοῦ μὴ παλαίειν· ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς θέλομεν. παλαίομεν αὐτοῖς· ἐπειδὴ ὅτι Παῦλος οὐκ ἐπάλαιεν. ἀκούσωμεν αὐτοῦ λέγοντος· τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· θλίψις· ἢ στενοχωρία· ἢ διωγμός· ἢ γυμνότης· ἢ λιμός· ἢ μάχαιρα· καὶ πάλιν ἀκούε αὐτοῦ λέγοντος· ὁ θεὸς συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει· εἶχεν γὰρ αὐτὸν ὑποτεταγμένον· διὸ καὶ ἔλεγεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτῆς· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν παλαίοντος· ὁ γὰρ παλαίων. οὐδέπω τε ἐνίκησεν· ὁ δὲ νικήσας. οὐκέτι παλαίει· ὑπέταξεν αὐτόν· ἐξεμάχωσε [illegible]· καὶ πάρος δὲ οὐκέτι παλαίει ἐν τῷ διαβόλῳ·

ἀλλ' ὁ, ποῦ ἀφανίσαι μὲν
πορνῶν, ἐν τοῖς παισί·
ἐν τοῖς ὑπακούουσιν·
ἐν τοῖς κατηχουμέ-
νοις· ἐκ πολλοῦ τοῦ
περιόντος ἐκράτει
αὐτοῦ. καὶ τῶν δυνά-
μεων αὐτοῦ. διὸ καὶ
ἔλεγεν ὁ μακάριος
παῦλος. οὐ γὰρ αὐ-
τοῦ τὰ νοήματα ἀ-
γνοοῦμεν. ὅθεν καὶ
μάχαις αὐτοῦ περι-
εγένετο· καὶ πάλιν
ἀκούε αὐτοῦ λέγον-
τος· οὐ θαυμαστὸν μέγα
καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ
μετασχηματίζονται
ὡς διάκονοι δικαιο-
σύνης· Οὕτως ἴδια
πᾶσαν τὴν μάχην. ζ
οὐδὲν αὐτὸν ἐλάνθα-
νεν. καὶ τὸ μυστήριο(ν)
γὰρ φησὶν ἤδη ἐνερ-
γεῖται τῆς ἀνομίας.
ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς κινού-
μενον· ἐπεὶ ἀκούε
πάλιν αὐτοῦ λέγοντος·
πέπεισμαι. ὅτι οὔτε
ἄγγελοι. οὔτε ἀρχαί.
οὔτε ἐξουσίαι. οὔτε
δυνάμεις. οὔτε ἐνε-
στῶτα. οὔτε μέλλοντα.
οὔτε κτίσις ἑτέρα δυ-
νήσεται ἡμᾶς χωρί-
σαι. ἀπὸ τῆς ἀγάπης
τοῦ θ(εο)ῦ. οὐκ εἶπεν ἀπὸ
τοῦ χ(ριστο)ῦ· πολλοὶ γὰρ εἰσὶν
κινούμενοι διὰ θ(εὸ)ν τῷ
χ(ριστ)ῷ. οὐκ ἀγαπῶντες

δὲ αὐτόν. οὐ μόνον φη-
σὶν ἀρνήσασθαι μὲ οὐ-
πείσας. ἀλλ' οὐδὲ κἂν γοῦν
αὐτὸν ἀναπεῖσαι. ἅτε δὲ
ἀεὶ ἀνώδυνα μάλιστα οὐκ αὐ-
τοῦ ἴσχυσαν. τὶς
ἕτερος αὐτὸν μετέστη-
σεν· οὐχ ὡς δὲ ἐκεῖνος ὡ-
σπερ χαίρουσιν ταῦτα
φησίν. ἀλλὰ καθυπο-
θεῖν. διὸ καὶ ἔλεγεν.
πέπεισμαι· Οὐ κόσμῳ
Οὐκ ἐπαγαγεῖν. ἀλλὰ μόνος
φοβεῖται αὐτοῦ τὰς
πανουργίας. ἀκούε
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος·
φοβοῦμαι μήπως
ὡς ὁ ὄφις εὔαν ἐξη-
πάτησεν ἐν τῇ πα-
νουργίᾳ αὐτοῦ. οὕτως
φθαρῇ τὰ νοήματα
ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος τῆς εἰς τὸν χ(ριστό)ν·
καὶ φησὶν καὶ ὑπὲρ
αὐτοῦ τοῦτο τὸ ῥῆμα
τι χρῆται λέγων· φο-
βοῦμαι γάρ. μήπως
ἄλλοις κηρύξας. αὐ-
τὸς ἀδόκιμος γένω-
μαι· πῶς οὖν πέπει-
σαι ὅτι οὐδὲ ἀεὶ χωρίζει·
ὁρᾷς ὅτι ταπεινόφρο-
σύνης τὸ ῥῆμα ἐστὶν ζ
μετριότητος· ἤδη
γὰρ ἐκεῖνος ὡς κατὸν
οὐ μόνον. διὸ καὶ ἔλεγεν·
οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύ-
νοιδα. καὶ πάλιν. τὸν
δρόμον τετέλεκα·
ὥστε οὐκ ἐστὶ ταῦτα ἐνε

πῶς δὴ ζητεῖν αὐτῶν ὁ διάβο
λος· ἀλλὰ τῶν μαθη
τῶν· τί δήποτε· ἐπεὶ
δὴ τούτων οὐκ αὐτὸς
κύριος ἦν μόνον· ἀλλὰ
καὶ κατεκράτησεν προαι
ρέσεως· ἐκράτησεν ὅπου
ἐκράτει· μᾶλλον δὲ οὐ
δὲ ἐκεῖ αὐτοῦ ἐκράτει·
ἀλλὰ τῆς ῥαθυμίας
τῶν μὴ προσεχόντων·
ἃ μὲν γὰρ τὰ παρ' αὐτοῦ
μὴ ἐπλήρου· κἂν διαφω
θᾶν· κἂν δ' ἄλλο τι ποι
οῦντων αὐτοῦ ἐκράτει·
ἃ δὲ αὐτὸς μὲν πάντα
ἔπραττεν, ἐκεῖνοι δὲ
οὐκ ἐπετάσσοντο· οὐ καὶ
τοῦ ἐκράτει· ἀλλὰ τῆς
ἐκείνων ἀναισθησίας·
καὶ τὸ νόσημα οὐ τοῦ ἰ
ατροῦ ἐκράτει· ἀλλὰ
τῆς ἀταξίας τοῦ κά
μνοντος· ὅταν δὲ αὐ
τὸς μὲν πάντα παρα
σκευάσηται· ἐκεῖ
νος δὲ πάντα διαφθεί
ρῃ· ἐκεῖνος κεκίνηται οὐ
χ οὗτος· ὥσπερ οὖν δαιμόνων
ἐκράτησεν τοῦ πονη
ροῦ· πολλὴν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῶν
ἀγαπητὸν καὶ τὸ δύ
νασθαι παλαίειν·

Ῥωμαίοις μὲν οὖν τοῦτο
ἐπεύχεται· ἀλλὰ τί· συν
τρίψει τὸν σατανᾶν ὑ
πὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
ἐν τάχει· καὶ τούτοις οὕ
τως ἐπεύχεται· τῷ δυ
ναμένῳ ὑπὲρ πάντα
ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ
ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν· ὁ παλαιῶν
ἐπικατεύχεται· πολλὴν
ἀλλ' ἀγαπητὸν καὶ τὸ
μὴ πεσεῖν· τότε κι
κλαμπρὰ γίνεται.
ὅταν ἐξετάζωνται μὲν ἐν
τεῦθεν· οἷον ἐπιθυ
μία πονηρά·
τὸ μὲν παραδόξως μὴ
δὲ δέχεσθαι αὐτὴν ἀλ
λὰ συνεγεῖραι· ὃ δὲ
τοῦτο οὐ δυνατόν· καὶ
παλαίομεν καὶ διὰ
παντὸς κατεχόμενοι·
Ἂν παλαίοντες ἐξετάζω
μεν· μένει κεκρίκαμεν·
οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀ
θλητῶν, οὕτως καὶ ἐν
ταῦθα· ἐκεῖ μὲν γὰρ
ἂν μὴ καταπαλαίσῃς· οὐ
νενίκηκας· ἐνταῦθα
δὲ ἂν μὴ καταπαλαισθῇς
νενίκηκας· ἂν μὴ κα
ταπαλαισθῇς· καὶ ἕκα
στος ἀκόπως· ἐκεῖ μὲν
γὰρ ἀμφότεροι ὑπὲρ
νίκης σπουδάζουσιν·
καὶ ὁ ἕτερος καταβλη
θῇ· ὁ ἕτερος στεφανοῦ
ται· ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕ
τως· ἀλλ' ὁ διάβολος
ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας
νίκης σπουδάζει·
ὅταν οὖν, αὐτὸν ἀφε
λώμεθα τοῦτο, ὑπὲρ οὗ
σπουδάζει. ἐνικήσαμεν·
οὐ γὰρ ὥσπερ καταπαλαί
σαι. ἀλλ' ὥσπερ συγκατα

καὶ ἀμείβεσθαι λέγεται· καὶ δὴ
Ὁ υἱὸς μὲν μικρὸς καί· αὐτὸς
γὰρ καὶ δὴ κεκλήρωται· καὶ
ἐπὶ τὴν ἀσωτίαν ἐξέστη· ὁ
δὲ μείζων αὐτοῦ, οὐκ ἐν
τῷ ἀφανισθῆναι·
ἀλλ' ἐν τῷ ἀπολέσθαι· ὥστε
ἂν μὴ καταπαύσῃ· μὴ
καταλυθῆναι δέ· μὲ
μείζονα· τίς οὖν ἐστιν
λαμπρὸν μείζων· τὸ ἐκ περι
ουσίας καταπατῶν
αὐτόν· οἷον ὁ Παῦλος
ἐποίει· οὐδὲν ἡγούμε
νος εἶναι τὰ παρόντα
πράγματα· τοῦτον καὶ
ἡμεῖς μιμούμεθα· καὶ
σπουδάζομεν ἀμοι
ροι γενέσθαι· καὶ μη
δαμόθεν παρέχειν
αὐτῶν κακίαν· ὁ τοιοῦ
τος διδοῦσιν αὐτῷ κα
κίαν· τὰ χρήματα·
κενοδοξίαν· καὶ πολ
λάκις μὲν αὐτὸν ἀμε
λοῦσιν· πολλάκις δὲ
κυριεύουσιν· ἀλλ' αὐτὸς
χρεία σωτηρίας· τίς χρεία
ὡς συμπαθοῦς· ὁ συμ
πλεκόμενος ἄδηλον
ἔχει τὸ τέλος· ὥστε
ρον μὴ κινηθῇ, καὶ
αὐτός, καὶ ἀγωνίσεται·
ὁ δὲ καταπατῶν· δή
λον ἔχει τὴν μείζω·
καταπατησόμενον τοῦ
διαβόλου τὴν δύνα
μιν· καταπατήσαντα
τῆς ἁμαρτίας·
πάντα λέγω τὰ καὶ πάντα·

θυμὸν· ἐπιθυμίαν· ἀ
λαζονείαν· πάντα τὰ
πάθη· ἵνα ἀπελθόν
τες ἐκεῖ· τὴν ἐξουσίαν
ἣν ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς
μὴ εὑρεθῶμεν προ
διδόντες· οὕτω γὰρ καὶ
τῶν μελλόντων ἐπιτευ
ξόμεθα· ἀλλὰ περὶ τοῦ
τον γενόμενοι καλοί·
τίς ἡμῖν ἐχαρίσατο τα
μάζομαι· ἀ γὰρ τὸν πρὸς
κεκρουκότα· τὸν κ
τιμώμενον· τὸν κα
ταπεφρονημένον·
τὸν ὑπὸ τοὺς πόδας
κείμενον πατήσαντι οὐ
κηλιδωθέντα· πῶς
ἡμῖν δώσει τὰ πατρῷα
ὁ πατήρ· ἀ τοῦ οὕτως ὑ
ποτεταγμένου ὑπε
ριγενόμεθα· ποίαν
ἕξομεν παρρησίαν
ἀξιῶ πατρῴαν ἀξιου
θῆναι οἰκίαν· ἀπὸ
γάρ μοι· ἀτιμίαν ὑπέχοις·
ἐκεῖνος δὲ ἀφεὶς τοὺς
ἔμπροσθεν ὄντας τῶν
οἰκετῶν· ἀναμιγνύη
ται τοῖς ἐξεληλυθόσι·
τοῖς ἐκπεπτωκόσι τῆς
πατρῴας οἰκίας·
τοῖς περικυκλοῦσι κα
σχολουμένοις καὶ μέχρι
τέλους τοῦτο ποιεῖ·
οὐ χεὶρ ἀποκληρονόμος
εἶναι· ἐνδεικνὺς ὅτι· οὐ
τω καὶ ἡμεῖς· ἂν ἀφέν
τες τοὺς ἐν κρατικοῖς
τας καὶ τοὺς ἐπιτεταγμένους

κἂν μὴ ἀντέχουσ· ἀναστρε-
φώμεθα μετ' αὐτοῦ δια-
βόλου· πάντως ἀπο-
κληρονόμοι ἐσόμεθα·
ἀλλ' ἂν μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
τὸν πόλεμον ἀναδεξώ-
μεθα τὸν πρὸς αὐτόν·
ἐπειδὴ ἐχθρὸν ἔχει· ἐπειδὴ
ὑπ' αὐτοῦ κεκίνηται· ἐ-
πειδὴ ἀγριαίνει· πάντα
τὸν θυμὸν ἐκκένωσον· πᾶ-
σαν τὴν χαλεπότητα
συναγαγών, κένωσον
κατὰ τῆς τοῦ διαβό-
λου κεφαλῆς· ἐνταῦ-
θα ὁ θυμὸς καλόν·
ἐνταῦθα ἡ ὀργὴ χρή-
σιμον· ἐνταῦθα ἡ μνη-
σικακία ἐπαινετόν·
Ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἔ-
ξωθεν· τὸ μνησικα-
κεῖν πονηρόν· οὕτως
ἐνταῦθα τὸ μνησικα-
κεῖν ἀγαθόν· ὥσπερ ἐ-
λαττώματα ἔχεις· ἐν-
ταῦθα αὐτὰ γύμναζε·
ἃ μὴ δύνασαι αὐτὰ ἀπο-
θέσθαι· ἢ μετὰ τῶν με-
λῶν τῶν σῶν· ἐπλήξεν
σε τίς· μνησικάκησον
τῷ διαβόλῳ· καὶ μηδέ-
ποτε καταλύσῃς τὴν
ἔχθραν τὴν πρὸς αὐ-
τόν· ἄλλον ἐπλήξεν·
καὶ οὕτω μνησικάκει·
ὅτι τὸν δεσπότην ὕ-
βρισεν τὸν σόν· ὅτι
προσέκρουσεν· ὅτι
τοὺς ἀδελφοὺς λυμαί-
νεται καὶ πολεμεῖ· ἀλλ'

ἐχθρὸς ὤν· ἀλλὰ πονηρός·
ἀλλ' ἀνήμερος· οὕτως
ἀπάνθρωπός ἐστιν ἐκεῖνος·
οὕτως εὐκαταφρόνη-
τος· οὕτως εὐχείρω-
τος· ἂν ἡμεῖς ἀγριαί-
νωμεν πρὸς αὐτόν· ἐ-
κεῖνος οὐκ ἔσται ἡμῖν
ἄγριος· ἂν ἡμεῖς ὦμεν
ἐπιεικεῖς· τότε ἐκεῖ-
νος ἄγριος ἔσται· οὐχ ὡς
ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν
ἡμετέρων· ἐχθρός ἐστι
καὶ πολέμιος· καὶ τῆς
ζωῆς καὶ τῆς σωτη-
ρίας τῆς ἡμετέρας·
καὶ τῆς αὐτοῦ· ἑαυτὸν
οὐ φιλεῖ· πῶς ἡμᾶς φι-
λῆσαι δυνήσεται· πα-
ρατατώμεθα τοίνυν
καὶ μαχώμεθα αὐτῷ·
ἔχοντες σύμμαχον μέ-
γαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν·
ὃς δυνήσεται καὶ ἡμᾶς
ἀχειρώτους ποιῆσαι
ταῖς ἐκείνου πάγαις·
καὶ τῶν μελλόντων ἀ-
ξιῶσαι ἀγαθῶν· ὧν
γένοιτο πάντας ἡ-
μᾶς ἐπιτυχεῖν· χάρι-
τι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ
πατρὶ· ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι·
δόξα, κράτος, τι-
μή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων
ἀμήν :—

ὁμιλία κγ

Στῆτε οὖν περιζωσά-
μενοι τὴν ὀσφὺν ὑ-
μῶν ἐν ἀληθείᾳ.

Συντάξας τὸ στρατόπε-
δον τοῦτο. καὶ διεγεί-
ρας αὐτῶν τὴν προ-
θυμίαν· ἀμφοτέρων
γὰρ δεῖ. καὶ τοῦ συντε-
ταγμένους εἶναι. καὶ
ἀλκίμους εἶναι· ἔστι τοῦ
τὸν θυμὸν αὐτῶν δι-
εγεῖραι. καὶ παρα-
θαρσύνας αὐτούς.
καὶ γὰρ καὶ τούτου δεῖ·
λοιπὸν αὐτοὺς καὶ
καθοπλίζει. οὐδὲν
γὰρ τῶν μονομάχων ὄφε-
λος. ἐκείνων πρότε-
ρον μὴ διατεταγμένων·
μὴ δὲ τοῦ θυμοῦ διε-
γερθέντος τῆς τοῦ
στρατιώτου ψυχῆς·
δεῖ γὰρ αὐτὸν πρότε-
ρον ἔνδοθεν ὁπλίζειν.
καὶ τότε ἔξωθεν·
εἰ δὲ ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν
τούτων· πολλῷ μᾶλλον
ἐπὶ τούτων τῶν νοη-
τῶν στρατιωτῶν· μᾶλ-
λον δὲ ἐπὶ τούτων οὐ-
δὲ ἔστιν ἔξωθεν ὁπλί-
σασθαι. ἀλλὰ πάντα
ἔνδοθεν· διεγείρει
τὸν θυμὸν καὶ ἀνδρεί-
αν· προστίθησι τὸ
θάρσος· [illegible] αὐ-
τοὺς εὐτάκτως·
Ὁρᾶτε πῶς καὶ περιτί-
θησι τὰ ὅπλα· ἀλη-
θείᾳ φησίν· περὶ τὸ-
τῶν στρατιωτικῶν [illegible]
τὸ [illegible] καλῶς·
καὶ πολλὰ παρὰ τοῦτο
γένοιτο ἄν, διὰ τοῦτο
πολλοὶ περὶ τοῦ ἀλῦσαι
διαλέγεται. καὶ ἑτέρω-
θι λέγων· ἀλῦσαι· γρη-
γορεῖτε· καὶ πάλιν·
οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ·
καὶ πάλιν· ὁ δοκῶν ἑ-
στάναι· βλεπέτω μὴ πέ-
σῃ· καὶ πάλιν· ἵνα δυ-
νηθῆτε ἅπαντα κα-
τεργασάμενοι στῆναι·
οὐ κατὰ ἁπλῶς τὴν στά-
σιν φησίν. ἀλλὰ τὴν
ὀρθόν. καὶ ὅσοι πολέ-
μων εἰσὶν ἔμπειροι. ἴ-
σασιν ὅσον ἐστὶν [illegible]
ἑστάναι· ἂν γὰρ ἐπὶ τῶν
πυκτευόντων καὶ πα-
λαιόντων. τοῦτο πρὸ
τῶν ἄλλων παρεγγυῶ
τὸ ἑστάναι. πολλῷ μᾶλ-
λον ἐν τοῖς πολεμίοις
καὶ τοῖς στρατιωτικοῖς
πράγμασιν· ὁ ἑστὼς ὀρ-
θῶς ἕστηκεν· οὐ δια-
κεχυμένος· οὐ κεκλι-
μένος τινί· καὶ
κρίνεται ὀρθότης· ἐν
τῇ ἀσφαλίζεσθαι· ὥστε
οἱ ὄντως ὀρθοί. οὗτοι
ἑστήκασιν· οἱ δὲ μὴ ὄν-
τως· οὐκ ἂν εἶεν ὀρθοί.
ἀλλὰ διαλελυμένοι καὶ
διακεχυμένοι·
Ὁ τρυφῶν. οὐχ ἕστηκεν
ὀρθός· ὁ λάγνος· ὁ φι-
λοχρήματος· ἀλλὰ

κέκληνται· ὁ δὲ ἀμαθὴς ἄδηλος.
ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀσθενείας.
ὡς ἀνθρώπου τινὸς θεμε-
λίου· πάντα εὐμαρῆ
ἐξῆπται τῆς πάλης· ἀλλὰ
τε οὖν περιζωσάμε-
νοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν
ἐν ἀληθείᾳ· οὐ περὶ
σθῆναι τῆς ζώνης φησίν.
πάντα γὰρ τὰ ἐντὸς χω-
ρία ταῦτα μόνων τῶν σκέ-
πη· καὶ ὁρᾶται πῶς ὁ δὲ
προκείμενα· πρὸ τὸν
ἀναζωννύουσι τὸν στρα-
τιώτην· τί δὴ τοῦτο
ἐστί· τὸν διαρρέοντα
καὶ διακεχαλασμένον
ταῖς ἐπιθυμίαις· καὶ
χαμαὶ τοὺς λογισμοὺς
ἔχοντας συρομένους
ἀναστέλλει διὰ τῆς ζώ-
νης· οὐκ ἐῶν αὐτὸν ἐμ-
ποδίζεσθαι ὑπὸ τῶν
ἱματίων συμπλεκομέ-
νων ταῖς κινήσεσιν·
ἀλλ' εὐλύτοις ποιεῖ ποσὶν
ἀσφαλῶς τρέχειν· ἀλλὰ τέ-
γ' οὖν περιζωσάμενοι
φησὶ τὴν ὀσφὺν ὑμῶν·
ὀσφὺν δὲ ἐνταῦθα
φησί· καθάπερ ἐ-
πὶ τῶν μὲν ἵππων κρηπῖδα.
οὕτως καὶ ἐφ' ἡμῶν.
ἡ ὑπόθεσις παντὸς
τοῦ σώματος ἡ ὀσφὺς
ὥσπερ θεμέλιός ἐστιν.
καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸ πᾶν οἰ-
κοδομεῖται· καθά-
περ ἰατρῶν παῖδες
φασίν· τὴν τοίνυν

ἀρχὴν ἡμῶν συσφίγγω-
ζωννύων τὴν ὀσφύν.
οὐ γὰρ δὴ ταύτην τὴν
ὀσφὺν φησίν· ἀλλὰ μό-
νον τὸ διαλέγεσθαι· καὶ
ὥσπερ τῶν κάτω καὶ τῶν
ἄνω ἡ ὀσφὺς θεμέλιος
ἐστίν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς
μονῆς τῆς ὀσφύος·
Οἱ γοῦν πολλάκις ἀπο-
κάμνοντες· καθάπερ
ἐπαίρουσι θεμέλιον· ἐκεῖ
τὰς χεῖρας θέντες· οὕ-
τως ἑαυτοὺς διαναπαύ-
ζουσι· καὶ ἡ ζώνη δὲ
διὰ τοῦτο γίνεται ἐν τοῖς
πολεμίοις· ἵνα συσφίγ-
γῃ καὶ συνέχῃ τὸν θε-
μέλιον τὸν ἐν ἡμῖν· διὰ
τοῦτο καὶ τρέχοντες
ζωννύμεθα· ἐκεῖ μὴ
ἀσφαλίζεται τὸ ἐν ἡμῖν
ἰσχυρόν· τοῦτο τοίνυν
φησίν· ἐπὶ τῆς ψυχῆς
γινέσθω· καὶ πάντες ὅτι
οὖν ποιοῦντες ἰσχυροὶ
ἐσόμεθα· μάλιστα γὰρ
τοῖς στρατιώταις τὸ
πρᾶγμα πρέπον εἶ-
ναί φησιν· ἀλλὰ ταύτην
τὴν ὀσφὺν ἱματίῳ δερ-
ματίνῳ ζωννύμεθα·
ἡμεῖς δὲ τίνι· τῷ κεφα-
λαίῳ τῶν λογισμῶν ἡ-
μῶν· περιζωσάμενοι
φησὶ τὴν ὀσφὺν ὑμῶν
ἐν ἀληθείᾳ· μηδὲν
ψεῦδος ἀγαπῶμεν·
πάντα τὰ πράγματα
μετίωμεν τὰ ἐν ἀληθείᾳ.

μὴ ἐνδυνάμεθα τὰς ἀλ-
λήλους· καὶ δοξάζει,
τὸ ἀκολουθεῖ ζητοῦμεν·
καὶ μικρός ἐστι. τὸν ἀκολουθεῖ·
ἀλλ', τούτῳ ἑαυτοὺς πε-
ριφράζομεν· ἀλλ', τί
ἀκολουθίαν ζωννύμεθα.
οὐδ' ἅς ἡμῶν περίεσται·
ὁ δόγματα ἀκολουθίας ζη-
τῶν. οὐ καταπαύεται
ἐπὶ τὴν γῆν. ὅτι γὰρ τοῦ
μὴ ἀκολουθεῖ. ἀπὸ τῆς γῆς
ἐστὶν δῆλον. ἐξ ὧν τοῖς
πάθεσιν δουλεύουσιν
πάντες οἱ ἔξω θεῶν. τοῖς
οἰκείοις λογισμοῖς καὶ
τολμηροῦ θεοῦ ποιοῦντες· διὸ
ἐὰν ψηφίζωμεν ἐν τοῖς
περὶ τῶν ἐμμένομεν λό-
γοις οὐδὲ διδασκαλίας
δεχόμεθα· ταῦτα
σὴν ἐκεῖ μοι μεγαλεῖοι καὶ
χάν μοι· οὐδ' ἐν αὐτῇ
ρον· οὐδ' ἐν ἑαυτὸν ἀν-
θρώπινον λογισμὸν
περὶ θεοῦ δοξάζεσθαι δυ-
νάμενοι· οὐ γὰρ ἔστιν
ἐξωσμένοις ἐν ἀκολουθίᾳ·
διότι ὑπὲρ αὐτῶν ἡ φύσις
ἔγκειται· τὸ δὲ ἐκεῖ-
νον τῶν γεννητικῶν
σπερμάτων καὶ τῶν
λογισμῶν τὸ ἰσχυρόν.
οὐδ' ἐν οἷς τούτων ἀσθε-
νέστερον· Μανιχαίους
δὲ ὅρα πάλιν· πῶς
πίπτουσιν ἀπὸ τῶν οἰκεί-
ων λογισμῶν τολμῶ-
σι φθέγγεσθαι· οὐκ ἠ-
δύνατο φησὶν ὁ θεὸς

ἀλλ' ἦν ὑψηλὸς ποιῆσαι τὸν
κόσμον· ὁ θεὸς τοῦτο
δῆλον· χαμόθεν ταῦτα
λέγουσιν· καὶ ἀπὸ τῆς
γῆς· καὶ ἀπὸ τῶν πα-
ρ' ἡμῖν· ὅτι ἄνθρωπός φησιν
οὐ δύναται ἄνθρωπος ποι-
ῆσαι· πάλιν Μαρκίων
Ὅρα τί φησιν· οὐκ ἠδύ-
νατο ὁ θεὸς σάρκα ἀναλα-
βὼν μεῖναι καθαρός·
ὁ θεὸς τοῦτο δῆλον·
ὅτι οὐδὲ ἄνθρωποί φησιν·
καίτοι ἄνθρωποι δύνανται·
Οὐαλεντῖνος πάλιν·
χαμαὶ συρομένους ἔ-
χων τοὺς λογισμοὺς ἀ-
πὸ τῆς γῆς φθέγγεται·
καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς·
Ἄρειος δὲ ἄρα τί φησιν·
οὐκ ἠδύνατο ὁ θεὸς γεν-
νῶν· γεννῆσαι ἀπαθῶς·
ὁ θεὸς τοῦτο τολμᾷ
λέγειν ὡς ἄρσεν· ἀπὸ τῶν
παρ' ἡμῖν· ὁρᾷς πάν-
των χαμαὶ συρομένους
τοὺς λογισμούς· πάν-
των κεχαλασμένους·
τῆς γῆς ὄντας·
καὶ δογμάτων μὲν ἕ-
νεκεν οὕτως· καὶ οὐδὲ
πάλιν· οἱ πόρνοι, οἱ χρη-
μάτων ἐρῶντες· οἱ δό-
ξης· οἱ τῶν ἄλλων ἁπάν-
των· χαμαὶ σύρονται·
οὐκ ἔχουσιν ἐπὶ ἡμέραν
αὐτήν· ὥστε κάμνον
τὸ ἐπαναπαύεσθαι·
ἀλλ' ἐν κάμνουσιν· ὅτι
θέασι τὴν χάραν καί

ἑστήκασιν ἀλλὰ διαγίνον-
ται· ὁ μέντοι ἐζωσμένος
τῇ ἀληθείᾳ· πρῶτον
μὲν οὐδέποτε κάμνει·
δεύτερον δὲ κἂν κάμῃ.
ἕως αὐτὴν ἐπαναπαύε-
ται τὴν ἀλήθειαν· τί
γὰρ ἄπεστι· πενία
αὐτὸν κάμνειν ποιήσει·
οὐδαμῶς· ἐπαναπαύ-
εται γὰρ ἐπὶ τὸν ὄντως
πλοῦτον. καὶ διὰ τῆς
πενίας ἵσταται τὴν ὄν-
τως πενίαν· ἀλλὰ δου-
λεία ποιήσει αὐτὸν κάμνειν.
οὐδαμῶς· οἶδεν γὰρ
τὴν ὄντως δουλείαν·
ἀλλὰ νόσος, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο·
αἱ ὀσφύες ὑμῶν φησὶν ὁ
χριστὸς ἔστωσαν ἐζωσμέναι·
οἱ λύχνοι καιόμενοι· τὸ
φῶς ἄσβεστον· τοῦτο καὶ
οἱ ἐξ αἰγύπτου ἐξιόντες
ἐπετυγχάνοντο· τίνος γὰρ
ἕνεκεν ἐζωσμένοι τὸ
πάσχα ἤσθιον· κοῦφα
μάθωμεν τὴν ὑπόθεσιν
πᾶσαν κατὰ ἱστορίαν. ἢ
κατὰ ἀναγωγήν· ἀλλ' ἀμ-
φότερα ἑτέρως· ὑμεῖς δὲ
κατέχετε· οὐ γὰρ ἵνα
ᾖ πολλὰ λέγω· ἀλλ' ἵνα γέ-
νηται ἐν ὑμῖν ἔργον
τὰ ἡμέτερα ῥήματα·
ἴσα φησὶν ἐζωσμένοι.
καὶ αἱ βακτηρίαι αὐτῶν
ἐν ταῖς χερσίν. καὶ τὰ
ὑποδήματα ἐν τοῖς
ποσίν. καὶ οὕτως ἤ-
σθιον τὸ πάσχα·

φρικτὰ καὶ φοβερὰ
μυστήρια καὶ πολύτι-
μα ἔθος ἔχοντα· ἀλλ' ἐ-
μὲν τοῖς τύποις οὕτω φο-
βερά· πολλῷ μᾶλλον
ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ἐξ αἰ-
γύπτου ἐξέρχονται· τὸ
πάσχα ἐσθίουσιν· πρό-
σεχε· τὸ πάσχα ἡμῶν
φησὶν ἐτύθη χριστός· διὰ τί
ἑστᾶσιν ἐζωσμένοι· τὸ σχῆ-
μα ὁδοιπορούντων
ἐστίν· τὸ γὰρ ὑποδήμα-
τα ἔχειν καὶ ῥάβδους
ἐν ταῖς χερσὶν καὶ ἑστῶ-
τας ἐσθίειν· οὐδὲν ἕτε-
ρον. ἢ τοῦτο δηλοῖ· καὶ
μάθετε τὴν ἱστορίαν ἀκ-
οῦσαι πρῶτον· εἶτα
ἀναγωγήν. τὴν ἱστο-
ρίαν ἀκούσωμεν· τίς οὖν ἡ
ἱστορία νοούμεναι· ἐπει-
δὴ ἔμελλον ἐκβῆναι ἰουδαῖ-
οι τῶν εὐεργετηθέντων
θεοῦ· οὐ καρπῶν, τὸν χρό-
νον μόνον κατέδησεν
αὐτοῦ τὰς εὐεργεσίας
ὁ θεός· ἀλλὰ καὶ τῷ σχή-
ματι τῶν ἐσθιόντων·
διὰ γὰρ τοῦτο ἐζωσ-
μένοι. καὶ ὑποδεδε-
μένοι ἐσθίουσιν· ἵνα
ἔργῳ τῷ μένοντι λέγωσιν·
ὅτι παροδοιπορίαν
ἡμεῖς ἕτοιμοι. καὶ ὅτι
ἐμέλλομεν ἐξιέναι ἐκ
τῆς αἰγύπτου ἐπὶ τὴν
γῆν τῆς ἐπαγγελίας·
καὶ ὅτι ἡμεῖς ἕτοιμοι·
τοῦτο μὲν ὁ τύπος·

Περὶ τῶν θείων μυστηρίων· μετὰ φόβου καὶ
διαθέσεως χρὴ μεταλαμβάνειν
αὐτῶν :~

ἣν δὲ [illegible] αὐτή· καὶ
ἡμᾶς θύομεν πάσχα
τὸν Χριστόν· τὸ γὰρ πάσχα
ἡμῶν Χριστός, φησίν· τί οὖν·
καὶ ἡμᾶς ὑποδεδε-
μένοι καὶ ἡμᾶς ἐζωσ-
μένοι ὀφείλομεν θύειν·
διατί· ἵνα καὶ ἡμᾶς
ἕτοιμοι ὦμεν πρὸς τὴν
ἔξοδον· πρὸς τὴν ἐν-
τεῦθεν ἀποδημίαν·
μὴ δὲ ὡς τὸν τὸ πάσχα
τοῦτο θύοντα πρὸς
Αἴγυπτον [illegible]· ἀλ-
λὰ πρὸς τὸν οὐρανόν· πρὸς
τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ· διὰ τοῦ-
το ἐζωσμένος· διὰ
τοῦτο ὑποδεδεμέ-
νος θύεις· ἵνα μά-
θῃς· ὅτι ἅμα τῷ ἀρ-
ξασθαι θύειν τὸ πά-
σχα· ἀποδημεῖν ὀφεί-
λεις καὶ ὁδεύειν· δύο δὲ
αἰνίττεται· καὶ τὸ δεῖν
ἐξιέναι ἀπὸ Αἰγύπτου·
καὶ τὸ μένοντας ὡς
ἀλλοτρίους λοιπὸν εἶ-
ναι αὐτούς· ἡμῶν γάρ
φησιν τὸ πολίτευμα
ἐν οὐρανοῖς· καὶ τὸ πάν-
τα τὸν καιρὸν ἀεὶ ἐν πα-
ρασκευῇ οὔσας εἶναι· ὥστε
κινηθέντας μὴ ἀνα-
μέλλεσθαι· ἀλλὰ λέγειν·
ἑτοίμη ἡ καρδία ἡμῶν·
ἀλλὰ τοῦτο Παῦλος ἠδύ-
νατο λέγειν· ὁ μηδὲν
ἑαυτῷ συνειδώς· ἐγὼ
δὲ ὁ πολλοῦ χρόνου
δεόμενος εἰς μετάνοιαν.

οὐ δύναμαι εἰπεῖν· ὅτι
δὲ τὸ ἐζῶσθαι γρηγο-
ρούσης ἐστὶ ψυχῆς· ἄ-
κουε τοῦ θεοῦ λέγοντος
τῷ δικαίῳ [illegible]· μὴ
ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ
τὴν ὀσφύν σου· ἐρω-
τῶ δέ σε· σὺ δέ μοι ἀπο-
κρίθητι· καὶ πάλιν
πρὸς τοὺς προφήτας
πάντας· τοῦτο ὁ θεὸς λέ-
γει· ζῶσαι· καὶ πρὸς τὸν
Μωϋσέα· καὶ αὐτὸς δὲ
φαίνεται ἐζωσμένος
ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ· μᾶλλον
δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι ἡμῖν
ἐζωσμένοι φαίνονται·
ἅτε στρατιῶται ὄντες·
ἀπὸ γὰρ τοῦ περιζώ-
σασθαι· τὸ στῆναι γίνε-
ται γενναίως· οὕτως
ἀπὸ τοῦ στῆναι· τὸ ζώ-
σασθαι· καὶ γὰρ καὶ ἡ-
μᾶς ἐξιέναι μέλλομεν·
καὶ πολλὰ μεταξὺ τὰ
χαλεπά· ὅταν τὸ πε-
δίον τοῦτο διέλθωμεν·
ὁ διάβολος ἐφεστήκεν
εὐθέως· πάντα ποιῶν
καὶ μηχανώμενος·
ὥσπερ τοὺς ἐξ Αἰγύπτου
σωθέντας· ὥσπερ τοὺς
τὴν ἐρυθρὰν θάλασ-
σαν διαβάντας· τοὺς
ὑπὸ τῶν δαιμόνων· καὶ
τῶν μυρίων πληγῶν
ἅμα ἀπολυομένους·
τούτους λαβὼν ἀπολέσαι·
ἀλλ' ἐὰν νήφωμεν ἔχο-
μεν καὶ ἡμᾶς στῦλον πυρός·

ἐὰν ἐθέλωμεν τὴν τοῦ
πνεύματος χάριν· ὁ αὐτὸς καὶ
φωτίζει καὶ σκιάζει· ἔ-
χομεν μάνναν· μᾶλλον
δὲ οὐ μάνναν· ἀλλὰ πολ-
λῷ πλέον τοῦ μάννα ἔ-
χομεν· τὸ πνευματικόν·
οὐχ ὕδωρ ἀπὸ πέτρας
ἐξάσιν· ἔχομεν καὶ πα-
ρεμβολήν· τὴν ἔρημον
οἰκοῦντες καὶ νῦν· ὄν-
τως γὰρ ὄντως ἔρημος
ἐστὶ τῆς ἀρετῆς γεγο-
μένη νῦν. καὶ μᾶλλον ἢ ἐ-
κείνη· διατί; ἐκείνη ἔ-
ρημος φευκτικὴ ἦν, ὅ-
τι σκορπίους εἶχεν ἐν
ἑαυτῇ καὶ ἔχεις· ἐν ᾗ φη-
σὶν οὐ διῆλθεν ἄνθρωπος·
ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν οὕτως
ἄφορος ἐκείνη καρπῶν·
ὡς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις·
νῦν πόσοι σκορπίοι·
πόσαι ἔχεις κατὰ τὴν
ἔρημον ταύτην· πό-
σοι ὄφεις· πόσοι γεν-
νήματα ἐχιδνῶν· οὐ
τοιοῦς νῦν διηνύθομεν·
ἀλλὰ μὴ φοβηθῶμεν.
τῆς γὰρ ἐξόδου ταύ-
της ἀρχηγὸς οὐ Μω-
ϋσῆς· ἀλλ' Ἰησοῦς· πῶς
οὖν ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ
πάθωμεν· μὴ τὰ αὐτὰ
δράσωμεν. καὶ οὐ πει-
ις σόμεθα τὰ αὐτά· ἐκεῖ-
νοι ἐγόγγυζον· ἐκεῖνοι
ἀγνωμόνησαν· μὴ
τοίνυν ταῦτα πάθω-
μεν ἡμεῖς· πῶς ἔπαθαν

ἐκεῖνοι πάντως· ἐξου-
θένησαν τὴν γῆν τὴν
ἐπιθυμητήν· πῶς
ἐξουθένησαν. καὶ μὴν
ἐθαύμαζον· ἀλλὰ τὸ
μαλακισθῆναι καὶ μὴ
θελῆσαι πόνους ὑπὲρ
αὐτῆς ἀναδέξασθαι·
μὴ τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἐξουθε-
νήσωμεν τὸν οὐρανόν·
τοῦτο ἐξουθενῆσαι ἐστί·
κἂν ἐχθὲς καὶ παρ' ἡμῖν
καρπὸς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ·
οὐκ ἔμεναν ἀφορεῦσι καὶ
ἀπαζόμενος κό τρυς·
ἀλλ' ὁ ἀρραβὼν τοῦ πνεύματος·
τὸ πολίτευμα τὸ ἐν
οὐρανοῖς· ὁ Παῦλος ἐν-
δεύσεν· καὶ οἱ θαυμά-
σιοι γεωργοί· οὐ Χάλεβ
ὁ τοῦ Ἰεφοννῆ· οὐδὲ
Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ τοὺς
καρποὺς ἡμῖν ἐγκεντοῦ-
τους· ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ὁ τοῦ πατρὸς
τῶν οἰκτιρμῶν· ὁ τοῦ
ὄντως Θεοῦ υἱός· ἤνεγκε
πᾶσαν τὴν ἀρετήν·
πάντας τοὺς ἐκεῖθεν
καρπούς· ὕμνους ἡ-
μῖν κατήνεγκεν οὐ-
ρανίους· ἃ γὰρ τὰ
χερουβὶμ ἄνω λέγει·
ταῦτα καὶ ἡμῖν προ-
σάζειν λέγων· ἅγιος·
ἅγιος· ἅγιος· ἤνεγκεν
ἡμῖν τὴν ἀγγέλων τὴν
ἀρετήν· οὐ γαμοῦσιν
οὐδὲ γαμίζονται οἱ ἄγ-
γελοι· τοῦτο καὶ ἐνταῦ-
θα ἐφύτευσεν τὸ καλόν·

χρημάτων οὐκ ἐρρῶσιν·
οὐδὲ τῶν ἄλλων ἕκαστοι.
καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐγκατέ-
σπαρεν· οὐκ ἀποθνή-
σκουσιν ἕκαστοι· καὶ τοῦ-
το ἡμῖν ἐχαρίσατο· οὐ-
κέτι γὰρ θάνατος ὁ θά-
νατος ἀλλ' ὕπνος· ἀ-
κουε γὰρ αὐτοῦ λέγον-
τος· λάζαρος ὁ φίλος
ἡμῶν κεκοίμηται· ἕ-
δει τοὺς καρποὺς τῆς
ἀμοιβῆς· καὶ τὸ δὴ
θαυμαστότερον· ὁ πό-
νος οὐκ ἐκρίθη· ἀλ-
λὰ πρὸ τῆς ἐπαγγελίας.
πάντα ταῦτα ἡμῖν δε-
δώρηται· ἕκαστοι μὲν
γὰρ καὶ ἅπαν ἡμῖν τῆς
ἐπαγγελίας ἀσθενοῦν-
τες ἐπόνουν· μᾶλλον δὲ
οὐκ ἐπόνουν· ἃ γὰρ ἐ-
κούφιζον τὰ πάθεσθαι
τῷ θεῷ· χωρὶς ὀλίγων
καὶ παραταξεως.
πάσας ἂν ἔλυον τὰς
πολλάς· τῆς γῆς οὐ ἐ-
ριχθῶ· χορευόντων μᾶλ-
λον καὶ πολεμούντων.
τὸ σχῆμα ἔχοντες προ-
πέσαντο· ἡμεῖς δὲ οὐ
πολεμοῦμεν μετὰ τὸ
ἀξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς
ἐπαγγελίας. τοῦ τέλει-
ον οὐρανόν· ἀλλ' ἐπὶ σὰν
ὧμεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. τοῦ-
το ἡμεῖς ἐν τῷ παρόντι
κόσμῳ· ὁ γὰρ ἀξιωθεὶς
τῆς καταπαύσεως αὐτοῦ.
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν

ἔργων αὐτοῦ· ὥσπερ
ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός·
μὴ τοίνυν ἀποκάμω-
μεν τὸ καλὸν ποιοῦντες·
καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερί-
σομεν μὴ ἐκλυόμενοι·
ὁρᾶτε πῶς καθάπερ ἐ-
κάμους κέκραγεν. οὕτω
καὶ ἡμᾶς· ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ
μάννα καὶ τῆς ἐρήμου
φησίν· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐ-
πλεόνασεν· καὶ τὸ ὀλί-
γον οὐκ ἠλαττόνησεν·
καὶ ἡμᾶς τοῦτο προσ-
τέταγμεθα· μὴ θησαυ-
ρίζειν ἐπὶ τῆς γῆς· ἂν
δὲ θησαυρίζωμεν·
οὐκ ἔτι σκώληξ ὁ αἰσθη-
τὸς λυμαίνεται· καθά-
περ ἐπὶ τοῦ μάννα·
ἀλλ' ὁ τῆς δικαιοσύνης·
πάντα οὖν κατεργαζώ-
μεθα ἵνα μὴ τῷ σκώλη-
κι τροφὴν ἐντρεπίσω-
μεν· ὁ τὸ πολὺ γάρ φη-
σιν· οὐκ ἐπλεόνασεν·
τοῦτο γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῖν
γίνεται ἐφ' ἑκάστης·
πάντες γὰρ τὸ αὐτὸ μέ-
τρον πληροῦμεν τῆς
γαστρός· τὸ δὲ περιτ-
τὸν· προσθήκη φρον-
τίδων ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ
ἐμβέβληκεν ἤδη δίδομαι.
τὸ λέγω μακρὸν τῇ κι-
νήσει κακίᾳ αὐτῆς.
τοῦτο ἄρα θεὸν κηδη-
παίδευσεν· καὶ οὐδὲ
οὕτως ἐδέξαντο· ἀλλὰ
μετὰ μικρὰ ἀποκλαίομεν·

μὴ ἀγνοῶμεν· μὴ οἰ-
κίας ζητῶμεν λαμ-
πράς· ὁδεύομεν γάρ,
οὐκ οἰκοῦμεν· ὥσπερ εἴ
τις οἶδεν ὅτι ὁ παρὼν
ὁδός τίς ἐστι καὶ ἀτρα-
πός· καὶ ὥσπερ ἄν, ἔστω
τις τὸ λεγόμενον μιτᾶ-
τον αὐτοῖς φοσσάτον·
οὐ ζητεῖ ἐκεῖ οἰκοδομὰς
λαμπράς· τί γὰρ ἔ-
στι μοι· καὶ σφόδρα
εὔπορος ᾖ· ἀρκεῖσθαι
ἐν τῷ λεγομένῳ φοσ-
σάτῳ· οἰκοδομὰς οἰ-
κιας λαμπρὰς οὐδὲ
εἰς, καταγέλως γὰρ
ἔσται καὶ τοῖς ἐχθροῖς
οἰκοδομήσας· καὶ μάλ-
λον αὐτοὺς ἐπισπάσε-
ται· ὥσπερ ἂν μὴ φωμεν·
οὐδὲ μὴ ἀπαρτίας καὶ
φοσσάτου ὁ παρὼν
καιρὸς διενήνοχεν·
διὸ παρακαλῶ πάντα
πράττωμεν ὥστε μὴ
δὲ ἐνταῦθα θησαυ-
ρίζειν· ἂν γὰρ ἐπέλθῃ
ὁ πόλεμος, ταχέως ἐ-
ξαπατησόμεθα·
γρηγορεῖτε φησίν·
ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ
ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχε-
ται· τὸν θάνατον οὕ-
τω καλῶν· τότε, ἢ
τοίνυν ἐπέλθῃ· πάντα
ἀποπεμψάμενοι· εἰς
τὴν πατρίδα τὴν
ἄνω τὴν ἐκεῖ ὁδὸν δὲ
ἐνζωνοιώμεθα· ἵνα

δυνηθῶμεν περιγε-
νέσθαι τῶν ἐχθρῶν·
ὧν γένοιτο περιγενέ-
σθαι ἡμᾶς· χάριτι καὶ
οἰκτιρμοῖς τοῦ μονο-
γενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ μεθ' οὗ
τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ
πνεύματι· δόξα· κράτος·
τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν :–

Στῆτε οὖν περιζωσά-
μενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν
ἐν ἀληθείᾳ· καὶ ἐνδυ-
σάμενοι τὸν θώρακα
τῆς δικαιοσύνης· καὶ
ὑποδησάμενοι τοὺς πό-
δας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ
εὐαγγελίου τῆς εἰρή-
νης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλα-
βόντες τὸν θυρεὸν τῆς
πίστεως· ἐν ᾧ δυνή-
σεσθε πάντα τὰ βέλη
τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυ-
ρωμένα σβέσαι· καὶ
τὴν περικεφαλαίαν
τοῦ σωτηρίου δέξα-
σθαι· καὶ τὴν μάχαι-
ραν τοῦ πνεύματος· ὅ ἐστιν
ῥῆμα θεοῦ ::

Περιζωσάμενοι φησί
τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν
ἀληθείᾳ· τί ποτέ ἐστι
τοῦτό ἐστιν· ἄρτι καὶ
μὴν ἐπικρατοῦντες
διατάξας· καὶ ὥσπερ εὖ
ἀναστήσας καὶ τρέ-
χων· ὡς μηδὲν ἐμπο-
δίζοντα· ἐνδυσάμενοι

φησί, τὸν θώρακα τῆς
δικαιοσύνης· καθά-
περ ὁ θώραξ ἄτρωτός
ἐστιν· οὕτω καὶ ἡ δικαι-
οσύνη· δικαιοσύνην
δὲ ἐνταῦθα, τὸν και-
θολικὸν καὶ ἐνάρετον
βίον φησί· τὸν τοιοῦ-
τον οὐδεὶς οὐδέποτε
δυνήσεται καταγωνίσασθαι·
ἀλλὰ τιτρώσκουσι μὲν
πολλοί· διακόπτει δὲ
οὐδείς· οὐ καὶ αὐτὸς ὁ διά-
βολος· ὅταν ἄνθρωποι
ὦσιν πεφραγμένοι
τῇ δικαιοπραγματείᾳ·
περὶ τούτων φησὶν ὁ
Χριστός· μακάριοι οἱ πεινῶν-
τες καὶ διψῶντες τὴν
δικαιοσύνην· ὅτι αὐ-
τοὶ χορτασθήσονται·
οὕτως ἐστὶν ἰσχυρὸς
ὡς θώραξ ὁ τοιοῦτος·
οὐδέποτε ὀργισθή-
σεται· ὑποδησάμενοι
τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμα-
σίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς
εἰρήνης· ἀσαφὲς ἕτερον
πῶς τοῦτο εἴρηται· τί
οὖν ἐστιν· καλὰς κνημῖτας
κνημῖδας περιέθη-
κεν· ἢ τοῦτο λέγων φησίν·
ὥστε ἑτοίμους εἶναι πρὸς
τὸ εὐαγγέλιον· καὶ πρὸς
τοῦτο τοῖς ποσὶν κε-
χρῆσθαι καὶ προπα-
ρασκευάζειν αὐτῷ ὁδόν·
καὶ προετοιμάζειν· ἢ
ἄλλο τοῦτο, ἀλλ' ὥστε αὐ-
τοὺς ἑτοίμους εἶναι

πρὸς τὴν ἔξοδον· ἐν
τοίνυν ἑτοιμασίᾳ τοῦ
εὐαγγελίου τί ἐστιν· ἀλλη-
κῶς ἄριστος· ὅπερ ἔ-
λεγεν ὁ προφήτης·
τὴν ἑτοιμασίαν τῆς
καρδίας αὐτῶν προ-
σέσχεν τὸ οὖς σου· τοῦ-
τ' ἔστιν· τὸ ἐμπαρασκεύ-
ον τοῦ εὐαγγελίου φησί·
τῆς εἰρήνης, ἀκόπως
ἐπέβη· ἐπειδὴ γὰρ πο-
λέμου ἐμνήσθη καὶ μά-
χης· δείκνυσιν ὅτι τὴν
μάχην πρὸς τοὺς δαί-
μονας ἔχομεν· τὸ γὰρ
εὐαγγέλιον εἰρήνης ἐστίν·
ἐκεῖ μὲν ὁ πόλεμος· ἐκεῖ-
νον καταλύει τὸν πόλεμον
τὸν πρὸς τὸν θεόν· αὐτοῖς
διαλύων πολεμουμένων.
εἰρηνεύομεν πρὸς τὸν θεόν·
μηδὲ φοβηθῆς τοίνυν ἀγαπη-
τέ· εὐαγγέλιον ἐστίν·
ἡ δὲ νίκη κεκήρυκται γεγένηνται·
ἐπὶ πᾶσιν ἀναγκαῖον
τὸν θυρεὸν τῆς
πίστεως· πίστιν ἐνταῦ-
θα, οὐ τὴν γνῶσιν φη-
σίν· οὐ γὰρ ἂν αὐτὴν ὕ-
στερον ἔταξεν· ἀλλὰ δὴ
ἧς τὰ σημεῖα γίνεται.
καὶ εἰκότως τὴν πίστιν
ὀνομάζει θυρεόν· καὶ
καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος
προκεῖνται τοῦ παν-
τὸς σώματος· ὥσπερ
τεῖχος ὤν, οὕτω δὴ καὶ
ἡ πίστις· πάντα γὰρ
αὐτῇ εἴκει· ἐν ᾧ δυνή-

σεσθέ φησιν πάντα τὰ
βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ
πεπυρωμένα σβέσαι.
οὐδὲν γὰρ δύναται τῷ
θυρεῷ τούτῳ. ἄκουε
γὰρ τοῦ χ(ριστο)ῦ λέγοντος πρὸς
τοὺς μαθητάς· ἂν ἔχη-
τε πίστιν ὡς κόκκον σι-
νάπεως· ἐρεῖτε τῷ ὄ-
ρει τούτῳ· μετάβηθι ἐν-
τεῦθεν ἐκεῖ. καὶ μεταβή-
σεται· πῶς δὲ λέγομεν
τὴν πίστιν. ὅταν ἐκεῖ-
να κατορθώσωμεν·
βέλη δὲ αὐτοῦ καὶ τοὺς
πειρασμοὺς φησὶν καὶ
τὰς ἐπιθυμίας τὰς
ἀτόπους. καὶ πεπυ-
ρωμένα φησίν.
τοιαῦται γάρ εἰσιν αἱ ἐπι-
θυμίαι· εἰ γὰρ δαίμοσιν
ἐπέταξεν ἡ πίστις. πολ-
λῷ μᾶλλον καὶ τοῖς πά-
θεσι τῆς ψυχῆς. καὶ τὴν
περικεφαλαίαν φησὶν
τοῦ σωτηρίου δέξασθαι.
τουτέστιν τῆς σωτηρί-
ας ὑμῶν. περιφράτ-
τει γὰρ αὐτούς. καὶ τὴν
μάχαιραν τοῦ π(νεύματο)ς. ὅ
ἐστιν ῥῆμα θ(εο)ῦ. ἤτοι τὸ
π(νευματ)ικόν φησιν. ἤτοι ἐν τῇ
μαχαίρᾳ τῇ π(νευματ)ικῇ.
διὰ γὰρ ταύτης πάντα
τέμνεται. διὰ ταύτης
πάντα διακόπτεται. καὶ
τὴν κεφαλὴν τοῦ δρά-
κοντος ἀποτέμνομεν
διὰ ταύτης. διὰ πάσης
προσευχῆς καὶ δεή-

σεως φησίν. προσευ-
χόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ
ἐν π(νεύματ)ι. καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυ-
πνοῦντες ἐν πάσῃ προσ-
καρτερήσει καὶ δεήσει
περὶ πάντων ἁγίων καὶ
ὑπὲρ ἐμοῦ. ἵνα μοι δο-
θῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ
στόματός μου. ἐν παρρη-
σίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστή-
ριον τοῦ εὐαγγελίου. ὑ-
πὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύ-
σει. ἵνα ἐν αὐτῷ παρ-
ρησιάσωμαι. ὡς δεῖ με
λαλῆσαι· καθάπερ γὰρ
τὸ ῥῆμα τοῦ θ(εο)ῦ πάντα
ἰσχύει. οὕτω καὶ ὁ τὸ χά-
ρισμα ἔχων τὸ π(νευματ)ικόν·
ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θ(εο)ῦ
φησίν. καὶ ἐνεργὴς. καὶ
τομώτερος ὑπὲρ πᾶ-
σαν μάχαιραν δίστομον·
ὅρα δὲ τὴν σύνεσιν
τοῦ μακαρίου τούτου.
καθοπλίσας αὐτοὺς
μετὰ πάσης ἀσφαλεί-
ας τίθησι δὲ λοιπόν. τὸν
βασιλεῦ καλεῖν καὶ πα-
ρακαλεῖν. ὥστε ὀρέξαι
χάριν. διὰ πάσης προ-
σευχῆς φησὶν καὶ δεή-
σεως προσευχόμενοι
ἐν παντὶ καιρῷ ἐν π(νεύματ)ι·
ὅταν τις κατηγορῇ·
ἔστιν γὰρ μὴ προσεύχε-
σθαι. καὶ εἰς αὐτό φησιν
ἀγρυπνοῦντες. τουτέστιν
νήφοντες. τοιοῦτον
γὰρ εἶναι χρή, τὸν κα-
θωπλισμένον. τὸν

παρ' αὐτὸν καθίστασθαι
ται· ἀγρυπνοῦν καὶ μὴ
φαῦλον· ἐν πάσῃ προσ-
καρτερήσει καὶ δεήσει·
περὶ πάντων τῶν ἁγί-
ων καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ· ἵνα
μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀ-
νοίξει τοῦ στόματός μου·
Τί λέγεις ὦ μακάριε παῦ-
λε; τῶν μαθητῶν χρῄ-
ζεις· καὶ καλῶς γε
φησὶν ἐν ἀνοίξει τοῦ στό-
ματός μου· οὐ γὰρ αὐτὲ
μελετῶν ἀπεφθέγγετο·
ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ὁ
χς· ὅταν παραδῶσιν
ὑμᾶς μὴ μεριμνήση-
τε· πῶς ἢ τί λαλήση-
τε· δοθήσεται γὰρ
ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
τί λαλήσητε· οὕτω
πάντα ποιεῖ τὰ παρατ-
τῶν· πάντα χάριτι·
ἐν παρρησίᾳ φησὶν
γνωρίσαι τὸ μυστήριον
τοῦ εὐαγγελίου· τουτέστιν·
ἵνα ἀπολογήσωμαι
ὡς χρή· ἄλυσιν περίκει-
σαι· καὶ ἑτέρων χρῄζεις·
ναί φησιν· ἐπεὶ καὶ πέ-
τρος ἄλυσιν περίκει-
το· ἀλλ' ὅμως εὐχὴ ἦν
ἐκτενὴς ὑπὲρ αὐτοῦ
γινομένη· ὑπὲρ οὗ
πρεσβεύω ἐν ἁλύσει·
ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησι-
άσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆ-
σαι· τουτέστιν μετὰ παρ-
ρησίας· μετὰ ἀνδρείας·
μετὰ συνέσεως πολλῆς·
ἵνα ἀποκρίνωμαι· ἵνα
δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ
κατ' ἐμὲ τί πράσσω·
πάντα ὑμῖν γνωρίσει
τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀ-
δελφὸς καὶ πιστὸς διά-
κονος ἐν κυρίῳ· Ἐπειδὴ
δεσμῶν ἐμνήσθη· ἀφί-
ησιν καὶ τῷ τυχικῷ
παρ' ἑαυτοῦ διαλεχθῆ-
ναι· ἃ μὲν γὰρ ἦν δό-
γματα καὶ παραινέ-
σεως· ταῦτα διὰ τῆς
ἐπιστολῆς ἐδήλου· ἃ
δὲ ἀπαγγελίας ψιλῆς·
ταῦτα τῷ κομίζοντι
τὴν ἐπιστολὴν ἐπέτρε-
πεν· ἵνα γνῶτε φησὶ
τὰ περὶ ἐμοῦ· τουτέστιν·
ἵνα μάθητε· τοῦτο δὲ
αὐτοῦ τὴν ἀγάπην ἐδή-
λου, τὴν πρὸς αὐτούς·
καὶ τὴν ἑκατέρων· ὃν
ἔπεμψα φησὶν πρὸς
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο.
ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡ-
μῶν. καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν·
Καὶ οὐχ ἁπλῶς τοῦτο
φησίν· ἀλλὰ πρότερον
ἁπάντων ἐνδυσάμενοι καὶ
περιζωσάμενοι· ὅπερ
τοῦ ἀεὶ προσιέναι καὶ ἀ-
διαλείπτως ἐστὶ τεκμή-
ριον· ἀκούε γὰρ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος· γενη-
θήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον·
ὃ περιβάλλεται· καὶ ὡσ-
εὶ ζώνη ἣν διαπαντὸς
περιζώννυται· καὶ

τὸν θεὸν ὁ προφήτης φησίν· ὡραίως δὲ καὶ ὁ σύμπας ἅμα· διὰ τούτου παιδεύων ἡμᾶς ὅτι διὰ καὶ οὐ πρόσκαιρον ὑφ' ἀρχῶν δεῖ ταύτην ἔχειν· ἀεὶ γὰρ πολέμου χρεία· δίκαιος γάρ φησιν ὡς λέων πέποιθεν· καὶ τὸν οὕτω τεθωρακισμένον· οὐκ ἔνι φοβηθῆναι τὴν παράταξιν ἀλλ' ἀσμένως ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους· ὡραῖοι γάρ φησιν οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην· τίς οὐκ ἂν δράμοι· τίς οὐκ ἂν δικαίως ἡσθείη ἐν τοιούτῳ πράγματι· ὅταν εἰρήνην εὐαγγελίζηται· καὶ εἰρήνην θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους· εἰρήνην οὐδὲν καμόντων ἀνθρώπων· ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τὸ πᾶν ἐργασαμένου· τί δὲ ἐστὶν ἡ ἑτοιμασία τοῦ εὐαγγελίου· ἀκούσωμεν Ἰωάννου λέγοντος· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· καὶ πάλιν ἄλλη ἑτοιμασία μετὰ τὸ καταρτισμα· ὥστε μηδὲν ἀνάξιον πράττειν τῆς εἰρήνης·

Ἐπειδὴ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οἱ πόδες εἰσὶ τοῦ κινήματος σύμβολον· διὰ τοῦτο συνεχῶς παραινῶν λέγει· κελεύει ἀκριβῶς περιπατεῖν· περὶ τοῦ υἱοῦ λέγων· διὰ τοῦτό φησιν· ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου πράττωμεν καὶ ἐπιδεικνύμεθα· τοῦτ' ἔστιν, καὶ μὲν παράξας καθαράς· εἰρήνην εὐηγγελίσθη· διὸ τοῖς εὐαγγελίοις τούτοις ἑτοίμην ὁδόν· ὥστε ἂν πᾶσιν ἐχθροὶ γένηται θεῷ· οὐκ ἐπὶ τοῖς ἑτοιμασίαις τῆς εἰρήνης· ἕτοιμοι ἐστὲ μὴ ἀναπαύσεσθε πρὸς τὴν εἰρήνην· καθάπερ ἕτοιμοι ἐγένεσθε πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν πίστιν· οὕτω καὶ ἔστι μάχεσθαι· ὁ θυρεός ἐστιν, ὁ πρῶτος δεχόμενος τὰς πάντων ἐναντίων προσκρούσεις· καὶ τὰ ὅπλα τηρῶν ἄτρωτα· ἐὰν οὖν πίστις ὀρθὴ ᾖ· καὶ βίος ὀρθός· τὰ ὅπλα ἄτρωτα μένει· πολλοὶ δὲ περὶ πίστεως διαλέγονται· μάλιστα πρὸς Ἑβραίους γράφων· καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος· πιστεύειν φησὶν τοῖς μέλλουσιν ἀγαθοῖς· καὶ οὐδὲν τούτων τρωθήσεται· ἐν γὰρ τοῖς δαίμοσιν· ἐν τοῖς πόνοις τὴν ἐλπίδα προκομιζόμενος

καὶ τὴν πίστιν· αὐτῷ
τῷ ἓν ἅμα διατηρή-
σας· πιστεῦσαι γὰρ
δεῖ τὸν προσερχόμε-
νον τῷ θεῷ ὅτι ἐστὶν· καὶ
τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐ-
τὸν μισθαποδότης
γίνεται· ἡ πίστις
θυρεός ἐστιν· ἐπειδὴ σο-
φίσματα ἢ καὶ λογισ-
μοὶ καὶ ἐνθυμήσεις· οὐκ ἔ-
τι θυρεὸς ἀλλὰ συμ-
ποδίζει ἡμᾶς· τοι-
αύτη ἐστὶν ἡ πίστις· ὥσπερ
συγκαλύπτει καὶ συνέχει
ἀσφαλῶς τὸ πᾶν· μὴ τοί-
νυν ἔσω περιαχθῆναι· ὥσπερ
γυμνοὺς πόδας καὶ ἀλ-
λ' ὄντι βάλλειν· ἀλλ' ἔσω συμ-
μέτρος ὁ θυρεὸς περι-
πυρούμενος· πολλοὶ
γὰρ διαλογισμοὶ τὴν
ψυχὴν καίοντες· πολ-
λαὶ ἀπορίαι· πολλαὶ
ἀμηχανίαι· ἀλλὰ πάν-
τα ὄντως ἡ πίστις ἀ-
ναπαύει· πολλὰ ἐπι-
κινεῖ ὁ διάβολος· ἐμ-
πυρίζων ἡμῶν τὴν
ψυχὴν καὶ εἰς ἀμφιβο-
λίαν ἄγων· ὡς ὅταν
λέγωσιν τινές· ἆρα
ἀνάστασίς ἐστιν· ἆρα
ἀνταπόδοσις· ἆρα
ἐστὶ κρίσις· καὶ σβέ-
σαι φησὶν πάντα τὰ βέλη τοῦ
διαβόλου ἐν τῇ πίστει·
βέλη δέ εἰσιν ἐπιθυμίαι·
προκαλοῦ τὴν πίστιν
τῶν μελλόντων ἀγαθῶν

καὶ οὐδὲ φαίνεται· ἀλλὰ
πολλάκις ἅπαντα τὰ
βέλη· οὐ τὰ μὲν ναί· τὰ
δὲ οὔ· ἄκουε γὰρ τοῦ
Παύλου λέγοντος· λογί-
ζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια
τὰ παθήματα τοῦ νῦν
καιροῦ πρὸς τὴν μέλ-
λουσαν δόξαν ἀποκα-
λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς·
Ὁρᾷς πῶς καὶ βέλη ποτὲ
ἐκεῖνοι οἱ δίκαιοι· στου
δοκᾶσσι κα βέλη τὰ μὲν
πεπυρωμένα· τὸ καί-
εσθαι τὸν πατριάρχην
τὸν ἐν μέσῳ πυρὶ· τὸν υἱὸν
προσφέροντα· καὶ ἄλ-
λοι δὲ δίκαιοι πάντα
αὐτοῦ ταῦτα κατέσβε-
σαν· ἀντὶ οὖν λογισμοὶ
εἰσὶ ἀραι στρατευόμεναι·
ταύτην προκαλούμε-
θα· ἀντὶ εἰσὶ θυμίαι
ἄτοποι· ταύτῃ χρώ-
μεθα· ἀντὶ πόνοις
ταλαιπωρίαι· ἐπὶ ταύ-
την ἀναπαυόμεθα·
πάντων τῶν ὅπλων
ἀσφαλέστατόν ἐστιν φυλακτή-
ριον· ἂν μὴ ταύτην ἔ-
χωμεν· καὶ ἅμα ταχέ-
ως τρωθησόμεθα· ἐπὶ
πᾶσιν φησὶν ἀναλα-
βόντες τὸν θυρεὸν τῆς
πίστεως· τί ἐστιν ἐπὶ
πᾶσιν· καὶ ἐπὶ τῇ ἀληθεί-
ᾳ φησίν· καὶ ἐπὶ τῇ δικαι-
οσύνῃ· καὶ ἐπὶ τῇ ἑτοιμα-
σίᾳ τοῦ εὐαγγελίου· τοῦ-
τ' ἐστιν· ταύτης πάντα

ταῦτα χρήζει· διὰ τοῦτο
ἐπήγαγεν· καὶ τὴν περι-
κεφαλαίαν τοῦ σω-
τηρίου δέξασθε· τοῦ-
τ' ἔστιν· ἐν ἀσφαλείᾳ γενέ-
σθαι λοιπὸν διὰ ταύτης
δυνήσεσθε· τὴν περι-
κεφαλαίαν τοῦ σω-
τηρίου δέξασθε· τοῦ-
τ' ἔστι τὸν κίνδυνον ἐκ-
φυγεῖν· καθάπερ γὰρ
ἡ περικεφαλαία πάν-
τοθεν ἀκριβῶς καλύ-
πτουσα τὴν κεφαλήν·
οὐκ ἀφίησιν τι δεινὸν
παθεῖν· ἀλλὰ σῴζει·
οὕτω καὶ ἡ πίστις· καὶ αὐτὴ
θυρεοῦ γίνεται· καὶ ἀν-
τὶ περικεφαλαίας σω-
τηρίου· ἂν γὰρ σώζω-
μεν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· τα-
χέως καὶ τοὺς σώζον-
τας λογισμοὺς δεξό-
μεθα· τοὺς πολεμο-
μίκους καὶ μοῦ κεῶνται
τι παθεῖν· ἐὰν γὰρ οὗ-
τοι σωθῶσι μνῶνται· οἱ λο-
γισμοὶ οἱ ἐναντίοι· τα-
χέως οἱ μὴ τοιοῦτοι· ἀλ-
λ' οἱ σώζοντες ἡμᾶς καὶ
ἐν ἐλπίδας ποιοῦντες
ἐν ἡμῖν ταχθήσονται·
καὶ καθάπερ περικε-
φαλαία τὴν κεφαλὴν τῶν
πολεμικῶν ἡμῶν ἐγ-
κάσονται· καὶ οὐ τοῦτο
μόνον· ἀλλὰ καὶ τὴν
μάχαιραν δεξόμεθα
τοῦ πνεύματος· ὥστε μὴ κατ-
ασφαλίζεσθαι μόνον

τὰ ἀπεμπόμενα· ἀλλὰ
καὶ αὐτὸν πλῆξαι γὰρ τὸν
διάβολον· ψυχὴ γὰρ μὴ
ἀποκρούουσα ἑαυτήν·
μηδὲ δεχομένη τὰ ἐπι-
τιτρωσκόμενα κακὰ μετὰ
πολλῆς τῆς προθυμί-
ας ἀρκέσαι κατὰ τοῦ ἐ-
χθροῦ· ἀναρρῆξαι αὐτὸ
τὸν θώρακα· τῇ μαχαί-
ρᾳ ταύτῃ· δι' ἧς ἀνέρρη-
ξεν καὶ τὰ πονήματα αὐ-
τοῦ κεχμαλωτευσεν
παῦλος· ἀποτέμνει καὶ
καρατομήσας τὸν δαί-
μονα· κἂν τοι προστάγμα-
φησὶν ἐν ταῦθα τὸ ῥῆ-
μα· ἢ κελεύσομαι· ἢ ὅτι
ἐν τῷ ὀνόματι ἰῦ χῦ· ἐὰν
τὰ προστάγματα αὐτοῦ
ποιῶμεν· διὰ τούτου
αὐτὸν ἀναιροῦμεν ζωῶ-
μεν· μὲν τὸν δράκοντα
τὸν ὄφιν τὸν σκολιόν·
ἐστὶ δὲ καὶ τὰ πάθη· δυνήσε-
σθε τὰ κεχωρισμένα
ρωμένα τοῦ διαβόλου
σβέσαι· ἵνα μὴ αὐτοὺς
φυσήσῃ· διὰ κινοῦσι μᾶλ-
λον ἁγιασάντων τοῦ θεοῦ
ὀμμάτους· τί γάρ φησιν·
διὰ πάσης προσευχῆς
καὶ δεήσεως· πάντα
ἔσται φησίν· καὶ κατορ-
θῶσαι τὸ πᾶν προ-
σευχόμενοι· μηδὲ πο-
τε δὲ προσιὼν ὑπὲρ
σαυτοῦ μόνου ἀξίου·
καὶ οὕτω τὸν θεὸν ἱλεω-
σῇ· διὰ πάσης φησί

προσευχῆς καὶ δεήσε-
ως· προσευχόμενοι
ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ· καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο
ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ
προσκαρτερήσει
καὶ δεήσει· περὶ πάν-
των ἁγίων· μή μοι και-
ροὺς ὁρίζετε τῆς ἡμέρας·
ἀκούετε γάρ τί φησιν·
ἐν παντὶ καιρῷ προσέ-
χετε· ἀδιαλείπτως φησὶ
προσευχόμενοι· οὐ
καθάπερ ἡ χήρα
ἐκείνη· πῶς τῇ προ-
σεδρείᾳ περιεγένετο·
οὐ καθάπερ τοῦ φίλου
ἐκείνου τοῦ μεσονυ-
κτίου τὴν εὐπορίαν δυ-
σωπήσαντος· οὐ καθά-
περ ἡ Συ-
ροφοινίκισσα· πῶς
τὴν οὐ μετέχουσαν τῆς ἐντά-
ξεως· τὸν δεσπότην
ἐξεκαλέσατο· Οὗτοι
πάντες τῇ προσεδρείᾳ
ἐκέρδησαν· προσευχόμε-
νοι φησὶν ἐν παντὶ και-
ρῷ ἐν πνεύματι· τουτέστιν· τὰ
κατὰ Θεὸν ζητοῦμεν· μη-
δὲν κοσμικόν· μηδὲ
βιωτικόν· οὐ τοίνυν
τοῦ ἀδιαλείπτως προ-
σεύχεσθαι χρεία μόνον·
ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνοῦντας·
καὶ εἰς αὐτό φησιν ἀγρυ-
πνοῦντες· ἐπειδὰν
μυχίδας ἐνταῦθα λέ-
γει· ἐπεὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῆς
ψυχῆς· ἀμφότερα δὲ

χόμαι· ὁρᾷς πῶς ἐκηρύ-
ττεν ἐκείνη ἡ Χαναναία·
καὶ τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀποκρι-
νομένου ἀλλὰ καὶ ἀπω-
σαμένου· καὶ κυνά-
ριον αὐτὴν καλέσαντος·
ἐκείνη ἔλεγεν· ναὶ Κύριε·
καὶ τὰ κυνάρια ἐσθίει
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν
πιπτόντων ἀπὸ τῆς
τραπέζης τῶν κυρί-
ων αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀφί-
στατο· ἕως ἐπέτυχεν
τῆς αἰτήσεως·
Πῶς δὲ ἡ χήρα ἐκείνη
ἐκέκραζεν· καὶ μέχρι
τοσούτου ἐπέμενεν·
ἕως ὅτου, τὸν ἄρχον-
τα· τὸν μήτε τὸν Θεὸν
φοβούμενον· μήτε
ἀνθρώπους αἰδούμενον δυ-
νηθῆναι δυσωπῆσαι·
πῶς δὲ ὁ φίλος ἐπέ-
μενεν ἀωρὶ τῶν νυκτῶν
παραμένων· ἕως ὅ-
τε ἐγερθῆναι παρε-
σκεύασεν δυσωπή-
σας ἐκεῖνον τῇ προ-
σεδρείᾳ· τοῦτό ἐστιν ἀ-
γρυπνεῖν· νουθετῶ μα-
θεῖν ἀγρυπνίαν προ-
σευχῆς· ἄπιθι πρὸς
τὴν Ἄνναν· ἄκουσον
αὐτῶν τῶν ῥημάτων
αὐτῆς· Ἀδωναΐ· ἐλωὲ
σαβαώθ· μᾶλλον δὲ
πάντα πρὸ τῶν ῥημάτων
ἄκουσον· ἀνέστη φη-
σὶν πάντων ἀπὸ τῆς
τραπέζης· καὶ ἐκείνη

ἐντεῦθεν οὐ πρὸς ὕπνον
ἐτρέπετο· οὐ πρὸς ἀνα-
παύσιν· ὁ δὲ μνημονεύ-
ει καὶ ἐπὶ τῆς τραπέ-
ζης καθημένη· κού-
φη τίς ἐστιν· καὶ μὴ νε-
καρῶσθαι σιτίοις τι-
σίν· οὐ γὰρ αὐτὸς αὐτὰ
κἀφίει δάκρυα· ἃ γὰρ
κινήματος μηνύματος ὄντα καὶ
ἀσιτοῦμενος οὕτως εὔ-
χόμεθα· πολλῷ μᾶλλον
εἰκὸς μὴ μετὰ τράπεζαν·
οὐκ ἂν ἴζατο οὕτως·
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν τραπέζῃ
τοῖς ἀσίτοις ἔοικε·
Αἰσχυνθῶμεν οἱ ἄνδρες
τὴν γυναῖκα· αἰσχυνθῶ-
μεν οἱ ὑπερ νυκάσι ἴ-
καθεύδοντες καὶ χασμώ-
μενοι· τὴν ὑπὲρ παιδί-
ου δεομένην καὶ δακρύ-
ουσαν· καὶ κατὰ τὴν φύσιν
ἐμφυτουμένου· καὶ τί φησιν·
Ἀδωναῒ κύριε ἐλωὲ σαβαώθ·
τὸ δὲ ἑρμηνευόμενον
ἐστιν· κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμε-
ων· προέρχεται τῆς
γλώττης τὰ δάκρυα·
τούτοις ἐπικαμπτάνει
τὸν θεὸν ἐκείνη ζητεῖν· ἔνθα
δάκρυα· πάντως ἐ-
κεῖ καὶ θλῖψις· ἔνθα
θλῖψις· καὶ φιλοσοφία
πολλὴ· καὶ προσοχή·
ἐὰν ἀκούων ἀκού-
σῃς φησὶν τῆς προ-
σευχῆς τῆς δούλης σου·
καὶ δώσεις μοι υἱόν· δώσω
αὐτὸν δοτὸν τῷ κυρίῳ.

πάντα τὸν χρόνον·
οὐκ ἐπὶ πέντε ἐνιαυτὸν μό-
νον· οὐδὲ δύο, καθά-
περ ἡμεῖς· οὐδὲ ἐπαγγ-
έλλεται· ἂν δῷς μοι παιδίον
δίδωμι χρήματα· ἀλ-
λ' ὅλον αὐτὸ τὸ δῶρον
ἀντιδίδωμι· τὸν πρω-
τότοκον· τὸν τῆς εὐχῆς
υἱόν· αὕτη θυγάτηρ ἦν
τοῦ Ἀβραάμ· ἐκεῖνος
αἰτηθεὶς, ἔδωκεν· αὕ-
τη καὶ πρὸ τῆς αἰτή-
σεως δίδωσιν· ἀλλ' ὅρα
Καὶ ἐντεῦθεν αὐτῆς τὴν
εὐλάβειαν· φωνὴ αὐ-
τῆς φησὶν οὐκ ἠκούε-
το· τὰ δὲ χείλη αὐτῆς ἐκινεῖ-
το· οὕτως ὁ κολλώμε-
νος ἀνύσαι προσέρχε-
ται τῷ θεῷ· οὐ μαλακιζό-
μενος· οὐδὲ χασμώμε-
νος· οὐδὲ ἑλκόμε-
νος· οὐδὲ ἐκνωμένος·
οὐδὲ ἀηδιῶν· μὴ
γὰρ οὐκ ἐδύνατο ὁ θεὸς
καὶ χωρὶς εὐχῆς δοῦναι;
μὴ γὰρ οὐκ ᾔδει καὶ πρὸ
τῆς αἰτήσεως τὴν ἐπι-
θυμίαν τῆς γυναι-
κός· ἀλλ' ἔδωκεν πρὸ
τῆς αἰτήσεως· οὐ
κἂν, ἐφάνη τῆς γυναι-
κὸς ἡ προθυμία· οὐ
κἂν, ἦν, ἡ ἀρετὴ αὐτῆς
δήλη· οὐκ ἄν, τοσοῦτον
ἐκτήσατο μισθόν· ὥ-
στε ἡ ἀναβολὴ· οὐχὶ
φθόνου ἐστίν· οὐδὲ
κακουργίας· ἀλλὰ κη-

ἁρμονίας. Ὅταν οὖν
ἀκούσῃς τῆς γραφῆς
λεγούσης· ὅτι κατέκλει-
σεν κύριος τὴν μή-
τραν αὐτῆς· καὶ ὅτι
παρώργιζεν αὐτὴν
ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς·
ἐννόησον ὅτι τὴν
φιλοσοφίαν δεῖξαι βούλε-
ται τῆς γυναικός·
σκόπει γὰρ ἃ ἔχεν τὸν
ἄνδρα διδόμενον·
λέγει γὰρ πρὸς αὐτήν·
οὐκ ἀγαθός σοι ἐγὼ ὑ-
πὲρ δέκα τέκνα· καὶ
παρώργιζεν αὐτὴν
φησὶν ἡ ἀντίζηλος αὐ-
τῆς. καὶ γὰρ παροργι-
σμῷ· τουτέστιν ὠνει-
δίζεν. ἐφθέγγετο. καὶ οὐ-
δέποτε αὐτὴν ἠμύ-
νατο· οὐδὲ κατηύξα-
το αὐτῆς· οὐδὲ εἶπεν·
ἐπειδὴ ὀνειδίζει μοι ἡ
ἀντίζηλος· ἐκδίκησόν με·
ἔχειν ἐκ τῶν παιδίων·
ἀλλ' ἔχειν αὐτὴ τὴν ἀγά-
πην τὴν τοῦ ἀνδρὸς
ἀντίρροπον· τούτῳ
γοῦν αὐτὴν καὶ παρε-
μυθήσατο λέγων· οὐ-
κ ἀγαθός σοι ἐγὼ ὑπὲρ
δέκα τέκνα· ἀλλὰ
πάλιν ἴδωμεν τῆς
γυναικὸς τὴν φιλο-
σοφίαν· καὶ ἐλογίσα-
το αὐτὴν φησὶν ἡλεὶ ὡς
μεθύουσαν· ἀλλ' ὅρα τί
πρὸς αὐτὸν φησίν·
μὴ δῷς τὴν δούλην σου

εἰς θυγατέρα λοιμήν·
ὅτι ἐκ πλήθους ἀδο-
λεσχίας μου ἐκτέτακα
ἕως νῦν· τοῦτο ἀλη-
θῶς καρδίας συντετριμ-
μένης· ὅταν πρὸς τοὺς
ὑβρίζοντας μὴ χαλε-
παίνωμεν· ὅταν μὴ
δυσχεραίνωμεν· ὅταν
ἀπολογώμεθα· οὐδὲν
οὕτως ποιεῖ καρδίαν
φιλόσοφον· ὡς θλίψις·
οὐδὲν οὕτω πρᾶγμα κι-
δύ· ὡς πένθος τὸ κα-
τὰ θεόν· ἐκ πλήθους φη-
σὶν ἀδολεσχίας μου ἐκ-
τέτακα ἕως νῦν·
Ταύτην μιμώμεθα ἅ-
παντες· ἀκουέτωσαν
αἱ στεῖραι· καὶ ἀκουέτω-
σαν ὅσαι παίδων ἐρᾶτε·
ἀκουέτω καὶ ἄνδρες καὶ
γυναῖκες· καὶ γὰρ καὶ ἄν-
δρες συνεκάλλοντο πολ-
λάκις· ἄκουε γὰρ τῆς
γραφῆς λεγούσης· καὶ
ἐδεῖτο ἰσαὰκ περὶ
ῥεβέκκας τῆς γυναι-
κὸς αὐτοῦ ὅτι στεῖρα ἦν·
μεγάλα γὰρ δύναται
εὐχή· ἐν πάσῃ φησὶν
προσκαρτερήσει καὶ
δεήσει περὶ πάντων
ἁγίων καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ·
ἑαυτὸν ἔσχατον τίθησι·
ἵνα φησὶν ἵνα μοι δοθῇ
λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στό-
ματός μου· ἐν παρρησίᾳ
γνωρίσαι τὸ μυστήρι-
ον τοῦ εὐαγγελίου·

ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν
ἁλύσει· πῶς πρεσβεύεις.
πρὸς ἀνθρώπους φησίν· βα-
βαὶ τῆς φιλανθρωπί-
ας τοῦ θεοῦ· ἔπεμψεν
πρεσβεύοντας ἐκ τῶν
οὐρανῶν ὑπὲρ αὐτοῦ·
ὑπὲρ εἰρήνης· καὶ μαι-
νόντες ἔδησαν αὐτοὺς
οἱ ἄνθρωποι· καὶ οὐδὲ τὸν
κοινὸν νόμον ᾐδέσθη-
σαν· ὅτι ὁ πρεσβευτὴς
οὐδὲν ὤφειλε πάσχειν τι
κακόν· ἀλλ᾽ ὅμως ἐγὼ
πρεσβεύω ἐν ἁλύσει· ἵ-
να ἐν αὐτῷ παρρησιά-
σωμαι ὡς δεῖ με λαλῆ-
σαι· ἡ ἅλυσις ἐπεὶ καὶ ταύ-
την παρρησίαν ἐπι-
στομίζουσα· ἀλλ᾽ ἡ εὐχὴ
ἡ ὑμετέρα ἀνοίγει μοι
τὸ στόμα· ἵνα πάντα
ἃ ἐπεμφθ[illegible]
πω· ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ
ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ τί
πράσσω· πάντα ὑμῖν
γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀ-
γαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ·
εἰ πιστὸς οὐδὲν ψεύσεται.
ἀλλὰ πάντα ἀληθεύσει·
ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς
εἰς αὐτὸ τοῦτο· ἵνα γνῶ-
τε τὰ περὶ ἡμῶν· καὶ πα-
ρακαλέσῃ τὰς καρδίας
ὑμῶν· καὶ αὕτη ἡ
ἀγάπη· ἵνα μὴ ἐξῇ φη-
σὶν τοῖς κωλυομένοις
πρὸς ὑμᾶς· σκοπὸς
γὰρ αὐτὸν ἐν δεσμοῖς

σμαι· τὸ γὰρ παρακαλέ-
σῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.
τοῦτο αἰνίττεται· ἵνα μὴ
ἀφήκῃ φησὶν κατὰ πάντων·
εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ
ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀ-
πὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ·
ἐπεύχεται αὐτοῖς εἰρή-
νην καὶ ἀγάπην μετὰ
πίστεως· καλῶς εἰπεῖν·
οὐχ ὡς ἁπλῶς ἔχειν
τὸν τῆς ἀγάπης λόγον·
καὶ τοῖς ἑτεροπίστοις ἑ-
αυτοὺς ἀναμιγνύναι· καὶ
τοῦτο καὶ ἐκεῖ μοι φησίν·
ὥστε καὶ πίστιν αὐτοὺς
ἔχειν· ὥστε θαρρεῖν ὑ-
πὲρ τῶν μελλόντων·
ἡ εἰρήνη πρὸς τὸν θεὸν
ἡ ἀγάπη· ἐὰν γὰρ εἰρή-
νη· καὶ ἀγάπη ἔσται· ἀγά-
πη· καὶ εἰρήνη ἔσται μετὰ
τῆς πίστεως· οὐδὲν γὰρ ὄ-
φελος ἀγάπης· πίστεως
χωρίς· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἂν
γένοιτο ἀγάπη ἑτέρως·
ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν
ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ ἀμήν.
διὰ τί ἐνταῦθα διαλέγεται
εἰρήνην· κατ᾽ ἰδίαν ὡς
καὶ τὴν χάριν· ἐν ἀφθαρ-
σίᾳ φησὶν ἀμήν· τί ἐστιν
ἐν ἀφθαρσίᾳ· ἢ τὸ ἐν
κοσμιότητι· ἢ ὑπὲρ
τῶν ἀφθάρτων· οἷον
μὴ ἐν πλούτῳ· μηδὲ ἐν
δόξῃ· ἀλλ᾽ ἐν ἐκείνοις
τοῖς ἀφθάρτοις· τὸ
διαφθείρειν· διὰ ἀφθαρσί-

φησίν· τοῦτ' ἔστιν διὰ ἀρε-
τῆς· πᾶσα γὰρ ἁμαρ-
τία φθορά· καὶ καθά-
περ τὴν παρθένον
φθαρῆναι λέγομεν·
οὕτω καὶ τὴν ψυχήν·
διὰ τοῦτο Παῦλος ἔλε-
γεν· μήπως φθαρῇ
τὰ νοήματα ὑμῶν· καὶ
πάλιν· ἐν τῇ διδασκαλί-
ᾳ ἀδιαφθορίαν φησί·
τί γάρ ἐστιν, εἰπέ μοι φη-
σιν φθορὰ σώματος·
οὐχὶ διάλυσις τοῦ παν-
τός· καὶ τῆς συνθέσε-
ως αὐτῆς· τοῦτο καὶ ἐ-
πὶ ψυχῆς γίνεται τῆς
ἁμαρτίας ἐπεισελθούσης·
κάλλος γὰρ ψυχῆς· σω-
φροσύνη· ἰσχύς· δικαι-
οσύνη· ὑγίεια ψυχῆς·
ἀνδρεία· φρόνησις·
εὐεξία· ὅταν γὰρ αἰ-
σχρὸς· δυσειδής· ὅταν
πλεονεκτῇς· ὅταν τοῖς
πονηροῖς πράγμασι
ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς· ὅταν
δειλὸς· ἄνανδρος καὶ
ἀσθενής· ὅταν ἀνόη-
τος· καὶ εὐτελής· εἰ δὲ
αἱ ἁμαρτίαι φθορὰν
ἐργάζονται· καὶ γὰρ
αἰσχροὺς ποιοῦσιν· καὶ
ἀσθενεῖς· καὶ κακοὺς ἂν
παρασκευάζουσιν·
φθαρῆναι γὰρ τὴν παρ-
θένον· καὶ διὰ τοῦτο
κυρίως λέγομεν· οὐχ ὅ-
τι τὸ σῶμα φθείρεται
μόνον ἀλλὰ διὰ τὴν πα-
ρανομίαν· τὸ γὰρ γινό-
μενον· μίξις ἐστίν· εἰ δὲ
τοῦτο ἦν ἡ φθορά· ἦν
ἂν καὶ γάμος φθορά·
ὥστε οὐ μίξις φθορά·
ἀλλ' ἡ ἁμαρτία· ἣ ἰσχύομεν
γὰρ αὐτήν· μᾶλλον δὲ
φθορὰ οἰκίας τί ἂν γέ-
νοιτο ἀλλ' ἢ διάλυσις· καὶ
πανταχοῦ ἡ φθορὰ με-
τάπτωσίς ἐστιν ἐπὶ τὸ
χεῖρον· ἐφ' ἑτέραν ἕξιν
καὶ ἀφανισμὸν τοῦ προ-
τέρου γινομένου· ἄκου-
ε γὰρ τῆς γραφῆς λεγού-
σης· κατεφθάρη πᾶ-
σα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐ-
τῆς· καὶ πάλιν ἐγένε-
το φθορὰ ἀνυπομονή-
του· καὶ πάλιν· ἄνθρω-
ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν·
φθαρτὸν κοινὸν τὸ σῶμά
ἐστιν· ἀλλ' ἄφθαρτος ἡ
ψυχή· μὴ δὴ καὶ αὐτὴν
φθαρῶμεν· τοῦτο ἡ
ἁμαρτία εἰργάσατο ἡ
προτέρα· ἡ δὲ μετὰ τὸ
λουτρὸν καὶ τὴν ψυχὴν
φθαραι δύναται καὶ εὐ-
αλωτον ποιῆσαι· τὸ σκεῦ-
ος ἐκ τοῦ ἀθανάτου· οὐ
γὰρ ἄν, κἂν τὸ σῶμα φθαρ-
τὴν εὗρεν ψυχήν·
Ἀδάμαντος σκληρότερον οὐ
χαράττεται· κἂν ἀπῆται·
οὐδὲν εἰργάσατο· μηδὲ
φθείρας τὴν ψυχήν· τὸ
γὰρ φθειρόμενον δου-
σοδιδάσκαλόν ἐστιν μάταιον· ἄ-
κουε γὰρ τοῦ προφήτου

Τί ἡ ἁμαρτία φθορά ἐστιν· ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ ζωῇ λαμβάνει ἀφθαρσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς κολάζεσθαι· ἀνωτέρω δὲ εἰς τὴν προσευχὴν τῆς Ἄννας· καὶ πῶς δεῖ ἡμᾶς προσεύχεσθαι:·

λέγοντος· προσώζε-
σαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ-
λωπές μου. ἀπὸ προ-
σώπου τῆς ἀφροσύνης
μου· αὕτη δέ φησιν ἡ
φθορὰ ἐνδύσεται ἀφθαρ-
σίαν. ἐπειδὴ δὲ οὐκέτι·
ἐνταῦθα γὰρ ἀφθαρσία·
φθορά ἐστιν· ὥσπερ φθο-
ρὰ ἄφθαρτός ἐστιν. τέ-
λος οὐκ ἔχουσα ἐστὶν
θάνατος ἀθάνατος·
ὅπερ ἐμμένειν γίνεσθαι·
ἀλλὰ τὸ σῶμα ἐμμένειν ἀθά-
νατον. οὕτως ἂν φθο-
ρὰν ἔχοντες ἀπελευθῶ-
μεν ἐκεῖ· ἄφθαρτον δὲ
ἀτελεύτητον ἔχομεν
τὴν φθοράν· τὸ γὰρ
καίεσθαι καὶ σκώληκι
διαπαντὸς δαπανᾶ-
σθαι. φθορά ἐστιν ἄ-
φθαρτος· οἷον καὶ ἐ-
πὶ τοῦ μακαρίου ἰώβ·
ἐφθάρετο. καὶ οὐ κατελ-
λυτο· ἀλλὰ ἐκλίβεν κώ-
λακας γῆς ἀπὸ ἰχῶ-
ρος ζέων χρόνου πολ-
λοῦ προβεβηκότος·
Τοιοῦτον ἡ ψυχὴ πάσχε-
ται τότε· τῶν σκωλή-
κων αὐτὴν περιεστώ-
των καὶ διατρωγόντων·
οὐκ ἐπὶ δύο ἔτεσιν· οὐ-
δὲ ἐπὶ τρισίν. οὐδὲ ἐ-
πὶ δέκα· οὐδὲ ἐπὶ ἑ-
κατόν· οὐδὲ ἐπὶ μυρίοις.
ἀλλ' ἐπὶ ἀτελευτήτοις·
ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν.
οὐ τελευτήσει φησίν·

Φοβηθῶμεν τοίνυν κατα-
ρακαιῶ· διάσωμεν τὰ
ῥήματα· ἵνα μὴ περι-
πέσωμεν τοῖς παρα-
γμασιν· φθορὰ ἡ κατὰ
ὀνεξίαν ἐστιν· φθορὰ
πᾶσαν χαλεπωτέρα
ἀσα διαλογιστρᾶ ἂν ἀπο-
σαι· φύγωμεν τὴν φθο-
ράν· ἐλώμεθα τὴν ἀ-
φθαρσίαν· ἐπελθόντε
κτήσας τὸν δ' ἅμα· τὰ
μὲν πλέον ἐκτήθεντα
φθάρεται· ἡ δὲ πλεο-
νεξία μένει. φθορὰ
ἀφθαρσίας ὑποθέσε
γινομένη· ἡ μὲν ἀπο-
λαυσις παρέρχεται· ἀ-
φθαρτος δὲ ἡ ἁμαρτί-
α μένει· διὰ μὸν καλὸν
μὴ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ
πάντα ἀπολύσασθαι·
μεγάλη συμφορὰ φορ-
τία ἁμαρτημάτων ἔ-
χοντας ἀπελθεῖν ἐκεῖ·
ἐν γὰρ τῷ ἅδῃ φησὶν
τίς ἐξομολογήσεταί σοι·
κριτήριον ἐστιν ἐκεῖ. με-
τανοίας οὐκ ἔστι καιρός·
πᾶσ ἀπωδύρετο ὁ πλού-
σιος. ἀλλ' οὐδὲν ἠνύσε-
το. ὡσαύτως οἱ μὴ θρέ-
ψαντες τὸν χν· ἀλλ' ὅμως
ἀπήχθησαν εἰς τὸ πῦρ
τὸ αἰώνιον· πόσοι οἱ τὴν
ἀνομίαν ἐργασάμενοι
τότε ἐροῦσιν· κε οὐ κε
τῷ ὀνόματί σου προε-
φητεύσαμεν. καὶ ἐν τῷ
ὀνόματί σου δαιμόνια

ἐξευράμενον· ἀλλ' ὅμως
οὐκ ἐγνωρίσθησαν· πάν-
τα τὸ πέμπειν γίνεται πάν-
τα· οὐδὲ μία δὲ ὁμοίως·
ἐὰν μὴ νῦν γένηται·
φωνηθόμενοι οὖν, μή
ποτε ἀπωσόμεν τότε·
κἄν ποτε σε ἴδωμεν
παραινοῦντα καὶ οὐκ ἐθρέ-
ψαμεν· νῦν αὐτὸν θρέ-
ψωμεν· μὴ μίαν ἡμέραν·
μηδὲ δευτέραν· μηδὲ
τρίτην· ἐπείπερ σύναι-
γαρ καὶ πάντας φησὶν
μὴ ἐκλάπτεσθαι σου·
οὐκ ἀπὸ τὸ ἐν ἅπαξ ποι-
κοῦν· οὐδὲ δεύτερον·
ἐπεὶ καὶ αἱ παρθένοι
ἔλαιον εἶχον· ἀλλ' οὐκ
ἀρκοῦν· ὥστε πολλοῦ ἡ-
μῖν δεῖ τοῦ ἐλαίου· καὶ
ὡς ἐλαίαν ἡμᾶς εἶναι
κατάκαρπον δεῖ· ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ θεοῦ· ἐν μονῇ
μεν ἔλεος ἡμῶν· ὅσα
ἁμαρτημάτων ἔχει
φορτία· καὶ ἀντιρρό-
πους ποιήσωμεν τὰς
φιλανθρωπίας· μᾶλ-
λον δὲ καὶ πολλῷ πλεί-
ους· ἵνα μὴ μόνον συν-
τεθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι·
ἀλλ' ἵνα καὶ εἰς δικαιο-
σύνην ἡμῖν λογισθῶ-
σιν αἱ δικαιοσύναι·
ἂν γὰρ μὴ τοσαῦτα ἦ
τὰ ἀγαθὰ· ὡς καὶ τὰ
ἐγκλήματα ἀποδύ-
σασθαι· καὶ εἰς τὸ ὑ-
περβάλλον φθάσωμεν τῆς
δικαιοσύνης λογισθῆ-
ναι· οὐδὲ ἀπὸ σ(?) ἡμᾶς ἐξαι-
ρήσεται τῆς κολάσεως·
ἧς γένοιτο πάντας ἡ-
μᾶς ἀπαλλαγῆναι·
χάριτι καὶ φιλανθρω-
πίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
μεθ' οὗ τῷ πατρί· ἅμα
τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα·
κράτος· τιμή·
νῦν καὶ ἀεὶ· καὶ
εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν
αἰώνων
ἀμήν·:

† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡ-
μῶν Ἰωάννου τοῦ
Χρυσοστόμου ἑρμη-
νεία εἰς τὴν πρὸς Γαλά-
τας ἐπιστολήν. μὴ ἰ-
δία ἐχούσης τὸν ἠθικόν:·

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀν-
θρώπων· οὐδὲ δι' ἀνθρώπου·
ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ πατρὸς
τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν· καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ
πάντες ἀδελφοί· ταῖς ἐκ-
κλησίαις τῆς Γαλατίας·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν. καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ :·

Πολλοῦ τὸ προοίμιον γέ-
μει θυμοῦ καὶ μεγάλου
φρονήματος. οὐ τὸ
προοίμιον δὲ μόνον·
ἀλλὰ καὶ πᾶσα ὡς εἰ-
πεῖν ἡ ἐπιστολή· τὸ γὰρ
μετ' ἐπιεικείας ἀεὶ τοῖς
μαθητευομένοις δια-
λέγεσθαι. καὶ σφοδρό-
τητος δεομένοις, οὐ δι-
δασκάλου. ἀλλὰ λυμε-
ῶνός ἐστι καὶ πολε-
μίου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ
Κύριος νῦν μὲν προσηνῶς
τοῖς μαθηταῖς διαλε-
χθείς· ἔστι μὲν ὅπου καὶ αὐ-
στηρότερον κέχρηται
τῷ λόγῳ· καὶ νῦν μὲν
μακαρίζει. νῦν δὲ ἐπι-
τιμᾷ· τὸν γοῦν Πέτρον
εἰπών· μακάριος εἶ Σί-
μων. καὶ ἐπαγγειλάμενος τὰ θε-
μέλια τῆς ἐκκλησίας
ἐπὶ τῆς ὁμολογίας αὐ-
τοῦ καταθήσεσθαι· μετ'
οὐ πολὺ τὸν αὐτὸν ἐπιτι-
μᾷ φησί· ὕπαγε ὀπί-
σω μου σατανᾶ· σκάνδα-
λόν μου εἶ· καὶ ἀλλαχοῦ πά-
λιν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀ-
σύνετοί ἐστε· καὶ τοσοῦ-
τον αὐτοῖς φόβον ἐνέ-
θηκεν ὡς καὶ τὸν Ἰω-
άννην εἰπεῖν· ὅτι ὁρῶν-
τες αὐτὸν μετὰ γυναικὸς
σαμαρείτιδος λαλοῦν-
τα· καίτοι μὲν τοῦτο προ-
φανῶς ὑπώπτευσαν· οὐ-
δεὶς ὅμως ἐτόλμησεν
εἰπεῖν· τί ζητεῖς· ἢ τί
λαλεῖς μετ' αὐτῆς· ταύτης
μαθητὴς ὁ Παῦλος καὶ
κατ' ἴχνος τοῦ διδασ-
κάλου καὶ μόνος βαδίζων
μετὰ λόγον πρὸς τὴν
τῶν μαθητευομένων
χρείαν· νῦν μὲν καίων·
καὶ τέμνων· νῦν δὲ
προσηνῆ φάρμακα
ἐπιτιθείς· Κορινθί-
οις μὲν ἔλεγε· τί θέ-
λετε· ἐν ῥάβδῳ ἔλθω
πρὸς ὑμᾶς· ἢ ἐν ἀγάπῃ
πνεύματί τε πρᾳότητος·
Γαλάταις δέ· ὦ ἀνόη-
τοι Γαλάται· καὶ οὐχ ἅ-
παξ ἀλλὰ καὶ δεύτερον
ταύτῃ κέχρηται τῇ ἐπι-
τιμήσει· καὶ πρὸς τῷ
τέλει δὲ καθαπτόμενος
αὐτῶν λέγει· τοῦ λοιποῦ
κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·

12

καὶ θεραπεύει δὲ πάν-
μμως ὅταν λέγῃ· τε-
κνία μου οὓς πάλιν ὠ-
δίνω· καὶ ἕτερα πολλὰ
τοιαῦτα· ἀλλ' ὅτι μὲν
θυμοῦ ἡ ἐπιστολὴ γέμει
πανταχοῦ δῆλον καὶ
ἐκ πρώτης ἀναγνώ-
σεως· διὰ δὲ τί παντί
τὸ παροξῦναι αὐτὸν
κατὰ τῶν μαθητῶν·
οὐ γὰρ μικρὸν τοῦτο·
οὐδὲ εὐτελές· εἰ γὰρ οὐ
δὲ αὐτὸς τοσαύτῃ ἀν
εχρήσατο τῇ καταφο-
ρᾷ· τὸ γὰρ ἐπὶ τοῖς
τυχοῦσιν παροξύνε-
σθαι· μικροψύχων ἀν-
δρῶν καὶ σκληρῶν καὶ
ταλαιπώρων· ὥσπερ
οὖν τὸ ἐπὶ τοῖς μεγά-
λοις ἀναπίπτειν· νω-
θροτέρων καὶ ὑπνη-
λοτέρων· ἀλλ' οὐχ ὁ παῦ-
λος τοιοῦτος· τί οὖν
Τὸ κινῆσαν ἦν αὐτὸν ἁ-
μάρτημα· μέγα καὶ ὑ-
πέρογκον· καὶ ὃ τοῦ Χριστοῦ
πάντας αὐτοὺς ἀλλο-
τρίου· ὡς καὶ αὐτὸς προ-
ϊὼν ἔλεγεν· ἴδε ἐγὼ
Παῦλος λέγω ὑμῖν· ὅ-
τι ἐὰν περιτέμνησθε·
Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφε-
λήσει· καὶ πάλιν· οἵτι-
νες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε
τῆς χάριτος ἐξεπέσα-
τε· τί ποτ' οὖν τοῦτό
ἐστιν. δεῖ γὰρ αὐτὸ σαφέ-
στερον ἀναπτύξαι·

Οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαν-
τες· ὁμοῦ μὲν τῇ προ-
λήψει τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ
κατεχόμενοι· ὁμοῦ δὲ
κενοδοξίαν μεθύοντες·
καὶ βουλόμενοι διδασκά-
λων ἐξ ἴσου ἑαυτοῖς πε-
ριθέσθαι· ἐλθόντες εἰς
τὸ Γαλατῶν ἔθνος· ἐ-
δίδασκον ὅτι δεῖ περι-
τέμνεσθαι. καὶ σάβ-
βατα καὶ νουμηνίας
τηρεῖν· καὶ μὴ ἀνέχε-
σθαι Παύλου ταῦτα ἀ-
ναιροῦντος· οἱ γὰρ Πέ-
τρον καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάννην ταῦτα
φησὶν οὐ κωλύουσιν·
οἱ πρῶτοι τῶν ἀποστό-
λων· οἱ μετὰ Χριστοῦ γενόμε-
νοι. καὶ ἀληθῶς οὐκ ἐ-
κώλυον· ἀλλ' οὐ δογματί-
ζοντες τοῦτο ἐποίουν·
ἀλλὰ τῇ ἀσθενείᾳ συγ-
καταβαίνοντες τῶν
ἐξ Ἰουδαίων πιστευόν-
των· ὁ δὲ Παῦλος ἅτε
ἐθνικοῖς κηρύττων οὐ χρεί-
αν εἶχε τῆς συγκατα-
βάσεως ταύτης·
Ὅτε οὖν ἐν Ἰουδαίᾳ ἐγέ-
γονεν. καὶ αὐτὸς τῇ
συγκαταβάσει ἐχρήσα-
το ταύτῃ· ἀλλ' οἱ ἀπατῶν-
τες οὐ λέγοντες τὰς αἰ-
τίας δι' ἃς. καὶ οὗτος κἀ-
κεῖνοι συγκατέβαινον.
παρελογίζοντο τοὺς
ἀφελεστέρους λέγοντες·
ὅτι οὐ δεῖ Παύλου ἀνέχεσθαι·

οὗτος γὰρ χθὲς καὶ σή-
μερον ἐφάνη· ἐκεῖνοι
δὲ πρῶτοι οἱ περὶ
πέτρον· καὶ οὗτος μὲν
μαθητὴς τῶν ἀπο-
στόλων γεγονώς· ἐκεῖ-
νοι δὲ τοῦ χ(ριστο)ῦ· καὶ οὗ-
τος μόνος· ἐκεῖνοι δὲ
πολλοὶ καὶ στῦλοι τῆς
ἐκκλησίας· Καὶ τὸ
ὑπόκρισιν δὲ αὐτὸν δι-
έβαλλον λέγοντες· ὅτι
καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀναι-
ρῶν περιτομήν, φαί-
νεται καὶ τούτοις χρη-
σάμενος ἀλλαχοῦ· καὶ
ἑτέρως μὲν ὑμῖν, ἑτέ-
ρως δὲ ἄλλοις κηρύτ-
των· ὥσπερ οὖν ἐμπρη-
σθὲν ἰδὼν ἔθνος ὁλό-
κληρον καὶ πυρὰν χα-
λεπὴν κατὰ τῆς Γαλα-
τῶν ἀναφθεῖσαν ἐκ-
κλησίας καὶ τὴν οἰκο-
δομὴν σαλευομένην
καὶ κινδυνεύουσαν κα-
ταπεσεῖν· τοῦτο μὲν
ὑπὸ θυμοῦ δικαίου·
τοῦτο δὲ ὑπὸ ἀθυμίας
κατεχόμενος· ὃ γὰρ
καὶ τοῦτο ἐδήλωσεν εἰ-
πών· ὅτι ἤθελον πα-
ρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρ-
τι καὶ ἀλλάξαι τὴν φω-
νήν μου· γράφει τὴν
ἐπιστολήν· πρὸς ἅ-
παντας ταῦτα ἀπο-
λογούμενος· καὶ ἐκ
προοιμίων εὐθέως
πρὸς ἐκεῖνο ἀποτείνεται·

ὅ, διορύττοντες αὐτοῦ
τὴν ὑπόληψιν ἔλεγον·
ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τοῦ χ(ριστο)ῦ·
αὐτὸς δὲ τῶν ἀποστό-
λων γέγονε μαθητής·
διὸ καὶ οὕτως ἤρξατο·
Παῦλος ἀπόστολος οὐ-
κ ἀπ' ἀνθρώπων· οὐδὲ δι' ἀν-
θρώπου· ἔλεγον γὰρ
ὡς ἔφθην εἰπών· οἱ
ἀπατεῶνες ἐκεῖνοι·
ὅτι τῶν ἀποστόλων πά-
ντων ἔσχατος οὗ-
τος ἐστίν· καὶ παρ' ἐκεί-
νων ἐδιδάχθη· Πέτρος
γὰρ καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάννης· καὶ ἐκλήθη-
σαν πρῶτοι· καὶ κορυ-
φαῖοι τῶν μαθητῶν
εἰσίν· καὶ τὰ δόγματα
ἐδέξατο παρ' αὐτῶν·
καὶ χρή, μᾶλλον ἐκεί-
νοις πείθεσθαι, ἢ τούτῳ·
ἐκεῖνοι δὲ οὐ κωλύου-
σι περιτέμνεσθαι· οὐ-
δὲ νόμον μὴ τηρεῖν·
Καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦ-
τα λεγόντων· καὶ τοῦ-
τον μὲν καθαιρούντων·
ἐκείνων δὲ τὴν δόξαν
ἐπαιρόντων· οὐ χάριν
ἐκείνους ἐγκωμιά-
σειν· ἀλλ' ἵνα ἀπαγαγόντας
ἀπατήσωσιν, ἐπάγει
ἀκαίρως τὸν νόμον πα-
ρεισάγειν· εἰκότως οὖν
οὕτως ἤρξατο· ἐπειδὴ
γὰρ τὴν μὲν αὐτοῦ δι-
δασκαλίαν ἐξευτέλι-
ζον· παρὰ ἀνθρώπων αὐτὴν

λεγόντων ἅμα· τὴν δὲ
πέτρου παρ᾽ αὐτοῦ χ(ριστο)ῦ·
ἑκάτεροι μιᾶς ὄντες θέσεως
πρὸς τοῦτο ἱστάμενος λέ-
γων· ἀπόστολος ἅμα,
οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ δι᾽
ἀνθρώπου· ἐβάπτισεν μὲν
γὰρ αὐτὸν ἀνανίας· ἀλλ᾽ οὐ
κ᾽ ἐκεῖνος τῆς πλάνης
ἀπήλλαξεν· οὐδὲ πρὸς
τὴν πίστιν ἤγαγεν·
ἀλλ᾽ αὐτὸς ἄνωθεν ὁ χ(ριστό)ς.
τὴν θαυμαστὴν ἐκεί-
νην πρὸς αὐτὸν ἀφῆ-
κεν φωνὴν δι᾽ ἧς, αὐ-
τὸν ἐσαγήνευσεν· τὸν
μὲν γὰρ πέτρον καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἰ-
ωάννην καὶ τὸν ἀδελ-
φὸν τὸν ἐκείνου. πε-
ριπατῶν παρὰ τὴν
θάλασσαν ἐκάλεσεν·
τὸν δὲ παῦλον· εἰς
οὐρανοὺς ἀνελθών· καὶ
ὥσπερ οὐκ ἐδεήθησαν
ἐκεῖνοι δευτέρας φω-
νῆς ἀλλ᾽ εὐθέως ἀφέν-
τες τὰ δίκτυα καὶ πάν-
τα τὰ ἄλλα ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ· οὕτω καὶ οὗ-
τος· ἀπὸ τῆς πρώτης
κλήσεως πρὸς ἄκραν
ἀνέβη κορυφήν· ὁ-
μοῦ τε κατασεισάμενος
καὶ πόλεμον ἄσπον-
δον πρὸς ἰουδαίους
ἀράμενος· καὶ ταύτῃ
μάλιστα τῶν ἀποστό-
λων πλέον ἐκτήσατο.
περισσότερον γὰρ

αὐτῶν ἐκκλησίας ἀφῆκε·
ἀλλὰ τέως οὐ κατασκευ-
άζει τοῦτο. ἀλλ᾽ ἀναγκαῖ-
ον ἰσοφερῶν. τὸ γὰρ
σπουδαζόμενον ἦν
αὐτῷ· οὐ δεῖξαι ἑαυτὸν
ἐκείνων ὑπερέχοντα.
ἀλλὰ τῆς ἐλάττωσης κατα-
λῦσαι τὴν ὑπόθεσιν·
τὸ μὲν οὖν οὐκ ἀπ᾽ ἀν-
θρώπων. κοινὸν ἁ-
πάντων ἦν, ἀπὸ θεοῦ
γὰρ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν
ῥίζαν ἔσχε τὸ κήρυγμα.
τὸ δὲ δι᾽ ἀνθρώπων. ἴδιον
τῶν ἀποστόλων. οὐ γὰρ
δι᾽ ἀνθρώπων ἐκάλεσεν αὐτούς.
ἀλλ᾽ αὐτὸς δι᾽ αὐτοῦ·
διατί δὲ μὴ τῆς κλήσε-
ως ἐμνημόνευσεν εἰ-
πεῖν· παῦλος κλητὸς
οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων. ἀλλὰ δι-
ὰ τῆς ἀποστολῆς· ὅτι
περὶ τούτου πᾶς ὁ λό-
γος ἦν, ἔλεγον γὰρ ὑ-
πὸ ἀνθρώπων τῶν ἀποστό-
λων ἐγκεχαρίσθαι τὴν
διδασκαλίαν ταύτην.
καὶ δεῖν ἐκείνοις αὐτὸν
ἕπεσθαι· ὅτι δὲ οὐχ ὑ-
πὸ ἀνθρώπων ἐνεχαρίσθη·
ὁ λουκᾶς ἐδήλωσεν εἰ-
πών· λειτουργούντων
δὲ αὐτῶν καὶ νηστευόν-
των τῷ κ(υρί)ῳ· εἶπε τὸ πν(εῦμ)α
τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε
δή μοι τὸν παῦλον καὶ
τὸν βαρναβᾶν· ὅθεν
δῆλον καὶ μίαν ἐξουσίαν
υ(ἱο)ῦ καὶ π(νεύματο)ς· ὑπὸ γὰρ

τοῦ πατρὸς ἀποσταλὰς ὑ-
πὸ τοῦ Χριστοῦ φησὶν ἀπεσ-
τάλθαι· τοῦτο καὶ ἀλλα-
χοῦ δηλοῖ· τὰ τοῦ υἱοῦ.
τῷ πατρὶ λογιζόμενος·
τοῖς γὰρ Μιλησίοις δια-
λεγόμενος πρεσβυτέ-
ροις· προσέχετε ἑαυ-
τοῖς φησὶν καὶ τῷ ποι-
μνίῳ· ἐν ᾧ ἔθετο ὑμᾶς
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ποιμέ-
νας καὶ ἐπισκόπους·
καὶ τοί γε ἐν ἄλλῃ φησὶν
ἐπιστολῇ· οὓς μὲν ἔθετο
ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ·
πρῶτον, ἀποστόλους·
δεύτερον προφήτας·
τρίτον ποιμένας καὶ δι-
δασκάλους· οὕτως ἀδι-
αφόρως κέχρηται τῷ
λόγῳ· τὰ τοῦ πατρὸς. τοῦ
θεοῦ λέγων εἶναι· καὶ τὰ
τοῦ θεοῦ. τοῦ πατρός· ἐμ-
φράττει δὲ καὶ ἄλλως
τῶν αἱρετικῶν τὰ στόμα-
τα λέγων· διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
θεοῦ πατρός· (τέλ.) ἐπειδὴ γὰρ
τὴν λέξιν ταύτην ὡς
ἐλάττονα οὖσαν πρὸς
ἐρρίφθαι τῷ υἱῷ φασί·
ὅρα τί ποιεῖ· ἐπὶ τοῦ
πατρὸς αὐτὴν τίθησιν·
διδάσκων ἡμᾶς· μὴ
νομοθετεῖν τῇ ἀρρήτῳ
φύσει· μηδὲ μέτρα θεό-
τητος ὁρίζειν· μέσον
υἱοῦ καὶ πατρὸς γενομένοις·
ἀρχ. τῷ μὲν γὰρ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐ-
πήγαγεν καὶ θεοῦ πατρός·
ἃ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸ

τοῦ πατρὸς μνημονεύσας·
ἐπειδὴ τὸ δι' οὗ, ἴσως ἂν
καὶ ἐσοφίσαντο λέγοντες
ἁρμόζειν τῷ πατρί. τὸ δι' οὗ,
τῶν τὰ ἔργα τοῦ υἱοῦ εἰς
αὐτὸν ἀναφέρεσθαι· μνη-
σθεὶς δὲ τοῦ υἱοῦ μνημονεύσας
ὁμοῦ καὶ τοῦ πατρός. καὶ
κοινὴν θεὶς τὴν λέξιν·
οὐκ ἔτι τὸν λόγον τοῦτον
χώραν ἀφίησιν ἔχειν·
οὐ γὰρ ὡς τὰ τοῦ υἱοῦ νῦν
ἀνατιθεὶς τῷ πατρί. τοῦ-
το ποιεῖ· ἀλλ' ὡς δεικνὺς
ὅτι οὐδεμίαν αὕτη ἡ λέ-
ξις. οὐσίας διαφορὰν
εἰσάγει· τί δὲ καὶ οἱ ἀπὸ
τοῦ καταβαπτίσματος ἐπι-
μονοῦντες τὴν ἐλάττω-
σιν. διὰ τὸ εἰς ὄνομα
πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος
καταβαπτίζεσθαι. ἐνταῦθα
ἂν εἴποιεν· εἰ γὰρ κατα-
δεέστερος ὁ υἱός. διὰ τὸ
μετὰ πατέρα κεῖσθαι· (τέλ.)
δὴ ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ
Χριστοῦ ἀρξάμενος ὁ ἀπό-
στολος ἐπὶ τὸν πατέρα ἔρ-
χεται. τί ἂν, εἴποιεν·
ἀλλ' οὐδὲν ἂν εἴποιμεν
κακὰς φήμας· οὐ γὰρ
χρὴ φιλονεικοῦντας
ἐκείνοις τῆς ἀληθείας
ἐξίστασθαι· ἀλλὰ κἂν
μυριάκις μαίνωνται,
τὰ μέτρα τῆς εὐσεβεί-
ας ἡμᾶς διατηρεῖν
ἀναγκαῖον· ὥσπερ οὖν,
Οὐκ ἂν εἴποιμεν ἡμᾶς·
μείζονα τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν

ἐπειδὴ τοῦ χ(ριστο)ῦ πρῶτον
ἐμνημόνευσεν· ἐκεῖ-
της γὰρ τοῦτο μανίας
καὶ ἀσεβείας ὑπερβολῆς
πάσης· οὕτως οὐδὲ
ἐκεῖ διὰ τὸ μετὰ τὸν πατέρα
κεῖσθαι τὸν υἱόν· ἐλάττω
μάχην νομίζειν ἡμᾶς
εἶναι τοῦ πατρὸς τὸν υἱόν·
τοῦ ἐγράφαμεν τοσαύτην ἐκε-
κένωκεν· τί ποιήσας ὦ
παῦλε· ἰουδαΐζοντας
αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ ἐπιστῆσαι
θέλων· οὐ δὲ τῶν μὲν
γάλα μὲν ἑκάστων ἐξαι-
ρῶν ἀγαθῶν ἀσμένων·
οἷον, ὁ προσφιλὴς ἀπο-
τολικοῖς ἐγράφετο λέ-
γων· ὅτι ἐν μορφῇ
θ(εο)ῦ ὑπάρχων· οὐχ ἁρ-
παγμὸν ἡγήσατο, τὸ
εἶναι ἴσα θ(ε)ῷ· ὁ μετὰ τοῦ
τοῦ ἐστι ἀγγέλων ἐκεῖ-
οις ἀμείνων ἐκ· ὅτι
ἀπαύγασμα ἐστὶν τῆς
δόξης καὶ χαρακτὴρ
τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ·
ὁ ἐν προοιμίοις, ὅτι τῆς
κροντῆς υἱὸς ἀνεφώ-
νησεν· ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν
ὁ λόγος· καὶ ὁ λόγος ἦν
πρὸς τὸν θ(εό)ν· καὶ θ(εὸ)ς
ἦν ὁ λόγος· ὁ πρὸς ἰ-
ουδαίους πολλάκις
αὐτὸς ἐπιφθεγγόμενος
ἔλεγεν· ὅτι τὰ αὐτὰ
δύναται τῷ π(ατ)ρὶ καὶ
τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν
ἔχει· τούτων οὐδὲν λέ-
γει· ἀλλὰ πάντα ταῦτα

ἀφεὶς· τῆς κατὰ σάρκα
οἰκονομίας μέμνηται·
σταυρὸν καὶ σμύρναν φέρων
καὶ νεκρώσιν· μαρτυρεῖ
καὶ μὲν γὰρ πρὸς αὐτοὺς
ὁ λόγος ἦν· μηδὲν μέγα
περὶ τοῦ χ(ριστο)ῦ φανταζο-
μένους· καὶ ὡς καὶ χθὲς
καὶ πᾶν ἔλεγεν· ἐπειδὴ δὲ
ὡς μέλλοντας τιμωρεῖσθαι
καὶ ἀποστάντες τοῦ νόμου
στασιάζουσιν πρὸς ἡμᾶς·
διὰ τοῦτο πράγματος
μέμνηται δι' οὗ πᾶσαν
ἐκκλησίαν τοῦ νόμου τὴν
χρείαν· λέγω δὴ τὴν ἐκ
τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀνα-
στάσεως εὐεργεσίαν ἐν
γινομένην ἅπασιν·
τὸ μὲν γὰρ εἰπεῖν ὅτι
ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος· καὶ
ὅτι ἐν μορφῇ θ(εο)ῦ ὑπάρ-
χων· καὶ τὸ ἴσον ἑαυτὸν
ποιεῖν τῷ θ(ε)ῷ· καὶ ὅσα
τοιαῦτα· δεικνύντος
μὲν ἦν τὴν τοῦ λόγου
θεότητα· οὐδὲν δὲ
τοσοῦτον εἰς τὸ παρὸν
συμβαλλομένου· τὸ δὲ
εἰπεῖν· τοῦ ἐγὰρ αὐτὸς
αὐτὸν ἐκένωσεν· ἅμα
μιμνήσκοντος ἦν τῆς
ὑπὲρ ἡμῶν εὐεργεσίας
τὸ κεφάλαιον· ὃ περὶ οὗ
μικρὸν εἰς τὸ προκείμε-
νον αὐτῷ συντελεῖ·
Καὶ γὰρ εἰώθασιν οἱ πολ-
λοὶ τῶν ἀνθρώπων· οὐχ οὕτως
τοῖς τῆς θ(εο)ῦ μεγαλωσύ-
νης παρισᾶσιν προσέχειν

λόγοις φαύλοις τὴν ἑαυτῶν
ἄνοιαν εὐεργεσίαν ἐν-
δεικνυμένοις· διὸ πατρ-
[illegible]
πατρὶ τῆς [illegible] εὐ-
εργεσίας γεγενημένης
ποιεῖ ταύτην τὸν λόγον·
ἀλλ' ἐπειδὴ [illegible] οἱ αἱ-
ρετικοὶ λέγοντες· ἰδοὺ
ὁ πατὴρ ἐγείρει τὸν υἱόν·
ἑτέρωθι καὶ γὰρ ἅπαξ μέ-
νος ἤκουσιν· πρὸς μὲν
τὰ ὑψηλὰ τῶν δογμά-
των ἐθελοκωφοῦσιν·
τὰ δὲ ταπεινά· ἐπὶ τῆς
σαρκὸς [illegible]
μεν αὐτοὶ οὕτως· καὶ δὴ αὐτὴν
[illegible] τιμήν· καὶ δὴ
ἄλλην τιμὴν οἱ κοινωνίαν·
ταῦτα δὲ λέγουσιν· καὶ
καθ' ἑαυτοὺς ἐξετάζομεν
τὰ ἐπιπεριβάζουσι μὲν
αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἂν ἐστι ποι-
μὴν τῆς γραφῆς· οὐδὲ
ὡς ἄνθρωποι μὴν τίνος
ἕνεκεν ταῦτα λέγουσι·
ἆρα ἀσθενῆ τὸν υἱὸν εἶναι
δοξάζουσι μόνοι καὶ
οὐκ ἰσχύοντα πρὸς ἑ-
μὸς ἀνάστασιν σώμα-
τος· καὶ μὴν ἐκεῖνος αὐ-
τὸν ταῖς καὶ τὰς
σκιὰς τῶν [illegible] αὐτὸν
ἀπιόντων· ἀνιστᾶν ἐποί-
ησεν νεκρούς· ἐπεὶ οἱ
μὲν [illegible] αὐτὸν [illegible]
τες ἄνθρωποι· θνητοὶ μὲν
ὄντες· ἐπὶ ἀπὸ σκιᾶς μό-
νης τῶν [illegible] σω-
μάτων [illegible] καὶ ἱ-

ματίων τοῖς σώμασι τού-
τοις περικειμένων,
νεκροὺς ἤγειρον· αὐτὸς
δὲ ἑαυτὸν ἀναστῆσαι οὐκ
ἴσχυσεν· καὶ πῶς οὐ
φανερὰ αὕτη μανίας
παρανοίας ἐστὶ [illegible]
Οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ λέ-
γοντος· ὅτι λύσατε τὸν
ναὸν τοῦτον· καὶ ἐν τρι-
σὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐ-
τόν· καὶ πάλιν· ἐξου-
σίαν ἔχω θεῖναι τὴν
ψυχήν μου· καὶ ἐξουσί-
αν ἔχω πάλιν λαβεῖν
αὐτήν· τίνος οὖν ἕνε-
κεν ὁ πατὴρ αὐτὸν ἐγεί-
ρειν λέγεται· ὥ-
σπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα
αὐτὸς ποιεῖ· καὶ
γὰρ καὶ τῆς [illegible]
τιμῆς [illegible]
τοῦτο· καὶ τῆς τῶν ἀ-
κροατῶν ἀσθενείας;
Καὶ οἱ συγγενεῖς πάντες
ἀδελφοί· τί δήποτε
οὐδαμοῦ τοῦτο προσ-
θήκεν [illegible]· ἵνα
γὰρ τὸ αὐτοῦ ὄνομα
[illegible] μόνον· καὶ δύο
καὶ τριῶν ἑτέρων ὀνο-
μασι· ἐνταῦθα δὲ πά-
θος ὁ λόγος [illegible] τὸ θέ-
λειν· διὸ ὁ πατὴρ οὐδὲ ὀ-
νόματι τινὸς [illegible]
[illegible]· τίνος οὖν
ἕνεκεν τοῦτο ποιεῖ· δι-
[illegible] αὐτὸν [illegible]
ταῦτα κηρύττοντα·
καὶ [illegible] αὐτοῖς

δόγμασιν ἐπεισάγονται·
ἐθέλων οὖν ἀνελεῖν αὐ-
τῶν τὴν ὑπόνοιαν καὶ
δεῖξαι ὅτι πολλοὺς ἔ-
χει τῆς γνώμης κοι-
νωνούς· συνέταξεν
τοὺς ἀδελφούς· δη-
λῶν ὅτι ἅπερ γράφει·
καὶ ἀπὸ τῆς ἐκείνων
γράφει γνώμης· ταῖς
ἐκκλησίαις τῆς γαλα-
τίας· Οὐ γὰρ μίαν πόλιν·
Οὐδὲ δύο καὶ τρεῖς· ἀλλ' ὁ-
λόκληρον τῶν γαλατῶν
τὸ ἔθνος· αὕτη ἡ τῆς
πλάνης ἐπενέμετο ἡ
πυρά· θέα δέ μοι καὶ
ἐνταῦθα τὴν πολλὴν
ἀγανάκτησιν· οὐ γὰρ
εἶπεν τοῖς ἀγαπητοῖς·
οὐδὲ τοῖς ἡγιασμέ-
νοις· ἀλλὰ ταῖς ἐκκλη-
σίαις τῆς γαλατίας·
τοῦτο δὲ ἦν σφόδρα
βαρυθυμοῦντος καὶ
τὴν ὀδύνην ἐνδεικνυ-
μένου· τὸ μηδὲ ἀπὸ
τῆς ἀγάπης· μηδὲ ἀ-
πὸ τῶν ὀνομάτων αὐ-
τοὺς καλέσαι τῶν τιμίων·
ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνόδου
μόνης· καὶ μηδὲ προσ-
θεῖναι ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ἁπλῶς· ταῖς
ἐκκλησίαις τῆς γαλα-
τίας· ἅμως δὲ καὶ συ-
μάται ἐν προοιμίῳ
τὸ στασιάζον ἐστὶ γάρ·
διὸ καὶ τὸ ὄνομα τῆς
ἐκκλησίας τέθεικεν·

ἐντρέπων αὐτοὺς καὶ
συνάγων σπεύδων· οἱ γὰρ
εἰς πολλὰ διῃρημένοι
μέρη· οὐκ ἂν δύναιντο
ταύτην καλεῖσθαι τὴν
προσηγορίαν· τὸ γὰρ
τῆς ἐκκλησίας ὄνομα·
συμφωνίας ὄνομα καὶ
ὁμονοίας ἐστίν· Χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρός· καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ· παν-
ταχοῦ μὲν ἀναγκαίως
τοῦτο τίθησιν· μάλι-
στα δὲ γαλάταις ἐπι-
στέλλων νῦν· ἐπειδὴ
γὰρ τῆς χάριτος ἐκιν-
δύνευον ἐκπεσεῖν· ἐ-
πεύχεται αὐτοῖς· ταύ-
την ἀνακτήσασθαι
πάλιν· ἐπειδὴ πρὸς
τὸν θεὸν ἑαυτοὺς ἐξεπο-
λέμωσαν· παρακαλεῖ
τὸν θεὸν πρὸς τὴν αὐτὴν
αὐτοὺς ἐπαναγαγεῖν
εἰρήνην· θεοῦ πατρός·
Κἀντεῦθεν πάλιν ῥαδί-
ως ἀπελέγχονται οἱ αἱρε-
τικοί· ἐπειδὴ γὰρ φα-
σιν τὸν ἰωάννην ἐν
προοιμίοις τῶν εὐαγγε-
λίων λέγοντα· καὶ θεὸς
ἦν ὁ λόγος· διὰ τοῦτο
χωρὶς ἄρθρου τεθει-
κέναι· τοῦτο ὡς ἐλάτ-
τονα εἰσάγοντες τὴν
θεότητα τοῦ υἱοῦ· καὶ
πάλιν τὸν ἀπόστολον ἐν
μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων
τὸν υἱὸν λέγοντα· οὐ πε-
ρὶ τοῦ πατρὸς εἰρηκέναι

διὰ τὸ χωρὶς ἄρθρου
καὶ αὐτὸ κεῖσθαι· πλὴν
ἅπερ οἱ ἐν ἐνταῦθα τοῦ
Παύλου λέγοντος· οὐ
κατὰ τοῦ υἱοῦ· ἀλλὰ κατὰ τοῦ
πατρός· πατέρα δὲ ἐνταῦθα
τὸν θεὸν καλεῖ· οὐ κολακεύων
αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ σφόδρα
καθαπτόμενος· καὶ ὑπο
μιμνήσκων· τὴν αἰτίαν δι'
ἣν ἐγένοντο υἱοί· οὐ γὰρ
διὰ νόμου· ἀλλὰ διὰ λου
τροῦ παλιγγενεσίας·
ταύτης ἠξιώθησαν τῆς
τιμῆς· διὰ τοῦτο παν
ταχοῦ καὶ ἐν προοιμίοις
κατασπείρει τὰ ἴχνη
τῆς εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ·
μόνον οὐχὶ λέγων· οἱ
δοῦλοι καὶ οἱ ἐχθροὶ καὶ
οἱ ἀλλοτριούμενοι· πό
θεν ἐξαίφνης πατέρα κα
λεῖτε τὸν θεόν· μὴ ὁ νόμος
ὑμῖν ταύτην ἐχαρίσα
το τὴν συγγένειαν· τί
τοίνυν καταλιπόντες
τὸν εἰς αὐτὴν ὑμᾶς τὴν
ἐγγύτητα ἀγαγόντα,
προστρέχετε πάλιν τῷ
παιδαγωγῷ· Οὐκ ἔστι
τοῦ πατρὸς δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ
ἔστι τοῦ υἱοῦ· καὶ τὰ ὀνό
ματα αὐτοῖς ταῦτα.
τὴν εὐεργεσίαν ἐνδεί
ξασθαι· τὸ γὰρ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὄνομα μετὰ ἀκριβείας
ἐξεταζόμενον· τὴν εὐ
εργεσίαν πᾶσαν ἐνδεί
κνυται· καὶ γὰρ Ἰησοῦς διὰ
τοῦτο κέκληται φησίν·

ὅτι αὐτὸς σώσει τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτι
ῶν αὐτῶν· καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ
δὲ προσηγορία τῆς
τοῦ πνεύματος ἀναμιμνήσκει
‥ χρίσεως· τοῦ δόντος
‥ ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ
τιῶν ἡμῶν· Ὁρᾷς ὅτι
Οὐ δουλικὴν ὑπέμεινε
διακονίαν· οὐδὲ ἠναγ
κασμένην· οὐδὲ ἐξε
δόθη παρά τινος· ἀλλ'
αὐτὸν ἔδωκεν· ὥστε ὅ
ταν ἀκούσῃς Ἰωάννου
λέγοντος· ὅτι τὸν υἱὸν
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω
κεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ πατήρ·
μὴ ἐξατιμάσῃς τὴν ἀξί
αν τοῦ μονογενοῦς διὰ
τοῦτο· μηδὲ ἀνθρώπι
νόν τι ὑποπτεύσῃς· καὶ
γὰρ ὁ πατὴρ λέγεται δε
δωκέναι· οὐχ ἵνα δου
λικὴν διακονίαν ἐννο
ήσῃς τοῦτο λέγεται· ἀλλ'
ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ τῷ πατρὶ
τοῦτο δοκοῦν ἦν, ὅπερ
οὖν καὶ ἐνταῦθα ὁ Παῦ
λος ἐδήλωσεν εἰπών·
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν· οὐ κατ' ἐπιτα
γήν. ἀλλὰ κατὰ τὸ θέλημα.
ἐπειδὴ γὰρ ἓν θέλημα
πατρὸς καὶ υἱοῦ· ἅπερ ὁ υἱὸς ἐ
βούλετο. ταῦτα καὶ ὁ πατὴρ
‥ ἠθέλησεν· ὑπὲρ τῶν
‥ ἁμαρτιῶν ἡμῶν· μυρίοις
φησὶν ἑαυτοὺς περιε
πείραμεν κακοῖς· καὶ
τῆς ἐσχάτης ἦμεν ὑπεύ

θυμοὶ κολάσεως· καὶ ὁ
μὲν νόμος οὐ μόνον οὐ
κατήλλαξεν ἀλλὰ καὶ κα
τεδίκασεν· τὰ μὲν ἁμαρ
τήματα φανερώτερον κα
θιστάς· ἐλευθερῶσαι δὲ
οὐκ ἰσχύων· οὐδὲ παῦ
σαι τοῦ θεοῦ τὴν ὀργήν·
ὁ δὲ υἱὸς τοῦ θεοῦ· καὶ τὸ ἀ
δύνατον τοῦτο δυνατὸν
ἐποίησεν· τάς τε ἁμαρ
τίας λύσας· καὶ τοὺς ἐ
χθροὺς ἐν τάξει φίλων
καταστήσας· καὶ μυρία
ἕτερα χαρισάμενος ἀγα
θά· εἶτα φησίν· ὅπως
ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐ
νεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ·
πάλιν ἕτεροι ταύτης τῆς
λέξεως ἐπιλαμβάνονται
αἱρετικοί· τὸν παρόν
τα βίον διαβάλλοντες·
καὶ τὴν παύλου μαρ
τυρίαν παράγοντες·
ἰδοὺ γάρ φησιν τὸν ἐ
νεστῶτα αἰῶνα πονη
ρὸν εἴρηκεν· καὶ τί ἐσ
τιν εἰπέ μοι αἰὼν ἀλλ' ἢ
χρόνος ἐν ἡμέραις καὶ
ὥραις· τί οὖν τὸ διάστη
μα τῶν ἡμερῶν πονη
ρόν· καὶ ὁ τοῦ ἡλίου δρό
μος· ἀλλ' οὐδεὶς ἂν εἴποι
τοῦτό ποτε κἂν εἰς ἐσχά
την ἀλογίαν κατενε
χθῇ· ἀλλ' οὐ τὸν χρόνον
εἶπεν φησὶν ἀλλὰ τὴν
παροῦσαν ζωὴν πονη
ρὰν ἐκάλεσεν· καὶ μὴν
τὰ ῥήματα οὐ τοῦτό φησι·

ἀλλ' οὐχὶ ἵστασθαι ἐπὶ τῶν
ῥημάτων· ἀφ' ὧν τὴν
κατηγορίαν ἔπλεξας
ἀλλὰ σαυτῷ τέμνεις ἑρ
μηνείας ὁδόν· οὐκοῦν
καὶ ἡμῖν συγχωρήσεις ἑρ
μηνεῦσαι τὰ εἰρημένα·
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον· ὅσον
καὶ εὐσεβῆ τὰ ἡμέτερα.
καὶ λόγον ἔχοντα·
Τί οὖν ἂν εἴποιμεν· ὅτι οὐ
δὲν τῶν κακῶν γένοιτ' ἂν
αἴτιόν ποτε τῶν κακῶν·
τῶν δὲ μυρίων ἀγαθῶν
καὶ τοσούτων μισθῶν·
ὁ παρὼν βίος αἴτιός
ἐστιν· αὐτὸς γοῦν οὗτος
ὁ μακάριος παῦλος ἐ
παινεῖ μετὰ ὑπερβολῆς
αὐτὸν λέγων οὕτως· εἰ
δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ τοῦ
τό μοι καρπὸς ἔργου
καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνω
ρίζω· καὶ αἵρεσιν δὲ ἑ
αυτῷ προστίθησι τοῦ ζῆν
ἐνταῦθα· καὶ τοῦ ἀναλῦ
σαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι· προ
τιμᾷ τὴν ἐνταῦθα δι
αγωγήν· εἰ δὲ πονηρὸς
ἦν· οὐκ ἂν ἐκεῖνος ταῦ
τα περὶ ἑαυτοῦ εἶπεν·
οὐκ ἄν, ἄλλος τις· εἰ γὰρ ἔ
τι αὐτῷ καταχρήσα
σθαι ἠδυνήθη· εἰ καὶ
σφόδρα ἐσπούδαζεν·
κακία γὰρ οὐκ ἄν ποτε
εἰς ἀγαθόν τι χρήσαιτο·
οἷον πορνεία· εἰς σωφρο
σύνην· οὐ φθόνος· εἰς
φιλοφροσύνην· ἓν γὰρ

ὅταν λέγῃ ὁ Παῦλος περὶ τοῦ φρονήματος τῆς σαρκὸς ὅτι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. τοῦτο λέγει· ὅτι ἡ κακία μένουσα κακία· οὐ δύναται εἶναι ἀρετή· ὥσπερ ὅταν ἀκούσῃς πονηρὸν αἰῶνα· τὰς πράξεις νόει τὰς πονηράς· τὴν προαίρεσιν τὴν διεφθαρμένην· οὐδὲ γὰρ ἵνα ἀνέλῃ ἡμᾶς καὶ ἐξαγάγῃ τῆς παρούσης ζωῆς ἦλθεν ὁ Χριστός· ἀλλ' ἵνα ἀφεὶς ἐν τῷ κόσμῳ παρασκευάσῃ τῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς διαγωγῆς γενέσθαι ἀξίους· διὰ τοῦτο καὶ τῷ πατρὶ διαλεγόμενος ἔλεγεν· καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν· κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι· οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου. ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. τουτέστιν ἀπὸ τῆς κακίας· ὅτι δὲ οὐ καὶ ἔχει τοῦτον ἀλλ' εἶναι πονηρὰν τὴν παροῦσαν ζωὴν εἶναι φησί. μὴ ἐγκαλεῖ τοῖς ἑαυτοὺς ἀναιροῦσιν· ὥσπερ γὰρ ὁ τῆς κακίας ἑαυτὸν ὑπεξάγων, οὐκ ἐγκλημάτων ἀλλὰ καὶ στεφάνων ἄξιος· οὕτως καὶ ὁ [illegible]

ματος καὶ δι' ἀγχόνης· ἢ δι' ἄλλου τινὸς τρόπου καταλύων τὸ ζῆν· οὐκ ἂν ἦν δίκαιος ἐγκαλεῖσθαι καθ' ὑμᾶς· νῦν δὲ καὶ ὁ θεὸς τοὺς τοιούτους κολάζει τῶν ἀνδροφόνων μᾶλλον. καὶ πάντες [illegible]όμεθα αὐτούς· εἰ γὰρ ἑτέρους ἀνελεῖν οὐ καλόν. πολλῷ μᾶλλον ἑαυτόν· εἰ δὲ πονηρὸν ἡ παροῦσα ζωή· τοὺς ἀνδροφόνους στεφανοῦν ἔδει· ὅτι τῆς πονηρίας ἡμᾶς ἀπαλλάττουσιν·

Χωρὶς δὲ τούτων καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ λέγουσιν. ἑαυτοὺς περιπείρουσιν· τὸν γὰρ ἥλιον θεὸν εἶναι φάσκοντες· καὶ μετ' ἐκεῖνον τὴν σελήνην· καὶ τὸ πρὸς κοινοῦ τῶν ὡρῶν πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους· ἑαυτοῖς μαχόμενα λέγουσιν· εἰ γὰρ τούτων χρεία καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων. πρὸς ἕτερον μὲν οὐδέν. πρὸς δὲ τὴν παροῦσαν ἡμῖν συντελεῖ ζωήν· ἣν ὡς αὐτοί φασιν πονηράν· σώματα τρέφουσαι τε καὶ καταυγάζουσαι. καὶ καρποὺς εἰς ἀκμὴν ἄγουσαι· πῶς οὖν παρ' τὴν σύστασιν τοῦ πονηροῦ βίου τοσαύτην εἰσάγουσιν [illegible]

οὗτοι· οἱ καθ' ὑμᾶς θεοί·
ἀλλ' οὗτοι τὰ ἄτοπα θεοὶ
μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἐρῶ γὰρ
τοῦ τρόπου τὴν κακί-
αν πάθεσι κειμένην αἰσχρ-
ῶν· οὕτω ὁ κόσμος πο-
νηρός· ἀλλὰ λέγε δή μοι
τοὺς ἀνδροφόνους·
καὶ τοὺς μοιχούς· καὶ
τοὺς τυμβωρύχους·
οὐδὲ ταῦτα πρὸς
τὸν παρόντα αἰῶνα·
οὐδὲ γὰρ τῆς ἐν σαρ-
κὶ ζωῆς ταῦτα ἁμαρ-
τήματα· ἀλλὰ τῆς
διεφθαρμένης προ-
αιρέσεως· εἰ γὰρ τῆς
παρούσης ζωῆς ἦν
ταῦτα· ὥσπερ ἄντικρυς
αὐτῇ συγκεκληρωμέ-
να· οὐδεὶς ἂν ἐλεύθε-
ρος ἦν, οὐδὲ καθαρός·
Ὁρᾷς οὖν τῆς ἐν σαρκὶ
ζωῆς τὰ ἰδιώματα·
οὐδένα δυνάμενον
διαφυγεῖν· τί μὲν δὲ
ταῦτα ἐστίν· τὸ ἐσθίειν·
τὸ πίνειν· τὸ καθεύδειν·
τὸ αὔξεσθαι· τὸ πεινῆν·
τὸ διψῆν· τὸ γεννᾶσθαι·
τὸ τελευτᾶν· καὶ τὰ τού-
τοις ἐοικότα ἅπαν-
τα· καὶ τούτων οὐδεὶς
ἂν περιγένοιτο·
Οὐχ ἁμαρτωλός· οὐ δί-
καιος· οὐ βασιλεύς·
οὐκ ἰδιώτης· ἀλλ' ἅπαν-
τα ὑποκάμπτεσθαι τῇ
τῆς φύσεως ἀνάγκῃ·
οὕτω καὶ τὸ φαῦλον

τρα ἀπαγαγεῖν· εἰ τῇ φύσει
τῆς ζωῆς ἦν συγκεκλη-
ρωμένον· οὐδεὶς ἂν
αὐτὸ διέφυγεν· ὥσπερ
οὐδὲ ἐκεῖνα· μὴ γάρ μοι
τοῦτο εἴπῃς· ὅτι σπάνιοι
οἱ κατορθοῦντες· τῶν
γὰρ φυσικῶν καὶ ἀναγκαίων,
οὐδένα εὑρήσεις περιγε-
γενημένον ποτέ· ὥσ-
τε ὅσοι ἄν, εὑρίσκονται
καὶ πάντες κατορθοῦντες ἀ-
ρετήν· οὐδὲν ὁ λόγος
παραιτεῖται·
Τί φῄς ἄνθρωπε καὶ ταλαί-
πωρε· τὸ μικρὸν κατα-
ρούσας ζωῆς ἐν ᾗ τὸν θεὸν
ἐπεγνώκαμεν· ἐν ᾗ περὶ
τῶν μελλόντων φιλο-
σοφοῦμεν· ἐν ᾗ γεγόνα-
μεν ἐξ ἀνθρώπων ἄγγελοι· ἐν
ταῖς ἄνω συγχορεύομεν
δυνάμεσιν· καὶ ποίαν
ἑτέραν ζητήσομεν τῆς
πονηρᾶς ὑμῶν γνώμης
καὶ διεστραμμένης ἀ-
πόδειξιν· τίνος οὖν ἕ-
νεκεν ὁ παῦλος φησὶν
αἰῶνα πονηρὸν
τὸν ἐνεστῶτα· τῇ κοινῇ
κεχρημένος συνηθείᾳ·
καὶ γὰρ ἡμεῖς εἰώθαμεν
λέγειν· κακὴν ἔχομεν ἡμέ-
ραν· οὐ τὸν καιρὸν ἀλλὰ
τὴν πρᾶξιν· ἢ τὴν
περίστασιν διαβάλλον-
τες· οὕτω καὶ παῦλος
τὰς πονηρὰς διαβάλ-
λων προαιρέσεις τῇ συ-
νηθείᾳ κέχρηται καὶ

διακηρύσσειν ὅτι καὶ τῶν
προτέρων ἡμᾶς ἀπήλ-
λαξεν ὁ Χριστὸς ἁμαρτημά-
των. καὶ πρὸς τὸ μέλλον
ἠσφαλίσατο· τὸ μὲν
γὰρ διὰ τῶν τοῦ δόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν. ἐκεῖνο ἐδή-
λωσεν· τὸ δὲ προσθεῖ-
ναι· ὅπως ἐξέληται ἡ-
μᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰ-
ῶνος πονηροῦ. τὴν
πρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλει-
αν ἐνέφηνεν· ὁ μὲν γὰρ
νόμος καὶ πρὸς τὸ ἓν
ἀσθενής. ἡ δὲ χάρις
πρὸς ἀμφότερα δυ-
νατὴ γέγονεν· κατὰ τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
ἡμῶν· Ἐπειδὴ γὰρ ἐνό-
μιζον ἐκεῖνοι τοῦ θεοῦ πα-
ρακούειν ὡς δεδωκό-
τος τὸν νόμον καὶ ἐδε-
δοίκεσαν· ἀφεῖναι τὴν παλαι-
ὰν ἀφέντες προσελθεῖν
ἐν τῇ καινῇ· καὶ ταύτην
αὐτῶν διορθοῦται τὴν
ὑπόνοιαν λέγων. ὅτι καὶ
τῷ πατρὶ ταῦτα δοκεῖ·
Καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶπε πατρός·
ἀλλὰ πατρὸς ἡμῶν· καὶ συ-
νεχῶς αὐτὸ τίθησιν
ἐντρέπων αὐτοὺς τῷ
δεικνύναι. ὅτι πατέρα ἡ-
μῶν τὸν αὐτοῦ πατέρα
πεποίηκεν ὁ Χριστός· ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
ἀμήν· καὶ τοῦτο και-
νὸν καὶ παρηλλαγμένον·
τὸ γὰρ ἀμήν. οὐδαμοῦ

ἐν ἀρχῇ καὶ προοιμίοις
ἐπιστολῶν εὑρίσκομεν
κείμενον. ἀλλὰ μετὰ πολ-
λά· ἐνταῦθα δὲ δηλῶν
ὅτι καὶ τὰ εἰρημένα ἱ-
κανὴν ἔχει κατηγορί-
αν Γαλατῶν. καὶ ὅτι ὁ
λόγος ἀπήρτισμένος
ἐστίν. τὸ προοίμιον τοῦ-
το τέθεικεν. τὰ γὰρ φα-
νερὰ τῶν ἐγκλημάτων
οὕτως ἦν δῆλα καὶ κατα-
σκευῆς· ἀναμνήσας
γὰρ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς
ἀναστάσεως· τῆς τῶν
ἁμαρτημάτων λυτρώ-
σεως· τῆς πρὸς τὸ μέλ-
λον ἀσφαλείας· τῆς τοῦ
πατρὸς γνώμης· τῆς τοῦ
υἱοῦ βουλῆς· τῆς χάρι-
τος· τῆς εἰρήνης· πά-
σης αὐτοῦ τῆς δωρε-
ᾶς· τὴν δοξολογίαν ἀντι-
λόγου κατέθηκεν· οὐ
διὰ τοῦτο δὲ μόνον τοῦ-
το πεποίηκεν ἀλλὰ
διὰ τὸ μεθ' ὑπερβολῆς
ἐκπεπλῆχθαι τῆς δω-
ρεᾶς τὸ μέγεθος· τῆς
χάριτος τὴν ὑπερβο-
λήν· καὶ ἐννοῶν· τίνας
ὄντας· τί εἰργάσατο ὁ θεὸς
ἀθρόον· καὶ ἐν ἀκαρι-
αίῳ καιροῦ ῥοπῇ· ἀπο-
τῶν λόγων παραστῆσαι μὴ
δυνάμενος· τὴν δοξολο-
γίαν κατέπεμψεν· οὐ τὴν
ἀξίαν ἀλλὰ τὴν αὐτῷ
δυνατὴν εὐφημίαν ὑ-
πὲρ τῆς οἰκουμένης

ἂν ἀναπέμπωμεν ἀπαιτοίης·
διὰ τοῦτο καὶ σφοδρό-
τερον τὸ μετὰ ταῦτα
κέχρηται λόγῳ· καθά-
περ πυρὸς θερμὸς σφο-
δρῶς ὑπὲρ τῆς ἐν μοί-
ας τῶν εὐεργετημάτων τοῦ
θεοῦ· ἕτερον γὰρ ὧν ἐκδό-
ξάσης αἰῶνας ἀμήν·
καὶ ὡς σφοδροτέρας
ἄρχεται ἐπιπλήξεως
" οὕτω λέγων· θαυμάζω
" ὅτι οὕτως ταχέως με-
" τατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
" καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χά-
" ριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγ-
γέλιον· Ὥσπερ δὴ γὰρ δι-
ὰ τῆς τοῦ νόμου φυλα-
κῆς ὑπώπτευον ἀρέ-
σκειν τῷ πατρί· καθάπερ
καὶ Ἰουδαῖοι τὸν Χριστὸν δι-
ώκοντες· τοῦτο παρ' αὐ-
τῶν ἐνδείκνυται· ὅτι
οὐ τὸν Χριστὸν μόνον ἀλλὰ καὶ
τὸν πατέρα παροξύνου-
σιν τοῦτο πράττοντες·
οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ φη-
σὶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ
πατρὸς μετατίθεσθε τοῦ
τοῦτο ποιοῦντες· ὥσπερ
γὰρ ἡ κλῆσις οὐ τοῦ πατρὸς
μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ υἱοῦ·
οὕτω καὶ ἡ χάρις· οὐ
τοῦ υἱοῦ μόνον· ἀλλὰ καὶ
τοῦ πατρός· καὶ πάντα
κοινά· πάντα γὰρ τὰ
τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ ἐστιν·
σημειωτέον ὅτι καὶ τοῦ
πατρὸς ἀφίστανται· δύο
ἐγκλήματα τίθησιν·

καὶ τὴν μετάθεσιν· καὶ τὴν
ταχίστην μετάθεσιν·
καίτοι μὴν τὸ ἐναντίον κατη-
γορίας ἄξιον· τὸ μετὰ
πολὺν ἀποστῆναι χρόνον·
ἀλλ' ἐνταῦθα περὶ αὐτοῦ
τῆς ὁ λόγος· ἄξιος μὲν
γὰρ ἐγκλημάτων καὶ ὁ
μετὰ πολὺν χρόνον· ὁ
δὲ ἐκ πρώτης προσ-
βολῆς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς
ἀκροβολισμοῖς κατα-
πεσών· ἐσχάτης ἀσθε-
νείας ἐξήνεγκεν ὑπό-
δειγμα· ὃ καὶ τούτοις ἐγ-
καλεῖ λέγων· τί τοῦτο·
Ὅτι οὐδὲ χρόνου δέονται
οἱ ἀπατῶντες ὑμᾶς·
ἀλλ' ἐκ πρώτης προσβο-
λῆς ἀρκεῖ πάντας
ὑμᾶς καταστρέψασθαι
καὶ ἑλεῖν· καὶ ποίαν ἂν
σχοίητε συγγνώμην·
εἰ γὰρ ἐπὶ φίλων τοῦτο
γινόμενον ἔγκλημα· καὶ
ὁ τοὺς προτέρους καὶ
χρησίμους τῶν ἐπιτη-
δείων ἀφεὶς καταγνώ-
σεως ἄξιος· ὁ θεοῦ καλοῦν-
τος ἀποπηδῶν· ἐν μό-
κοσμον ὅσης ἂν εἴη τιμω-
ρίας ὑπεύθυνος·
Ὅταν δὲ εἴπῃ θαυμάζω·
οὐ μόνον ἐντρέπων αὐ-
τοὺς λέγει· ὅτι μετὰ τοσαύ-
την δωρεάν· μετὰ το-
σαύτην ἁμαρτημάτων
συγχώρησιν καὶ φιλαν-
θρωπίας ὑπερβολήν·
ἐπὶ ζυγὸν δουλείας ηὐτο-

μόλησαν· ὁμοῦ δὲ καὶ δά-
κνει· οἵαν ἐχρῆν περὶ αὐ-
τῶν ὑπόνοιαν· ὅτι με-
γάλην τιμὴν καὶ σπου-
δασμένην· οὐδὲ γὰρ
ἂν περὶ τῶν τυχόντων ἐνό-
μιζεν αὐτοὺς εἶναι καὶ
εὐεξαπατήτων· ἐ-
θαύμασεν ἂν ἐπὶ τοῖς
γινομένοις· ἀλλ' ἐπειδὴ
τῶν γνησίων φησὶν ἦ-
τε καὶ πολλὰ πεπονθότων κλέος τὸ
ὑμᾶς· διὰ τοῦτο θαυ-
μάζω· ὅπερ ἦν ἱκα-
νὸν αὐτοὺς ἀνακτή-
σασθαι· καὶ πρὸς τὰ
πρότερα ἐπαναγα-
γεῖν· ὃ καὶ ἐν μέσῃ τῇ
ἐπιστολῇ δηλῶν ἔλεγεν·
s τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ
s εἴ γε καὶ εἰκῇ· μετατί-
θεσθε· οὐκ εἶπε μετε-
θέσθε· ἀλλὰ μετατίθε-
σθε· τουτέστιν· οὐδὲ
πω πιστεύω· οὐδὲ ἡ-
γοῦμαι ἀπηρτισμέ-
νην εἶναι τὴν ἀπά-
την· ὃ καὶ αὐτὸ πάλιν
ἐστὶν ἀνακτωμένου·
Τοῦτο οὖν σαφέστερον
προϊὼν λέγει· ἐγὼ
s πέποιθα εἰς ὑμᾶς
s ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονή-
σετε· ἀπὸ τοῦ καλέσαν-
τος ὑμᾶς ἐν χά-
ριτι Χριστοῦ· ἡ μὲν κλῆσις
ἐστὶν τοῦ πατρός· τῆς δὲ
κλήσεως καὶ ἡ αἰτία τοῦ
υἱοῦ· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ κα-
ταλλάξας καὶ δωρεὰν

δούς· οὐ γὰρ ἐξ ἔργων
τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἐσώ-
θημεν· μᾶλλον δὲ καὶ
ταῦτα ἐκείνου· καὶ ἐκεῖ-
να τούτου· τὰ γὰρ ἐμὰ
σά φησιν· καὶ τὰ σὰ ἐμά·
καὶ οὐκ εἶπε ἀπὸ τοῦ
εὐαγγελίου μετατίθεσθε
ἀλλ' ἀπὸ τοῦ καλέσαντος
ὑμᾶς θεοῦ· ὃ γὰρ ἦν φρι-
κωδέστερον καὶ μᾶλλον
ἱκανὸν αὐτοὺς καταπλῆ-
ξαι· τοῦτο τέθει-
κεν· οἱ γὰρ ἀπατῶν-
τες αὐτοὺς βουλόμενοι·
οὐκ ἀθρόως τοῦτο ἐ-
ποίουν· ἀλλ' ἠρέμα αὐ-
τοὺς τῶν πραγμάτων
μεθιστῶντες· τῶν ὀνο-
μάτων οὐ μεθίστων·
τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ δια-
βόλου πάλη· μὴ γυμ-
νὰ προτιθέναι τὰ θήρα-
τρα· εἰ μὲν γὰρ εἶπον
ἀπόστητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ
ὡς παρανόμους ἂν καὶ λοι-
μοὺς ἐφυλάξαντο·
νῦν δὲ ἀφέντες αὐτοὺς
ἐν τῇ πίστει τέως καὶ
τῇ προσηγορίᾳ· εὐαγγελίου
ἐπιθέντες ὄνομα· μετὰ
πολλῆς τῆς ἀδείας
διορύττον τὴν οἰκο-
δομήν· τῶν γὰρ ἡμερο-
καθάπερ τινῶν πα-
ραπετασμάτων διὰ τῶν
ὀνομάτων τούτων· κεχρη-
μένων τοὺς τοιχω-
ρύχους· Ἐπεὶ οὖν εὐαγ-
γέλιον ἐκάλουν τὴν

ἑαυτῶν μὲν ἀπάτην· καὶ
μόνος αὐτὸς καὶ πρὸς τὸ
ὄνομα μάχεται. Ἐπαρ
ρησιάζεται λέγων·
εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον ὃ οὐκ
ἔστιν ἄλλο· ἀλλ' ὅμως ὅ
περ πάσχουσιν οἱ νο
σοῦντες ἐκ τῶν ὑγιαινόν
των ψαυόμενοι σιτίων.
τοῦτο καὶ Μαρκιωνῖται
ἐνταῦθα ἐπάθον· τὸ
περιελκο γὰρ τῶν εἰρη
μένων ἀπάντων· ὅτι ἰδοὺ
καὶ Παῦλος φησίν· οὐ
κ ἔστιν ἕτερον εὐαγγέλιον·
οὐδὲ γὰρ παραδέχον
ται τοὺς εὐαγγελιστὰς
ἅπαντας· ἀλλ' ἕνα μό
νον· καὶ αὐτὸν περικό
ψαντες καὶ συγχέαντες
ὡς ἐβούλοντο. Τί οὖν
ὅταν αὐτὸς λέγῃ· κα
τὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ
τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ·
φασὶ μὲν οὖν τοῦ λέ
γοντος τὰ εἰρημένα
παρ' αὐτῶν· ταῦτα καὶ
καταγέλαστα, ἀλλ'
ὅμως δεῖ ἐλέγχειν αὐτοὺς
διὰ τοὺς εὐκόλως ἀ
πατωμένους· τί οὖν
ἐροῦμεν· ὅτι κἂν μυ
ρίοι γράφωσιν εὐαγ
γέλια· τὰ δὲ αὐτὰ
γράφωσιν· ἕν ἐστι τὰ
πολλά· καὶ οὐδὲν ἀ
πὸ τοῦ τῶν γραφόν
των πλήθους· ἡ ἑνότης
παραβλάπτε
ται· ὥσπερ οὖν καὶ ἀσ

κἂν πάλιν ὁ γράφων μὲν καὶ
ἐναντία λέγῃ· οὐκ ἔστιν
ἓν τὰ γραφόμενα·
τὸ γὰρ ἓν, καὶ οὐχ ἕν·
οὐ τῷ τῶν γραφόντων
ἀριθμῷ· ἀλλὰ τῇ ταυ
τότητι καὶ ἑτερότητι
τῶν λεγομένων κρίνε
ται. Ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ
τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια
ἕν ἐστιν εὐαγγέλιον.
Ὅταν γὰρ οἱ τέσσαρες
ταὐτὰ λέγωσιν· οὐ
κ ἔστιν ἄλλο καὶ ἄλλο διὰ
τὴν τῶν προσώπων
διαφοράν· ἀλλ' ἓν διὰ
τὴν τῶν εἰρημένων
συμφωνίαν. Οὐδὲ γὰρ
ὁ Παῦλος περὶ ἀριθμοῦ
λέγει νῦν· ἀλλὰ περὶ δι
αφωνίας τῶν εἰρημέ
νων· εἰ μὲν οὖν ἄλλο τοῦ
Ματθαίου καὶ τὸ Λουκᾶ
ἕτερον κατὰ τὴν δύναμιν
τῶν ἐγγεγραμμέ
νων καὶ τὴν τῶν δογμά
των ἀκρίβειαν. καλῶς
ἐπιλαμβάνονται τοῦ
λόγου. Εἰ δὲ ἕν, καὶ τὸ
αὐτό. παυσάσθωσαν
ἀνοηταίνοντες· καὶ
ταῦτα προσποιούμε
νοι ἀγνοεῖν· ἃ καὶ τοῖς
ἄγαν παισίν ἐστι κατα
δῆλα. Εἰ μή τινές εἰσιν
Οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς
καὶ θέλοντες ἀναστρέ
ψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
Τουτέστιν· ἕως ἂν ὑγιαί
νητε τὸν νοῦν, οὐκ ἕ

τινῶν σεισθέντες ἕτερον εὐ
αγγέλιον· ἐνόησαν· θο
ρυβηθέντες καὶ διατεταραγ
μένοι τὰ μὴ ὄντα φαν
ταζόμενοι· ὥσπερ γὰρ
ὁ ὀφθαλμὸς διαταρα
χθεὶς ἕτερα ἀνθ᾽ ἑτέρων
ὁρᾷ· οὕτω καὶ ὁ νοῦς τῇ
τῶν πονηρῶν συγχύσει
λογισμῶν θολούμενος·
τὸ αὐτὸ τοῦτο πάσχειν
εἴωθεν· διὰ γὰρ τοῦτο
καὶ οἱ μαινόμενοι· ἕτερα
ἀνθ᾽ ἑτέρων φαντάζον
ται· ἀλλ᾽ αὕτη χαλεπω
τέρα ἐκείνης ἡ μανία·
οὐ γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς·
ἀλλ᾽ ἐν τοῖς νοητοῖς τὴν
βλάβην ἐργαζομένη·
οὐ γὰρ τὴν κόρην τῶν τοῦ
σώματος ὀμμάτων·
ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
τῆς διανοίας τὴν κα
ταστροφὴν κατασκευ
άζουσα· καὶ θελόντων
μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ χ(ριστο)ῦ· καὶ μὴν μίαν μό
νην ἢ δευτέραν εἰσή
γον ἐντολήν· τὴν
τῆς περιτομῆς· καὶ
τὴν τῶν ἡμερῶν μόνον
καὶ νουμηνιῶν· ἀλ
λὰ δεικνὺς· ὅτι μικρὸν
παρακινηθέν· τὸ ὅλον
λυμαίνεσθαι εἴωθεν, τὸ εὐ
αγγέλιον ἀνατρέπεσθαι·
Καθάπερ γὰρ ἐν τοῖς
βασιλικοῖς νομίσμα
σιν· ὁ μικρὸν τοῦ χαρα
κτῆρος περικόψας

ὅλον τὸ νόμισμα κίβδη
λον εἰργάσατο· οὕτως
καὶ ὁ τῆς ὑγιοῦς πίστε
ως· καὶ τὸ βραχύτατον
ἀνατρέψας· τὸ πᾶν τί
λυμαίνεται· ἐπὶ τὰ χεί
ρονα προϊὼν ἀπὸ τῆς
ἀρχῆς· Ποῦ τοίνυν
εἰσὶν οἱ φιλονεικίας κατα
κρίνοντες· ἐν ἐκείνῃ τῇ
πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς
διαστάσεως· ποῦ νῦν
εἰσὶν οἱ λέγοντες· οὐδὲν
μέσον ἐστὶν ἡμῶν καὶ
κείνων· ἀλλ᾽ ἀπὸ φιλαρ
χίας τὴν διαφορὰν γί
νεσθαι· ἀκουέτωσαν τί
φησιν ὁ Παῦλος· ὅτι τὸ
εὐαγγέλιον ἀνέτρεψαν.
οἱ καὶ μικρὸν τι καινο
τομοῦντες· οὗτοι δὲ
οὔτι μικρόν· πῶς γάρ,
οἱ τὸν υἱὸν τοῦ θ(εο)ῦ κτίσ
μα λέγοντες· οὐκ ἤ
κουσας ὅτι καὶ ἐν τῇ πα
λαιᾷ, ἐν σαββάτῳ ξύλα
τις συλλέξας καὶ μίαν
ἐντολὴν παραβάς·
οὐδὲ ταύτην μεγίστην·
ἐσχάτην δὲ δέδωκε δί
κην· καὶ ὁ Ὀζᾶ· τὴν κι
βωτὸν μέλλουσαν περι
τρέπεσθαι ἐρείσας·
παραχρῆμα ἀπέθα
νεν· ὅτι μὴ προσήκου
σης αὐτῷ διακονίας
ἥψατο· εἶτα, σαββά
του μὲν ἡ παράβασις
καὶ τὸ τῆς κιβωτοῦ κα
τακλινούσης ἅψασθαι

Βλέπε ὅτι ἐφίενται τῇ τῆς πίστεως
λόγῳ· καὶ ἡ περὶ τῶν ἐντολῶν ἀ
κριβολογεῖται παρὰ θ(ε)ῷ τήρησις
καὶ μάλιστα ἐν τῇ χάριτι:

ιη

ἄξιος αὐτὴν εἰσήγαγεν τὸν
θν̄ ἀγανακτήσειν· ὥστε
μηδὲ βραχείας τυχεῖν
συγγνώμης τοὺς τοιαῦτα
τολμήσαντας· ὁ δὲ δό
γματα φρικτὰ καὶ ἀ
πόρρητα λυμηνάμε
νος· οὗτος ἀπολογίας
τεύξεται καὶ συγγνώμης·
οὐκ ἔστιν ταῦτα οὐκ ἔστιν·
ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μὲν οὖν τοῦ
τό ἐστιν· τὸ πάντων αἴτι
ον τῶν κακῶν· τὸ μὴ
ὑπὲρ τῶν μικρῶν ἀγα
νακτεῖν· διὰ τοῦτο τὰ
μείζονα τῶν ἁμαρτη
μάτων ἐπεισῆλθεν· ὅ
τι τὰ ἐλάττονα τῆς
προσηκούσης οὐ τυγ
χάνει διορθώσεως· καὶ
καθάπερ ἐν τοῖς σώμα
σιν· οἱ τῶν τραυμάτων
καταφρονήσαντες
πυρετοὺς ἔτεκον καὶ ση
πεδόνας καὶ θάνατον·
οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν·
οἱ τῶν μικρῶν ὑπερορῶν
τες· τὰ μείζονα ἐπεισά
γουσιν· ὁ δεῖνα ἀφῆκεν
περὶ τὴν νηστείαν σφα
λῆναι· καὶ οὐδὲν μέγα ἐστί· ἕ
τερος τὴν πίστιν μὲν ἐρρω
ται τηρεῖν· ὑποκρινό
μενος δὲ διὰ τὸν καιρὸν·
τὴν παρρησίαν προδέ
δωκεν· οὐδὲ τοῦτό τι
μέγα δεινόν· ἄλλος
παροξυνθεὶς ἠπείλησεν
ἀποστῆσασθαι τῆς ὀρ
θῆς πίστεως· ἀλλ' οὐδὲ

τοῦτο ἄξιον τιμωρίας·
ὀργῇ γὰρ ἦν ἄρα τὸ φη
σὶν καὶ θυμῷ· καὶ μυρία
τις ἂν εὕροι τοιαῦτα κα
θ' ἑκάστην ἡμέραν ἁμαρ
τήματα ἐπεισαγόμενα
ταῖς ἐκκλησίαις· διὰ
τοῦτο καὶ καταγέλαστοι
γεγόναμεν· καὶ Ἕλλησι
καὶ Ἰουδαίοις· εἰς μυρία
τῆς ἐκκλησίας σχιζο
μένης· εἰ γὰρ οἱ παρὰ
τὴν ἀρχὴν ἀποπηδᾶν
τῶν θείων θεσμῶν ἐπι
χειροῦντες καὶ μικρόν τι
παρακινεῖν· τῆς προ
σηκούσης ἐτύγχανον ἐ
πιτιμήσεως· οὐκ ἂν ὁ
παρὼν ἐγεγόνει λοιμὸς·
καὶ τοσοῦτος χειμὼν ταῖς
ἐκκλησίαις κατέλαβεν·
Ὁρᾷς οὖν ὁ Παῦλος πῶς
τὴν περιτομὴν ἀνα
τροπὴν τοῦ εὐαγγελίου
καλεῖ· νῦν δὲ ὅσοι πολλοὶ
παρ' ἡμῖν καὶ τὴν αὐτὴν
Ἰουδαίοις νηστεύοντες
ἡμέραν· καὶ σάββατα
τηροῦντες ὁμοίως· καὶ
φέρομεν γενναίως·
μᾶλλον δὲ ταλαιπώρως·
καὶ τί λέγω τὰ Ἰουδαίων·
καὶ γὰρ Ἑλλήνων ἔθη
πολλὰ παρά τισιν τῶν
ἡμετέρων φυλάττεται·
κληδονισμοὶ· καὶ οἰω
νισμοὶ· καὶ σύμβολα·
καὶ ἡμερῶν παρατη
ρήσεις· καὶ ἡ περὶ τὴν
γένεσιν σπουδή· καὶ τὰ

πάσης ἀσθενείας γε-
νόμενοι γραμματεῖς αὐ-
τοῦ· ἀντὶ κοινομένων τῶν
παιδίων· εὐθέως ἐπὶ
κακοῦ τῆς ἑαυτῶν μονω-
τι· θεασι κεφαλῆς· ἐκ
προοιμίων παιδευόμε-
νοι· καταγνῶντες τοὺς
ὑπεραφεῖς πόνους·
καὶ ὑπὸ τὴν ἐπικει-
μένην τυραννίδα
τῆς ἁμαρτίας μένεις· τὸ
γε αὐτῶν ἀγωνιῶν μέ-
ρος· τὰ δὲ τοὺς περι-
τεμνομένους οὐδὲν
ὁ Χριστὸς ὠφελήσει· τοὺς το-
σαῦτα ὑπεραιρομένους
κακά· τί τοσοῦτον ἡ
πικρᾶς σωτηρίαν ὠ-
φελήσαιεν· καὶ
τοι κἂν περιτομὴν πα-
ρὰ θεοῦ δεδομένην ἦν,
ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἐναντί-
μα τοῦ εὐαγγελίου· οὐ
κεν καιροῦ τελουμένη·
παντάπασιν ἐγένετο
παλαιός· ὅπου γε αὐτὴν
περικόπτεσθαι· ἅπαν· ὁ
μὲν παλαιὸς ὑπὲρ τοῦ
Ἰουδαϊκοῦ τοσαύτην
ἐποιεῖτο σπουδὴν ἐ-
πειδὴ ἀκαίρως ἐφυ-
λάττετο· νῦν δὲ οὐδὲ
τὴν ἑλληνικὴν περι-
κόπτομεν συνήθειαν.
καὶ ποῖ ἀνοχὴ ἡμῖν
(η) ἀπολογίαν· ἀλλὰ ταῦ-
τα ἐν ταραχαῖς καὶ θο-
ρύβοις ἦν ταῖς ἡμέ-
ραις· καὶ οἱ μαθητευό-
μενοι φρονήματος ἐμ-
πλησθέντες τοσούτου.
τὴν τάξιν ἀνετρέπον.
καὶ τὰ ἄνω. καὶ τὸ γε-
γένηται· κἂν μικρόν
τις ἐγκαλῇ· διαπαύ-
ουσιν τοὺς ἄρχοντας
ἐπειδὴ καὶ κακῶς αὐτοὺς
ἡμᾶς ἐπαιδοτριβήσα-
μεν· καίτοιγε ἐκεῖ μο-
χθηρότεροι καὶ μυρίους
κόσαν καὶ κακῶν γενόμενοι
οἱ προεστῶτες· οὐδὲ
οὕτως τῷ μαθητικῷ ἐ-
μισήθη, παρακούουσιν·
ἐπεὶ γὰρ περὶ τῶν Ἰουδαί-
ων διδασκάλων φησίν·
ὅτι ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς Μω-
ϋσέως καθέδρας ἐ-
κάθησαν· ἀκούεσθαι
δίκαιοι παρ' αὐτῶν μα-
θητευομένων ἀεί, φη-
καίτοιγε ἔργα εἶχον
οὕτως πονηρά· ὧν τοὺς
μαθητὰς ἐκέλευσε μὴ
ζηλοῦν· μηδὲ μιμεῖσθαι
εἰκάζομαι· τίνος ἂν εἶεν
συγγνώμης ἄξιοι· οἱ
τοὺς τῆς ἐκκλησίας
προέδρους· τοὺς τῇ
χάριτι τοῦ θεοῦ μετ' εὐσε-
βείας ζῶντας· διὰ
σύροντες καὶ καταπα-
τοῦντες· εἰ γὰρ ἀγγέλους
κρίνομεν οὐ θέμις· πολ-
λῷ μᾶλλον τοὺς διδασκά-
λους· ἀλλὰ κἂν ἐγώ· κἂν ἄγ-
γελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελί-
ζηται ὑμῖν· παρ' ὃ παρε-
λάβετε· ἀνάθεμα ἔστω·

Ὅρα σύνεσιν ἀποστολικήν·
ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ· ὅτι
κενοδοξίας ἕνεκεν
τὰ ἴδια συνίστησι δό-
γματα· καὶ ἑαυτὸν ἀ-
ναθεματίζει· ἐπειδὴ
δὲ καὶ τοῖς ἀξιώμασι
καταφεύγουσιν· ἰακώβου
καὶ ἰωάννου· διὰ τοῦ-
το καὶ ἀγγέλους ἐπήγα-
γε· μὴ γάρ μοι ἰάκω-
βον εἴπῃς φησὶ καὶ ἰ-
ωάννην· κἂν γὰρ τῶν
πρώτων ἀγγέλων ᾖ
τις τῶν ἐξ οὐρανοῦ δια-
φθείρων τὸ κήρυγμα·
ἀνάθεμα ἔστω· καὶ οὐ-
χ ἁπλῶς εἶπεν ἐξ οὐρανοῦ·
ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ ἱερεῖς
ἄγγελοι ἐκαλοῦντο· χεί-
λη γὰρ ἱερέως φυλά-
ξεται γνῶσιν· καὶ νόμον
ἐκζητήσουσιν ἐκ στό-
ματος αὐτοῦ· ὅτι ἄγγε-
λος κυρίου παντοκράτο-
ρός ἐστιν· ἵνα μὴ τούτους
νομίσῃς λέγεσθαι νῦν
ἀγγέλους· τῇ τοῦ οὐρανοῦ
προσθήκῃ τὰς ἄνω
δυνάμεις ᾐνίξατο· καὶ
οὐκ εἶπεν ἐὰν ἐναντία
καταγγέλλωσιν· ἢ ἀνα-
τρέπωσι τὸ πᾶν· ἀλλὰ
κἂν μικρόν τι εὐαγγελί-
ζωνται παρ' ὃ εὐηγγελι-
σάμεθα· κἂν τὸ τυχὸν
παρακινήσωσιν· ἀ-
νάθεμα ἔστωσαν· ὡς
προείρηκα καὶ ἄρτι
πάλιν λέγω· ἵνα γὰρ

μὴ νομίσῃς θυμοῦ τὰ
ῥήματα εἶναι· ἢ ὑπερ-
βολικῶς εἰρῆσθαι· ἢ κα-
τὰ συναρπαγήν τινα·
δεύτερον τὰ αὐτὰ πά-
λιν τίθησιν· Ὁ μὲν γὰρ
θυμωθείς τι ταραχθεὶς εἰπὼν·
κἂν μετανοοίη ταχέως·
ὁ δὲ δεύτερον τὰ αὐτὰ
λέγων· δηλοῖ κίνησιν ὅτι
κρίνας οὕτως εἶπεν· καὶ
πρότερον ἐν τῇ γνώμῃ
κυρώσας· οὕτως ἐξήνεγ-
κε τὸ λεχθέν· Ὁ μὲν οὖν
ἀβραὰμ ἀξιούμενος πέμ-
ψαι τὸν λάζαρον ἔλεγεν·
ἔχουσι μωϋσέα καὶ τοὺς
προφήτας· ἐὰν μὴ ἐκεί-
νων ἀκούσωσιν· οὐδὲ
νεκρῶν ἀνισταμένων
ἀκούσονται· ταῦτα δὲ
αὐτὸν εἰσάγει λέγοντα
ὁ χ(ριστὸ)ς· δεικνὺς ὅτι καὶ νε-
κρῶν ἐγειρομένων· ἀ-
ξιοπιστέρας βούλεται
τὰς γραφάς·
Ὁ δὲ παῦλος· ὅταν δὲ
παῦλον εἴπω· τὸν χ(ριστὸ)ν
πάλιν λέγω· αὐτὸς γὰρ
ἦν ὁ κινῶν αὐτοῦ τὴν
ψυχήν· καὶ ἀγγέλων ἐξ οὐ-
ρανοῦ κατιόντων·
αὐτὰς προτίθησι· καὶ
μάλα εἰκότως· οἱ γὰρ
ἄγγελοι κἂν μεγάλοι·
ἀλλὰ δοῦλοι καὶ λειτουρ-
γοὶ τυγχάνουσιν ὄντες·
αἱ δὲ γραφαὶ πᾶσαι·
οὐ παρὰ δούλων· ἀλλὰ
παρὰ τοῦ τῶν ὅλων

διὰ τοῦτο· εὐγραφᾶσαι
ἐπενεχθῆσαν· διὰ τοῦ
το φησίν· ἐάν τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζηται παρ᾽ ὃ εὐ
ηγγελισάμεθα ὑμᾶς·
Καὶ οὐκ εἶπεν ὁ δεῖνα καὶ
ὁ δεῖνα· συνετῶς σφόδρα
καὶ ἀνεπαχθῶς· τί γὰρ
ἔδει λοιπὸν τῶν ὀνομάτων
μνησθῆναι· τὸν τοσαύτῃ
χρησάμενον ὑπερβολῇ.
ὡς καὶ ἅπαντας καὶ τοὺς
ἄνω καὶ τοὺς κάτω περι
λαβεῖν· διὰ μὲν γὰρ
τοὺς εὐαγγελιστάς. καὶ
ἀγγέλους ἀναθεματίσαι.
πᾶν ἀξίωμα παρέδραμεν·
διὰ δὲ τοῦ ἑαυτόν.
πᾶσαν οἰκειότητα καὶ
γνησιότητα· μὴ γάρ μοι
εἴπῃς· ὅτι οἱ συναπόστο
λοι καὶ ἑταῖροι ταῦτα
λέγουσιν· οὐδὲ γὰρ ἐμαυ
τοῦ φείδομαι. τοιαῦτα
κηρύττοντος· ταῦτα
δὲ οὐχ ὡς καταγινώσκων
τῶν ἀποστόλων φησίν.
οὐδὲ ὡς παραβαινόντων
τὸ κήρυγμα, ἄπαγε·
εἴτε γὰρ ἐκεῖνοι· εἴτε ἐκεῖ
μοι φησίν. οὕτω κηρύσ
σομεν· ἀλλὰ δεῖξαι βου
λόμενος ὅτι ἀξίωμα
προσώπων οὐ προσίε
ται. ὅταν περὶ ἀληθεί
ας ὁ λόγος ᾖ· ἄρτι γὰρ
ἀνθρώπους πείθω. ἢ τὸν Θεόν.
ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν.
εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον.
Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην·

Εἰ γὰρ καὶ ὑμᾶς ἐπείσαμεν
φησίν ταῦτα λέγων· μὴ
τὸν Θεὸν δύναμαι παραλο
γίσασθαι τὸν τὰ ἀπόρρη
τα τῆς διανοίας εἰδότα
καὶ ᾧ πᾶσα μοι σπουδὴ
διὰ παντὸς ἀρέσκειν·
εἶδες φρόνημα ἀποστο
λικόν· εἶδες ὕψος εὐαγγε
λικόν· τοιαῦτα δὲ ταῦτα
καὶ Κορινθίοις ἐπιστέλλων
ἔλεγεν· οὐχ ὅτι ὑμῖν ἀπολο
γούμεθα ἀλλ᾽ ἀφορμὴν
διδόντες ὑμῖν καυχήμα
τος· καὶ πάλιν· ἐμοὶ δὲ
εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑ
φ᾽ ὑμῶν ἀνακριθῶ. ἢ ὑ
πὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
Ἐπειδὴ γὰρ μαθηταῖς
διδάσκαλος ὤν, ἀναγκά
ζεται ἀπολογήσασθαι· ὑ
πομένει μὲν αὐτό· δυσχε
ραίνει δέ· οὐ δι᾽ ἀπόνοι
αν μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ
τὴν εὐκολίαν τῆς τῶν
ἀπατωμένων γνώμης
καὶ τὸ μὴ σφόδρα παρ᾽
αὐτοῖς πεπεῖσθαι·
διό, καὶ ταῦτα· μονονου
χὶ λέγων· μὴ γὰρ πρὸς
ὑμᾶς μοι ὁ λόγος ἐστίν·
μὴ γὰρ ἀνθρώποις μοι δι
κάζειν μέλλουσιν· πρὸς
τὸν Θεὸν ἡμῖν ἐστιν ὁ λόγος
καὶ ὑπὲρ τῶν εὐθυνῶν
τῶν ἐκεῖ ἅπαντα πράτ
τομεν· καὶ οὐκ ἂν ἐκείνου σοφισ
τὸν κρίνομεν ἀνθρωπότη
τος· ὡς μέλλοντες ἀπο
λογήσασθαι τῷ πάντων

δηλονότι· ὑπὲρ ὧν κηρύτ-
τομεν διαφθαρέντων
δογμάτων· ὥστε ὁμοῦ
μὲν ἀπολογούμενος· ὁ-
μοῦ δὲ αὐτῶν κατεξανι-
στάμενος· ταῦτα τέθει-
κεν· πῶς γὰρ μαθητευ-
ομένους· οὐ δικάζειν
τοῖς διδασκάλοις· ἀλλὰ
πιστεύειν προσῆκεν·
ἐπειδὴ δὲ ἀντεστράφη
κ(αὶ) ἡ τάξις καὶ κριταὶ κα-
θέζεσθε φησίν· μάθε-
τε ὅτι τῆς μὲν πρὸς ὑ-
μᾶς ἀπολογίας οὐ πολὺς
μοι λόγος· τὸ δὲ πᾶν·
διὰ τὸν θεὸν πραγματευόμεν·
καὶ ὥστε ἐκείνῳ μᾶλλον περὶ
τῶν δογμάτων ἀπολο-
γήσασθαι τούτων·
Ὁ μὲν γὰρ ἀκούσας θεὸν
πεῖσαι πολλὰ ὑπονοή-
σαι καὶ διηπορημένος·
καὶ ἀπάτῃ κέχρηται καὶ
ψευδεῖ ὥστε πεῖσαι καὶ ἑ-
λεῖν τὴν τῶν ἀκουόντων
γνώμην· ὁ δὲ θεὸν πεῖσαι
καὶ ἀρέσκειν ἐκείνῳ σπου-
δάζων ἁπλῆς δεῖται δι-
ανοίας καὶ καθαρᾶς·
ἀνεξαπάτητον γὰρ τὸ
θεῖον· ὁ θεὸν δηλονότι
καὶ ἡμᾶς φησὶν οὐ φιλαρ-
χίας ἕνεκεν· οὐδὲ ὥστε
μαθητὰς ἔχειν· οὐδὲ
τῆς παρ' ὑμῶν ἐφιέμε-
νοι δόξης ταῦτα γράφο-
μεν· οὐ γὰρ ἀνθρώποις ἀρέ-
σαι σπουδάζομεν· ἀλλὰ
θεῷ· εἰ γὰρ ἤθελον ἀνθρώποις

ἀρέσκειν· ἔτι μετὰ Ἰουδαίων
ἤμην· ἔτι τὴν ἐκκλησίαν
ἐδίωκον· ὁ δὲ ἔθνους ὁ-
λοκλήρου· καὶ οἰκείων καὶ
φίλων καὶ συγγενῶν· καὶ
δόξης τοσαύτης κατα-
φρονήσας· καὶ ἀνταλλα-
ξάμενος τούτων· διω-
γμούς· καὶ ἔχθρας· καὶ
πολέμους· καὶ θανάτους
καθημερινούς· εὔδη-
λον ὅτι καὶ ταῦτα ἃ λέγω
νῦν· οὐ τῆς τῶν ἀνθρώπων δό-
ξης ἐφιέμενος λέγω·
τοῦτο δὲ εἴρηκεν· ἐπει-
δὴ μέλλει καὶ τὸν πρότε-
ρον αὐτοῦ διηγεῖσθαι βίον·
καὶ τὴν ἀθρόαν μεταβο-
λήν· καὶ δεικνύναι δι' ἐ-
ναργῶν ἀποδείξεων·
ὅτι μετὰ ἀληθείας μετεβλήθη·
ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι καὶ
τοῖς ἀπολογούμενος
ταῦτα ποιεῖ καὶ ἐπαρθεῖ-
σι· διὰ τοῦτο προστίθησιν·
ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ θεόν·
Οἶδε μὲν γὰρ εἰς καιρὸν τὸν
προσήκοντα πρὸς τὴν
τῶν μαθητευομένων
διόρθωσιν· καὶ ὑψηλὸν
καὶ μεγαλοπρεπῶς φθέγγεσθαι·
καίτοι γε τὴν ἑτέρωθεν
πᾶσαν ἀπόδειξιν ποιή-
σασθαι· τοῦ μετὰ ἀληθεί-
ας κηρύττειν· ἀπὸ τῶν
σημείων· ἀπὸ τῶν θαυ-
μάτων· ἀπὸ τῶν κινδύ-
νων· ἀπὸ τῶν δεσμωτη-
ρίων· ἀπὸ τῶν καθημε-
ρινῶν θανάτων· ἀπὸ

τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ δίψους
καὶ τῆς γυμνότητος.
ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων
οὕτω· ἀλλ' ἐνταῦθα δὴ οὐ πρὸς
τοὺς ψευδαποστόλους.
ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀποστό-
λους ὁ λόγος ἦν αὐτῷ
νῦν· ἐν ἑτέροις δὲ καὶ τού-
των ἦσαν κεκοινωνη-
κότες· τῶν κινδύνων
λέγω. ἑτέρωθεν μεθοδεύ-
ει τὸν λόγον· ὥστε ὅτε
πρὸς τοὺς ψευδαποστό-
λους ἀπετείνετο. οὕτως
προσάγει τὴν σύγκρισιν·
τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις
ὑπομονήν. ἄσμενον φέ-
ρων καὶ λέγων· διάκονοι
χυ εἰσιν· παραφρονῶν
λαλῶ. ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κό-
ποις περισσοτέρως·
ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-
τως. ἐν φυλακαῖς περισ-
σοτέρως. ἐν θανάτοις
πολλάκις· νῦν μέντοι
τὴν προτέραν ἀναστρο-
φὴν λέγει. καί φησιν·
γνωρίζω ὑμῖν ἀδελφοὶ
τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγε-
λισθὲν ὑπ' ἐμοῦ. ὅτι οὐ-
κ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. οὐδὲ
γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου πα-
ρέλαβον αὐτό. οὐδὲ ἐδι-
δάχθην. ἀλλὰ δι' ἀπο-
καλύψεως ιυ χυ· Ὅρα
πῶς ἄνω καὶ κάτω τοῦτο
διϊσχυρίζεται. ὅτι τοῦ
χυ γέγονε μαθητής.
οὐκ ανου μεσιτεύοντος.
ἀλλ' αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ κατα-

ξιώσαντος ἀποκαλύψαι
τὴν γνῶσιν αὐτῷ πᾶσαν·
καὶ ποία τοῖς ἀπαιτοῦσι
ἀπόδειξις γένοιτ' ἄν·
τοῦ τὸν θν ἀποκαλύψαι
σοι δι' ἑαυτοῦ καὶ μὴ διὰ
μέσου τινός. τὰ ἀπόρ-
ρητα ἐκεῖνα μυστήρια·
ἐκ προτέρας ἀναστροφῆς
φησίν· οὐ γὰρ ἄν, εἰ μὴ
θς ἦν ὁ ἐκκαλύπτων.
οὕτως ἀθρόον ἂν ἐδεχόμην με-
ταβολήν· Οἱ μὲν γὰρ
ὑπ' ἀνθρώπων διδασκόμενοι.
ὅταν σφοδροὶ καὶ δια-
κάτοχοι ὦσιν ἐν τοῖς ἐναν-
τίοις· χρόνου δέονται
καὶ πολλῆς τῆς μηχα-
νῆς πρὸς τὸ πεισθῆναι·
ὁ δὲ οὕτως ἀθρόον μετα-
ταθείς. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ
τῆς μανίας ἀκμῇ κα-
θαρῶς μὴ νήψας. εὔδη-
λον ὅτι θείας τυχὼν ὄ-
ψεως καὶ διδασκαλίας
ἀθρόον πρὸς τὴν κα-
θαρὰν ἐπανῆλθεν ὑγίειαν·
διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται
περὶ τῆς προτέρας
αὐτοῦ διηγήσασθαι ἀ-
ναστροφῆς. καὶ μάρτυ-
ρας αὐτοὺς καλεῖ τῶν
γενομένων· ὅτι μὲν
γὰρ κατηξίωσεν ὁ τοῦ
θυ μονογενὴς υἱὸς δι'
ἑαυτοῦ μὲν καλέσαι ἐκ τῶν
οὐρανῶν· ὑμεῖς οὐκ ἴστε·
πῶς γὰρ οἱ μὴ παρόν-
τες· ὅτι δὲ διώκτης
ἦν. σφόδρα ἴστε·

καὶ γὰρ μετὰ Χριστοῦ μαθεῖν
σφοδρότης ἦν ἡ μὴ διε-
δόθη. καίτοι πολὺ τὸ
διάστημα παλαιῶν
καὶ γεγονότων. ὥστε οὐ
κἂν τοσοῦτον διέμεινε
φήμη, εἰ μὴ πολλὴ κατὰ
γινομένων ὑπερβολὴ
ἦν, καὶ πᾶσιν ἀφόρη-
τος· διὸ καὶ φησίν·
„Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν
„ἀναστροφήν· ὅτι καθ' ὑ-
„περβολὴν ἐδίωκον
„τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ.
„καὶ ἐπόρθουν αὐτήν·
Ὁρᾷς πῶς ἕκαστον μετ'
ἐπιτάσεως τίθη-
σιν καὶ οὐκ αἰσχύνεται·
οὐ γὰρ ἁπλῶς ἐδίω-
κεν. ἀλλὰ μεθ' ὑπερβο-
λῆς ἀπάσης. καὶ οὐκ ἐ-
δίωκε μόνον. ἀλλὰ καὶ
ἐπόρθει. τουτέστιν.
σβέσαι ἐπεχείρει τὴν
ἐκκλησίαν. καταστρέ-
ψαι καὶ καθελεῖν. ἀφα-
νίσαι. τοῦτο γὰρ πορ-
θοῦντος ἔργον· καὶ
„προέκοπτον ἐν τῷ ἰου-
„δαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
„συνηλικιώτας ἐν τῷ
„γένει μου. περισσοτέ-
„ρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
„χων τῶν πατρικῶν μου
παραδόσεων· ἵνα
γὰρ μὴ νομίσῃς ὅτι θυ-
μοῦ τὸ πρᾶγμα ἦν. δεί-
κνυσιν ὅτι ζήλου τὸ πᾶν
ἐποίει. εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπί-
γνωσιν. οὐ κενοδοξί-
ας. οὐδὲ ἔχθραν
ἐδίωκον. ἀλλὰ ζηλω-
τὴς ὑπάρχων τῶν πα-
τρικῶν μου παραδόσε-
ων· ὃ δὲ φησι, τοῦτό ἐστιν·
εἰ τὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας·
οὐ δι' ἀφορμὴν ἔπραττον ἀλ-
λὰ διὰ ζῆλον θεῖον. σφαλ-
λόμενον μέν. ζῆλον δὲ ὅ-
μως· πῶς νῦν ὑπὲρ
τῆς ἐκκλησίας τρέχων·
καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐπιγνούς.
διὰ κενοδοξίαν ταῦτα
πράττω· εἰ γὰρ ἐν τῷ
σφάλλεσθαι οὐκ ἐκράτησέ μου
πάθος τοιοῦτον. ἀλλ' ὁ
τοῦ θεοῦ ζῆλος ἐστὶ τοῦτο
μὲν εἰργασμένος. πολλῷ μᾶλ-
λον ὅτε τὴν ἀλήθειαν
ἐπέγνων. πῶς ἂν ὑ-
πεμάχθη τοιαύτης·
δίκαιος ἄν, εἰ ἦν ὑπο-
νοίας· ὁμοῦ τε γὰρ μετ-
ῆλθον πρὸς τὰ τῆς
ἐκκλησίας δόγματα
καὶ πᾶσαν ἀπεδυσά-
μην πρόληψιν ἰουδα-
ϊκήν. πολλῷ πλείονα
ζῆλον ἐνταῦθα ἐπιδει-
ξάμενος· ὅπερ δηλοῦ-
ν ἐστιν, τοῦ μετὰ ἀληθεί-
ας μεταστῆναι. καὶ ζήλω
κατεχόμενον θεοῦ·
Ἐπειδὴ μὲν τοῦτο ἦν, τὴν
ἑτέραν εἶπέ μοι τὸ πα-
ρασκευάζον γενέσθαι
τοσαύτην μεταβολήν.
καὶ ὕβριν. τιμῆς. καὶ
κινδύνους. ἀσφαλείας·
καὶ ταλαιπωρίαν.

ἀλλ᾽ ἄσας ἀλλάξασθαι. οὐ
οὐκ ἔστι μὲν οὐδέν. ἀλλ᾽ ὁ τῆς
ἀληθείας ἔρως μόνος.
Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς
ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας
μητρός μου. καὶ καλέσας δι-
ὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀ-
ποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ
ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζω-
μαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι.
εὐθέως οὐ προσανεθέ-
μην σαρκὶ καὶ αἵματι.
Ὅρα πῶς σπουδάζει δεῖξαι
ἐνταῦθα. ὅτι καὶ τὸν
χρόνον ὃν ἐγκατελείφθη.
διά τινα οἰκονομίαν ἀ-
πόρρητον ἀφῆκε θεός. ἐκ
γὰρ κοιλίας μητρὸς ἀ-
φώρισεν ἐμὲ ὁ θεὸς ἀπό-
στολον καὶ κληθῆναι
πρὸς τὴν διακονίαν
ταύτην. ἐκλήθη δὲ τό-
τε. καὶ ἅμα κληθεὶς ὑ-
πήκουσεν. δηλονότι
ὁ θεὸς δι᾽ ἀπόρρητόν τι-
να αἰτίαν ἀνεβάλετο
τέως. τίς οὖν αὕτη ἡ οἰ-
κονομία. τάχα προσοί-
μιον ἀκοῦσαι κέχρηται.
Τί δήποτε οὖν μετ᾽ αὐτῶν
δόξειεν αὐτὸν ἐκάλε-
σεν. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τοῦ και-
τε[illegible]γοντος ἀπο[illegible]
μακρότερον ποιήσω
τὸν λόγον. παρακαλῶ
καὶ ἐγὼ τὴν ὑμετέραν
ἀγάπην. μὴ πάντα
παρ᾽ ἐμοῦ μανθάνειν.
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑαυτῶν ζη-
τεῖν. καὶ τὸν θεὸν παρα-

καλῶμεν ἀποκαλύψαι ἡμῖν.
καὶ ἡμῖν μὲν δὲ ἀρκεῖ ταῖς
ὑπὲρ τούτων λόγος. ὅ-
τι περὶ τῆς μαθητεί-
ας αὐτοῦ τῆς προσηγο-
ρίας. πρὸς ὑμᾶς διελε-
γόμεθα. καὶ τίνος ἕνε-
κεν σαῦλον καλούμενον.
παῦλον ἐκάλεσεν.
Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεός. ἐντυχόν-
τες ἐκείνῳ τῷ κηρύγματι.
πάντα ἴσασι ταῦτα.
τέως δὲ τῆς ἀκολουθί-
ας ἐχώμεθα. καὶ σκοπῶ-
μεν πῶς πάλιν δείκνυ-
σιν οὐδὲν ἀνθρώπινον
περὶ αὐτὸν γεγενημέ-
νον. ἀλλ᾽ ἅπαντα τὸν θεὸν
τὰ κατ᾽ αὐτόν. μετὰ πολ-
λῆς οἰκονομοῦντα προ-
νοίας. καὶ καλέσας δι-
ὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ.
Ὁ μὲν θεός φησιν διὰ τὴν
ἀρετὴν αὐτοῦ ἐκάλεσε
με αὐτόν. σκεῦος γὰρ
ἐκλογῆς μοί ἐστιν πρὸς
τὸν ἀνανίαν ἔλεγεν.
τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά
μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ β-
ασιλέων. τουτέστιν ἱ-
κανὸς διακονῆσαι. καὶ
ἔργον ἐπιδεῖξαι μέγα.
καὶ ταύτην τὴν αἰτίαν
τῆς κλήσεως τίθησιν.
αὐτὸς δὲ πανταχοῦ
τῆς χάριτος εἶναί φη-
σιν τὸ πᾶν. καὶ τῆς φι-
λανθρωπίας αὐτοῦ τῆς
ἀφάτου. οὕτω λέγων·
ἀλλ᾽ ἠλεήθην. οὐχ ὅτι

ἱκανὸς ἐκεῖνον. οὐδ' ὅτι τε
ποιήσας· ἀλλ' ἵνα ἐν ἐ-
μοὶ ἐνδείξηται τὴν πᾶ-
σαν μακροθυμίαν. πρὸς
ὑποτύπωσιν τῶν μελλόν-
των πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ
εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἀλλὰ
ταπεινοφροσύνης ὑπερ-
βολήν. διὰ τοῦτο ἐγώ
φησιν ἠλεήθην. ἵνα
μηδεὶς ἀπογνῷ. ὡς τοῦ
πάντων ἀνθρώπων κακίστου.
φιλανθρωπίας ἀπολε-
λαυκότος. τοῦτο γὰρ δη-
λοῖ τὸ λέγειν· ἵνα ἐν ἐμοὶ
ἐνδείξηται τὴν πᾶσαν
μακροθυμίαν·· πρὸς ὑ-
ποτύπωσιν τῶν μελλόν-
των πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ·
ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ ἐν ἐμοί· ἀλλαχοῦ δὲ
φησὶν ὁ Χριστός· οὐδεὶς γι-
νώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ.
καὶ οὐδεὶς γινώσκει τὸν
πατέρα εἰ μὴ ὁ υἱός. καὶ ᾧ ἂν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι·
ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ πατὴρ υἱὸν καὶ ὁ
υἱὸς πατέρα ἀποκαλύπτει·
οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς δόξης.
καὶ ὁ υἱὸς δοξάζει πατέρα καὶ
ὁ πατὴρ υἱόν· δόξασόν με
φησίν. ἵνα δοξάσω σε·
καὶ καθὼς ἐγώ σε ἐδόξασα·
διὰ τί δὲ μὴ εἶπεν ἀποκα-
λύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐμοί.
ἀλλ' ἐν ἐμοί· δηλῶν ὅτι
οὐ διὰ ῥημάτων μόνον
ἤκουσεν τὰ περὶ τῆς
πίστεως. ἀλλὰ καὶ πολλοῦ
πνεύματος ἐπλήσθη· τῆς

ἀποκαλύψεως καταλαμ-
πούσης αὐτοῦ τὴν ψυχήν.
καὶ τὸν Χριστὸν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ
λαλοῦντα· ἵνα εὐαγγελίζω-
μαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν·
Οὐ γὰρ τὸ πιστεῦσαι μόνον.
ἀλλὰ καὶ τὸ χειροτονηθῆ-
ναι αὐτὸν παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ
γέγονεν. οὕτως γάρ μοι
αὐτὸν ἀπεκάλυψεν. οὐ-
χ ἵνα αὐτὸν ἴδω μόνον.
ἀλλ' ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξε-
νέγκω· καὶ οὐκ εἶπεν ἀλ-
λους ἁπλῶς. ἀλλ' ἵνα εὐαγ-
γελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς
ἔθνεσιν· ἐντεῦθεν ἤδη
προανακρουόμενος οὐ
μικρὸν τῆς ἀπολογίας
κεφάλαιον. ἀπὸ τοῦ τῶν
μαθητῶν προσώπου·
οὐ γὰρ ὅμοιος Ἰουδαίοις.
καὶ τοῖς ἔθνεσιν κηρύτ-
τειν ἀναγκαῖον ἦν· εὐθέ-
ως οὐ προσανεθέμην σαρ-
κὶ καὶ αἵματι· τοὺς ἀπο-
στόλους ἐνταῦθα αἰνίτ-
τεται. ἀπὸ τῆς φύσεως
αὐτοὺς καλῶν. εἰ δὲ καὶ
περὶ πάντων ἀνθρώπων τοῦ-
το φησίν. οὐδὲ ἡμεῖς ἀν-
τεροῦμεν· οὐδὲ ἀνῆλ-
θον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους·
Ταῦτα εἰ μέν τις αὐτὰ κα-
θ' ἑαυτὰ ἐξετάσειεν τὰ
ῥήματα. δοκεῖ πολλῆς
μεγαληγορίας γέμειν καὶ
πόρρω τοῦ φρονήμα-
τος εἶναι τοῦ ἀποστολικοῦ.
τὸ γὰρ ἑαυτῷ ψηφίζεσθαι

καὶ μηδένα ἀνεχόμενον τῶν
κοινωνὸν τῆς γνώμης.
ἀνοίας ἂν εἴη δεῖγμα· εἶδον
γάρ φησιν ἄνδρα δόξαν-
τα φρόνιμον εἶναι πα-
ρ' ἑαυτῷ. ἐλπίδα δὲ ἔχει
μᾶλλον αὐτοῦ ὁ ἄφρων.
καὶ οὐαὶ οἱ συνετοὶ πα-
ρ' ἑαυτοῖς. καὶ ἐνώπιον
αὐτῶν ἐπιστήμονες. καὶ
αὐτὸς πάλιν· μὴ γίνε-
σθε φρόνιμοι παρ' ἑαυ-
τοῖς· οὐκ ἄνουν οὖν, ὁ το-
σαῦτα παρ' ἑτέρων ἀ-
κούσας· καὶ αὐτὸς τὰ
αὐτὰ παραινῶν ἑτέροις.
τούτοις περιπεσεῖν·
οὐχ ὅτι Παῦλος· ἀλλ' οὐ-
δὲ ὁ τυχὼν ἄνθρωπος· ἀλλ' ὅ-
περ ἔφην· γυμνὴ μὲν
αὐτὴ ἐξεταζομένη κυ-
ρίως. καὶ ὑφορμᾶν ἐστι
προσίστασθαι δύναταί
τισι τῶν μακρὰν αὐτῶν.
ἂν δὲ τὴν αἰτίαν προσ-
θῶμεν δι' ἣν ταῦτα λέ-
γεται. καὶ κροτήσουσι καὶ
θαυμάσονται πάντες
ὁμοφρόνως τὸν εἰρηκότα.

Τοῦτο τοίνυν ποιῶμεν·
οὐδὲ γὰρ διὰ τὰ ῥήματα
γυμνὰ ἐξετάζειν· ἐπεὶ
πολλὰ εἶναι τὰ ἁμαρ-
τήματα· οὐδὲ τὴν λέ-
ξιν καθ' ἑαυτὴν κατασαφί-
ζειν. ἀλλὰ τὴν διάνοιαν προ-
σέχειν τοῦ γράφοντος· καὶ
γὰρ ἐν ταῖς ἡμετέραις δι-
αλέξεσιν. ἂν μὴ τοῦτο ποιῶ-
μεν κεχρημένοι τῷ τρόπῳ.

καὶ τὴν γνώμην ἐξετά-
ζομεν τοῦ λέγοντος.
πολλὰς ὑποστησόμεθα
τὰς ἀπεχθείας. καὶ πάν-
τα ἂν ἀνατραπήσεται· καὶ
τί δεῖ λέγειν ἐπὶ ῥημάτων,
ὅπου καὶ ἐπὶ πραγμάτων
ἂν μή τις τὸν κανόνα τοῦ-
τον φυλάττῃ. πάντα ἄ-
νω καὶ κάτω γενήσεται.

Καὶ γὰρ καὶ ἰατροὶ καὶ τέ-
μνουσι καὶ διακαίουσι τινὰ
τῶν νοσούντων. καὶ λησταὶ τοῦ-
το ποιοῦσι πολλάκις.
πόσης οὖν ἀθλιότητος
ἂν εἴη, ὅταν καὶ τὸν ἰα-
τρὸν μὴ δυνηθῶμεν δι-
ελεῖν· πάλιν ἀνδροφό-
νοι καὶ μάρτυρες πάσας
τὰς ὑπομένουσι βασά-
νους· ἀλλ' ὅμως εὐ τὸ μέ-
σον ἑκατέρων. κἂν μὴ τοῦ-
τον διατηρῶμεν τὸν κα-
νόνα. οὐ δυνησόμεθα δι-
ελεῖν ταῦτα· ἀλλὰ καὶ
τὸν ἱερέα ἀνδροφόνον
ἐροῦμεν. καὶ τὸν Σαμου-
ὴλ καὶ τὸν Φινεές. τὸν
δὲ Ἀβραὰμ καὶ παιδο-
κτόνον. εἰ τὰ πράγματα
μέλλοιμεν ἐξετάζειν γυ-
μνά. μὴ προστιθέντες
αὐτοῖς. τὴν τῶν ποιούν-
των γνώμην. ἐξετά-
σωμεν τοίνυν καὶ τοῦ Παύ-
λου τὴν διάνοιαν ἀφ' ἧς
ταῦτα ἔγραφεν· ἴδω-
μεν αὐτοῦ τὸν σκοπόν·
καὶ τίς ἦν διόλου πε-
ρὶ τοὺς ἀποστόλους· καὶ τότε

ἰσόμεθα ταῦτα. ἐπεὶ ὁποί-
ας ἐλέγετο γνώμης· οὐ-
δὲ γὰρ ἐξευτελίζων ἐ-
κείνους· οὔτε ἑαυτὸν ἐ-
παίρων· οὔτε ταῦτα
ἀρνεῖται· οὔτε τὰ πρό-
τερα· πῶς γὰρ ὁ τοῦ
καὶ ἑαυτὸν ἀνέθηκε καὶ
πλέον· ἀλλὰ πανταχοῦ
τοῦ εὐαγγελίου τὴν ἀ-
σφάλειαν διατηρῶν·
ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον οἱ
τὴν ἐκκλησίαν πορθοῦν-
τες· ὅτι τοῖς ἀποστόλοις
ἕπεσθαι δεῖ τοῖς μὴ κω-
λύουσι ταῦτα· οὐχὶ τῷ
παύλῳ τῷ κωλύοντι·
ἐντεῦθεν δὲ καταμικρὸν
καὶ ἰουδαϊκὴ παρεισ-
ήγετο· ἀναγκάζεται τη-
μαι πρὸς ταῦτα γενναί-
ως· οὐ τοὺς ἀποστόλους
ἐπαινῶν καὶ κωλυόμε-
νος· ἀλλὰ τοὺς μὲν κορ-
θοὺς ἐπαιρομένους ἑαυ-
τούς· τὴν ἄνοιαν καὶ
πατάξαι βουλόμενος·
διὰ τοῦτό φησιν· οὐ προσ-
ανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵ-
ματι· Καὶ γὰρ κἂν αὐτό-
πτας ἐσχάτης· τὸν παρὰ
τοῦ θεοῦ μανθάνοντα· ἀνθρώποις
ἀνατίθεσθαι λοιπόν·
ὁ μὲν γὰρ παρ' ἀνθρώπου
μανθάνων· εἰκότως
ἀνθρώπους λαμβάνει κοινω-
νοὺς πάλιν· ὁ δὲ τῆς
θεότητος καὶ μακαρίας ἐ-
κείνης ἀξιωθεὶς φω-
νῆς καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ

τὸν θησαυρὸν ἔχοντος
τῆς σοφίας πάντα δι-
δαχθείς· τίνος ἕνεκεν
λοιπὸν ἀνθρώποις ἀνετίθετο·
ὁ γὰρ τοιοῦτος οὐ μαν-
θάνειν παρ' ἀνθρώπων·
ἀλλὰ διδάσκειν αὐτοὺς
δίκαιος ἂν εἴη· Οὐ τοίνυν
ἀπονοίας ἕνεκεν ταῦτα
ἔλεγεν· ἀλλ' ὥστε δεῖξαι
τοῦ οἰκείου κηρύγματος
τὸ ἀξίωμα· οὐδὲ
ἀπῆλθον φησὶν πρὸς
τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστό-
λους· Ἐπειδὴ γὰρ ἄνω
καὶ κάτω τοῦτο ἔλεγον·
ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἦσαν ἐκεῖ-
νοι· πρὸ αὐτοῦ ἐκλήθη-
σαν· οὐ κατῆλθον πρὸς
ἐκείνους φησίν· ἀλλ' ἔ-
χρην αὐτοῖς κοινώσα-
σθαι· ὁ ἀποκαλύψας αὐ-
τῷ τὸ κήρυγμα· καὶ τοῦ-
το ἄν, αὐτῷ ἐκέλευσεν·
Γ ἰουῶν· οὐ κατῆλθεν ἐκεῖ·
καὶ μὴν ἀνῆλθεν· καὶ
οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ μαθη-
σόμενός τι παρ' αὐτῶν·
πότε· ὅτε ἐπικίνδυνολ-
τι ἀντιλεγόντων· τὴν τὸν
πολλὴν ζήτημα ἀνατεθῆ-
ναι διαζεύξαι ἐκκλη-
σίαν γεγονέναι· περὶ αὐ-
τοῦ τούτου τοῦ μὴ περι-
τεμνομένου· καὶ ἐζήτουν,
πότερον χρή, περιτέ-
μνεσθαι τοὺς ἐξ ἐθνῶν πι-
στεύοντας· ἢ μὴ δεῖ τοι-
οῦτον αὐτοὺς ἀναγκά-
ζειν ὑπομένειν·

τὸ ὅτε ἀνῆλθεν αὐτὸς οὕτως
ὁ Παῦλος καὶ Σίλας· πῶς
οὖν φησὶν οὐκ ἀνῆλθον
οὐδὲ ἀνεθέμην· ὅτι
πρῶτον μέν· οὐκ αὐτὸς
ἀνῆλθεν· ἀλλ' ἀπεστάλη
παρ' ἑτέρων· δεύτερον
δέ· οὐ μαθησόμενος
παρεγένετο· ἀλλ' ἑτέρους
πείσων· αὐτὸς μὲν γὰρ
ἐξ ἀρχῆς ταύτης εἴχετο
τῆς γνώμης· ἣν καὶ οἱ
ἀπόστολοι μετὰ ταῦτα ἐ-
κύρωσαν· τὸ μὴ δεῖν πε-
ριτέμνεσθαι· ἐπειδὴ δὲ
αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει τέως
ἀξιόπιστος εἶναι· ἀλλὰ
τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις
προσεῖχον· ἀνῆλθεν·
οὐκ αὐτὸς ἀλλ' ἴσως μὲν ὡς
πλέον ἀλλ' ὡς πείσων τοὺς
ἀντιλέγοντας· ὅτι καὶ
οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις τού-
τοις ψηφίζονται· οὕτως
καὶ ἐξ ἀρχῆς τὰ δέοντα
συνεώρα καὶ οὐδενὸς
ἐδεῖτο διδασκάλου· ἀλ-
λὰ μετὰ πολλὴν διάκρισιν
ἐν ἐκεῖνοι οἱ ἀπόστολοι ἐκύ-
ρουν· ταῦτα αὐτὸς πρὸ
τῆς διακρίσεως· ἄνω-
θεν ἔσχεν ἀκίνητα πα-
ρ' ἑαυτῷ. καὶ ταῦτα ὅλου
καὶ δηλῶν ἔλεγεν· ὅτι
πολὺν καὶ μακρὸν λόγον ὑ-
πὲρ τούτων ἀνέτεινε
πρὸς αὐτοὺς ὁ Παῦλος.
καὶ πρὶν ἢ εἰς Ἱεροσόλυμα
ἐλθεῖν· ἐπειδὴ δὲ τοῖς
ἀδελφοῖς ἔδοξε. καὶ

παρ' ἑκάστων μαθητῶν ἀ-
νῆλθεν· ὑπὲρ ἑκάστων,
οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ἀλλὰ
λέγει οὐκ ἀνῆλθον· ἀλλ'
καὶ κατὰ μόνας ἅπαν· ὅτι οὔτε
ἐν πρώτοις μόνοις τοῦ κηρύ-
γματος ἀνῆλθεν· οὔτε
κηρύξας ἀνῆλθεν· ἐπεὶ τὸ
μαθεῖν ἀνῆλθεν· καὶ γὰρ
καὶ ταῦτα ἀμφότερα ἐ-
πισημαίνεται λέγων·
εὐθέως οὐ προσανεθέ-
μην σαρκὶ καὶ αἵματι·
οὐ κατὰ πᾶν ἁπλῶς οὐ προσ-
ανεθέμην. ἀλλ' εὐθέως·
Ἔπειτα δὲ μετὰ ταῦτα ἀνῆλθεν.
οὐχ ὑπὲρ τοῦ τι προσμα-
θεῖν· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς
Ἀραβίαν· ὅρα ζέουσαν
ψυχήν· τοὺς τόπους ἐσπού-
δαζε καταλαμβάνειν
τοὺς οὐδέπω γεωργη-
θέντας· ἀλλ' ἀγρίους ἔτι
διακειμένους· εἰ γὰρ
μετὰ τῶν ἀποστόλων ἦν
μένειν, οὐδὲν εἶχον
μανθάνειν. τὸ κήρυγμα
αὐτῶν, ἐνεποδίσθη. ἔδει
γὰρ αὐτοὺς πανταχοῦ
τὸν λόγον διαδοῦναι·
διὰ τοῦτο ὁ μακάριος
οὗτος ζέων τῷ πνεύματι· τὴν
διδασκαλίας εὐθέως
ἦλθε· ἀνθρώπων βαρβάρων
καὶ ἀγρίων. οἷον ἐν ἀγῶνι
ὁμαιρούμενος· πολὺν
ἔχοντα τὸν πόνον· καὶ
θέα μοι τὴν ταπεινο-
φροσύνην· κατὰ γὰρ
ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν·

ἐπαγγε. καὶ πάλιν ὑπὲρ
ἀρθεὶς εἰς Δαμασκόν·
οὐ λέγει τὰ κατορθώμα-
τα αὐτοῦ· οὐδὲ ἱμάσθλας καὶ
τείχους καὶ τοσούτους· ς
τοιγε ἅμα τῷ καταπεισθῆ-
ναι· τοσοῦτον ἐπεδείξα-
το ζῆλον· ὡς συγχέαι ἰ-
ουδαίους· καὶ τοσοῦ-
τον ἤγαγε παροξυσμόν·
ὡς ἐφεδρεύειν καὶ βού-
λεσθαι αὐτὸν ἀνελεῖν· ς
αὐτοὺς καὶ τοὺς ἕλληνας·
ὅπερ οὖν κἂν, ἐγένετο ἂν
μὴ πολλὴν ἐποίησε τοῖς
πιστεύουσι τὴν προσθή-
κην· ἐπεὶ δὴ γὰρ ἦν
τῶν τότε ἡ διδασκαλία·
κινοῦν ἐστὶ φόνον ἐγε-
ρον το· ὅπερ τῆς τοῦ
παύλου νίκης σημεῖον
καθαρὸν ἦν· ἀλλ' οὐκ εἴ-
ασεν αὐτὸν ὁ χς ἀποθα-
νεῖν· τηρῶν αὐτὸν τῷ
κηρύγματι· ἀλλ' ὅμως
οὐδὲν φησὶ τῶν κατορ-
θωμάτων τούτων· οὐ-
τως ἅπερ λέγει πάντα·
οὐ φιλοτιμίας ἕνεκεν
λέγει· οὐδὲ ὑπὲρ τοῦ νο-
μισθῆναι τῶν ἀποστόλων
μείζων· οὐδὲ δακνόμε-
νος ἐπὶ τῷ ἐξευτελίζε-
σθαι· ἀλλὰ δεδοικὼς μή
τι γένηται τῷ κηρύγμα-
τι κακὸς ἐντεῦθεν· ς
γὰρ ἐκτρέπων ἑαυτὸν
καλεῖ· καὶ πρῶτον τῶν
ἁμαρτωλῶν· καὶ ἔσχατον
τῶν ἀποστόλων· καὶ τῆς

προσηγορίας τῆς τοι-
αύτης ἀνάξιον· Καὶ
ταῦτα δὲ λέγει ὁ πολλὰ καὶ
τῶν κοπιάσας· ὅπερ
μάλιστα ἐστὶν ταπεινοφρο-
σύνης· ὁ μὲν γὰρ μηδὲν
ἑαυτῷ συνειδὼς ἀγαθόν·
ταπεινὰ δὲ περὶ ἑαυτοῦ
λέγων· εὐγνώμων οὗτος
ταπεινόφρων ἐστίν· ὁ δὲ με-
τὰ τοσούτους στεφάνους
τοιαῦτα φθεγγόμενος·
ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ μετριάζων
ὄντως· καὶ πάλιν ὑπέστρε-
ψα φησὶν εἰς Δαμασκόν·
Καίτοι πόσα εἰκὸς ἐκεῖ εἰρ-
γάσθαι αὐτὸν εἰκὸς ἦν·
περὶ γὰρ τῆς πόλεως
φησὶ ταύτης· ὅτι πᾶ-
σαν αὐτὴν ὁ ἐθνάρχης
ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐ-
φύλαττεν· τὸν μακάρι-
ον τοῦτον σαγηνεῦσαι
βουλόμενος· ὅπερ ση-
μεῖον μέγιστον ἦν, τοῦτο
σφόδρα καὶ κατὰ κρά-
τος ἐξάψαι τοὺς ἰου-
δαίους· ἀλλ' οὐδὲν τού-
των ἐνταῦθα λέγει· οὐ-
δ' ἂν εἰκὸς αὐτὸν τότε τε-
θνεῖν· ἀμέλει καὶ τότε
τὸν καιρὸν ἅδειν εἰκὸς
μονάσαι τούτου τὴν
ἱστορίαν, ἀλλ' εἰ γέγονεν ἄν·
ὥσπερ οὖν καὶ ἐνταῦθα·
ὅτι ἦλθεν καὶ ἀπῆλθεν
λέγων· οὐκ ἔτι προστίθη-
σιν τὰ ἐντεῦθεν γενό-
μενα· Ἔπειτα μετὰ τρία
ἔτη ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα

ἱστορῆσαι Πέτρον· τί ταύ
της ταπεινοφρονέστε
ρον γένοιτ' ἂν τῆς ψυχῆς·
μετὰ τοσαῦτα καὶ τοιαῦ
τα κατορθώματα· μη
δὲν ἑτέρου δεόμενος·
μηδὲ τῆς ἐκείνου φω
νῆς· ἀλλ' ἴσος τίμιος ὢν
αὐτῷ· πλέον γὰρ οὐδὲν
ἐρῶ τέως· ὅμως ἀνέρ
χεται ὡς πρὸς μείζονα
καὶ πρεσβύτερον· καὶ
τῆς ἀποδημίας αὐτῷ
τῆς ἐκεῖ γίνεται αἰτία
ἡ ἱστορία Πέτρου μόνη·
Ὁρᾷς πῶς τὴν προσή
κουσαν αὐτοῖς ἀπονέ
μει τιμήν· καὶ οὐ μόνον
ἀμείνων· ἀλλ' οὐδὲ ἴσον
ἑαυτὸν ἐκείνῳ εἶναι
νομίζει· καὶ τοῦτο δῆ
τῆς ἀποδημίας ταύ
της δῆλον· καθάπερ
γὰρ νῦν πολλοὶ τῶν ἀ
δελφῶν τῶν ἡμετέρων
πρὸς ἁγίους ἄνδρας
ἀποδημοῦσιν· οὕτω καὶ
Παῦλος πρὸς Πέτρον·
τότε διακείμενος αὐ
τῷ· μᾶλλον δὲ καὶ πολ
λῷ ταπεινότερον·
Οἱ μὲν γὰρ νῦν ὠφελεί
ας ἕνεκεν ἀποδημοῦ
σιν· ὁ δὲ μακάριος τό
τε ἐκεῖνος· οὐχ ὡς μα
θησόμενός τι παρ' αὐ
τοῦ· οὐδὲ ὡς διόρθω
σίν τινα δεξόμενος·
ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον·
ὥστε ἰδεῖν αὐτὸν καὶ

τιμῆσαι τὴν παρουσίαν.
ἱστορῆσαι γάρ φησι Πέ
τρον· καὶ οὐκ εἶπεν ἰ
δεῖν Πέτρον· ἀλλ' ἱστορῆ
σαι Πέτρον· ὅπερ οἱ τὰς
μεγάλας πόλεις καὶ λαμ
πρὰς καταμανθάνον
τες λέγουσιν· οὕτω πολ
λῆς ἄξιον ἡγεῖτο σπου
δῆς εἶναι καὶ τὸ μόνον
ἰδεῖν τὸν ἄνδρα· τοῦτο
δὲ καὶ ἀπὸ τῶν πράξε
ων δῆλον· ὅτε γὰρ κατῆλ
θεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πολ
λοὺς τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέ
ψας· καὶ τοσαῦτα ἐρ
γασάμενος ὅσα τῶν
ἑταίρων οὐδείς· τὴν
Παμφυλίαν· τὴν Λυκα
ονίαν· τὸ Κιλίκων ἔθνος·
πάντας τοὺς κατὰ τὸ
μέρος ἐκεῖνο τῆς οἰκου
μένης διορθωσάμε
νος· καὶ τῷ Χριστῷ προσα
γαγών· πρῶτον μὲν
ἀνέρχεται πρὸς Ἰάκω
βον μετὰ πολλῆς τῆς τα
πεινοφροσύνης· ὡς
πρὸς μείζονα καὶ τιμι
ώτερον· ἐπειδὴ τοῦ συμ
βουλεύοντος ἀνέχεται·
καὶ συμβουλευόμενος ἐ
ναντία τῶν ἑαυτοῦ· ὁρᾷς
γάρ φησιν ἀδελφὲ πό
σαι μυριάδες εἰσὶν Ἰου
δαίων τῶν πεπιστευκό
των· ἀλλὰ ξύρησαι καὶ
ἁγνίσθητι· καὶ ἐξυρή
σατο· καὶ τὰ Ἰουδαϊκὰ
πάντα ἐπετέλεσεν·

ἐνθαῦτα μὲν γὰρ οὐκ ἐκεῖναι
πάθος τὸ ἐν ἀγγέλοις μονα-
των ταπεινὸν τὸ πρόσ-
κον· ἐνθαῦτα δὲ ἐπειδὴ κακία
ταπεινοφροσύνης ἐδεῖ-
ρατι μᾶς ἀδικουμέ-
νους· οὐκ ἔστι ἐκεῖ χρεί-
α τοιούτου τοῦ παιδεύ-
ματι· τοῦτο γὰρ
οὐκ ἐκείνῳ κοινωνεῖ ταπεινο-
φρονεῖν· ἀλλὰ χαμαί-
νεσθαι καὶ διαφθείρειν
τοὺς μαθητευομένους·
"Καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτόν.
"ἡμέρας δεκαπέντε·
τὸ μὲν οὖν δι' αὐτὸν ἀ-
ποδημῆσαι τιμῆς ἦν·
τὸ δὲ καὶ ἐπι-
μεῖναι τοσαύτας ἡμέ-
ρας· φιλίας καὶ σφοδρο-
τάτης ἀγάπης· ἕτε-
"ρον δὲ τῶν ἀποστόλων
"οὐκ εἶδον· εἰ μὴ Ἰάκωβον
"τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου·
Ὅρα πῶς πρὸς τὸν Πέ-
τρον μάλιστα τὴν φι-
λίαν ἔχει· καὶ γὰρ δι' αὐ-
τὸν ἀποδεδήμηκεν· καὶ
πρὸς αὐτὸν ἔμεινεν·
Ταῦτα δὲ λέγω συνε-
χῶς· καὶ ἀξιῶ φυλάτ-
τειν· ἵνα ὅταν ἀκούση-
τε· ἃ κατὰ Πέτρου δο-
κεῖ εἰρηκέναι· μηδεὶς
ὑποπτεύσῃ τὸν ἀπόστο-
λον· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ
αὐτὸς τοῦτο προδιορ-
θούμενος· ταῦτα φησίν·
ἵνα ὅταν λέγῃ· ὅτι κα-
τεῖχον παρ' ὦ· μηδεὶς

ἔχθρας καὶ φιλονεικίας·
ταῦτα ἡμᾶς ὑπονοῆσαι τὰ
ῥήματα· καὶ γὰρ τιμᾷ
τὸν ἄνδρα· καὶ φιλεῖ
μάλιστα πάντων· δι' οὐδέ-
να γὰρ τῶν ἀποστόλων
ἀνελήλυθεν αφησιν·
ἀλλ' ἢ δι' αὐτὸν μόνον·
"Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων
"οὐκ εἶδον φησίν· εἰ μὴ Ἰά-
κωβον· εἶδον· οὐκ ἐδιδά-
χθην παρ' αὐτοῦ οὐδέν·
ἀλλ' ὅρα καὶ τοῦτον μεθ' ὅ-
σης τιμῆς ὠνόμασεν·
οὐ γὰρ εἶπεν Ἰά-
κωβον· ἀλλὰ καὶ τὸ σε-
μνολόγημα προσέθηκεν·
Οὕτως κακίας ἀπάσης
ἀπηλλαγμένος ἦν·
εἰ γὰρ σημᾶναι αὐτὸν ἔ-
γεν ἤθελεν· εἶχεν καὶ
ἐξ ἑτέρου γνωρίσματος
τοῦτο ποιῆσαι δῆ-
λον· καὶ ἀπὸ τοῦ
Κλωπᾶ· ὅπερ καὶ ὁ εὐ-
αγγελιστὴς ἔλεγεν· ἀλλ' οὐ
κ ἤθελεν οὕτως· ἀλλ' ἐπειδὴ
δι' ἃ πάντων τῶν ἀποστόλων σε-
μνολογήματα ἠδίκει
μᾶλλον ἐνόμιζεν· ὥσπερ
τὸν ἑταῖρον· οὕτως
σεμνύνει καὶ ἐκεῖνον· οὐ
γὰρ ἐκάλεσεν αὐτὸν οὐ-
τως ὡς ἄλλον· ἀλλὰ
πῶς· τὸν ἀδελφὸν
τοῦ κυρίου· Καίτοι γε οὐ
δὲ κατὰ σάρκα ἀδελφὸς
ἦν τοῦ κυρίου· ἀλλ' οὕτως ἐ-
νομίζετο· ἀλλ' ὅμως οὐ
δὲ οὕτως ἀπέτρεψε

τὸ ἀξίωμα τοῦ θαυμαστοῦ ἀν
δρός· καὶ τὸ μεγαλόφρον τὸ ἐν
ἄμορθεν δηλοῦνται ὅτι δι
ἑκάστοτε πρὸς τοὺς ἀποστό
λους πάντας οὕτως γνή
σιος· ὡς αὐτὸ περιέπομεν·
ἃ δὲ γράφω ὑμῖν· ἰδοὺ ἐ
νώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύ
δομαι· ἀλλὰ διὰ πάντων
ὁμοίως ἐκφαίνουσαν
τῆς ἁγίας ταύτης ψυχῆς
τὴν ταπεινοφροσύνην·
Καθάπερ γὰρ ἐν δικαστη
ρίῳ ἀγωνιζόμενος καὶ
μέλλων εὐθύνας ὑπέχειν.
οὕτως ἐσπούδακεν ἀπο
λογίσασθαι· ἔπειτα ἦλ
θον εἰς τὰ κλίματα τῆς
Συρίας καὶ Κιλικίας· με
τὰ τὸ τὸν Πέτρον ἰδεῖν· πά
λιν ἄρχεται τοὺς λόγους
τοῦ ἀγῶνος τοῦ προκει
μένου· τῆς μὲν Ἰουδαί
ας οὐχ ἁπτόμενος· διὰ
τὸ τὸ πρὸς τὰ ἔθνη κα
ταστάλθαι· καὶ διὰ τὸ
μὴ ἀνέχεσθαι ἐπ' ἀλλότρι
ον θεμέλιον οἰκοδομεῖν.
διόπερ, οὐδὲ κατὰ τὴν
ὄψιν αὐτοὺς συντυχίαν ἤ
δει. καίτοι τοῦτο ἐκ τῶν ἑ
ξῆς δῆλον· ἤμην γὰρ
φησὶν ἀγνοούμενος τῷ
προσώπῳ ταῖς ἐκκλη
σίαις τῆς Ἰουδαίας· μό
νον δὲ ἀκούοντες ἦσαν.
ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς πο
τέ· νῦν εὐαγγελίζεται τὴν
πίστιν· ἥν ποτε ἐπόρθει·
Τῆς ταύτης τῆς ψυχῆς με

τριώτερον γένοιτ' ἄν·
ὅτε μὲν γὰρ τὰ φέροντα
αὐτῷ κατηγορίαν διεξέ
γετο· οἷον· ὅτι ἐδίωκεν
τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπόρ
θει αὐτήν· μετὰ πολλῆς
αὐτὰ τέθεικεν τῆς ὑπερ
βολῆς· ἐκείνως μαθὼν
αὐτοῦ τὸν υἱὸν τὸν προ
τερον· τὰ δὲ μέλλοντα αὐ
τὸν δηλοῦν ὑμῖν ἀμφοτέρων
ταῦτα παρατρέχει· καὶ
δυνάμενος εἰπεῖν περὶ υἱοῦ
τοῦ τὰ κατορθώματα
αὐτοῦ πάντα εἰπεῖν· οὐ
δὲν αὐτῶν τίθησιν· ἀλλὰ
μὴν καὶ τὸ πέλαγος τῶν
ῥεῖθρον ἄφατον· καί
τοι ὅτι ἦλθεν εἰς τὰ κλί
ματα τῆς Συρίας καὶ
τῆς Κιλικίας· καὶ ὅτι ἀ
κούοντες ἦσαν· ὅτι ὁ δι
ώκων ἡμᾶς ποτέ· νῦν
εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
ἥν ποτε ἐπόρθει· οὐδὲ
πλέον προστέθεικεν·
τί δὲ αὐτῷ κούφως ἐστὶ τὸ λέ
γειν· ὅτι ἀγνοούμενος
ἤμην ταῖς ἐκκλησίαις
τῆς Ἰουδαίας· ἵνα μά
θῃς ὅτι τοσοῦτον ἀπεῖ
χεν τοῦ κηρύξαι αὐτοῖς
περιτομήν· ὅτι οὐδὲ ἀ
πὸ ὄψεως γνώριμος ἦν
αὐτοῖς· καὶ ἐδόξαζον
ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν· σκόπει πῶς
ἐνταῦθα τὸν κανόνα αὐ
τοῦ τῆς ταπεινοφροσύ
νης· πῶς αὐτὸν διατη
ρεῖ μετὰ ἀκριβείας·

ιϛ

οὐ γὰρ ἀγνοῶ ὅτι ἐθαυμά
ζομεν· ἐπιλυώμεθα· ἐξε
πλήττοντο· ἀλλὰ τὸ πάν
της χάριτος ἐδείξε μόνον·
τὸν γὰρ θεὸν ἐδόξαζον φη
σὶν ἐν ἐμοί· Ἔπειτα δὲ δι
ὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἀ
νέβην εἰς Ἱεροσόλυμα
μετὰ Βαρνάβα συμπαρα
λαβὼν καὶ Τίτον· ἀνέβην
δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν·
Τῆς μὲν πρώτης ἀναβά
σεως τὴν αἰτίαν· Πέτρον
ἱστορῆσαι φησίν· καίτοι ἱστορῆ
σαι ἐκεῖνον· τῆς δὲ δευ
τέρας· τὴν ἀποκάλυψιν
τὴν τοῦ πνεύματος· Καὶ ἀνε
θέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέ
λιον· ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς
ἔθνεσιν· κατ' ἰδίαν δὲ
τοῖς δοκοῦσιν· μήπως
εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον·
Τί φησιν ἐνταῦθα· ὁ παρὰ
τὴν ἀρχὴν μὴ δεόμενος
ἀναθέσθαι· μηδὲ μετὰ ἔτη
τρία· δεκατεσσάρων
παρελθόντων ἐτῶν· τό
τε ἀνατίθη· μήπως εἰς
κενὸν τρέχῃ· καίτοι πό
σῳ βέλτιον ἦν, εὐθέως
ἀρξάμενον τοῦτο ποιῆ
σαι· ἢ μετὰ ἔτη τοσαῦτα·
τί δὲ καὶ ἔτρεχεν εἰ μὴ πε
πεισμένος ἦν· ὅτι οὐκ εἰς
κενὸν ἔτρεχεν· τίς οὕτως
ἀνόητος ὡς ἔτη τοσαῦτα
κηρύττειν· οὐκ εἰδὼς ὅτι
κηρύττει καλῶς· καὶ τὸ
πολὺ τούτου πάλιν ἀπο
ρώτερον· ὅτι κατὰ

ἀποκάλυψιν φησὶν ἀνε
ληλυθέναι· τοῦτο γὰρ ἀ
πορώτερον μὲν ὥσπερ
ἐφάνη ἀγνοῶν τοῦ προ
τέρου· ἱκανὸν δὲ καὶ ἀ
μου τὴν λύσιν ἡμῖν πα
ρασχεῖν· εἰ μὲν γὰρ ἀφ' ἑ
αυτοῦ ἀνεληλύθει· μάλιστα
μὲν οὐδὲ τοῦτο ἂν ἔχοι
λόγον· οὐ γὰρ ἦν τῆς μα
καρίας ἐκείνης ψυχῆς
εἰς τοσαύτην ἄνοιαν ἐκ
πεσεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐστιν ὁ
λέγων· Οὕτως τρέχω
ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυ
κτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων·
εἰ τοίνυν οὐκ ἀδήλως· πῶς
λέγεις· μήπως εἰς κενὸν
τρέχω ἢ ἔδραμον· ὅθεν
δῆλον ὅτι οὐδὲ εἰ καὶ χω
ρὶς ἀποκαλύψεως ἀνελη
λύθει· ἐντεῦθεν ἂν ταῦτα τῶν
ἀνοήτων· πάλιν· ἀλλ' οὐ
χ ὁμοίως ἀπὸ τούτων τὸ
γινόμενον· ὅταν δὲ καὶ
ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτὸν ἕλκῃ
χάρις· τίς τολμήσει τι
τοιοῦτον ὑποπτεῦσαι
λοιπόν· διὰ γὰρ τοῦτο
προσέθηκεν καὶ αὐτὸς
τὸ κατὰ ἀποκάλυψιν· ἵ
να μὴ δὲ πρὸ τῆς λύσε
ως τοῦ ζητήματος· κα
ταγνῷς αὐτοῦ τινα ἄ
γνοιαν· εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀν
θρώπινον ἦν, τὸ γινό
μενον· ἀλλὰ θεία τις οἰ
κονομία πολλὰ προορω
μένη· καὶ τῶν παρόντων
καὶ τῶν μελλόντων·

τίνος τοίνυν ἕνεκεν τὸ αἴτιον
τῆς ἀποδημίας ταύ-
της· ὥσπερ ὅτε πρό-
τερον ἐξ Ἀντιοχείας εἰς
Ἱεροσόλυμα ἀνῆλθεν·
οὐ δι᾽ ἑαυτὸν ἀνῆλθεν·
αὐτὸς γὰρ ᾔδει σαφῶς·
ὅτι χρὴ καθαρῶς ἕπε-
σθαι τοῖς τοῦ Χριστοῦ δόγμα-
σιν· ἀλλὰ τοὺς μαχομέ-
νους συναγαγὼν κοινόμε-
νος· οὕτω καὶ νῦν, οὐ
καὶ αὐτὸς ἔδει τὸ μαθεῖν
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔτρεχεν·
ἀλλ᾽ ἵνα οἱ ἐγκαλοῦντες
πληροφορηθῶσιν·
Ἐπεὶ δὴ ἐμάχοντο περὶ
Πέτρου καὶ Ἰωάννου δό-
ξαν εἶχον· καὶ διαστασι-
άζειν αὐτοὺς ᾤοντο, δι-
ὰ τοῦτο μὲν, ἄνευ
περιτομῆς κηρύττειν.
ἐκείνους δὲ ταύτην
συγχωρεῖν· καὶ παρα-
νομεῖν [illegible] αὐτὸν
ᾤοντο. καὶ εἰς κενὸν τρέ-
χειν· ἀνῆλθον φησὶ καὶ
ἐκοινωσάμην αὐτοῖς
τὸ εὐαγγέλιον. οὐχ ἵνα
αὐτός τι μάθω· ὃ καὶ προ-
ϊὼν σαφέστερον λέγει·
ἀλλ᾽ ἵνα διδάξω τοὺς αὐ-
τοῦ ὑποπτεύοντας· ὅ-
τι οὐκ εἰς κενὸν τρέχω·
τὸ γὰρ παρὰ τὴν τοιαύ-
την προορώμενον φι-
λονεικίαν. παρασκευά-
σειν αὐτὸν ἀνελθεῖν καὶ
κοινώσασθαι. διὰ τοῦ-
το φησίν· κατὰ ἀπο-
κάλυψιν ἀνέβην· καὶ Βαρ-
νάβαν καὶ Τίτον ἔλαβεν
μάρτυρας ἐσομένους
τοῦ κηρύγματος· καὶ
ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐ-
αγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς
ἔθνεσιν· τουτέστιν τὸ χω-
ρὶς περιτομῆς· κατ᾽ ἰ-
δίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν·
τί βούλεται κατ᾽ ἰδίαν· καί-
τοιγε ὁ δόγματα κοινὰ
διορθοῦν σπουδάζων·
οὐ κατ᾽ ἰδίαν ἀλλὰ κοινῇ
ταῦτα προτίθησιν·
ἀλλ᾽ οὐχ ὁ Παῦλος οὕτως.
οὐ γὰρ μαθεῖν τι καὶ διορ-
θῶσαι ἐκοινοῦτο· ἀλλὰ τῶν
βουλομένων ἀπατᾶν.
τὴν πρόφασιν ἀνελεῖν·
Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς Ἱερο-
σολύμοις πάντες ἐσκαν-
δαλίζοντο· εἴ τις παρα-
καλεῖ τὸν νόμον· εἴ τις
κωλύσει χρήσασθαι τῇ
περιτομῇ· διὸ καὶ ἔλε-
γεν· θεωρεῖς ἀδελφὲ
πόσαι μυριάδες εἰσὶν
τῶν Ἰουδαίων τῶν πε-
πιστευκότων, καὶ οὗτοι
πάντες εἰσὶν κατηχη-
μένοι περὶ σοῦ ὅτι ἀπο-
στασίαν ἀπὸ τοῦ νόμου
διδάσκεις· Ἐπεὶ οὖν ἐ-
σκανδαλίζοντο· παρρη-
σίαν μὲν παρελθεῖν καὶ
τὸ κήρυγμα ἀποκαλύ-
ψαι τὸ ἑαυτοῦ οὐκ ἠνέσχε-
το· κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δο-
κοῦσιν ἀνέθετο· Ἐπὶ Βαρ-
νάβα καὶ Τίτου· ἵνα

οὗτοι μαρτυρεῖν ἀξιόπι-
στοι γενόμενοι παρὰ τοῖς
ἐγκαλοῦντας. ὅτι οὐδὲ
τοῖς ἀποστόλοις ἐδό-
ξεν ἐναντίον εἶναι. ἀλ-
λὰ καὶ ἐκείνοις οὖσι τοῦ κηρύ-
γματος τὸ τοιοῦτο· ὅταν
δὲ λέγῃ τοῖς δοκοῦσιν·
οὐκ ἀναιρῶν τὸ εἶναι αὐ-
τοὺς μεγάλους τοῦτο λέ-
γει· ἐπεὶ καὶ περὶ ἑαυτοῦ
φησίν· δοκῶ δὲ κἀγὼ
πνεῦμα θεοῦ ἔχειν. ὅπερ ἐστὶ
μετριάζοντος οὐκ ἀναι-
ροῦντος τὸ ἔχειν. οὕτω καὶ
ἐνταῦθα. τοῖς δοκοῦ-
σιν φησίν· μετὰ τῆς ἑ-
αυτοῦ καὶ τὴν κοινὴν ἁ-
πάντων λέγων ψῆφον·
ἀλλ' οὐδὲ τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ
ἕλλην ὢν ἠναγκάσθη
περιτμηθῆναι·
τί ἐστιν ἕλλην ὤν. ἐξ ἐθνι-
κῶν φησίν καὶ ἀκρό-
βυστος. οὐ μόνον γὰρ ἐ-
γὼ οὕτως ἐκήρυττον.
ἀλλὰ καὶ τίτος οὕτως ἔ-
πραττεν. καὶ ἀκρόβυ-
στον ὄντα οὐκ ἠνάγκασαν
περιτμηθῆναι οἱ ἀπό-
στολοι. ὅπερ ἀπόδειξις
ἦν μεγίστη. τοῦ μὴ κα-
ταγινώσκειν τῶν ὑπὸ
τοῦ παύλου λεγομένων
ἢ πραττομένων· καὶ
τὸ πολλῷ τούτου μεῖζον.
ὅτι οὐδὲ ἐπικειμένων
τῶν ἐναντιουμένων καὶ
ταῦτα ζητούντων ἠνάγκα-
σθησαν οἱ ἀπόστολοι.

τοῦτο κελεῦσαι. ὅπερ οὖν
καὶ αὐτὸ δηλῶν ἔλεγεν·
διὰ δὲ τοὺς παρεισάκ-
τους ψευδαδέλφους·
τίνες εἰσὶν οὗτοι οἱ ψευ-
δάδελφοι. καὶ γὰρ οὐ
μικρὸν ἐνταῦθα ζήτη-
μα· εἰ γὰρ οἱ ἀπόστολοι συ-
νεχώρουν ἐνταῦθα πε-
ριτέμνεσθαι. διὰ τί ψευ-
δαδέλφους καλεῖ τοὺς
τοὺς κατὰ ταύτην τῶν ἀ-
ποστόλων γνώμην. καὶ
αὐτοὺς κελεύοντας τοῦ-
το ποιεῖν· ὅτι τὸ πρᾶττον
μὲν οὐκ ἔστιν ταὐτὸν κε-
λεύειν γίνεσθαι. καὶ γινό-
μενον συγχωρεῖν. ὁ μὲν
γὰρ προστάττων μετὰ
σπουδῆς ὡς ἀναγκαῖον
καὶ προηγούμενον ποιεῖ·
ὁ δὲ αὐτὸς μὲν μὴ κελεύ-
ων. τὸν δὲ κωλυόμενον
μὴ κωλύων. οὐχ ὡς δέον
γενέσθαι συγχωρεῖ. ἀλλ' οἰ-
κονομίαν τινὰ πληρῶν·
οἷον τι λέγω· κορινθίοις
ἔγραφεν ὁ παῦλος καὶ
παραινεῖ τὸ αὐτὸ συνέρ-
χεσθαι γυναιξὶν καὶ ἀν-
δράσιν διαλεγόμενος·
ἵνα τοίνυν μὴ νομίσῃς ὅτι
νομοθετῶν αὐτοῖς τοῦ-
το ἔλεγεν. ἐπήγαγεν·
τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγ-
γνώμην οὐ κατ' ἐπιτα-
γήν. οὐ γὰρ τῆς αὐτοῦ
αὐθεντίας κρίσις ἦν,
προηγουμένη. ἀλλὰ
τῆς ἐκείνων ἀκρασίας

συγγνώμην· διό φησι· διὰ
τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν·
εἰ γὰρ τὴν παύλου γνώ-
μην ἐθέλεις μαθεῖν· ἄ-
κουσον τί φησι· θέλω
πάντας ἀνθρώπους εἶναι· ὡς
καὶ ἐμαυτὸν ἐν ἐγκρατείᾳ·
οὕτω καὶ ἐνταῦθα· οἱ μὲν
ἀπόστολοι· οὐχ ὡς μόνον
ἐκδικοῦντες συνεχώρησαν·
ἀλλ' ὡς τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἰου-
δαϊκῆς συγκαταβαίνον-
τες· εἰ γὰρ μόνον ἐξεδί-
κουν· οὐκ ἂν ἰουδαίοις
μὲν οὕτως· ἔθνεσι δὲ ἑτέ-
ρως ἐκήρυξαν· καὶ γὰρ
εἰ ὑπὸ τῶν ἀπίστων τὸ
πρᾶγμα γενέσθαι ἀναγ-
καῖον ἦν, καὶ ὑπὸ πάν-
των ἔνδηλον ὅτι τῶν πισ-
τῶν· εἰ δὲ τοῖς ἔθνεσιν
ἐνομοθέτουν μὴ παρε-
νοχλεῖν· ποῦ τῶν ἐκείνων·
ἔδειξαν ὅτι καὶ ἰουδαί-
οις συγκαταβαίνοντες
ἐπέτρεπον· οἱ δὲ ψευ-
δάδελφοι οὐχ οὕτως· ἀλ-
λὰ ξένους τῆς χάριτος αὐτοὺς
ἐκβαλεῖν· καὶ πάλιν ὑπὸ
τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν
ἀγαγεῖν· πρώτη μὲν οὖν
αὕτη διαφορά· πολὺ
τὸ μέσον ἔχουσα· δευτέ-
ρα δὲ· ὅτι οἱ μὲν ἀπόστο-
λοι· ἐν ἰουδαίᾳ τοῦτο ἐ-
ποίουν· ἔνθα καὶ ὁ νόμος
ἐκράτει· οἱ δὲ ψευδάδελ-
φοι· πανταχοῦ· καὶ γὰρ
γαλατῶν ἥπτοντο πάν-
των· ὅθεν δῆλον ὅτι·

οὐχὶ οἰκοδομῆς ἕνεκεν
τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο· ἀλλὰ
καταστροφῆς ὁλοκλήρου·
καὶ ἕτερον δὲ παρ' αὐτῶν
τῶν ψευδαδέλφων σπουδά-
,, ζεται· οἵτινες παρεισῆλ-
,, θον κατασκοπῆσαι τὴν
,, ἐλευθερίαν ἡμῶν. ἣν
,, ἔχομεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ· ὁρᾷς
πῶς καὶ τῇ τῶν κατασκό-
πων προσηγορίᾳ τὸν
πόλεμον ἐδήλωσεν ἐ-
κείνων· οἱ γὰρ κατάσκο-
ποι· δι' οὐδὲν ἕτερον εἰσέρχον-
ται· ἀλλ' ἵνα καταμαθόν-
τες τὰ τῶν ἐναντίων πρὸς
τὸ πορθῆσαι καὶ καθε-
λεῖν· πολλὴν ἑαυτοῖς
παρασκευάσωσι τὴν
εὐκολίαν· καθάπερ καὶ
οὗτοι τότε ἐποίουν· ὑπὸ
τὴν δουλείαν αὐτοὺς τὴν
παλαιάν· ὅσα γὰρ κωλυό-
μενοι· ὥστε καὶ ἐντεῦθεν
δῆλον ὅτι· οὐχὶ αὐτὴ ἡ προ-
αίρεσις τῶν ἀποστόλων
καὶ τούτων. ἀλλὰ καὶ σφό-
δρα ἐναντία· ἐκεῖνοι
μὲν γὰρ συνεχώρουν·
ἵνα κατὰ μικρὸν ἐξα-
γάγωσι τῆς δουλείας·
οὗτοι δὲ κατεσκεύαζον.
ἵνα μειζόνως ὑποβά-
λωσι τῇ δουλείᾳ· διὸ
παρετήρουν· περιεσκό-
πουν τὸ ἀκριβῶς καὶ
περιεργαζόμενοι·
τίνες ἀκρόβυστοι. καὶ
θεὸς καὶ παῦλος τοῦ-
το δηλῶν ἔλεγεν·

παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν. Οὐ τῷ τῶν κατασκόπων ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τρόπῳ τῆς λαθραίας ἐσόδου καὶ παρεισδύσεως. τὴν δὲ πικρίαν αὐτῶν ἐνδεικνύμενος· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ. Ὅρα λέξεως εὐγένειαν καὶ ἔμφασιν· οὐ γὰρ εἶπε τῷ λόγῳ· ἀλλὰ τῇ ὑποταγῇ· οὐ γὰρ ἵνα τι διδάξωσι χρήσιμον ταῦτα ἐποίουν· ἀλλ' ἵνα ὑποτάξωσι καὶ δουλώσονται· διὰ τοῦτο τοῖς μὲν ἀποστόλοις εἴξαμεν· τούτοις δὲ οὐκέτι· ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἵν'

Ὅπερ ἔφθημεν φήσαντες εἰπόντες· τοῦτο διὰ τῶν ἔργων ἐβεβαιώσαμεν· ὅτι τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν· καὶ γέγονε καινὰ τὰ πάντα· καὶ ὅτι εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις· καὶ ὅτι τοὺς περιτεμνομένους Χριστὸς οὐδὲν ὠφελήσει· ταύτην τὴν ἀλήθειαν ἐβεβαιοῦμεν. οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν· εἶτα, ἐπειδὴ εἰκὸς ἦν ἀντιθεῖναι αὐτοὺς τὰ παρὰ τῶν ἀποστόλων· καὶ εἰκὸς ἦν τινὰς λέγειν· πῶς οὖν ταῦτα ἐκεῖνοι προστάττουσιν· ὅρα πῶς μετὰ σοφίας τὴν ἀντίθεσιν· οὐ γὰρ λέγει τὴν οὖσαν αἰτίαν· οἷον, ὅτι συγκαταβαίνοντες ἐποίουν. καὶ οἰκονομίας τοῦτο ἐποίουν οἱ ἀπόστολοι· εἰ γὰρ ἂν ἐνεκάλησαν οἱ ἀκούοντες· ἀλλὰ γὰρ τῆς οἰκονομίας η ἀγνοοῦντες τὴν αἰτίαν τοὺς μέλλοντάς τι καρποῦσθαι παρ' αὐτῆς χρήσιμον·

Ἡ γὰρ φανερὰ τῶν γινομένων ἡ πρόφασις· τὸ πᾶν οἰχήσεται· διὰ τοῦτο, τὸν μὲν ἐργαζόμενον αὐτὴν εἰδέναι χρή. τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων· τοὺς δὲ μέλλοντάς τι κερδαίνειν παρ' αὐτῆς, ἀγνοεῖν· καὶ ἵνα σαφέστερον ὃ λέγω ποιήσω· ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ὑποθέσεως χρήσομαι τῷ ὑποδείγματι·

Οὗτος αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος· ὁ περιτομὴν ἀναιρεῖν μέλλων ποτέ· τὸν Τιμόθεον περιτέμνων Ἰουδαίοις διδάσκαλον· περιτεμὼν αὐτὸν πρότερον· οὕτως ἔπεμψεν· ἐποίησεν δὲ τοῦτο· ἵν' εὐπαράδεκτος γένηται τοῖς ἀκροαταῖς· ς εἰσελθὼν μετὰ τῆς περιτομῆς· ἵνα καταλύσῃ περιτομήν· ἀλλὰ τὴν αἰτίαν αὐτὸς μὲν ᾔδει ὡσαύτως καὶ Τιμόθεος· τοῖς δὲ μαθηταῖς οὐκ εἶπεν· εἰ γὰρ

ἔγνωσαν ὅτι διὰ τοῦτο
περιεβάλλετο ἵνα λύσῃ τὴν
περιτομήν· οὐδ᾽ ἂν τὴν
ἀρχὴν ἤκουσαν αὐτοῦ
δημηγοροῦντος· καὶ τὸ
πᾶν ἂν διερρύη κέρδος·
νῦν δὲ κἀγνοοῦσα τὰ μέγι
στα αὐτοὺς ὠφέλησεν·
νομίζοντες γὰρ αὐτὸν
ὡς νομοφύλακα τοῦτο
ποιεῖν· καὶ εὐμενῶς ἐ
δέξαντο καὶ προσηνῶς.
καὶ αὐτόν· καὶ τὴν ἐκείνων
διδασκαλίαν· δεξάμε
νοι δὲ κατὰ μικρὸν καὶ
παιδευθέντες· ἀπέστη
σαν τῶν παλαιῶν· ὅπερ
οὐκ ἂν ἐγένετο· εἰ παρὰ
τὴν ἀρχὴν τὴν αἰτίαν
ἤκουσαν· μαθόντες γὰρ
ἄν· αὐτὸν ἀπεστράφησαν·
ἀποστραφέντες δέ· οὐ
κἂν ἤκουσαν· μὴ ἀκού
σαντες δέ· ἔμειναν ἄν·
ἐπὶ τῆς πλάνης τῆς
προτέρας· ὅπερ ἵνα
μὴ γένηται· οὐκ ἐξεκά
λυψεν τὴν αἰτίαν· διὰ
τοῦτο καὶ ἐνταῦθα οὐ λέ
γει τῆς οἰκονομίας τὴν
πρόφασιν· ἀλλ᾽ ἑτέρως
μεθοδεύει τὸν λόγον· οὕ
τω λέγων· ἀπὸ δὲ τῶν
δοκούντων εἶναί τι, ὁ
ποῖοί ποτε ἦσαν. οὐδέν
μοι διαφέρει· πρόσωπον
ἀνθρώπου ὁ θεὸς οὐ λαμβάνει·
ἐνταῦθα οὐ μόνον οὐκ ἀ
πολογεῖται ὑπὲρ τῶν ἀ
ποστόλων. ἀλλὰ καὶ σφόδρα

κατὰ τοὺς ἁγίους ἵνα ὠ
φελήσῃ τοὺς ἀσθενοῦν
τας· ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν
ἐστιν· εἰ καὶ ἐπιτρέπουσιν
ἐκεῖνοι περιτέμνεσθαι·
τὸν λόγον αὐτοὶ τῷ θεῷ
δώσουσιν· οὐ γὰρ ἐπειδὴ
μεγάλοι εἰσὶν καὶ ἔξαρχοι·
ὁ θεὸς πρόσωπον αὐτῶν
λήψεται· ἀλλ᾽ οὕτω μὲν σα
φῶς οὐκ εἶπεν· πεφεισ
μένως δέ· οὐ γὰρ εἶπεν·
εἰ δὲ ἐκεῖνοι θολοῦσι τὸ
κήρυγμα καὶ παρὰ τὰ
προστεταγμένα κηρύτ
τουσιν· δώσουσι τὴν ἐ
σχάτην δίκην καὶ τιμω
ρίαν ὑποστήσονται. τού
των μὲν οὐδὲν εἶπεν·
σεμνότερος δὲ αὐτῶν
δοκεῖ καθάπτεσθαι· οὕ
τω λέγων· ἀπὸ δὲ τῶν
δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖ
οί ποτε ἦσαν· καὶ οὐκ εἶ
πεν, ὁποῖοί ποτε εἰσίν·
ἀλλ᾽ ἦσαν. δηλῶν ὅτι καὶ
αὐτοὶ λοιπὸν ἦσαν παυ
σάμενοι, τοῦ οὕτω κη
ρύττειν· ἀπὸ τοῦ κηρύ
γματος πανταχοῦ δι
αλάμψαντος· τὸ δὲ ὁ
ποῖοί ποτε ἦσαν· δηλοῦ
τό φησιν εἰ ἐκήρυττον·
αὐτοὶ τὸν λόγον δώσου
σιν· οὐ γὰρ ἀνθρώποις. ἀλλὰ
θεῷ μέλλουσιν ἀπολογεῖ
σθαι· ταῦτα δὲ ἔλεγεν·
οὐχ ὡς ἀμφιβάλλων· οὐ
δὲ ὡς ἀγνοῶν τὰ ἐκεί
νων. ἀλλ᾽ ὅπερ ἔφθην

ἀπάντων· οὕτω συμφέρειν
νομίζων μεθοδεῦσαι
τὸν λόγον· ἅπαν ἵνα μὴ
δόξῃ κατὰ τὴν ἐναντίαν
ἔχων τάξιν κατηγορεῖν
αὐτῶν· καὶ ἀπὸ τούτου
κατασκευάσῃ μάχης
ὑπόνοιαν· ἐπήγαγεν
εὐθέως τὴν διόρθωσιν
ἅπασαν· ὅτι ἐμοὶ οἱ δοκοῦν-
τες· οὐδὲν προσανέθεντο·
τί δέ ἐστι τοῦτο· ἃ μὲν ὑ-
μᾶς λέγετε φησίν· οὐκ οἶ-
δα· ἐκεῖνο μέντοι οἶδα
σαφῶς· ὅτι ἐμοὶ οὐκ ἐ-
ναντιώθησαν· ἀλλὰ καὶ
συνευδόκησαν καὶ συνε-
φώνησαν· τὸ γὰρ δεξι-
ὰς ἔδωκαν· ταῦτά ἐστιν
δηλοῦντος· ἀλλ' ἅτε δὴ ὡς
οὐ λέγει τοῦτο· ἀλλ' ὅτι
οὐκ ἐδίδαξαν· οὐδὲ διώρ-
θωσαν· οὐ τὰ λείποντα προ-
σέθηκαν, ὧν ἤδειν· ἐ-
μοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες φη-
σίν· οὐδὲν προσανε-
θεντο· τουτέστι· μαθόν-
τες τὰ ἐμά· οὐδὲν προ-
σέθηκαν· οὐδὲν διώρ-
θωσαν· καὶ ταῦτα εἰδό-
τες· ὅτι διὰ τοῦτο πα-
ρεγενόμην· ὥστε αὐτοῖς
κοινώσασθαι· καὶ κατὰ
ἀποκάλυψιν· ἦν μὲν ὡς πα-
ρεγενόμην· ὥστε αὐτοῖς
κοινώσασθαι· καὶ τὴν
ἀκρόασιν ἔχων μεθ' ἑ-
αυτοῦ· οὔτε ἐμοί τι παρὰ
ὂν ἅπερ ὧν ἤδειν· οὔτε
ἐκείνων περὶ τῶν ἐμῶν·

ἀλλὰ τοὐναντίον· τί ἐστι
τοὐναντίον· τὴν ἐμὴν μέμψιν φα-
σὶ τοῦτο αὐτὸν λέγειν·
ὅτι οὐ μόνον αὐτὸν οὐκ ἐ-
δίδαξαν· ἀλλὰ καὶ ἐδιδά-
χθησαν παρ' αὐτοῦ· ἐγὼ
δὲ οὐκ ἂν εἴποιμι τοῦτο·
τί γὰρ ἔμελλον παρ' αὐτοῦ
μανθάνειν τελειότερον· καὶ γὰρ
ἕκαστος αὐτῶν· ἀπηρτισ-
μένος ἦν· οὐ τοίνυν τοῦ-
το οὐ λέγει ἅπαν· τοὐναν-
τίον λέγων· ἀλλ' ὅτι οὐ μό-
νον οὐκ ἐπετίμησαν· ἀλ-
λὰ καὶ τοσοῦτον ἀπέχου-
σι τοῦ μέμψασθαι· ὅτι καὶ ἐ-
πῄνεσαν· τὸ γὰρ ἐναντί-
ον τοῦ μέμψασθαι· τὸ ἐ-
παινέσαι· εἶτα ἐπειδὴ
εἰκὸς ἦν, ἀντιτιθέντας·
καὶ ἐπῄνησαν· πῶς οὖν τὴν
περιτομὴν οὐκ ἀνεῖλον·
καὶ γὰρ ἐπῄνεσαν· ἐχρῆν
ἀνελεῖν· ἀπαντῆσαι μὲν ὅτι
αὐτὸν· μάλιστα ἂν αἰσχυντὸν
ἐνόμιζεν· καὶ πρὸς
τὰ ὁμολογημένα φανε-
ρὰν μάχην ἀναγαγεῖν· πάλιν
ὁμολογοῦντα τὴν τῆς
περιτομῆς συγχώρησιν·
ἀλλ' ἑτέραν αἰτίαν τίθησιν ἐν
πα... ἀνάγκην οὖσαν
ἑώρα· ἀλλὰ γὰρ ἐπῄνεσαν
τὸ κήρυγμα τὸ σὸν φησί·
καὶ αὐτοὶ πάλιν ἐπέτρε-
πον περιτομήν· ἐπαι-
τοῖς ἐμάχοντο· τίς οὖν
ἡ τούτου λύσις· κἂν ἅπαν
Ὅτι συγκαταβαίνοντες Ἰου-
δαίοις ἐν ἐκείνῃ ταῦτα

ἐποίουν· ἀλλὰ τοῦτο πάντων
ὅλων τῆς οἰκονομίας τὸν
θεμέλιον διεσάλευσεν
ἄν· διὰ τοῦτο μὲν οὐ λέγει·
ἀφίημι δὲ αὐτὸ, ἐν ἀπο-
ρίᾳ καὶ μετέωρον· πάντων·
ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων
εἶναί τι· οὐδέν μοι δια-
φέρει· ὡσανεὶ ἔλεγεν·
οὐ κατηγορῶ οὐδὲ δια-
βάλλω τοὺς ἁγίους ἐκείνους,
ἴσασιν αὐτοὶ τί ἔπραττον.
καὶ γὰρ τῷ θεῷ μέλλουσιν
ἀποδιδόναι λόγον· τὸ
δὲ σπουδαζόμενόν μοι
δεῖξαι· ὅτι πάντες μὲν οὐ κα-
θεῖλον. οὐδὲ διώρθωσαν.
οὐδὲ προσέθηκαν ὡς
ἐνδεῶς ἔχουσιν αὐτοῖς·
ἀλλὰ καὶ ἐπεκύρωσαν. καὶ
συνεψήφισαν· Καὶ τούτων
μάρτυρας ἔχω. καὶ τίτον
καὶ βαρνάβαν· διὸ ἐπε-
νάγαγε λέγων· ἰδόντες
ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐ-
αγγέλιον τῆς ἀκροβυστί-
ας, καθὼς πέτρος τῆς
περιτομῆς. δεξιὰς ἔ-
δωκαν ἐμοὶ καὶ βαρνάβᾳ
κοινωνίας· περιτο-
μὴν καὶ ἀκροβυστίαν. οὐ
πράγματα λέγων αὐτά·
ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τούτων γνω-
ριζόμενα ἔθνη· ἐπά-
γει γοῦν· ὁ γὰρ ἐνεργή-
σας πέτρῳ εἰς ἀποστο-
λὴν τῆς περιτομῆς.
ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς
τὰ ἔθνη· ὥσπερ οὖν
τὴν ἀκροβυστίαν τὰ ἔθνη

καλεῖ· οὕτως καὶ περιτο-
μὴν ἰουδαίους. καὶ δεί-
κνυσιν ὁμότιμον αὐτοῖς
ὄντα λοιπόν. καὶ οὐ τοῖς
ἄλλοις ἑαυτόν. ἀλλὰ τῷ
κορυφαίῳ συγκρίνει.
δεικνὺς ὅτι τῆς αὐτῆς
ἕκαστος ἀπήλαυσεν ἀ-
ξίας· Ἐπεὶ δὴ γὰρ τὴν
περὶ τῆς ὁμονοίας αὐτῶν
κατεσκεύασεν ἀπόδει-
ξιν. θαρρῶν λοιπὸν μετὰ
παρρησίας διαλέγε-
ται. καὶ οὐκέτι ἵσταται
μέχρι τῶν ἀποστόλων
μόνον. ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸν χριστὸν ἀ-
νάγει τὸν λόγον. καὶ τὴν
ὑπ᾽ ἐκείνου δοθεῖσαν χά-
ριν αὐτῷ. καὶ μάρτυρας
τούτων τοὺς ἀποστόλους
καλεῖ· καὶ φησίν· ὅτι
γνόντες τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι·
ἰάκωβος καὶ κηφᾶς καὶ
ἰωάννης· καὶ οὐκ εἶπε
ὅτι ἀκούσαντες ἀλλὰ γνό-
ντες· τουτέστιν καταμαθό-
ντες. δι᾽ αὐτῶν τῶν πρα-
γμάτων· δεξιὰς ἔδω-
καν ἐμοὶ καὶ βαρνάβᾳ
κοινωνίας· ἀλλὰ πῶς
Κατὰ μικρὸν ἔδειξεν καὶ
τῷ χριστῷ τοῦτο δοκοῦν καὶ
τοῖς ἀποστόλοις· οὐδὲ
γὰρ ἂν ἐδόθη. οὐδὲ ἐ-
νήργησεν ἡ χάρις· ἂν μὴ
δοκοῦν αὐτῷ. τὸ τοιοῦτο
κήρυγμα ἦν· Καὶ ὅπου
μὲν συγκρῖναι ἑαυτὸν ἔ-
δει· πέτρου μέμνηται μόνου·

ὅπου δὲ μαρτυρία καὶ
μεναι· τῶν τριῶν ὁμοῦ
καὶ μετ' ἐγκωμίου· κηφᾶς
λέγων καὶ ἰάκωβος καὶ
ἰωάννης· οἱ δοκοῦντες
στῦλοι εἶναι· πάλιν οὗτο
εἶναι ἀναιρῶν· τοὺς δο-
κοῦντας φησίν· ἀλλὰ
καὶ τὴν τῶν ἀλλων
[illegible] γνώμην
λέγων· ὅτι οἱ μεγά-
λοι καὶ ἐξαίρετοι· οὓς
πάντες πανταχοῦ περι-
φέρουσιν· οὗτοί μοι
μαρτυροῦσι τῶν γε-
γονότων· ὅτι καὶ τῷ χριστῷ
ταῦτα δοκεῖ· καὶ δι' αὐ-
τῶν πραγμάτων ταῦτα
ἐμάθομεν. καὶ δι' αὐτῆς
τῆς πείρας ἐδιδάχθη-
σαν· διὸ καὶ δεξιὰς ἔ-
δωκαν ἐμοί· καὶ οὐκ ἐ-
μοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ
βαρνάβᾳ· ἵνα ἡμεῖς
μὲν εἰς τὰ ἔθνη. αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν·
Ὢ συνέσεως ὑπερφυοῦς·
καὶ συμφωνίας ἀπό-
δειξις ἀναντίρρητος·
δεικνῦσι γὰρ καὶ τὰ
ἐκείνων αὐτοῦ. καὶ τὰ
αὐτοῦ ἐκείνων· ταῦτα
γὰρ ἑκατέροις ἔδοξε·
καὶ ἐκείνους ἰουδαίοις
κηρύττειν γὰρ οὕτως· καὶ
τοῦτον ποιεῖσθαι ἔθεντο· δι'
ὃ καὶ ἐπήγαγεν· ἵνα ἡ-
μεῖς εἰς τὰ ἔθνη. αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν·
Ὁρᾷς πῶς· περιτομὴν
καὶ ἐνταῦθα· οὐχὶ τὸ πρᾶ-
γμα καλεῖ. ἀλλὰ τοὺς ἰου-
δαίους· ὅταν μὲν γὰρ αὐ-
τὸ τὸ πρᾶγμα λέγῃ καὶ ἀν-
τιδιαστέλλῃ· αὐτὴν τὴν
ἀκροβυστίαν τίθησιν·
ὡς ὅταν λέγῃ· περιτο-
μὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν
νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖς,
ἡ περιτομή σου ἀκροβυ-
στία γέγονεν· καὶ πάλιν·
Οὔτε περιτομή τι ἰσχύει·
οὔτε ἀκροβυστία· ὅταν
δὲ ἰουδαίους οὕτω καλῇ·
καὶ μὴ τὸ πρᾶγμα ἀλλὰ
τὸν λαὸν δηλῶσαι βούλε-
ται· οὐ τὴν ἀκροβυστίαν.
ἀλλὰ τὰ ἔθνη ἀντιτίθησι·
ἀντιδιαστέλλονται μὲν γὰρ
ἔθνεσιν, ἰουδαῖοι· περι-
τομὴ δὲ, ἀκροβυστία·
ὡς ὅταν λέγῃ καὶ ἀνωτέ-
ρω· ὁ γὰρ ἐνεργήσας πέ-
τρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς
περιτομῆς· ἐνήργη-
σεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη· καὶ
ἐνταῦθα πάλιν· ὅτι ἡ-
μεῖς εἰς τὰ ἔθνη. αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν· οὐ τὸ
πρᾶγμα αὐτό φησιν· ἀλ-
λὰ τὸν τῶν ἰουδαίων λα-
όν, οὕτω καλεῖ· ἀντιδια-
στέλλων αὐτὸν τοῖς ἔθνε-
σιν· μόνον τῶν πτωχῶν
ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ
καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦ-
το ποιῆσαι· τί ἐστιν
Τοῦτό ἐστιν ὅ φησιν· ἐν μὲν
τῷ κηρύγματί φησιν·

διερχόμενος τὴν οἰκου
μένην· καὶ τὸ μὲν τοῖς
ἐξ ἐθνῶν· ἐκκλησίαι δὲ τοῖς
Ἰουδαίους ἔλαυνον. καὶ
πάντοτε τῷ θεῷ δοκοῦν· εἰς
δὲ τὴν τῶν παθῶν ἐ-
πὶ μεῖζον τῶν παρὰ Ἰ-
ουδαίοις· ἐγὼ τὰ παρ᾽ ἐ-
μαυτοῦ. συνίστησιν ἐγκ-
λησίαις· ἐκεῖ δὲ πόλεμος
καὶ μάχη. οὐκ ἂν τοῦ-
το κατεδέξαντο ἐκκλησίαι·
Τίνες δὲ εἰσὶν οὗτοι οἱ πτω-
χοί· πολλοὶ τῶν Ἰουδαί-
ων πιστεύσαντες ἐν πα-
ραιτίμη. τὰ ὄντα ἀφῃ-
ρέθησαν ἅπαντα· καὶ
πανταχόθεν ἠλαύνον-
το. καὶ τοῦτο δηλοῖ μὲν
ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους
ἐπιστολῇ λέγων· καὶ γὰρ
τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑ-
παρχόντων ὑμῶν με-
τὰ χαρᾶς προσεδέξα-
σθε. δηλοῖ δὲ θεσσαλο-
νικεῦσιν γράφων καὶ
ἀνακηρύττων τὴν ἀν-
δρείαν ἐκείνων· ὑμεῖς
γὰρ φησὶν μιμηταὶ ἐ-
γενήθητε τῶν ἐκκλησι-
ῶν τοῦ θεοῦ. τῶν οὐσῶν
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ὅτι καὶ
ὑμεῖς τὰ αὐτὰ ἐπάθετε.
ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυ-
λετῶν. καθὼς καὶ
κἀκεῖνοι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων·
Καὶ διὰ πάντων δείκνυ-
σιν. ὅτι οὐχ οὕτως οἱ ἐ-
ξ Ἑλλήνων πιστεύσαν-
τες. ὑπὸ τῶν μενόντων
Ἑλλήνων ἐπολεμοῦντο· ὡς
οἱ ἀπὸ Ἰουδαίων πιστεύ-
σαντες. ὑπὸ τῶν ὁμοφύ-
λων ἠλαύνοντο. τραχύ-
τερον γὰρ τοῦτο πάν-
των τὸ ἔθνος· διὰ ταῦ-
τα πολλὴν ποιοῦνται σπου-
δήν. ὥστε πάσης αὐτοὺς
ἀπολαύειν ἐπιμελείας
καὶ Ῥωμαίοις ἐπιστέλλων
καὶ Κορινθίοις. καὶ οὐ μό-
νον συνάγει χρήματα.
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς αὐτὰ δια-
κομίζει καὶ λέγει· νυνὶ
δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ
διακονῶν τοῖς ἁγίοις· ἐ-
γὰρ ἀναγκαίας καὶ πόρου
τροφῆς· τούτους οὖν καὶ
ἐνταῦθα δηλῶν ἔλεγεν·
ὅτι ἐν τούτῳ μοι κοινωθ-
αὐτοῖς ἔδοξεν. καὶ κατ-
δέξασθαι καὶ οὐκ εἶπεν ἐ-
ῶν. καὶ διὰ τούτων δεί-
ξας τὴν πρὸς αὐτοὺς
ὁμόνοιαν καὶ συμφωνί-
αν. ἀναγκάζεται λοιπὸν
καὶ τῆς πρὸς πατρομαι-
τῶ γενομένης ἐναντιο-
χρᾶσθαι διαλέξεως μνησθῆ-
ναι. καὶ φησὶν οὕτως·
Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς
Ἀντιόχειαν. κατὰ πρό-
σωπον αὐτῷ ἀντέστην ὅ-
τι κατεγνωσμένος ἦν·
πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τι-
νας ἀπὸ Ἰακώβου. με-
τὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθι-
εν. ὅτε δὲ ἦλθον ὑπέ-
στελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑ-
αυτόν. φοβούμενος

τοὺς ἐν ὑπερβολῇ τὸ μῆκος·
πολλοὶ τῶν ἀπείρως ἀναγι
νωσκόντων τουτὶ τὸ χω
ρίον τῆς ἐπιστολῆς, νο
μίζουσι τοῦ Πέτρου τὸν
Παῦλον κατηγορεῖν ὑ
πόκρισιν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν
ταῦτα. οὐκ ἔστιν ἄπαγε·
πολλὴν γὰρ εὑρήσομεν
καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ
Παύλου τὴν σύνεσιν ἐγ
κεκρυμμένην ἐνταῦθα.
πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων
ὠφέλειαν· πρότερον
δὲ ἀναγκαῖον εἰπεῖν τῆς
τοῦ Πέτρου παρρησίας
ἕνεκεν. καὶ πῶς ἀεὶ πάν
των αὐτὸς κατεπήδα
τῶν μαθητῶν· καὶ γὰρ
τὴν προσηγορίαν ἐν
τεῦθεν ἔλαβεν. διὰ
τὸ ἀκλινὲς καὶ ἀπερί
τρεπτον τῆς πίστεως·
καὶ ὅτε κοινῇ πάντες
ἠρωτῶντο. τῶν ἄλλων
προπηδήσας φησίν.
σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ
ζῶντος· ὅτε καὶ τὰς
κλεῖς τῶν οὐρανῶν ἐνεπι
στεύθη· καὶ ἐν τῷ ὄρει
μόνος φαίνεται φθεγγό
μενος· καὶ ὅτε περὶ
σταυροῦ διελέγετο. τῶν
ἄλλων σιγώντων. αὐτὸς
φησὶν ἵλεώς σοι· ταῦτα
δὲ τὰ ῥήματα εἰ καὶ μὴ
διεσκεμμένης γνώμης
ἦν, ἀλλ' ὅμως ζεούσης
ἀγάπης· καὶ πανταχοῦ
δὲ τῶν ἄλλων ὁρῶμεν

αὐτὸν θερμότερον ὄντα.
καὶ προαλλόμενον ἐν τοῖς
κινδύνοις· καὶ ὅτε ὤ
φθη ἐν τῷ αἰγιαλῷ, τῶν
ἄλλων τὸ πλοῖον ἑλκόν
των. αὐτὸς οὐκ ἠνέσχετο
τῷ πλοίῳ παραγενέσθαι·
καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν
δὲ φονώντων Ἰουδαίων
καὶ μαινομένων. καὶ
ζητούντων αὐτοὺς δια
σπάσαι. πρῶτος παρ
ελθὼν ἐτόλμησεν ῥῆ
ξαι φωνὴν καὶ εἰπεῖν·
ὅτι ὁ σταυρωθεὶς ἀνέ
λήφθη. καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἐστίν· Οὐκ ἔστιν δὲ ἴσον
κεκλεισμένην ἀνοῖξαι θύ
ραν καὶ ἀρχὴν δοῦναι
πράγματι. καὶ μετὰ ταῦ
τα παρρησιάσασθαι· ὁ
τοίνυν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν
ἐκδοὺς δήμῳ τοσούτῳ.
πῶς ἂν ὑπεκρίθη ποτέ·
ὁ μαστιχθεὶς καὶ δεθεὶς· καὶ
μηδὲν τῆς παρρησίας
ἑλόμενος καθυφεῖναι· καὶ
ταῦτα ἐν ἀρχῇ τοῦ κη
ρύγματος ἐν μέσῃ τῇ
μητροπόλει. ἔνθα το
σοῦτος κίνδυνος ἦν, καὶ
πολλῷ ἂν πρότερος αὐ
τὸς ἐγεγόνει. τὴν ἀπὸ
τῶν πραγμάτων μαρτυ
ρίαν ἔχων. τοὺς ἐξ Ἰου
δαίων πιστεύσαντας. ἔ
δεισεν ἄν· ὁ γὰρ αὐτοὺς
Ἰουδαίους μὴ φοβηθεὶς.
καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τῇ μη
τροπόλει. πῶς ἂν μετὰ

χρόνον τοσοῦτον ἐν ἀλλο-
τρίᾳ ὤν, τουτέστιν ἐν ἔθνεσι
μεταναστὰς ἐφοιτήθη·
οὐ τοίνυν κατὰ πατέρου
ταύτην ἔγνων φησὶν ὁ Παῦ-
λος· ἀλλ' ἀπὸ τῆς γνωμι-
κῆς εἶπεν· ἀπὸ δὲ τῶν δο-
κούντων εἶναί τι ὁποῖοι
ποτὲ ἦσαν· οὐδέν μοι δι-
αφέρει· ἀπὸ τῆς αὐτῆς
καὶ ταῦτα φθέγγεται·
ἀλλ' ἵνα μηκέτι πλέον δια-
πορῶμεν ὑπὲρ τούτων·
ἀναγκαῖον τὸ λεγόμε-
νον ἀναπτύξαι τὴν αἰ-
τίαν· οἱ γὰρ ἀπόστολοι
καθὼς ἔφθην εἰπών·
ἐν Ἱεροσολύμοις μὲν συνε-
χώρουν περιτέμνεσθαι·
οὐ γὰρ ἦν ἀθρόως ἀπο-
σπάσαι τοῦ νόμου· ἐν Ἀν-
τιοχείᾳ δὲ ἐλθόντες·
οὐδὲν τοιοῦτον παρετή-
ρουν λοιπόν· ἀλλὰ μετὰ
τῶν ἐξ ἐθνῶν πιστευόν-
των ἀδιαφόρως ἔζων.
ὃ δὴ καὶ Πέτρος ἐποίει
τότε· ἐπεὶ δὲ ἦλθον ἀ-
πὸ Ἱεροσολύμων οἱ ἰδόν-
τες αὐτὸν ἐκεῖ οὕτω κη-
ρύττοντα· οὐκέτι ἐποίει
τοῦτο φοβούμενος πλῆ-
ξαι ἐκείνους· ἀλλὰ μετε-
τίθετο δύο ταῦτα οἰκονο-
μῶν· καὶ τὸ μὴ σκανδα-
λίσαι τοὺς ἐξ Ἰουδαίων·
καὶ τὸ παρασχεῖν τῷ Παύ-
λῳ εὔλογον τῆς ἐπιτιμή-
σεως πρόφασιν· εἰ γὰρ
αὐτὸς ὁ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις

κηρύξας μετὰ περιτομῆς
μετέθετο ἐν Ἀντιοχείᾳ· ἔ-
δοξεν ἂν τοῖς ἐξ Ἰουδαί-
ων διὰ τὸν τοῦ Παύλου
φόβον τοῦτο ποιεῖν· καὶ
κατέγνωσαν ἂν αὐτοῦ
πολλὴν τὴν εὐκολίαν οἱ
μαθηταί· οὐ μικρὸν δὲ
τοῦτο σκάνδαλον ἔμελ-
λεν γίνεσθαι· τῷ μέντοι
Παύλῳ πάντα σαφῶς
εἰδότι μεταστάσας, οὐκ ἂν
τοιαύτην παρέσχεν ὑπό-
νοιαν· καὶ γὰρ ᾔδει τὴν
γνώμην μεθ' ἧς ἐγίνετο
ταῦτα· διὸ καὶ Παῦλος
ἐπιπλήττει· καὶ Πέτρος
ἀνέχεται· ἵνα ἐγκαλουμέ-
νου τοῦ διδασκάλου καὶ
σιγῶντος· εὐκολώτερον
οἱ μαθηταὶ μεταθῶνται·
εἰ μὲν γὰρ μηδενὸς γενο-
μένου τοιούτου παρῄνε-
σεν ὁ Παῦλος· οὐδὲν ἂν εἰ-
ργάσατο μέγα· νῦν δὲ
ἀφορμὴν λαβὼν ἐπιτι-
μήσεως σφοδροτέρας
πλήττεται τοῖς μαθηταῖς
Πέτρου τὸν φόβον ἐνέ-
θηκεν· καὶ γὰρ εἰ μὲν ἀ-
κούων ταῦτα Πέτρος ἀν-
τέλεγεν· καλῶς ἄν τις
ἐμέμψατο· ὡς τῆς οἰκο-
νομίας ἀνατρεπομένης·
νυνὶ δὲ· ἐκείνου μὲν ἐ-
πιτιμῶντος· τούτου
δὲ σιγῶντος· πολὺς
τοῖς ἐξ Ἰουδαίων φόβος
ἐγένετο· διὸ καὶ σφοδρῶς
κέχρηται τῷ Πέτρῳ·

σκόπει μεθ' ὅσης ἀκριβεί-
ας κέχρηται τῷ λόγῳ. δι-
δοὺς τοῖς οὖν μετ' οἷς ἀδελφ.
ὅπου μάχης ἦν, παρη-
ματα ἀλλ' οἰκονομίας. ὁ
τε γὰρ λέγεσθαι· περὶ σφη-
σὶν ἀρτίως χάριν κατὰ
πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστη·
ὅτι κατεγνωσμένος ἦν·
οὐκ ἀπὸ γὰρ ὑπὲρ μοῦ. ἀλλ'
ὑπὸ τῶν ἄλλων· εἰ δὲ αὐτὸς
κατεγίνωσκεν. οὐκ ἂν
παρῃτήσατο. καὶ τοῦ
τοσούτων. Καὶ τὸ κατὰ
πρόσωπον δὲ ἀντέστην.
σχῆμα ἦν· εἰ γὰρ ὄντως
ἐμάχοντο. οὐκ ἂν ἐπὶ τῶν
μαθητῶν ἀλλήλοις ἐπε-
τίμησαν. σφόδρα γὰρ ἂν
αὐτοὺς ἐσκανδάλισαν.
νυνὶ δὲ ὥσπερ ... οὖσα ἦν
κεν τῷ φανερῷ μάχη·
ὥσπερ ὁ παῦλος ἐξ ἐθνι-
κοῖς ἐν ἱεροσολύμοις.
οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν ἀντιοχεί-
ᾳ ... κατάγνωσις·
πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας
ἀπὸ ἰακώβου. καὶ αὐτὸς
γὰρ ἦν, ὁ διδάσκαλος ἐν
ἱεροσολύμοις. μετὰ τῶν
ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε
δὲ ἦλθον ὑπέστελλεν καὶ
ἀφώριζεν ἑαυτὸν φοβού-
μενος τοὺς ἐκ περιτομῆς·
Οὐ τοῦτο φοβούμενος μὴ
κινδυνεύσῃ· ὁ γὰρ ἐν ἀρ-
χῇ μὴ φοβηθεὶς· πολλῷ
μᾶλλον τότε. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀ-
ποστῶσιν· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
γαλάταις· φοβοῦμαι

ὑμᾶς μήπως εἰκῆ κεκο-
πίακα. καὶ πάλιν· φο-
βοῦμαι μήπως ὡς ὁ ὄ-
φις εὔαν ἐξηπάτησεν
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑ-
μῶν· ὁ μὲν γὰρ τοῦ θανά-
του φόβος. οὐδὲν ἦν αὐ-
τοῖς· ὁ δὲ τῆς ἀπωλεί-
ας τῶν μαθητῶν. σφό-
δρα αὐτῶν κατέσειε τὴν
ψυχήν· ὥστε καὶ βαρνά-
βας συναπήχθη αὐτῶν
τῇ ὑποκρίσει· μὴ θαυ-
μάσῃς εἰ τὸ πρᾶγμα ὑπό-
κρισιν καλεῖ. οὐ γὰρ βού-
λεται ὅπερ ἐφθη ...
ἐκκαλύπτειν τὴν γνώμην.
ἵνα ἐκεῖνοι κατορθώ-
σωσιν· ἐπειδὴ γὰρ σφοδρῶς
ἀντεῖχοντο τοῦ νόμου. δι-
ὰ τοῦτο καὶ ὑπόκρισιν κα-
λεῖ τὸ γινόμενον. καὶ σφό-
δρα ἐπιπλήττει. ὥστε
πρόρριζον αὐτῶν ἀνε-
λεῖν τὴν πρόληψιν· καὶ
ἀκούοντα ταῦτα πέτρος
συνυποκρίνεται ὡς ἁμαρ-
τάνων. ἵνα ἐπιτιμήσας
αὐτὸν ἐπιτίμησιν διορ-
θώσωσιν· εἰ μὲν γὰρ
τοῖς ἐξ ἰουδαίων ὁ παῦ-
λος ἐπέπληξεν, ἠγανά-
κτησαν ἄν, καὶ διέπτυσαν·
οὐ γὰρ πολλὴν περὶ αὐ-
τοῦ δόξαν εἶχον· νυνὶ δὲ
τὸν διδάσκαλον ὁρῶν-
τες ἐπιτιμώμενον καὶ
σιγῶντα. οὔτε καταφρο-
νῆσαι. οὔτε ἀντειπεῖν
τοῖς λεγομένοις εἶχον·

ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρ
θοποδοῦσι πρὸς τὴν
ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου·
μὴ δὲ αὕτη ὑμᾶς θορυ
βείτω ἡ λέξις· οὐ γὰρ
πέτρου καταγινώσκων
ταῦτα λέγει· ἀλλ' οὕτω σχη
ματίζει τὴν λέξιν·
ὡς συμφέρον ἦν, ἀκοῦ
σαι· τοὺς διὰ τῆς ἐπιτι
μήσεως πέτρου μέλλον
τας βελτίους γίνεσθαι·
εἶπεν τῷ πέτρῳ ἔμπρο
σθεν πάντων· εἶδες πῶς
τοὺς ἄλλους διορθοῦται·
διὰ γὰρ τοῦτο ἔμπρο
σθεν· ἵνα καὶ ἀκούσαν
τες φοβηθῶσιν· τί εἶ
πεν; εἶπε· εἰ σὺ ἰουδαῖ
ος ὑπάρχων ἐθνικῶς
ζῇς καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς·
τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰ
ουδαΐζειν· καίτοι τὰ
ἔθνη αὐτῷ συναπήχθη·
ἀλλ' οἱ ἰουδαῖοι· τί οὖν ἐγ
καλεῖς ὃ μὴ γέγονεν· τί
δὲ μὴ τρέπεις τὸν λόγον
ἐπὶ τοὺς ὑποκρινομέ
νους τῶν ἐξ ἰουδαίων.
ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἔθνη· διὰ τί
δὲ καὶ πέτρῳ μόνῳ ἐγ
καλεῖς· καὶ οἱ λοιποὶ
αὐτῷ συνυπεκρίθησαν·
εἴδομεν δὲ καὶ τί ἐγκαλεῖ·
εἰ σὺ ἰουδαῖος ὑπάρχων
ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ ἰου
δαϊκῶς· τί τὰ ἔθνη ἀ
ναγκάζεις ἰουδαΐζειν·
καὶ μὴν αὐτὸς ὑπεδέχε
το μόνος· τί οὖν ἐστιν ὅ,

κατασκευάσαι βούλεται·
ἀνύποπτον ποιῆσαι τὴν
ἐπιτίμησιν· εἰ μὲν γὰρ
εἶπεν καλῶς ποιεῖς τὸν
νόμον τηρῶν· ἐπετίμη
σαν ἂν οἱ ἐξ ἰουδαίων αὐ
τῷ· ὡς θρασυνομένῳ
κατὰ τοῦ διδασκάλου·
νυνὶ δὲ ὑπὲρ τῶν οἰκεί
ων ἐγκαλῶν αὐτῷ μαθη
τῶν, τῶν ἐξ ἐθνῶν λέγω,
εὐπαράδεκτον ποιεῖ ταύ
τῃ τὸν λόγον· καὶ οὐ ταύ
τῃ μόνον· ἀλλὰ καὶ τῷ πάν
των ἀποσπάσας τὴν ἐ
πιτίμησιν· τῷ ἀποστό
λῳ περιστῆσαι πᾶσαν
αὐτήν· εἰ γὰρ σύ φησιν
ἰουδαῖος ὤν, ἐθνικῶς
ζῇς καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς·
μονονουχὶ διαρρήδην
λέγων ὅτι μιμήσασθε
διδάσκαλον· ἰδοὺ γὰρ
αὐτὸς ἰουδαῖος ὢν ἐθνι
κῶς ζῇ· ἀλλ' οὕτω μὲν οὐ
λέγει· οὐ γὰρ ἂν ἐδέξαντο
τὴν παραίνεσιν· προ
σχήματι δὲ ἐπιτιμήσε
ως τῆς ὑπὲρ τῶν ἐθνῶν
ἐκκαλύπτει τοῦ πέτρου
τὴν γνώμην· πάλιν εἰ
πεν· διὰ τί τοὺς ἐξ ἰου
δαίων· ἀναγκάζεις ἰου
δαΐζειν· σφοδρότερος
ἂν ὁ λόγος ἐγένετο· νυνὶ
δὲ οὐχ ὡς τῶν ἰουδαίων
μαθητῶν ἀντεχόμενος
ἀλλὰ τῶν ἐξ ἐθνῶν· οὕ
τως διορθοῦται ἐκείνους
καὶ γὰρ αἱ ἐπιπλήξεις

ὅτ' ἂν μὴ σφόδρα φορτι-
κὰ ὦσιν· τότε μάλιστα
δύναται εὐπαράδε-
κτοι γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ
τῶν ἐξ ἐθνῶν τις κωλύμαι
τοῦ ἐγκαλέσαι τῷ παύλῳ
ὑπὲρ τῶν ἰουδαίων ποι-
ουμένῳ τὸν λόγον· τοῦ-
τ' οὖν κατώρθωσεν·
σιγήσας καὶ καταδεξά-
μενος ὑποκρίσεως δό-
ξαν ὁ πέτρος· ἵνα ἀλη-
θοῦς ὑποκρίσεως ἀπαλ-
λάξῃ τοὺς ἰουδαίους·
τὸ μὲν οὖν πρῶτον· ἀπὸ
πέτρου προσώπου περι-
τίθησι τὸν λόγον ὡς ἂν·
ἅτε ἰουδαῖος ὑπάρχων.
προϊὼν δὲ κοινὸν ποιεῖ
τὸ λεγόμενον· καὶ ἑαυτὸν
προσπαραλαβὼν καὶ
οὕτω λέγων· ἡμεῖς φύσει
ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν
ἁμαρτωλοί· καίτοι τὰ μὲν
λεγόμενα παραινέσεως
ἐστίν· σχῆμα δὲ ἐπιπλή-
ξεως αὐτῇ περίκειται
διὰ τοὺς ἐξ ἰουδαίων.
ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ ἀλλα-
χοῦ· δοκῶν γὰρ ἕτερον
λέγειν· ἄλλο κατασκευά-
ζει· ὡς ὅταν ῥωμαίοις
ἐπιστέλλων λέγῃ· νυνὶ δὲ
πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴ-
μ διακονῶν τοῖς ἁγί-
οις· οὐ γὰρ τοῦτο βουλό-
μενος εἰπεῖν καὶ διδάξαι
αὐτοὺς ἁπλῶς· τίνος
ἕνεκεν εἰς ἱερουσαλὴμ
ἐπορεύετο· ἀλλ' εἰς ζῆλον

ἀγαγεῖν ἐλεημοσύνης·
εἰ μὲν γὰρ τὴν αἰτίαν ἠ-
θελεν εἰπεῖν· ἤρκει τοῦτο
εἰπεῖν· ὅτι πορεύομαι δι-
ακονῶν τοῖς ἁγίοις· νυνὶ
δὲ ὅρα πόσα συνάπτει·
εὐδόκησαν γὰρ μακεδο-
νία καὶ ἀχαΐα κοινωνίαν
τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς
πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν
ἐν ἱερουσαλήμ· εὐδόκησαν γὰρ
καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσίν·
καὶ πάλιν· εἰ γὰρ τοῖς σαρ-
κικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνη-
σαν τὰ ἔθνη· ὀφείλουσιν
καὶ ἐν τοῖς πνευματικοῖς
λειτουργῆσαι αὐτοῖς·
Ὅρα τοίνυν καὶ ἐνταῦθα πῶς
τὰ τῶν ἰουδαίων κατα-
στέλλει φρονήματα· ἄλλο
δι' ἄλλου κατασκευάζων.
καὶ μετ' ἐξουσίας κέχρη-
ται τῷ λόγῳ· ἡμεῖς φύσει
ἰουδαῖοι λέγων· καὶ οὐκ ἐ-
ξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί·
Τί δέ ἐστιν φύσει ἰουδαῖοι.
οὐ προσήλυτοι· ἀλλ' ἐκ πρώ-
της ἡλικίας ἐντραφέν-
τες τῷ νόμῳ· τὴν σύντρο-
φον ἀφέντες πολιτείαν.
κατεφύγομεν εἰς τὴν πί-
στιν τὴν εἰς χν· εἰδότες ὅτι οὐ
δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐ-
ξ ἔργων νόμου· ἐὰν μὴ διὰ
πίστεως ιυ χυ· καὶ ἡμεῖς
εἰς χν ἐπιστεύσαμεν·
Ὅρα καὶ ἐνταῦθα πῶς μετὰ
τῆς ἀσφαλείας πάντα
φθέγγεται· οὐ γὰρ ὡς πο-
νηρόν· ἀλλ' ὡς ἀσθενῆ φησὶ τὸν

αὐτὸν ἐξετάσωμεν· ἐκεῖνοι μὲν
οὖν παρ᾽ ἑαυτῶν δικαιοσύνην
ὁ νόμος· περιττὸν τὸ τῆς
περιτομῆς· ἀλλὰ νῦν μὲν
οὕτως· προϊὼν δὲ δεί
κνυσιν, ὅτι οὐ μόνον πε
ριττόν· ἀλλὰ καὶ ἐπικίν
δυνον· ὅπερ καὶ μάλιστα
παρατηρητέον· πῶς
παραμένειν τὴν ἀρχὴν φη
σίν· οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος
ἐξ ἔργων νόμου· προϊὼ
ν δὲ καὶ φορτικώτε
ρον φθέγγεται· εἰ δὲ ζη
τοῦντες δικαιωθῆναι ἐν
Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ
ἁμαρτωλοί· ἄρα Χριστὸς ἁμαρ
τίας διάκονος· εἰ γὰρ οὐ
κ ἴσχυσε φησὶν ἡμᾶς αὐτὸν
πίστις δικαιῶσαι· ἀλλ᾽ ἀνάγ
κη τοῦ νόμου πάλιν ἔχε
σθαι· ὅτι τὸν νόμον ἀφέν
τες διὰ τὸν Χριστόν· καὶ οὐ δι
καιούμενοι ἐκεῖθεν ἀφέ
σεως· ἀλλὰ κατακρινόμε
νοι· τῆς κατακρίσεως αὐ
τὸν εὑρήσομεν αἴτιον γι
νόμενον· δι᾽ ὃν τὸν νόμον
ἀφέντες· τὸν νόμον ἠτο
μήσαμεν· ὅρα δὲ πῶς ὁ
σην ἀνάγκην περιέστησεν
ἀτοπίας τὸν λόγον· καὶ
πῶς ἰσχυρῶς ἠγωνίσα
το· εἰ γὰρ οὐ δεῖ τὸν νόμον
ἀφεῖναι φησίν· ἀφήκα
μεν δὲ διὰ τὸν Χριστόν· μέλλο
μεν κρίνεσθαι· τί οὖν πε
ρὶ ταῦτα λέγεις καὶ πα
κ ραινεῖς τῷ πάντων ἀκρι
βέστερον ταῦτα εἰδότι·

Οὐκ αὐτῷ δὲ λέγει ὁ θεός· ὅτι
οὐδ᾽ ἐκρίνετο ἂν ἀκροβυ
στίαν ἐν περιτομῇ· οὐχὶ Ἰου
δαίοις διαλεγόμενος πε
ρὶ τούτων γενναίως ἀπο
τῆς ὁ Πέτρος ταύτης ἀν
τέστη· οὐχὶ δόγματα τοι
πραττόμενα περὶ τούτων
ἐξ Ἱεροσολύμων πάλιν
ἐκπέμπων· οὗτοι μὲν παρ
διορθούμενος ταῦτα ἔλε
γε· ἀλλ᾽ ἐδόκει μὲν πρὸς ἐ
κεῖνον ὁ λόγος ἀποτείνε
σθαι· τοὺς δὲ μαθητὰς ἐ
λέγχειν· ταῦτα δὲ οὐ πρὸς
Γαλάτας· ἀλλὰ καὶ πρὸς
τοὺς τὰ αὐτὰ νοσοῦντας
ἐκείνοις· εἰ γὰρ καὶ μὴ
περιτέμνονται πολλοὶ νῦν·
νηστεύουσι δέ· καὶ τὸ σάβ
βατον τηροῦσι· μετ᾽ ἐκεί
νων ταῦτα παραιτοῦσιν
ἐξωθοῦντες ἑαυτοὺς τῆς
χάριτος· εἰ γὰρ τοὺς πε
ριτομῇ μόνον κεχρημέ
νους ὁ Χριστὸς οὐδὲν ὠφελεῖ·
ὅταν καὶ νηστεία καὶ σάβ
βατον προσγένηται·
ἀντὶ μιᾶς δύο τηροῦντας
ἐντολάς· ὅρα τὸν κίνδυνον·
καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου γενό
μενον χαλεπώτερον· ἐ
κεῖνοι μὲν γὰρ ἐν ἀρχῇ
ταῦτα ἐποίουν· ἐπειδὴ τό
τε ἑστώσης καὶ τοῦ ναοῦ
καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων·
οὗτοι δὲ καὶ τὴν τιμωρί
αν ὁρῶντες ἣν ἔδοσαν Ἰ
ουδαῖοι· καὶ τὸν τῆς πό
λεως ἀφανισμόν· καὶ

NB

-ζόμενοι παρατηροῦντες·
ποίαν ἔχοιεν ἂν ἀπολογί-
αν, τό γε τὸν νόμον φυλάτ-
τοντες· ὅτε αὐτοὶ οἱ ἰουδαῖ-
οι ὄντες· καὶ σφόδρα κου-
μένοι δύνανται ταῦτα
διατηρεῖν· τὸν χριστὸν ἐνε-
δύσω καὶ μέλος ἐγένου τοῦ
δεσπότου· καὶ εἰς τὴν ἄνω
πόλιν ἐνεγράφης· ἔτι
περὶ τὸν νόμον ἔρχεσαι.
καὶ πῶς ἔνι σε τῆς βασι-
λείας ἐπιτυχεῖν· ἄκουσον
τοῦ παύλου λέγοντος· ὅτι
τὸ εὐαγγέλιον ἀνατρέπε-
ται. διὰ τῆς παρατηρή-
σεως τοῦ νόμου· καὶ εἰ βού-
λει καὶ τὸν τρόπον μάθε
καὶ φρίξον. καὶ φύγε τὸ
βάραθρον· διατί γὰρ τη-
ρεῖς τὸ σάββατον. καὶ νη-
στεύεις μετ' ἐκείνων· ὡς δε-
δοικὼς δηλονότι τὸν νό-
μον. ἢ μὴν τῆς πίστεως κα-
τέγνωκας· ὡς ἀσθενοῦς
οὐκ ἰσχυούσης καθ' ἑαυτὴν
σῶσαι· ὁ γὰρ τὸ μὴ τηρῆ-
σαι τὸ σάββατον φοβεῖ· εὔ-
δηλον ὅτι δέδοικας τὸν
νόμον ὡς ἔτι κύριον ὄντα·
εἰ δὲ χρεία νόμου πάλιν·
οὐ μέρους· οὐδὲ μιᾶς ἐν-
τολῆς. ἀλλὰ παντὸς δῆ-
λον ὅτι χρεία τοῦ νόμου·
εἰ δὲ παντὸς χρεία. ἐξε-
κλίθη κατὰ μικρόν· ἡ δι-
ὰ τῆς πίστεως δικαιοσύ-
νη· εἰ γὰρ σάββατα τηρεῖς.
διατί καὶ μὴ περιτέμνῃ·
εἰ δὲ περιτέμνῃ. διατί

καὶ μὴ περιθύεις· εἰ γὰρ
χρὴ φυλάττειν. ὅλον τὸν
νόμον δεῖ φυλάττειν· εἰ δὲ
ὅλον οὐ χρή. οὐδὲ μέρος·
εἰ δὲ ὑπὲρ τοῦ μέρους φρίτ-
τεις. μὴ παρακούσας κρι-
θῇς· ἀλλ' ὡς καὶ ὑπὲρ παν-
τὸς ἀναγκάζῃ φυλάσσεσθαι· εἰ
δὲ ὅλος παραιτούμενος
οὐ κολάζῃ. δηλονότι οὐδὲ
μέρος· εἰ δὲ μέρος. πολ-
λῷ μᾶλλον ὅλος· εἰ δὲ ὅλον
ἀνάγκη φυλάξαι. ἀνάγκη πα-
ρακοῦσαι τοῦ χριστοῦ. ἢ ἀκούον-
τας τοῦ χριστοῦ. παραβάτας
γενέσθαι τοῦ νόμου· εἰ γὰρ
δεῖ φυλάττειν αὐτόν. οἱ μὴ
φυλάττοντες αὐτὸν παρα-
βάται. καὶ τῆς παραβά-
σεως ταύτης. εὑρεθήσε-
ται αἴτιος ἡμῖν ὁ χριστός· αὐ-
τὸς γὰρ τὸν νόμον ἔλυσεν
τὸν περὶ αὐτῶν. καὶ λύειν
ἐκέλευσεν· ὁρᾷς τί κα-
τασκευάζουσιν οἱ ἰουδαΐ-
ζοντες· τὸν χριστὸν τὸν τῆς δι-
καιοσύνης ἡμῖν αἴτιον·
τοῦτον καὶ ἁμαρτίας ἀ-
ποφαίνουσιν αἴτιον· κα-
θὼς καὶ παῦλός φησιν·
ἄρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκο-
νος· εἶτα […] τὸν
λόγον ἀνάγων· οὐδὲ ἐ-
δεήθη λοιπὸν κατασκευ-
ῆς πρὸς τὴν ἀνατροπήν·
ἀλλ' ἠρκέσθη τῇ ἀπαγορεύ-
σει μόνον· ὅπερ μὴ γένοιτο·
Πρὸς γὰρ ταῦτα ἂν ἀναισχυ-
ντῶν καὶ ἀναιδῶν· οὐδὲ κα-
τασκευαστικῶν δεῖ λόγων·

ἁμαρτίας καὶ ἀπαγορεῦ-
σαι μόνον· εἰ γὰρ ἃ κατε-
κώλυσα ταῦτα πάλιν οἰκο-
δομῶ· παραβάτην ἐμαυ-
τὸν συνίστημι· ὅρα τοῦ
Παύλου σύνεσιν· ἐπειδὴ ἐνόμι-
ζον ἐκεῖνοι· ὅτι ὁ μὴ
τηρῶν τὸν νόμον, πα-
ραβάτης· οὗτος εἰς τοὐ-
ναντίον περιτρέπει τὸν
λόγον· δεικνὺς ὅτι ὁ τη-
ρῶν τὸν νόμον παραβά-
της· οὐ τῆς πίστεως
ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου.
ἃ γὰρ κατέλυσα· ταῦτα
πάλιν οἰκοδομῶ· τὸν
νόμον φησίν· ὃ δὲ λέγει
τοιοῦτόν ἐστιν· πέπαυ-
ται ὁ νόμος· καὶ τοῦτο
ὡμολογήσαμεν· διὰ τῶν
ἀφέντα αὐτὸν καταφυ-
γεῖν ἐπὶ τὴν ἐκ πίστε-
ως σωτηρίαν· ἂν τοίνυν
φιλονεικήσωμεν στῆσαι
αὐτόν· αὐτῷ τούτῳ πα-
ραβάται γινόμεθα.
τὸν παρ' αὐτοῦ λυθέν-
τα φιλονεικοῦντες τη-
ρεῖν· εἶτα, καὶ πῶς κα-
τελύθη δείκνυσιν· ἐγὼ
γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀ-
πέθανον· διττὴν ἔχει
τοῦτο τὴν θεωρίαν. ἢ
γὰρ νόμου τοῦ τῆς χά-
ριτος φησίν· οἶδεν γὰρ
καὶ τοῦτον νόμον καλεῖν.
ὡς ὅταν λέγῃ· ὁ δὲ νό-
μος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς
ἠλευθέρωσέν με· ἢ τὸν
νόμον ἐνταῦθα τὸν πα-
λαιὸν λέγει· δεικνὺς ὅτι
δι' αὐτοῦ τοῦ νόμου τῷ νό-
μῳ ἀπεθάνομεν· τουτέστιν·
αὐτὸς μὲν ὁ νόμος ἐνήγα-
γεν· εἰς τὸ μηκέτι προσέ-
χειν αὐτῷ· εἰ τοίνυν μέλλοι-
μι αὐτῷ προσέχειν· καὶ
αὐτὸν παραβαίνω· πῶς
καὶ τίνι τρόπῳ· Μωσῆς
φησίν· προφήτην ὑμῖν
ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ·
αὐτοῦ ἀκούσεσθε· περὶ
τοῦ Χριστοῦ λέγων· ὥστε οἱ μὴ
τούτῳ πειθόμενοι, πα-
ραβαίνουσιν τὸν νόμον·
Καὶ ἑτέρως δὲ πάλιν τοῦ-
τον νοητέον εἰρηκέναι τὸ διὰ
νόμου νόμῳ ἀπέθανον·
ὁ γὰρ νόμος πάντα κε-
λεύει ποιεῖν τὰ ἐν γεγραμ-
μένα. καὶ τὸν μὴ ποιοῦν-
τα κολάζει· οὐκοῦν ἅ-
παντες αὐτῷ τετελευτή-
καμεν· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν
ἐπλήρωσεν· καὶ ὅρα
πῶς καὶ ἐνταῦθα μὲν με-
τριάζων ποιεῖται τὴν
πρὸς αὐτὸν μάχην· οὐ
γὰρ εἶπεν, ὁ νόμος μοι ἀ-
πέθανεν· ἀλλ' ἐγὼ τῷ νό-
μῳ ἀπέθανον· ὃ δὲ λέ-
γει τοῦτό ἐστιν· ὥσπερ
τὸν νεκρὸν καὶ τεθνεῶ-
τα, οὐκ ἔστιν ὑπακούειν
ταῖς ἐντολαῖς τοῦ νόμου.
οὕτως οὐδὲ ἐμὲ τὸν ἐκ
τῆς ἀρᾶς τῆς ἐκείνου
τελευτήσαντα· τῷ γὰρ
λόγῳ τῷ ἐκείνου ἀπέθανον·

μὴ ποιῶν ἐστι· πῶς γὰρ τὸ
πάντων ἐστί· ὃν καὶ αὐ
τὸς ἀνέγνω· καὶ θάνα
τον· οὐ τὸν σωματικὸν
μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ
νόμου· διὸ καὶ τὸν σω
ματικὸν ἐπήγαγεν· ὅτι
γὰρ τοῦτο λέγει, δι' αὐτῶν
,, ἐδήλωσε λέγων· ἵνα γὰρ
,, θεῷ ζήσω, φησί· χριστῷ συ
,, νεσταύρωμαι· ἐπεὶ δὲ εἶ
πεν ἀπέθανον· ἵνα
μή τις λέγῃ· πῶς οὖν
ζῇς· ἐπήγαγε καὶ τὴν
αἰτίαν τῆς ζωῆς· καὶ
δείκνυσιν ὅτι ὁ μὲν νόμος
ζῶντα αὐτὸν ἀπέκτεινεν·
ὁ δὲ χριστὸς νεκρὸν λαβὼν
διὰ θανάτου ἐζωοποί
ησεν· καὶ δείκνυσι τὸ
θαῦμα διπλοῦν· ὅτι
καὶ τὸν νεκρὸν ἐζωο
γόνησεν· καὶ διὰ θανά
του τὴν ζωὴν ἐχα
ρίσατο· ζωὴν δὲ λέγει
νῦν τὸν θάνατον· τοῦ
το γάρ ἐστιν· ἵνα θεῷ ζή
σω· χριστῷ συνεσταύρωμαι·
Καὶ πῶς ὁ ζῶν καὶ ἐμ
πνέων συνεσταύρωται
φησίν· ὅτι μὲν γὰρ ὁ χριστὸς
ἐσταυρώθη, δῆλον· σὺ
δὲ πῶς ἐσταύρωσαι καὶ
ζῇς· ὅρα πῶς καὶ αὐτὸ
ἑρμηνεύει λέγων· ζῶ
δὲ οὐκέτι ἐγώ· ζῇ δὲ ἐν ἐ
μοὶ χριστός· τῷ μὲν γὰρ εἰ
πεῖν· χριστῷ συνεσταύρωμαι·
τὸ βάπτισμα ᾐνίξατο·
τῷ δὲ εἰπεῖν· ζῶ δὲ

οὐκέτι ἐγώ· τὴν μετὰ ταῦ
τα πολιτείαν· δι' ἧς νε
κροῦται ἡμῶν τὰ μέλη·
Τί δέ ἐστι· ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός·
οὐδὲν γίνεται φησὶν ὑπ' ἐ
μοῦ· ὃ μὴ χριστὸς οὐ βούλεται·
ὥσπερ γὰρ θάνατον λέ
γει· οὐ τοῦτον τὸν κοινόν·
ἀλλὰ τὸν ἐκ τῆς ἁμαρτί
ας· οὕτω καὶ ζωὴν τὴν
ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀπαλλαγήν·
θεῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλλως
ζῆν· ἀλλ' ἢ νεκρωθέντα
τῇ ἁμαρτίᾳ· ὥσπερ οὖν
ὁ χριστὸς τὸν σωματικὸν ὑπέ
στη θάνατον· οὕτως ἐγὼ
τὸν κατὰ τῆς ἁμαρτίας·
νεκρώσατε γάρ φησι τὰ μέ
λη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·
ἅτινά ἐστι· πορνείαν·
μοιχείαν· ἀκαθαρσίαν·
Καὶ πάλιν λέγει· ὁ παλαιὸς
ὁ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώ
θη· ὅπερ ἐν τῷ λουτρῷ
γέγονεν· μετὰ δὲ ταῦτα
ἐὰν μένῃς νεκρὸς τῇ ἁ
μαρτίᾳ· ζῇς τῷ θεῷ· ἂν
δὲ πάλιν αὐτὴν ἀναστή
σῃς· ἐλυμήνω τὴν τοι
αύτην ζωήν· ἀλλ' οὐχ ὁ
παῦλος τοιοῦτος· ἀλλὰ
μένει διόλου νεκρός·
εἰ τοίνυν ζῶ τῷ θεῷ φησίν·
ἑτέραν παρὰ τὴν ἐν τῷ
νόμῳ ζωήν· καὶ νεκρὸς
γέγονα τῷ νόμῳ· οὐ
δύναμαι τὸν νόμον φυλάτ
τειν· Καὶ ὅρα
τὴν ἀκρίβειαν τῆς πολι
τείας· καὶ θαύμασον

μένουσαν ἐκόλλησε τὴν μα-
καρίαν ἐκείνην ψυχήν·
οὐ γὰρ ἔτι, φησί, ζῶ ἐγώ· ἀλ-
λὰ ζῇ ἐν ἐμοὶ Χριστός· [illegible]
την τολμηρὰν [illegible] ταύτην
φωνήν· ἐπειδὴ γὰρ ἐν-
κύριον ἑαυτὸν τῷ Χριστῷ κα-
τεσκεύασεν· καὶ ἀπαντα-
ἐξ [illegible]
πρὸς τὸ θέλημα τὸ ἐκεί-
νου πάντα ἔπραττεν·
οὐκέτι φησὶ ζῶ τῷ κόσμῳ· ἀλλ' ὁ
[illegible] ζῇ δὲ
ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὥσπερ γὰρ ἡ
ἁμαρτία ὅταν κρατήσῃ,
αὐτή ἐστιν ἡ ζῶσα· πρὸς
ἃ βούλεται τὴν ψυχὴν ἄ-
γουσα· οὕτως ἂν ἐκείνης
νεκρωθείσης, τὰ τῷ Χριστῷ
δοκοῦντα γίνεται· οὐδὲ
ἀνθρωπίνη λοιπόν ἐστιν
ἤτοι αὕτη ζωή· αὐτοῦ τοῦ
ζῶντος ἐν ἡμῖν, τουτέστιν
ἐνεργοῦντος, κρατοῦν-
τος· ἐπειδὴ δὲ εἴρηκεν·
συνεσταύρωμαι, καὶ οὐκέτι
ζῶ, καὶ ἀπέθανον· καὶ
ἐδόκει πολλοῖς [illegible]
μαι λέγειν· ἐπήγαγεν· ὃ
δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πί-
στει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ·
Τὰ μὲν εἰρημένα μοι φησὶν
περὶ τῆς νοερᾶς ζωῆς·
εἰ δέ τις ἐξετάζοι καὶ ταύ-
την τὴν αἰσθητήν, καὶ
αὐτὴ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν μοι πί-
στιν γέγονεν· ὅσον γὰρ εἰς
τὴν παλαιὰν πολιτείαν
καὶ τὸν νόμον, ἐσχάτης
κολάσεως ἄξιος ἤμην.

καὶ παλαιάν, ἀπηλλάγη.
πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ
ὑστεροῦνται τῆς δόξης
τοῦ θεοῦ· καὶ ὑπὸ τὴν ἀπό-
φασιν ἡμᾶς κειμένους
ἠλευθέρωσεν ὁ Χριστός· καὶ
γὰρ οἱ πάντες ἀπεθάνομεν
εἰ καὶ μὴ τῇ πείρᾳ, ἀλλὰ τῇ
ἀποφάσει· καὶ τὴν πλη-
γὴν ἐκδεχομένους ἀπήλ-
λαξεν· ἐπειδὴ καὶ ὁ νόμος
κατηγόρησεν, καὶ ὁ θεὸς ἀ-
πεφήνατο· ἦλθεν ὁ Χριστὸς
Καὶ εἰς θάνατον ἑαυτὸν ἐκ-
δούς, πάντας ἡμᾶς ἐξήρ-
πασεν τοῦ θανάτου· ὥστε
ὃ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει
ζῶ· τουτέστιν, διὰ τὴν εἰς
αὐτὸν πίστιν ζῶ· ἐπεὶ εἰ μὴ
τοῦτο ἦν, οὐδὲν ἐκώλυ-
σεν πάντας ἀφανισθῆναι
ὃ καὶ ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ
γέγονεν· ἀλλ' ἡ τοῦ Χριστοῦ πα-
ρουσία ἔπαυσε τοῦ θεοῦ τὴν
ὀργήν· διὰ τῆς πίστεως
ζωὴν ἡμᾶς ἐποίησεν·
Ὅτι γὰρ τοῦτό φησιν, ἄκου-
σον τῶν ἑξῆς· εἰπὼν γὰρ
ὅτι ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί,
ἐν πίστει ζῶ, ἐπήγαγεν·
τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ
ἀγαπήσαντός με, καὶ δόν-
τος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ·
Τί ποιεῖς ὦ Παῦλε; τὰ κοι-
νὰ σφετεριζόμενος, καὶ
τὰ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης
γενόμενα ἰδιοποιῶν;
οὐ γὰρ εἶπεν τοῦ ἀγαπή-
σαντος ἡμᾶς, ἀλλὰ τοῦ ἀ-
γαπήσαντός με· καὶ μὴν

ὁ εὐαγγελικὸς φησίν· οὕ
τως ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν
κόσμον· καὶ σὺ δὲ αὐτὸς
λέγεις· ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ
οὐκ ἐφείσατο· ἀλλὰ δέδωκεν
ἑαυτόν· οὐ χριστὸς ὑπὲρ σοῦ ἀλλ' ὑ
πὲρ πάντων· ἐπάγει·
ἵνα περιποιήσηται ἑ
αυτῷ λαὸν περιούσιον·
ποῦ ἐστιν ἐνταῦθα ὁ λέγει·
ἐμνημόνευσε τὴν ἀπόγνω
σιν τῆς ἀνθρωπίνης φύ
σεως καὶ τὴν ἄφατον τοῦ
χριστοῦ κηδεμονίαν· καὶ τί
νων ἀπήλλαξεν· καὶ τίνα
ἐχαρίσατο· καὶ πυρωθεὶς
ὑπὸ τοῦ περὶ αὐτὸν πόθου.
οὕτω φθέγγεται· ἐπεὶ καὶ
οἱ προφῆται· τὸν κοινὸν
θεὸν ἴδιον ποιοῦνται πολ
λάκις. οὕτω λέγοντες·
ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρ
θρίζω· καὶ χωρὶς δὲ τού
των· δείκνυσιν ὅτι ἕκαστον
ἡμῶν. τοσαύτην δίκαι
ον ὀφείλει τῷ χριστῷ χάριν·
ὅσην ἄν, εἰ καὶ δι' αὐτὸν μό
νον ἦλθεν· οὐ γὰρ ἂν πα
ρῃτήσατο καὶ ὑπὲρ ἑ
νὸς τοσαύτην οἰκονομί
αν ἐπιδείξασθαι· οὕτως
ἕκαστον ἀγαπᾷ. τοσούτῳ μέ
τρῳ ἀγάπης φιλεῖ. ὅσῳ
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν·
καὶ μὲν οὖν θυσία ὑ
πὲρ πάσης προσενή
νεκτο τῆς φύσεως· καὶ
ἱκανὴ πάντας ἦν ἀπο
λαῦσαι· οἱ δὲ τῇ εὐεργε
σίᾳ χρησάμενοι· οἱ πιστεύ
οντες εἰσὶ μόνοι· ἀλλ' ὅμως
οὐκ ἀπέστησεν αὐτὸν τῆς
τοιαύτης οἰκονομίας τὸ
μὴ πάντας προσελθεῖν·
ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἄριστον τὸ ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ πᾶσι μὲν
εὐτρέπιστο· ἐπειδὴ δὲ οὐ
κ ἠθέλησαν ἐλθεῖν οἱ κλη
θέντες· οὐ συνέστειλε τὰ
παρακείμενα ἀλλ' ἑτέρους
ἐκάλεσεν· οὕτω καὶ ἐνταῦ
θα πεποίηκεν· καὶ γὰρ
καὶ τὸ πρόβατον τὸ τῶν
ἐνενήκοντα ἐννέα ἀπο
στασθέν. ἓν ἦν, ἀλλ' ὅμως
οὐδὲ αὐτοῦ κατεφρόνη
σεν· τοῦτο δὲ αὐτὸ οὕτω
πως καὶ περὶ ἰουδαίων
διαλεγόμενος ὁ παῦλος
αἰνίττεται λέγων· τί γὰρ
εἰ ἠπίστησάν τινες. μὴ ἡ ἀ
πιστία αὐτῶν τὴν πίστιν
τοῦ θεοῦ καταργήσει. μὴ
γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς
ἀληθής· πᾶς δὲ ἄνθρωπος
ψεύστης· ἔπειτα αὐτὸς μὲν
Οὕτως σε ἠγάπησεν ὥστε
ἑαυτὸν παραδοῦναι. καὶ
οὐκ ἔχοντα σωτηρίας ἐλ
πίδα· ἀλλὰ τοσαύτην καίτοι
αὐτὴν ζωὴν ἀγαγεῖν· σὺ
δὲ μετὰ τοσαῦτα ἀγαθὰ·
πρὸς τὰ παλαιὰ πάλιν
δρομᾶς· ἐπεὶ δὴ τοίνυν
τὰ ἀπὸ τῶν λογισμῶν
ἐνέθηκεν ἀκριβῶς. λοι
πὸν ἐν ἀποφάσει σφοδρᾷ
ἀνακηρύττει λέγων· οὐ
κ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ·
ἀκουσάτωσαν οἱ ἔτι καὶ νῦν

ἰουδαΐζοντας καὶ τῶν νό-
μων προσεχόντων. καὶ γὰρ
πρὸς ἐκείνους ταῦτα
λέγεται· εἰ γὰρ διὰ νόμου
δικαιοσύνη. ἄρα χριστὸς δω-
ρεὰν ἀπέθανεν· τί ταύ-
της τῆς ἁμαρτίας χα-
λεπώτερον· τί τῶν ῥη-
μάτων τούτων ἐντρεπτι-
κώτερον· εἰ γὰρ ἀπέ-
θανεν ὁ χριστός. εὔδηλον ὅτι
διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν τὸν νό-
μον ἡμᾶς δικαιοῦν· εἰ δὲ
ὁ νόμος δικαιοῖ. περιττὸς
ὁ τοῦ χριστοῦ θάνατος· καὶ
πῶς ἂν ἔχοι λόγον πρᾶ-
γμα τοσοῦτον. τοσαύτης
γέμον φρίκης καὶ λογισ-
μὸν ἀνθρώπινον ὑπερ-
βαῖνον. καὶ μυστήριον οὕ-
τως ἀπόρρητον. ὃ προ-
φῆται μὲν ὤδινον. πα-
τριάρχαι δὲ προὔλεγον.
ἄγγελοι δὲ ἐξεπλήττον-
το μένοντες. κεφάλαι-
ον δὲ τῆς τοῦ θεοῦ κηδε-
μονίας παρὰ πᾶσιν ὡ-
μολόγηται ὄν. τοῦτο εἰ-
κῆ καὶ μάτην γεγενῆ-
σθαι λέγετε· ἐννοήσας
τοίνυν τὴν ὑπερβολὴν
τῆς ἀτοπίας. εἰ τοσοῦ-
τον πρᾶγμα καὶ τηλικοῦ-
τον περιττῶς λέγοιεν
γεγενῆσθαι. τοῦτο γὰρ
ἀφ' ὧν ἐποίουν συνήγα-
το. καὶ ὑψηλῶς κατ' αὐτῶν
κέχρηται λέγων οὕτως·
ὦ ἀνόητοι γαλάται. τίς
ὑμᾶς ἐβάσκανεν. οἷς

κατ' ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς
προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐ-
σταυρωμένος· ἐνταῦθα
λοιπὸν ἐφ' ἕτερον μεταβαί-
νει κεφάλαιον. ἐν μὲν γὰρ
τοῖς προτέροις ἔδειξεν
ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ἦν ἀπόστο-
λος, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων, οὐδὲ
ἐδεήθη τῆς τῶν ἀπο-
στόλων διδασκαλίας· ἐν-
ταῦθα δὲ λοιπὸν ἀξιό-
πιστον κατασκευάσαι
τὸ διδασκάλιον. μετὰ
πολλῆς ὅμως τῆς αὐθεντί-
ας διαλέγεται· πλατέως
καὶ νόμου σύγκρισιν ποι-
ούμενος· ἀρχόμενος
μὲν οὖν ἔφησεν. θαυμά-
ζω ὅτι οὕτως ταχέως
μετατίθεσθε. ἐνταῦθα
δέ. ὦ ἀνόητοι γαλάται·
τότε μὲν ὠδίνων τὴν
ἀγανάκτησιν· ἐπειδὴ
δὲ ὑπὲρ πάντων καθ'
αὐτὸν ἀπελογήσατο·
εἰς μέσον αὐτὴν ἀπορρή-
ξας ἐξήνεγκεν μετ' αὐτὴν
ἀπόδειξιν· εἰ δὲ ἀνοή-
τους καλεῖ. μὴ θαυμάσῃς·
οὐ γὰρ παραβαίνων τοῦ
χριστοῦ τὸν νόμον τὸν λέγον-
τα μὴ λέγειν μωρὸν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ
σφόδρα αὐτὸν τηρῶν τοῦ-
το ποιεῖ. οὐ γὰρ ἁπλῶς
εἴρηται ὁ καλῶν τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ μωρόν. ἀλλ' ὁ εἰ-
κῆ καλῶν· τίνα δὲ τοῦ-
των δικαιότερον ἂν εἶ-
χον ταύτης τῆς προση-

γορίας· οἱ μὲν αὐτὸς αὐτὰ
καὶ τῇ καὶ αὐτὰ ὡς οὐδε-
μιᾶς γενομένου. τῶν μὲν προ-
τέρων ἐχόμενοι· ἀλλὰ
διὰ τοῦτο ὑψηλῶν κα-
τὰς τὸν παῦλον. καὶ διὰ
τὴν σαπφεῖραν καὶ ἀνα-
νίαν. ἀνδροφόνον ἐργάσ-
ηται τὸν ἕτερον· ἀλλὰ ἐκεῖ μὲν
μανίας ἀγάπην. πολλῷ μᾶλ-
λον καὶ ταῦτα·
Σὺ δέ μοι σκόπει τὰ πάθος. οὐ
κατὰ προοιμίων τοῦ-
τοις ἐχρῶντο τῇ σφοδρό-
τητι· ἀλλὰ μετὰ τοὺς ἐ-
λέγχους καὶ τὰς ἀπολλά-
ξας· ὅτε λοιπὸν οὐκ ἀπα-
ρεῖλάμου· ἀλλὰ παρ' αὐ-
τῶν τῶν ἐλέγχων τὴν
ἐπιτίμησιν ἐδέχοντο·
ὅτε γὰρ ἔδειξε τὴν παρ-
αινέσει ἐξαιθουμένους·
τὸν θάνατον τοῦ χριστοῦ κατη-
ρι γὸν ἀποφαίνοντας.
τότε ἐπάγει τὴν ἐπιτί-
μησιν· καὶ οὐδὲ τότε ἐκεί
ταξίαν. καὶ γὰρ πολλῶν
χαλεπωτέρων κοινὰ ἀ-
ξιοι ῥημάτων· ἐθεά-
δε μοι πῶς ἐπεθέσθη καὶ
καθυφίκοιν παλαίσας·
οὐ γὰρ εἶπεν, τίς ὑμᾶς
κατέκτεινεν· τίς ὑμῖν μα-
τεχρήσατο· τίς ὑμᾶς
παρελογίσατο· ἀλλὰ τίς
ὑμᾶς ἐβάσκανεν· οὐ
καιρὸν ἐγκωμίων τὴν
ἐπαλήξιν θεὸς· τοῦτο
γὰρ δακρύων ὡς ἐστιν· ὁ
τοῦ φθόνου ἐβάραγγον

ἄξιον πρότερον. καὶ δαί-
μονος ἐστὶ χεῖρα τὸ γενό-
μενον κακῶν· σφοδρὸν καὶ
πάντη τῆς εὐημερίας αὐ-
τῶν γεγυσαντος· ὅταν
δὲ φθόνον ἀκούσῃς ἐν-
ταῦθα· καὶ ἐν τῷ εὐαγγε-
λίῳ, ὀφθαλμὸν πονηρόν·
τὸ αὐτὸ δηλοῦται· μὴ τοῦ-
το νομίσῃς ὅτι κατὰ τὸν ὀ-
φθαλμὸν κεῖται τὸ ὁρῶ-
πας κατὰ τὴν φύσιν.
ὀφθαλμὸς γὰρ οὐκ ἂν ἀκ-
πονηρὸς αὐτὸ τὸ μέλος·
ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ χριστὸς· οὕτω τὸ
φθόνον λέγει· ὀφθαλ-
μὸν μὲν γάρ· τὸ ἀπλῶς
ὁρᾶν μόνον· τὸ δὲ πο-
νηρῶς ὁρᾶν· τῆς ἔνδον
διεφθαρμένης γίνεται
γνώμης· ἐπειδὴ γὰρ
διὰ τῆς αἰσθήσεως ταύ-
της ἡ γνῶσις τῶν μὲν
ἀστρα, τῶν ὁρωμένων
κατὰ θεωρίαν. καὶ ὥσπερ
πολλὰ. ἐν τούτῳ μάλιστα
ὁ φθόνος τίκτεται. ὁ
δὲ πλοῦτος ἀπὸ ὀφθαλ-
μῶν ὁρᾶται. καὶ αἱ δυνα-
στεῖαι. καὶ αἱ δορυφορίαι.
διὰ τοῦτο πονηρὸν ὀ-
φθαλμὸν ἐκάλεσεν· οὐ
τὸν ὁρῶντα· ἀλλὰ τὸν
μετὰ βασκανίας ὁρῶν-
τα. ἀπὸ τῆς κατὰ ψυ-
χὴν πονηρίας· εἰπὼν
δὲ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν·
δείκνυσιν ὅτι οὐχ ὡς σκη-
δεμόνες. οὐδὲ ὡς τελέ-
των ἀναπληροῦντα

ἀλλὰ καὶ τὸ ὄν, ἀκρωτηριάζοντες τοῦτο ποιοῦσιν· φθόνου γάρ ἐστιν οὐ τὸ μηδὲν προσθεῖναι· ἀλλὰ καὶ τῶν κατωρθωμένων ὑφελέσθαι τι καὶ λυμήνασθαι τῷ παντί· ταῦτα δὲ λέγει, οὐχ ὡς τοῦ φθόνου κατ' ἐκείνου(?) ἰσχὺν ἔχοντος· ἀλλ' ὡς τῶν ταῦτα διδασκόντων διὰ βασκανίαν ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντων· οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος· Καίτοι

Η Οὐκ ἐν τῇ Γαλατῶν χώρᾳ ἀλλ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐσταυρώθη· πῶς οὖν φησιν ἐν ὑμῖν· τῆς πίστεως δεικνὺς τὴν ἰσχύν· καὶ τὰ πόρρωθεν δυναμένης ὁρᾶν· Καὶ οὐκ εἶπεν ἐσταυρώθη· ἀλλὰ προεγράφη ἐσταυρωμένος· δεικνὺς ὅτι τοῖς τῆς πίστεως ὀφθαλμοῖς ἀκριβέστερον ἐθεώρησαν τῶν παρόντων ἐνίων καὶ τὰ γινόμενα θεωμένων· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πολλοὶ θεασάμενοι οὐδὲν ἀπώναντο· οὗτοι δὲ ὀφθαλμοφανῶς μὲν οὐκ ἴδον· διὰ δὲ τῆς πίστεως ἀκριβέστερον ἴδον· ταῦτα δὲ λέγει· ὁμοῦ καὶ καθαπτόμενος αὐτῶν καὶ ἐπαινῶν· ἐπαινῶν μέν, ὅτι μετὰ τοσαύτης ἐδέξαντο πληροφορίας τὸ γεγενημένον· καθαπτόμενος δέ, ὅτι ὃν ἴδον ὑπὲρ αὐτῶν γυμνωθέντα· ἀνασκολοπιζόμενον· προσηλούμενον· ἐμπαιζόμενον· κωμῳδούμενον· ποτιζόμενον ὄξος· καὶ κατηγορούμενον ὑπὸ λῃστῶν· λόγχῃ νυττόμενον· ταῦτα γὰρ πάντα ἐδήλωσεν διὰ τοῦ εἰπεῖν· προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος· τοῦτον ἀφέντες, ἐπὶ τὸν νόμον ἔδραμον· οὐδὲν αἰδεσθέντες τῶν παθημάτων ἐκείνων· σὺ δέ μοι σκόπει πῶς πανταχοῦ· τὸν οὐρανόν· τὴν γῆν· τὴν θάλατταν· τὰ ἄλλα πάντα ἀφείς· τὴν δύναμιν ἐκήρυξεν τοῦ Χριστοῦ· τὸν σταυρὸν περιφέρων· τοῦτο γὰρ μάλιστα κεφάλαιον τῆς ὑπὲρ ἡμῶν κηδεμονίας ἦν·

Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε· ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως· Ἐπειδὴ γὰρ τοῖς μακροῖς οὐ παρακολουθεῖτε λόγοις φησίν· οὐδὲ τῆς οἰκονομίας τὸ μέγεθος καθορᾶν(?) βούλεσθαι· διὰ συντόμου λόγου καὶ ταχίστης ἀποδείξεως ὑμᾶς πεῖσαι βούλομαι· τὴν ἐσχάτην ὑμῶν ἀγνωμοσύνην· ἀνωτέρω μὲν γὰρ εἶπε τῶν πρὸς τὸν Πέτρον αὐτῷ λεχθέντων ἐπαχθέν(?)· ἐνταῦθα δὲ λοιπὸν πρὸς

αὐτοὺς ἀποδύεται· οὐδεὶς
τῶν ἀλλαχοῦ συμμαχούντων·
ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς γινο-
μένων κατασκευάζων
ἅπαντα· καὶ οὐκ ἐκεῖ μόνον
ἀπὸ τῶν κοινῇ δεδομέ-
νων· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν αὐ-
τοῖς ἰδίᾳ δεδωρημέ-
νων παθῶν. καὶ ποιού-
μενος τὴν ἀπόδειξιν·
διό φησι· τοῦτο μόνον
θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν·
ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα
ἐλάβετε· ἢ ἐξ ἀκοῆς πί-
στεως· ἐλάβετε πνεῦμα ἅγι-
ον φησίν· εἰργάσασθε δυ-
νάμεις πολλάς· ἐπετελέ-
σατε σημεῖα· νεκροὺς
ἐγείροντες· λεπροὺς κα-
θαίροντες· προφητεύον-
τες· γλώσσαις λαλοῦντες·
ταύτην οὖν τὴν τοσαύτην
ἰσχὺν ὑμῖν ἔδωκεν ὁ νό-
μος· καὶ μὴν οὐδὲν πρό-
τερον ἐποίησε τοιοῦτον·
ἀλλ' ἡ πίστις· πῶς οὖν οὐ
κ' ἐσχάτης μανίας τοσαῦ-
τα παρ' αὐτῆς ἀγαθῶς
εὐεργετηθέντας· ταύ-
την μὲν ἀφεῖναι· πρὸς
δὲ τὸν οὐδὲν τοιοῦτο πα-
ρασχόντα νόμον· αὐτο-
μολῆσαι πάλιν· οὕτως ἀ-
νόητοί ἐστε· ἐναρξάμε-
νοι πνεύματι· νῦν σαρκὶ ἐπιτε-
λεῖσθε· πάλιν ἐν καιρῷ
τὴν σύγκρισιν ἐπήγαγεν· δέον
γάρ φησι προσθήκην
ποιῆσαι τοῦ χρόνου προ-
ϊόντος· οὐ μόνον οὐκ ἐπε-

δώκατε· ἀλλὰ καὶ εἰς τοὐ-
πίσω κατηνέχθητε πά-
λιν· οἱ γὰρ ἀπὸ τῶν μικρῶν
ἀρχόμενοι· προϊόντες
ἐπὶ τὰ μείζονα ἀναβαίνου-
σιν· ὑμεῖς δὲ ἀπὸ μεγά-
λων ἀρξάμενοι· πρὸς τὰ
ἐναντία κατηνέχθητε·
εἰ γὰρ καὶ ἀπὸ σαρκικῶν
ἤρξασθε· ἔδει εἰς τὰ πνευματικὰ
προκόψαι· νῦν δὲ ἀπὸ
πνευματικῶν ἀρξάμενοι· εἰς
τὰ σαρκικὰ κατελύσατε·
Τὸ μὲν γὰρ σημεῖα ποιεῖν,
πνευματικόν· τὸ δὲ περιτέ-
μνεσθαι, σαρκικόν· ὑμεῖς
δὲ μετὰ σημεῖα· ἐπὶ τὴν
περιτομὴν ἤλθετε· μετὰ
τὸ δράξασθαι τῆς ἀ-
ληθείας· ἐπὶ τοὺς τύπους
κατεφύγετε· μετὰ τὸ κα-
τοπτεῦσαι τὸν ἥλιον· τὸν
λύχνον ἐπιζητεῖτε· μετὰ
τὴν στερεὰν τροφήν· ἐ-
πὶ τὸ γάλα τρέχετε· καὶ
οὐκ εἶπε· σαρκὶ τελεῖτε·
ἀλλὰ σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε·
δεικνὺς ὅτι ἰδικὴν θρέμ-
μάτων ἀλόγων καμόντων
αὐτοὺς ἐκεῖνοι κατεκοπτο-
τούτων ἑαυτοὺς ἐκδιδόν-
των· ἃ τὸ πάσχειν ἅπερ
εὐκολοῦντο εἶναι· ὥσπερ
ἂν εἴ τις ἀπὸ στρατηγῶν
καὶ ἀριστέων· μετὰ μυρία
τρόπαια καὶ νίκας ἃς
τὴν τῶν μετὰ πολιτῶν
δοὺς ἑαυτὸν ἀτιμίαν· καὶ
καταζᾶν παρέχει τοῖς
κονιομένοις τὸ σῶμα·

τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ.
εἴγε καὶ εἰκῆ. τοῦτο τοῦ
προτέρου πολὺ πληκτι-
κώτερον. οὐ γὰρ οὕτως
ἐδύνατο ἡ τῶν σημείων
ἀνάμνησις, ὡς ἡ τῶν ἀ-
γώνων ἐπίδειξις. καὶ ἡ
τῶν παθῶν ὑπομονὴ
τῶν διὰ τὸν χ(ριστὸ)ν. πάντα
γὰρ ἐκεῖνα φησὶν ἅπερ
ὑπεμείνατε, ζημιῶσαι
ὑμᾶς οὗτοι βούλονται.
καὶ τὸν στέφανον ὑμῶν
ἀφαρπάσαι. εἶτα ἵνα μὴ
κατασείσῃ αὐτῶν τὴν
ψυχὴν καὶ ἐκλύσῃ τὰ νεῦ-
ρα. οὐκ ἔμεινεν ἐπὶ τῆς
ἀποφάσεως. ἀλλ᾽ ἐπήγα-
γεν. εἴγε καὶ εἰκῆ. εἰ γὰρ
βουληθῆτε φησὶν ἀνα-
νῆψαι καὶ ἀνακτήσασθαι
ἑαυτούς. οὐκ εἰκῆ. ποῦ
νῦν εἰσὶν οἱ τὴν μετάνοιαν
Η ἐκκόπτοντες. ἰδοὺ γὰρ
οὗτοι. καὶ πνεῦμα ἔλαβον.
καὶ σημεῖα εἰργάσαντο.
καὶ ὁμολογηταὶ ἐγένον-
το. μυρίους διὰ τὸν χ(ριστὸ)ν
ὑπομείναντες κινδύνους
καὶ διωγμούς. καὶ μετὰ
τοσαῦτα κατορθώματα
ταύτης χάριτος ἐξέ-
πεσαν. ἀλλ᾽ ὅμως φησὶν
ἐὰν βουληθῆτε. δύνασθε
ἑαυτοὺς ἀνακτήσασθε.
ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν
τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυ-
νάμεις ἐν ὑμῖν. ἐξ ἔργων
νόμου. ἢ ἐξ ἀκοῆς πί-
στεως. τοσαύτης κ(αὶ) ἐξ:

ων. θέλετε φησὶν δωρεάς.
καὶ θαύματα ἐπετελέ-
σατε τοσαῦτα. ὅτι νόμον
ἐφυλάξατε. ἢ ὅτι πίστιν
ἐτηρήσατε. δῆλον ὅτι
διὰ τὴν πίστιν. ἐπειδὴ
γὰρ ἄνω καὶ κάτω τοῦτο
ἐπέφερον καὶ περιέφε-
ρον ἐκεῖνοι λέγοντες. ὅτι
οὐκ ἔχει ἡ πίστις ἰσχὺν τοῦ
νόμου μὴ προσλαμβανομένου.
δείκνυσιν τὸ ἐναντίον. ὅ-
τι τῶν ἐντολῶν προστε-
θεισῶν. οὐδὲν ἡ πίστις ὠ-
φελῆσαι λοιπόν. ἡ γὰρ πί-
στις τότε ἰσχύει. ὅταν μὴ
προστεθῇ τὰ ἀπὸ τοῦ νόμου.
ὅσοι γὰρ ἐν νόμῳ δικαι-
οῦσθε φησὶν. τῆς χά-
ριτος ἐξεπέσατε.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν προϊὼν φη-
σιν. ὅτε καὶ μείζονι κέ-
χρηται παρρησίᾳ. ἀπὸ
τῶν ἤδη κατασκευασμέ-
νων τὴν ἀφορμὴν λαμ-
βάνων. τέως δὲ ἀπὸ τῶν
παρελθόντων αὐτὸ κα-
τασκευάζει: ὅτε γὰρ
φησὶν οὐ προσέχετε τῷ
νόμῳ ἀλλὰ τῇ πίστει. τό-
τε τὸ πνεῦμα ἐλάβετε. καὶ
τὰ σημεῖα ἐπετελέσατε.
εἶτα ἐπειδὴ περὶ νόμου
ὁ λόγος ἦν. καὶ ἕτερον ἐκεῖ-
νοι τὸ πρόσωπον ἀγωνιστικώτα-
τον. τὸν ἀβραὰμ εἰς μέσον
ἄγει. καὶ σφόδρα εὐκαί-
ρως. καὶ μετὰ ἀπαγγελίας τῆς
περιουσίας οὕτω λέγων.
καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσε

τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
εἰς δικαιοσύνην· δηλοῖ
μὲν γάρ φησιν ἡ τῆς πίστε-
ως τὴν δύναμιν καὶ τὰ
ὑφ᾽ ὑμῶν γενόμενα θαύ-
ματα· ἀλλ᾽ εἰ βούλεσθε καὶ
ἐκ παλαιῶν ὑμᾶς πεῖσαι
καὶ διηγημάτων· Ἐπειδὴ
γὰρ πολὺς τοῦ πατριάρ-
χου λόγος ἦν παρ᾽ αὐτοῖς·
ἄγει καὶ αὐτὸν εἰς μέσον· καὶ
δείκνυσιν καὶ αὐτὸν οὕτω
δικαιωθέντα· εἰ δὲ ὁ πρὸ
τῆς χάριτος ἀπὸ πίστεως
ἐδικαιώθη· καίτοιγε
καὶ ἐν ἔργοις κομῶν·
πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς·
Τί γὰρ ἐζημιώθη μὴ
γενόμενος ὑπὸ νόμον·
οὐδέν· ἀλλ᾽ ἤρκεσεν ἡ πί-
στις εἰς δικαιοσύνην αὐτῷ·
οὐ γὰρ ἦν νόμος τότε φη-
σίν· οὐδὲ γὰρ νῦν ἐστὶ νό-
μος ὥσπερ οὐδὲ τότε·
διὰ γὰρ τοῦτο, ἀνελὼν
τοῦ νόμου τὴν χρείαν·
τότε τὸν πρὸ τοῦ νόμου
δικαιωθέντα εἰσάγει·
ἵνα μὴ ταύτην δέξηται
τὴν ἀντίθεσιν· ὥσπερ γὰρ
τότε οὐδὲν ἀπολωλε-
κώς, οὕτω καὶ νῦν διορθώσ-
ει αὐτούς· ἐπεὶ τοῦ ἔτι
δὲ μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ
τῷ ἐξ Ἀβραὰμ γεγενῆ-
σθαι· καὶ ἐδεδοίκεσαν,
μὴ τὸν νόμον ἀφέντες
ἀλλοτριωθῶσιν τῆς ἐ-
κείνου συγγενείας· καὶ τοῦ-
το πάλιν εἰς τοὐναντίον

περιτρέπει· καὶ μάλιστα τὸν
φόβον ὁ Παῦλος· δείκνυσ
ὅτι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἀγ-
χιστείαν μάλιστα ἡ πίστις
ἐργάζεται· καὶ τοῦτο σα-
φέστερον μὲν ἐν τῇ πρὸς
Ῥωμαίους κατεσκεύασεν·
οὐ χεῖρον δὲ αὐτὸ καὶ ἐν-
ταῦθα ἐργάζεται λέγων
οὕτως· γινώσκετε ἄρα
ὅτι οἱ ἐκ πίστεως· οὗτοι
υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ· εἶτα
Καὶ αὐτὸ τοῦτο· ἀπὸ μαρτυ-
ρίας συνίστησι παλαιᾶς·
προϊδοῦσα γάρ φησιν ἡ
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δι-
καιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός· προ-
ευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ·
ὅτι ἐν σοὶ ἐνευλογηθήσον-
ται πάντα τὰ ἔθνη·
εἰ τοίνυν οὐχ οἱ τῇ φύσει
κατέχοντες πρὸς αὐτὸν
συγγένειαν· οὗτοί εἰσιν υἱοί·
ἀλλ᾽ οἱ τὴν πίστιν ἐκείνου
μιμησάμενοι· τοῦτο γὰρ
ἐστὶν ἐν σοὶ τὰ ἔθνη· δῆ-
λον ὅτι εἰς αὐτὴν ἐσάγεται
τὴν συγγένειαν· διὰ δὲ
τούτων καὶ ἕτερον δείκνυ-
ται μέγα· Ἐπειδὴ γὰρ
αὐτοὺς ἐθορύβει τὸ τὸν νό-
μον ἀρχαιότερον εἶναι·
τὴν δὲ πίστιν μετὰ τὸν
νόμον· καὶ ταύτην αὐτῶν
ἀναιρεῖ τὴν ὑπόνοιαν·
δεικνὺς ὅτι τοῦ νόμου
πρεσβυτέρα ἡ πίστις· καὶ
τοῦτο δῆλον ἀπὸ τοῦ Ἀ-
βραάμ· πρὶν ἢ γὰρ φα-
νῆναι τὸν νόμον, ἐκεῖνος

ἐδικαιώθη· δείκνυσιν δὲ
ὅτι καὶ πάλαι γινόμενα.
κατὰ τὰς προφητείας ἂν ἐγένετο·
προϊδοῦσα γὰρ φησὶν ἡ γρα-
φή· ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ
τὰ ἔθνη ὁ θεός· οὐκ ἐκ τοῦ
νόμου προευηγγελίσατο
τῷ ἀβραάμ· τί δὲ τοῦτο
ἐστὶν αὐτὸς ὁ τὸν νόμον δι-
δοὺς φησίν· καὶ πρὶν ἢ
τὸν νόμον τοῦτον δοῦναι.
τοῦτο ἐκεῖνο, ὁρίσας ἐκ πίστε-
ως δικαιωθῆναι τὰ ἔθνη·
καὶ οὐκ εἶπεν ἁπλῶς ἐκάλε-
σεν· ἀλλ' εὐηγγελίσατο· ἵ-
να μάθῃς ὅτι καὶ ὁ πατρι-
άρχης τούτῳ τῷ τρόπῳ
τῆς δικαιοσύνης ἔχαι-
ρεν· καὶ σφόδρα ἐπόθει
τοῦτο ἐκβῆναι· ἐπειδὴ
δὲ εἶχεν φόβος καὶ αὐτοὺς
ἕτερος· γέγραπται γὰρ ἐπι-
κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ
ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γε-
γραμμένοις· ἐν τῷ βιβλίῳ
τοῦ νόμου τούτου τοῦ ποι-
ῆσαι αὐτά· καὶ τοῦτο δὴ
λύει τὸ δέος σοφῶς καὶ
συνετῶς· πάλιν τὰ τοῦ ἐ-
ναντίον αὐτὸ περιτρέ-
πων καὶ δεικνύς· ὅτι οὐ
μόνον οὐκ εἰσὶν ἐπικατά-
ρατοι οἱ τὸν νόμον ἀφι-
έντες· ἀλλὰ καὶ εὐλογη-
μένοι· οἱ δὲ κατέχοντες,
οὐ μόνον οὐκ εὐλογημέ-
νοι. ἀλλὰ καὶ ἐπικατάρατοι·
ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἔλεγον· ὅ-
τι ὁ μὴ τηρῶν τὸν νόμον
ἐπικατάρατος· οὗτος δὲ

δεικνύσιν· ὅτι ὁ τηρῶν ἐ-
πικατάρατος· ὁ δὲ μὴ τη-
ρῶν εὐλογημένος· ἐκεῖνοι
πάλιν ἔλεγον· ὅτι ὁ πίστει
αὐτῇ μόνον προσέχων ἐπι-
κατάρατος· οὗτος δὲ δεί-
κνυσιν· ὅτι ὁ πίστει αὐτῇ προ-
σέχων μόνῃ εὐλογημένος·
πόθεν οὖν ἀποδείκνυσι ταῦτα δεί-
κνυσιν· οὐ γὰρ τὸ τυχὸν ἐ-
πηγγείλατο· διὸ χρὴ
καὶ μετὰ ἀκριβείας προσέ-
χειν τοῖς εἰρημένοις· ἔδειξεν
μὲν γὰρ καὶ ἔμπροσθεν τοῦ-
το ἀπὸ τῶν· ὅτι ἡ γραφὴ ἀπὸ
τοῦ πατριάρχου· ὅτι ἐν
σοὶ εὐλογηθήσονται πάν-
τα τὰ ἔθνη· τότε δὲ νό-
μος οὐκ ἦν. ἀλλὰ πίστις·
διὸ καὶ συλλογιζόμενος
ἐπήγαγεν· ὥστε οἱ ἐκ πί-
στεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ
πιστῷ ἀβραάμ· ἵνα δὲ
μὴ τοῦτο ἐάσας αὐτὸ θεῖναι
κωσιν καὶ ἀπάσας· ἀλλ' ὅπως
ἀπὸ πίστεως ἐδικαιώθη·
οὕτω γὰρ ἦν νόμος· οὐδέ-
ποι δείξομεν μετὰ τὴν τοῦ νό-
μου θέσιν τὴν πίστιν δι-
καιοῦσαν. ἐπὶ τοῦτο ἔρχε-
ται. καὶ πάλιν ὡς ἐκ τοῦ
σιν ἀποδείκνυσιν· οὐχὶ δι-
καιοῦσαν μόνον τὴν πί-
στιν· ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον
ἐπικαταράτους τοὺς ἐχο-
μένους αὐτοῦ ποιοῦντα·
καὶ ἵνα ταῦτα μάθῃς· ἄκου-
σον ὧν ἀκούσων τῶν ἀπο-
στολικῶν ῥημάτων· τί ποτ'
δέ ἐστι ταῦτα· ὅσοι γὰρ

ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κα
τάραν εἰσίν· ἀλλὰ τοῦτο ἀ
πόφασις. οὐδέπω τὴν ἀ
πόδειξιν ἔχουσα· πόθεν οὖν
ἡ ἀπόδειξις. ἐξ αὐτοῦ τοῦ
νόμου· ἐπικατάρατος
γὰρ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει
ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις
ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τού
του. τοῦ ποιῆσαι αὐτά·
ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δι
καιοῦται. παντί που δῆλον·
πάντες γὰρ ἥμαρτον
καὶ ὑπὸ κατάραν εἰσίν·
ἀλλ' οὔπω μὲν οὐ λέγει· ἵνα μὴ
δόξῃ αὐτὸς ἀποφαίνεσθαι.
ἀλλὰ μὲν δὲ ἀπὸ μαρτυρίας
αὐτὸ συνίστησιν. ἀμφότε
ρα ἔχουσαν ἐν βραχεῖ. καὶ
ὅτι νόμον οὐδεὶς ἐπλήρω
σεν. διὸ ἐπικατάρατοι
ἦσαν. καὶ ὅτι ἡ πίστις δι
καιοῖ· πόθεν οὖν ἡ μαρτυ
ρία. ἀπὸ τοῦ προφήτου
ἀμβακοὺμ οὕτω λέγοντος·
ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως
ζήσεται· τοῦτο γὰρ οὐ τὴν
ἐκ πίστεως δείκνυσι δι
καιοσύνην μόνον. ἀλλ' ὅ
τι καὶ διὰ νόμου σωθῆναι
οὐκ ἔνι· ἐπειδὴ γὰρ νόμον
φησὶν οὐδεὶς ἐπλήρωσεν
ἀλλὰ πάντες ἦσαν ὑπὸ τὴν
ἀρὰν διὰ τὴν παράβασιν·
ἐπενοήθη ῥαδία τις ὁδὸς
ἡ ἀπὸ τῆς πίστεως· ὃ ἐστὶ
καὶ σημεῖον μέγιστον εἶναι
τοῦ μηδένα δύνασθαι δικαιωθῆναι
δίκαιον θῆναι ἐκ τοῦ νόμου·
οὐ γὰρ ἂν εἶπεν ὁ προφήτης·

ὁ δὲ δίκαιος ἐκ νόμου ζή
σεται. ἀλλ' ἐκ πίστεως· ὁ δὲ
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως·
ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσε
ται ἐν αὐτοῖς· οὐ γὰρ πίστε
ως ζητεῖ μόνον ὁ νόμος
φησίν. ἀλλὰ καὶ ἔργων. ἡ δὲ
χάρις. ἀπὸ πίστεως σώζει
καὶ δικαιοῖ· εἶδες πῶς
ἔδειξεν. ὅτι οἱ τῷ νόμῳ προ
σέχοντες διὰ τὸ ἀδύνα
τον εἶναι πληρωθῆναι
ὑπὸ κατάραν ἐγένοντο·
πῶς δὲ καὶ ἡ πίστις ταύ
την ἔχει τὴν ἰσχὺν τὴν
τοῦ δικαιοῦν· ταῦτα γὰρ
ἔμπροσθεν ἐπηγγείλα
το. καὶ μετὰ πολλῆς αὐτὰ
παρέθηκε τῆς ἰσχύος·
ἐπειδὴ γὰρ ἠσθένει πρὸς
δικαιοσύνην ὁ νόμος τὸν
ἄνθρωπον ἀγαγεῖν. εὑρέθη
φάρμακον οὐ μικρὸν ἡ πί
στις. τὸ ἀδύνατον τοῦ νό
μου ποιοῦσα δυνατὸν δι'
αὐτῆς· ἅτινα καὶ ἡ γρα
φὴ λέγει. ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ
πίστεως ζήσεται ἀπογυ
μνοῦσα τὴν διὰ τοῦ
νόμου σωτηρίαν· καὶ ὁ
ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδι
καιώθη. δῆλον ὅτι τῆς
πίστεως πολλὴ ἰσχύς·
ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ μὴ ἐμμένων τῷ
νόμῳ ἐστὶ κατάρατος·
ὅτι ὁ τῇ πίστει προσέχων
δίκαιος δῆλον· ὅτι δὲ
οὐχ ἱκανὸν εἰ ἐκεῖνο μὴ κα
τορθωθεὶν ἔχεις ἀπο
δεῖξαι ἡμῖν φησίν. ὁ μὲν γὰρ

Ἀβραάμ· πρὸ τοῦ νόμου
ἦν, ἵνα μάθῃς ὅτι ἅπαξ ὑπὸ
τὸν ζυγὸν γενόμενοι τῆς
δουλείας· ὑπευθύνους
ἑαυτοὺς κατέστησαν
τῇ κατάρᾳ· τί οὖν ὁ
Χριστὸς τὴν κατάραν λύσας ἐκεί
νην· πρὸς τοῦτο ὅρα
πῶς ἀναμαρτῶν ταχέως·
ἱκανὰ μὲν γὰρ καὶ ταῦτ' εἰ
ρημένα· ὁ γὰρ δικαιω
θεὶς ἅπαξ καὶ ἀποθα
νὼν τῷ νόμῳ· καὶ ζῶντος
ἐπιγαμούμενος ξένης·
πῶς ἄν, ὑπεύθυνος εἴη
τῇ ἀρᾷ· πλὴν ἀλλ' οὐκ ἀρ
κεῖται τούτοις· ἀλλὰ καὶ
ἑτέρως ἀγωνίζεται γρά
φων· Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρα
σεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ
νόμου γενόμενος ὑπὲρ
ἡμῶν κατάρα· γέγρα
πται γάρ· ἐπικατάρατος
πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ
ξύλου· Καὶ μὴν ἑτέρᾳ
κατάρᾳ ὁ λαὸς ὑπεύθυ
νος ἦν, τῇ λεγούσῃ· ἐπι
κατάρατος πᾶς ὅς, οὐ
κ ἐμμένει ἐν τοῖς γεγραμ
μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ
νόμου· καὶ τί τοῦτο· ὁ
μὲν γὰρ λαὸς ὑπεύθυ
νος ἦν· οὐ γὰρ ἐνέμεινεν·
οὐδὲ ἦν τις ὁ πεπληρω
κὼς τὸν νόμον ἅπαντα·
ὁ δὲ Χριστὸς ἑτέραν κατάραν
ταύτης ἠλλάξατο· τὴν
λέγουσαν· ἐπικατάρα
τος ὁ κρεμάμενος ἐπὶ
ξύλου· Ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ κρε

πρόσεχε μετ' ἀκριβείας ζήτημα θεωρόν:

μάμενος ἐπικατάρατος·
καὶ ὁ τὸν νόμον παραβαί
νων ἐπικατάρατος· ἔμελ
λον δὲ ἐκείνην λύειν τὴν
κατάραν ὑπεύθυνον οὐ
κ ἔδει γενέσθαι αὐτῆς·
ἔδει δὲ δέξασθαι κατάραν
ἀντ' ἐκείνης· τοιαύτην ἐ
δέξατο· καὶ δι' αὐτῆς ἐ
κείνην ἔλυσεν· καὶ καθά
περ τινὸς καταδικασθέν
τος ἀποθανεῖν· ἕτερος
ἀνεύθυνος ἑλόμενος ἀ
ποθανεῖν ὑπὲρ ἐκείνου,
ἐξαρπάζει τῆς τιμωρί
ας αὐτόν· οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς
ἐποίησεν· Ἐπειδὴ γὰρ
οὐχ ὑπέκειτο κατάρᾳ
τῇ τῆς παραβάσεως·
ἀνεδέξατο ὁ Χριστὸς· ἀντ' ἐκεί
νης ταύτην· ἵνα λύσῃ
τὴν ἐκείνων· ἁμαρτίαν
γὰρ οὐκ ἐποίησεν· οὐδὲ
δόλος εὑρέθη ἐν τῷ στό
ματι αὐτοῦ· Ὥσπερ οὖν
ἀποθανὼν τοὺς ἀποθνή
σκειν μέλλοντας ἐξήρπα
σεν ἐκ θανάτου· οὕτω καὶ κα
τάραν δεξάμενος· τῆς
κατάρας ἀπήλλαξεν·
ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία
τοῦ Ἀβραὰμ γένηται·
πῶς εἰς τὰ ἔθνη· ἐν τῷ σπέρ
ματί σου φησίν· εὐλογη
θήσονται πάντα τὰ ἔ
θνη· τουτέστιν ἐν τῷ Χριστῷ·
εἰ δὲ περὶ Ἰουδαίων τοῦ
το ἐλέγετο· πῶς ἄν, ἔχοι
λόγον· τοὺς ὑπευθύνους
ὄντας τῇ κατάρᾳ διὰ

τὴν παράδοσιν. τούτοις
ἑτέροις εὐλογίας αἰτί-
ους γενέσθαι· οὐδὲ ἄλλως
γὰρ τῶν κατηραμένων
ἑτέρων μεταδίδοσιν
εὐλογίας ἦν. αὐτὸς ἀ-
πήρτηται· ὅθεν δῆ-
λον ὅτι ὑπὲρ τοῦ χυ τὸ
πᾶν ἤρτηται. αὐτὸς γὰρ
ἦν, σπέρμα τοῦ ἀβραάμ,
καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὰ ἔθνη εὐ-
λογῆνται. καὶ οὕτω προ-
σθεὶς καὶ τοῦ πνς ἐπαγγε-
λίαν· ὅπερ καὶ αὐτὸ δῆ-
λον ἔλεγεν· ἵνα τὴν ἐ-
παγγελίαν τοῦ πνς λά-
βωσιν διὰ τῆς πίστεως·
Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἦν τὴν
χάριν τοῦ πνς εἰς ἀχά-
ριστον καὶ προσκεκρου-
κότα ἐλθεῖν· εὐλογοῦν-
ται πρότερον τῆς κα-
τάρας ἀφαιρεθείσης·
εἶτα διὰ τῆς πίστεως δι-
καιωθέντες· ἐπισπῶν-
ται τοῦ πνς τὴν χάριν·
ὥστε ὁ μὲν σταυρὸς τὴν
κατάραν ἔλυσεν· ἡ δὲ
πίστις τὴν δικαιοσύνην
εἰσήγαγεν· ἡ δὲ δικαι-
οσύνη τὴν χάριν τοῦ πνς
ἐπεσπάσατο· ἀδελφοί.
κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως
ἀνθρώπου κεκυρωμέ-
νην διαθήκην. οὐδεὶς
ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται·
Τί ἐστιν κατὰ ἄνθρωπον λέγω·
ἐξ ἀνθρωπίνων πα-
ραδειγμάτων· ἐπειδὴ
γὰρ καὶ ἀπὸ γραφῶν

καὶ ἀπὸ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς
γινομένων θαυμάτων·
καὶ ἀφ᾽ ὧν ὁ χσ ἔπαθεν,
τὸν λόγον συνεκρότησεν· καὶ
ἀπὸ τοῦ πατριάρχου·
καὶ ἀπὸ τῆς κοινῆς λοιπὸν
ἐννοίας μετὰ συνήθειαν· ἔ-
θος γὰρ αὐτῷ ἀεὶ τοῦτο
ποιεῖν· ὥστε καὶ καταγυ-
καὶ μὲν τὸν λόγον καὶ εὐ-
παράδεκτον καὶ εὐ-
μαθέστερον τοῖς παχυ-
τέροις ποιεῖν· οὕτω καὶ
κορινθίοις διαλεγόμε-
νος φησίν· τίς ποιμαί-
νει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ
γάλακτος αὐτῆς οὐκ ἐσ-
θίει· τίς φυτεύει ἀμπε-
λῶνα. καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ
αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει· καὶ ἑβραί-
οις πάλιν· διαθήκη γὰρ
ἐπὶ νεκροῖς βεβαία· ἐπεὶ
μήποτε ἰσχύει· ὅτε ζῇ
ὁ διαθέμενος· καὶ πολ-
λαχοῦ δὲ ἄν τις εὕροι τοῦ-
τοις αὐτὸν ἐμφιλοχωροῦν-
τα τοῖς λογισμοῖς· καὶ
γὰρ ὁ θσ ἐν τῇ παλαιᾷ συ-
νεχῶς αὐτὸ ποιεῖ. οὕτω
λέγων· μὴ ἐπιλήσεται γυ-
νὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς·
καὶ πάλιν· μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσ-
μα τῷ κεραμεῖ· τί ποιεῖς·
καὶ ἐν τῷ ὠσηέ· ἄνδρα
μιμεῖται καταφρονού-
μενον ὑπὸ γυναικός·
καὶ ἐν τοῖς τύποις δὲ· πο-
λὺ τὸ τῶν ἀνθρωπίνων
παραδειγμάτων ἴδοι
τις ἄν· ὡς ὅταν τὸ περί-
ζωμα

ὁ προφήτης Ἀμβακούμ. ὅτι
γὰρ οἱ κεῖσθαι τὸν ἐμβρα-
μένος κατ' ἤ· τίθησιν αὐτῷ
τὸ ὑπόδειγμα κουφίζει· ὅ-
τι ἡ μὲν ἐπαγγελία ἀρχαιοτέ-
ρα ἦν· ὁ δὲ νόμος νεώτε-
ρος καὶ πρόσκαιρος. καὶ
διὰ τοῦ προδεδομένου ἐπι-
μαι προοδοποιήσει τὴν λύ-
σιν· διό φησιν· ἀδελφοί
κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ἀνωτέ-
ρω ἀνοήτους ἀποκαλέσας· ἐνταῦ-
θα ἀδελφοὺς καλεῖ· ἐπικου-
φίζων τε ὁμοῦ καὶ παραμυ-
θούμενος· ὅμως ἀνθρώπου
προκεκυρωμένην δια-
θήκην· ἐὰν ἄνθρωπος φησί
διαθῆται· μὴ τολμάτω τις
ἀνατρέψαι μετὰ ταῦτα ἐκεῖ-
θεν. ἢ προσθεῖναί τι· τοῦ-
το γάρ ἐστιν ἐπιδιατάσ-
σεσθαι. οὐκοῦν πολλῷ μᾶλ-
λον ἐπὶ τοῦ θεοῦ· καὶ προσ-
τίθησι διατέθειται ὁ θεός· τῷ Ἀ-
βραὰμ φησὶν ἐρρέθησαν
αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρ-
ματι αὐτοῦ· οὐ λέγει καὶ
τοῖς σπέρμασιν αὐτοῦ ὡς
ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑ-
νὸς καὶ τῷ σπέρματί σου·
ὅ ἐστι Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω·
διαθήκην προκεκυρω-
μένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστόν·
ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τρι-
άκοντα ἔτη γεγονὼς νό-
μος. οὐκ ἀκυροῖ εἰς τὸ κα-
ταργῆσαι τὴν ἐπαγγελί-
αν· εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρο-
νομία. οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελί-
ας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐ-

κα

παγγελίας κεχάρισται ὁ θεός·
δοῦ τοίνυν καὶ ὁ θεὸς διέ-
θετο τῷ Ἀβραάμ· διαγορευό-
μενος ὅτι τὰ ἔθνη, ἐν τῷ
σπέρματι αὐτοῦ κτήσασθαι
τὰς εὐλογίας· πῶς οὖν
ὁ νόμος ἀνατρέψαι δύνα-
ται ταύτας· Ἐπειδὴ δὲ τὸ
παράδειγμα ἅπαν οὐκ ἴ-
σχυσεν ἐκδηλῶσαι πρὸς τὸ
ὑποκείμενον. καὶ διὰ τοῦ-
το προέταξεν· κατὰ ἄνθρω-
πον λέγω· μὴ δὲ ἐν ἀπὸ τοῦ πα-
ραδείγματος. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
θεοῦ μεγαλοπρεπέστερον ἀναμάθε·
σκόπει δὲ ἄνωθεν τὸ ὑπό-
δειγμα· ἐπηγγείλατο τῷ
Ἀβραὰμ διὰ τοῦ σπέρμα-
τος αὐτοῦ εὐλογῆσαι τὰ
ἔθνη. σπέρμα δὲ αὐτοῦ
κατὰ σάρκα ἐστὶν ὁ Χριστός. ἐ-
τέθη μετὰ τετρακόσια καὶ
τριάκοντα ἔτη ὁ νόμος·
ἆρα οὖν ὁ νόμος χαρίζεται
τὰς εὐλογίας. καὶ τὴν ζω-
ὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην·
ἡ ἐπαγγελία ἐκ λόγου ἄκυρος
ἐστίν· ἆρα ἀνομοῦμεν οὐδα-
μῶς ἀκυροῖ διαθήκην. τοῦ δὲ
θεοῦ. μετὰ τετρακόσια καὶ
τριάκοντα ἔτη ἀκυροῦται
ἡ διαθήκη· εἰ γὰρ ἀπ' ἐπαγ-
γέλματος ἐκ λόγου μή· οὐκ ἔτι λό-
γον δὲ δίδωσιν· ἀλλ' ἕτερος
ἀντὶ λόγου μής. ἐπευλογεῖται
ἐκ λόγου μή· καὶ πῶς ἂν ἔχοι
ταῦτα λόγον· τί μὲν οὖν
ἐν ἐκείνῳ τὸν νόμον ἐδόθη
φησίν· τῶν παραβάσεων
χάριν· οὐδὲ γὰρ οὗτος ἐστιν
παρεισ-

Ὁρᾷς πῶς πανταχοῦ συμφοράν·
πῶς μυρίοις κέχρηται
ὀφθαλμοῖς· ἐπειδὴ γὰρ
τὴν αἰτίαν εἶπεν καὶ προ-
τέραν ἔδειξεν ἵνα μή τις
νομίσῃ περιττὸν τὸν νό-
μον. καὶ τοῦτο δι' ὃν ἐτέθη
ταὐτὸ μέρος (?)· δείκνυσιν ὅ-
τι οὐ κατὰ κενὰ (?) ἀλλὰ πάνυ χρή-
σιμος ἐδόθη τῶν παρα-
βάσεων χάριν· τουτέστιν
ἵνα μὴ ἐξῇ Ἰουδαίοις ἀ-
δεῶς ζῆν. καὶ εἰς ἔσχατον
ἐξολισθαίνειν (?) κακίας. ἀλ-
λ' ἀντὶ χαλινοῦ ὁ νόμος αὐ-
τοῖς ἐπικείμενος ἦ· παι-
δεύων· ῥυθμίζων· κωλύ-
ων παραβαίνειν· εἰ καὶ μὴ
πάσας· ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκεί-
νας τῶν ἐντολῶν. ὥστε
οὐ μικρὸν τὸ κέρδος τοῦ
νόμου. ἀλλ' ἄχρι τίνος; ἄ-
χρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐ-
πήγγελται· περὶ Χριστοῦ λέ-
γων· εἰ τοίνυν μέχρι τῆς
τοῦ Χριστοῦ παρουσίας δέδο-
ται· τί περαιτέρω καὶ
παρὰ καιρὸν αὐτὸν ἕλκετε·
διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν
χειρὶ μεσίτου· ἢ τοὺς ἱερέ-
ας ἀγγέλους καλεῖ. ἢ καὶ αὐ-
τοὺς τοὺς ἀγγέλους ὑπη-
ρετήσασθαί φησιν τῇ νο-
μοθεσίᾳ· μεσίτην δὲ ἐν-
ταῦθα τὸν Χριστὸν φησίν· δει-
κνὺς ὅτι πρὸ αὐτοῦ. καὶ τὸν
νόμον αὐτὸς ἐδεδώκει· ὁ δὲ
μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν. ὁ
δὲ θεὸς εἷς ἐστιν· τί ἐνταῦ-
θα αἰνίττονται αἱρετικοί·

εἰ γὰρ τὸ μόνος ἀληθινός.
οὐκ ἀφίησιν τὸν υἱὸν εἶναι
θεὸν ἀληθινόν· οὐκ ἄρα οὐ-
δὲ θεὸν δεῖ αὐτὸν λέγεσθαι. ὁ
δὲ θεὸς εἷς ἐστιν· εἰ δὲ ἑνὸς
λεγομένου θεοῦ τοῦ πατρός·
ἐστὶν θεὸς καὶ ὁ υἱός. εὔδηλον
ὅτι καὶ ἀληθινοῦ λεγομέ-
νου μόνου τοῦ πατρός. ἀλη-
θινὸς καὶ ὁ υἱός· ὁ δὲ μεσί-
της φησὶν δύο τινῶν γί-
νεται μεσίτης· τίνος
οὖν μεσίτης ἦν ὁ Χριστός. ἢ δῆ-
λον ὅτι θεοῦ καὶ ἀνθρώπων·
Ὁρᾷς πῶς δείκνυσιν ὅτι
καὶ τὸν νόμον αὐτὸς ἔδω-
κεν· εἰ τοίνυν αὐτὸς ἔδω-
κεν. καὶ ἂν εἰ λύσαι πάλιν·
ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐ-
παγγελιῶν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ
ἐν τῷ σπέρματι τοῦ Ἀβρα-
ὰμ αἱ εὐλογίαι δέδονται·
ὁ δὲ νόμος κατάραν ἐπά-
γει· ἄρα κατὰ τῶν ἐπαγγε-
λιῶν τοῦ θεοῦ· πῶς οὖν λύ-
ει τὴν ἀντίθεσιν· πρῶτον
μὲν ἀπαγορεύει εἰπών·
μὴ γένοιτο· ἔπειτα καὶ
κατασκευάζει οὕτω λέγων·
εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυ-
νάμενος ζωοποιῆσαι·
ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ
δικαιοσύνη· ὃ δὲ λέγει
τοῦτό ἐστιν· εἰ μὲν ἐν αὐτῷ
φησὶν τὴν ἐλπίδα τῆς ζω-
ῆς εἴχομεν. καὶ αὐτὸς ἦν
ὁ τὸ κῦρος ἔχων τῆς ἡμε-
τέρας σωτηρίας· ἴσως
ταῦτα καλῶς ἔλεγε· εἰ δὲ
ἀπὸ ἑτέρας (?) σώζει· καὶ

ἐστι κατ᾽ αὐτούς; πῶς ἦν·
οὐδὲν ἐγκαλῆς ἐρχομέ-
νης ἐκείνης καὶ πάντα
λυούσης· εἰ μὲν γὰρ δὴ ἐ-
κώλυε τοῦ εὐαγγελίου· εἰκό-
τως ἐδεδοίκεις· μὴ τῆς
δικαιοσύνης ἐκπέσῃς·
ἐκπεπτωκὼς τοῦ νόμου· εἰ
δὲ διὰ τοῦτο ἐδόθη ἵνα
συγκλείσῃ πάντας· ποῦ
τότε ἦν, ἵνα ἐλέγξῃ καὶ δεί-
ξῃ τὰ οἰκεῖα αὐτῶν ἐγκλή-
ματα· οὐ μόνον οὐ
κωλυτὴς τοῦ τυχεῖν τῆς
ἐπαγγελίας· ἀλλὰ καὶ συμ-
πράττει πρὸς τὸ τυχεῖν·
τοῦτο γοῦν δηλῶν ἔλε-
γεν· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ
γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν· ἵνα ἡ ἐπαγγε-
λία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δο-
θῇ τοῖς πιστεύουσιν·
Ἐπειδὴ γὰρ Ἰουδαῖοι, οὐδὲ
τῶν ἁμαρτημάτων ἤ-
σθάνοντο τῶν οἰκείων·
οἱ δὲ μὴ αἰσθανόμενοι·
οὐδὲ ἀφέσεως ἐπεθύ-
μουν· ἔδωκεν τὸν νόμον
ἐλέγχοντα τὰ τραύματα·
ἵνα ἀναποθήσωσι τὸν ἰα-
τρόν· τὸ γὰρ συνέκλεισεν,
ἤλεγξεν ἐστίν· καὶ ἐλέγ-
ξας κατεῖχεν ἐν φόβῳ·
ὅρα δὲ ὅτι οὐ μόνον κατὰ
τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ
οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ
τῶν ἐπαγγελιῶν ἐδόθη·
εἰ μὲν γὰρ ἑαυτῷ τὸ πρᾶ-
γμα ἐξεδίκει· καὶ τὴν
αὐθεντίαν ὁ νόμος·

καλῶς ἂν ταῦτα ἐλέγετο·
νῦν δὲ ἑτέρῳ τηρεῖται καὶ δι᾽
ἐκείνου πάντα ἐπαρτί-
ζεται· πῶς κατὰ τῶν ἐ-
παγγελιῶν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ
μὴ νόμος ἐδόθη· πάν-
τες ἂν κακίᾳ ἐξώκειλαν·
καὶ οὐδεὶς ἐγένετο Ἰου-
δαίων ἐπιτήδειος δεξά-
μενος τοῦ Χριστοῦ· νυνὶ δὲ
δοθέντος· δύο ταῦτα κατόρ-
θωσεν· ἀρετὴν σύμμε-
τρον παιδεύσας τοὺς
προσέχοντας· καὶ πεί-
σας εἰδέναι τὰ οἰκεῖα ἁ-
μαρτήματα· ὃ μάλιστα
αὐτοὺς ἐποίησε προθυμο-
τέρους πρὸς τὸ ζητεῖν
τὸν υἱόν· οἱ γοῦν μὴ πιστεύ-
σαντες αὐτῷ, ἐκ τοῦ μὴ
καταγνῶναι τῶν οἰκείων
ἁμαρτημάτων· οὐκ ἐπί-
στευσαν· καὶ τοῦτο δηλῶν
ἔλεγεν· ἀγνοοῦντες γὰρ
τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύ-
νην ζητοῦντες στῆσαι·
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ
οὐχ ὑπετάγησαν· πρὸ
τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν,
ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμε-
θα· συγκεκλεισμένοι εἰς
τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀ-
ποκαλυφθῆναι· ὅρα δὲ πῶς σαφῶς ἀνωτέρω
[illegible] παρέδειξεν·
τὸ γὰρ ἐφρουρούμεθα
καὶ συγκεκλεισμένοι· οὐ-
δὲν ἕτερον δηλοῦντός
ἐστιν· ἢ τὴν ἐκ τῶν ἐντο-

τοῦ νόμου γενομένην ἀσφάλειαν· ὥσπερ ἐν τειχίῳ τινὶ τῷ φόβῳ κατέχων αὐτούς· καὶ τῷ κω τῷ κατ' αὐτὸν ὁ νόμος ἐτήρει τῇ πίστει· ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν· ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ὁ δὲ παιδαγωγὸς οὐκ ἐναντιοῦται τῷ διδασκάλῳ ἀλλὰ καὶ συμπράττει· πάσης κακίας ἀπαλλάττων τὸν νέον· καὶ μετὰ πάσης σχολῆς τὰ μαθήματα παρὰ τοῦ διδασκάλου δέχεσθαι παρασκευάζων· ἀλλ' ὅταν ἐν ἕξει γένηται, ἀφίσταται λοιπὸν ὁ παιδαγωγός. διὰ τοῦτό φησιν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως· τῆς εἰς τέλειον ἄνδρα ἀγούσης· οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ τοίνυν ὁ νόμος παιδαγωγὸς καὶ ὑπ' αὐτὸν ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι· οὐκ ἐναντίος τῆς χάριτος ἀλλὰ καὶ συνεργός· εἰ δὲ ἐλθούσης τῆς χάριτος ἐπιμένοι κατέχων, τότε ἐναντίος· ἂν γὰρ ὀφείλοντας ἐξελθεῖν πρὸς αὐτὴν συγκλείῃ, τότε τὴν ἡμετέραν λυμαίνεται σωτηρίαν· ὥσπερ γὰρ ὁ λύχνος ἐν τῇ νυκτὶ φωτίσας, ἐπὰν γενομένης ἡμέρας ἀπαγκάζῃ μὴ καθορᾶν τὸν ἥλιον, οὐ μόνον οὐκ ἐχαρίσατο, ἀλλὰ καὶ ἐλυμήνατο· οὕτω καὶ ὁ νόμος· ἂν πρὸς τὰ μείζονα κώλυμα γίνηται· οἱ τοίνυν αὐτὸν τηροῦντες νῦν, οὗτοι μάλιστα αὐτὸν διαβάλλουσιν· καὶ γὰρ ὁ παιδαγωγὸς τότε καταγέλαστον ποιεῖ τὸν νέον· ὅταν καιροῦ καλοῦντος αὐτὸν ἀποστῆναι, παρ' ἑαυτῷ κατέχῃ. διὸ ὁ Παῦλός φησιν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ὥστε οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε. βαβαὶ πόση τῆς πίστεως ἡ δύναμις· καὶ πῶς αὐτὴν ἐκκαλύπτει προϊών. πρότερον μὲν γὰρ ἔδειξεν ὅτι υἱοὺς ἐποίει τοῦ πατριάρχου· γινώσκετε γάρ φησιν· ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ· νῦν δὲ ἀποφαίνεται ὅτι καὶ τοῦ Θεοῦ· πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ φησιν ἐστε· διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· διὰ τῆς πίστεως οὐ διὰ τοῦ νόμου· εἶτα ἐπειδὴ μέγα εἶπεν καὶ θαυμαστόν· λέγει καὶ τὸν τρόπον τῆς υἱοθεσίας· ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε· Χριστὸν

ἐνεδύσασθε. καὶ τίνος
ἕνεκεν οὐκ εἶπεν ὅσοι
γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε.
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐγεννήθητε.
τὸ γὰρ ἀκόλουθον τοῦ δεῖ-
ξαι υἱούς, τοῦτο ἦν· ὅτι
πολὺ φρικωδέστερον αὐ-
τὸ τίθησιν· εἰ γὰρ ὁ χριστὸς
υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ δὲ αὐτὸν ἐν-
δέδυσαι, τὸν υἱὸν ἔχων ἐν
ἑαυτῷ, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἀφομοιωθεὶς εἰς μίαν
συγγένειαν καὶ μίαν ἰδέ-
,, αν ἤχθης· οὐκ ἔνι ἰουδαῖ-
,, ος, οὐδὲ ἕλλην· οὐκ ἔνι
,, δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος·
,, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάν-
,, τες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
εἶδες ψυχὴν ἀκόρεστον; εἰ-
πὼν γὰρ ὅτι υἱοὶ τοῦ θεοῦ
γεγόναμεν διὰ τῆς πίστε-
ως, οὐχ ἵσταται μέχρι τού-
του· ἀλλ' ἐπιζητεῖ τι πλέ-
ον εὑρεῖν τὸ δυνάμενον
σαφέστερον παραστῆσαι
τὴν ἐγγυτέραν πρὸς
τὸν χριστὸν ἕνωσιν· καὶ εἰπὼν
ὅτι αὐτὸν ἐνεδύσασθε,
οὐδὲ ταύτῃ ἀρκεῖται τῇ
λέξει· ἀλλ' ἑρμηνεύων αὐ-
τὴν ἐνδοτέρω πρόει-
σιν τῆς τοιαύτης συνα-
φείας καί φησιν· ὅτι
πάντες εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
τουτέστι, μίαν μορφήν,
ἕνα τύπον ἔχετε πάντες
τὸν τοῦ χριστοῦ· τί τούτων γέ-
νοιτ' ἂν φρικωδέστερον
τῶν ῥημάτων; ὁ ἕλλην
καὶ ὁ ἰουδαῖος καὶ ὁ δοῦλος

πρώην, οὐκ ἀγγέλου· οὐ-
δὲ ἀρχαγγέλου, ἀλλ' αὐτοῦ
τοῦ πάντων δεσπότου
τὴν μορφὴν ἔχων περι-
έρχεται· καὶ ἐν αὐτῷ δεί-
,, κνυσι τὸν χριστόν· εἰ δὲ ὑμεῖς
,, χριστοῦ, ἄρα τοῦ ἀβραὰμ σπέρ-
,, μα ἐστὲ καὶ κατ' ἐπαγγελί-
,, αν κληρονόμοι· εἰ δὲ
πῶς ὅπερ ἔμπροσθεν ἔ-
λεγεν· ἀπέδειξε μὲν οὖν τῷ
περὶ τοῦ σπέρματος· ὅ-
τι αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ αἱ εὐλογίαι εἰσὶ δε-
,, δομέναι· λέγω δὲ ἐφ' ὅ-
,, σον χρόνον ὁ κληρονόμος
,, νήπιός ἐστιν, οὐδὲν δια-
,, φέρει δούλου, κύριος
,, πάντων ὤν· ἀλλ' ὑπὸ ἐπι-
,, τρόπους καὶ οἰκονόμους
,, ἐστὶν ἄχρι τῆς προθεσμί-
,, ας τοῦ πατρός· οὕτω καὶ ἡμεῖς
,, ὅτε ἦμεν νήπιοι· ὑπὸ
,, τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν
νήπιον ἐνταῦθα οὐ τὴν
ἡλικίαν φησίν, ἀλλὰ τὴν
γνώμην· δεικνὺς ὅτι
ὁ μὲν θεὸς ἐξ ἀρχῆς ἐβού-
λετο ταῦτα χαρίσασθαι·
ἐπειδὴ δὲ ἔτι νηπιωδέστε-
ρον διεκείμεθα· ἀφῆκεν
ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου
εἶναι· τουτέστι, νουμηνί-
ας καὶ σάββατα· αὗται
γὰρ ἡμῖν αἱ ἡμέραι ἀπὸ
δρόμου σελήνης καὶ ἡλίου
γίνονται· οἱ τοίνυν καὶ νῦν
ὑμᾶς ὑπὸ νόμον ἄγουσιν·
οὐδὲν ἕτερον ποιοῦσιν·
ἀλλ' ἢ καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τῆς

τελείας κηδεμονίας· ἃ τοὺς το-
σοῦτα πάλιν ὑμᾶς ἀνάγουσι·
Ὅρα ὅσον ἐστὶ παρατή-
ρησις ἡμερῶν· τὸν κν̄
τὸν οἰκοδεσπότην· τὸν
πάντων κρατοῦντα· ἐν
ὑπηρέτου καθίστησι τά-
ξει· ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλή-
ρωμα τοῦ χρόνου, ἐξα-
πέστειλεν ὁ θς̄ τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ γενόμενον ἐκ γυναι-
κός· γενόμενον ὑπὸ νό-
μον· ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
ἐξαγοράσῃ· ἵνα τὴν
υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν·
Δύο τίθησιν ἐνταῦθα αἰ-
τίας καὶ κατορθώματα
τῆς σαρκώσεως· καὶ
κακῶν ἀπαλλαγὴν καὶ
ἀγαθῶν χορηγίαν· ἅ-
περ οὐδενὶ δυνατὸν ἦν·
ἢ αὐτῷ κατορθῶσαι μόνῳ·
Τίνα δὲ ταῦτα ἦν· ἀπαλ-
λαγῆναι τῆς ἀρᾶς τοῦ
νόμου· καὶ τῆς υἱοθεσίαν
ἀξιωθῆναι· ἵνα γὰρ τοὺς
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ
φησίν· καὶ ἵνα τὴν υἱο-
θεσίαν ἀπολάβωμεν·
καλῶς δὲ εἶπεν ἀπολάβωμεν·
δεικνὺς ὀφειλομένην·
ἄνωθεν γὰρ ἐπηγγέλλε-
το καθὼς διὰ πολλῶν καὶ
αὐτὸς ἔδειξε· πρὸς τὸν
ἀβραάμ· ὑπὲρ τούτων
ἐπαγγελίας γενομένας·
καὶ πόθεν δῆλον ὅτι γε-
γόναμεν υἱοί φησιν· εἶ-
πεν τρόπον ἕνα· ὅτι τὸν
χν̄ ἐνεδυσάμεθα τὸν

ὄντα υἱόν· λέγει καὶ δεύτερον·
ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς υἱοθεσί-
ας ἐλάβομεν· οὐ γὰρ ἄν,
ἐδυνήθημεν καλέσαι πατέρα·
εἰ μὴ πρότερον υἱοὶ κατέ-
στημεν· τοίνυν ἀντὶ δού-
λων ἐλευθέρους· ἀντὶ νη-
πίων τελείους· ἀντὶ ἀλλο-
τρίων, κληρονόμους ἐ-
ποίησεν· καὶ υἱοὺς ἐχαρίσατο·
πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ἐσχά-
της ἀγνωμοσύνης· ἀ-
φιέναι μὲν ταύτην· ὑπο-
στρέφειν δὲ εἰς τοὐπίσω·
ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες
θν̄· ἐδουλεύσατε τοῖς
μὴ φύσει οὖσι θεοῖς· νῦν
δὲ γνόντες θν̄· μᾶλλον
δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θῦ·
πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν·
ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ
στοιχεῖα· οἷς πάλιν ἄνω-
θεν δουλεύειν θέλετε·
Ἐνταῦθα πρὸς τοὺς ἐξ ἐ-
θνῶν πιστεύσαντας ἀπο-
τεινόμενος φησίν· ὅτι καὶ
εἰδωλολατρείας τὸ τοιοῦτόν
ἐστιν· καὶ τὴν τῶν ἡμερῶν
παρατήρησιν ἐσφυλακή·
καὶ ὅτι μεγάλην φέρει τὴν
κόλασιν νῦν· διὸ καὶ θεοὺς
οὐ φύσει· τὰ στοιχεῖα ἐκά-
λεσεν· ταῦτα αὐτὰ κατα-
σκευάσαι βουλόμενος· καὶ
τὴν μεγάλην ἄγνοιαν αὐτοῖς
ἐγκαλῶν· ὃ δὲ λέγει τοι-
οῦτόν ἐστιν· ὅτι τότε μὲν σκο-
τιζόμενοι καὶ ἐν τῇ πλάνῃ
διάγοντες· χαμαὶ ἐφέρεσθε·
νῦν δὲ ὅτε ἔγνωτε τὸν θν̄·

μᾶλλον δὲ ἐγνώσθητε
παρ' αὐτοῦ· πῶς οὖν κάτεχο-
μαι καὶ χαλεπαίνω τὸ πρᾶγμε-
τι ἀπάσας θεοκολάκιν·
μετὰ τοσαύτην ἐπιμελεί-
αν. τὰ αὐτὰ νοσοῦντες
πάλιν· οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς
καμόντες εὕρετε τὸν θεόν·
ἀλλ' ὑμᾶς μὲν ἐν τῇ πλάνῃ
διατρίβοντας· αὐτὸς δὲ ὑ-
μᾶς ἐπεσπάσατο· ἀσθενῆ
δὲ στοιχεῖα καὶ πτω-
χά. τὸ μηδεμίαν δύνα-
μιν ἔχειν εἰς τὴν προκειμέ-
νων ἀγαθῶν· ἡμέρας πα-
ρατηρεῖσθε καὶ μῆνας.
καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς·
ἐκ τούτων δηλῶν ὅτι·
οὐ μόνον περιτομὴν
αὐτοῖς ἐκήρυττον ἐκεῖνοι.
ἀλλὰ καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ
τὰς νουμηνίας· φοβοῦ-
μαι ὑμᾶς· μήπως εἰκῇ
κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς·
εἶδες σπλάγχνα ἀποστολι-
κά. ἐκεῖνοι ἐσαλεύοντο.
καὶ οὗτος τρέμει καὶ δέ-
δοικεν· διὸ καὶ σφόδρα
ἐντρεπτικῶς αὐτὸ τέθη-
κεν. εἰπών, κεκοπίακα
εἰς ὑμᾶς· ὥσπερ εἰ ἔλεγεν·
μὴ κενώσητέ μου τοὺς
τοσούτους ἱδρῶτας·
εἰπὼν δὲ φοβοῦμαι. καὶ
τὸ μήπως προσθείς· ἐ-
πὶ ἀγαθὰς αὐτοὺς ἐνέβα-
λεν. καὶ τὰς εὐελπίδας κι-
νεῖ χρηστάς· οὐ γὰρ
εἶπεν. ὅτι εἰκῇ ἐκοπία-
σα· ἀλλὰ μήπως· οὐδέπω

φησὶν ἐξ ἐκείνης τὸ ναυάγιον.
ἀλλ' ἔτι τὸν χειμῶνα τοῦτο
ὠδίνοντα ὑμᾶς ὁρῶ· διὰ
τοῦτο δέδοικα. οὐ μὴν
ἀπέγνωκα· κύριοι γὰρ
ὑμεῖς τὸ πᾶν διορθῶ-
σαι. καὶ τὴν προτέραν
ἐπαναλαβεῖν γαλήνην·
εἶτα ὥσπερ χαριζόμε-
νοις χεῖρα ὀρέγων· ἑαυ-
τὸν τίθησι μέσον ἀγόμενον·
γίνεσθε ὡς ἐγώ. ὅτι κἀ-
γὼ ὡς ὑμεῖς· ταῦτα
πρὸς τοὺς ἐξ ἰουδαίων.
διὸ καὶ ἑαυτὸν τίθησι μέσον
ἄγων. κἀντεῦθεν πείθων
αὐτοὺς ἀποστῆναι τῶν
παλαιῶν· εἰ γὰρ καὶ μὴ
δεῖν ἕτερον εἶχες ὑ-
πόδειγμα· κἂν ἐμὲ
μόνον ἰδεῖν. ταύτην
ἐνέκειν τὴν μεταβολὴν
καὶ θαρρῆσαι ῥᾳδίως
διαμείναντες τοίνυν. καὶ
γὰρ ἐγὼ ταῦτα ἔπασχον
πάλαι καὶ σφόδρα. καὶ
περιεῖχον ὁμῶς τοῦ νό-
μου· ἀλλ' ὅμως ὕστερον
οὐκ ἐφοβήθην ἀφεῖναι
τὸν νόμον. οὐδὲ μετα-
στῆναι τῆς πολιτείας
ἐκείνης· καὶ ταῦτα
ὑμεῖς ἴστε σαφῶς. πῶς
μετὰ ὑπερβολῆς ἀντελαμ-
βανόμην τοῦ ἰουδα-
ϊσμοῦ· καὶ πῶς μεταβαλ-
λόμενος αὐτὸν σφοδρότε-
ρος. ἔστην μετὰ ταῦτα·
καὶ καλῶς αὐτὸ τέθεικεν
ὕστερον· οἱ γὰρ πολλοὶ

τῶν ἀγαθῶν· καὶ μυρίοις
εὐρωσι λογισμοῖς καὶ δι-
καίους· ἀπὸ τοῦ ὁμογε-
νοῦς μᾶλλον ἐφθέγγον-
ται· καὶ ὅταν ἴδωσι τὰ
αὐτὰ πραττόντων· μᾶλ-
λον ἔχονται τῶν αὐτῶν·
ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
οὐδέν με ἠδικήσατε·
Ὅρα πῶς πάλιν τῷ τῆς
τιμῆς ὀνόματι προσα-
γορεύει· τοῦτο δ' αὐτὸ καὶ
τῆς χάριτος ὑπόμνη-
σίς ἐστιν· ἐπειδὴ γὰρ σφό-
δρα καθήψατο αὐτῶν·
καὶ πανταχόθεν συνέ-
κρινεν τὰ πράγματα·
καὶ ἔδειξεν παρανο-
μοῦντας· καὶ πολλαχό-
θεν αὐτοὺς ἐνῆγεν·
πάλιν ἀνίησιν καὶ θε-
ραπεύει· προσηνεστέ-
ροις κεχρημένος λόγοις·
Ὥσπερ γὰρ τὸ διαπαντὸς
τὸ θεραπεύειν ἔκλυσις·
οὕτως τὸ συνεχῶς ἐμμέ-
νειν ἀεὶ διελέγχεσθαι·
τραχύτερον ποιεῖ· διὸ
αὐτὸ τοῦτο πανταχοῦ· τὴν
συμμετρίαν ἐχρῆσθαι
καλόν· Ὅρα τοίνυν πῶς
αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν εἰρημέ-
νων ἀπολογεῖται· δεί-
κνυς οὐχ ὡς ἀπε-
χθανόμενον αὐτοῖς·
ἀλλὰ κηδόμενος εἰρηκέναι.
ἅπερ εἴρηκεν· ἐπειδὴ
γὰρ καθυπερ ἂν ἔδω-
κεν τὴν τομήν· ὥσπερ
ἐπάγει λοιπὸν τὴν πα-

ράκλησιν ταύτην ἐπιτίθη-
σιν· καὶ δεικνὺς ὅτι οὐ μί-
σους οὐδὲ ἔχθρας ἦν
τὰ εἰρημένα· ἀλλὰ μεγά-
λης τῆς ἀγάπης αὐτούς·
ἦν ἐνεδείξατο περὶ αὐ-
τῶν· καὶ μετ' ἐγκωμίων
τὴν ἀπολογίαν τίθησι·
διὸ φησίν· δέομαι ὑμῶν·
οὐδέν με ἠδικήσατε·
οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένει-
αν τῆς σαρκός μου εὐηγ-
γελισάμην ὑμῖν· καὶ τὸν
πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ
σαρκί μου οὐκ ἐξουθενή-
σατε· ἀλλ' οὐ πῶς τοῦτο μέ-
γα τὸ μὴ ἀδικῆσαι· καὶ
τοί γε οὐδὲ ὁ τυχὼν ἀπόσ-
τολον οὐκ ἀδικήσαντα ἠλά-
ται ἠθέλησεν ἄν· καὶ ἠ-
κληρῶσαι καὶ μάτην·
ὑμεῖς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἠ-
δικήσατε· ἀλλὰ καὶ πολ-
λὴν καὶ ἄφατον ἐπεδεί-
ξασθαι εὔνοιαν· καὶ οὐ-
χ οἷόν τε τὸν τοιαύτης ἀ-
πολαύσαντα θεραπεί-
ας· ἐκ κακονοίας ταῦτα
λέγειν· οὐ τοίνυν οὐδ' ἀ-
πεχθάνων ταῦτα λέγω·
ἀλλὰ πάντα διὰ φιλοστοργίαν
καὶ κηδεμονίαν· δέομαι
ὑμῶν· οὐδέν με ἠδική-
σατε· Οὐδὲν προση-
μ νέστερον τῆς ἁγίας ἐκείνης
ψυχῆς· οὐδὲν γλυκύτερον
καὶ φιλοστοργότερον· οὐ
τοίνυν οὐδὲ τὰ παρόντε-
ρα ἀπὸ λόγου θυμοῦ· οὐδὲ
πάθους ψυχῆς ἦν, ἀλλὰ

κηδεμονίας πολλῆς. καὶ
τί λέγω ὅτι οὐκ ἠδικήσα-
τε; πολλὴν μὲν οὖν καὶ
γνησίαν σπουδὴν περὶ
ἡμᾶς ἐπεδείξασθε. οἴδα-
τε γάρ φησιν ὅτι δι' ἀσθέ-
νειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγε-
λισάμην ὑμῖν. καὶ τὸν πει-
ρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρ-
κί μου οὐκ ἐξουθενήσατε.
Τί ποτέ ἐστιν ὃ λέγει· ἐλαυνό-
μην φησίν. ἐμαστιγούμην.
μυρίους θανάτους ὑπο-
μένων ἐκήρυττον ὑμῖν· καὶ
οὐδὲ οὕτω κατεφρονή-
σατέ μου. τοῦτο γάρ ἐστιν.
τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν
τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθε-
νήσατε. οὐδὲ διεπτύσα-
τε· ὃ δὲ οὐ μεῖον πάντων κακῶν·
καὶ γὰρ ἐν τάξει ἀπολογί-
ας πάλιν αὐτοὺς ἐπιρρεπᾶ·
δεικνὺς ὅσα ἔπαθεν δι' αὐ-
τούς. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τού-
του ὑμᾶς ἐσκανδάλισεν
φησίν. οὐδὲ διεπτύσατέ
μου. διὰ τὰ παθήματα καὶ τοὺς
διωγμούς. ἀσθένειαν
γὰρ καὶ πειρασμὸν ταῦτα
καλεῖ. ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐ-
δέξασθέ με· ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
Οὐκ ἄτοπον· διωκόμενον
μὲν καὶ ἐλαυνόμενον ὡς
ἄγγελον θεοῦ δέχεσθαι· πα-
ραινοῦντα δὲ τὰ δέοντα
μὴ δέχεσθαι· τίς οὖν ἦν
ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν· μαρ-
τυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυ-
νατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς
ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν

ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;
ἐνταῦθα διαπορεῖ καὶ ἐκ-
πλήττεται. καὶ παρ' αὐτῶν
ζητεῖ τὴν αἰτίαν τῆς με-
ταβολῆς μαθεῖν. τίς γὰρ
ὑμᾶς ἐξῶσε τὴν ἔμφυ-
σιν. καὶ ἐποίησεν ἑτέρως
διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς·
οὐχ ὑμεῖς ἦτε οἱ περιέπον-
τες καὶ θεραπεύοντες καὶ
τῶν ὀφθαλμῶν τιμιώ-
τερον ἄγοντες· τί τοίνυν
γέγονεν· πόθεν ἔχθρα·
πόθεν ὑποψία· ὅτι τὰ
ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἶπον.
διὰ τοῦτο μὲν οὖν μάλισ-
τα ἐχρῆν τιμᾶν καὶ θε-
ραπεύειν· νυνὶ δὲ ἐχθρὸς
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
ὑμῖν. ἐγὼ γάρ φησιν οὐ-
κ οἶδα ἄλλην αἰτίαν. ἢ τὸ
ἀληθῆ λέγειν ὑμῖν· Καὶ
Ὅρα μετὰ πόσης ἀπολογεῖται
πάσης σωφροσύνης. οὐ
γὰρ ἀφ' ὧν περὶ αὐτοὺς ἐ-
πεδείξατο. ἀλλ' ἀφ' ὧν αὐ-
τοὶ περὶ αὐτὸν ἐδείκνυσιν.
ἀδύνατον γὰρ ἦν ἐκκακουμένους ὁμοί-
ας ταύτας λέγεσθαι· οὐδὲ
γὰρ ἦν πάνυ οὕτως· καὶ
πῶς ἐγχωρεῖ τὸν μαστιζό-
μενον· τὸν ἐλαυνόμενον
τὸν μυρία πάσχοντα δι'
ὑμᾶς· μὴ ἐκκακοῦντα ὑ-
μῖν· ἀλλ' ἀφ' ὧν ἂν ἔχομεν ἐναι-
κρύπτεσθαι ἐκεῖ μοι. ἀπὸ
τούτων συλλογίζεσθαι ἐγὼ
πῶς ἐγχωρεῖ τὸ μὴ μισεῖσ-
θαι παρ' ὑμῶν· τὸν ὥσ-

ἀγγέλων δεχθέντα τοῖς ἐ-
ναντίοις ἀμείψασθαι· ζη-
λοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλ-
λὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλου-
σιν· ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε·
ἔστι γὰρ καὶ ζῆλος ἀγαθός
ὅταν τις οὕτω ζηλοῖ ὥστε
μιμήσασθαι τὴν ἀρετήν·
ἔστι καὶ ζῆλος πονηρός·
ὥστε ἐκβαλεῖν τῆς ἀρετῆς
τὸν κατορθοῦντα· ὃ δὴ
καὶ αὐτοὶ νῦν ἐπιχειροῦσι·
τῆς μὲν τελείας γνώσε-
ως ἐκβαλεῖν θέλοντες·
τῆς δὲ τὴν κεκρωτηριασ-
μένην καὶ νόθον ἀγαγεῖν·
δι' οὐδὲν ἕτερον· ἀλλ' ἵνα
αὐτοὶ μὲν ἐν τάξει καθῶν-
ται διδασκάλων· ὑμᾶς
δὲ τοὺς νῦν τελειοτέρους
αὐτῶν ὄντας· ἐν τάξει κα-
ταστήσωσι μαθητῶν·
Τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπών·
ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε· ἐ-
γὼ δὲ τοὐναντίον βούλο-
μαι φησίν· ὑμᾶς αὐτῶν καλ-
λίονας καὶ ὑπόδειγμα γί-
νεσθαι τῶν τελειοτέρων·
ὃ δὴ καὶ ἐγένετο· ὅτε πρὸς
ὑμᾶς ἤμην· διὸ καὶ ἐπά-
γει λέγων· καλὸν δὲ τὸ ζη-
λοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε·
καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖ-
ναί με πρὸς ὑμᾶς· ἐνταῦ-
θα γὰρ αἰνίττεται· ὅτι ἡ
ἀπουσία αὐτοῦ ταῦτα εἰρ-
γάσατο· καὶ ὅτι τὸ μὲν
μακάριον τοῦτο ἐστίν· μὴ
παρόντος τοῦ διδασκά-
λου μόνον τοὺς μαθητὰς

τὴν δέουσαν γνώμην ἔ-
χειν· ἀλλὰ καὶ ἀπόντος·
Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνοι οὐδέπω
πρὸς τοῦτο ἦσαν τελειό-
τητος ἀφιγμένοι· πάντα
ποιεῖ ὥστε τοῦτο αὐτοῖς
ἐμποιῆσαι· τεκνία μου
οὓς πάλιν ὠδίνω· ἄχρις οὗ
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν·
Ὅρα ταραττόμενον· ὅρα
θορυβούμενον· ἀδελ-
φοί μου δέομαι ὑμῶν· τε-
κνία μου οὓς πάλιν ὠδίνω·
μητέρα μιμεῖται περιτρέ-
μουσαν τοῖς παιδίοις·
ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν
ὑμῖν· εἶδες σπλάγχνα πα-
τρικά· εἶδες ἀθυμίαν
ἀποστολικῷ πρέπουσαν·
εἶδες οἵαν ἀφῆκεν ὀλολυ-
γήν· πολὺ τῶν τικτουσῶν
πικροτέραν· διεφθάρα-
τε φησὶν τὴν εἰκόνα· ἀ-
πωλέσατε τὴν συγγένειαν·
τὴν μορφὴν ἠλλοιώσατε·
ἀναγεννήσεως ἑτέρας ὑ-
μῖν δεῖ καὶ διαπλάσεως·
ἀλλ' ὅμως ἔτι τεκνία καλῶ·
τὰ ἀμβλωθρίδια· τὰ
ἐκτρώματα· ἀλλ' οὕτω μὲν
οὐ λέγει ἑτέρως δέ· φείδεται
γὰρ καὶ οὐ βούλεται πλῆξαι·
οὐδὲ τραύματα ἐπιθεῖναι
τραύμασιν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ σο-
φοὶ τῶν ἰατρῶν τοὺς μα-
κρὰν κατατεινομένους νόσον·
οὐ χεῖρον θεραπεύουσιν
ἀλλὰ διαναπαύοντας·
ὥστε μὴ ὀλιγοψυχοῦντας ἀ-
πολέσθαι· οὕτω καὶ ὁ μακάριος
οὗτος·

καὶ γὰρ αἱ ὀδύναι αὗται
τῶν σωματικῶν χαλεπώ-
τεραι· ὅσῳ καὶ κεφαλαλ-
γίαν μετὰ ζωῶν· καὶ τὸ ἁμαρ-
τηθὲν οὐ τὸ τυχὸν ἦν·
Η Ὅταν γὰρ ἀεὶ λέγω καὶ λέγων
οὐ παύσομαι· καὶ τὸ μικρὸν
παραιτεῖσθαι· ὁ ὁλόκληρον
τὴν ὅτι μὴ κεφαλὴν ἴσον· ὁ
τὴν μορφὴν ἔχειν μείνατο·
ἤθελον παρεῖναι πρὸς
ὑμᾶς ἄρτι. καὶ ἀλλάξαι
τὴν φωνήν μου· σκό-
πει μοι τὸν ἀκαρτέρητον·
τὸν θερμόν· τὸν οὐ δυνά-
μενον ἐνεγκεῖν τὰ τοιαῦτα·
τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀγάπη·
οὐκ ἀρκεῖται τοῖς ῥήμασιν·
ἀλλ' ἐπιζητεῖ καὶ τὴν πα-
ρουσίαν. ὥστε ἀλλάξαι τὴν
φωνήν μου φησίν· τουτ-
έστιν· ἀλλάξαι τὸν ὀλοφυρ-
μόν. ποιῆσαι καὶ δάκρυα·
καὶ πάντα εἰς θρῆνον ἐπι-
σπάσασθαι. διὰ γὰρ ἐπιστο-
λῆς οὐκ ἐνῆν δάκρυα δεῖ-
ξαι· οὐδὲ ὀλολυγμόν·
διὸ καὶ ἔτι τὴν παρουσί-
αν ἐπιζητῶν· ὅτι ἀπο-
ροῦμαι ἐν ὑμῖν· οὐκ ἔχω
γάρ φησιν τί εἴπω· οὐκ ἔ-
χω τί λογίσομαι· πόθεν
οἱ πρὸς αὐτὴν ἀναβαίνοντες
τῶν μου νόων τὴν κορυφήν.
καὶ διὰ τῶν κινδύνων οἷς
ὑπέμεινα· ὑπὲρ τῆς
πίστεως. καὶ διὰ τῶν ση-
μείων ὧν ἐπεδείξατο
διὰ τῆς πίστεως· νῦν αὐ-
θρόον οὕτως μετὰ τοσαύτην

ἐντελέσαν κατὰ τὴν ἔχθραν·
ὥσπερ σαθρὸν τὸ μὲν καὶ σαλ-
εύεται συρρῆναι καὶ τῶν ἰ-
ουδαϊζόντων ἐκκρεμά-
σθαι. διὰ ταῦτα καὶ ἀρχό-
μενος ἔλεγεν· θαυμάζω
ὅτι οὕτως ταχέως μετατί-
θεσθε. καὶ ἐνταῦθα ἀπο-
ροῦμαι ἐν ὑμῖν· ὥσπερ ἂν εἰ
λέγειν· τί εἴπω· τί λαλήσω·
τί ἐννοήσω· ἀπορῶ. διὸ
καὶ ὀλολύζειν ἀνάγκη. ὅταν
ἐν τοῖς ἀπόροις ποιοῦ-
σιν καὶ οἱ προφῆται· ἄλ-
λος δὲ καὶ τοῦτο θερα-
πείας οὐ μικρόν. τὸ μὴ
μόνον συμβουλεύειν ἀλ-
λὰ καὶ θρηνεῖν. τοῦτο γὰρ
καὶ Μιλησίοις διαλεγόμε-
νος ἔλεγεν· τριετίαν μετὰ
δακρύων νουθετῶν ἕνα
ἕκαστον ὑμῶν οὐ διέλι-
πον· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα
φησὶ λέγων· ἀλλάξαι τὴν
φωνήν μου· Καὶ γὰρ ἐν
ταῖς ἀπορίαις καὶ ταῖς ἀ-
μηχανίαις ταῖς παρὰ τὰ
παιδία συμβαινούσαις μι-
κρὸν μένοι λοιπὸν ἐπὶ τὰ
δάκρυα καταφεύγομεν·
ὃ δὴ ποιῶν ὡς ἐπὶ παίζειν
καὶ ἐν ἀρχῇ εἶπεν. καὶ ἐθρά-
σύνθη ἐν πᾶσιν· ἀπωλο-
φύρατο. ὁ δὲ ὀλοφυρόμε-
νος ἐπὶ παίζεται μόνος καὶ
κολακεύσας ἐστίν· οὔτε γὰρ
τραχὺ μετὰ ὥσπερ ἐπίπλη-
ξις. οὔτε χαλεπὸν καθάπερ
ἡ θεραπεία· ἀλλ' ἔστιν μέ-
μιγμένον φάρμακον.

καὶ πολλὴν ἔχει τὴν ἰσχὺν
πρὸς παραίνεσιν. ἐ-
πειδὴ οὖν ὀλοφυράμενος
ἐμάλαξεν αὐτῶν τὴν διά-
νοιαν· καὶ ἐπανώσας ἀπο-
μαξάμενος· πάλιν μετὰ τοῦ
ἀγῶνος ἐμμαίνεται. κεφά-
λαιον τίθησι μεῖζον· δει-
κνὺς ὅτι αὐτὸς ὁ νόμος
οὐ βούλεται ἑαυτὸν φυλάτ-
τεσθαι· τότε μὲν οὖν
ἐπὶ τοῦ ἀβραὰμ τὸ παρά-
δειγμα εἰσήγαγεν· νῦν
δὲ αὐτὸν παράγει τὸν νόμον
παραινοῦντα μὴ φυλάτ-
τεσθαι αὐτόν· ἀλλ' ἀναχωρεῖν·
ὅπερ ἦν ἰσχυρότερον·
ὥσπερ ἐβούλεσθε πείθε-
σθαι τῷ νόμῳ φησίν· ἀ-
πόστητε αὐτοῦ· τοῦτο γὰρ
αὐτὸς βούλεται· ἀλλ' οὕτω
μὲν οὐ λέγει· ἑτέρως δὲ
αὐτὸ κατασκευάζει. καὶ
ἱστορίαν ἀναμιμνήσκει·
λέγετε γάρ μοι φησὶν οἱ ὑ-
πὸ νόμον θέλοντες εἶναι·
τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε·
καλῶς εἶπεν, οἱ θέλοντες.
οὐ γὰρ τῆς τῶν πραγμά-
των ἀκολουθίας· ἀλλὰ
τῆς ἐκείνων ἀκαίρου
φιλονεικίας τὸ πρᾶγμα
ἦν· νόμον δὲ ἐνταῦθα
τὸ βιβλίον τῆς κτίσεως
καλεῖ· ὅπερ πολλάκις
ποιεῖ· τὴν παλαιὰν ἅ-
πασαν οὕτως ὀνομάζων·
γέγραπται γάρ· ὅτι ἀβραὰμ
δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα
ἐκ τῆς παιδίσκης· καὶ

ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας·
πάλιν μέσον τὸν ἀβραὰμ ἀνά-
σιν· οὐ ταυτολογῶν, ἀλλ'
ἐπειδὴ πολλὴ τοῦ πατρι-
άρχου παρὰ τοῖς ἰουδαί-
οις ἡ δόξα ἦν· δείκνυσιν
ὅτι ἐκεῖθεν οἱ τύποι τὴν
ἀρχὴν ἔλαβον· καὶ τὰ
παρόντα ἐν αὐτῷ προ-
εζωγραφεῖτο· καὶ πρῶ-
τον δείξας υἱοὺς ὄντας
τοῦ ἀβραάμ· ἔπειτα δὲ οὐ
τῆς αὐτῆς ἀξίας ἦσαν
οἱ υἱοὶ τοῦ πατριάρχου·
ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς δούλης·
ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας·
δείκνυσι λοιπὸν ὅτι οὐ
μόνον υἱοί· ἀλλὰ καὶ οὕτως
υἱὸς ὡς ὁ ἐλεύθερος καὶ εὐ-
γενής· τοσαύτη ἡ τῆς
ἀσθενῆ καὶ δύναμις· ἀλλ' ὁ μὲν
ἐκ τῆς παιδίσκης κα-
τὰ σάρκα γεγέννηται·
ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
κατ' ἐπαγγελίαν· τί ἐστι
κατὰ σάρκα· ἔπειτα δὴ ἔλεγεν
ὅτι κἂν ἰουδαῖοι ὦσι συγγε-
νεῖς τοῦ ἀβραάμ· καὶ ἐθελό-
κα τοῖς ἀκούουσιν ἀπί-
θανον εἶναι· ἀπὸ τοῦ μὴ
γενομένους ἐξ ἐκείνου,
τούτους φησὶν υἱοὺς εἶναι
ἐκείνου· δείκνυσιν ὅτι
τὸ παράδοξον τοῦτο ἄ-
νωθεν γέγονεν. ὁ γὰρ ἰ-
σαὰκ οὐ κατὰ φύσεως
ἀκολουθίαν· οὐδὲ κατὰ
γάμου νόμον· οὐδὲ κα-
τὰ σαρκὸς δύναμιν γε-
νόμενος ἐστὶ γνήσιος ἦν,

ἀπὸ νενεκρωμένων σωμάτων ἡ
φύσις· καὶ ἀπὸ τῆς μήτρας
ἐνεκρωμένης· οὐ γὰρ ἡ σὰρξ ἐκί-
νησεν· οὐδὲ τὸ σπέρμα
τὸν τόκον εἰργάσατο· νε-
κρὰ γὰρ ἦν ἡ μήτρα· καὶ διὰ
τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν
πήρωσιν· ἀλλ' ὁ τοῦ θεοῦ λό-
γος αὐτὸν ἔπλασεν· ἐπὶ δὲ
τοῦ δούλου· οὐχ οὕτως·
ἀλλ' ἐννόμως τοῖς τῆς φύ-
σεως θεσμοῖς καὶ τῇ τοῦ
γάμου συνηθείᾳ τίκτεται·
ἀλλ' ὅμως ὁ μὴ κατὰ σάρκα
τοῦ κατὰ σάρκα γεγεννημέ-
νου τιμιώτερος ἦν· μὴ
θορυβείτω τοίνυν ὑμᾶς
τὸ μὴ κατὰ σάρκα γεγε-
νῆσθαι· δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο
μάλιστα αὐτοῦ συγγενεῖς
ὑμεῖς· ὅτι οὐ κατὰ σάρκα
ἐγεννήθητε· οὐ γὰρ ἀτι-
μοτέρους τοῦτο τὸ κα-
τὰ σάρκα· ἀλλὰ καὶ ἐντιμο-
τέρους ἐργάζεται· θαυ-
μαστότερος γὰρ ὁ τόκος ὁ
μὴ κατὰ σάρκα καὶ πνευ-
ματικώτερος· καὶ δῆλον
ἐντεῦθεν· ἀμφοτέρων τεχθέν-
των· ἐτέχθη γὰρ κατὰ σάρ-
κα ὁ ἰσμαήλ· ἀλλὰ δοῦλος
ἦν· καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἀλ-
λὰ καὶ ἐξεβλήθη τῆς πα-
τρῴας οἰκίας· ὁ δὲ κατ'
ἐπαγγελίαν τεχθεὶς ὁ ἰσαάκ·
ἅτε υἱὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος·
κύριος ἦν πάντων· ἅτι-
νά ἐστιν ἀλληγορούμενα·
καταχρηστικῶς τὸν τύπον
ἀλληγορίαν ἐκάλεσεν· ὁ

δὲ λέγει τοῦτό ἐστιν· ἡ μὲν
ἱστορία αὕτη οὐ τοῦτο μόνον
παραδηλοῖ ὅπερ φαίνε-
ται· ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ ἀ-
ναγορεύει· διὸ καὶ ἀλληγο-
ρία κέκληται· τί δὲ ἀλλη-
γόρευσεν; οὐδὲν ἕτερον
ἢ τὰ παρόντα πάντα·
αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο δια-
θῆκαι φησίν· μία μὲν ὄρους
δουλείαν γεννῶσα· ἥτις
ἐστὶν ἄγαρ· αὗται τίνες εἰσὶν αἱ
μητέρες τῶν παιδίων μέ-
λεγομεν· ἡ σάρρα καὶ ἡ ἄγαρ·
τί ἐστιν δύο διαθῆκαι· δύο
νόμοι· ἀλλ' ἐπειδὴ γυναικῶν
ὀνόματα ἦν ἐν τῇ ἱστορίᾳ·
ἐνεμνήσθη μὲν ἐν τῇ προση-
γορίᾳ τοῦ γένους· καὶ ἀ-
πὸ τῶν ὀνομάτων πολ-
λὴν δείκνυσι τὴν ἀκολου-
θίαν· πῶς δὲ ἀπὸ τῶν ὀνο-
μάτων· τὸ γὰρ ἄγαρ σι-
νᾶ ὄρος ἐστὶν φησὶν ἐν τῇ
ἀραβίᾳ· ἄγαρ ἐλέγετο ἡ
δούλη· τὸ δὲ σινᾶ ὄρος οὕ-
τω μεθερμηνεύεται τῇ ἐ-
πιχωρίῳ αὐτῶν γλώττῃ·
ὥστε τοὺς ἐκ τῆς παλαιᾶς
τικτομένους πάντας·
ἀνάγκη δούλους εἶναι· τὸ
γὰρ ὄρος ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἡ
παλαιὰ διαθήκη ἐδόθη·
ὁμώνυμόν ἐστι τῇ δούλῃ·
παραλαμβάνει καὶ τὴν
ἱερουσαλήμ· τοῦτο γάρ ἐστιν· συ-
στοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλήμ·
τουτέστιν· γειτνιάζει· ἅ-
πτεται· ποίῳ ἀπὸ τούτου
Ὅτι οὐ μόνον ἐκείνη δούλη

καὶ δούλους ἔτικτεν. ἀλλὰ
καὶ αὕτη. τοῦτ' ἔστιν ἡ δια
θήκη. ἧς τύπος ἡ δούλη.
καὶ γὰρ ἡ ἱερουσαλὴμ ἐκείνη πόρρω
κεῖται τῷ ὄρει τῷ ὁμωνύ
μῳ τῇ δούλῃ. ἐν τούτῳ δὲ
τῷ ὄρει καὶ ἡ διαθήκη δέ
δοται. ποῦ οὖν καὶ τῆς
σάρρας ὁ τύπος; ἡ δὲ ἄ
νω ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν.
οὐκοῦν καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς
τικτόμενοι οὐ δοῦλοι. τῆς
μὲν ἱερουσαλὴμ τῆς κάτω τύπος
ἦν σάρρα. καὶ δῆλον ἐκ
τοῦ ὄρους τοῦ οὕτω κα
λουμένου. τῆς δὲ ἄνω
ἡ ἐκκλησία. ἀλλ' ὅμως οὐ
κ ἀρκεῖται τοῖς τύποις.
ἀλλὰ καὶ τὸν ἡσαΐαν προσ
τίθησι μαρτυροῦντα
τοῖς εἰρημένοις. εἰπὼν
γὰρ ἡ ἄνω ἱερουσαλὴμ μήτηρ ἡ
μῶν ἐστίν. καὶ τὴν ἐκκλη
σίαν οὕτω καλέσας. παρί
στησι τὸν προφήτην. ταῦ
τα αὐτὰ ἐπιψηφιζόμενον.
εὐφράνθητι γάρ φησιν
στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα. ῥῆ
ξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδί
νουσα. ὅτι πολλὰ τὰ τέ
κνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον.
ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.
Τίς οὖν ἡ στεῖρα. καὶ τίς ἡ
ἔρημος. πρὸ τούτου οὐ
κ ἔνδηλον ὅτι ἡ ἐξ ἐθνῶν
ἐκκλησία τῆς τοῦ θεοῦ γνώ
σεως ἀπεστερημένη. τίς
δὲ ἡ τὸν ἄνδρα ἔχουσα.
οὐκ ἔνδηλον ὅτι ἡ συναγω
γή. ἀλλ' ὅμως ἐνίκησεν

αὐτὴν. τῇ πολυπαιδίᾳ
ἡ στεῖρα. ἐκείνη μὲν γάρ.
ἓν ἔθνος εἶχε. τὰ δὲ τῆς
ἐκκλησίας τέκνα. τὴν
ἑλλάδα. τὴν βάρβαρον.
τὴν γῆν. τὴν θάλατταν.
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν
ἐνέπλησεν. εἶδες πῶς.
διά τε πραγμάτων ἡ σάρ
ρα. διά τε ῥημάτων ὁ
προφήτης. τὰ μέλλοντα
ἡμῖν ὑπέγραψαν. σκό
πει δέ. στεῖραν ἐκάλεσεν ὁ ἡ
σαΐας. καὶ ταύτην ἔδειξεν
πολύπαιδα γενομένην.
τοῦτο τύπος καὶ ἐπὶ τῆς
σάρρας συνέβη. καὶ γὰρ
καὶ αὐτὴ στεῖρα οὖσα. πλή
θους ἐκγόνων ἐγένετο
μήτηρ. τὸ πάλαι δὲ οὐδὲ
ταῦτα ἀπόχρη. ἀλλὰ καὶ
πῶς ἐγένετο μήτηρ ἡ στεῖρα
περιεργάζεται ἵνα καὶ
ἐντεῦθεν προσαγάγῃ τῇ
ἀληθείᾳ τὸν τύπον. διὸ
καὶ ἐπάγει λέγων. ἡμεῖς δὲ
ἀδελφοὶ κατὰ ἰσαὰκ ἐ
παγγελίας τέκνα ἐσμέν.
Οὐ γὰρ μόνον στεῖρα ἦν ἡ
ἐκκλησία ὥσπερ ἡ σάρρα.
οὐδὲ μόνον πολύπαις ἐ
γένετο ὥσπερ ἐκείνη. ἀλλὰ
καὶ οὕτως ἐγέννησεν
ὥσπερ ἡ σάρρα. καθά
περ γὰρ ἐκείνην ἡ μήτρα, οὐ
χ ἡ φύσις ἀλλ' ἡ ἐπαγγελία
τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ εἰρηκὼς κα
τὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐ
λεύσομαι καὶ ἔσται τῇ σάρρᾳ
υἱός. οὗτος ἦν ὁ [illegible]

ἀλλ᾽ ἐκείνων μηδὲν τὸ βρέφος
διεπλάσθη· οὕτω δὴ καὶ
ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως
τῆς ἡμετέρας· φύσις μὲν
οὐδεμία· τὰ δὲ ῥήματα
τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ ἱερέως
λεγόμενα· ἀναπερίσασιν
οἱ πιστοί. ταύτῃ ἐν τῇ κο-
λυμβήθρᾳ τῶν ὑδάτων
καθάπερ ἐν μήτρᾳ τινὶ
διαπλάττεται καὶ ἀναγεννᾶ-
ται τὸν καταρτιζόμενον·
Οὐκοῦν ἀπὸ τῆς Ἄγαρ ἐσμὲν
παιδία. καὶ ἐλεύθεροι
ἐσμέν· καὶ ποία αὕτη ἐ-
λευθερία [illegible] τίς ἄν,
ὅταν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι καὶ
ἔχωσιν καὶ μαστίζουσι
τοὺς πιστεύσαντας· οἱ
δὲ δοκοῦντες ἐλεύθεροι
ἅμα διώκονται· ταῦτα
γὰρ τότε συνέβαινε τῶν
πιστῶν διωκομένων· ἀλ-
λὰ μηδὲ τοῦτο ὑμᾶς θο-
ρυβείτω φησίν· καὶ γὰρ
καὶ τοῦτο προέλαβεν ἐν
τῷ τύπῳ· ὁ γὰρ Ἰσαὰκ ἐ-
λεύθερος ὤν, ὑπὸ τοῦ δού-
λου Ἰσμαὴλ ἐδιώκετο.
διὸ καὶ ἐπάγει λέγων· ἀλ-
λ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρ-
κα γεννηθεὶς ἐδίωκεν
τὸν κατὰ πνεῦμα. οὕτως καὶ
νῦν· ἀλλὰ τί λέγει ἡ γρα-
φή· ἔκβαλε τὸν υἱὸν τῆς
παιδίσκης· οὐ γὰρ μὴ
κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς
παιδίσκης· μετὰ τοῦ υἱοῦ
τῆς ἐλευθέρας· τί οὖν
αὐτὴ ἡ παράκλησις πᾶσα·

τὸ δὲ ἄχθειν αὐτοὺς ἐλευθέ-
ρους ὑπὸ τῶν δούλων [illegible]
[illegible] οὐχί φησιν· οὐ-
δὲ γὰρ ἐνταῦθα ἵσταμαι.
ἀλλ᾽ αἰῶνιός σοι καὶ τῶν [illegible]
καὶ τὸ τέλος ἡ παραμονή
ἀντικαρπῶν· οὐ μικρὸν
τοῖς διωγμοῖς· τί μαθών
ταὐτὰ ἐξῆς· ἔκβαλε τὸν υἱὸν
τῆς παιδίσκης· οὐ γὰρ
μὴ κληρονομήσῃ μετὰ τοῦ
υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας· ἀλλὰ
ταῦτα ἐστὶ χάριν τῆς προσ-
καίρου τυραννίδος καὶ
τῆς ἀπονοίας τῆς ἀκαί-
ρου· εἶναι μετὰ τῶν [illegible]
ὁμοτίμοις· καὶ γίνεται φυ-
γὰς καὶ πλάνος μετὰ
τῆς μητρός· οὐδὲ μοι σκόπει
τὴν σοφίαν τῶν εἰρημέ-
νων· οὐ γὰρ εἶπεν ἐπειδὴ
ἐδίωκεν διὰ τοῦτο ἐκ-
βάλλετο μόνον· ἀλλ᾽ ἵνα μὴ
κληρονομήσῃ· οὐ γὰρ τὸ
προσκαίρου διωγμοῦ
τιμωρίαν αὐτὸν ἀπαιτεῖ
ταύτην· τοῦτο γὰρ μικρὸν
καὶ οὐδὲν πρὸς ἐκεῖνο·
ἀλλ᾽ οὐκ ἀφῆκεν γενέσθαι
κοινωνὸν τῶν ἑτοιμασμέ-
νων τῷ παιδί· δῆλον ὡς ὅ-
τι καὶ τοῦ διωγμοῦ χωρὶς
τοῦτο ἂν ὤφθη αὐτῷ· δια-
τὰ ὑπομένοντα· οὐ κα-
τὰ τοῦ διωγμοῦ τὴν ἀρ-
χὴν λαβόν· ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς
τοῦ θεοῦ γνώμης· καὶ οὐ
κατεῖπεν οὐ μὴ κληρονομή-
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀβραάμ· ἀλλ᾽ ὁ
υἱὸς τῆς παιδίσκης· ἀπὸ

τοῦ φημισθέντος γένους
αὐτῶν καρπῶν· ἀλλ' ἡ Σάρρα
ἄκαρπος ἦν. καὶ γὰρ ἡ ἐξ ἐ-
θνῶν ἐκκλησία τοιαύτη.
Ὁρᾷς διὰ πάντων τὸν τύ-
πον τηρούμενον· ὥσπερ
γὰρ ἐν ὀλίγοις ποιεῖ ἔμπρο-
σθεν, ἐκείνη μὴ τί-
κτουσα πρὸς ἐσχάτου γή-
ρως γίνεται μήτηρ· οὕτω καὶ
αὕτη. ὅτε ἦλθεν τὸ πλή-
ρωμα τίκτει. τοῦτο γὰρ
καὶ προφῆται προα-
νεφώνουν λέγοντες·
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ
τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βό-
ησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς
ἐχούσης τὸν ἄνδρα.
τὴν ἐκκλησίαν οὕτω κα-
λοῦντες. οὐ γὰρ ἦν ἐπε-
γνωκυῖα τὸν θεόν· ἀλλ' ὅμως
ἐπιγνοῦσα. τὴν πολύ-
παιδα ἐνίκησεν συνα-
γωγήν. ἄρα ἀδελφοί,
οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέ-
κνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.
πάντα ταῦτα κινεῖ καὶ
στρέφει. δεῖξαι βουλόμε-
νος· ὅτι τὸ γενόμενον
οὐ πρόσφατον ἦν· ἀλλ' ἄ-
νωθεν καὶ πρὸ πολλῶν
διετυποῦτο χρόνων.
Πόσῳ οὖν οὐκ ἄτοπον τῶν προ
τοσούτων χρόνων ἀφο-
ρισθέντας καὶ ἐλευθερί-
ας τυχόντας, ἑκόντας
ἑαυτοὺς ὑπὸ τὸν τῆς δου-
λείας ὑπάγειν ζυγόν.

ἐστι καὶ ἄλλην αἰτίαν
τίθησιν τὴν πείθουσαν
αὐτοὺς μένειν ἐπὶ τῶν
δογμάτων· τῇ γὰρ ἐλευ-
θερίᾳ φησὶν ᾗ Χριστὸς ὑμᾶς
ἐξηγόρασεν στήκετε·
μὴ γὰρ ἑαυτοὺς ἠλευθε-
ρώσατε. ὅτι πάλιν ἑτέ-
ρων πρότερον προσέχετε δέσπο-
ταν. ἀλλ' αὐτὸς ἐστὶν ὑμᾶς
ὁ ἐξηγορακώς· ἄλλος
ὁ τὴν τιμὴν δοὺς ὑπὲρ ὑ-
μῶν. ὁρᾷς δι' ὅσων αὐτοὺς
ἀπάγει τῆς ἰουδαϊκῆς
πλάνης· πρῶτον μὲν δείκνυσιν
ὅτι ἐσχάτης ἀνοίας ἐ-
λευθέρους ἀντὶ δούλων
γενομένους· δούλους
ἀντὶ ἐλευθέρων εἶναι θέλειν
ἐστί· δεύτερον· ὅτι περὶ τὸν εὐ-
εργέτην ἀγνώ-
μονες καὶ ἀχάριστοι δει-
χθήσονται· τοῦ μὲν ἐλευ-
θερώσαντος καταφρο-
νοῦντες. τὸν δὲ δουλώσαν-
τα νόμον ἀσπαζόμενοι· τρίτον·
ὅτι οὐ δυνατὸν τοῦτο.
οὐ γὰρ ἔχει τὴν δεσποτεί-
αν ὑμῶν ὁ νόμος. ἅπαξ
ἑτέρου παρ' αὐτοῦ πάν-
τας ὑμᾶς πριαμένου·
στήκετε δὲ εἰπὼν. τὸν σά-
λον ἐδήλωσεν· καὶ μὴ πάλιν
ζυγῷ δουλείας ἀνέχεσθε·
Τῷ μὲν τοῦ ζυγοῦ ὀνόματι.
τὸ βαρὺ τοῦ πράγματος
αὐτοῖς ἐνδείκνυται· τῷ
δὲ πάλιν μετὰ πάντων, πολλὴν
αὐτῶν δείκνυσιν τὴν ἀ-
ναισθησίαν· εἰ μὲν γὰρ

ἀπεστέροι τοῦ καιροῦ κατὰ τε
ἐκείνου. οὗτος οὖν τῶν κα-
τὰ τῶν ἐγκλημάτων ἄξιοι·
οἱ δὲ τῇ πείρᾳ μαθόντες
τὸ φορτικὸν τοῦ ζυγοῦ·
εἶτα ὑποτιθέντες ἑαυ-
τοὺς ἐκείνῳ πάλιν, ποί-
ας ἂν εἶεν δίκαιοι συγ-
γνώμης τυχεῖν· ἴδε ἐγὼ
παῦλος λέγω ὑμῖν· ὅτι
ἐὰν περιτέμνησθε· χριστὸς
ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει·
Ὁρᾷς πῶς ἤδη ἀπειλεῖ· εἰκότως
ἄρα καὶ ἀγγέλους ἀναθε-
ματίζειν· πῶς δὲ χριστὸς αὐ-
τοὺς οὐδὲν ὠφελήσει·
αὐτὸς μὲν γὰρ τοῦτο οὐ κα-
τεσκεύασεν. ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ σχή-
ματος. ὡς τῆς τοῦ προσώ-
που ἀξιοπιστίας ἀρκού-
σης. ἀντὶ πάσης ἀποδεί-
ξεως λοιπόν· διὰ τοῦτο
γὰρ προλαβὼν εἶπεν·
ἴδε ἐγὼ παῦλος λέγω ὑ-
μῖν. ὅπερ ἦν θαρροῦν-
τος οἷς λέγει· ἡμεῖς δὲ
ὡς ἂν οἷόν τε. πάλιν ἐξ
αὐτῶν προσθήσομεν·
πῶς οὐδὲν ὠφελήσει τὸν
περιτεμνόμενον ὁ χριστός·
ὁ περιτεμνόμενος· ὡς
νόμον δεδοικὼς περι-
τέμνεται. ὁ δὲ δεδοικώς.
ἀπιστεῖ τῇ δυνάμει τῆς
χάριτος· ὁ δὲ ἀπιστῶν.
οὐδὲν κερδαίνει παρὰ
τῆς ἀπιστουμένης·
Πάλιν ἑτέρως ὁ περιτε-
μνόμενος τὸν νόμον κύ-
ριον ποιεῖ. κύριον δὲ εἶναι

νομίζων. καὶ ἐκ τούτου μά-
μος αὐτὸν παραβαίνων
μέρους. ἐκεῖ δὲ τοῦ ἐλάτ-
τονος τηρῶν. παραιτ-
πω τὴν ἀρὰν ἑαυτῷ ἐπισπᾶ-
σιν· ὑποκλίνων δὲ ἑαυ-
τὸν ἀρᾷ καὶ διαιροῦσαν
μὸς τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως
ἐλευθερίαν. πῶς δύνα-
ται σωθῆναι· ἡ γὰρ χρῆ-
τι καὶ παρὰ δόξαν ἀπάν-
οὗτος. οὔτε χριστῷ. οὔτε νόμῳ
πιστεύει. ἀλλ᾽ ἐν μέσῳ ἕστη-
κεν. καὶ κἀκεῖθεν καὶ ἐντεῦθεν
βουλόμενος κερδαίνειν.
διὸ ὅπερ οὐδαμόθεν οὐ-
δὲν καρπώσεται· εἶτα
εἰπὼν ὅτι οὐδὲν ὠφελή-
σει. αἰνιγματωδῶς καὶ
ἀπαραχθέντων τὴν ἀπόδει-
ξιν τίθησιν. οὕτω λέγων·
μαρτύρομαι δὲ πάλιν
ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ
ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον
τὸν νόμον πληρῶσαι·
ἵνα γὰρ μὴ νομίσῃς κατὰ
ἔχθραν ταῦτα λέγεσθαι.
οὐχ ὑμῖν λέγω μόνον φη-
σίν. ἀλλὰ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ
περιτεμνομένῳ. ὅτι ὀ-
φειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νό-
μον πληρῶσαι. ἀλλ᾽ ἴσως
γὰρ ἔχει ταὐτὸν ὅμοιον·
καθάπερ ὁ ἀπογραψά-
μενος ἅπαξ δοῦλος ἐξ ἐ-
λευθέρων. οὐκ ἔτι ποιεῖ
ὃ βούλεται. ἀλλ᾽ ἃ πᾶσι τοῖς
τῆς δουλείας κατέχεται
νόμοις· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ
νόμου· ὅταν ἀναδέξη-

κϛ

μικρόν τι τοῦ νόμου καὶ ὑ-
πάγῃ ἑαυτὸν τῷ ζυγῷ.
ὅμην ὠφελοῦσαν τὴν διάσω-
πῆσαν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἔ-
ξωθεν κληρονομίας. ὁ
μὲν μηδενὸς ἁπτόμενος.
πάντων ἀπήλλακται τῶν
ἐπαγομένων τῷ κλήρῳ
τοῦ τετελευτηκότος πρα-
γμάτων· ἂν δὲ μικρόν τι
κρατήσῃ. καὶ μὴ πάντα
λάβῃ· πᾶσιν ἑαυτὸν ὑπεύ-
θυνον κατέστησεν διὰ
τοῦ μέρους· τοῦτο καὶ
ἐπὶ τοῦ νόμου συμβαίνει·
οὐ διὰ τοῦτο δὲ μόνον
ὃν ἄρτι καὶ πρότερον ἀλλὰ
καὶ δι' ἕτερον. ἀλλήλων
γὰρ πάντα ὁμοίως ἔχεται.
οἷον τί λέγω· ἡ περιτομή.
θυσίαν ἔχει συνεζευγμέ-
νην. καὶ ἡμερῶν παρα-
τήρησιν· ἡ θυσία πάλιν.
καὶ ἡμέρας. καὶ τόπου
φυλακήν· ὁ τόπος. μυ-
ρίων καθαρμῶν πρό-
ξενος· οἱ καθαρμοὶ. ἑτέ-
ρων πάλιν παρατηρήσεων
σωρὸν ἄγουσι ποικίλων·
τὸν γὰρ ἀκάθαρτον· οὐ
θύειν· οὐχὶ ἱερῶν ἐπιβαί-
νειν ἀδύτων· οὐκ ἄλλο οὔτι
τῶν τοιούτων ποιεῖν θέμις·
διὸ καὶ πολλὰ ἐφέλκεται
διὰ τῆς μιᾶς ἐντολῆς ὁ
νόμος· ἂν τοίνυν περι-
τμηθῇς· μὴ ἐν τῇ ὀγδόῃ
δὲ ἡμέρᾳ· ἢ ἐν τῇ ὀγδόῃ
μέν· μὴ οὔσης δὲ θυσίας·
θυσίας δὲ οὔσης· μὴ ἐν τῷ

ὡρισμένῳ δὲ τόπῳ· μὴ
παρὰ νενομισμένα δέ· ἢ τὰ
νενομισμένα μέν· μὴ κα-
θαρὸς δὲ ὤν· ἢ καθαρὸς
μὲν ὤν. οὐ τοῖς προσήκου-
σιν δὲ θεσμοῖς καθαρθείς·
πάντα οἴχεται ἐκεῖνα·
διὰ τοῦτό φησιν· ὅτι ὀφει-
λέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον
πληρῶσαι· μὴ μέρος πλη-
ρώσῃς ἀλλὰ τὸ πᾶν· ὧν δὲ
οὐκ ἔστιν κύριος. μηδὲ τὸ
,, μέρος· κατηργήθητε
,, ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ· οἵτινες ἐν νό-
,, μῳ δικαιοῦσθε· τῆς χά-
,, ριτος ἐξεπέσατε· Ἐπει-
δὴ γὰρ κατεσκεύασεν ἀ-
ποφαίνεται λοιπόν. καὶ
τὸν περὶ τῶν ἐσχάτων
ἐπικρεμάμενον κίνδυνον·
ὅταν γὰρ ὁ τῷ νόμῳ προσ-
έχων· μήτε ἐκεῖθεν
δύνηται σωθῆναι· καὶ
τῆς χάριτος ἐκπέπτωκε·
τί τὸ λοιπὸν ἀλλ' ἢ κόλασις
ἀπαραίτητος· τοῦ μὲν
ἀτονοῦντος. τῆς δὲ οὐ
προσιεμένης αὐτόν·
Αὐξήσας τοίνυν αὐτῶν οὕ-
τω τὸν φόβον καὶ κατα-
σείσας αὐτῶν τὴν διάνοι-
αν. καὶ δείξας τὸν αἰώνιον
ὃ μέλλουσιν ὑπομένειν ἀγῶνα·
ἐγγύθεν ἀνοίγει αὐτοῖς
τῆς χάριτος τὸν λιμένα·
ὃ πανταχοῦ ποιεῖ. ἐκκο-
λάπτων τε καὶ ἀσφαλέ-
στατον. ἐντεῦθεν ἀποφαί-
νων τὴν σωτηρίαν. διὸ
καὶ ἐπάγει λέγων· ἡμεῖς γὰρ

διὰ πίστεως ἐκ πν(εύματ)ι· ἐλπί-
δα δικαιοσύνης ἀπεκ-
δεχόμεθα· οὐδὲ νῦν
ἐκείνων δεόμεθα τῶν νο-
μίμων φησίν· ἀρκεῖ γὰρ
ἡ πίστις ἡμῖν τὸ πν(εῦμ)α πα-
ρασχεῖν· καὶ δι' αὐτοῦ δι-
καιοσύνην· καὶ πολ-
λὰ καὶ μεγάλα ἀγαθά·
ἐν γὰρ χ(ριστ)ῷ ἰ(ησο)ῦ· οὔτε περι-
τομή τι ἰσχύει· οὔτε ἀκρο-
βυστία· ἀλλὰ πίστις δι' ἀ-
γάπης ἐνεργουμένη·
Ὁρᾷς πόσης λοιπὸν μετὰ
πολλῆς ὁμοῦ ἀποδύεται
παρρησίας· ὁ γὰρ τὸν
χ(ριστὸ)ν ἐνδυσάμενος· μη-
κέτι ταῦτα περιεργα-
ζέσθω φησίν· καὶ μὴν
ἔλεγεν ὅτι κακὸν ἡ
περιτομή· πῶς οὖν ἀ-
διάφορον αὐτό τί(θησι)· τὸ
ἀδιάφορον ἐστὶ τὸ μὴ
δὴ πρὸ τῆς πίστεως
ἐσχηκότων· οὐκέτι τῶν
μετὰ τὴν πίστιν περιτε-
μνομένων· Ὅρα δὲ πῶς
αὐτὴν ἐξευτελίζει· μετὰ ἀ-
κροβυστίας ἀφίησιν αὐτήν·
τὸ γὰρ ποιοῦν τὴν δια-
φοράν· ἡ πίστις ἐστίν· ὥ-
σπερ οὖν, ἂν ἀθλητὰς
καταλέγῃ· ἄν τε γρυπούς·
ἄν τε σιμούς· ἄν τε μέ-
λανας· ἄν τε λευκούς·
οὐδὲν διαφέρει πρὸς
τὴν δοκιμασίαν ταῦτα·
ἀλλ' ἵν' ὦσιν ἰσχυροὶ καὶ ἔντε-
χνοι ὦσι, μόνον
τοῦτο δεῖ ζητεῖν· οὕτως

καὶ τὸν μέλλοντα ἀπογρά-
φεσθαι στρατιώτην καὶ μηκέτι δι-
αθήκην· οὐδὲν ἐμποδίζει
τὰ σώματι καὶ ταῦτα ἀ-
πάντα· ἀνθρώπου ὄντα
ὁμίλησιν ἂν πρὸς εἰ(πεῖν)· τί
δέ ἐστιν δι' ἀγάπης ἐνερ-
γουμένη· μεγάλην ἐν-
ταῦθα πληγὴν αὐτοῖς
ἐπῆξεν· ἐμφαίνων ὅτι
ἐκ τοῦ τὴν πρὸς χ(ριστὸ)ν ἀγά-
πην μὴ ῥιζωθῆναι· ἀλ-
λὰ καὶ παρ' ἧς ἔδυσις ἐγέ-
νετο· οὐ γὰρ τὸ πιστεῦσαι
ἐστὶ τὸ ζητούμενον μό-
νον· ἀλλὰ καὶ τὸ μένειν
ἀγαπῶντας· ὥσπερ ἔλεγεν·
εἰ ἠγαπᾶτε τὸν χ(ριστὸ)ν ὡς ἔ-
χρῆν· οὐκ ἂν κατηνέχθη-
σαν πρὸς τὴν δουλεί-
αν· οὐκ ἂν τὸν ἐξαγοράσαντα
ὑμᾶς ἀφήκατε· οὐκ ἂν
ὑβρίσατε τὸν ἐλευθερώ-
σαντα· ἀλλ' ἵνα μὴ γένηται δὲ ἐν-
ταῦθα· καὶ τοὺς ἐπαινου-
μένους αὐτοῖς· δείκνυσιν
ὅτι καὶ ἐκεῖνοι τὰ ἀγαθὰ
ἔχουσι πρὸς αὐτούς· οὐ
κἂν ἐτόλμησαν ταῦ-
τα ποιεῖν· κείμενα δὲ
Τὸν ὑμὸν αὐτοῖς διορθοῦν
ἀπὸ τοῦ ῥήματος τούτου·
ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑ-
μᾶς ἐνέκοψεν· οὐκ ἔστι
τούτου ἐστὶν τοῦτο· ἀλλ'
ἀπορούντος καὶ ὀλοφυ-
ρομένου· πῶς ὁ τοσοῦτος
ἐν ἐκείνῳ πλανώμενος· πῶς
ὁ τοσοῦτον ἰσχύσας· οἱ
πάντων ἀνώτεροι καὶ

ἐμπάζεται διδασκάλων
ὀλίγων· οὐδὲ ἐμπάζεται μα-
θητῶν ἐπιμέλεια· τί
γέγονεν· τίς τοσοῦτον ἴ-
σχυσεν· πάντως ἀνακα-
λοῦντός ἐστιν καὶ θρηνοῦν-
τος μᾶλλον. ὥσπερ καὶ
ἔμπροσθεν ἔλεγεν. τίς
ὑμᾶς ἐβάσκανεν. ἡ
πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ κα-
λοῦντος ὑμᾶς· οὐκ ἐπὶ
τούτοις ἐκάλεσεν ὑμᾶς
ὁ καλῶν. ὥστε οὕτως
σαλεύεσθαι. οὐ ταῦτα ἐ-
νομοθέτησεν. ὥστε ἰου-
δαΐζειν· ἄπαγε. ἵνα μὴ
τὶς λέγῃ. τί τὸ πρᾶγμα
ἐπαίρεις καὶ δεινοῖς τῶν
λόγων· μίαν ἐντολὴν τοῦ
νόμου ἐφυλάξαμεν μό-
νον. καὶ τοσαύτην θορυ-
βεῖς· ἄκουσον πῶς
φησί· οὐκ ἀπὸ τῶν παρ-
όντων. ἀλλ' ἀπὸ τῶν
μελλόντων λέγων οὕτως·
μικρὰ ζύμη. ὅλον τὸ φύ-
ραμα ζυμοῖ· οὕτως καὶ
ὑμᾶς ἰσχύει φθεῖραι. τὸ
κακὸν τοῦτο μικρὸν μὴ
διορθωθέν. καὶ εἰς ἅπαν-
τα ἰουδαϊσμὸν ἀγαγεῖν·
ὥσπερ ἡ ζύμη τὸ φύραμα·
ἐγὼ πέποιθα εἰς
ὑμᾶς ἐν κῶ. ὅτι οὐδὲν
ἄλλο φρονήσετε· οὐκ εἶ-
πεν ὅτι οὐ φρονεῖτε. ἀλλ' ὅ-
τι οὐ φρονήσετε. τοῦ-
τ' ἔστιν. ὅτι διορθωθήσεσθε·
πόθεν οἶδας τοῦτο· οὐ-
κ εἶπεν οἶδα· ἀλλὰ πέποι-

θα ἐν τῷ θεῷ φησίν. καὶ
τὴν ἐκείνου καὶ τὴν συμ-
μαχίαν πρὸς τὴν ὑμε-
τέραν διόρθωσιν. θαρ-
ρῶν. καὶ οὐχ ἁπλῶς εἶ-
πεν. πέποιθα εἰς ὑμᾶς
τῷ κῶ. πανταχοῦ γὰρ
μετ' ἐγκωμίων τὰς
κατηγορίας. ὥσπερ ἔ-
λεγεν· οἶδα τοὺς ἐμοὺς
μαθητάς· οἶδα ὑμῶν
τὸ εὐδιόρθωτον. θαρρῶ·
τοῦτο μὲν. διὰ τὸν κν,
τὸν οὐκ ἐῶντα ἀπολέ-
σθαι, οὐδὲ τὸ τυχόν·
τοῦτο δὲ δι' ὑμᾶς. τοὺς
δυναμένους ταχέως
ἑαυτοὺς ἀνακτήσασθαι·
ἅμα δὲ προτρέπει καὶ
τὴν παρ' ἑαυτῶν σπου-
δὴν εἰσενεγκεῖν. ὥστε
κενὸν τῶν παρ' αὐτοῦ θεοῦ
τυχεῖν ἄν, μὴ καὶ πάντα
ῥᾳθυμῶν εἰσφέρηται· ὁ δὲ
ταράσσων ὑμᾶς, βαστά-
σει τὸ κρίμα. ὅστις ἂν ᾖ·
ἑκατέρωθεν αὐτοὺς ἀ-
λείφει. καὶ ἐξ ὧν παρε-
θάρσυνεν. καὶ ἐξ ὧν, ἐ-
κείνοις ἐπεκράσατο καὶ
προεφήτευσεν· οὐδὲ
μοι σκόπει. πῶς οὐδα-
μοῦ ὄνομα τίθησι τῶν
ἐπιβουλευόντων ἵνα μὴ
ἀναισχυντότεροι γένων-
ται· ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν·
οὐκ ἐπειδὴ ὑμᾶς οὐδὲν
ἄλλο φρονήσετε διὰ τοῦ-
το οἱ τὴν ἀπάτην αἴτι-
οι ἀπηλλαγμένοι τῆς

κολάσεως ἐστίν· ἀλλὰ δεδο-
σουσιν διώκειν· οὐδὲ γὰρ
προσῆκον τὴν ἑτέρων
σπουδήν, τὸ δὲ ἀλλοτρίαν
κολακεύσας γενέσθαι πα-
ραμυθίαν· γίνεται δὲ τοῦ
τοῖς μαθηταῖς καὶ ἑτέροις πα-
ραμβαίνοντα θῶνται· καὶ οὐ-
χ ἁπλῶς εἶπεν οἱ παρασ-
σοντες· ἀλλὰ καὶ ἐπαίρειν
τὸν λόγον αὐτῶν. ὅ τις
ἀνῆκε· ἐγὼ δὲ ἀδελφοί
εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω.
τί ἔτι διώκομαι· ἐπειδὴ
γὰρ διέβαλλον αὐτὸν ὡς
ἀπομαχοῦ ἰουδαΐζοντα
καὶ ὑποκρινόμενον τὸ
κήρυγμα· ὁρᾶτε ὅπως κα-
θαρῶς ἀπελύσατο. μάρ-
τυρας αὐτοὺς καλῶν·
οἴδατε γάρ φησιν ὑμεῖς·
ὅτι τῶν διωγμῶν πρό-
φασις τοῦτό ἐστιν. ὅτι κε-
λεύω ἀπέχεσθαι τοῦ νό-
μου· εἰ δὲ περιτομὴν κη-
ρύσσω. τί διώκομαι· οὐ-
δὲν γὰρ ἕτερόν μοι ἐγκα-
λοῦν ἔχουσιν οἱ ἐξ ἰουδαί-
ων. ἢ τοῦτο τὸν νόμον· καὶ
γὰρ εἰ συνεχώρουν αὐτοῖς
μετὰ τῶν πατρῴων ἐθῶν
πιστεύειν. οὐκ ἄν, οὔτε
οἱ πιστεύσαντες· οὔτε οἱ
ἀπιστήσαντες ἐπεβού-
λευσαν τῷ μηδὲν τῶν
οἰκείων παρασαλεύεσθαι·
τί οὖν, οὐκ ἐκήρυξε περι-
τομήν. οὐ περιέτεμε
τὸν τιμόθεον· περιέτε-
μεν μέν· πῶς οὖν φησί

οὐκ ἐκήρυσσω. καὶ ἐνταῦθα
αὐτοῦ μάθε τὴν ἀκρίβει-
αν· οὐ γὰρ εἶπεν ὅτι περι-
τομὴν οὐκ ἐργάζομαι.
ἀλλ' οὐ κηρύσσω. τουτέστιν
οὐχ οὕτως κελεύω πιστεύ-
ειν· μὴ γὰρ ἐστὶ δογματι-
καὶ κοινωνίαις ὧσιν. περιέ-
τεμον μὲν γάρ. οὐκ ἐκή-
ρυξα δὲ περιτομήν·
ἄρα κατήργηται τὸ σκάν-
δαλον τοῦ σταυροῦ·
τουτέστι τὸ ἐμπόδιον. τὸ
κώλυμα ἀνῄρηται· εἰ τοῦ-
τό ἐστιν, ὅ φασι. οὐδὲ γὰρ
οὕτως ὁ σταυρὸς κἂν σκαν-
δαλίζων τοὺς ἰουδαίους
ὡς τὸ μὴ δεῖν πείθεσθαι
τοῖς πατρῴοις νόμοις·
καὶ γὰρ τὸν στέφανον προσ-
σενεγκόντων. οὐκ ἐπὶ τὸν
ὅτι οὗτος τὸν σταυρωμέ-
νον προσκυνεῖ. ἀλλ' ὅτι κα-
τὰ τοῦ νόμου. καὶ τοῦτο
πουλεγέ τοῦ ἁγίου· καὶ
τῷ ἰῦ τοῦτο ἐνεκάλουν.
ὅτι τὸν νόμον παραλύ-
ει· ὅ φησιν ὁ παῦλος· εἰ συγ-
κεχώρηται περιτέμνε-
σθαι. λέλυται ἡ φιλονει-
κία ἡ πρὸς ὑμᾶς. οὐδὲ
μίαν γοῦν τὴν ἔχθραν μετά
πρὸς τὸν σταυρὸν καὶ τὸ
κήρυγμα· εἰ δὲ καὶ θεῖ-
αν ἡμέραν φοροῦσιν
καθ' ἡμῶν. πῶς οὗτοι ἐπι-
καλοῦσιν ἡμῖν· ἐμοὶ γοῦν
διὰ τοῦτο ἐπέθεντο· ὅτι
ἐστὶν ἐγκαλοῦν ἀκρόβυ-
στον μαθόν· ἀκούω, οὕτως

ἀπόλυτός ἐστι μὴ φησίν· ὥσ-
τε συγκεχωρημένην περι-
τομήν. ἐστὶ καὶ μάτην
τοσαύτην ἀναδέξασθαι
κακίαν. τοσοῦτον σκάν-
δαλον ἔχομεν τὸν σταυρόν·
ὁρᾶτε γὰρ ὅτι Ἰουδαῖοι
ἡμῖν πολεμοῦσιν οὕτως·
ὡς διὰ τὴν περιτομήν·
Οὕτως οὖν ἀπόλυτός ἐστιν·
ὡς ὑπὲρ τοῦ μηδενὸς
φείδεσθαι. καὶ σκανδα-
λίζειν ἑτέρους· σταυροῦ
δὲ σκάνδαλον ἐκάλεσεν.
Ἐπειδὴ καὶ ὁ τοῦ σταυροῦ
λόγος τοῦτο ἐπαγγέλλεται·
καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτῶν, τὸ
σκανδαλίζον Ἰουδαίους·
καὶ κελεῦον τὸν σταυρὸν
καταδέξασθαι. τὸ κε-
λεύεσθαι τῶν πατρῴων
ἀφίστασθαι ἐθῶν. Ὄφε-
" λον καὶ ἀποκόψονται οἱ
" ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
Ὁρᾷς πῶς ἐστι πικρὸς ἐν-
ταῦθα κατὰ τῶν ἠπα-
τηκότων. παρὰ μὲν
γὰρ τὴν ἀρχήν. ἐπὶ τοὺς
ἠπατημένους τὴν
κατηγορίαν ἔτρεψεν.
ἀνοήτους καλῶν. καὶ
ἅπαξ. καὶ δεύτερον. ἐ-
πειδὴ δὲ ἱκανῶς αὐτοὺς
ἐπαίδευσε καὶ διώρθω-
σεν. πρὸς τοὺς ἠπατη-
κότας τρέπεται λοιπόν.
Ἄξιον δὲ ἡμᾶς συνιδεῖν αὐ-
τοῦ κἀντεῦθεν τὴν σο-
φίαν. πῶς τούτους μὲν
ὡς παῖδας οἰκείους καὶ

δυναμένους καὶ διορ-
θωθῆναι νουθετεῖ καὶ σω-
φρονίζει· τοὺς δὲ ἠπα-
τηκότας ὡς ἀλλοτρίους·
καὶ ἀνιάτως νοσοῦντας
ἐκκόπτει. τοῦτο μὲν λέ-
γων· κατὰ σὲ τὸ κρίμα
ὅστις ἂν ᾖ· τοῦτο δὲ ἐπα-
ρώμενος αὐτοῖς καὶ λέ-
γων· ὄφελον καὶ ἀποκό-
ψονται οἱ ἀναστατοῦντες
ὑμᾶς. καὶ καλῶς εἶπεν
ἀναστατοῦντες· τὴν γὰρ
οἰκείαν πατρίδα. καὶ
τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν
συγγένειαν ἀφέντες τὴν
ἄνω. τὴν ἀλλοτρίαν καὶ
ξένην. μετοικεῖν ἠνά-
γκασαν· ἀπὸ μὲν τῆς
ἄνω Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς ἐλευ-
θερίας ἐκβαλόντες· πλ-
αζόμενοι δὲ καθάπερ
αἰχμαλώτους καὶ μετα-
νάστας πλανᾶσθαι. διὸ
ἐπ' αὐτοῖς ἐπαρᾶται·
ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν·
οὐδέν μοι μέλει περὶ ἐ-
κείνων. αἱρετικὸν γὰρ
ἄνθρωπον. μετὰ πρώτην καὶ
δευτέραν φησὶ νουθεσίαν
παραιτοῦ· εἰ βούλονται
μὴ περιτεμνέσθωσαν
μόνον. ἀλλὰ καὶ ἀποκο-
πτέσθωσαν. ποῦ τοίνυν
εἰσὶν οἱ τολμῶντες ἀπο-
κόπτειν ἑαυτοὺς καὶ τὴν
ἀρὰν ἐπισπώμενοι. καὶ
τὴν τοῦ θεοῦ δημιουργί-
αν διαβάλλοντες καὶ
μανιχαίοις συμπαράγοντες.

(κ)

ἐκεῖνοι μὲν γάρ φησιν· τὸ
σῶμα ἐπίβουλον εἶναι· καὶ
ὕλης τῆς πονηρᾶς· οὐ
τοι δὲ δι' αὐτῶν μὲν ἔργων·
τοῖς χαλεποῖς δόγμασιν
τούτοις· διδόασιν ἀφορ
μήν· ὡς γὰρ ἐχθρὸν καὶ
ἐπίβουλον ἀποκαλοῦ
σι τὸ μέλος· οὐκοῦν πολ
λῷ μᾶλλον· τοὺς ὀφθαλ
μοὺς πηρῶσαι ἐχρῆν·
διὰ γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν
ἡ [illegible] ψυχῶν [illegible] γίνε
ται ἐπιθυμία· ἀλλ' οὔτε ὁ
φθαλμὸς· οὔτε ἄλλο τι
μέλος αἴτιον· ἀλλ' ἡ πο
νηρὰ προαίρεσις μόνον·
εἰ δὲ οὐ καταδέχῃ· διατί
μὴ καὶ γλῶτταν· δι' αὐτὴν
βλασφημίαν· καὶ χεῖρας·
δι' αὐτὰς ἁρπαγάς· καὶ
πόδας· δι' αὐτοὺς ἐπὶ πο
νηρίαν δρόμους· καὶ
πάντως ἅπαν τὸ σῶμα
κατακόπτεις· καὶ γὰρ
ἀκοὴ καταυλιζομένη
πολλάκις κατεμάλαξεν
τὴν ψυχήν· καὶ ῥῖνες
ὀσμὴν [illegible] μύροις·
καταγοητεύουσαι τὴν δι
άνοιαν· καὶ πρὸς ἡδο
νὴν ἐξεκαλέσαντο· οὐ
κοῦν, πάντα περικό
πτομεν· καὶ ὦτα· καὶ χεῖ
ρας· καὶ ῥῖνας· ἀλλ' ἐσχά
της ταῦτα παρανομίας·
καὶ σατανικῆς παρα
πληξίας· δέον γὰρ δι
ορθῶσαι μόνον τὴν ἄ
τακτον τῆς ψυχῆς ὁρμήν·

ὡς τοῦ τεχνίτου διαμαρ
τάνοντος· τὸ ὄργανον
συντρίψαι [illegible]
πονηρὸς δαίμων· καὶ
φόνοις χαίρων [illegible]
πῶς οὖν τοῦ σώματος
[illegible] φησίν, ἐπεὶ
καὶ ἔστιν ἐπιθυμία· ἰδοὺ
πάλιν τὸ ἁμάρτημα τῆς
ψυχῆς· τὸ γὰρ [illegible]
τὴν σάρκα· οὐ τῆς σαρ
κός ἐστιν ἀλλὰ τῆς ψυχῆς·
ἡ γὰρ [illegible]
κεῖν· αὐτὴ τὴν ἐξουσίαν
ἅπασαν ἔχει· οὐδὲ πυ
ραστήριον ποιῆσαι· ὥσπερ
ἂν [illegible] ὁρῶν τινα πῦρ
καιόμενον, καὶ ἐπιτιθέν
τα ξύλα· καὶ οἱ [illegible]
τιτρῶνται· ἀφεὶς τὸν
ἀνάπτοντα τὴν πυρὰν· ἐγ
καλοίη τῇ πυρᾷ· ὅτι
πολλῶν ἐστι καιομένη ξύ
λων· ἀλλ' οὗτος ἦν ἐθέλοι· ἀλλὰ
κεῖται τὸ ἔγκλημα τοῦ ἀ
ρος· ἀλλὰ τοῦ ἀνάπτοντος
τὸ πῦρ· τοῦτο γὰρ πρὸς
τροφὴν· πρὸς φωτισ
μόν· πρὸς ἄλλας ποι
κίλας ἐδόθη διακονίας·
οὐχὶ ἵνα καὶ οἰκίας
ἐμπρήσῃ· καὶ ἡ ἐπιθυμία
δέδοται· πρὸς παιδοποιΐαν καὶ
σύστασιν· οὐ πρὸς μοιχεί
αν· καὶ πορνείαν· καὶ ἀ
σελγείας· ἵνα πατὴρ γένη·
Οὐχ ἵνα μοιχὸς· ἵνα νό
μιμος ὁ μέλλων γυναι
κὶ· οὐχ ἵνα παράνομος
διαφθαρῇς· ἵνα κατα

μένης ἀπεστέρηνται· οὐχ ἵνα
τὸ ἑτέρου μιμήσῃ· τὸ γὰρ
μοιχεύειν, οὐ τῆς ἐπιθυ-
μίας ἐστὶ τῆς φυσικῆς·
ἀλλὰ τῆς ὕβρεως τῆς
παρὰ φύσιν· ἡ γὰρ ἐπι-
θυμία μίξιν ἐπιζητεῖ
μόνον· οὗτοι δὲ μίξιν·
ταῦτα δὲ ἡμῖν οὐχ ἁπλῶς
εἴρηται νῦν, ἀλλ' ὥστε ἀ-
ναιρουόμεθα τινας
ἀρώμασι· καὶ προαιρο-
ωμιζόμεθα προσαπο-
λέγοντας· τοῦ θεοῦ τὴν
δημιουργίαν· ἀπονεκρῶ-
σαι· καὶ τῆς μὲν ψυχῆς
τὴν ῥαθυμίαν ἐκθέντας·
κατὰ δὲ τοῦ σώματος
μαινομένους· καὶ τὴν
σάρκα κακῶν δι' ἄλλον
τας· ὑβρίζον καὶ μετὰ
ταῦτα· ὥσπερ ὁ ἀπό-
στολος διαλέγεται· οὐ τῆς
σαρκὸς κατηγορῶν·
ἀλλὰ τῶν διαβολικῶν
λογισμῶν· ὑμᾶς δὲ ἀ-
δελφοὶ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐ-
κλήθητε· μόνον μὴ
τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀ-
φορμὴν τῇ σαρκί·
ἐνταῦθά μοι τὸν δοκ-
νευάγορον κοινὸν εἶναι
μὴ ἀπογευσάμενος
σαρκὸς ἐγκαλεῖν· ὡς ὁ
δήγματα τῶν ψυχῶν
πηγῆς· ὅσον γὰρ τιμι-
ώτερα ψυχὴ σώματος·
τοσούτῳ χαλεπώτερα
κατ' αὐτῆς μανία· κἂν ἑ-
τέ μὴ ὑπὸ ἄλλων ἀπὰν

λεγόμενος· ἐνταῦθα δὲ
τὸν κοινὸν ἐπιστάμε-
νον· πάλιν ἀναμιμνήσι-
τὸν δογματικόν· ὁ γὰρ
οὗτος ἐκείνου πάλιν δὲ
χαίρειν τῇ προσμαχι-
ουσμάχῃ· τί δέ ἐστιν μό-
νον τὴν ἐλευθερίαν εἰς
ἀφορμὴν τῇ σαρκί· ὡ-
πάλιν ὑμᾶς φησὶν
ὁ Χριστὸς· τούτου γοῦν τῆς δου-
λείας· κυρίους ἀφῆκεν
τοῦ πράττειν ἅπερ ἂν ἐθέλω-
σθε· οὐχ ἵνα τῇ ἐξουσίᾳ
πρὸς κακίαν χρησώμε-
θα· ἀλλ' ἵνα μείζονος
καταξιωθῶμεν μισθοῦ· πρόφα-
σιν· ἐπὶ φιλοσοφίαν μεί-
ζονα ἀνιόντες· ἐπεὶ δὴ
γὰρ ἄνω καὶ κάτω· ζυγὸν
δουλείας κατὰ τὸν νόμον
καὶ κατάρας ἀπαλλαγὴν
ἵνα μή τις ὑποπτεύσῃ·
ὅτι διὰ τοῦτο κελεύει τοῦ
νόμου ἀποστῆναι· ἵνα
ἐξῇ παρανόμως ζῆν·
διορθοῦται τὴν ὑπόνοι-
αν λέγων· οὐχ ἵνα πα-
ρανόμως γένηται κατα-
λῦσαι· ἀλλ' ἵνα ὑπὲρ τὸν
νόμον φιλοσοφῇ· ἐ-
κεῖθεν γὰρ τοῦ νόμου τὰ
τῶν νόμον· λόγια καὶ τὸ
τὴν ὑγείαν χαριζόμε-
νον φάρμακον· ποῖον
δὲ τοῦτο ἐστίν· καί τις
κιδύναμις τῶν ἀρκεμε-
μον κακῶν· ἐπιστηρίζειν·
διό φησιν· τὸ μὴ ἐπιτρα-
πῆναι καὶ ἐπιθυμίαν

ιω

ἀλλ' ὁ μὲν ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ
τὸ ἔσχατον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ
κρεῖττον ἐναρέτους· ὁ μὲν
παρανόμους· ὁ δὲ ὑπὲρ καὶ
τὸν νόμον· τοῦτο οὖν φη-
σὶν ὁ Παῦλος· ὅτι ἐλύσατε μὲν
τὸν ζυγὸν ἀφ' ὑμῶν, οὐχ ἵ-
να σκιρτήσητε· οὐδ' ἵ-
να χαλινίζητε· ἀλλ' ἵνα
χωρὶς ζυγοῦ βαδίζητε
εὐρύθμως· εἶτα καὶ δείκνυ-
σιν τρόπον δι' οὗ ῥᾳδίως
ἂν τὸ τοιοῦτο κατορθω-
θείη· τίς οὖν ὁ τρόπος·
διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύ-
ετε ἀλλήλοις φησίν·
πάλιν ἐνταῦθα αἰνίττεται·
ὅτι φιλονεικίας ἡ στάσις,
καὶ φιλαρχίας καὶ ἀπο-
νοίας· ταύτης καὶ αἰτία
τῆς σχάσεως αὐτοῖς ἐ-
γένετο· καὶ γὰρ τῶν αἱρέ-
σεων μήτηρ· ἡ τῆς φιλαρ-
χίας ἐστὶν ἐπιθυμία· εἰ-
πὼν γὰρ ὅτι δουλεύετε
ἀλλήλοις· ἐδήλωσεν ὅτι
ἐξ ἀπονοίας καὶ τύφου
τοῦτο ἔπαθεν· καὶ ἀρχὴ
τὸ κακόν. διὸ καὶ κατάλλη-
λον ἐπέθηκε τὸ φάρμακον·
ἐπειδὴ γὰρ ἀλλήλων ἄρ-
χειν βουλόμενοι διέσχι-
[...]
κιοῦσι, πανταχοῦ περικό-
πτομεν· καὶ ὦτα· καὶ χεῖ-
ρας· καὶ ῥῖνας· ἀλλ' ἐκεί-
νης ταύτης παρανομίας.
καὶ σατανικῆς παρα-
πληξίας· δέον γὰρ δι-
ορθῶσαι μόνον τὴν ἄ-
τακτον τῆς ψυχῆς ὁρμήν.

ἅπτεται τῶν ἀσελγαινόντων.
ὅτι μὲν ἀσελγαίνουσιν οἱ μέλ-
λοντες· παραινοῖ δὲ σω-
φρόνως σωφρονεῖν· ὁ γὰρ ἀ-
γαπῶν ὡς χρὴ τὸν πλη-
σίον. οὐ παραιτήσεται δου-
λεύειν αὐτῷ. πάντως δου-
λου ταπεινότερον· καθά-
περ γὰρ πῦρ ὁ μηνύσαν
κηρὸν· μαλάσσει ῥᾳδίως
αὐτόν· οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ἀ-
γάπης θερμότης· πᾶ-
σαν τῦφον καὶ ἀπόνοιαν.
πυρὸς σφοδρότερον δι-
αλύει· διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ἁπλῶς.
ἀλλὰ δουλεύετε· τὴν ἐπι-
τεταμένην δηλῶν φιλίαν·
Ἐπειδὴ γὰρ τοῦ νόμου τὸν
ζυγὸν ἀνεῖλεν· ἵνα μὴ καὶ
σκιρτήσωσιν· ἕτερον
αὐτοῖς ἐπέθηκε ζυγὸν
τὸν τῆς ἀγάπης· ἰσχυρό-
τερον μὲν ἐκείνου. κου-
φότερον δὲ καὶ ἡδίω
πολλῷ· εἶτα δεικνὺς καὶ
τοῦ τὸ κατορθῶμα φησί·
ὁ γὰρ πᾶς νόμος. ἐν ἑνὶ
λόγῳ πληροῦται· ἐν τῷ ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς ἑαυτόν· Ἐπειδὴ γὰρ
ἄνω καὶ κάτω τὸν νόμον
[...] περιτομὴν ... ἐπιθυμί-
ζουσι δὲ ποιεῖν καὶ κυρί-
ους ἀποδείξαι· οὐ γὰρ ὁ μοι-
χὸς... καὶ πορνεύσας. καὶ ἀ-
σελγάνας· ἵνα ἀποδείξῃ γένη-
Οὐχ ἵνα μοιχός· ἵνα νό-
μιμος ὁ μὴ λυπήσῃ γυναῖ-
κα. οὐχ ἵνα παρανόμως
διαφθαρῇ· ἵνα καὶ

καὶ σφοδρὸν κινήσας ἐξεν-
εγκὼν λόγον· ἀλλ' εἰ ἀλλήλους
δάκνετε καὶ κατεσθίετε·
βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων
ἀναλωθῆτε· Οὐκ ἀπο-
φαίνεται ἐν ἁπλῶ κατηγορίᾳ·
ἀλλ' οἶδε μὲν αὐτὸ γινό-
μενον· λέγει δὲ αὐτὸ με-
τὰ ἀμφιβολίας· οὐ γὰρ
εἴρηκεν, ἐπειδὴ ἀλλήλους
δάκνετε· καὶ τὸ ἐξῆς ὁ-
μοίως· οὐδὲ γὰρ εἶπε πά-
ντως ἀπεφήνατο· ὅτι ὑπὸ
ἀλλήλων ἀναλωθῆτε· ὁ
γὰρ ἐστὶ φοβουμένου καὶ
ἀσφαλιζομένου· οὐ κα-
ταδικάζοντος· ἐνταῦθα
μέντοι δὲ ἐμφαντικῶς
ἐχρήσατο· οὐ γὰρ εἶπε
δάκνετε μόνον· ὅπερ
ἐστὶ θυμουμένου· ἀλλὰ
καὶ κατεσθίετε· ὅπερ ἐστὶν
ἐμμένοντος τῇ πονηρίᾳ·
Ὁ μὲν γὰρ δάκνων· ὀργῆς
ἐπλήρωσε τὸ πάθος· ὁ
δὲ κατεσθίων· θηριω-
δίας ἐσχάτης παρέσχεν
ἀπόδειξιν· δήγματα
δὲ καὶ βρώσεις· οὐ τὰς
σωματικάς φησιν· ἀλλὰ
τὰς πολὺ χαλεπωτέρας·
οὐ γὰρ οὕτως ὁ ἀνθρωπί-
νης ἀπογευσάμενος
σαρκὸς ἔβλαψεν· ὡς ὁ
δήγματα εἰς τὴν ψυχὴν
πηγνύς· ὅσον γὰρ τιμι-
ωτέρα ψυχὴ σώματος·
τοσούτῳ χαλεπωτέρα
ἡ ταύτης λύμη· βλέπε-
τε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀνα-

λωθῆτε· Ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἀ-
δικοῦντες καὶ ἐπιτιμου-
ντες· ὡς ἄλλους ἀναλίσ-
κοντες· ἐπὶ τοῦτο ἔρχον-
ται· διὰ τοῦτό φησι· σκο-
πεῖτε μὴ εἰς ὑμᾶς τὸ πρᾶ-
γμα περιτραπῇ· ἡ γὰρ
διάστασις καὶ ἡ μάχη· φθο-
ροποιὸν καὶ ἀναλωτικόν·
καὶ τῶν δεχομένων αὐτὴν
καὶ τῶν ἐπαγόντων· καὶ
σητὸς μᾶλλον ἅπαντα δι-
ατρώγει· λέγω δὲ πνεύ-
ματι περιπατεῖτε· καὶ ἐπι-
θυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τε-
λέσητε· Ἰδοὺ καὶ ἑτέραν
δίδωσιν ὁδόν, εὔκολον
ποιοῦσαν τὴν ἀρετὴν
καὶ κατορθοῦσαν τὰ εἰ-
ρημένα· ὁδὸν τίκτουσαν
ἀγάπην· καὶ σφιγγομέ-
νην ὑπὸ τῆς ἀγάπης·
οὐδὲν γὰρ οὐδὲν οὕτως
ἀγαπητικοὺς ποιεῖ·
ὡς τὸ πνευματικοὺς εἶναι· καὶ
οὐδὲν οὕτως παραθαρ-
ρεῖν ἐν ἡμῖν τὸ πνεῦμα·
ὡς ἡ τῆς ἀγάπης ἰσχύς·
διό φησι· πνεύματι περιπα-
τεῖτε. καὶ ἐπιθυμίαν σαρ-
κὸς οὐ μὴ τελέσητε·
Ἐπειδὴ γὰρ εἶπε τὸ ποιοῦν
τὴν νόσον· λέγει καὶ τὸ
τὴν ὑγείαν χαριζόμε-
νον φάρμακον· ποῖον
δὲ τοῦτό ἐστι· καὶ τίς
ἡ δύναμις τῶν εἰρημέ-
νων καλῶν· ἡ τὸ πνεῦμα ζῆν·
διό φησι· πνεύματι περιπα-
τεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν

σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε·
ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κα-
τὰ τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦμα
κατὰ τῆς σαρκός· ταῦ-
τα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις·
ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε ταῦτα
ποιῆτε· ἐνταῦθα δὲ
ἐστί τι· θέμενοί τινες λέγον-
τες· ὅτι διχῇ διελὼν,
τὸν ἄνθρωπον ὁ ἀπόστολος·
ὡσανεὶ ἐξ ἐναντίας οὐσί-
ας κατεσκευασμένον
εἰσάγων· καὶ μάχην τῷ
σώματι πρὸς τὴν ψυ-
χὴν διδάσκει οὖσαν· ἀλ-
λ' οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστιν·
σάρκα γὰρ ἐνταῦθα, οὐ
τὸ σῶμα καλεῖ· εἰ γὰρ τοῦ-
το φησίν· πῶς ἔχει λό-
γον τὸ ἐξῆς εἰρημένον·
ἐπιθυμεῖ γάρ φησι κα-
τὰ τοῦ πνεύματος· καίτοι τοῦ-
το οὐ τῶν κινούντων· ἀλ-
λὰ τῶν κινουμένων ἐστίν·
οὐ τῶν ἐνεργούντων· ἀλ-
λὰ τῶν ἐνεργουμένων·
πῶς οὖν ἐπιθυμεῖ· ἡ γὰρ
ἐπιθυμία· οὐ σαρκὸς
ἀλλὰ ψυχῆς· καὶ γὰρ ἀλλα-
χοῦ φησιν· κατ' ἐπιθυ-
μίας ἐστὶν ἡ ψυχή μου· καὶ
τί ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου
καὶ ποιήσω σοι· καὶ μὴ
πορεύου κατὰ τὴν ἐπι-
θυμίαν τῆς ψυχῆς σου·
καὶ πάλιν· οὕτως ἐπι-
ποθεῖ ἡ ψυχή μου· πῶς
οὖν πάλιν φησίν· ἡ
σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ
πνεύματος· οἶδεν σάρκα καλεῖν·

οὐ τὴν τοῦ σώματος φύσιν·
ἀλλὰ καὶ τὴν πονηρὰν
προαίρεσιν· ὡς ὅταν
λέγῃ· ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐν σαρ-
κὶ ἀλλ' ἐν πνεύματι· καὶ πάλιν·
οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ
ἀρέσαι οὐ δύνανται· τί
οὖν ἀνελεῖν δεῖ τὴν σάρκα·
αὐτὸς δὲ ὅτι ταῦτα λέγων,
οὐ σάρκα περιεβέβλητο·
οὐ τῆς σαρκός· ἀλλὰ τοῦ
διαβόλου ταῦτα τὰ δόγμα-
τα· ἐκεῖνος γὰρ ἀνθρω-
ποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς·
τί οὖν φησιν· σάρκα ἐν-
ταῦθα τὸν λογισμὸν κα-
λεῖ τὸν γεώδη· τὸν ῥᾴθυ-
μον καὶ ἠμελημένον·
τοῦτο δὲ· οὐ σώματος κα-
τηγορία· ἀλλὰ ῥᾳθύμου
ψυχῆς ἔγκλημα· ὄργανον
γάρ ἐστιν ἡ σάρξ· τὸ δὲ
ὄργανον οὐδεὶς ἀποστρέ-
φεται καὶ μισεῖ· ἀλλὰ τὸν
τὸ ὄργανον κακῶς μετα-
χειριζόμενον· καὶ γὰρ
οὐ τὸν σίδηρον· ἀλλὰ τὸν
ἀνδροφόνον· καὶ μισοῦ-
μεν καὶ κολάζομεν· ἀλλὰ
καὶ αὐτὸ τοῦτό φησιν κα-
τηγορία τοῦ σώματος·
τὸ τὰ ἁμαρτήματα τῆς
ψυχῆς· τῷ τῆς σαρκὸς
ὀνόματι καλεῖσθαι·
ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ μέν· ἔλατ-
τον μὲν εἶναι τῆς ψυχῆς
τὴν σάρκα· καὶ αὐτὴν
δὲ καλήν· τὸ γὰρ ἔλατ-
τον τοῦ καλοῦ· καὶ αὐτὸ
καλόν· τὸ δὲ κακόν·

οὐ κατηγορῶν τοῦ καλοῦ,
ἀλλ' ἐναντίον· οὐδὲ ἡμῖν
γὰρ ἔχας δόξαι, ἀπὸ τοῦ
σώματος κατασκευαζο-
μένην τὴν κακίαν. κα-
τηγορῶν τῆς σαρκός·
ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῆς προσηγο-
ρίας διὰ ἀλλαγὴν ἐστὶ χά-
ρις. ὅρα πῶς καὶ τῆς ψυ-
χῆς κατηγορῶν· καὶ γὰρ
ψυχικὸς ἄνθρωπος λέγεται. ὁ
τῆς ἀληθείας ἐστερημέ-
νος· καὶ πνευματικὸς ἀπο-
νηρίας λέγεται. τὰ τῶν
δαιμόνων πάθη· τὰ
δὲ τῆς σαρκὸς ὀνόμα-
τι πᾶσιν. καὶ τὰ μυστή-
ρια καλεῖ ἀπάντων θεῖα ἡ γρα-
φή· καὶ τὴν ἐκκλησίαν
ἅπασαν. σῶμα λέγουσα
εἶναι τοῦ χ(ριστο)ῦ· εἰ δὲ κουφίζ-
καὶ κατορθώματα καὶ
λεῖ πάλιν αὐτῆς γινόμε-
να· συνεῖσιν τῷ λόγῳ τὰς
αἰσθήσεις. καὶ ἐρημον
ὅτι ἡ τὴν ψυχὴν γνώσε-
ως ἀπάσης. καὶ οὐδὲν
εἰδυῖαν ὧν οἶδεν· εἰ γὰρ
ἡ δύναμις τοῦ θ(εο)ῦ ἀπὸ κτί-
σεως κόσμου τοῖς ποι-
ήμασι νοουμένη κα-
θορᾶται. πῶς ἂν ἴδοι-
μεν. χωρὶς ὀφθαλμῶν·
εἰ δὲ καὶ ἡ πίστις ἐξ ἀκο-
ῆς. πῶς ἀκούσωμεν
χωρὶς ὤτων· καὶ τὸ κη-
ρῦξαι δέ. καὶ τὸ περι-
ελθεῖν διὰ γλώττης καὶ
ποδῶν. πῶς γὰρ κηρύ-
ξουσιν. ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι·

καὶ τὸ γράφεται διὰ χαρῶν·
ὁρᾷς ὅτι μυρίων ἡμῖν ἀ-
γαθῶν ἐστιν αἰτία. τῆς
σαρκὸς ἡ οἰκονομία· εἰ
δὲ λέγεται ἡ σὰρξ εἶναι θυμοῦ
κατὰ τοῦ πν(ευματο)ς· περὶ δύο
φησὶ λογισμῶν. οὗτοι
γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκεινται.
ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ κακία· οὐ
χὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα· εἰ
γὰρ ταῦτα ἀντίκεινται.
ἀλλήλων ἐστὶν ἀναιρετικά·
ὥσπερ τὸ πῦρ τοῦ ὕδατος·
ὥσπερ σκότος τοῦ φωτός·
εἰ δὲ ἐπιμελεῖται σώμα-
τος ψυχή. καὶ πολλὴν
αὐτοῦ ποιεῖται πρόνοιαν·
καὶ μυρία πάσχει ὥστε
αὐτὸ μὴ καταλιπεῖν· καὶ
ἀπορρηγνυμένη κωλύει·
καὶ τὸ σῶμα αὐτῇ διακο-
νεῖται. καὶ πολλὴν εἰσφέ-
ρει γνῶσιν αὐτῇ· καὶ πρὸς
τὴν ἐκείνης ἐνέργειαν
τοῦτο κατεσκεύασται·
πῶς ἂν ἐναντία ταῦτα
εἴη. καὶ μαχόμενα ἀλλή-
λοις· ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον
οὐκ ἐναντία. ἀλλὰ καὶ
σφόδρα ὁμονοοῦντα· καὶ
ἀλλήλων ἀντεχόμενα δι-
ὰ τῶν ἔργων ὁρῶ· Οὐ
τοίνυν περὶ τούτων φη-
σὶν ὅτι ἀντίκεινται ἀλλή-
λοις. ἀλλὰ λογισμῶν πο-
νηρῶν καὶ ἀγαθῶν μά-
χην εἰσάγει· τὸ γὰρ θέ-
λειν καὶ μὴ θέλειν τῆς
ψυχῆς. διὰ τοῦτο φησίν·
ταῦτα δὲ ἀντίκειται·
[illegible]

ἵνα μὴ συγχωρῇς τὴν ψυχὴν
πορεύεσθαι ἐν ταῖς ἐπιθυ-
μίαις αὐτῆς ταῖς πονη-
ραῖς· καθάπερ γάρ τις
παιδαγωγὸς καὶ διδά-
σκαλος φρουρῶν. ταῦτα δὲ
φθεγξάμενος· εἰ δὲ πνι ἄγε-
σθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον·
ποίαν αὕτη ἀκολουθίαν· με-
γίστην μὲν οὖν καὶ σαφῆ·
ὁ γὰρ πνεῦμα ἔχων ὡς χρὴ·
σβέννυσιν διὰ τούτου πο-
νηρὰν ἐπιθυμίαν ἅπα-
σαν· ὁ δὲ τούτων ἀπαλλα-
γεὶς· οὐ δεῖται τῆς ἀπὸ
τοῦ νόμου βοηθείας· ὑ-
ψηλότερος πολλῷ τῆς ἐ-
κείνου παραγγελίας γενό-
μενος· ὁ γὰρ μὴ ὀργιζό-
μενος· πῶς δεῖται ἀκού-
ειν· οὐ φονεύσεις· ὁ μὴ κε-
πτων ἀκολάστοις ὀφθαλ-
μοῖς· πῶς χρῄζει τοῦ πα-
ραινοῦντος μὴ μοιχεύειν·
τίς γὰρ διαλέγεται περὶ τοῦ
καρποῦ τῆς κακίας· τὸν
τὴν ῥίζαν αὐτὴν ἀνασπά-
σαντι· ῥίζα γὰρ φόνου θυ-
μός· καὶ μοιχείας ἡ περί-
εργος θεωρία τῶν [illegible]-
ων· διὰ τοῦτό φησιν· εἰ δὲ
πνι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον·
ἐνταῦθα δέ μοι δοκεῖ καὶ
ἐγκώμιον τοῦ νόμου μέγα
εἰρηκέναι καὶ θαυμαστόν·
ἀλλ' ἐν τάξει τοῦ πνς ὁ νό-
μος ἦν· κατὰ δύναμιν
τὴν ἑαυτοῦ, πρὸ τῆς τοῦ
πνς ἐπιφοιτήσεως· οὐ
μὴν διὰ τοῦτο ἐναπομέ-

νειν χρὴ τῷ παιδαγωγῷ·
τότε μὲν εἰκότως ὑπὸ νό-
μον ἦμεν· ἵνα τῷ δέει κω-
λυώμεθα τὰς ἐπιθυμίας.
οὔπω τοῦ πνς φανέντος·
νῦν δὲ τῆς χάριτος δεδο-
μένης, τῆς οὐ κελευού-
σης μόνον αὐτῶν ἀπέχε-
σθαι· ἀλλὰ καὶ μαραινού-
σης αὐτάς· καὶ πρὸς μείζο-
να πολιτείαν ἀναγούσης·
τίς χρεία νόμου· τῷ γὰρ
οἴκοθεν κατορθοῦντι τὰ
μείζω· ποῦ χρεία παιδα-
γωγοῦ· οὐδὲ γὰρ γραμμα-
τιστοῦ τις δεῖται. φιλόσο-
φος ὤν· τί ποιῶν ἑαυτοὺς
ἐξευτελίζετε. τῷ πνι
πρότερον ἑαυτοὺς ἐκδε-
δόντες· καὶ νῦν προσκα-
θήμενοι τῷ νόμῳ· φα-
νερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα
τῆς σαρκός· ἅτινά ἐστι·
πορνεία· μοιχεία· ἀκα-
θαρσία· ἀσέλγεια· φαρ-
μακεία· εἰδωλολατρεία·
ἔχθραι· ἔρεις· ζῆλοι·
θυμοί· ἐριθεῖαι· διχο-
στασίαι· αἱρέσεις· φθόνοι·
φόνοι· μέθαι· κῶμοι· καὶ
τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ
προλέγω ὑμῖν· καθὼς
καὶ προεῖπον· ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες·
βασιλείαν θῦ, οὐ κληρονο-
μήσουσιν· ἐνταῦθα λοι-
πὸν ὅτι τῆς σαρκὸς οὐ κα-
τηγορῶν [illegible]· καὶ
νομίζων ὡσπερ ἐχθρὰς
καὶ πολεμίας καὶ ταῦτα

ἐρῆσθαι· ἐπεὶ γὰρ ἡ μοιχεί-
α καὶ ἡ πορνεία, τῆς σαρ-
κὸς καὶ θυμοῦ· αἱ ἔχθραι·
καὶ αἱ ἔρεις· καὶ οἱ ζῆλοι· καὶ
αἱ ἐριθεῖαι· καὶ αἱ αἱρέσεις·
καὶ αἱ φαρμακεῖαι· προ-
αιρέσεως γὰρ ταῦτα διε-
φθαρμένης μόνον· ὥσπερ
οὖν καὶ τὰ ἄλλα· πῶς ἂν γέ-
νοιτο σαρκός· ὁρᾷς ὅτι οὐ
λέγει τὴν σάρκα ἐνταῦθα·
ἀλλὰ τὸν γεώδη λογισμὸν
καὶ χαμαὶ συρόμενον·
διὸ καὶ φοβερὰ λέγων· ὅ-
τι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσον-
τες· βασιλείαν θεοῦ οὐ κλη-
ρονομήσουσιν· εἰ δὲ φύ-
σεως ταῦτα, πονηρᾶς καὶ
οὐ προαιρέσεως μοχθη-
ρᾶς· περιττῶς ἂν τοῦ ἐν-
πράσσουσιν· ἀλλὰ πά-
σχουσιν· τίνος δὲ ἕ-
νεκεν καὶ βασιλείας ἐκπί-
πτουσιν· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐν
φύσει· ἀλλὰ τῶν ἐν προαι-
ρέσει· καὶ οἱ στέφανοι· καὶ
αἱ κολάσεις· διὸ καὶ ταῦτα
κατέλεξεν ὁ παῦλος· ὁ
δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος· ἀ-
γάπη· χαρά· εἰρήνη·
Οὐκ εἶπεν τὸ ἔργον τοῦ
πνεύματος· ἀλλ' ὁ καρπός· οὐ
κοινῶν ἡ τύχη περιττή·
ἃ γὰρ περὶ σαρκὸς καὶ
πνεύματος ὁ λόγος· τοῦ κοινῇ τυχή·
ἄρα περὶ ἀτυχῶν διαλέ-
γεται· ὅταν γὰρ τὰ μὲν
πονηρὰ τῆς σαρκός·
τὰ δὲ χρηστὰ τοῦ πνεύματος
ᾖ, περιττὴ ἡ τύχη· οὐ

δαίμονος· καὶ γὰρ ἡ ἐγκρά-
τεια τῶν παθῶν ἐστιν αὐτῆς
καὶ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐν
μέσῳ κειμένης κακίας
καὶ ἀρετῆς· ἂν μὲν ᾖ δὲ
ὁ χρησάμενος τῷ σώματι·
πονηρὸν αὐτὸ κατεργάσα-
το· ἂν δὲ ἀποσχῇ μὲν τοῦ
πνεύματος· ἐκλαβὼν δὲ αὐτὴν
τοῖς πονηροῖς ἐστι θυ-
μοῖς· γενῶ δὲ ἐρήμην αὐ-
τὴν καὶ τὸ κενὸν ἀσεβῶν·
Ὁρᾷς πανταχόθεν πῶς οὐ
περὶ οὐσίας αὐτῷ σαρ-
κὸς νῦν ὁ λόγος· ἀλλὰ
περὶ προαιρέσεως μο-
χθηρᾶς καὶ οὕτοι αὐτῆς·
διατί δὲ καρπὸν καλεῖ
τοῦ πνεύματος· ὅτι τὰ μὲν πο-
νηρὰ ἔργα· ἐξ ἡμῶν γί-
νεται μόνων· διὸ καὶ ἔργα
καλεῖ· τὰ δὲ καλὰ· οὐ τῆς
ἡμετέρας ἐστὶ μελέτης δεῖ-
ται μόνον· ἀλλὰ καὶ τῆς
τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας·
ὅταν μέλλον αὐτὰ δεικνύ-
σαι· τὴν ῥίζαν τίθησιν
πρῶτον τῶν ἀγαθῶν·
οὕτω λέγων· ἀγάπη· χαρά·
εἰρήνη· μακροθυμία·
χρηστότης· ἀγαθωσύνη·
πίστις· πραότης· ἐγκρά-
τεια· κατὰ τῶν τοιούτων
οὐκ ἔστιν νόμος· τίς γὰρ
αὐτῆς ἐστι πάσχειν, τὸ
τοιαῦτα ἔχοντι παρ' ἑαυτῷ·
καὶ διδασκάλου ἀπηρτισ-
μένην τῆς φιλοσοφίας
τὴν ἀγάπην· ὥσπερ γὰρ
οἱ τῶν ἵππων ἐνήνιοι, καὶ

ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἅπαντα παρ᾽ αὐ-
τομάτου· οὐκ ἂν δεηθῇ ἐν
μάστιγος. οὕτω καὶ ψυχὴ
κατορθοῦσα τὴν ἀρετὴν
ἀπὸ πνεύματος. οὐ δεῖται τοῦ
νουθετοῦντος νόμου.
Ταπεινοῖ δὲ καὶ ἐνταῦθα θαυ-
μαστικῶς τὸν νόμον ἐξε-
νεγκεῖν. οὐχ ὡς φαῦλον
ἀλλ᾽ ὡς ἐλάττονα τῆς δε-
δομένης παρὰ τοῦ πνεύματος
φιλοσοφίας. οἱ δὲ τοῦ
χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρω-
σαν σὺν τοῖς παθήμα-
σιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.
Ἵνα γὰρ μὴ λέγωσιν ὅτι τίς
ἐστιν τοιοῦτος· δείκνυσιν
ἐπὶ τῶν ἔργων τοὺς τὰ
τοιαῦτα κατορθοῦντας
σάρκα καλῶν ἐνταῦθα.
τὰς πονηρὰς πράξεις
καλῶν. οὐ γὰρ δὴ τὴν
σάρκα ἀνεῖλον. ἐπεὶ πῶς
ἔμελλον ζῆν· τὸ γὰρ ἐ-
σταυρωμένον νεκρόν ἐστι
καὶ ἀνενέργητον. ἀλλὰ
τὴν ἀκριβῆ φιλοσοφίαν
δηλοῖ. καὶ γὰρ αἱ ἐπιθυ-
μίαι, κἂν ἐνοχλῶσι,
κενὰ ἀγωνιῶσιν· Ἐπεὶ οὖν
τοσαύτη τοῦ πνεύματος ἡ ἰσχύς.
ἐκείνῳ ζῶμεν· ἐκείνῳ
ἀρκούμεθα. καὶ αὐτὸς
ἐπάγει λέγων· ζῶμεν οὖν
ἐν πνεύματι. καὶ πνεύματι στοιχῶμεν·
Κατ᾽ αὐτοὺς ἐκείνους ὁμοίως
πολιτευόμενοι. τοῦτο
γάρ ἐστιν τὸ στοιχῶμεν.
τουτέστιν ἀρκεσθῶμεν
τῇ τοῦ πνεύματος δυνάμει.

καὶ μὴ ἐπιζητῶμεν τὴν
ἀπὸ τοῦ νόμου προσθή-
κην· εἶτα δεικνὺς ἐκεί-
νους τοὺς ἐπεισάγοντας
τὴν περιτομήν. διὰ
φιλοτιμίαν τοῦτο ποι-
οῦντας φησίν· μὴ γινώ-
μεθα κενόδοξοι. ὃ πάν-
των ἐστὶν αἴτιον τῶν κα-
κῶν· ἀλλήλους προκα-
λούμενοι. ἡ φιλονεικία
καὶ ἔρις· ἀλλήλους φθο-
νοῦντες. ἀπὸ γὰρ κενο-
δοξίας ὁ φθόνος. καὶ
ἀπὸ φθόνου τὰ μυρία
ταῦτα κακά· ἀδελφοὶ
ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος·
Ἐπειδὴ γὰρ ἐπιτιμήσεως
προσχήματι τὰ αὐτῶν
ἐξεδίκουν πάθη. καὶ ἐ-
δόκουν μὲν ἁμαρτήμα-
των μὲν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖν·
τὴν δὲ αὐτῶν φιλαρχί-
αν στῆσαι βουλόμενοι τὸ φη-
σιν· ἀδελφοὶ ἐὰν καὶ προ-
ληφθῇ· οὐκ εἶπεν ἐὰν
πράξῃ. ἀλλ᾽ ἐὰν προλη-
φθῇ. τουτέστιν ἐὰν συναρ-
πασθῇ· ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ
καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον·
Οὐκ εἶπεν κολάζετε. οὐδὲ
καταδικάζετε. ἀλλὰ δι-
ορθοῦσθε. καὶ οὐδὲ ἐν-
ταῦθα ἔστη. ἀλλὰ δεικνὺς
ὅτι σφόδρα αὐτοὺς ἡμέ-
ρους εἶναι δεῖ. τοῖς ὑπο-
σκελιζομένοις. οὕτως
ἐπήγαγεν· ἐν πνεύματι πραό-
τητος· οὐκ εἶπεν ἐν πρα-
ότητι. ἀλλ᾽ ἐν πνεύματι πραότη-
τος·

δικαίων ὅτι καὶ τὸ πνευματι-
κὸν δοκεῖ· καὶ τὸ δύνα-
σθαι μετ᾽ ἐπιεικείας· διορ-
θοῦν τοὺς ἁμαρτάνον-
τας· χαρίσματός ἐστι
πνικοῦ· ἵνα δὲ μὴ ἐπ-
αρθῇ ὁ διορθῶν ἕτερον·
καὶ αὐτὸν ὑπὸ τὸν αὐτὸν
φόβον ἔθηκεν οὕτως εἰ-
πών· σκοπῶν σεαυτὸν
μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς·
Ὥσπερ γὰρ οἱ πλουτοῦντες
ἐράνους τοῖς δεομένοις
εἰσφέρουσιν· ἵν᾽ ἐάν ποτε
καὶ αὐτοὶ περιπέσοιεν
πενίᾳ· τῶν αὐτῶν ἐπι-
τύχωσιν· οὕτω καὶ ἡμᾶς
ποιεῖν χρή· διὸ καὶ αἰ-
τίαν ἀναγκαίαν τέθεικε
λέγων οὕτως· σκοπῶν
σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρα-
σθῇς· καὶ ἀπολογεῖται
ὑπὲρ τοῦ ἡμαρτηκότος·
πρῶτον μὲν ἀνθρώπων· ἐ-
ὰν καὶ προληφθῇ· δεύ-
τερον· τὸ τῆς πολλῆς
ἀσθενείας ὄνομα· εἶτα·
μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς·
δαίμονος ἐνέργειαν μᾶλ-
λον ἢ τῆς ῥαθυμίαν
αἰτιώμενος· ἀλλήλων
τὰ βάρη βαστάζετε·
Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄνθρω-
πον εἶναι· χωρὶς ἐλαττωμά-
των ἅπαντα· παραινεῖ μὴ
ἀκριβεῖς ἐξεταστὰς γίνε-
σθαι τῶν ἑτέροις πεπλημ-
μελημένων· ἀλλὰ καὶ φέ-
ρειν τὰ τῶν πλησίον ἐ-
λαττώματα· ἵνα καὶ

τὰ αὐτοῦ φέρηται παρ᾽ ἑ-
τέρων· καθάπερ γὰρ ἐ-
πὶ τῆς οἰκοδομῆς οὐ τὴν
αὐτὴν ἅπαντες ἕδραν
ἔχουσιν οἱ λίθοι· ἀλλ᾽ ὁ μὲν
πρὸς γωνίαν ἐπιτήδειος·
οὐ κεῖται δὲ πρὸς θεμέλι-
ον· ὁ δὲ πρὸς θεμελίους
μέν· οὐ κεῖται δὲ πρὸς γω-
νίαν· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ
σώματος τῆς ἐκκλησίας·
Καὶ ἐπὶ τῆς σαρκὸς δὲ τῆς
ἡμετέρας· τὸ αὐτὸ ἴδοι
τις ἄν· ἀλλ᾽ ὅμως θάτερον
θατέρου ἀνέχεται· καὶ
οὐ παρ᾽ ἁπάντων πάντα
ζητοῦμεν· ὁ γὰρ ἐκ τοῦ
κοινοῦ γινόμενος ἔρα-
νος· καὶ σῶμα καὶ οἰκο-
δομὴν συνίστησιν· καὶ
οὕτως ἀναπληρώσατε·
οὐκ εἶπεν πληρώσατε·
ἀλλ᾽ ἀναπληρώσατε·
τὸν νόμον τοῦ χυ· τοῦ-
τέστιν, κοινῇ πάντες πλη-
ρώσατε· δι᾽ ὧν, ἀλλήλοις
ἐπαρκεῖτε· οἷον· ὁ δεῖνα μέν ἐστιν
ὀργίλος· σὺ δὲ ὑπνικός·
φέρε αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν
τὴν σφοδράν· ἵνα καὶ αὐ-
τὸς σοῦ τὴν νωθείαν· καὶ
οὕτως οὔτε ἐκεῖνος ἁμαρ-
τήσεται ὑπὸ σοῦ κακιζό-
μενος· οὔτε σὺ πλημ-
μελήσεις ἐν οἷς [illegible]·
ἀνεχομένου σου τοῦ ἀ-
δελφοῦ σου· οὕτω δὲ ἀλ-
λήλοις χάριν ἐργαζόμε-
νοις, μεγάλα κατορ-
θοῦμεν· δι᾽ ἀλλήλων κοινῇ

πληρώσαντες τὸν νόμον·
τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον. ἀν
ναπληρώσομεν ἕκαστος. διὰ
τῆς οἰκείας ὑπομονῆς· ἐ
ὰν δὲ μὴ οὕτως ποιῶμεν·
ἀλλ' ἕκαστος ἐξετάζειν μέλ
λῃ τὰ τοῦ πλησίον· οὐδὲ
ποτε οὐδὲν ἔσται τῶν δε
όντων ἡμῖν· ὥσπερ γὰρ
ἐν τῷ σώματι· ἂν τὴν αὐτὴν
τις ἀπαιτοίη παρὰ πάν
των χρείαν. οὐδέποτε τὸ
σῶμα ἀρκέσει· οὕτω καὶ ἐ
πὶ τῶν ἀδελφῶν πολὺς
ἔσται ὁ πόλεμος. ἂν παρὰ
πάντων πάντα ἐπιζη
τοῖμεν· εἰ γάρ τις δοκεῖ
εἶναί τι μηδὲν ὤν, φρε
ναπατᾷ ἑαυτόν· πάλιν
ἐνταῦθα τὴν ἀπόνοιαν
κατασκοπεῖ· ὁ γὰρ δοκῶν
εἶναί τι. οὐδέν ἐστι· παρὰ
τὸν τῆς ἐπιεικείας αὐτοῦ
δείγμα ἐκφέρων. τὴν
τοιαύτην εὐμένειαν· τὸ
δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμα
ζέτω ἕκαστος· ἐνταῦθα
δείκνυσιν· ὅτι δεῖ καὶ οὐ ἐξε
τάσεις ἅμα· καὶ οὐχ ἁπλῶς·
ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας δοκι
μάζειν τὰ πεπραγμένα
ἡμῖν· οἷον. ἐποίησάς τι κα
λόν· σκόπησον, μὴ πότε
διὰ κενοδοξίαν· μὴ διὰ
ἀνάγκην· μὴ πρὸς ἀπέχθει
αν· μὴ ὑποκρίσει· μὴ δι' ἄλ
λην τινὰ αἰτίαν ἀνθρω
πίνην· καθάπερ γὰρ
κγ
τὸ χρυσίον, δοκεῖ μὲν εἶναι
λαμπρὸν· πρὸ τοῦ χωνευ
θῆναι· ὅταν δὲ αὐτὸ πα
ραδῶμεν τῷ πυρὶ τότε ἀκρι
βῶς διαδείκνυται· τοῦ
νόθου παντὸς ἀπὸ τοῦ
γνησίου χωριζομένου·
οὕτω καὶ τὰ ἡμέτερα ἔργα·
ὅταν μετὰ ἀκριβείας ἐξε
τάζωμεν. τότε ἐπιφα
νεῖ καὶ ἐκκαλυφθήσεται· καὶ πολ
λῶν ὄντων ἐν ἑαυτοῖς ὄν
τας ὑπευθύνους ἐγκλη
μάτων· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν
μόνον τὸ καύχημα ἕξει.
καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον·
ταῦτα οὐ νομοθετῶν φησιν
ἀλλὰ συγκαταβαίνων·
ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγεν· ἄτοπον
μὲν τὸ καυχᾶσθαι· εἰ δ' ἄ
ρα καυχᾷ· μὴ κατὰ τοῦ
πλησίον ὡς ὁ Φαρισαῖος.
ὁ γὰρ τοῦτο παιδευθεὶς
καὶ ἑκατὸν ἀποφήσεται
ταχέως· διὸ καὶ τοῦτο συ
νεχώρησεν. ἵνα τὸ ὅλον
κατὰ μικρὸν ἐξέλῃ· ὁ γὰρ
συνεθισθεὶς εἰς ἑαυτὸν μό
νον καυχᾶσθαι καὶ μὴ κατ'
ἄλλων· ταχέως καὶ τοῦτο
διορθώσεται τὸ ἐλάττωμα·
ὁ γὰρ μὴ νομίσας τῶν ἄλλων
ἑαυτὸν εἶναι βελτίονα·
τοῦτο γάρ ἐστιν, οὐκ εἰς τὸν ἕ
τερον· ἀλλ' αὐτὸν καθ' ἑαυ
τὸν ἐξετάζων αἰρύνεται·
παύσεται καὶ τοῦτο ποιῶν
ὕστερον· καὶ ἵνα μάθῃς ὅ
τι τοῦτον κουφίσαι κατα
σκευάσαι. ὅρα πῶς αὐτὸν
συστέλλει τῷ φόβῳ· ἀναφέ
ρων ἐν μέσῳ πόνων· δοκιμαζέτω

τὸ ἔργον αὐτοῦ· ἐνταῦθα δὲ
ἐπαγαγών· ἕκαστος γὰρ τὸ
ἴδιον φορτίον βαστάσει·
δοκεῖ μὲν γάρ τι θέμεναι λο-
γισμὸν κοινοῦνται καὶ θάτε-
ρου καυχᾶσθαι· διορθοῦ-
ται δὲ τὸν καυχώμενον·
ἀπὸ μὴ δὲ ἑαυτῷ μέγα
φρονεῖν· ἀλλὰ εἰς ἔννοιαν ἄγων
αὐτὸν τῶν οἰκείων ἁμαρ-
τημάτων· καὶ τοῖς ὀνό-
μασι τοῦ φορτίου καὶ τῆς
ἀχθοφορίας· ταπεινάζων
αὐτοῦ τὸ σύμφρονος· κοινω-
νείτω δὲ ὁ κατηχούμενος
τὸν λόγον· τῷ κατηχοῦντι
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς· ἐνταῦ-
θα περὶ τῶν διδασκάλων
λοιπὸν ὁ λόγος αὐτῷ· ὁρᾷ δὲ
πολλοὺς ἀπολαύειν τῶν
αὐτῶν μαθητευομένων
παραιτήσας· καί τινος ἐ-
λεγεν οὕτως ἐν νόμῳ θείῳ
χριστοῦ· καὶ γὰρ ἐν τῇ καὶ
οὗτος καὶ παλαιὸς νόμος·
τοὺς τὸ εὐαγγέλιον κα-
ταγγέλλοντας· ἐκ τοῦ εὐαγ-
γελίου ζῆν· καὶ ἐν τῇ πα-
λαιᾷ δὲ ὁμοίως· πολλοὶ
λευῗται παρ' αὐτῶν
ἀρχομένων ἦσαν καὶ προ-
σόδοι· τίνος οὖν ἕνεκεν
ταῦτα διετάξατο· ταπεινο-
φροσύνης καὶ ἀγάπης.
τοῦ θεῖν προσωπον τι τὸ
λόγος· ἐπειδὴ γὰρ τὸ
διδασκαλικὸν ἀξίωμα
μάλιστα φυσᾷ τοὺς ἔχον-
τας καταστέλλων αὐτοὺς
φρόνημα· ἀλλ' ἐκείνω

καταδέχεσθαι τοῦ δεῖσθαι τῶν
μαθητευομένων· καὶ ἐκεί-
νους πολλὴν ἀφορμὴν
ἀγαθὴν τοῦ πρὸς εὔνοιαν
εὐκολωτέρους γίνεσθαι·
γυμνάζων αὐτοὺς ἐν τῇ
περὶ τοὺς διδασκάλους
εὐνοίᾳ· καὶ περὶ τοὺς ἀλ-
λους ἡμερους εἶναι· ὅπερ
καὶ ἀγάπην οὐ μικρὰν ἐρ-
γάζεται ἑκατέρων τῶν μερῶν·
Ἐπειδὴ τοῦτο ἦν, ὅπερ εἶ-
πον· τίνος ἕνεκεν τοὺς
ἰουδαίους τοὺς ἀνόμο-
μας ἀπὸ τοῦ μανθάνοντος
φων· τοὺς ἀποστόλους
ἐπαινῶν τῶν προστάττον-
των· καταδέησεν ἀνάγκην·
οὐκ ἐνδείκνυ ὅτι ταπεινοῦ-
ται· ἐκ τούτου κατασκευ-
άζων ἀγαθὴν ταπεινο-
φροσύνην καὶ ἀγάπην·
καὶ ὥστε τοὺς μαθητευ-
ομένους μὴ αἰσχύνεσθαι
ἐπὶ τοῖς δοκοῦσιν ἐπονεί-
διστοις εἶναι· τὸ γὰρ ἐπαι-
τεῖν· αἰσχύνης εἶναι δοκεῖ·
ἀλλ' οὐκ ἐδόκει ταῦτα· τῶν
διδασκάλων αὐτὸ μετιόν-
των· μετὰ παρρησίας αὐ-
τῶν ὥστε οὐ μικρὰ
Καὶ ἐντεῦθεν ὑπερβαίνον οἱ
μαθηταί· ὡς ἐπιδόξως
παιδευόμενοι δι' αὐτοῦ
τῶν ὑπερορᾶν· διὰ τοῦ
τὸ φησί· κοινωνείτω δὲ
ὁ κατηχούμενος τῷ κα-
τηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγα-
θοῖς· τοῦ ἔστιν· πᾶσαν
ἐπιδεικνύσθω περὶ αὐτὸν

διακονίαν· τοῦτο γὰρ αἰ
νιττόμενος ἔλεγεν· ἐν
πᾶσιν ἀγαθοῖς· μηδὲν
γὰρ ἔστω τοῦ μαθητοῦ
φησὶν ἴδιον· ἀλλὰ πάντα
κοινά· μᾶλλον γὰρ λαμ
βάνει ἢ δίδωσιν· καὶ το
σούτῳ μᾶλλον· ὅσῳ τῶν
γηΐνων τὰ ἐπουράνια
ἀμείνω· ὃ καὶ ἀλλαχοῦ δη
λῶν ἔλεγεν· εἰ ἡμεῖς ὑμῖν
τὰ πνευματικὰ ἐσπείρα
μεν· οὐ μέγα· εἰ ἡμεῖς
ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θε
ρίσομεν· διὰ τοῦτο καὶ
κοινωνίαν τὸ πρᾶγμα
καλεῖ· δεικνὺς ἀντίδοσιν
γινομένην· ἐκ τούτου
δὲ καὶ τὰ τῆς ἀγάπης ἐ
γίνετο θερμότερα πολ
λῷ καὶ δικαιότερα· εἰ
μὲν οὖν τὴν αἴτησιν καθ' ἣν
ὁ διδάσκαλος ζητεῖ· μέ
να· καὶ λαμβάνων ἐστὶ τῆς
οἰκείας ἀξίας· καὶ γὰρ ἔστι
τοῦτο ἔπαινος· τὸ οὕτως
προσέχειν εὐγνωμόνως·
ὥστε ἑτέρων δεῖσθαι· καὶ ἐν
πενίᾳ μυρία εἶναι· καὶ
τῶν μυστικῶν ὑπερορᾶν
ἀναγκαίων· ἂν δὲ ὑπερ
βαίνῃ τὸ μέτρον· ἐγκλή
μα τὸ τὴν ἀξίαν· οὕτω
λαμβάνειν· ἀλλὰ τῶν ἀνθρώ
πων ἵνα μὴ τὴν ἀπορίαν δι
δασκάλου ὀκνηρότερον
περὶ ταῦτα ποιῇ τὸν μα
θητήν· καὶ πενήτων ὄν
των παραιτεῖσθαι πολλά
κις διὰ τὸ μὴ πρόσωπον·

περὶ οἵων μὲν φησίν· τοῦ δι
δασκάλου ποιοῦντος μηδὲν
καλοῦ μέν· ἐπιμελοῦ δὲ
τὸ μέρος τι τῆς παιδείας
καὶ τῆς ἐν τοῖς κατ' ἐκεῖνον
φιλονεικίας· ἐπάγει
οὕτω λέγων· μὴ πλανᾶσθε·
θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ
γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος· τοῦ
το καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπεί
ρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ· ἐκ
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ θερί
σει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων
εἰς τὸ πνεῦμα· ἐκ τοῦ πνεύματος θε
ρίσει ζωὴν αἰώνιον·
ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν σπερ
μάτων· οὐκ ἔστιν σπείραν
τα ὀρόβους· σῖτον ἀμῆ
σαι· δεῖ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γέ
νους· καὶ τὸν σπόρον εἶ
ναι· καὶ τὸν ἀμητόν· οὕ
τως καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις· ὁ
καταναλίσκων εἰς τὴν σάρκα
τρυφήν· μέθην· ἐπιθυ
μίαν ἄτοπον· ταῦτα ἐκ
ταύτης ἀμήσει· τίνα
δέ ἐστι ταῦτα· κόλασις·
τιμωρία· αἰσχύνη· γέ
λως· φθορά· τῶν γὰρ
πολυτελῶν τραπεζῶν
καὶ τῶν ἡδυσμάτων, οὐ
δὲν ἕτερον τὸ τέλος ἢ φθο
ρά· καὶ γὰρ αὐτὰ φθείρε
ται· καὶ συμφθείρει τὸ σῶ
μα· τὰ δὲ τοῦ πνεύματος οὐ τοι
αῦτα· ἀλλὰ ἀπεναντίας
ἅπαντα τούτοις· σκόπει
δέ· ἔσπειρας ἐλεημοσύνην·
ἀναμένουσί σε οἱ τῶν
οὐρανῶν θησαυροί· καὶ δόξα

ἀώριος· ἀπαρτισμὸς φροντί
μην· τιμὴ καὶ κράτος· καὶ
αἱ παραγγελίαι μὲν εὐφημίαι·
καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ ἀγόμενοι θε
οῦ ἀδελφοί· τὸ δὲ καλὸν
ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν·
καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν
μὴ ἐκλυόμενοι· ἄρα οὖν, ὡς
καιρὸν ἔχομεν ἐργαζώ
μεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάν
τας· μάλιστα πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως·
ἵνα γὰρ μή τις νομίσῃ·
ὅτι διδασκάλων μὲν ἐ
πιμελεῖσθαι δεῖ καὶ τρέ
φειν αὐτούς· τῶν δὲ ἄλ
λων ἀμελεῖν, ὡς κοινὸν
ἐξάγει τὸν λόγον· καὶ πᾶ
σιν τὴν θύραν τῆς τοι
αύτης ἀνοίγει φιλοτιμί
ας· καὶ τοσαύτην ποιεῖ
ται τὴν ὑπερβολήν·
ὡς καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἕλ
ληνας κελεύειν ἐλεεῖν·
μετὰ προσηκούσης μέντοι τά
ξεως· ἐλεεῖν δ' οὖν, ὅμως·
Τίς δὲ ἡ τάξις· τὸ μᾶλλον
περὶ τοὺς πιστοὺς ἐπι
δαψιλεύεσθαι τὴν πρόνοι
αν· καὶ ὅπερ καὶ ἐν ταῖς
ἄλλαις ποιεῖ· τοῦτο καὶ
ἐνταῦθα ἐργάζεται· οὐ
περὶ τοῦ ἐλεεῖν διαλε
γόμενος μόνον· ἀλλὰ καὶ
περὶ τοῦ φιλοτίμως καὶ
δαψιλῶς· τὸ γὰρ τοῦ
σπόρου ὄνομα· καὶ τὸ μὴ
δεῖν ἐκκακεῖν· τοῦτο αἰ
νίττεται· ἅπαντα δὲ δὴ μέ
γα ἀπήρτισεν· καὶ τὸ ἐ

πάσχομεν ἐπὶ θύραις τι θλι
σιν· ἀλλὰ τούτου μεμνημένος·
καὶ μόνου τινὸς καὶ παραδόξου·
ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν γινομένων·
οὐχ ὁ σπόρος μόνον· ἀλλὰ καὶ
ὁ θερίζων πολλῷ ὕστερον ἐ
πὶ τὸν σπόρον· αὐχμὸς καὶ κο
νιορτὸς καὶ πολλὴ μαχομέ
νος ταλαιπωρία· τοῦτε
δὲ οὐδὲν τούτων ἔνι φη
σίν· ἃ καὶ παραδηλῶν ἔ
λεγεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θε
ρίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι·
καὶ ἐντεῦθεν μὲν αὐτοὺς
προτρέπεται καὶ ἐφέλκεται·
καὶ ἑτέρωθεν δὲ κατεπεί
γει καὶ συνωθεῖ λέγων·
ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν·
ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθόν·
ὥσπερ γὰρ οὐκ ἀεὶ τοῦ
σπείρειν ἐσμὲν κύριοι· οὕ
τως οὐδὲ τοῦ ἐλεεῖν·
ὅταν γὰρ ἐντεῦθεν ἀ
πενεχθῶμεν· κἂν μυρι
άκις κωλυθῶμεν· οὐδὲν
περαίνομεν· καὶ
μαρτυροῦσιν ἡμῖν αἱ παρ
θένοι τῷ λόγῳ· αἳ μυρία
προθυμηθεῖσαι· ἐπειδὴ
δαπάνην τὴν ἐλεημοσύ
νην οὐκ ἀπηνέχθησαν ἔχου
σαι· ἀπεκλείσθησαν τοῦ
νυμφῶνος· Καὶ ὁ τὸν λά
ζαρον παρ' Ἀβραὰμ ὁρῶν πλού
σιος· καὶ γὰρ καὶ ἄμοιρος ἐ
πάσης δὲ ταύτης ἔρημος ἦν
τῆς συμμαχίας· καὶ ὀλο
φυρόμενος, καὶ ἱκετεύ
σας πολλά· οὐ παρ' αὐτοῦ
πατριάρχου· οὐ παρ' ἄλλου

τηνος ἐκβέβητο· ἀλλ' ἐμμένειν
διηνεκῶς ἀποθησαυριζό-
μενος. χωρὶς συγγνώμης
ἁπάσης· πάντα φησὶν ὡς
καιρὸν ἔχομεν ἐργαζώμε-
θα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάν-
τας· καὶ ταύτην μάλιστα
παράγγελμα τῆς ἰουδαϊ-
κῆς ταπεινότητος· ἐκεί-
νοις μὲν γὰρ τὰ τῆς φιλαν-
θρωπίας ἅπαντα πρὸς
τοὺς ὁμοφύλους ἦν· ἡ
δὲ τῆς χάριτος φιλοσο-
φία γνώμονα καὶ θάλατ-
ταν ἐστὶ τὴν τῆς ἐλεημο-
σύνης καὶ τράπεζαν· ἀλλὰ
καὶ πλεονάζουσαν περὶ τοὺς οἰ-
κείους τὴν σπουδὴν ἐπι-
δείκνυται· ἴδετε πηλί-
κοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγρα-
ψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι θέ-
λουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρ-
κί, ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς
περιτέμνεσθαι· ἐννόη-
σον ὅση κατέχει τὴν μακα-
ρίαν ἐκείνην ψυχὴν ὀδύ-
νη· κἀνταῦθα γὰρ οἱ πέν-
θει τινὶ περιπεσόντες· ἢ
τινα τῶν ἀδοκήτων ὑ-
πομένοντες· καί τινα
τῶν γνησίων ἀποβαλόν-
τες· οὔτε νύκτωρ ἡσυχά-
ζουσιν· οὔτε μεθ' ἡμέραν,
τοῦ πένθους αὐτοῖς τὴν
ψυχὴν πολιορκοῦντος·
οὕτω καὶ ὁ μακάριος Παῦ-
λος· ἐπειδὴ ὀλίγα περὶ τού-
των εἶπεν, πάλιν ἐπὶ τὰ πρό-
τερα ἐπανέρχεται· ἀνα-
κάσας αὐτοῦ τὴν ψυχὴν δι-

ἐκ παρ' αὐτῶν λεγομένους οὕτως·
ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμ-
μασιν ἔγραψα. ἐνταῦθα
οὐδὲν ἄλλο αἰνίττεται, ἀλλ'
ὅτι αὐτὸς ἔγραψεν τὴν ἐπι-
στολὴν ἅπασαν. ὃ πολλῆς
γνησιότητος σημεῖον ἦν·
ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων, ὑπη-
γόρευε μὲν αὐτός, ἔγραφεν
δὲ ἕτερος· καὶ τοῦτο δῆλον
ἀπὸ τῆς πρὸς Ῥωμαίους
ἐπιστολῆς· πρὸς γὰρ τῷ τέ-
λει φησίν· ἀσπάζομαι ὑμᾶς
ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας
τὴν ἐπιστολήν· ἐνταῦθα
δὲ αὐτὸς ἔγραψεν ἅπασαν·
ἐποίησεν δὲ τοῦτο ἐνταῦ-
θα καὶ ἀναγκαίως· οὐ δι'
ἀγάπην μόνον· ἀλλὰ καὶ
διὰ τὴν τῆς πονηρᾶς ὑ-
πονοίας ἀναίρεσιν· ἐπει-
δὴ γὰρ διεβάλλετο ἐν πρά-
γμασιν· οἷς οὐδὲν ἐκοινώ-
νει· καὶ ἐλέγετο περιτομὴν
καταγγέλλειν καὶ ὑποκρίνε-
σθαι· ὡς οὐ καταγγέλλων· δι-
ὰ τοῦτο ἠναγκάσθη ἰδιό-
γραφον ποιήσασθαι τὴν
ἐπιστολήν· μαρτυρίαν ἔγ-
γραφον προαποτιθέμενος·
τὸ δὲ πηλίκοις, ἐμοὶ δοκεῖ·
οὐ τὸ μέγεθος· ἀλλὰ τὴν ἀ-
μορφίαν τῶν γραμμάτων
ἐμφαίνων λέγειν· μονονου-
χὶ λέγων· ὅτι εἰ καὶ μὴ ἄριστα
γράφειν εἰδώς· ὅμως ἠναγ-
κάσθην δι' ἐμαυτοῦ γράψαι·
ὥστε τῶν συκοφαντῶν
ἐμφράξαι τὰ στόματα· ὅσοι
θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι

ἐν σαρκί. οὗτοι ἀναγκάζουσιν
ὑμᾶς περιτέμνεσθαι· μό-
νον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ
Χριστοῦ διώκωνται. οὐδὲ γὰρ οἱ
περιτεμνόμενοι νόμον
φυλάττουσιν. ἀλλὰ θέλου-
σιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι·
ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυ-
χήσωνται· ἐνταῦθα δεί-
κνυσιν οὐχ ἑκόντας ἑαυτοὺς·
τοῦτο ὑπομένοντας ἀλλ'
ἀναγκαζομένους· παρέ-
χων αὐτοῖς ἀφορμὴν ἀνα-
χωρήσεως. καὶ σχεδὸν ὑ-
πὲρ αὐτῶν ἀπολογούμε-
νος. καὶ προτρέπων αὐτοὺς ἀπο-
πηδῆσαι ταχέως· τί δέ
ἐστιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί·
εὐδοκιμῆσαι παρ' ἀνθρώποις·
ἐπεὶ δὴ γὰρ ὠνειδίζοντο
παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ὡς
τῶν πατρίων ἀποστάν-
τες ἐθῶν· ἵνα μὴ ταῦτα
ἐγκαλῶνται φησί· βού-
λονται ὑμῖν λυμήνασθαι.
διὰ τῆς ὑμετέρας σαρκὸς.
ἐκείνοις ἀπολογούμενοι·
ταῦτα δὲ ἔλεγεν· δεικνὺς
ὅτι οὐ διὰ τὸν θεὸν ταῦτα ἔ-
πραττον· ὥσπερ ἄνω ἔλεγεν·
οὐκ ἔστιν εὐσεβείας ὑπόθε-
σις τὸ γινόμενον. ὡς δὴ
ἀνθρωπίνην φιλοτιμίαν
ταῦτα πάντα γίνεται ὑ-
πὲρ ἀρεσκείας τῶν ἀπίστων·
ὅτι πιστοὶ κατακόπτονται.
καὶ αἱροῦνται θεῷ προσ-
κροῦσαι. ἵνα ἀνθρώποις ἀρέ-
σωσιν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἐν
σαρκὶ εὐπροσωπῆσαι·

ἄνω, δεικνὺς ὅτι καὶ ἑτέρω-
θεν συγγνώμης ἦσαν ἀπε-
στερημένοι, διελέγχει πά-
λιν αὐτούς· οὐ διὰ τὴν ὡς ἑ-
τέρους ἀρέσκειαν μόνον.
ἀλλὰ καὶ δι' οἰκείαν κενοδο-
ξίαν. ταῦτα ἐπιτάττοντας·
διὸ καὶ ἐπήγαγεν· ἵνα ἐν τῇ
ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσων-
ται. ὡς μαθητὰς ἔχοντες
καὶ ὄντες διδάσκαλοι· καὶ
τίς ἐκ τούτων ἀπόδειξις·
οἱ δὲ γὰρ αὐτοὶ νόμον φυ-
λάττουσί φησιν· μάλιστα
μὲν γὰρ εἰ καὶ ἐφύλαττον.
καὶ οὕτως ἄξιοι κατηγορί-
ας· νυνὶ δὲ καὶ ὁ σκοπὸς
αὐτῶν διεφθαρμένος
ἐστίν· ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο
φησὶ καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν
τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
καὶ μὴν τὸ πρᾶγμα ἐπονεί-
διστον εἶναι δοκεῖ· ἀλλ' ἐν τῷ
κόσμῳ καὶ παρ' αὐτοῖς ἀ-
πίστοις· ἐν δὲ οὐρανοῖς καὶ
παρὰ τοῖς πιστοῖς· δόξα.
καὶ μεγίστη· καὶ γὰρ πενί-
α ἐπονείδιστον. ἀλλ' ἡμῖν
καύχημα· καὶ τὸ ἐξευτελί-
ζεσθαι παρὰ τῶν πολλῶν γέλως·
ἀλλ' ἡμεῖς ἀβρυνόμεθα τού-
τῳ· οὕτω καὶ ὁ σταυρὸς ἡμῖν
καύχημα· καὶ οὐκ εἶπεν·
ἐγὼ δὲ· οὐ καυχῶμαι· ἢ ἐ-
γὼ δὲ οὐ βούλομαι καυχᾶ-
σθαι· ἀλλ' ἐμοὶ δὲ μὴ γένοι-
το· ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀτόπων
ἀπηύξατο· καὶ τὴν παρ'
αὐτοῦ θεοῦ συμμαχίαν ἐκά-
λεσεν εἰς τὸ κατορθῶσαι τοῦτο·

καὶ τί ἐστιν τὸ καύχημα τοῦ
σταυροῦ· ὅτι ὁ χ(ριστὸ)ς δι' ἐμὲ δού
λου μορφὴν ἀνέλαβεν· κ(αὶ)
ἔπαθεν ἃ ἔπαθεν·
δι' ἐμὲ τὸν δοῦλον· τὸν ἐ
χθρόν· τὸν ἀγνώμονα·
ἀλλ' οὕτως με ἠγάπησεν ὡς
καὶ ἑαυτὸν ἐκδοῦναι·
τί τούτου γένοιτ' ἂν τί
ἴσον· εἰ γὰρ οἰκέται ἂν μό
νον ἐπαινεθῶσι παρὰ
τῶν δεσποτῶν· καὶ ταῦτα
ὁμογενῶν ὄντων μέγα
φρονοῦσιν· πῶς οὐ καυ
χᾶσθαι χρή· ὅταν ὁ δεσπό
της ὁ ἀληθὴς θ(εὸ)ς· μὴ ἐ
παισχύνηται τὸν ὑπὲρ
ἡμῶν σταυρόν· μὴ τοίνυν
μηδὲ ἡμεῖς ἐπαισχυνώμε
θα τὴν ἄφατον αὐτοῦ
κηδεμονίαν· αὐτὸς οὐκ
ἐπαισχύνθη σταυρωθῆ
ναι διὰ σέ· καὶ σὺ ἐπαισχύ
νῃ αὐτοῦ ὁμολογῆσαι τὴν
ἄπειρον κηδεμονίαν·
ὥσπερ ἂν εἴ τις δεσμώ
της· μὴ ἐπαισχυνόμε
νος τὸν βασιλέα· ἐπειδὴ ἐ
πέστη τῷ δεσμωτηρίῳ
καὶ τὰ δεσμὰ ἔλυσεν δι' ἑ
αυτοῦ· διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐ
παισχύνηται· ἀλλ' ἐγκαυ
χῆς ταῦτα· παραπλη
ξίας· δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο
μάλιστα ἐναβρύνεσθαι δεῖ·
δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύ
ρωται· κἀγὼ τῷ κόσμῳ·
Τὸν κόσμον φησὶν νῦν· οὐ
τὸν οὐρανόν· οὐδὲ τὴν γῆν·
ἀλλὰ τὰ βιωτικὰ πράγματα·

τὸν ἔπαινον τὸν παρ' αὐ
τῶν· τὴν δορυφορίαν·
τὴν δόξαν· τὸν πλοῦτον·
τὰ τοιαῦτα ἅπαντα τὰ
δοκοῦντα εἶναι λαμπρά·
ταῦτα γάρ μοι νεκρὰ γέγο
νεν· τοιοῦτον εἶναι χρὴ
τὸν χριστιανόν· ταύτην
ἀεὶ τὴν φωνὴν περιφέ
ρειν· οὐδὲ γὰρ ἤρκεσε τὸ μό
νον τῷ προτέρῳ τὴν νέ
κρωσιν προστεθῆναι· ἀλλὰ κ(αὶ)
ἕτερον ἐπήγαγεν εἰπών·
κἀγὼ τῷ κόσμῳ· διπλῆν
τὴν νέκρωσιν αἰνιττό
μενος καὶ λέγων· ὅτι κἀκεῖ
να ἐμοὶ νεκρά· καὶ ἐγὼ
ἐκείνοις· καὶ οὔτε αὐτὰ
ἐμὲ δύνανται καὶ χει
ρώσασθαι· νεκρὰ γὰρ ἅπαξ
ἅπαξ· οὔτε ἐγὼ ἐπιθυμῆ
σαι αὐτῶν· νεκρὸς γὰρ
ποιός εἰμι καὶ ἐγώ· οὐδὲν
τῆς νεκρώσεως ταύτης
μακαριώτερον· αὕτη γὰρ
ἐστὶν τῆς μακαρίας ζωῆς
ἡ ὑπόθεσις· οὔτε γὰρ πε
ριτομή τι ἰσχύει· οὔτε ἀ
κροβυστία· ἀλλὰ καινὴ
κτίσις· καὶ ὅσοι τῷ κανό
νι τούτῳ στοιχοῦσιν· εἰρή
νη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος· καὶ
ἐπὶ τὸν ἰ(σρα)ὴλ τοῦ θ(εο)ῦ·
Ὅρα δὲ σταυροῦ δύναμιν· εἰς
ὅσον αὐτὸν ὕψος ἀνήγαγεν·
οὐ γὰρ δὴ μόνον τὰ τοῦ κόσ
μου πράγματα ἐνέκρω
σεν αὐτῷ ἅπαντα· ἀλλὰ καὶ
τῆς πολιτείας τῆς παλαι
ᾶς· ἀνώτερον ἐποίησε κα

πάθος ἐστὶ ταύτης τῆς
ἰσχύος ἴσον· τὸν γὰρ ὑπὲρ
ταύτης τῆς περιτομῆς
σφαττόμενον· καὶ ἑτέρους
ἀποσφάττοντα τοῦτον
ἔπεισεν ὁ σταυρὸς μὴ ἴσως τὴν
αἱρουμένας αὐτὴν ἀφέν
ται· ξένα τινὰ καὶ παρά
δοξα· καὶ τὰ ὑπὲρ τοὺς
οὐρανοὺς ἐστὶ ζητεῖν πρά
γματα· καὶ μὴν γὰρ κτίσι
ν ταύτην καινὴν καὶ θεί
ας ποιήσας· διὰ τὰ
γεγενημένα· διὰ τὰ
ἐσόμενα· τὰ γεγενη
μένα μὲν· ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν
παλαιωθεῖσα τῷ γήρᾳ
τῆς ἁμαρτίας· ἀθρόως
διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀ
νενεώθη· ὥσπερ ἂν ἄλλη
κτισθεῖσα πάλιν· διὸ καὶ
καινὴν καὶ οὐρανίαν ἀπαι
τούμεθα πολιτεύσασθαι· διὰ
τὰ ἐσόμενα δέ· ὅτι καὶ ὁ
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶσα
ἡ κτίσις εἰς ἀφθαρσίαν
μεταστήσεται· μετὰ τῶν
σωμάτων τῶν ἡμετέρων·
μὴ τοίνυν μοι λέγε περι
τομὴν φησὶν ἰσχύειν τινὰ
οὐδεμίαν δύναμιν ἔχειν· πῶς
γὰρ αὐτὴ φανεῖται πάν
των ἐπὶ τοσοῦτον μετα
κεκινημένων· ἀλλὰ τὰ
καινὰ ζήτει πράγματα
τῆς χάριτος· οἱ γὰρ ταῦ
τα διώκοντες οὗτοι καὶ
εἰρήνης καὶ φιλανθρω
πίας ἀπολαύσονται· καὶ
τῷ τοῦ Ἰσραὴλ ὀνόματι κυρί

ως ἂν καλοῖντο· ὡς οἵ γε
τὰ ἐναντία φρονοῦντες·
κἂν ἐξ ἐκείνου γεγεννημέ
νοι ὦσιν· καὶ τὴν προση
γορίαν αὐτοῦ περιφέροι
εν· πάντων ἐκπεπτώκα
σι τούτων· καὶ τῆς συγγε
νείας καὶ τῆς ἐπωνυμίας
αὐτῆς· οἱ γὰρ κυρίως Ἰσ
ραηλῖται εἶναι δυνάμενοι·
οἱ τὸν κανόνα τοῦτον δι
ατηροῦντές εἰσιν· οἱ τῶν
παλαιῶν ἀπεχόμενοι·
καὶ τὰ τῆς χάριτος διώ
κοντες· τοῦ λοιποῦ κό
πους μοι μηδεὶς παρε
χέτω· ἐνταῦθα οὐχ ὡς κα
μών· οὐδὲ ὡς περικα
κήσας ταῦτά φησιν·
ὁ γὰρ πάντα ποιῶν ἕτοιμος πά
σχειν ὑπὲρ τῶν μαθητῶν
κερδουμένος· πῶς ἂν ἐ
ξέκαμε καὶ ἀπεῖπεν νῦν·
ὁ λέγων, ἐπίστηθι. εὐκαί
ρως ἀκαίρως· ὁ λέγων·
μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐ
πίγνωσιν ἀληθείας καὶ
ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ
διαβόλου παγίδος·
πρὸς οὖν ἔμελλεν ταῦτα
φησιν· ἀναστέλλων αὐτῶν
τὴν ῥαθυμίαν γνώμην·
καὶ τὸν φόβον ἐπιτείνων
κάμνων· καὶ πληροῦσ τοὺς
παρ' αὐτοῦ τεθέντας νό
μους· καὶ οὐ συγχωρῶν ἀ
κινεῖν αὐτούς· ἐγὼ γὰρ
τὰ στίγματα τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ σώματί μου
βαστάζω· οὐκ εἶπεν ἔχω,

ἀλλ' ὡς ἀνακράξας ὥσπερ τις
ἐπὶ τροπαίοις μέγα φρο-
νῶν· ἢ σημείοις βασιλικοῖς·
ἢ καὶ τοῦτο· ἀπαλλ μὲν ὁ μᾶλλον
ἀναιδῶς· ἀλλ' οὗτος ἐπὶ
τοῖς τραύμασιν ἐναβρύ-
νεται· Καὶ καθάπερ οἱ
σημαιοφόροι τῶν παρατακτῶν·
οὕτω καὶ οὗτος ἀγάλλεται
τὰ τραύματα περιφέρων·
ἐπειδὴ δὲ τοῦτο λέγει· τοῦ
τος λόγου· πάσης φοβερώ-
τερον πρότερον· διὰ τούτων
ἀπολογοῦμαι φησὶν· ταῦ-
τα γὰρ φωνὴν σάλπιγγος
λαμπρότερον ἀφίησιν πρὸς
τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ
λέγοντας ὑποκρίνεσθαι
με τὸ δόγμα· καὶ πρὸς
αὐτῶν ἀρέσκειαν λέγειν·
Οὐδὲ γὰρ ἄν τις στρατιώτην
ἰδὼν ἐκ παρατάξεως ἀνα-
καμπτόμενον· ἐξελθόντα
μυρία τραύματα ἔχοντα
δειλίας κρινεῖ αὐτὸν καὶ
προδοσίας ἐκεῖνος· ἐπὶ
τοῦ σώματος τῆς ἀνδρα-
γαθίας φέροντα τὴν ἀπό-
δειξιν· καὶ ἐμὲ τοίνυν
νυν, οὕτω καὶ ψηφίζεσθαι ἄφε-
σιν· καὶ εἴ τις ἀκούσαι βού-
λεται τῆς ἐμῆς ἀπολογίας
καὶ τὴν γνώμην μου καὶ
πάντα μαθεῖν· ἴδετε τὰ τραύ-
ματα τῶν ῥημάτων τού-
των καὶ τῶν γραμμάτων·
ταῦτα παρέχομεν
τὴν ἀπόδειξιν· ἀρχόμε-
νος μὲν τῆς ἐπιστολῆς ἀ-
πὸ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ μὲ

τα ῥήσεως τὴν ἀπολογίαν
αὐτοῦ σαφῶς ἔδειξεν γνώ-
μην· τελευτῶν δὲ ἀπὸ τῶν
παθῶν καὶ ἐν δήμῳ· ἄρα γὰρ
μηνῆσαι ἔγνω· ὅτι μετὰ πάσης μὲν
ἀπὸ διανοίας ὀρθῆς· οὐ
κενὰ μὲν δὲ ἐστὶ τῆς αὐτῆς
προαιρέσεως ὅτι καὶ ἐμά-
μεν μάρτυρας παραγα-
γοὺς τοὺς φρασμοὺς· τοὺς κιν-
δύνους· τὰς πληγάς· ἢ
ταῦ ἀπολογησάμενος δι-
ὰ πάντων σαφῶς· καὶ δεί-
ξας ὡς οὐδὲν ἦττον τῶν
ἠρημένων θυμῶ καὶ
πενθεῖν· ἀλλ' ὡς ἀληθινῶν
ἐπὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς φι-
λοστοργίαν· πάλιν αὐτὸ
τοῦτο κατασκευάζει ἀπὸ
εὐχῆς μυρίων γέμουσαν
ἀγαθῶν καταλήγει τὸν
λόγον. καὶ οὕτω λέγει·
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἀδελ-
φοί· ἀμήν· τῷ δὲ τελευταίῳ ῥή-
ματι τούτῳ πάντα τὰ ἔμ-
προσθεν ἐπεσφράγισεν·
οὐ γὰρ ἁπλῶς μεθ' ὑμῶν εἶπεν, ὡς
ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ μετὰ
τοῦ πνεύματος ὑμῶν· ἀπάγων
αὐτοὺς τῶν σαρκικῶν· καὶ
πανταχοῦ δεικνὺς τοῦ θεοῦ
τὴν εὐεργεσίαν· καὶ ἀναμι-
μνήσκων τῆς χάριτος
ἧς ἀπέλαυσαν· δι' ἧς πά-
σης αὐτοὺς ἱκανὸς ἦν ἰου-
δαϊκῆς πλάνης ἀπαγα-
γεῖν· τό τε γὰρ πνεῦμα λαβεῖν
οὐκ ἐκ νόμων ἦν· ἀλλ' ἐκ πίστεως
ας· ἀλλὰ τῆς κατ' αὐτὴν

